

BASIN - ARSIV TARİH

**AMBASSADE DE FRANCE
EN TURQUIE**

Service d'Information et de Presse

15

1

Ziyad EBUZZIYA
P.K.440
ISTANBUL

BASIN

ARSIV

~~1~~

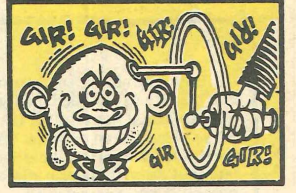
MATBUA

TOPLATILAN VE KAPATILAN SAYI

10 TL + = 15 TL
PAZAR GÜNLERİ ÇIKAR
SAYI: 467

GIRGIR

KENDİ HALİNDE BİR MİZAH DERGİSİDİR

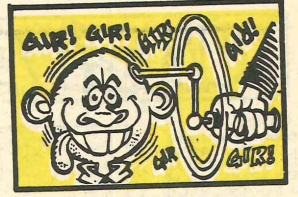
TÜRKİSİM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.2668

Bu konularla ilgili dergi toplatılmis ve 4 sayi kapatil mistir. 1. Ondur 1nk. nek yapilmistir K.

Geçim derdini,
can sıkıntısını,
Kan-koca kavgasını,
şışsak keser.
Her derde devadır...
GIRGIR da GIRGIR

GIRGIR

HEM GÜLDÜRÜR HEM HOPLATIR

IMF yardımı Eylül'e erteledi

İNGİLTERE'DE ŞİŞMAN BİR İRKÇİ YAKALANDI

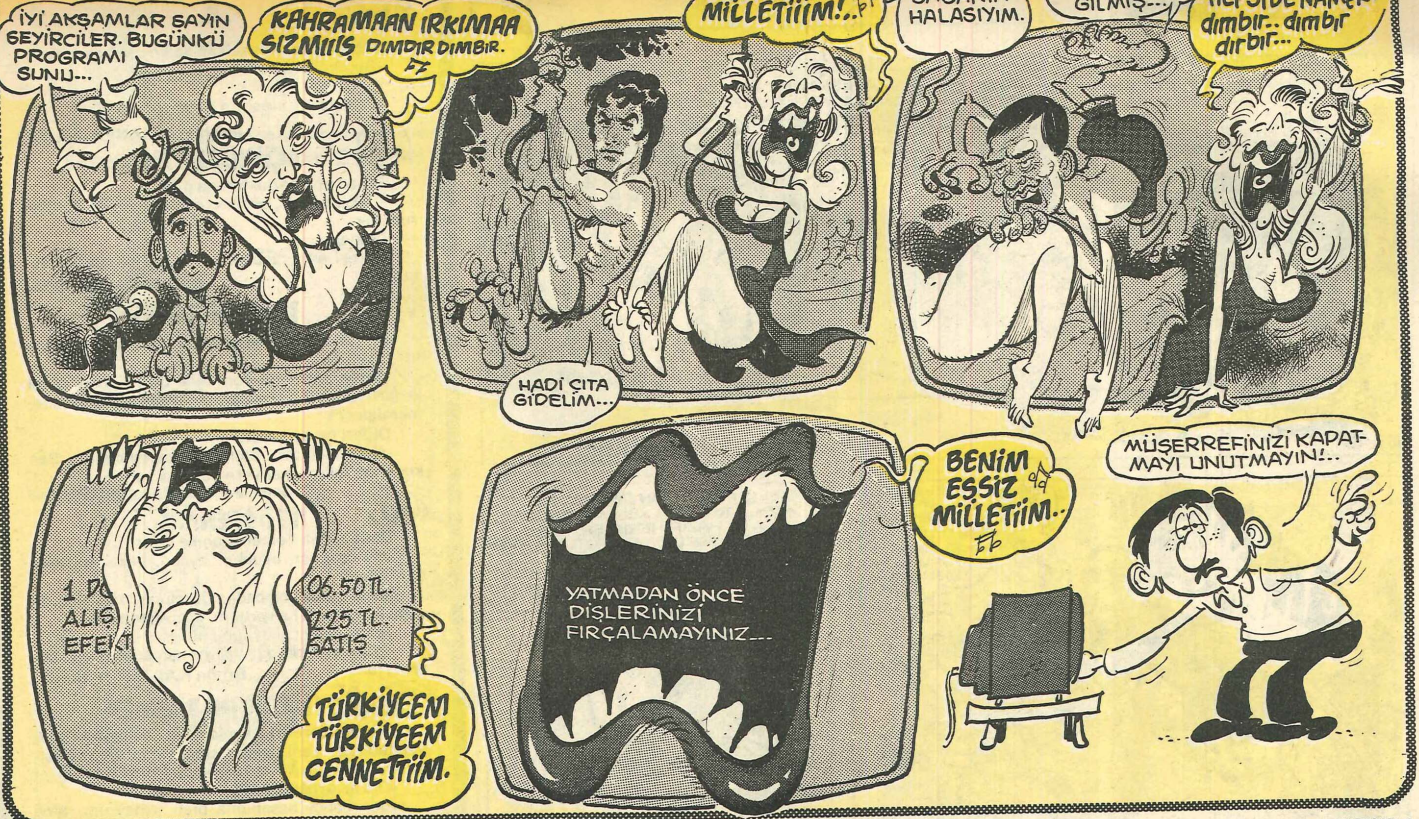
İngiltere'de gündür sürülen karışıklıklar sırasında dün şişman bir ırkçı yakalanmıştır. Kimliği henüz saptanamayan şişman ırkçının saçlarını İngiliz ırkçı örgütü Skinhead gibi kazıttığı ancak daha önce siyah kıvrık saçlı, olduğu öne sürülmüştür. Londra'daki dükkanları yağmalayıp yükte hafif pahada ağır ne varsa götürmeye çalışırken yakalanan kalın çerçeve gözlük takan şişman ırkçı "Dükkanların belini kırdık, sıra süpermarketlere geldi, bir yılda köşeyi dönceğiz" gibi laflar etmiştir. Çantasında bol miktarda karikatürlere de rastlanan şişman ırkçının kimlik saptama çalışmaları sürmektedir. Aşağıda şişman ırkçı görülüyor.

Maden'lerin özel sektöre devredileceği söyleniyor

KÖKLER BİTER, MÜSERREF BİTMEZ

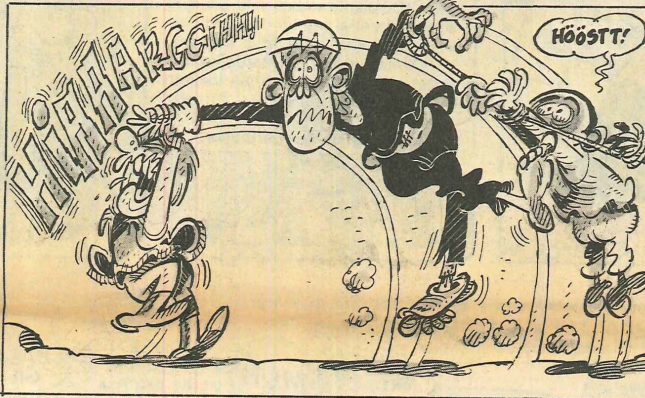
NAZI ALTINLARI

YAZAN-ORHAN ALEV
ÇİZEN-ERGÜN GÜNDOZ

ÖZET!

ADAMIMIZ MANTAR VE DE ARKADASI, KAÇAK İŞÇİ FEYZULLAH NEONAZİLERDEN VE AŞANLARDAN KAÇARKEN ÇAN HAYLİYLE KAPAĞI BİR GECE KLUBÜNE ATILAR... SEYİRCİLER YANLIŞLIKLA SAHNEYE DALAN BİZİMLERİ DE SAHNEDEKİ NUMARAYA DAHİL ZANNETİLER... AMA PEŞLERİNDEN YETİŞEN NEONAZİLER VE AŞANLAR DA SAHNEYE HAMEL EDİNCE, SEYİRCİLER ÇOK BÖZÜLÜP FENA HALDE İSYAN KÖYDÜLER... HERKES BİRBİRİNE ALLAH NE VERDİYSE GİRİŞTİ...

142.

GİRGİR: 4

FIKRALAR

KULAÇ

Küçük bir Amerikalı çocuk babasına yakınıyor du.

Baba ben Avrupa'ya gitmek istemiyorum Emin ol, hiç canım Avrupa'ya gitmek istemiyor. Babası cevap verdi:

-Kes sesini de kulaç atmaya devam et!...

Raci ANUK-Ankara

HEP AYNI

İki adam yolda karşılaşırlar:
-Neyin var çok kötü görünüyorsun?
-Hayat hep hayat...
-Geçer dostum geçer, gel birşeyler içelim...
-İçmek hep içmek...
-Haklısın gel yemeğe gidelim.
-Yemek hep yemek...
-Pekala gel bize gidelim, karım seni görünce sevinecektir...
-Yatmak hep yatmak...

Mustafa ERKOL-Bitlis

İYİ BİLİRİMİŞ

Minik Fransız kıza arkadaşına yemeğe gitmişti. Onların dua etmeden yemeğe başladığını görünce arkadaşına merakla sordu. "Siz yemeğe başlamadan önce dua etmezsiniziz?"
-Niçin dua edelim. Benim annem iyi yemek pişirir!...

Abdurrahman METİN-Edirne

KASA

Maçın en heyecanlı yerinde Temel bağırdı.
-Eyvahlar olsun ula gördün mü tersliği Hamza yazıhaneden çıkarken kasayı çitlemeyi unuttumdur da. Hamza bir sağına bir soluna baktı bir de ortasına baktı.
-Ula ne var bunda üzülecek da, ikimizde burada deyülmüyoruz.

A.Selahattin PINAR-Afyon

SİS

Yatağından yeni kalkan kadın uşağına sorar!
-Bugün hava nasıl?
Uşak:
-Çok sis var efendim birşey görünmüyor.

İbrahim CİHANER-İstanbul

ÜÇÜNÜZDE Mİ?

Bir adam göz doktoruna gitti.
-"Doktor bey, gözüm rahatsız biri iki görüyorum der.
Doktor:
-"Peki ama, üçünüzde mi biri iki görüyorsunuz?"
Nuran MAMALI-İzmir

TOPTANCIMIŞ

İki arkadaş konuşuyorlardı. Biri diğeri ne sordu:
-Senin patronun dört tane birbirinden güzel kızları varmış, bu yaşlarına kadar neden evlenememişler?

Diğeri cevap verdi:
-Neden olacak, patronum toptancıdır, "Ben kızlarımı teker teker veremem" diyor...
Cemile-Kerim SANCAK-İstanbul

NE ÖĞRENMİŞ

Dede küçük Temel'i yanına çağırır:
-Ha uşağım, okula cideysun, pakalum neler öğrendün?
Söyle pakayum başa. Uç elman var. Pen da sağa içi elma daha verdim. Kaç elman oldi!
Temel çaresiz boynunu bükür:
-Pilmem dede, piz yalnız hamsıyla hesap öğreniryuk.
Ergün KARAHAN-Burdur

NE OYNADIĞINI BİLEMEM

Rize'de dört arkadaş kahvede iskambil oynamaktadırlar. Yeni gelen Cemal yanlarına yaklaşır ve oyun oynayanlardan arkadaşısı Temel'e sorar:
-Ola ne oynaysunuz?
-Ben çendi hesabuma pişti oynayrum, ama oteçiler ne oynay oni pilmem.

Ahmet SARI-Erzurum

YAZAN
SÖR GALİP TEKİN

İNGİLİZYA

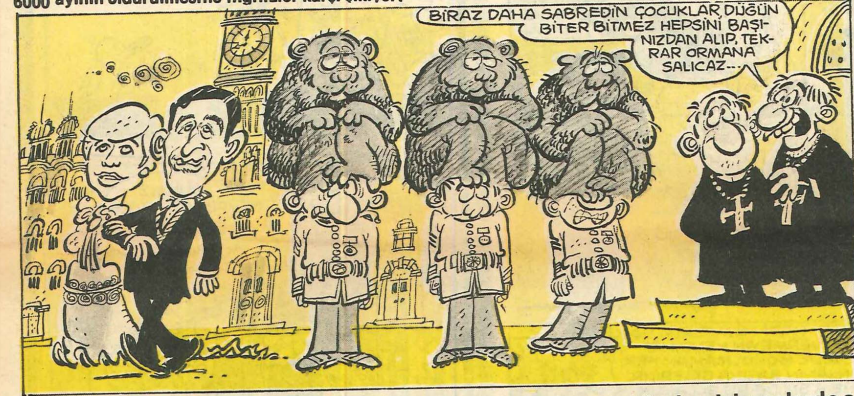
ÇİZEN
LORD İLBAN ERTEM

ÜZERİNDE GÜNEŞ BATMAYAN AMA GÜNEŞ YÜZÜDE GÖRMIYEN BİR İMPARATORLUGUN SAYFASIDIR

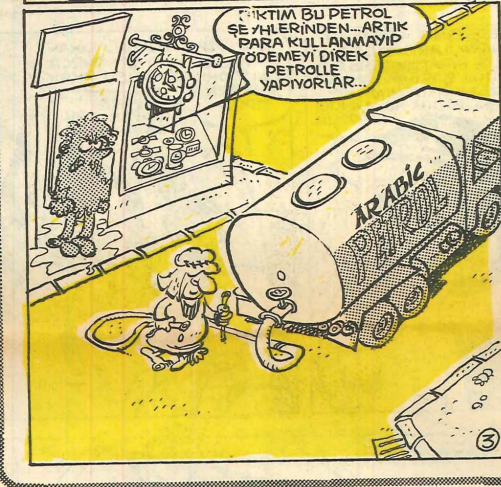
İrkçı İngiliz gençleri Asyalı göçmenlere saldırıyorlar.

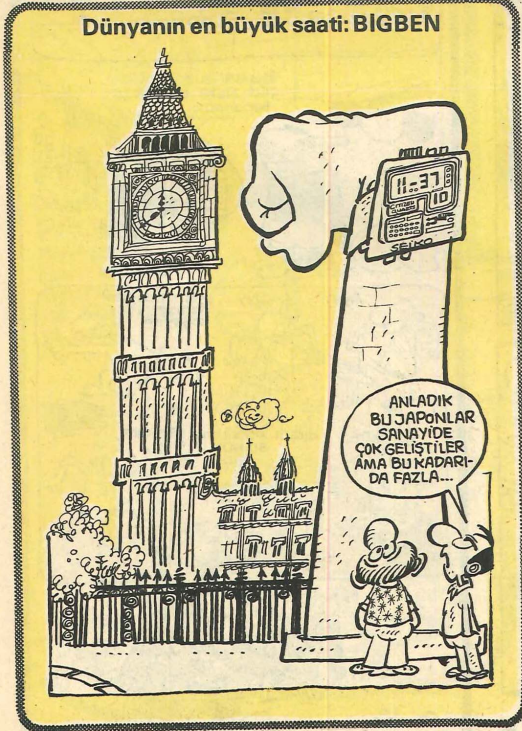
İrkçılar hergün yüzlerce kişiyi yaralarken düğün için saray muhafızlarının şapkalarını yenilemek amacıyla 6000 ayının öldürülmesine İngilizler karşı çıkıyor.

Petrol şeyhleri Londra'nın yarısını satın aldılar.

Dünyanın en büyük saati: BIGBEN

İrlandalı'lar hapisanelerde açlık grevi yapıyorlar.

Gençlerin vücutlarına çengelli iğne jilet saplıyarak yaptıkları yeni bir moda: PUNK

NAZİ ALTINLARI

YAZAN: ORHAN ALEV
ÇİZEN: ERGÜN GÜNDÜZ

HÜST! GERİ BAS! GERİ BAS DEDÜM...
BU İŞİN GAÇMASI MAÇMASI GALMADI
ARTIK... BENİM TEPEM ATTI VEDE
AYRANIM FENA GABARDI HEMSERÜM
BU GAVURLAR BİZÜ HEÇ Mİ ADAMDAN
SAYMAMAKTALAR YAHU...
BİRÜNDEN GAÇARIZ
ÖTEKİ GÜDÜZ İT
GİBİ PAÇAMIZA
YAPIŞIR...

144.

HAAVTT! YARDIM HAA!
ESKİ KARAKUCAKCILARDAN
FEYZULLAH PELVAN
GELMEKTEKİ FENA
GELMEKTE!

ŞAK ŞAK

**HOOPYDA BRE! DAVRAN
PELVAN!...**

VAH.VAH İYİ ÇOÇUKTU ZAVALLI
YAZIK ETTİ KENDİNE...

BU AZGELİŞMİŞ MEDENİYET-
SİZ TASRALLAR BÖYLEDİR İŞE
TE İŞLER BİRAZCIK TERŞ GİTİ-
TİMİ İLKEL BARBAR YANLARI
SU YÜZÜNE ÇIKIYOR HE-
MEN... EĞİTİM NOKSANLIĞI
KARDEŞİM.

VUR! VUR! GÖZÜNÜ ÇIKAR!-
KEMİKLERİNİ SİYİR! PARÇALA
ONLU! OHH NE VAHŞİ ERKEK.
TAM BENİM
TIPİM.

HASİN
ERKEKLERE
DAYANAMAM.

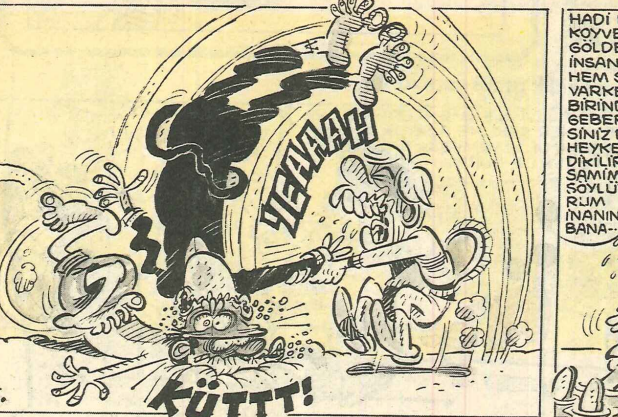
NE BİÇİM KAVGA LAN BU DÖVÜŞÜ-
YO MUŞUNUZ VALS Mİ YAPIYOSUNUZ
İNEKLER? SIKI DURUN KIZLAR!-
MANTAR'IN
LÜNLÜ ÇATIRDI-
VAN KE-
MİKLER
KONCERTO
SUBAŞ-
LIYOR.

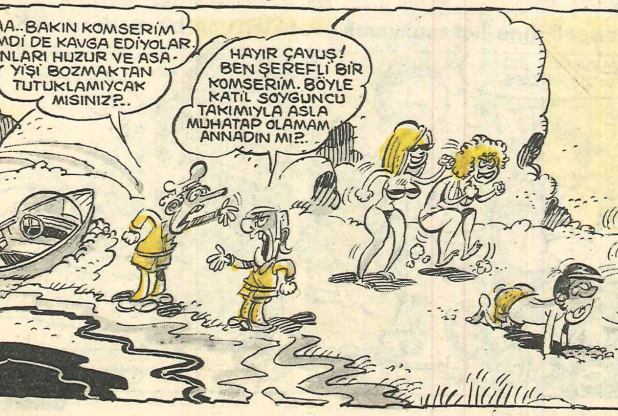
HADI HADI KOMSERİM BÖYLE
KOYVERMEYİN KENDİNİZİ
GÖLDE BOĞULMAMAK HER
İNSANIN BASINA GELEBİLİR.
HEM SİZ DE BU SALAKLIK
YARKEN NASILOLSA GÜNÜN
BİRİNDE KAHRAMANCA
GEBERTİLİR-
SİNİZ DE
HEYKELİNİZ
DİKİLİR
SAMİMİ
SÖYLÜYO-
RUM
İNANIN
BANAN!

KÜTTT!

AA.. BAKIN KOMSERİM
SİMDİ DE KAVGA EDİYOLAR
ONLARI HUZUR VE ASA-
YISI BOZMAKTAN
TUTUKLAMIYCAK
MİSİNİZ?..

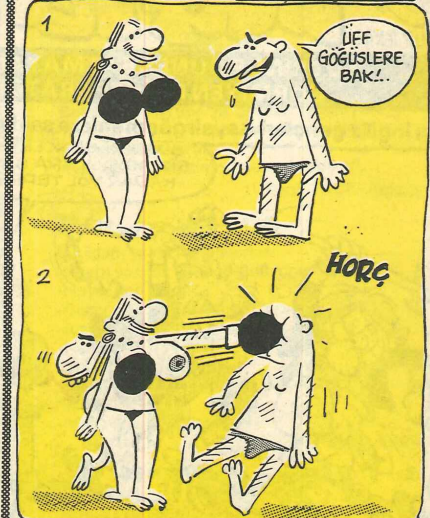
HAYIR ÇAVUŞ!
BEN SEREFLİ BİR
KOMSERİM. BÖYLE
KATIL SOYGUNCU
TAKIMIYLA ASLA
MUHAFIZ OLAMAM
ANNADIN MI?..

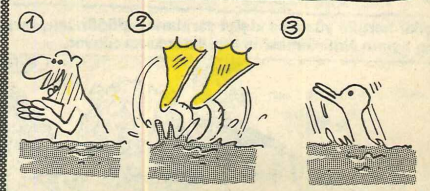
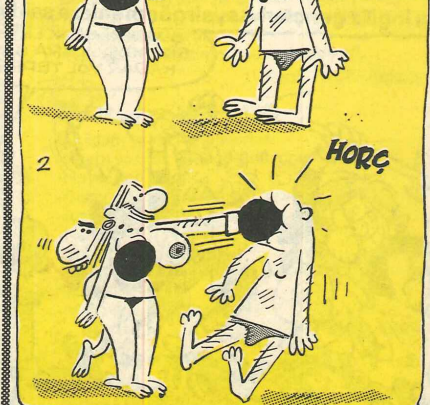
BOŞYERE DEBELENİYON
BİÇARE... GURTSAPANINA
GİRDÜN Bİ KERE. ARTIK
GURTULMANIN MÜMKÜ-
NATI HEÇ YOK...

GIRGIR: 6

Sarkis Paçacı

**ÜFF GÖĞÜSLERE
BAK!..**

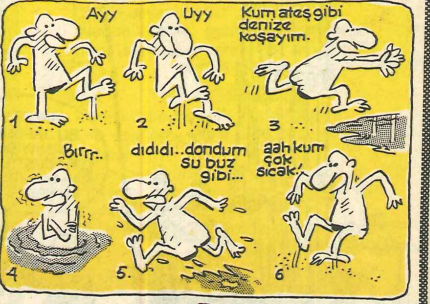
HORÇ

**KARPUZ KABUĞU UZAYA
ÇIKMADAN
GİTMEYEN
BEN!..**

Bu karpuz kabak
çıktı usta. başka bi
tane ver...

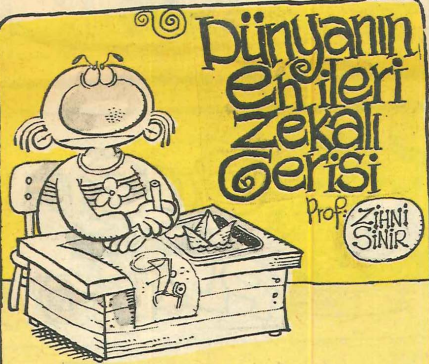

**Ayy Uyy Kum ateş gibi
denize
kaşşayım.**

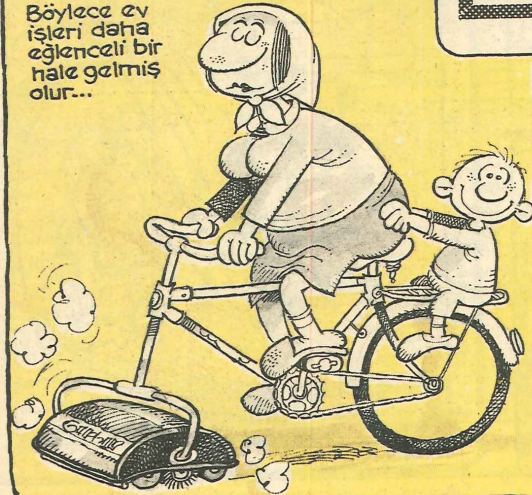
**TEKSAŞ
UNIVERSITY
OF
TEXAS**

Sarkis

EY KADINLARI İÇİN SÜPÜRGELİ BİSİKLET PROCESİ:

Böylece ev işleri daha eğlenceli bir hale gelmiş olur...

HASBİ TEMBELER

NEFRET

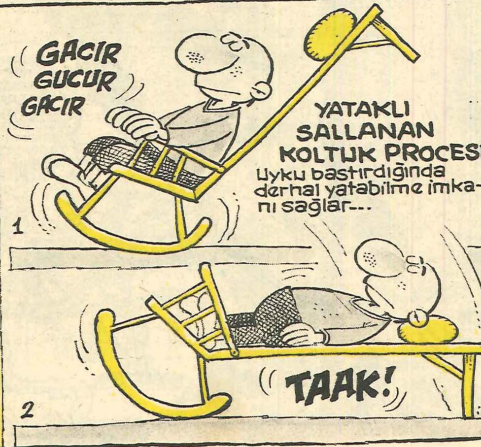
HAYDAA

YAPMA YA

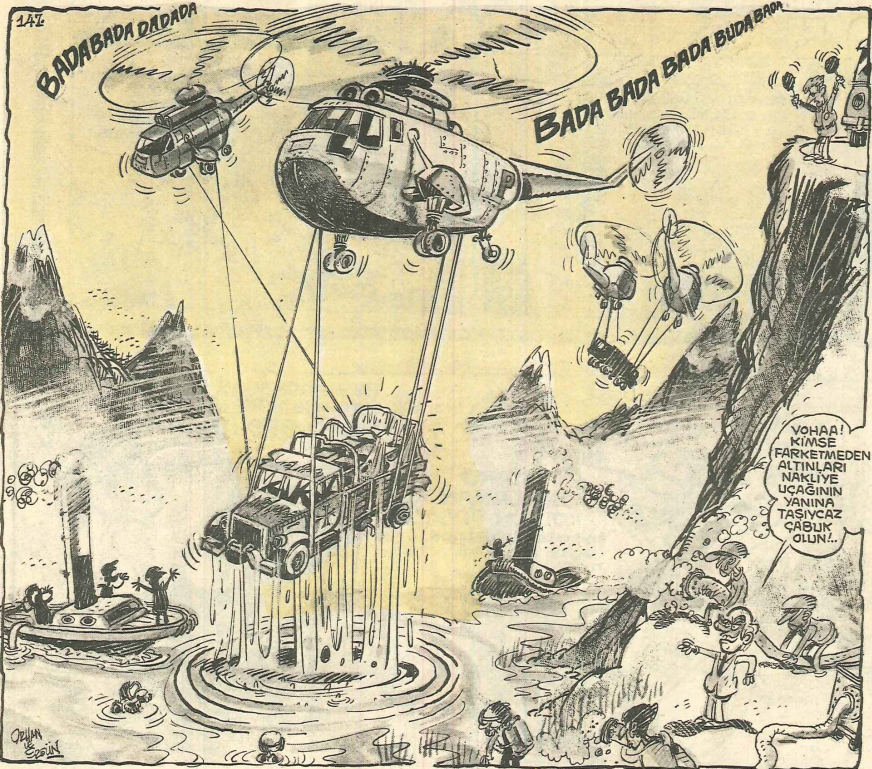
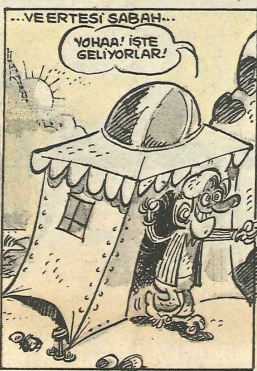
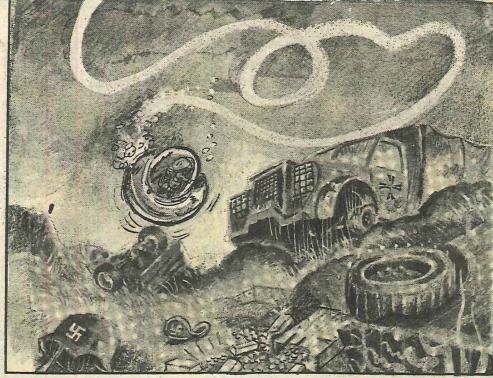

RAPOR

NAZİ ALTINLARI

YAZAN: ORHAN ALEV
ÇİZEN: ERGÜN GÜNDÜZ

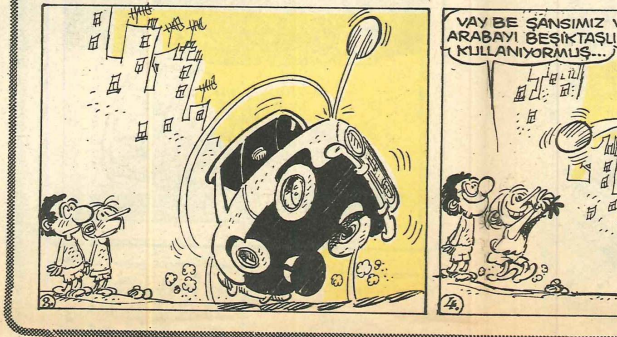
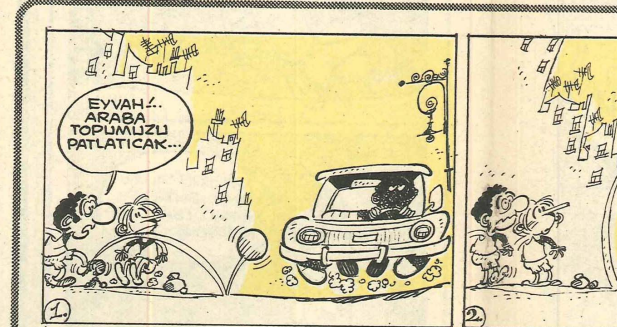
GIRGIR: 8

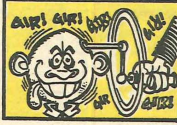
DEVAMI HAFTAYA...

Geçim derdini,
can sıkıntısını,
Kan - koca kavgasını,
şipşak keser.
Her derde devadır...
GIRGIR da GIRGIR

GIRGIR

GIRGIRINIZ BOL OLSUN

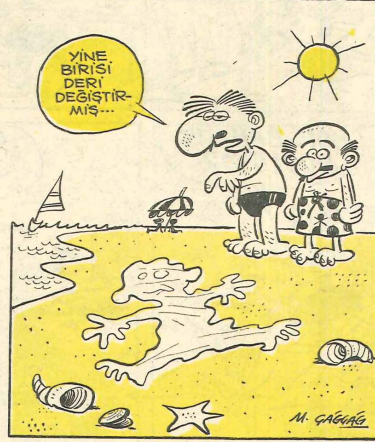
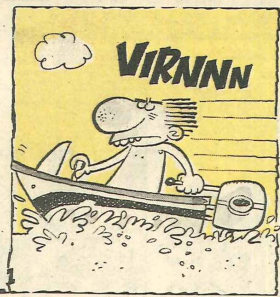
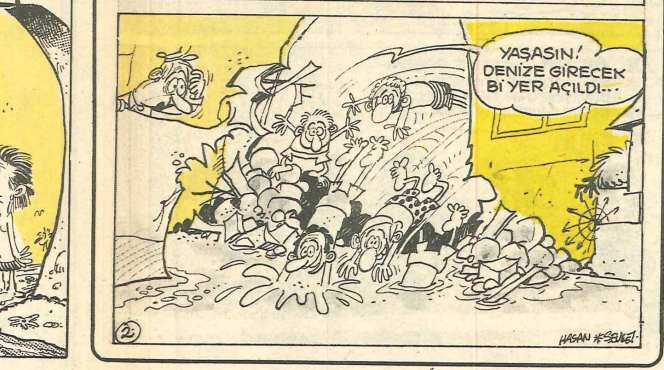
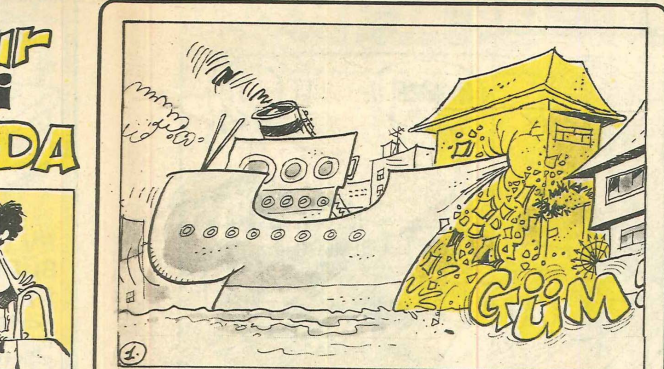
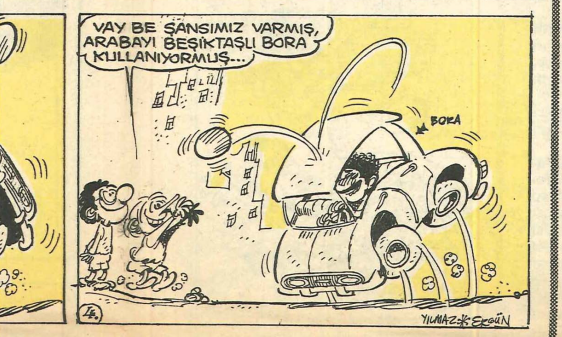
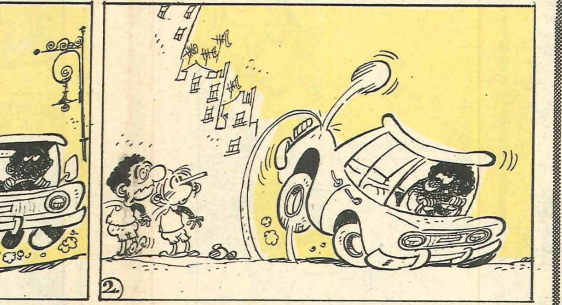
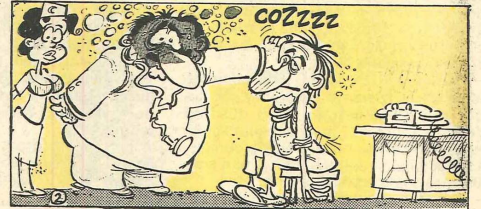
SACIT MEVSİMİN İLK KARPUZUNU KESTİ

Evli ve 3 çocuk babası olan Sacit Kayıntı adlı bir vatandaş dün saat 14.00 sularında mevsimin ilk karpuzunu kesmiştir.

Aksaray pazarında yakınları tarafından karpuz keserken görülen Sacit, bundan böyle her gün en irisinden bir karpuz keseceğini söylemiştir.

"Karpuz kesmek herhalde ayıp dildir" diye konuşan Sacit "Limon kadar bi karpuz 100 lira abi... Bu durumda karpuzların yanına yaklaşmanın mümkünü yok.. Ben de karpuzları ancak uzaktan, yan gözle kesebiliyorum" demiş ve "Üfff... Anam yesinler seni" diyerek karpuzları kesmeye devam etmiştir.

Resimde, Sacit en gaddar bakışlarla uzaktan bir karpuzu keserken görülüyor...

YILLARIN GÖTÜRDÜĞÜ

Circir Böceği Muhlis adında gerizekaleli ve kelek bi adam -Gaste- çıkarır da ben neden -Kendimin televizyon istasyonunu kurmayayım dedim ve kendim kendime televizyonculuğa başladım.

Kendimin yani benim televizyonu izlemek istiyorsanız antenlerinizi Girgir yönüne çevirip televizyonunuzu ellinci kanalizasyonu, yüzüncü banta ayarlırsanız Nasıl...nasıl...Görüntü görüldü diil mi... Program başladı bile..

Evet sayın izleyiciler...Son günlerde stereo olarak izlemeye alıştığımız çok değerli sunucu kardeşimiz Uğur dündar'ı -Yılların Götürdüğü- programımıza konuk olarak davet ettik. Bizi kırmayıp buralara kadar zahmet edip geldikleri için kendilerine usulen teşekkür ediyoruz.

Efendim, hepimizin bildiği gibi ülkemizde 25-30 milyona yakın televizyonkeş yaşamaktadır. Yüzyılımızın en kötü alışkanlıklarından bir tanesi olan televizyonkeş meselesini aydınlığa kavuşturmak için burada oturuyoruz.

Önce sizlere bu fırsatı veren Girgir Televizyon TRT'si müdürü'ne ve Circir Böceği Muhlis inb...beyefendiye çok merci diyoruz.

Televizyonkeşlerin sorunlarını raporlamakta ordunaryus olan Uğur beye mikrofonu yamultuyoruz ve....Uğur bey.. sakın olun...Başınızı duvarlara vurmazınıza lüzum var?...Sayın izleyiciler Uğur beyin krizi tuttu galiba...Şeyy...Uğur bey şu anda neler hissediyorsunuz?

-Ben yanımsım abim beeee...Biz çok çektik abim beeee...Şu vücuduma bak abi...Her tarafı kabarık içinde...Sineler hayatımı kaydırdı abi...Cimri herifler noluca...Şu stüdyoya bi ayresol alıp sıkılmıyorlar...Hoştt...Şu sinelere bak abi.. Karga kadar oldular. Bi soktularımı sanki düşman bağrıma dayamış hançerini...Yok

MEHMET ŞENGÜN (İZMİT)

mudur kurtaracak sinelerden TRT made rini...Garbin afakını...neydi...Tek dişi kalmış...

-Vah...vah...Uğur kardeşim...Senin adına çok üzülürük valla. Bize bu yola nasıl düştüğünüzü anlatır mısınız?

-Bi gün Gülhane parkında dolaşıyordum abi..Yanına son model bi taksi yanaştı. İçindeki adam bana kur yapmaya başladı. Ben...dedi...Çok ünlü bir yönetmenimdir..Gel seni ünlü bir artist sunucu yapıyım icabında...Ben de abi...Onun bu güzel vaatlerine aldandım ve sonradan ilaç olduğunu öğrendiğim limonatadan içtim...

-Eeee...Sonra?...

-Olanlar oldu abicim...Ben limonatayı içince aynen bayılmışım. Bir de gözümü açtım ki karanlık bi odadayız. Sonra büyük ve kötü bakışlı bir adam bir sürü ışıkları yaktı ve beni hain kamera ile zalim mikrofonun eline teslim ettiler.

-Ama siz buradan kaçıp kurtulabilir-diniz pekala...Neden isyankar olmadınız.

Ben Ferdi'miyim abicim bee...Ondan bize isyankar olmaya sıra mı kalıyor...Ne

MIZAH ÖYKÜSÜ

diyorduk..İşte böyle abicim...O gün bu-gündür buralardayım...Genç kardeşleri-me tavsiyem önerilerine çıkan son model ara balara binmesinler...Limonata içmesinler...Biz düştük, bari onlar bu yola düşme sinler.

-Sayın Dindar...Bildığımız kadarıyla siz önce televizyonkeş oldunuz sonra da bu mali satmaya başladınız. Bunu yaparken bir dakikalık programınızın kaç kişiyi televizyonkeş yaptığını biliyor muydunuz Hiç vicdanınız sızlamadı mı?

-Valla...Herhalde birkaç milyon kişiyi televizyonkeş yapmışımdır. Böbe olacağını bilmiyordum; Benim sağlığımdan yarar lanıp beni kullandılar abicim.

-Siz şimdi kaçınıcı el oluyorsunuz.

-Dördüncü el oluyorum...Peki yi piş-manlık duymadınız mı?

-Çok pişmanım abicim. Keşke reçber lik yapsaydım da bu yollara düşmeseydim Şimdi denize karşı olan villamda sefil bi hayat yaşıyorum abi.. Hele o BMW marka arabama binmek beni kahrediyor... Çok pişmanım...çooook..

-Madem ki pişmansınız bu işleri bira-kin gitsin..

-Birkaç kez bırakmayı denemişim ama...Yine başladım..Bu meret insanın vücudundan çiksa bile aklından çıkmıyor. Şu bizim keçi sakallı Fecri abimiz bile on yıl bıraktı da gene başladı abicim...

-Sayın Uğur Dündar...Şu anda bizleri izleyen televizyonkeş vatandaşlarımıza neler söylemek istersiniz?

-İradelerini kullanıp bu mereti kafala-rından silsinler...Sık sık komşu gezmele-rine gitsinler...Ne bileyim kitap, mitap okusunlar...Bu televizyon denilen alet çık tı çikalı ne eski sohbetler kaldı ne eş dost ziyaretleri...Akşam olunca bütün millet geçiyor televizyonun karşısına...Ceyar kimi seydicik, Pamela naapıcak diye beklesip duruyorlar. Hele o yerli filmleri seyrederkenkindilerini buğday ambarın-da sanıyorlar...

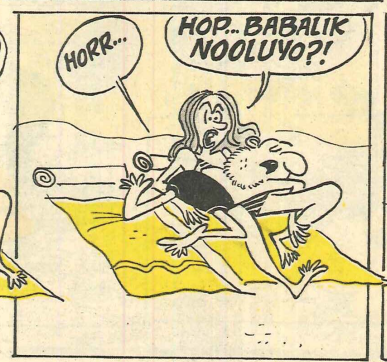
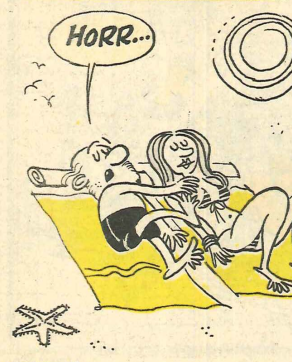
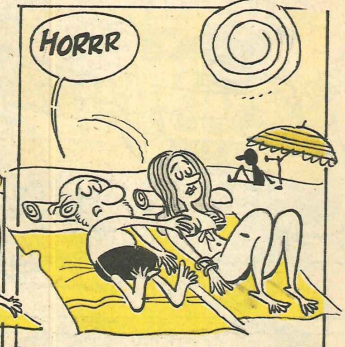
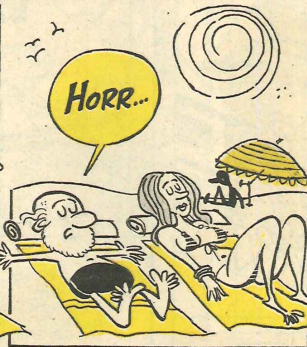
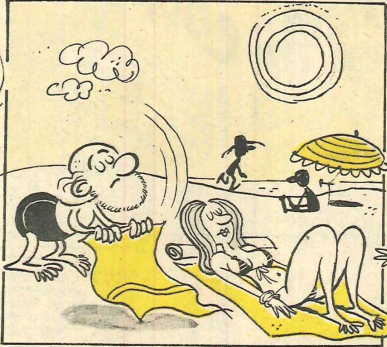
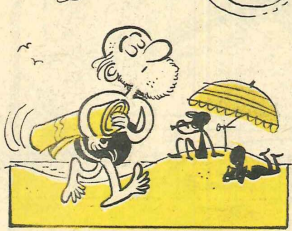
-Evet sayın seyirciler Uğur beyden te-levizyonkeşliğin ne menem birşey oldu-ğunu öğreniniz. İkinci bir -Yılların Gö-türdüğü- programında yeniden buluşmak üzere...

-BİTTİ-

BEDİS.

ŞİZENİN BEDEKİ

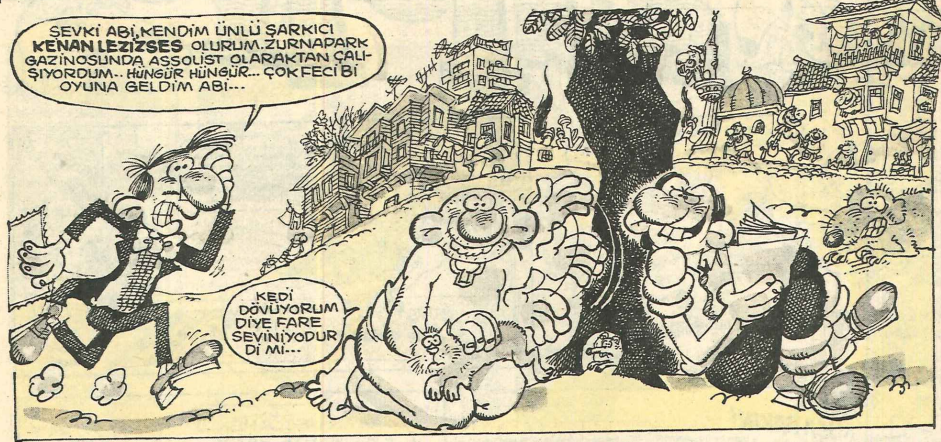

ZALİM SEVKİ

VEDE
KELEK
OSMAN

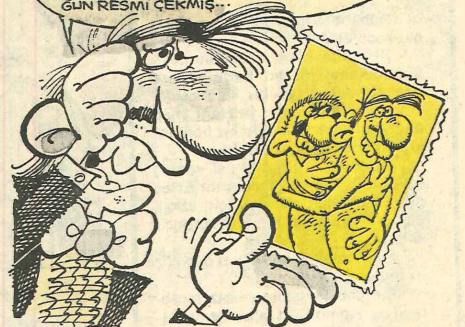
Yazan çizen:
ENGİN ERGÖNÜLTAŞ

SEVKİ ABİ, KENDİM ÜNLÜ ŞARKICI
KENAN LEZİSSES OLURUM. ZURNAPARK
GAZİNOSUNDA ASSOLİST OLARAKTAN ÇALI-
ŞIYORDUM.. HÜNGÜR HÜNGÜR... ÇOK FİCİ Bİ
OYUNA GELDİM ABİ...

KEDİ
DÖVÜYÖRÜM
DİYE FARE
SEVİNİYÖDÜR
Dİ Mİ...

BENİM ALT KADROMDA ÇALIŞAN ŞARKICI
ŞEMŞİ ŞİKSES YERİME GEÇMEK İÇİN ÇOK
DİŞLİK Bİ NUMARAYLAN AYAAMI KAYDIRDI ABİ. Bİ
GÜN HEPBERABER PLAJA GİTMİŞTİK. ORDA Bİ AR-
KADAŞ DAA VARDI... "HADI BAKALIM Bİ GÜRESİN,
HANGİNİZ YENER?" FİLAN DEDİLER. AH ABİ,
MEYERSEM BİZ GÜRESİRKEN BÜ ŞEMŞİ
ŞİKSES ADISI ÇAKTIRMADAN ŞU GÖR-
GÜN RESMİ ÇEKMİŞ...

HÜNGÜR..HÜNGÜR.. SONRAMDA RESMİ BÜYÜTÜP AFİS OLA-
RAKTAN HERBİYANA ASMIŞLAR.. ÜSTÜNE DE ŞOROLO ŞARKICI
KENAN LEZİSSES DİYEREKTEKİN YAZMIŞLAR.. ŞİMDİ O BİÇİM
ŞOROLO ŞARKICILARIN SAHNEYE ÇIKMASI YASAKLANDI YA,
İŞTE ABİ, BEN DE GAZİNODAN ATILDIM AYNE...

YERİME DE O
ŞEMŞİ ŞİKSES
ADISI ASSOLİST
OLDU...

NOOLUR, BÜ
HERİFTEN İNTİKAMIMI
AL, ASSOLİSTLİK ONA
DA KALMASIN ABİ
LİCRETİ NEYSE
YERİRİM...

AMA
YİNE DE
AŞIZLARI
SÜT
KOKUYO.

KELEK,
SEN ŞİMDİ KOŞ
Bİ KOPEK BUL O
HERİFİ İSİRTTİR
VE DE HEMEN
TOZ OL...

VAY BE HELAL OLSUN
ADAMLARA, ÇOK AŞŞALIK
Bİ NUMARA ÇEKMİŞLER..

Uyy!

HART

AY PARDON
BEYFENDİ
ÖHHÖ...

BURALARDA, ŞİŞMAN Bİ ADAMLAN
ŞÖÖLE Bİ KOPEK GÖRDÜNÜZ MÜ?..

AY, DEMİN BENİ
İSİRAN KOPEĞİN
TİPKİSİ...

Ö KOPEK
KUDUZDUR
DA...

AMAN
DOKTOR
BEY!

SİZE
HEMEN Bİ
KAÇ İĞNE
YAPMAM
GEREKİYÖR

SEVKİ ABİ
NGÖLÜYO
İNTİKAM FİLAN
ALAMADIK.

BİR AZCIK
SABRET OLLUM
ŞİMDİKİ
GÖRÜRSÜN.

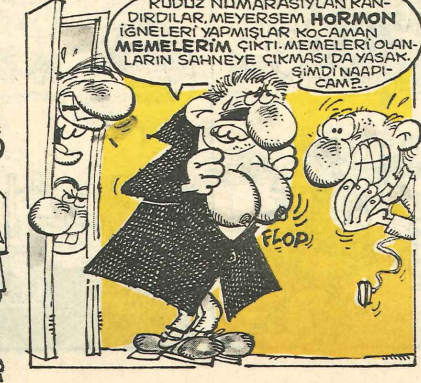
DAA
SONRA

İŞTE EVDEN
ÇIKIYO. AA
BU SICAKTANE
BİÇİM GİYİNİMS.

DOKTORA
GİDİYÖDÜR
HADI YÜRÜ-
YÜN..

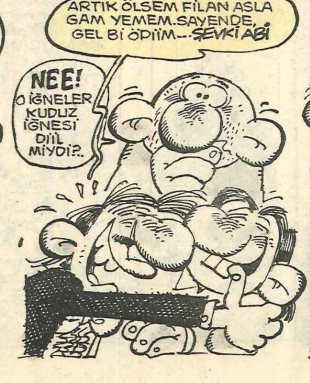

DOKTOR BEY,
ÇOK MÜYİM Bİ
SORUNUM VAR..

KUDUZ NUMARASIYLAN KAN-
DİRDİLDİ, MEYERSEM HORMON
İĞNELERİ YAPMIŞLAR KOÇAMAN
MEMELERİM ÇIKTI, MEMELERİ OLAN-
LARIN SAHNEYE ÇIKMASI DA YASAK-
SİMDİ NAAPİ-
CAMB.

FLOP!

ARTIK ÖLSEM FİLAN ASLA
GAM YEMEM..SAYENDE
GEL Bİ ÖDÜM.. ŞEVKİ ABİ

NEE!
Ö İĞNELER
KUDUZ
İĞNESİ
DİL
MİYDİ?

KÖPEK
KUDUZ FİLAN
DEDİNİZ YA...

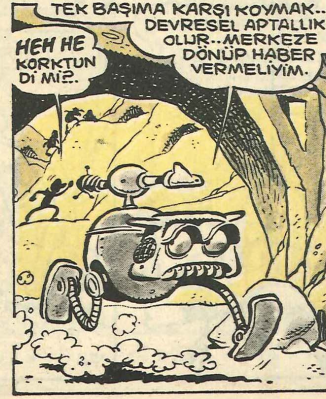
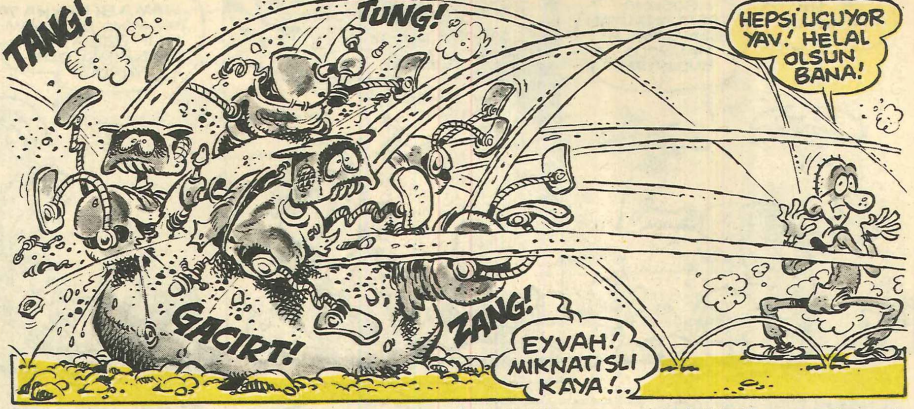
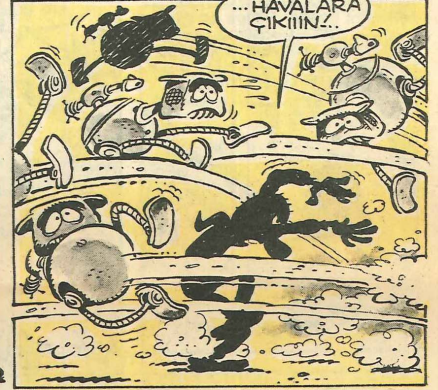
BEN DE
NOOLUR
NGÖLMAZ DİYE
Ö İĞNELERDEN,
BİRİNİ ECZANE-
YE GÖTÜRÜP
KENDİME DE
YAPTIRMISTIM,
HÜNGÜR!

EN KAHRAMAN RIDVAN

Püskül
AZABACIOĞULLU

ÖZET:
DÜNYANIN ÇOK ÖNEMLİ TARİHİ ESERLERİNİ ÇALIP, GEZGENLERİNE GETİREN ROBOTLAR RIDVANI ELLERİNDEN KAÇIRILAR ASLINDA RIDVANI GEZGENİN ESAS SAHİBİ OLAN İLKE İNSANLAR KURTARMISTIR. SAKALLI BİR DEDE GEÇMİŞTE ROBOTLARI NASIL İMAL ETTİKLERİNİ, DAHA SONRA NASIL KONTROLDEN ÇIKTIKLARINI ANLATIR. BU SIRADA KOMPÜTER (ROBOTLAR) HEP-SİNİN SAKLANDIĞI BÜYÜK MAĞARAYI BULURLAR VE RIDVANI YAKALARLAR...

EN KAHRAMAN RIDVAN

Pulenti
AZABACIOĞLU

TABİ... HEPSİ DEMİR VE ÇELİKTE YAPILDIKLARI İÇİN, YUKARDAN ATTIĞIMIZ MIKNATISLI KAYAYA YAPİŞİVERDİLER!
MIKNATISLI KAYA MI?

PŞH! MIKNATISI YUKARDAN ATMAYI DA NERDEN ÇIKARDIĞI DEDEZ. BEN OLMASAM...

75. ...SİZ HİÇ... Bİ... ?

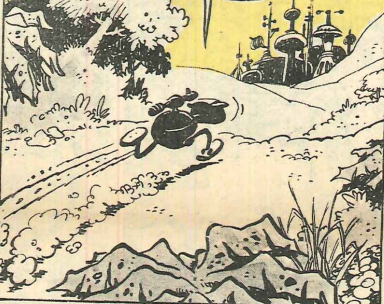
N'OLYOR BU ÇENGELİ İĞNEYE BE?

N'OLCAK! MIKNATIS ÇEKİYOR İSTE... ONU BOSVER DE KAÇAN KOMPÜT DİĞERLERİNE HABER VERİNCE NE YAPARIZ?!

HAYRETZ. OLUR SEY DEĞİL... İLK İMAL EDİLİP PROGRAMLANAN İNSANLARIN APTAL VE BECERİKSİZ OLDUĞU BU YÜZDEN KÖLELİĞE LAYIK OLDUKLARI BİLDİRİLMİŞTİ...

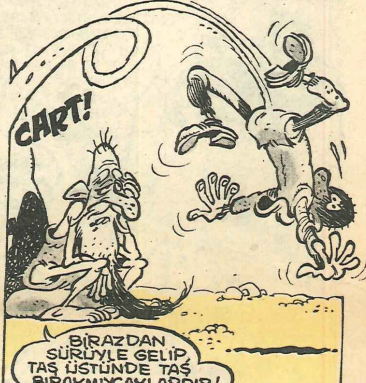
...OYSA BU HERİFLER ÇOK AKILLI... NE DEMEK OLUYOR ANLAMADIM... BAKALIM BAŞKAN BİLİYOR MUZ.

HİNG!.. BIRAKSANA İĞNEMİ BE ADI KAYA!..

BUNCA YILDIR SAKLANDIĞIMIZ MAĞARAMIZI BULDULAR ARTIK.. HÜNGÜR HÜNGÜR..

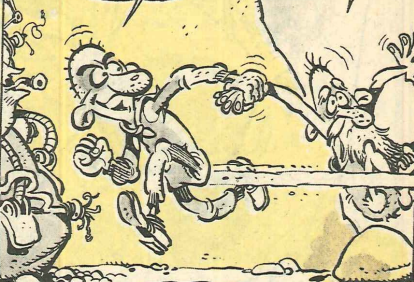
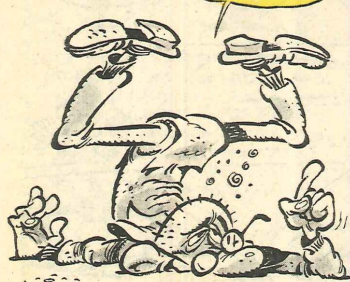
BİR AZDAN SÜRÜYLE GELİP TAŞ ÜSTÜNDE TAŞ BIRAKMIYCAKLARDIR!

HE... HE KURTULDUM İŞTE!..

...ACABA BU DURUMDA HANGİ KAHRAMAN İŞE YARARDIR.. ZAGOR? OLMAZ... TEKSAS? ÇIK!..

...AMA Bİ DAKKA YAV!.. TOM MIKS DE DURMADAN KILIK DEĞİŞTİREN BİN BİRSÜRAT YARDI!..

HEH HE... BULDUM DEDE! GEL ŞABUK!.. ?

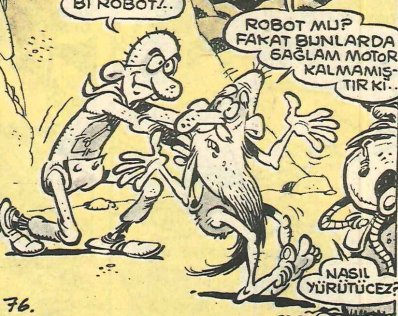
SEN ESKİ TOPRAKSIN DEDE BU ZİMBİRTİLLERİN NASIL YAPILDIĞINI BİLİRSİN!..

EH! BİRAZ... GENÇKEN BİR KOMPÜT FABRİKASINDA ΠΠΠΠΠΠΠΠ LİSTABAŞILIK YAPMIŞTİM...

ÜF! HARİKA... HAYDI HEMEN BAŞLA ÇALIŞMAYA!.. İYİ DE NE YAPICAM... Bİ ROBOT!..

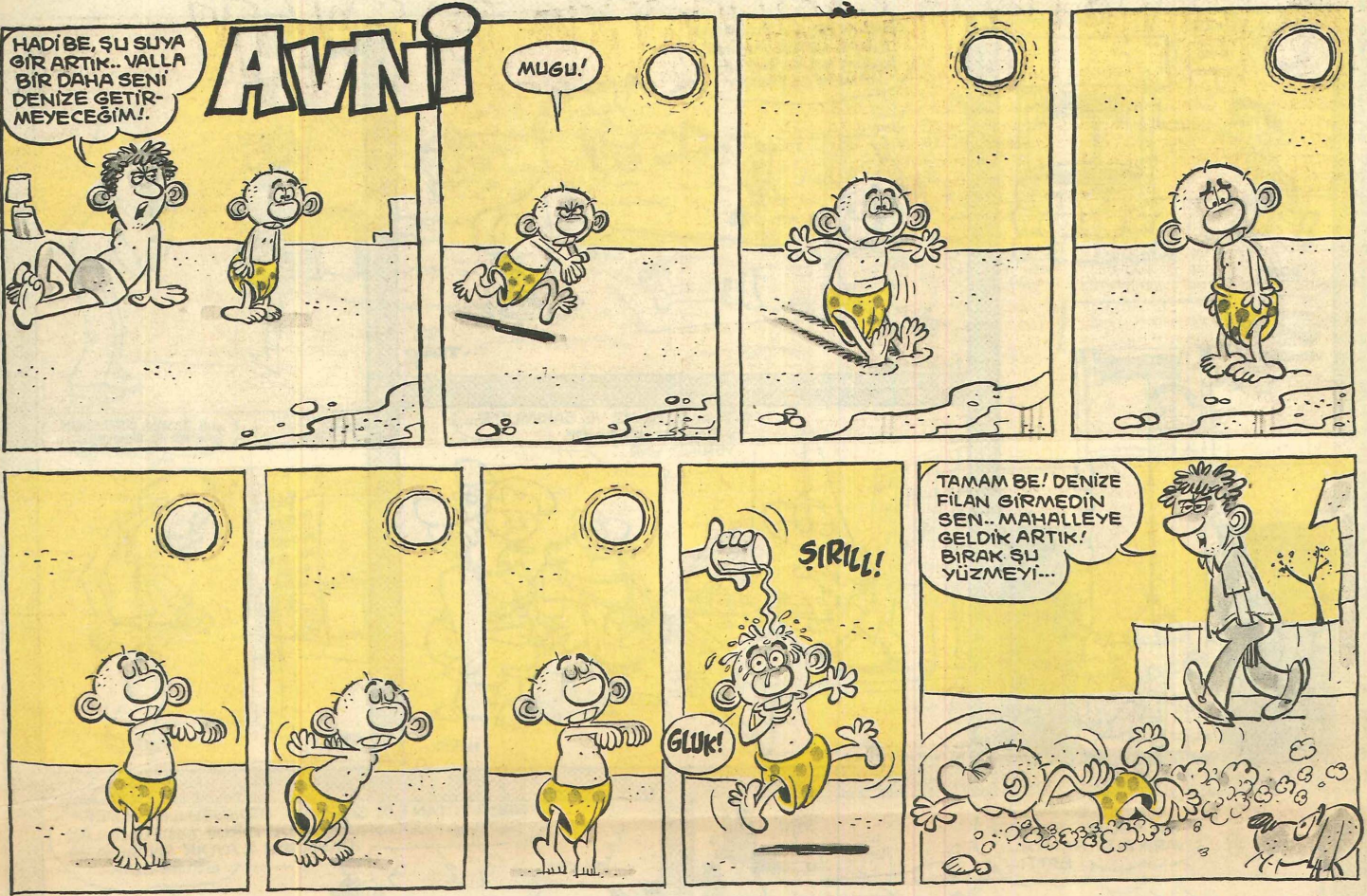
ROBOT MUP FAKAT BUNLARDAN SAĞLAM MOTOR KALMAMIŞTIR KI..

NASIL YÜRÜTÜCEZ?

CANIM ROBOT DEDIYSEM, KENDİ BAŞINA ÇALIŞMIYCAK ELBET!.. MOTORLU BEN OLUCAM!..

VIRAN... SEN ÇALIŞIRKEN BEN DE BİRAZ ROBOT ANTREMANI YAPIM BİRRR... BİRR...

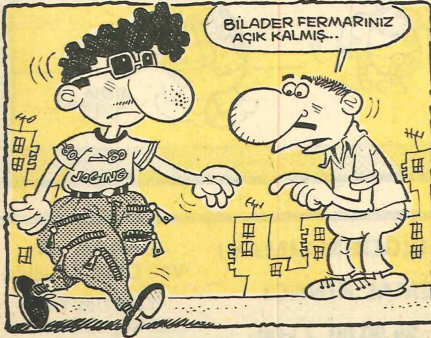
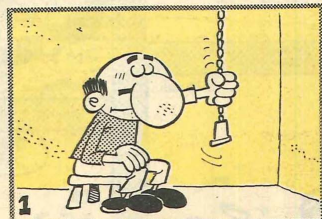
Hasan'ın SAKSISI.

DENİZE GİRSEM.. BARI TOPRAĞINI EKMANETE BIRAKIYIM.

DENİZE İŞEMESENE AHLAKSIZ HERİF!

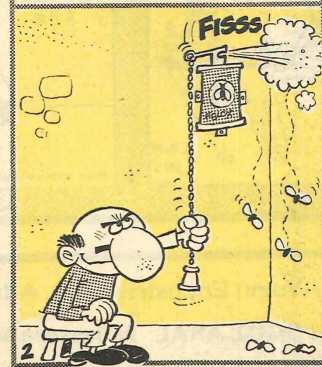

APTİK PARALARI
AÇIN KURASIYIZ BİZ.

Güncel bi Tekerleme

yağ satarım
Bal satarım
vergi memurları
gelince vergi levhamı
asarım...

RÜYANIZI YORUMLUYORUZ...

Adana'dan Feyziye
Sayın rüya yorumcusu rüyamda karşıma bir tiren çıkıyor ve bana "Öpsün seni Zeki Lüren" diyor. Ben de buna karşılık boynumu büküp "Şişe, git duvara işe" diyorum. Anam hiç merak etme, bir makinistle evleneceksin ve bir sürü şişeniz olacak... Onları satıp rahata ereceksiniz..

ARTIK JİLETE DÜNYANIN PARASINI VERMİYCEKSİNİZ!..
MİDYETİK TRAŞ MAKİNASI ÇIKTI!..
TAKIN MİDYEYİ OLUN TRAŞINIZI!..

GİRGİR

YIL:9
SAYI:467
19 TEMMUZ 1981PAZAR

İLBAS İleri Basın - Yayın Endüstrisi A.Ş. Adına Sahibi: ÇİĞDEM SİMAVI
Mizah Yönetmeni: OĞUZ ARAL Müessese Müdürü: KEMAL KINACI
Sorumlu Yazışleri Müdürü: TURHAN GÜNAY Telefon: 28 50 00 7 Hat

Basıldığı Yer:
Veb Ofset Tesisleri
Yönetim Yeri:
Alayköşkü Caddesi
Cağaloğlu-İstanbul

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.2668

UÇAK POSTASI: ALMANYA 2 DM-FRANSA 6 FF-İNGİLTERE 35 P-AMERİKA: 1.5 \$

5. Murat'ı kurtarmak üzere Çırağan Sarayı'na yapılan baskın sıradan bir ayaklanma, bir saray darbesi girişimi olmadığı gibi, Ali Suavi de dengesiz bir serüvenci değildir. Falih Rifki «Ali Suavi'yi Hasan Paşa'nın sopası değil, fikir adamlarımızın kayıtsızlığı ve tenkit sistemimizin bozukluğu öldürmüştür» der

TARİHLERİMİZDE bir Çırağan Vak'asından (olayından) söz edilir. Dönemin Padişahı Abdülhamid'e karşı bir harekettir. Ali Süavi adında azıcık da dengesiz biri, Mekteb-i Sultani Müdürlüğü'nden kovulunca kızmış, buna tepki olarak başına ne idiği belirsiz birkaç yüz serseriye toplayıp, delirdiği için tahttan indirilen ve Çırağan Sarayı'na hapsedilen eski Padişah Beşinci Murat'ı yeniden tahta çıkarmaya kalkmış, yetişen Beşiktaş Muhafızı Yedisekiz Hasan Paşa'nın başına vurduğu bir sopayla ölmüş ve ayaklanma da bastırılmıştır, denilir...

Resmî tarihlerde, üç aşağı beş yukarı Çırağan Sarayı baskınının öyküsü budur.

Dahasını ararsanız, karşınıza büyük özgürlük ve vatan şairimiz Namık Kemal'in şöyle bir dörtlüğü de çıkabilir:

“Suavi dedikleri o küçük adam
Paris'te oturmuş yanında madam
Biz anı adam sandık o damı cudam
Aman yalnız kaldı Mustafa Paşa.”
Dahanın dahası da vardır.

Hürriyet kahramanlarımızdan ünlü şair-veli Ziya Paşa da, Abdülhamid'in saltanatının ilk yıllarında kurulan bir edebiyat cemiyetine Ali Suavi'nin alınmasını veto etmiş, bu yüzden de o cemiyet, kurulduğunun ertesi günü kapanmıştır.

Ali Suavi'ye dengesizlikten öte “deli” diyenler, “İngiliz ajanı, Rus maşası” diyenler de hiç eksik olmamıştır.

“Mürettib-i melanet ve menşe-i mefsedet” (Melunlukların düzenleyicisi ve azdıraların kaynağı) gibi deyimler ise, 1878'den bu yana Ali Suavi için yakıştırılmış nice nitelikten sadece biridir.

Falih Rifki Atay ise, Ali Suavi için; “Ali Suavi'yi Hasan Paşa'nın sopası değil, bizim fikir adamlarımızın kayıtsızlığı ve tenkit sistemimizin bozukluğu öldürmüştür” der. Ondan, “Baş veren bir inkılapçı” olarak saygıyla söz eder, İsmail Hami Danişmend'e göre de “Ali Suavi'nin ihtilalciliği dünyanın en samimi sayılmış ihtilalcilerinin bile görülen menfaat fikrinden münezzehtir. Tazminat ve Birinci Meşrutiyet devirlerinde fikrini canından tatlı bilen ve böyle bildiği için ecel şarabını kendi eliyle hazırlayabilen yegâne şahsiyet ondan ibarettir”...

Ali Suavi'ye şarlatandır ya da büyük bir zekâdır, cahildir ya da bilgindir, ahlaksızdır ya da fazilet sahibidir, çıkarıcıdır ya da özverilidir, gerektiğinde canını bile vermesini bilmiştir diyen nice ünlü kişi bu dünyadan gelmiş ve geçmiştir.

Ali Suavi'nin Yeni Osmanlılar hareketinde, Birinci Meşrutiyet döneminde olduğu kadar, Türk basın tarihinde de önemli bir yeri vardır, olması gerekir. Ama gariptir, tüm bunlar böyleleyen ülkemizde Ali Suavi, bundan yüzbeş yıl önce yaşamış ve ölmüş bir büyük devrimci doğru dürüst bilinmez ve anılmaz.

Ali Suavi her şeyden önce bir halk adamıdır. Halkın içinden gelmiş, halka dayanmak istemiş, ne yapması istemişse halkıyla birlikte yapmak istemiştir. Yanlışıları, dengesizlikleri, ters davranışları kuşkusuz ki olmuştur. Cemal Kutay'ın deyişiyle Ali Suavi'nin en talihsiz yanı, “doğru söylemeyi bilir, doğrunun nasıl söyleneceğini bilmez” oluşudur.

Dokuz yıl Avrupa'da kaldıktan sonra başlaşıp yurda dönmesini sağlayan Mithat Paşa'ya kalemiyle ilk saldırı Ali Suavi olmuştur. Başlangıçta kısa bir süre, biraz da Avrupa'daki kırılganlıkları yüzünden birinci meşrutiyetçilere karşı Abdülhamid'in yanında yer almıştır. Ama bu aldanişlarını pek kısa sürede görmüş, düş kırık-

lığını da canını vererek ödemmiştir.

Ali Suavi, bir sarıklı küçük hocadır. Kendi kendini yetiştirmiştir. Otuzdokuz yaşında öldürüldüğünde ardında bıraktığı yapıt sayısı 127'dir. Onyediyen yaşında hacca gitmiş, Arapça öğrenmiş, bunun yanı sıra Farsça, Fransızca ve İngilizceyi sadece okuyacak kadar değil, bu dillerde en iyi biçimde yazacak kadar iyi özümlemiş, İstanbul'da “Muhbir”, Londra'da gene “Muhbir”, Fransa'da “Ulüm” gazetelerini yayınlamıştır. Bu kadar da değil, sarıklı bir hoca olmasına karşın, laikliği ilk savunan Osmanlı yazarı Ali Suavi'dir. Osmanlı Devleti'nin gerçekte bir Türk devleti olduğunu yazıp söyleyen de gene

«Çırağan vak'ası» ve sarıklı devrimci Ali Suavi

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No ZE.2668

Ali Suavi'dir. 1870'lerde, Hilafetin dinde yeri olmadığını söylemek ve yazmak, Lâtin alfabesi dilimize uygun düşerse yazıyı değiştirmenin şeriatla hiçbir ilgisi olmadığını ileri sürmek, kitabına resim koyduğu için kendisine zındık diyenlere karşı peygamberin dahi resminin yapılabileceğini ortaya atmak, üstelik bütün bunları çok iyi bildiği din kurallarına göre açıklayarak tüm şeriatçıları kapkara yobazlar olarak suçlamak kolay bir şey olmasa gerektir. Unutmayalım ki o dönemde Namık Kemal, Mustafa Reşit Paşa'ya çatarken, onu “Kur'an dururken frenklerden kanun almak”la suçlamaktadır. Çağdaşları “ümme't” derken Ali Suavi “Millet” demektedir ve ilk Türkçülerden biri olarak ortaya çıkmaktadır.

Falih Rifki Atay 1951 yılında, Ali Suavi için yazdığı bir kitapçıkta, “Ali Suavi'nin bundan sekiz yıl önce o kapkara taassup devrinde yazdıklarını, 1951 Türkiye'sinde hususi meclislerde söylemek bile medeni cesaret sayılabilir” demektedir. Atay'ın bu gözlemine 1983 Türkiye'sinde de katılmamak için hiçbir neden yok...

Çırağan baskını nedir?

TÜRK Devrim Tarihi'nin en önemli halkalarından ve kilit taşlarından biri olan Ali Suavi'nin yarattığı Çırağan Vak'asına gelince...

Ali Suavi'nin kişiliği gibi, bu olayın gerçek yüzü de ne kadar yazıktır ki, tam bir açıklıkla ve kesinlikle bilinmemektedir. Yüz yıldan uzun süre bu gerçeğin ortaya çıkması için bilinçli bilinçsiz pek çok çaba gösterilmiştir.

Yansız ve önyargısız tarih araştırmacılarından pek çoğunun günümüzde vardıkları kanağe göre Çırağan Olayı, salt bir Abdülhamid düşmanlığı, bir diktatöre karşı baş kaldırma, ilkel bir saray darbesi girişimi değildir.

Gerçekte Çırağan olayı, “93 bozgunu” denen ve Çarlık Rusyası'nın ordularının o zamanlar Ayestefonos diye bilinen, Yeşilköy'e kadar gelmesi üzerine, bu orduların gerisinde, Rumeli'nde kalmış milyonlarca Türk'ü ayaklandırmak ve İstanbul'u tehdit eden Rus ordularının arkasını kesmek için bir başlangıç hareketidir.

Ali Suavi'ye göre, Yıldız Sarayı'ndan ve telgraf başından Osmanlı ordularını yönetmeye kalkışıp, bozgun üstüne bozguna uğramıza neden olan Abdülhamid'in korkak yönetiminde böylesi bir girişimde bulunulamazdı. Bütün Balkanlar elden gidiyordu. Buna karşı önlem, Çırağan Sarayı'nda hapis tutulan Beşinci Murad'ı buradan kurtarıp, Padişah olarak Rumeli'ne götürmek, oralarda daha hâlâ direnmekte olan Türk askerî birliklerinin başına geçirmek, halkın da desteğini sağlayarak, Ruslarla yüz kızartıcı bir barış anlaşması yapılmasını önlemektir.

Ali Suavi ve arkadaşları, bunun içindir ki Filibeli birkaç yüz göçmenle birlikte Çırağan Sarayı'nı basıp hapisteki eski padişahı bulduklarında, “Aman efendimiz gel bizi Moskoflar'dan halâs et!” diyerek koluna girmişler, dışarı çıkarmak istemişlerdir. Ne var ki, yetişen Beşiktaş Muhafızı Hasan Paşa ve yanındaki askerler, hemen oracıkta bu ayaklanmayı başta Ali Suavi olmak üzere 21 kişiyi öldürüp otuz kadarını yaralayarak bastırılmışlar. Beşinci Muard'ı da zindana tıkmışlardır.

20 Mayıs 1878 yılında, öğle vakti gerçekleştirilmeye çalışılıp, kısa sürede bastırılan bu ayaklanma sırasındadır ki, az yukarıdaki Yıldız Sarayı'ndaki Padişah Abdülhamid, ömrü boyu ilk ve son defa askerî üniformalarını giyip silahlanarak ağabeyi Beşinci Murad ve Ali Suavi'ye karşı harbetme hazırlığına girişmişse de, karcahil muhafızı Hasan Paşa'nın kalın sopası bu savaşa gerek bırakmamıştır.

Çırağan Vak'asından sonra, geniş soruşturmalar yapılmış sağ kalan ve yakalanan ayaklanmacılar ağır cezalarla çarptırılmış. Rumeli'nden İstanbul'a seğirilmiş yüzbinlerce göçmen de hemen Anadolu'ya yollanmışlardır.

Siz ne dersiniz...

MURTAZA ÇELİKEL

ISO Meclis Başkanvekili

"Sayın Çelikel sanayicilerle siyasi partiler arasındaki ilişkiler sizce nasıl olmalıdır?"

— Sanayiciler, işadamları bütün partilere aynı gözle bakmalıdır.

"Bundan neyi kastediyorsunuz? Belli bir parasal yardı mı?"

— Hepsine yardım edip etmemek onların bileceği iştir. Yalnız, bir partiye karşı olmak, veya bir partiye taraf olmak sanayici için ve işadamları için, fazla geçerli bir kural değildir. Taraf olduğu parti ile olan ilişkisi diğer partilerle olan ilişkisine tesir edeceği için bunu saklar.

"Sanayici karma ekonomiden yana olduğunu deklare eden partilerden yana olmak durumunda mıdır?"

— Bugüne kadar sanayici ve işadamları Türkiye'de partilerin takip ettikleri politikalara göre kararlarını vermemişlerdir. Politika-daki kişilerin kendilerine yakın olmalarına ve kendilerine taraf olmalarına göre karar vermişlerdir.

"Öznel bir bakış açısı mı var-

dır?"

— Evet, öznelidir. Sanayicilerin parti programlarını okuduklarına inanmıyorum.

"Bugün ne olmalıdır?"

— Bugün Türkiye'de şartlar çok değişmiştir. Sanayicinin artık okuyup yazması vardır. Parti programlarını ve kurucularını inceden inceye tetkik edeceklerine inanıyorum.

"Sanayicilerin kendi temsilcilerini meclise göndermeleri gibi bir eğilimleri olmak gerekir mi?"

— Sanayici ve politikacı kişisi bugüne kadar temsilci ile yürütüldüğü için iyi netice vermiştir. Eğer ağırlıkları varsa, bunu kendileri koymalıdır. Bugüne kadar koymamışlardır. Bugüne kadar kendileri adına temsilci göndermişlerdir. Ve kendi temsilcileri de bu ilişkiyi iyi yürütmüşlerdir. Sanayiciler de bu temsilcileri sonunda sahip çıkmamışlardır. Kullandıkları kadroları hep eskitmişlerdir. Kadroları köprüde deliği gördüğü anda sanayici sahip çıkmamıştır.

"Önümüzdeki dönem için uygun genç kadrolar var mı?"

— Önümüzdeki dönem için de çok umutlu değilim. Partilerin bugüne kadar ilan edilen kurucu kadrolarına bakıldığında partilerin, "Ormandan ağaç sökülüp, demokrasi tarlasına diktiklerini" görürüz. Yeni fidan yeni ağaç yok. Bu diktikleri taşıdıkları ağaçların meyvaları, tadı belli. Esasında meyve miktarları da artık hergün azalmakta. Yani son otuz senenin bürokrat olarak politikacı olarak Türk siyasi hayatının içinde olan şahıslar partileri teşkil ediyorlar. Bunların bugün içinde bulunduğu durum şartlarda herhalde bir miktar sorumlulukları ve hisseleri var. İlan edilen isimlerin bana göre hiçbir yenilik vasfı yok. Bu 11 Eylül öncesinden farklı bir biyografi sergileyiyor.

"Sanayiciler sosyal demokrat parti içinde de yer almalı mıdır, ya da ne oranda yer almalıdır?"

— Genç sanayiciler, genç işadamları, veya genç yöneticiler yapıları itibarıyla sosyal demokrasiye yabancı değiller. Ürkütmezlerse işçilerle bile çalışmaları, işbirliği yapmaları mümkündür. Çağdaş bir işbirliği memleketimize çok şey kazandırır.

"Politikada yenilik vasfını kazandırabilir miyiz?"

— Bir noktada yenilik vasfını politikada çok zor teşekkül ettireceğiz. Bunu unutmadan karşılıklı saygı içinde, inançla hareket etmeliyiz.

Para...Para...Para...

Altın ve döviz fiyatlarında gerileme

GEÇTİĞİMİZ hafta, altın fiyatları ile serbest piyasada döviz fiyatları gerileme eğilimine girdi.

Darphane'de basılan 70 bin Cumhuriyet altınının önceki hafta piyasaya vermesinden sonra, talebin kıpırdamadığı bir piyasa ortamında, Ata Lira fiyatları 250 lira düşüşle 24 bin 250 lira dolaylarında oynadı.

Serbest piyasada döviz fiyatlarının ise, geçen haftaya göre, Alman markında 2 lira, ABD dolarında da 5 lira gerilediği belirtiliyor. Edinilen bilgilere göre, geçtiğimiz hafta, markın alış fiyatı 97, satış fiyatı 98 lira, doların alış fiyatı 238, satış fiyatı 240 lira oldu. Türkiye'ye gelen turistlerin çoğalması ve tatil dönüşü yapan işçilerin artması beklentilerine bağlı olarak döviz fiyatlarındaki gerilemenin önümüzdeki hafta da süreceği tahmin ediliyor.

Lüks konutlara ve Boğaziçi'ndekiyalılara rağbet var

PİYASADAKİ para darlığına rağmen, daire satışlarının hızlandığı gözleniyor. 1982 yılı sonunda, İstanbul'daki alıcı bekleyen 30-40 bin dolaylarındaki yeni dairenin yaklaşık yarısının satıldığı tahmin ediliyor. Durgunluktan daha az etkilenen lüks konut satışlarının ise, canlılık içinde olduğu, Boğaziçi'dekiyalılara ilginin de bugüne kadar görülmeyen biçimde arttığı belirtiliyor.

Özellikle lüks konut satışlarında faaliyet gösteren yılların emlakçisi Adil Araslı "Bu yıl yalılar çok rağbette olduğunu" söylüyor. Boğaziçi'de yalı almak isteyenler eskiden sanayici ve tüccarlardı, şimdi yurt dışında taahhüt alanlar devreye girdi" diyor Araslı, "Yalı arayanların çok olmasına karşılık, satılık yalılardan azaldığından" yakınıyor. Araslı, fiyatlar konusunda da "Boğaziçi'de en küçük yalı 80-100 milyon lira, orta boy yalılar 200-300 milyon lira, kalburüstü yalılar ise 400-500 milyondan başlıyor. Çok az sayıda milyarlık yalılar da var" diyor.

Araslı lüks konut ve yalılar dışındaki "normal" konutlarla ilgili olarak da şunları söylüyor:

"Bu tür konutlarda talep canlandı ama lüks konutlar boyutunda değil. Fiyatlar o kadar yükseldi ki, halkın parası yetmiyor. Bugün artık üç buçuk dört milyon liradan aşağı daire bulmak mümkün değil. Son aylardaki canlanmaya rağmen, İstanbul'da geçen yıllardan kalan 30-40 bin dairenin yarısı henüz satılmadı. Bununla birlikte, satışlardaki kıpırdanmaya bağlı olarak, eskiden maliyetinin altında satılan daireler, şimdi normal bir kârla satılmaya başlandı. Talep arttıkça, fiyatlar da artacaktır."

Araslı, "Bankerzedeler paralarına kavuştuğunda ve Avrupa'dan kesin dönüş yapan işçi sayısı arttığında, konut satışlarının daha da canlanacağına" inanıyor. "Eğer önem alınmazsa, önümüzdeki dönemde sosyal konut değil, lüks konut yapımının hızlanacağına" dikkati çekiyor.

■ MUKADDES ORÇUN

Kitaplar

NÜKLEER ÇAĞIN İLK 40 YILI: Prof. Dr. Nezihi Özden, İTÜ Nükleer Enerji Enstitüsü yayını, (iki cilt), 640 sayfa.

"Amerikan nükleer alarm sistemi hızlı ve kursuz çalışması için bilgisayara bağlanmıştır. 3 Haziran 1980 günü sistem kırımızı alarm verir:

Karadan ve denizden fırlatılan Rus füzerleri Amerika kıtasına doğru yaklaşıyorlar!

Alarmın gerekleri derhal yapılır: Stratejik kuvvetler 'hazırol'a geçer kıtalararası füzerler atışa hazırlanır. B-52'lerin motorları çalıştırılır. Bereket versin ki, uydular ve diğer erken uyarı sistemleri haberi doğrulamamışlardır. Bilgisayar hata etmiştir. Telâş üç dakika sürer. Fakat bu yedi ay içinde ikinci yanlış alarmdır.

"Çok şükür hayattayız." Yukarıdaki alıntı Prof. Özden'in büyük bir rahatlıkla ve ayrıntılarıyla anlattığı "Nükleer Çağın İlk 40 Yılı"nın bizlerce bilinmeyen herhangi bir anısıdır. Kitapta nükleer çağ bütünüyle bu rahatlık içinde dile se-

riilmektedir. Yazar, meslekten olanların anlayabileceği teknik bölümlere de yer verdiği kitapta "Bunları atlasanız dahi, şerit gene de kopmayacak, konu tekrar başladığınız noktadan sizin için ilginç olmakta devam edecektir" derken çok önemli bir gerçeği dile getirmektedir. Kitap gerçekten doğrudan ilgilendiği alanı olmayanlar için de ilginç bir serüven kitabıymışçasına okuru kendine bağlamaktadır. Hem de uluslararası politik ve stratejik konularda çok önemli öğretileri gözler önüne sermektedir. Kitabın ilk cildinde nükleer çağın doğuşu, nükleer silahlar, tahrip güçleri, nükleer reaktörlerin gelişmeleri, nükleer yakıt teknolojisi ele alınmaktadır. İkinci ciltte ise, radyoizotoplar, uranyum ötesi elementler, hızlandırıcılar, radyasyon ve insan, uluslararası nükleer politikalar nükleer kazalar ve olaylar ile nükleer teknoloji üzerine tartışmalara yer verilmektedir. Çeşitli tablolar ve fotoğraflarla da bezenen kitaba ayrıca geniş bir kaynakça eklenmiş bulunmaktadır. Kitap konu ile ilgili çok yönlü bir sergilemeyi gözler önüne koymakta.

GERÇEKÇİLİK VE ROMAN: A. Mümtaz İdil, Dayanışma Yayınları, 136 sayfa, 200 lira.

Genç eleştirmen İdil, kitabının sunuş bölümünde, nesnel gerçekçilik kavramının bazı düşünürler ve sanatçılar tarafından yanlış olarak ele alındığını belirtmekte, kitabın adında yer alan sözcüğün "nesnel gerçekçilik" olarak ele alınması gerektiğini vurgulamakta. Dostoyevski'de romanın nesnel gerçekçilik konusunda bir dönüm noktasını yaşadığını öne sürmekte. On bölüm ve sonuçtan oluşan kitabın ilk bölümünde "Romanda gerçeğe bağlılık" irdelenmektedir. Romandaki ilk örnekler ele alınırken ona kaynaklık

■ OSMAN S. AROLAT

eden şövalye öyküleri, kahramanlık destanları ve masal niteliği taşıyan Courtsois'lerden söz edilmektedir.

Kitabın bundan sonraki bölümleri başlıklarla şöyle sunulmakta: "Söylence-den gerçeğe", "İlk roman-çılar ve bakış açısı", "Gerçekten gerçekçiliğe geçiş: 19. yüzyıl", "Dönüm noktası: Dostoyevski", "Dostoyevski'ye öykünmek", "Eleştiri Eksikliği", "Duraklama dönemi ve nedenleri." Bunlardan sonra adeta ayrı bir makale niteliğini taşıyan "Gerçekçilik açısından tanzimat dönemi romanına genel bir bakış" bölümüne yer verilmektedir. Şemsettin Sami'nin ilk romanı, "Taaşuk-ı Tâlât ve Fitnat", Sami Paşazade Sezai'nin "Sergüzeşt'i, Namik Kemal'in "İntibah"ı çağdaş Batılı romancılar üzerine yazılanlara ortak olarak ele alınıyor. Sonuç bölümünde yeniden gerçekçilik, nesnel gerçekçilik üzerine yaklaşımlara yer veriliyor. Kitap yazının tanıtımında da belirtildiği gibi "Bilininen tekrarlanmasından çok tedirginlikler de taşıyan bir arayış, özgün bir çalışma" olarak ortaya çıkıyor.

basılmak olanaksızdı. Sansür memurları, sakıncalı buldukları sözcükleri, cümleleri, paragrafları ve çok kez de bir yazıyı baştan başa çizerler, çıkartırlar ve ondan sonra geriye ne kalmışsa ona "basılabilir" imzasını atarlardı.

Bu uygulama salt Türkçe gazetelerle, yabancı dillerde yayınlanan azınlık gazetelerine değil, yurt dışından Türkiye'ye gelen yabancı gazetelere ve basılacak kitaplara da daha değişik komisyonlarda benzer biçimlerde uygulanırdı.

Yasağın yazılması da yasak

"İSTİBDAT" döneminde Yıldız Sarayı'ndan, dönemin Basın Yayın Genel Müdürlüğü'ne gönderilen bir yönergede, basının izleyeceği yol şöyle anlatılıyordu:

1. Herşeyden önce Padişah'ın değerli sağlığına, ürünlerin durumuna, ticaretin ve sanayinin gelişmesini bildiren haberlere öncelik verilmesi.

2. Eğitim Bakanlığı'nın ahlâk açısından onaylamadığı hiç bir roman veya yazı dizisinin yayınlanmaması.

3. Bir sayıda yayınlanamayacak kadar uzun edebî ve bilimsel yazılara yer verilmemesi, "devamı var", "devamı yarına" gibi deyimlerin kullanılmaması.

4. Yazıda boşluklar bırakılmaması, (çünkü bunlar bir takım kötü sanılara ve kafaları karıştırmaya yol açabilir.)

5. Kişilere satışılmaması, bir vali veya mutasarrıfın hırsızlık yaptığı, para yediği, adam öldürdüğü veya ayıplanan bir iş yaptığı söylenecek olursa saklanması gerekir.

6. Kişilerin ve vilâyet ahâlisinin bazı yolsuzlukları bildirmek için Hükümdara verdikleri dilekçelerin yayınlanması kesinlikle yasaktır.

7. Tarih ve coğrafyada özelliği olan bazı adların kullanılmaması, örnek: Ermenistan;

8. Yabancı hükümdarlara karşı her ne biçimde olursa olsun girişilen suikastleri ve yabancı ülkelerdeki kışkırtıcı gösterileri yazmak yasaktır. Çünkü yasalara saygısı olan barışsever halkımızın bunları duyması iyi olmaz.

9. Bazı kötü niyetli kişilerin yersiz yorumve gözlemlerine yol açabileceği için bu yönergenin gazetelerde yayınlanması yasaktır...

Ağlanacak örnekler

SERVET-İ FÜNUN dergisi sahip ve başyazarı Ahmet İhsan, 1930'larda yayınladığı basın anılarında, sansür döneminin bir örneğini şöyle verir:

İstanbul'da, Hamidiye suları yeni akıtılmakta ve çeşmeler açılmaktadır. Dr. Besim Ömer Paşa'ya bu konuda bir yazı yazdırılır, bir de yazıyı süslemek için, suyu akan bir çeşme başında dua eden bir ihtiyarın renkli fotoğrafı bu yazıya konulacaktır. Ancak yazı ve resim sansürden geldiğinde, resmin üstünde bir soru işareti vardır, Ahmet İhsan, Başsansürcü Kara Kemal denen kişiye bir yazı yazıp sorar, aldığı cevap şudur:

"Azizim, Çeşme resmi hakikaten pek güzel ve dua herkesin nazarında şüphesiz ki kutsaldır. Lâkin bu günlerde gazetelerden neyi çıkartacağımı, neyi bırakacağımı bilemiyorum. Çünkü kötü düşünceli kimseler bu güzel resmi görür görmez, 'Hah işte işimiz duaya kaldı' demek istediğimizi sanırlar. Mademki klişesini yaptırılmışsınız, ileride, uygun bir zamanda koymak üzere haber veririm. Olimpiyad Oyunları'na gelince, onların yayınlanmasına uygun zaman henüz gelmedi. Yayınlamayınız. Diğerlerine ruhsat verilmiştir. 24 Mayıs 1896."

Ahmet Rasim ise, sansür memurlarından Hıfzı Bey'e sorar:

— Yasaklanacak diye bildiklerimizi yazmıyoruz ama, başka neler yasak, söyleseniz de bilip yazmasak, sizi de yormasak.

Yanıt ilginçtir:

— Onu ben de bilmem. Yalnız size şu kadarını söyleyeyim ki, siz anlayın. Siz hangi yazınızı en çok beğenerek yazarsanız, oh ne güzel oldu dersenez, benim onu çizeceğimi biliniz."

■ İLHAMİ SOSYAL

24 yıllık sır mahkemede çözülecek

● Fabrika işçisi olan S.A., bundan 24 yıl önce bir erkek çocuk dünyaya getirdi. Ve başkasıyla evlenmiş olan işvereni Y.A. aleyhine babalık davası açıp kazandı. Ancak Y.A., yedi yıl sonra İsviçre'de geçirdiği hastalıklar nedeniyle bulduğu çağından beri kısır olduğunu öğrenecekti.

İSTANBUL Adliyesi'nde 24 yıl önce ortaya atılan üç kişilik bir yaşam öyküsü, Adli Tıp Kurumu'nun raporundan sonra yine Adliye'de sonuçlanacak.

Bu kez de mahkemenin vereceği karar, üç kişinin yaşamını ayrı ayrı etkileyecek:

Hâlen orta yaşlı olan S.A. adlı kadın bu kararla ya onurunu kazanacak, ya da kaybedecek.

24 yaşındaki genç A'nın ise ya bütün yaşamı değişecek, ya da çeşitli kuşkuyla sürüp gidecek.

Orta yaşlı, çok zengin Y.A. da kendisine gençliğinin haram meyvesi olarak sunulan A'nın ya babası olarak kalacak, ya da babalığından çıkacak...

BİR fabrika işçisi olan genç S.A. bundan 24 yıl önce nikâh dışı bir erkek çocuk dünyaya getirdi. Bebeğini kolları arasında verdikleri zaman üzgündü. "Çünkü, işvereninden dünyaya getirdiği bebeği doğmadan iki ay önce Y.A. genç, güzel bir kıza evlenmişti..."

S.A. "sadece bebeğinin geleceğini düşünerek" Y.A. aleyhine 1959 yılında babalık dâvası açtı. 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'ne gelen Adli Tıp Kimya Şubesi kan tahlil raporlarında, anne - baba - çocuk kan gruplarının (O, RH +) olduğu bildirilmişti. Mahkeme, diğer delilleri de göz önüne alarak Y.A.'nin babalığına karar verdi. Yargıtay İkinci Hukuk Dairesi de 1962 yılında kararı onayladı.

S.A. sevinçli idi, ama bu sevinci yedi yıl sürdü...

YENİ evliler İsviçre'ye yerleşmişti, fakat "çok istedikleri halde çocukları olmu-yordu. Doktorlar Y.A.'nin bulduğu çağında geçirdiği kabakulak ve menenjit hastalıkları nedeniyle o dönemden beri kısır olduğunu bildirmişlerdi."

Y.A. bütün gereksinimlerini karşıladığı, yedi yaşındaki A'nın babası olmadığını bu nedenle davanın yenilenmesini isteyerek aynı mahkemeye tekrar başvurdu. Bu başvuruda İsviçre'deki raporlarla birlikte, annenin bir duruşmadan çıkarken arkadaşına "Bu hasıs adamı nereden çocuğuma baba seçmişim. Keşke kendi babasını açıklasaydım" gibi konuşmalar yaptığını, kadının ahlâki yönden polisçe araştırılması gerektiğini ileri sürerek iddialarda da bulunmuştu.

Mahkemenin istemi üzerine Adli Tıp raporunda "kısırlığın başlangıç tarihinin saptanamayacağı" bildirildiği için mahkeme, yargılananın yinelenme istemini reddetti.

Y.A. bununla da yetinmedi. İstanbul'da bir profesöre muayene olarak, erginlik çağından itibaren kısır olduğunu belirten bir rapor aldı. Ayrıca 1959'daki Adli Tıp raporunda kan grubunun (O, RH +) olarak belirlendiğini, halbuki Amiral Bristol Hastanesi'nde kanının (O, RH -) olduğunu saptandığını bildirerek, 1980 tarihli raporu ekleyip, yeniden bu kez Beşinci Asliye Hukuk Mahkemesi'nden davanın yinelenmesini istedi.

Mahkeme, kan grupları nedeniyle dava istemini kabul etti. Hâlen yurt dışında öğrenimde olan 24 yaşındaki A'nın annesi, S.A.'nin ve Y.A.'nin Çapa Kan Merkezi'nde kanlarını aldırarak dosyayı Adli Tıp Başkanlığı'na gönderdi.

Şimdi adliyecilerin merakla bekledikleri yanıtlar var: Kan grubundaki değişiklik sonucu etkileyecek mi? Adli Tıp'ın 14 yıl önce kısırlığın başlangıcının saptanamayacağı yolundaki raporu, teknik ve bilimsel açıdan değişebilir mi?..

Y.A.'nin eşinden çocuk edinmemesi, kısırılık düşüncesini ne denli etkiler?.. Kan gruplarındaki birlik ya da ayrılık babalığın tesbiti için yeterli midir?.. Kan Merkezi'nden gelecek raporda, Y.A.'nin A'nın babası olduğu sonucu çıkarsa, ayrıca benzerlik tesbiti gerekir mi?.. Aynı şekilde A'nın babası olamayacağı sonucu çıkarsa, benzerlik testi gerekli midir?..

Kesin sonuç, Adli Tıp Kurumu raporu verildikten sonra, Beşinci Asliye Hukuk Mahkemesi'nce önümüzdeki aylarda belli olacak.

■ VASFİYE ÖZKOÇAK

Türk basınında ilk sansür

● 107 yıl önce
11 Mayıs 1876'da Türk basınına ilk kez sansür konulduğunda "Basiret" gazetesi şu açıklamayı yapmıştı: "Makinelerimiz bozulduğundan, gazetemiz birkaç gün çıkmayacaktır."

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.2663

DÜNYA basınına göre iki yüz yıllık bir geçimle ortaya çıkan Türk basını, 1876'da ilk sansür uygulamasına uğradığında sadece 45 yaşındaydı ve yayınlanmakta olan Türkçe gazetelerin sayısı üçü, dördü geçmiyordu.

Üstelik de sansür uygulamasının başlamasından çok daha önce, 1858 Ceza Yasası ile basında ilk yasaklamalar konulmuştu. 1864 Matbuat Nizamnamesi ise "ruhsatsız gazete çıkarmayı" yasakladığı gibi, "bakanlara, dost hükümdarlara dokunulacak yazılar yazmayı, devlet memurlarını, yabancı elçi ve maslahatgüzârları yermeyi, genel âdaba ve millî ahlâka aykırı yazılar yazmayı" da yasaklıyordu.

Tüm bu yasaklar yetersiz bulunduğundan olacak, 1867'de yayınlanan bir Âli Kararname ile, basına karşı daha sert önlemler alınmıştır. Bu kararnamenin yayınlanmasından bir hafta önce, "hükümet, aleyhinde yazılar yazmayı alışkanlık haline getirdiği" savıyla ve Eğitim Bakanı'nin buyruğuyla Muhbir gazetesi geçici olarak kapatılmıştı. Kararnameden sonra ise qıldürü gazetesi Diyojen, İbret Gazetesi, İbretnumay-ı Alem Gazetesi, Basiret Gazetesi, Hülâsa-i Efkâr Gazetesi, Şark Gazetesi ve Hayal Gazetesi, Hadika Gazetesi çeşitli sürelerle ya da temelli kapatıldılar.

Kanun dairesinde serbest

ANCAK o dönemin yöneticileri bununla yetinmeyecek, 11 Mayıs 1876 tarihli yeni bir Âli Kararname ile basına sansür uygulamaya başlayacaklardı. Kararnamede kısaca şöyle deniyordu: "Osmanlı basınında çıkan yazılara hükümet gerekli dikkati göstermiş ve çoğu zaman gazeteleri süreli veya süresiz kapatarak basını denetim altına almaya çalışmışsa da bunda başarılı olunamamıştır. Bunun için gazetelerin basılmazdan önce muayenesine karar verilmiştir..."

Basına ilk sansür konulması; dönemin basınında, daha sonraları pek görülemeyecek bir tepkiye neden olmuş, Basiret Gazetesi, sansür kararnamesini yayınladığı sayısında "matbaamızın makinesi bozulduğundan gazetemiz bir kaç gün yayınlanmayacaktır" ilânıyla çıkmıştı. Sabah Gazetesi ise, sansürün uygulandığı ilk

Abdülhamit döneminin yasak sözcükleri

ABDÜLHAMİD dönemi sansüründe şu sözcükleri gazetelerde yazmak yasaktı: Grev- Suikast- İhtilâl- Anarşi- Sosyalizm- Dinamo- Dinamit- İnfilak- İğtişâş (kargaşa)- Ha! (Hükümdarın tahttan indirilmesi)- Kit'âl (vuruşma)- Kanun-i Esasi- Hürriyet- Vatan- Müsavaat (eşitlik)- Bosna- Hersek- Makedonya- Girit- Kıbrıs- Yıldız- Burun- Büyük burun- Murat (Sultan Murat)- İstibdat- Beynelmilel (uluslararası)- Veliyaht- Cumhuriyet- Mebus-Ayan Azası- Bomba- Mithat Paşa- Kemal Bey- İnkılâp- Tahtakurusu (yanlışlıkla tahti kurusu diye okunabileceği için)- Kimya ile ilgili yazılarda O=AH gibi simgelerin kullanılması da yasaktı. Çünkü bunlar Abdülhamid eşittir sıfır diye okunabilirdi. —Hasta (Hasta adam yani Osmanlı İmparatorluğu'nu akla getireceği için)— Birader (Sultan Murad'ı anımsatacağından ötürü) vb...

Türkiye'de ilk gazeteler

TÜRKİYE'de ilk Türkçe gazete, Sultan II. Mahmut'un buyruğu ile 1831 yılında İstanbul'da devlet adına yayınlanmaya başlanan TAKVİM-İ VEKAYİ'dir. Devletin resmi yayın organı olan ve bugünkü Resmi Gazete'nin de ağababası olan bu gazete bile sansür belâsında kurtulamamış ve Abdülhamid döneminde uzun süre kapalı kalmıştır.

Türkiye'de, özel teşebbüsün çıkardığı ilk Türkçe gazete olan Ceride-i Havadis'in sahibi ise, William

Churchill adında bir İngilizdir (1840). Devlet tarafından geniş ölçüde desteklenmiştir ama, bulabildiği okuyucu sayısı ancak 150 civarındadır. Türk basınında ölüm ilanları ilk yayınlayan gazete bu olmuştur.

Agâh Efendi ve Şinasi'nin ortaklaşa çıkardıkları TERCÜMAN-İ AHVAL, 1860 yılında yayına başlamış, Türk basınındaki ilk tefrika (dizi yazı), Şinasi'nin Şair Evlenmesi bu gazete'de yayınlanmıştır. Basın tarihimizde, hükümetçe iki hafta süreyle kapatılan ilk

gün sansür edilen yazıların olduğu sütunları beyaz ve boş bırakarak çıkmıştır.

Baskı, baskıyı getiriyor

ABDÜLAZİZ'in tahttan indirilip, üç aylık Beşinci Murad saltanatının ardından Abdülhamid'in padişah olmasından sonra ise ilân edilen ilk meşrûtiyet Anayasasında yer alan "basın, kanun dairesinde serbesttir" deyiimi ise, sansür kararnamesi de bir kanun sayıldığından sansürlü bir serbestliğe ulaşmıştır.

Nitekim, Hayal Gazetesi sahibi Teodor Kasap, bir süre sonra gazetesinde "Matbuat kanun dairesinde serbesttir" yazısıyla elleri ve ayakları zincire vurulmuş bir Karagöz deseni yayınladığı için üç yıl hapse mahkûm edilmiş ve gazetesi de kapatılmıştır.

Kanun-i Esas-i denilen Anayasa ilânından kısa bir süre sonra yayınlanan bir resmî bildiri ise, "Eskiden, gazeteler yok iken dedikodular yalnız ağızlarda dolardı. Şimdi herkes aklına geleni birer gerçekmiş gibi yayınlıyor. Gazetelerde çıkan yazıları da herkes tümüyle gerçek sanıyor. Bu yüzden ortaya çıkan yanlışlar eskisinden çok önemlidir. Hükümetin icraatı aleyhine dil kullananlar fesatçı sayılacağı ve bu çeşit yazılarla karşı gereken şiddetli kanunî tedbirlerin alınacağı cümlelerin malumu ola..." deniliyordu...

1877 yılında 93 Harbi denen Osmanlı - Rus Savaşı başladığında ise, 20 Eylül 1877'de yayınlanan Sıkıyönetim Kararnamesiyle Padişah, olağanüstü yetkilerle donandırdığı gibi ayrıca şu açıklamayı yapıyordu:

"Askeri hükümet gerekli kişilerin gece ve gündüz evlerini arayabilir, şüpheli ve sabıkalı kişileri başka bölgelere gönderebilir... Zihinleri kurcalayacak yayın yapan gazeteleri derhal kapatılabilir ve her türlü cemiyetleri yasak edebilir..."

Basın düşmanlığı

BASINA karşı düşmanlık Abdülhamid döneminde akıl durdurur örnekler vermiştir. Bir kere Babıâli'de başlı başına bir daire olarak bir Sansür Dairesi kurulmuştur. Gazetelerin yazı işleri müdürleri, her gün akşam üstü, ertesi günkü gazetelerine koymayı düşündükleri tüm yazı ve haberlerin provalarını bu daireye göndermek, denetletmekle yükümlüydüler. Sansür Dairesi'nin "olur"unu almadan yazı

gazete de Tercüman-ı Ahval'dir. Bu gazete beşbuçuk yıl yaşayabilmiştir.

Agâh Efendi ile yola çıkan Şinasi, 1862 yılında TASVİR-İ EFKÂR gazetesini çıkartmıştır. 1865'de Paris'e kaçmak zorunda kalınca bu gazetenin başyazarlığını Namık Kemal üstlenmiş, 1867'de gazeteciliği yasaklanınca bu kez gazetenin yönetimi Recaizade Ekrem'e kalmıştır.

1866 yılında ölü devrimci Ali Suavi, MUHBİR gazetesinin başyazarlığını üstüne almış (gazetenin sahibi Filip Efendi) yayın-

ladığı okuyucu mektuplarından dolayı da gazete 1867'de yasaklanmıştır.

Aleksan Sarrafyan Efendi'nin sahipliğini, Namık Kemal'in başyazarlığını yaptığı İBRET gazetesi ise 1870'de yayınlanmaya başlamış, 1873'de de arada birkaç kez kapatıldıktan sonra temelli yasaklanmıştır.

1869-1878 ve sonra 1908-1909 yılları arasında yayınlanan Basiretçi Ali Bey'in BASİRET gazetesi de sansürün himşina defalarca uğrayan, sahibi birkaç kez hapse mahkûm olan önemli bir gazetedir.

"Benim annem, güzel annem... Kimselere benzemezsin sen. Ve kimseler sevmez seni benim kadar!.."
Bugün tüm çocukların dilinde bu sözcükler var ve coşkulu sevgi dolu tüm öpücükler...

Dünyanın bütün çiçekleri

"Bana çiçek getirin, dünyanın bütün çiçeklerini buraya getirin! Köy Öğretmeni Şefik Sınığ'ın son sözleri.

*Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum
Bütün çiçekleri getirin buraya,
Öğrencilerimi getirin, getirin buraya,
Kaya diplerinde açmış çiğdemlere benzer
Bütün köy çocuklarını getirin buraya,
Son bir ders vereceğim onlara,
Son şarkımı söyleyeceğim,
Getirin getirin... ve sonra öleceğim.*

*Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum,
Kır ve dağ çiçeklerini istiyorum,
Kaderleri bana benzeyen,
Yalnızlıkta açarlar, kimse bilmez onları,
Geniş ovalarda kaybolur kokuları...
Yurdumun sevgili ve adsız çiçekleri,
Hepinizi hepinizi istiyorum, gelin görün beni,
Toprağı nasılı örtseniz böylece örtün beni.*

*Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum,
Afiyon ovasında açan haşhaş çiçeklerini
Bacımın suladığı fesleğenleri,
Köy çiçeklerinin hepsini, hepsini
Avılların pembe entarilı hatmisini,
Çoban yastığını, peygamber çiçeğini de unutmayın.
Aman İsparta güllerini de unutmayın
Hepsini hepsini bir anda koklamak istiyorum.
Getirin, dünyanın bütün çiçeklerini istiyorum.*

*Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum.
Ben köy öğretmeniyim, bir bahçıvanım,
Ben bir bahçe suluyordum, gönülden
Kimse bilmez, kimse anlamaz dilimden,
Ne güller fişkirir çilelerinden,
Kandır, hayattır, emektir benim güllerim,
Korkmadım, korkmuyorum ölümden,
Siz çiçek getirin yalnız, çiçek getirin.*

*Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum,
Baharda Polatlı kırlarında açan,
Güz geldi mi Kopdağına göçen,
Yörükler yaylasında Toroslarda eğleşen.
Muş ovasından, Ağrı eteğinden,
Gücenmesin bütün yurt bahçelerinden
Çiçek getirin, çiçek getirin, örtün beni,
Eğin türkülerinin içine gömün beni.*

*Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum,
En güzellerini saymadım çiçeklerin,
Çocukları, öğrencilerimi istiyorum.
Yalnız ve çileli hayatımın çiçeklerini,
Köy okullarında açan, gizli ve sessiz,
O bakımsız, ama kokusu eşsiz çiçek.
Kimse bilmeyecek, seni beni kimse bilmeyecek,
Seni beni yalnızlık örtecek, yalnızlık örtecek.*

*Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum,
Ben mezarısız yaşamayı diliyorum,
Ölmemek istiyorum, yaşamak istiyorum.
Yetiştirdiğim bahçe yarıda kalmasın,
Tarımar olmasın istiyorum, perişan olmasın,
Beni bilse bilse çiçekler bilir, dostlarım,
Niçin yaşadığımı ben onlara söyledim,
Çiçeklerde açar benim gizli arzularım.*

*Dünyanın bütün çiçeklerini diyorum.
Okulun duvarı çöktü altında kaldım.
Ama ben dünya üstündeyim, toprakta,
Yaz kış bir şey söyleyen sonsuz toprakta,
Çile çektim, yalnız kaldım, ama yaşadım,
Yurdumun çiçeklenmesi için daima, yaşadım,
Bilir bunu bahçeler, kayalar, köyler bilir.
Şimdi sustum, örtün beni, yatırın buraya,
Dünyanın bütün çiçeklerini getirin buraya.*

en güzel hediye

gündür. Çocuklar, küçük birer hediye ile öğretmenlerinin elini öperken daha mutlu olurlar..."

NE güzel düşünülüyor... Derken... Bir başka veli ile karşılaşıyorsunuz. "Bizim hanım şaşırıldı" diye söze başlıyor, "Oğlanın sınıfında öğretmene hediye alınmış. Kaç yıldır hep aynı öğretmen. Öyle iyi yetiştirdi ki çocukları, şimdi

hepsi birer bilgisayar sankim. Tabii biz de, hediyeye katılacağımızı bildirdik. Veliler kendi aralarında, kimseye duymadan güzel bir hediye bulmayı kararlaştırmışlar. Karşı çıkar diye de okul idaresinin ve öğretmenin kesinlikle duymaması için bütün önlemleri almışlar. Sonra sıra hesaplara gelmiş. Her velinin payına onar bin düşmemiş mi?... İşte bizim hanım o zaman iyiden şaşırılmış. Benden istedi..."

Yine rivayet edilir ki, falanca okulda —sakin adını sormayın, yeterince bilen biliyormuş zaten— filan öğretmen, zamanında Anneler Günü hediyesi diye bir otomobil almış. Biz inanmadık, sadece çok fazla söylendiği için yazdık.

Bunlar tek tük, olur olmaz olaylar. Madalyonun öteki yüzüne bakılanlar... Ve de en çok okul idarelerini ve öğretmenleri gereğinden fazla üzüp, bıkip usandıranlar...

ONUN için Anneler Günü deyince, çoğu kimsenin aklı karışıyor işte. Bir "hediye" konusudur zihnine takılıyor. Çünkü her yıl daha da gelişen bu alanda, hediyele bile yolunu şaşırtaclar var.

Aslında herkeste daha acemilik sürüyor. Atlantik Okyanusu'nun öbür ucundan gelen anneler günü, yıllardır uğraşılıyor yerine yerleşmeye. Kolay mı... 1908 yılında Amerika'dan çıkıp, ancak 1955 yılında Türkiye'ye ulaşabilmek... Türk Kadınlar Birliği'nin resmî kararı ile bizim de günümüz olmaya başlayan ve daha beş - on yıldır kendini saydıran Anneler Günü'ne, birden bire ısınmak kolay mı?..

Yine de... İster beğenilsin veya eleştirilsin, ister hediyeyle, ister hediyeşiz gelsin, Anneler Günü artık tüm dünyanın, bütün annelerin... Hatta anneannelerin, babaannelerin, cici annelerin, anne yarısı teyzelerin, süt annelerin, anne şefkati ile kardeşlerini büyüten sevgili ablaların, anne adaylarının, annelik özlemi içinde yaşayanların günü... Ve de elleri bin kez öpülecek, kutsal meşaleyi taşıyan öğretmenlerimizin günü. Gönül gönül duyguların yaşanacağı gün bugün... Ne olur tadını kaçırmayalım...

■OKŞAN ATASOY

Ana deyince...

HERKES annesi için en güzel söz söylensin ister...

Sormaya çalıştık... Değişik görüşler, "anne" kavramında bir başka tür birleşti. Önce çok anneliler dinledik:

ÖZ annem uzakta oturuyor. Biz babamla birlikteyiz. Babam üvey annemden ayrıldı. Şimdi üçüncü ane geliyor evimize. Ama ne yazık ki Anneler Günü'ne yetişemedi. O zaman düşünün üç annemiz olacak. Zaten topu topu iki kardeşiz. Anneler Günü'nde herkes bir hediye alırken biz üçe çıkartmaktayız. Çok anneli olmak bize güven veriyor." Sonra annelerinden

uzakta kalanlara kulak verdik:

ÖZLEM kolay mı? Keşke annemizin yanına içimizden gelen en gürlütlü öpücüğü kondurabilsek... Onları doya doya sevebilsek... Onlarla dertleşebilsek...

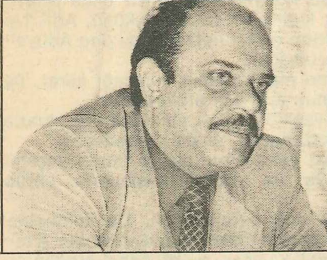
Annemin dizinin dibinde oturanlarla görüş-tük:

ANNEMİZDEN aldığımız sıcaklığa, huzura öylesine muhtacı ki, onun yürümesinden çıkmayı hiç istemiyoruz. Böyle çok rahat..."

Ve annesizlerle birlikte dertlendik:

ANNENİN yerini dolduracak hiçbir kuvvet yok bu dünyada. Onun için ne olur, yalvarınız, haykırınız sizlere, "Anneler, ne olur annenizin kıymetini, bildiğinizi, sandığınızdan daha iyi bilin..."■

Siz ne dersiniz...

Prof. TOKTAMIŞ ATEŞ

Siyaset Bilimcisi

"Siyaset yasağının aşamalı olarak kalkmaya başlaması ile birlikte yeni siyasal partilerin kuruluşu çalışmaları da hızlandı. Ancak şu aşamada genel bir dağınıklık ve çeşitli görüş farklılıkları dikkat çekiyor. Olağan güçlükler mi bunlar, yoksa temelde başka nedenlere mi dayanıyor?"

— Şu anda siyasete siyasal partiler şeklinde katılmak isteyenler iki ana grup içinde toplanabiliyor. Bunlardan bir kısmı evelden bu tür çalışmalara katılmış olanlar, bir kısmı da ilk kez bu tür bir işe katılanlar. Yani bu dağınıklık özellikle ikinci gruptan kaynaklanıyor. Çünkü birtakım insanların işi amatörce sevmelerine rağmen örgüt deneyimi olmadılarından, ortada bir karışıklık gözlemleniyor.

"Yepyeni kuruluşlar meydana getirme istek ve temennisi, Türkiye'nin siyasal hayatıyla bağdaşabilir mi?"

— Bireysel olarak, yani benim kanaatimce, bağdaşabileceğine ihtimal veriyorum. Ama, 12 Eylül'ün mantığı içinde beklenen böyle birtakım örgütlenmeler ol-

mazsa...

"Oluşacak ilk parlamentoya Türkiye'nin alışageldiğimiz siyasal haritası sizce ne ölçüde yansiyabilir? Başbakan Ulusu'nun ağzından, vazgeçildiği "resmen" açıklanan "merkez partisi" ilk beş yıllık yasama döneminde, demokrasiye geçiş evresini tamamlayacak bir iktidar olarak karşımıza çıkabilir mi?"

— Zannediyorum, bir merkez partisi yakıştırmasıyla bir partinin Türkiye'de iktidar olacağı düşünülüyor. Ancak, bunun evrensel, ya da Batılı anlamıyla sol ve sağın ortasında bir merkez olmadan çok, sağ eğilimli bir merkez olacağını düşünüyorum.

"Geçmişten gelen özellikleri ve tabanlarının niteliği açısından, sağın ve solun partileşme imkânlarını ve iki kanatta partileşmenin sürecini nasıl değerlendiriyorsunuz?"

— Aslında siyaset yasağı kalkmadan önce de sağın daha türdeş ve daha birlik içinde davranması bekleniyordu. Ancak, günümüze baktığımız zaman, yani sağ ve sol arasında, dağı-

nıklık açısından, önemli bir fark görmemekteyim. Bunu da, her iki grupta ve solda daha fazla olmakla birlikte, evelden parti örgütü deneyimi olmayan insanların şimdi bu işe sulanmış olmalarına bağlıyorum.

"Siyasetle resmen uğraşan, doğrudan doğruya eski siyasetçi olan kadrolar, aşağı yukarı 1973 seçimlerini kazanabilmiş, yani 10 yıl öncesinin özelliğini taşıyan, 1977 seçimlerini kaybetmiş olan milletvekili adaylarıyla, doğrudan doğruya parlamentoda üye olmayan belediye başkanları olarak gözüküyor. Bu tür bir eğilim, belli sakıncalar, belli aksaklıklar getirir mi, yoksa bunu izole etmenin yolu var mı?"

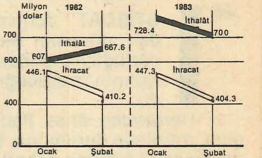
— Bunun büyük sakıncalar getireceği konusunda bir kuşku yok. Aslında bunu biraz daha genele indirgeyerek yanıtlamak gerekirse şunu söyleyebilirim: 12 Eylül öncesinde Türkiye'deki siyasal iktidar kadrosu, oraya herhangi bir zorlamayla veya bir başka şekilde gelmiş değildi. Türk siyasal yaşamının, Türk siyasal ilişkilerinin ürünü olarak oralara gelmişlerdi. Eldeki kadroların, en ileri olduğunu kabul etmek zorundayız. İş yine genelde ele aldığımız zaman, bu ekleptisyaset yapma olanağı ortadan kaldırıldığında, ister istemez bunlardan biraz daha geri bir ekip, nitelik olarak da, deneyim olarak da, biraz daha geri bir ekibin su üzerine çıkması kaçınılmaz oluyor. Ama yine de bunu 12 Eylül'ün kendi iç mantığıyla açıklamak durumundayız.

Para...Para...Para...

Göstergeler ne diyor?

Dış ticarete alarm zilleri

İlk iki aylık verilere göre, 1983 yılında ithalât hızlanırken, ihracatta duraklama belirtileri ortaya çıktı. 1983'ün ocak-şubat döneminde ithalât 1982'nin eş dönemine göre yüzde 13 artarken, ihracattaki artış yüzde üç oranında kaldı. Bunun sonucunda da, 1982'de 418.3 milyon do-

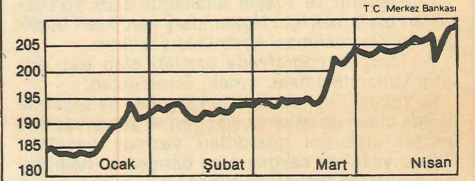

lar düzeyinde olan ilk iki aylık dış ticaret açığı, 1983'te 562.9 milyon dolara yükseldi.

Resmî ve serbest kur farkı...

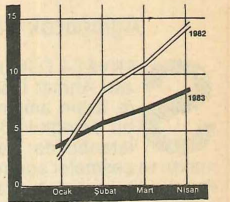
1983 yılının ilk dört aylık döneminde, Türk lirası ABD doları karşısında yüzde 11 değer yitirdi. ABD dolarının alış kuru, yılbaşında 184 lira 90 kuruş iken, nisan ayı sonunda 208 liraya yükseldi.

Serbest piyasada ise, doların fiyatı 245 liraya yükselmiş bulunuyor. Resmî kur ile aradaki farkın giderek açıldığı gözleniyor.

İndekslerde ılımlı artış

Istanbul Ticaret Odası tarafından düzenlenen "Ücretliler Geçişme İndeksi"ne göre, 1983 yılının ilk dört ayında perakende fiyatlardaki artış yüzde sekiz oranında oldu. 1982'nin eş döneminde perakende fiyatlar yüzde 14.4 artmıştı. 1982 yılı nisan ayında, 12 ay öncesine göre fiyat artışları yüzde 43.6 iken, 1983 yılı nisan ayında 12 aylık fiyat ar-

tışları yüzde 23.5'e gerilemiş bulunuyor.

Mevduatın bileşimi değişiyor mu?

1983 yılı başından itibaren yürürlüğe giren düzenlemelere bağlı olarak bankacılık kesiminde mevduat yapısının değişmeye başladığı gözleniyor. 1983 yılının ilk üç ayında, faizi yüzde 20'ye yükseltilen vadesiz mevduatta hızlı bir artış, mevduat sertifikalarında hızla azalma, vadeli tasarruf mevduatında ise geçen yılın gerisinde kalan bir artış izleniyor. İlk üç aylık sonuçlar, mevduatın yapılan düzenlemelerin amacına uygun olarak geliştiğini gösteriyor. Zira, faiz yükümlü hafifletmek isteyen bankalar, artık vadeli mevduat yerine vadesiz mevduatı tercih ediyorlar. Mevduat sertifikaları ise zaten gözden düşmüş bulunuyor.

	1982 İlk 3 aylık artış	1983 İlk 3 aylık artış
Tasarruf mevduatı	11.6	13.6
Vadeli	20.9	9
— Vadeli tasarruf m.	15	6.7
— Mevduat sertifikası	40	-22
Vadesiz mevduat	-15.2	32
— Vadesiz ticari	-28.8	-28.3

■ MUKADDES ORÇUN

Kitaplar

■ OSMAN S. AROLAT

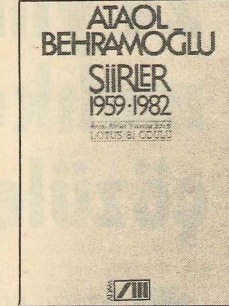
TALIMHANE: Erkan Altca. Roman, kendi yayını, 442 büyük sayfa. Satış yeri Galeri Minyatür. Meşrutiyet Caddesi, 93/ İstanbul.

Bugünün beş milyonluk karmaşık İstanbul'undan 28 yıl önceye gidildiğinde, iki milyona yaklaşan nüfuslu kentte bazı düzenli semtler bulunması mümkündür. Kendi içinde düzeni olan semtler. Bunlardan biri kentin en büyük merkezinin hemen yanıbaşındaki Talimhane'dir. Roman işte o günlerin Talimhanesinde 8 ay 22 günlük bir dönemde ge-

çen olaylar dizisini anlatıyor. Romanın başlangıç günü başkışı Ercan'ın lisesi bitirme sınavlarını vermesi açısından önem taşıdığı kadar bir döneme damgasını vuran bir olayın 6 Eylül olayının yaşandığı gün olması açısından da büyük önem taşımakta, roman ve özellikle yazarının sunuş yazısı dönemin bir çok özelliği ni sergilemesi açısından bir belgesel görünümdedir. Olayların roman içinde yer alışı da bu özellikler var. Altca yer yer geri dönüşlere, tanımlamalara, yer verdiği anlatımında bir kalem ustası olarak gözüküyor. Romanın ana örgüsü içinde yer alan gençlik aşkının bazı bölümleri yer yer abartmalı gelse de bütün içinde ciddi hiç bir sarkmaya rastlanmıyor. Talimhane bir dönem, bu dönemde bir İstanbul semtini ve bu semtte bir gençlik aşkını anlatıyor.

ŞİİRLER: (1959-1982) Ataç Behramoğlu; Adam Yayınları, 188 sayfa.

1960'lı yılların başında ilk şiirlerini yayınlayan Dönüşüm dergisi hareketiyle sesini duyan Behramoğlu daha sonra İsmet Özel, Özkan Mert ve Süreyya Berfe ile bir gençler gurubu içinde sesini duyurdu. "İkinci yeni" hareketine karşı çıktılar. Şiirlerinin onun alternatif toplumsal özlü bir şiir olduğunu açıkladılar. 60'lı yılların sonunda Behramoğlu Özel'le birlikte Halkın Dostlarını çıkarmaya başlayarak hem şiirlerini hem şiir kuramlarını sergiledi. "Şiirler", 1959-1982 Behramoğlu'nun bu çabalarının tümünün bir özeti niteliğindedir. İlk şiirlerinden günümüze bir seçmeler dizisi. İlk on yılın sonunda "Bir gün mutlaka" kitabıyla başla-

yan ve daha sonra başka kitaplarda yer alan şiirlerinin tümünden yaptığı seçmeler kitabın bir bölümünü meydana getirmekte. Kitabın diğer bölümlerinde ise, 1959-1960 yıllarında yazdığı ilk şiirlerine ve 1982 yılında yazdığı yeni şiirlerine yer verilmekte. Bu son şiirlerinden biri "Çocuğum, sımsıcak uyumaktasın şimdi sen" başlığını taşımakta. Behramoğlu bu şiirinde su dizelere yer veriyor: "Çocuğum, sımsıcak uyumaktasın şimdi sen/ Tüydün ve sevinçten bir imraktasın şimdi sen/ Bir dağ suyu gibi, kayalar içinden fişkıran, / Gökle-re, denizlere doğru büyü-mektesin şimdi sen".

AŞIK VEYSEL'İN DÜNYASI: Tahir Kutsi, İnanç yayınları, yazılar ve seçmeler. 96 sayfa, 200 lira.
ÜROLOJİ: Mustafa Özyurt; Uludağ Üniversitesi Yayını, 306 sayfa.
YEREL YÖNETİM: Prof. Ruşen Keleş, Prof. Fehmi Yavuz, Turan Kitabevi, 316 sayfa, 500 lira.
KÖYDEN KENTE: Lütfi Özgünaydın, Özgünaydın yayınları, 96 sayfa, 250 lira.

basılmak olanaksızdı. Sansür memurları, sakıncalı buldukları sözcükleri, cümleleri, paragrafları ve çok kez de bir yazıyı baştan başa çizerler, çıkarırlar ve ondan sonra geriye ne kalmışsa ona "basılabilir" imzasını atarlardı.

Bu uygulama salt Türkçe gazetelerle, yabancı dillerde yayınlanan azınlık gazetelerine değil, yurt dışından Türkiye'ye gelen yabancı gazetelere ve basılacak kitaplara da daha değişik komisyonlarda benzer biçimlerde uygulanırdı.

Yaşanın yazılması da yasak

"İSTİBDAT" döneminde Yıldız Sarayı'ndan, dönemin Basın Yayın Genel Müdürlüğü'ne gönderilen bir yönergede, basının izleyeceği yol şöyle anlatılıyor:

1. Her şeyden önce Padişah'ın değerli sağlığına, ürünlerin durumuna, ticaretin ve sanayiinin gelişmesini bildiren haberlere öncelik verilmesi.
2. Eğitim Bakanlığı'nın ahlak açısından onaylamadığı hiç bir roman veya yazı dizisinin yayınlanmaması.
3. Bir sayıda yayınlanamayacak kadar uzun edebî ve bilimsel yazılara yer verilmemesi, "devamı var", "devamı yarına" gibi deyimlerin kullanılmaması.
4. Yazıda boşluklar bırakılmaması, (çünkü bunlar bir takım kötü sanılara ve kafaları karıştırmaya yol açabilir.)
5. Kişilere satışılmaması, bir vali veya mutasarrıfın hırsızlık yaptığı, para yediği, adam öldürdüğü veya ayıplananak bir iş yaptığı söylenenecek olursa saklanması gerekir.
6. Kişilerin ve vilayet ahâlisinin bazı yolsuzlukları bildirmek için Hükümdara verdikleri dilekçelerin yayınlanması kesinlikle yasaktır.
7. Tarih ve coğrafyada özelliği olan bazı adların kullanılmaması, örnek: Ermenistan;
8. Yabancı hükümdarlarla karşı her ne biçimde olursa olsun girişilen suikastleri ve yabancı ülkelerdeki kışkırtıcı gösterileri yazmak yasaktır. Çünkü yasalara saygısı olan barışsever halkımızın bunları duyması iyi olmaz.
9. Bazı kötü niyetli kişilerin yersiz yorum ve gözlemlerine yol açabileceği için bu yönergenin gazetelerde yayınlanması yasaktır...

Ağlanacak örnekler

SERVET-İ FÜNUN dergisi sahip ve başyazarı Ahmet İhsan, 1930'larda yayınladığı basın anılarında, sansür döneminin bir örneğini şöyle verir:

İstanbul'da, Hamidiye suları yeni akıtılmakta ve çeşmeler açılmaktadır. Dr. Besim Ömer Paşa'ya bu konuda bir yazı yazdırılır, bir de yazıyı süslemek için, suyu akan bir çeşme başında dua eden bir ihtiyarın renkli fotoğrafı bu yazıya konulacaktır. Ancak yazı ve resim sansürden geldiğinde, resmin üstünde bir soru işareti vardır, Ahmet İhsan, Başsansürcü Kara Kemal denen kişiye bir yazı yazıp sorar, aldığı cevap şudur:

"Azizim, Çeşme resmi hakikaten pek güzel ve dua herkesin nazarında şüphesiz ki kutsaldır. Lâkin bu günlerde gazetelerden neyi çıkartacağımı, neyi bırakacağımı bilemiyorum. Çünkü kötü düşünceli kimseler bu güzel resmi görür görmez, 'Hah işte işimiz duaya kaldı' demek istediğimizi sanırlar. Mademki klişesini yaptırmışsınız, ileride, uygun bir zamanda koymak üzere haber veririm. Olimpiyad Oyunları'na gelince, onların yayınlanmasına uygun zaman henüz gelmedi. Yayınlamayınız. Diğerlerine ruhsat verilmiştir. 24 Mayıs 1896."

Ahmet Rasim ise, sansür memurlarından Hıfzı Bey'e sorar:

— Yasaklanacak diye bildiklerimizi yazmıyoruz ama, başka neler yasak, söyleseniz de bilip yazmasak, sizi de yormasak.

Yanıt ilginçtir:

— Onu ben de bilmem. Yalnız size şu kadarını söyleyeyim ki, siz anlayın. Siz hangi yazınızı en çok beğenerek yazarsanız, oh ne güzel oldu dersenez, benim onu çizeceğimi biliniz."

■ İLHAMİ SOSYAL

24 yıllık sır mahkemede çözülecek

● Fabrika işçisi olan S.A., bundan 24 yıl önce bir erkek çocuk dünyaya getirdi. Ve başkasıyla evlenmiş olan işvereni Y.A. aleyhine babalık davası açıp kazandı. Ancak Y.A., yedi yıl sonra İsviçre'de geçirdiği hastalıklar nedeniyle buluş çağından beri kısır olduğunu öğrenecekti.

İSTANBUL Adliyesi'nde 24 yıl önce ortaya atılan üç kişilik bir yaşam öyküsü, Adli Tıp Kurumu'nun raporundan sonra yine Adliye'de sonuçlanacak.

Bu kez de mahkemenin vereceği karar, üç kişinin yaşamını ayrı ayrı etkileyecek:

Hâlen orta yaşlı olan S.A. adlı kadın bu kararla ya onurunu kazanacak, ya da kaybedecek.

24 yaşındaki genç A'nın ise ya bütün yaşamı değişecek, ya da çeşitli kuşkuyla sürüp gidecek.

Orta yaşlı, çok zengin Y.A. da kendisine gençliğinin haram meyvesi olarak sunulan A'nın ya babası olarak kalacak, ya da babalığından çıkacak...

BİR fabrika işçisi olan genç S.A. bundan 24 yıl önce nikâh dışı bir erkek çocuk dünyaya getirdi. Bebeğini kolları arasında verdikleri zaman üzgündü. "Çünkü, işvereninden dünyaya getirdiği bebeği doğmadan iki ay önce Y.A. genç, güzel bir kıza evlenmişti..."

S.A. "sadece bebeğinin geleceğini düşünerek" Y.A. aleyhine 1959 yılında babalık davası açtı. 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'ne gelen Adli Tıp Kimya Şubesi kan tahlil raporlarında, anne - baba - çocuk kan gruplarının (O, RH +) olduğu bildirilmişti. Mahkeme, diğer delilleri de göz önüne alarak Y.A.'nin babalığına karar verdi. Yargıtay İkinci Hukuk Dairesi de 1962 yılında kararı onayladı.

S.A. sevinçli idi, ama bu sevinci yedi yıl sürdü...

YENİ evliler İsviçre'ye yerleşmişti, fakat "çok istedikleri halde çocukları olmu-yordu. Doktorlar Y.A.'nin buluş çağında geçirdiği kabakulak ve menenjit hastalıkları nedeniyle o dönemden beri kısır olduğunu bildirmişlerdi."

Y.A. bütün gereksinimlerini karşıladığı, yedi yaşındaki A'nın babası olmadığını bu nedenle davanın yenilenmesini isteyerek aynı mahkemeye tekrar başvurdu. Bu başvuruda İsviçre'deki raporlarla birlikte, annenin bir duruşmadan çıkarken arkadaşına "Bu hasis adamı nereden çocuğuma baba seçmişim. Keşke kendi babasını açıklasaydım" gibi konuşmalar yaptığı, kadının ahlaki yönden polisçe araştırılması gerektiğini ileri sürerek iddialarda da bulunmuştu.

Mahkemenin istemi üzerine Adli Tıp raporunda "kısırlığın başlangıç tarihinin saptanamayacağı" bildirildiği için mahkeme, yargılamanın yenilenme istemini reddetti.

Y.A. bununla da yetinmedi. İstanbul'da bir profesöre muayene olarak, erginlik çağından itibaren kısır olduğunu belirten bir rapor aldı. Ayrıca 1959'daki Adli Tıp raporunda kan grubunun (O, RH +) olarak belirlendiğini, halbuki Amiral Bristol Hastanesi'nde kanının (O, RH -) olduğunu saptandığını bildirerek, 1980 tarihli raporu ekleyip; yeniden bu kez Beşinci Asliye Hukuk Mahkemesi'nden davanın yenilenmesini istedi.

Mahkeme, kan grupları nedeniyle dava istemini kabul etti. Hâlen yurt dışında öğrenimde olan 24 yaşındaki A'nın annesi, S.A.'nin ve Y.A.'nin Çapa Kan Merkezi'nde kanlarını aldtırarak dosyayı Adli Tıp Başkanlığı'na gönderdi.

Şimdi adliyecilerin merakla bekledikleri yanıt var: Kan grubundaki değişiklik sonucu etkileyecek mi? Adli Tıp'ın 14 yıl önce kısırlığın başlangıcının saptanamayacağı yolundaki raporu, teknik ve bilimsel açıdan değişebilir mi?..

Y.A.'nin eşinden çocuk edinememesi, kısırılık düşüncesini ne denli etkiler?.. Kan gruplarındaki birlik ya da ayrılık babalığın tesbiti için yeterli midir?.. Kan Merkezi'nden gelecek raporda, Y.A.'nin A'nın babası olduğu sonucu çıkarsa, ayrıca benzerlik tesbiti gerekir mi?.. Aynı şekilde A'nın babası olmayacağı sonucu çıkarsa, benzerlik testi gerekli midir?..

Kesin sonuç, Adli Tıp Kurumu raporu verildikten sonra, Beşinci Asliye Hukuk Mahkemesi'nce önümüzdeki aylarda belli olacak.

■ VASFİYE ÖZKOÇAK

Financial Times'ın
Ankara temsilcisinin
ifadesi alındı

ANKARA

İngiltere'de yayımlanan Financial Times ve ABD'de yayımlanan Washington Post gazeteleri ile, BBC Radyosu, Türkçe bölümlerinin Ankara temsilcisi Metin Münir Ankara'da yargılanacak.
BBC'de yayımlanan Türk diplomatlarını öldüren Ermenilere karış, Türkiye'de bir grubun kurduğuna haberi dolayısıyla yargılanacağı öne sürülen Metin Münir'in, Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Mehmet Camcı tarafından ifadesi alındı. Kıbrıs Türk asıllı olup Metin Münir, 17 Eylül'de duruşmaya çıkacak.

Server Tanilli'nin
"Uygurlık Tarihi"
kitabı sakıncalı
görüldü

ANKARA, (ANKA)- Server Tanilli tarafından yazılan "Uygurlık Tarihi, Çağdaş Dünyaya Giriş" adlı kitabın üniversitelerde okutulmasının "sakıncalı" bulunduğu öğrenildi.
Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliği Yüksek Öğretim Kuruluna gönderdiği bir yazıda, halen bazı fakülte ve yüksek okullarda okutulmakta olan "Uygurlık Tarihi Çağdaş Dünyaya Giriş" isimli kitabın, yapılan incelemeler sonucunda "Öğrencinin ailesinden, milletinden, milli vatanından koparılmasını, proletarya demokrasisinin faziletlerine inandırılması, sosyalizmi ve ideolojik yatağı benimsemesini, hedefe varış için bir ihtilal ve eyleme haline getirilmesini amaçladığını" belirterek, "Bütünü ile son derece sakıncalı olan bu kitabın bir ders kitabı olarak kullanılmasının önlenmesini" istedi.

Yazar Rifat Ilgaz
serbest bırakıldı

ANKARA (Cumhuriyet Büro su) - Bir soruşturma nedeniyle, bir süre önce kalmakta olduğu Cide ilçesinden alınarak, Kastamonu'da gözaltına alınan «Hababam Sınıfı» yazarı Rifat Ilgaz'ın salıverildiği, ancak hastalığının sürmesi nedeniyle gözaltında tutulduğu Daday SSK Hastanesinde tedavisinin sürdürüldüğü öğrenildi.
Yetkililerin verdiği bilgiye

göre Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Adli Müsavirliğince hazırlanan soruşturma dosyası Sıkıyönetim Savcılığına gönderildi. Rifat Ilgaz'ın salıverildiği de yazıda belirtilerek, tutuklanmasında herhangi bir istemde bulunulmadı.
Rifat Ilgaz, gözaltına alındığı Kastamonu'da rahatsızlandığından Daday ilçesi yakınlarında bulunan Kastamonu'daki Narlıdağ Sanatoryumu'na kaldırılmış ve burada tedavi altına alınmıştı. Bir ciğerinde kanama başlangıcı ve kalp yetmezliği olan Rifat Ilgaz'ın hastalığı sürdürüldüğünden, sanatoryumunda tedavisinin sürdürüldüğü öğrenildi.

MILLI GAZETE DAVASI

İSTANBUL 3 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde Milli Gazete yazarı Aydın Aydın ile Yazı İşleri Müdürü Hasan Karakaya'nın yayın yolu ile suçta teşvik, hükümeti küçük düşürücü yazı yazmak ve dini esaslara uygun propaganda yaptıkları dava, bilirkişi raporunun beklenmesi için ertelendi. Sanıklar gazetesinin 3 ve 7 Ocak 1983 tarihlerinde yer alan "İnkılap, cebir ve hile", "Din, bilim bilimsellik" başlıklı yazılar nedeniyle yargılanıyorlardı.

SİH AH MAFIACINA

Demokrat gazetesi
Ankara'da
yasaklandı

ANKARA, (THA)- Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Demokrat gazetesinin "İkinci bir emre kadar" Ankara il sınırları içine sokulmasını yasakladı.
"Genel güvenlik ve kamu düzeninin korunmasını engelleyici ve halkı telaşa düşürücü" yayın yaptığı gerekçesiyle Ankara il sınırları içine sokulması yasaklanan Demokrat gazetesinin dünkü sayısı da komutanlığın emriyle toplatıldı.

Dev-Genç Gazetesi
Yazı İşleri Müdürü 7 yıl 6 ay
ağır hapse mahkum oldu

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesi Dev-Genç Gazetesi Yazı İşleri Müdürü Selçuk Ilgaz'ı, yayın yoluyla komünizm propagandası yapmak suçundan 7 yıl 6 ay ağır hapse mahkum etti.
Öte yandan, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi toplu silah ve mermi kaçakçılığı suçundan sanık, tutuklu Nizamettin Aytemiz'i serbest bıraktı.

Gazeteci Cehdi
Şahingiray öldü

ESKİ gazetecilerden Cehdi Şahingiray yakalandığı amansız hastalıktan kurtulamayarak önceki gece tedavi edildiği Amerikan Hastanesi'nde vefat etti.
1918 doğumlu olan Şahingiray 1950 yılında gazeteciliğe başladı. İstanbul ve Ankara gazetelerinde uzun yıllar çalışan Cehdi Şahingiray, bu arada bazı resmi kuruluşlarda da görev alarak basın işlerini yönetti. Evli ve bir kız çocuğu babası olan Şahingiray'ın cenazesi bugün öğle namazından sonra Şişli Camii'nden alınarak Karacaahmet'teki aile kabristanına defnedilecektir.

SON HAVADIS

(Başarfa 1. Sahifede)

bul'da müntezir Son Havadis Gazetesinin 14 Haziran günkü nüshasında Güngör Verdeş tarafından yazılan yazı Milli Güvenlik Konseyi'nin 52 numaralı bildirisine aykırı görülerek Sıkıyönetim Komutanlığınca soruşturma açıldı. Ankara'da bulunan yazar Güngör Verdeş de mahkumcece tutuklandı.

(Devamı Sa: 14 Sü: 1 de)

Son Havadis Gazetesi
yazarı Verdeş tutuklandı

ANKARA (AKAJANS)

Son Havadis Gazetesi yazarlarından Güngör Verdeş bir makalesinde MGK'nin 52 numaralı bildirisine aykırı hareket ettiği gerekçesiyle Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesince tutuklandı.

Sıkıyönetim güvenlik yetkililerinden alınan bilgiye göre İstanbul

(Devamı Sa: 14 Sü: 4 de)

RESTE imalcileri, ve
DİKKATİNE

INLIK ve RABITA

en taklit edilmiştir, kalitesiz mal almamanda olan biz TÖRK MAKİNE sizleri ikaz etmeye karar verdiğimizde birkaç gün İHTİTAL ETMEDEN KARAR VERMEYİNİZ İMALATLARIMIZ

9 Rabita Silme (4 motorlu) AC. 74 Hidar

İzmir Atatürk Fuarı Odalar Birliği Pavilyonlarında YENİ BAYLILIKLAR VERİLECEKTİR

TÖRK MAKİNE

Sigorta blok

Mag. Tel: 21

İNİTİNİZ İCABIDIR.

Yargıtay:
Toplanan
kitapların
bulunması
suc değil

KARARA GÖRE, SIKIYÖNETİM KOMUTANLIKLARININ BİLDİRİLERİ İLE YASAKLANDIĞI DUYURULAN KİTAP VE DİĞER YAYINLARI BULUNDURMAK ANCAK SIKIYÖNETİM YASAKLARINA AYKIRILIK SAYILACAK.

Hukuk Servisi - Toplatılmasına veya zorunlu karar verilen kitapların sadece bulundurulmasının suç oluşturmadığı Yargıtay'ca belirtildi. Yargıtay İkinci Ceza Dairesi'nin 7.7.1981 tarihinde E. 1981/4894, K. 1981/5264 sayılı kararı bu konuda sorunu çözümlenmiş bulunuyor. Karar aynen şöyle:

«Muhtevası kanunların yasakladığı şekilde propaganda yapmak veya övmek iddiası olmadıkça teahür niteliğinde toplanması»

(Arkası Sa. 7, Sü. 7 de)

onra soruşturma tekrar devam edecek.

Yazar Lütfü Oflaz
bugün teslim oluyor

ANKARA, (Hürriyet)- 11 Mayıs 1980 tarihinde yazdığı bir yazısı nedeniyle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 3 No.lu Askeri Mahkemesi tarafından, TCK'nin 142/3-6 maddesine ihlal ettiği gerekçesiyle 1,5 yıl hapis cezasına çarptırılan Yazar Lütfü Oflaz bugün teslim oluyor.
Lütfü Oflaz, davasında usulsüzlük yapıldığı, kazanılmış temyiz hakkının elinden alındığı, dosyasında avukat savunması ve bilirkişi raporu olmadığı gerekçesiyle Milli Savunma Bakanı'na "Yazılı Emir" yoluna gitmesi için başvurmuştu

Sabah gazetesi
süresiz kapatıldı

İstanbul'da yayımlanan Sabah gazetesinin basılması ve satışı İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nın emriyle, ikinci bir emre kadar yasaklanmıştır.

Yetkililer, gazetesinin "Hac ile ilgili bir yazı" nedeniyle kapatıldığını, kararın Adli Müsavirlikçe alınıp, komutanlık emriyle kapatıldığını, bu sürenin ikinci bir emre kadar devam edeceğini belirtmişlerdir.

Gazete kağıdının tonuna 3500 lira zam yapıldı

ANKARA (Hürriyet) - Gazete kağıdına yapılan yüzde 6 oranında zam yapıldı ve gazete kağıdının tonu, yapılan zamlarla 51 bin 500 liradan 55 bin liraya yükseltildi. Gazete kağıdına yapılan zam 3 Temmuz 1981 Cuma gününden itibaren geçerli olmak üzere yürürlüğe kondu.

Sanayi Bakanlığı yetkilileri, gazete kağıdına yapılan yüzde 6 oranındaki zammın gerçekleşmesini açıklarken, "Akaryakıtta iki kez yapılan zammın, gazete kağıdına fiyatlarının artırılmasını zorunlu hale getirdiğini ayrıca, KİT'lerin yıllık yüzde 40 enflasyonunda korunmaları için ürünlerine zamlar yapılmasının kaçınılmaz olduğunu" ifade ettiler.

ausmeyiniz.

Gazeteci Çetin Özbayrak beraat etti

Cumhuriyet Gazetesi eski Sorumlu Yazışmaları Müdürlerinden Çetin Özbayrak kamuoyunda telaş ve heyecan duyuracak asılsız haber yayımlamak iddiasıyla yargılandığı İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı (2) Numaralı Askeri Mahkemesi'nde beraat etti.

Çetin Özbayrak 20 Haziran 1980 tarihinde yayınlanan bir yazı nedeniyle hakkında açılan davada en az 3 ay hapis istemi ile yargılanıyordu. Mahkeme bu davada suçun unsurları itibarıyla oluşmadığı gerekçesi ile beraat kararı verdi.

VURMADAN ÖNCE BİR ARAP ÜLKESİNDEKİ KAMPTA EĞİTİM YAPARKEN GÖRÜLDÜ»

MILANO (UPI)

İtalya'nın en nüfuzlu gazetelerinden Corriera Della Sera dün birinci sayfasında Papa 2. Jean Paul'ü vuran terörist Mehmet Ali Ağca'nın saldırıdan iki hafta önce bir Arap ülkesinde kampta eğitim yaparken görüldüğünü yazdı.

Gazeteye göre bu konuda ifadesine başvuran tanık, Ağca'yı Nisan sonunda bir kampta gördüğünü atılı makamlara açıkladı. Önümüzdeki ay başlayacak duruşmada, savcılığın bu ifadesi bir numaralı delil olarak ortaya koyacağı belirtildi.

Corriera Della Sera birinci sayfasında geniş yer verdiği haberinde Ağca'nın ilk sorgusu sırasında "Ben milletlerarası bir teröristim" dediğini de kaydetti. Ağca'nın soruşturması sırasında Papa'nın ölmemesine üzülmediğini de söylediğini belirten gazetede, teröristin üzerinde Papa'nın açık hava toplantılarının bir listesini bulunduğunu, 13 Mayıs'ta gerçekleşirdiği saldırının başarısızlığa uğraması halinde ikinci tarih olarak 20 Mayıs'ı seçtiği de açıklandı.

Öte yandan Papa'yı tedavi eden doktorlar ekibinin başı Emilio Tresaldi 2. Jean Paul'un ameliyatı sırasında mikroplu kan verildiği için sarılaşmış olabileceğini söyledi. Bugüne kadar resmi makamlar Papa'nın mikrobu nereden aldığı konusunda kesin açıklama yapmamışlardır.

BALIK ve

Arayış Dergisi Yazı İşleri Müdürü'nün ifadesi alındı

ANKARA (Hürriyet) - Arayış Dergisi Yazı İşleri Müdürü Nahit Duru'nun Ankara Sıkıyönetim Savcılığı'na çağrılarak ifadesi alındı. Nahit Duru'nun ifadesine, Arayış Dergisi'nin 22 Ağustos tarihli 27'nci sayısında yayınlanan "Siyasi Sov" başlıklı haftanın yazısı nedeniyle başvuruldu.

Öte yandan Arayış Dergisi'nin 25 Temmuz tarihli 23'üncü sayısında yayınlanan "İsmarlanan Yeni Elbise" başlıklı yazıda ötürü hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 312'nci maddesine karşı çıkmaktan dolayı Nahit Duru'nun 10 Eylül günü Ankara Toplu Basın Mahkemesi'nde yargılanacağı öğrenildi. Nahit Duru 1,5 yıl hapis istemiyle yargılanacak.

Yeni dergi ve gazete çıkarmak sıkıyönetimin iznine bağlı

■ GÖZALTINDA TUTMA SÜRESİNİ 45 GÜNE İNDİREN YASA YÜRÜRLÜĞE GİRDİ

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) - 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasasının 3. maddesinin (c) bendine eklenen bir madde ile, yayına yeni çıkacak gazete ve dergilerin çıkarılması, Sıkıyönetim Komutanının iznine bağlandı. Aynı yasa da yapılan değişiklikle gözaltında tutma süresi de 45 güne indirildi. Söz konusu yasanın 3. maddesine göre, Sıkıyönetim Komutanı, «Her türlü yayım, haberleşme, telegraf ve sair mersuleleri kontrol etmek, gazete, dergi, kitap ve diğer yayınların basım ve yayımını kayıtlamak ve bunlar, üzerinde sansür koymak Sıkıyönetim bölgesine sokulmasını yasaklamak, Sıkıyönetim Komutanınca basılması veya neşri yasaklanan kitap, dergi, gazete, broşür, afiş gibi bilcümle matbu evrakı basan matbaaları kapatmaya» yetkili kılınmıştır.

Bu maddeye eklenen bir hükümle, yayına yeni, çıkacak gazete ve dergilerin çıkarılması da, Sıkıyönetim Komutanının iznine bağlandı.

Gözaltında bulunan "Hababam Sınıfı"nın yazarı Rifat Ilgaz hastaneye kaldırıldı

"Hababam Sınıfı"nın yazarı Rifat Ilgaz'ın gözaltı durumunun sürdüğü ve rahatsızlığı dolayısıyla hastaneye kaldırıldığı öğrenildi.

Rifat Ilgaz, 30 Mayıs 1981 günü Kastamonu'nun Cide ilçesinde gözaltına alınmıştı. Gözaltına alındıktan iki gün sonra rahatsızlanan ve iki hekim tarafından muayene edilen Rifat Ilgaz'ın daha sonra Daday ilçesindeki Sosyal Sigortalar Kurumu Sanatoryumu'nda tedavi altına alındığı bildirildi.

Daha önce de tüberküloz geçirerek bir ciğeri alınan Rifat Ilgaz'ın öteki ciğerinin de kanama yaptığı, ayrıca kalp yetmezliği bulunduğu belirtildi.

Gazeteci Oflaz hapse girdi

Hakkında 1,5 yıl kesinleşmiş hapis cezası olan gazeteci Lütfü Oflaz dün teslim olarak Kızılcahamam Cezaevine gönderildi. Oflaz "Benim mahkûmiyetim dünya hukuk tarihine geçecek bir adli hatadır" dedi.

ANKARA (Hürriyet) - Gazeteci Lütfü Oflaz, dün 1,5 yıllık kesinleşmiş cezasını çekmek üzere Kızılcahamam Cezaevi'ne girdi. Dün sabah saat 10.00'da bir basın toplantısı düzenleyen Oflaz, "Benim mahkûmiyetim, dünya hukuk tarihine geçecek bir adli hatadır" dedi. "Savunma yapamadan, temyiz hakkını kullanmadan ve bilirkişi raporu istenmeden mahkûm olduğumu" belirten Oflaz, "Dünyanın hiçbir yerinde sanığın aleyhindeki hüküm gerçeğe dönüşmez. Ben yazı yazdığım tarihte olmayan bir yasa ile temyiz hakkından mahrum kaldım" dedi.

Öte yandan Çağdaş Gazeteciler Derneği Yönetim Kurulu, "Kapsamlı bir basın affı" çıkarılmasını istedi.

Çağdaş Gazeteciler Derneği Yönetim Kurulu'nun Adalet Bakanı Cevdet Nontaş'a yaptığı yazılı başvurusunda, "Parlamenter demokrasinin ön şartı olan basın özgürlüğünün güvenceye alınmasında yarar sağlayacağı inancındayız." denildi.

Gazeteci Güngör Yerdeş tutuklandı

ANKARA (Hürriyet) - Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Savcılığı Son Havadis Gazetesi'nde 14 Haziran tarihinde yazdığı bir yazı nedeniyle gazeteci Güngör Yerdeş tutuklandı. Yerdeş'in yazısının Millî Güvenlik Konseyi'nin 52 nolu bildirisine aykırı bulunduğu açıklandı.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı ayrıca, Ankara'da ayda bir yayınlanan "Sesimiz" dergisi ile "Evrensel Dostluk" dergilerinin yayınlarını da kamu düzenini bozucu buldu. Bu iki gazete hakkında soruşturma açıldı. Gazetelerin yayını durduruldu.

Ankara'da iki dergi kapatıldı

ANKARA, (A.A.) - Dördüncü Kolordu ve Ankara, Çankırı, Kastamonu İleri Sıkıyönetim Komutanlığı, Ankara'da aylık olarak yayınlanan "Ekimde, Yazında Sesimiz" ve "Evrensel Dostluk" adlı iki derginin kapatılmasına karar verdi.

A.A. muhbirinin aldığı bilgiye göre, söz konusu iki dergi, Millî Güvenlik Konseyi'nin 52 numaralı bildirisine aykırı yayın yaptıkları için kapatıldı.

Askeri Yargıtay Ürün Dergisi sorumlu müdürü ile ilgili kararın bozdu

ASKERİ Yargıtay, İstanbul Sıkıyönetim 3 Numaralı Askeri Mahkemesi'nin Ürün Dergisi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Ahmet Taştan hakkında verdiği hapis cezası kararını "para cezasına çevrilmesi olumsuz ve yasa dışı" olarak bozdu.

Askeri Yargıtay'ın bozma kararı üzerine aynı mahkemede yeniden yargılanacak.

Verilen kararın incelenen Askeri Yargıtay 2'nci Dairesi 8 Temmuz 1981'de oyu birliği ile aldığı karar uyarınca mahkemenin imzasız yazılarda komünizm propagandası yapıldığına ilişkin hükmünü onayladı ve bu cezanın para cezasına çevrilmesini uygun gördükçe şu kararı verdi:

"5680 sayılı Basın Yasası'nın 2231 sayılı yasa ile değişik 16/1'nci maddesinde sorumlu yazı işlerine verilecek hürriyetli bağlayıcı cezaların para cezasına çevrilmeceği amir hükmüne rağmen sözü geçen yazıların yazarlarının belli olmasına nedeni ile sanığın asli sorumluluğuna bahse konu olduğu görülmüştür. Basın Yasasının 16/2'nci maddesinde sorumlu müdürlerin asli sorumluluklarının bahse mevzu olduğu hallerde bu kişilere verilecek cezaların para cezasına çevrilmeceğine dair bir hüküm mevcut olmadığına göre, hürriyetli bağlayıcı cezanın para cezasına çevrilmesi olumsuz ve yasa dışı olarak bulunarak bozulmasına karar verilmiştir."

Konya'da üç gazeteci hapis cezasına çarptırıldı

KONYA, (A.A.) - İkinci Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı Konya Askeri Mahkemesi, Nigde'nin Ortaköy ilçesinde yayınlanan "Ortaköy Postası" gazetesinin üç sorumlusunu çeşitli hapis cezalarına çarptırdı.

Laikliğe aykırı hareketten gazetesinin sahibi Necati Sağ, Yazı İşleri Müdürü Ömer Faruk Baba, yazının sahibi öğretmen Eşref Sultak'ı altı ay 20 gün hapis cezası verildi, bu kişilerden sadece sorumlu müdürün cezası 21 bin lira para cezasına çevrildi.

zak kar d...
lene 500 ricat jeep, butu Sar-3 niz n Pengi M Deniz mla! konuşu "D İhtiyac masinc lanan hergeç kend y ve ara büyük l di. Öte güdüml jandarm n tören Taşkızla Sar-33 t darma (bin Devt manövlü Genel M edildi. Paris işçisi yürüy PARI sion kes işçisi çak mes i için yaptılar. Kortej sion firm tier marh t'n'a kad

95
64
54
74
16
36
20

dedi.
Konya'da üç gazeteci hapis cezasına çarptırıldı

dedi.
Konya'da üç gazeteci hapis cezasına çarptırıldı

KONYA, (A.A.) - İkinci Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı Konya Askeri Mahkemesi, Nigde'nin Ortaköy ilçesinde yayınlanan "Ortaköy Postası" gazetesinin üç sorumlusunu çeşitli hapis cezalarına çarptırdı.

Laikliğe aykırı hareketten gazetesinin sahibi Necati Sağ, Yazı İşleri Müdürü Ömer Faruk Baba, yazının sahibi öğretmen Eşref Sultak'ı altı ay 20 gün hapis cezası verildi, bu kişilerden sadece sorumlu müdürün cezası 21 bin lira para cezasına çevrildi.

22.8.81

meslek eğitimi ile mesleğe hazırlık kursu görüyor. 662 bin 700 çocuğun ise yüzde 38'i öğrenim ve öğretim olanaklarından yararlanıyor.

Gazeteci Vahit Ramiz Hiç öldü

Gazeteci Vahit Ramiz Hiç İstanbul'da öldü. 1902 yılında İstanbul'da dünyaya gelen Vahit Ramiz Hiç Yüksek Ticaret Okulunu bitirdikten sonra 1919 yılında Alemdar Gazetesi'nde mesleğe başladı. Çeşitli gazetelerde muhabir, yazı işleri müdürü ve genel yayın müdürü olarak çalışan Vahit Ramiz Hiç'in cenazesi bugün öğle namazından sonra Şişli Camii'nden kaldırılarak Zincirlikuyu Mezarlığı'nda toprağa verilecek.

kalanarak gazetesini devretmeye karar vermişlerdir. İlgili soruşturmayla devam edileceğini bildirdiler.

KOMÜNİZM PROPAGANDASI YAPMaktan 8 YILA MAHKUM OLDU

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesi, yayın yolu ile komünizm propagandası yapmaktan sanık Müslim Emre'yi 8 yıl 9 ay ağır hapse mahkum etti. Mahkeme, "Halk Demokrasisi ve Bağımsızlık Yolunda Mücadele" adlı derginin Ocak 1980 sayısında yayınlanan yazılarda komünizm propagandası yapıldığı gerekçesiyle yayinevi sahibi Müslim Emre'yi mahkum etti, aynı ceza derginin toplatılmasını kararlaştırdı.

BURSA'DA ÜÇ POLİS

ederek duruşmayı savunma için bir başka güne erteledi.

MÜJDAT GEZEN KOMÜNİZM PROPAGANDASI SUÇUNDAN YARGILANACAK

Çizgilerle Nazım Hikmet adlı kitap nedeniyle siyasi polis tarafından gözaltına alınan Müjdat Gezen ile Savaş Dincer'in sorgularını tamamlanmasından sonra Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'ne gönderilecekleri belirtildi. Haklarında giyabi tutuklama kararı verilen Müjdat Gezen ve Savaş Dincer'in "Yayın yoluyla komünizm propagandası yapmak" suçundan yargılanacakları açıklandı.

Cem Yayınevi tarafından 1978 yılında piyasaya çıkarılan çizgilerle Nazım Hikmet adlı çizgi biyografisi kitabının metin yazarlığını Müjdat Gezen, çizimlerini ise Savaş Dincer yapmıştı.

YENİ HABER İSİMİNİ

in için de uygulanacak olan yeni malar yapıldığını açıkladı.

iki ayın mahkeme Arayış Dergisi'nin toplatılmamasına karar verdi

ANKARA, (Hürriyet) - Arayış Dergisinin 23'üncü sayısında "İsmarlanan yeni elbise" başlıklı yazıda suç unsuru bulunduğu gerekçesiyle, Ankara Basın Savcılığı'nın derginin toplatılmasını istemini iki ayı mahkeme reddetti. Derginin toplatılma istemi için Ankara 7'inci Sulh Ceza Mahkemesine başvuruldu. Mahkeme, derginin toplatılmasına gerek olmadığını kararlaştırdı. Mahkemenin kararına Basın Savcılığı itiraz etti ve 7'inci Asliye Ceza Mahkemesine kararın bozulması ve derginin toplatılmasını gerekçesiyle başvuruldu. 7'inci Asliye Ceza Mahkemesi de derginin toplatılmasına gerek olmadığını kararlaştırdı.

24. 7. 81

2,5 yıldan 12 yıla kadar hapis istemiyle dava açıldı

ANKARA, (ANKA) - Ankara Sıkıyönetim Savcılığı Son Havadis yazılarında Günçör Yerdes hakkında 2,5 yıldan 12 yıla kadar hapis istemiyle dava açtı. Günçör Yerdes'in Son Havadis Gazetesi'nde yayınlanan Türk başlıklı bir yazısı T.C.K.'nin 159/1 ve 142/4-6 maddelerine muhalefetten dolayı açıldı. Davanın Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde görüleceği bildirildi.

"Arayış" ve "Dünyaya Bakış" dergilerinin yazışları müdürleri hakkında dava açıldı

ANKARA (THA) - "Arayış" dergisi Yazışları Müdürü Nihat Duru ile "Dünyaya Bakış" isimli derginin Yazışları Müdürü Mehmet Kazım Kara hakkında Ankara Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'na dava açıldı. Her iki derginin yazı işleri müdürleri hakkındaki davanın Millî Güvenlik Konseyi'nin 52 numaralı bildirisine aykırı davranmak suçlarından olduğu bildirildi.

26. 8. 81

...kiye Masası da bana bağlıdır. ...mazlık olmuş... Çok özür dilerim. Acaba

Odama girerken Dr. Helmi gülüyordu. Koltuğunun altında da bir sürü gazete...

"Bakınız... Bugünkü bütün gazeteler teyifinizi haber veriyorlar..."

İngilizce gazetede bir manşet: **TURKO DÖNDÜ!**...

"Geldiğinizi gazetelere biz haber vermedik... Kendileri öğrenmişler... Siz hava meydanına inince de bizim çocuklar heyecana kapılmışlar... Belki öldürsünüz" diye...

Kafama dank etmişti. Endonezya'ya dönüş haberi bu kadar büyük heyecan uyandırdı "Müthiş Türk" Pasifik'in masal isim TURKO idi... Tatavla Vasil... Bizimkiler dahil dünya gazetelerinin manşetlerinden düşmeyen Rum çocuğu... Japon istilasından sonra Endonezya da, astığı astık, kestığı kestik, bir zirdeli terolisti... Dogma biçiminde İstanbul... Kurtuluş'ta, Sinemköy'de, Kılıse Sokakı'nda, Ortodoks Kilisesi bitişliğindeki hanede mukim... 22 yıl boyunca... Sonra Hollanda'ya kaçmış... Oranın tabaasına girmiş... Vasil Ken Westerling olmuş... Müstemile ordusunda yazılmış... Ve kahraman Vasil, Komando Yüzbaşısı Turko Westerling... Turko Munsun! Bizimle hiç bir ilgisi olmayan bir deli canavar...

O zamanlar bize karşı inanılmaz bir hayranlık besleyen Endonezyalılar, sırf Türkler'den soğutmak için, eline çuval çuval dolar verilerek Bandung ormanlarına getirilmiş... O da bu para ile kanlı teşkilatını kurmuş.

Türk Hariciyesinin ısrarı üzerine, Turko Singapur'da yakalanıp Changhi Hapishanesine tikilmişti. İşte bugünlerde Singapur'dan kaçıp Cakarta'ya geldiği haberi yayılmış... Vasil Türk pasaportu ile seyahat etmekte... Cakarta'daki memur nasil telaşa düşmez?... Üstelik ben de, Manşet Adami Turko'yu arıyorum. Onun Changhi Hapishanesi'nde olduğunu öğrenince, haydi biz Singapur'a... Yetkililer: - "Burada 2 TURKO var... Biri hapishane... Öteki mezardar!... Meşhur Türk mezarında!..."

Pek şaşmamıştım. Kulağıma bir şeyler çalınmıştı, bunun hakkında... Ertesi günü Singapur'da bir imam beni, şirden 17 mil uzakta, bir Hintli Müslüman mezarlığına götürdü:

"İşte Türk Mezarı... Ali Bey burada yatıyor... Adamın, "Ali Bey" dediği bizim ansiklopedilerde adı Ali Ruhi diye geçen, sırf karikatürist Ali Ruhi... Japon kayalık-larına çarparak batan "Ertuğrul" gemisinin şeyir defterini Singapur'a kadar tutan şair, gazeteci, karikatürist arkadaş... Changhi Hapishanesi'nde kopul Vasil'i ararken, karışımıza o mu çıkmıştı?... Kimin mezarı bu Türk Mezarı denilen lümsük?

Yeni dizi SHOĞUN dolayısı ile TV'de 7'de uzun uzun anlatmıştım... "Ertuğrul" ile "Altın Gayik" gemilerinin ortak kaderinden ve Singapur'da ölen Türk şair ve gazetecisinden... İşte bu, serüvenin son sahnesi... Yarının araştırmacılarına yardımcı olur diye, kaydetmeyi yazıya bildim... Çünkü, "Ertuğrul" faciasında boğulanların listesinde Ali Ruhi adı çıkmamıştı. Kurtulanların listesinde de yoktu. Sanki Türk şairi Pasifik'te kaybolmuştu. Neden sonra Singapur'da öldüğü anlaşılmıştı.

Nerede yatarsa yatсын, Ali Ruhi'nin karşısında saygı ile eğiliriz...

H. Fardın

ŞAIR ALİ RUHİ KARİKATURİST GAZETECİ

BİR BELGE

EĞİTİM kuruluşlarındaki genç ve körpe beyinlerin nasıl yıkandığı konusunda yeni bir belge sunuyoruz. Millî Eğitim Bakanı Ali Nallı Erdem'in dikkatine...

Hatay'ın Kırkhan ilçesindeki Yatılı Bölge Okulu'nda müdür tarafından öğretmenlere yayınlanan bir genelge:

"Sayı 40 Tarih: 9.12.1976
Konu: Bazı yayınlar hk...
Öğretmen arkadaşlara,

1 - Bazı sınıflarda ve bazı öğrencilerin ellerinde, öteden beri Türk milliyetçiliğine aykırı bir yayın tutumu sürdüren gazeteler görülmektedir.

Millî Eğitim temel kanununu amaçlarına aykırı bir yayın politikası takibeden kitap, gazete ve dergilerin okutulması, öğrencilerin tavsiye edilmesi, sınıf kitaplarında bulundurulması mümkün değildir. Hatırlanacağı üzere, okul kitaplarında bulunan bu nevi kitapların büyük bir bölümü, Bakanlığımızın genelgelerine uygun olarak toplatılmıştır.

Okulumuz öğrencilerine tavsiye edilebilecek veya sınıfa abone olabilecek nitelikte gördüğümüz gazetelerin isimleri aşağıya çıkarılmıştır. Bunun dışındaki gazetelerin sınıflara sokulmamasını, kaynak olarak gösterilmemesini, öğrencilere verilmemesini,

- 1 - Turcöman
- 2 - Hergün
- 3 - Millet
- 4 - Bayrak
- 5 - Orta Doğu
- 2 - Yine bazı öğrencilerimizin,

geçmiş yıllarda, kendilerine öğretilmiş şekliyle Türk milliyetçiliğinin sembolü olan "bozkurt" a "it" dedikleri, üzülerek tesbit edilmiştir. Kendi milletinin millî bir sembolüne

"it" diyecek kadar soysuzlaşan ve bunu körpe beyinlere kasıtlı olarak, özellikle siyasi düşüncesine öylesi uygun düşüğü için öğretecek kadar basitleşip adileten bir kimsenin Türk millî eğitimine, faydadan çok zararının dokunacağı kanaatindeyiz. Kanun ve programlara aykırı bulunan böyle bir düşünceye hoşgörü ile bakmamız veya cahille bir gafletle deyin tolerans göstermemiz mümkün değildir.

Türk milliyetçiliğine ve Türk kültürüne dayanmayan bir eğitim ve öğretimi asla kabul edemeyiz. Bu bakımdan özellikle birinci kademe sınıflarında, zaman zaman ifadelerden faydalanarak Türk milliyetçiliği ve onun sembolü olan "bozkurt" üzerinde tarihi mitlerimize uygun açıklamalar yapılmasını, yanlış ve kasıtlı öğretilen hususların düzeltilmesini, öğrencilere bu konularda faydalanacakları kaynakların, okul kitaplığından seçilerek gösterilmesini, tarihi destanlarımızın bütün sınıflarda mutlaka okutulmasını zaruri görmekteyim.

Öte yandan okulumuz girişine 22 nisan 1975 tarihinde diktiğimiz 16 Türk bayrağı ve Cumhuriyet bayrağı Forsu'nun anlamı, simdiye kadar hiç bir öğretmen tarafından ders konusu haline getirilmemiştir. Temel eğitim okullarında, değil böylesine zengin ve tarihi anlamlı sergi, yalnızca bir tek tablo bile ders konusu yapılabilir. Öğretimi ve eğitimi kitapların dışına taşıyarak, etrafımızda gördüklerimizde de yer vermek suretiyle zenginleştirmek, tabile ki öğretimi gerektirir. Yapacağımız ders teftişlerinde bu husus üzerinde de durulacağına bilgi edinilmesini ve gereğini rica ederim.

AHMET GÜLEÇ
OKUL MÜDÜRÜ"

Örsan Öymen'in Siyasi Polis'te yazılarıyla ilgili ifadesi alındı

Milliyet Gazetesi "Politika Kazanı" yazarı Örsan Öymen'in 1979 Mayıs'ında sütununda çıkan "Sağcılık, Solculuk, Şaklabanlıklar" ve "Çiçe sol" başlıklı yazıları ile ilgili olarak emniyet müdürlüğü siyasi şubede ifadesi alındı. İfadesinin alınması için emniyet müdürlüğü siyasi şubeye götürülen Örsan Öymen ile ilgili yabancı ajanların bültenlerinde Öymen'in gözaltına alındığı şeklinde haberler çıktığı, bunların asilsiz olduğu açıklandı.

Öte yandan Örsan Öymen ayrıca 1977 yılı Mayıs ayında Bülent Ecevit'in seçim konuşması ile ilgili bir yazısı nedeniyle İstanbul 1. Sorgu Yargıçlığı'nda ifade verdi.

Arayış Dergisi Yazı İşleri Müdürü Duru'nun hakkında dava açıldı

ANKARA, (Hürriyet) - Arayış Dergisi'nin 23'üncü sayısında yayınlanan "İsmarlanan Yeni Elbise" başlıklı yazıdan dolayı, derginin sorumlu Yazı İşleri Müdürü Nihat Duru hakkında Ankara Cumhuriyet Savcılığı'na Türk Ceza Kanununun 312'inci maddesine aykırı davranıştan dava açıldı. Savcılık istemine uyan madde iki yıla kadar hapis cezasını kapsıyor.

Öte yandan Ankara 1'inci Asliye Ceza Mahkemesi Arayış Dergisi 7'inci sayısının toplatılmasına dair kararı kaldırdı. Mahkeme, toplatılan dergilerin idamesine karar verdi. Arayış Dergisi'nin 7'inci sayısında, Bülent Ecevit'in "İhtisap" adlı bir yazısı yayınlamış ve bu sayı toplatılmıştı. Ancak Adalet Bakanlığı Ecevit ve Yazı İşleri Müdürü Duru hakkında takibat açılması istemini reddetmişti.

H nartı marı ralar Z retü Öks öün

26. 8. 81

dogum yeri olan Akhisar'da toprağa verilecek.

"El Ahbar" dergisinin 33'üncü sayısının Türkiye'ye sokulması yasaklandı

ANKARA (ANKA) - Bakanlar Kurulu, Toronto'da bulunan Uluslararası İslam Birliği Öğrenci Teşkilatı tarafından yayınlanan "El Ahbar" (Haberler) adlı Arapça derginin, 15 Eylül 1980 tarihinde yayınlanan 33'üncü sayısının Türkiye'ye sokulmasını ve dağıtılmasını yasakladı.

CENKÇİ: «TÜRK BASINI YANLIŞ KARARLAR SONUCU YOK OLMA TEHLİKESİYLE KARŞI KARŞIYA»

ANKARA (AKAJANS)

Ankara Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Beyhan Cenkçi, basının son yılların en bunalmış devresi içinde olduğunu belirterek, "Özgürlükçü demokratik rejimin ana unsuru olan Türk basını, alınan yanlış kararlar ve yanlış uygulamalar sonucu yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmak üzeredir" demiştir.

17.3.79
M.405

20.50

Hürriyet Ölümünün 25. yılı anıyoruz

NEYZEN TEVFIK

"Felsefemdir kitab-ı imanım
Taparım kendi ruhumun sesine
Secde eyler hakikatım her an
Gönlümün ateş-i mukaddesine..."

Neyzen Tevfik, ölümünün 25'inci yılında, TRT programlarından Atık Çatalpınar'ın yaptığı 40 dakikalık bir programla anılıyor.

Ölümünün 25'inci yılında da anlaşılmasın adanmış, anlaşılmasını nedeni programda veriliyor.

Eşref'ten sonra en büyük heccav olan Neyzen'in bazı hicivlerini de programda bulacağız. Özellikle, ramazan davulu hakkında bir makale yazan devrin en ünlü edebiyatçılarından birine yönelttiği hiciv, programda yer alıyor. Edebiyatçının kimliğini TRT gizliyor. Biz araştırdık. Yakup Kadri imiş.

Soysal, Baştürk ve Altuğ'un 8-15 yıla kadar hapsi isteniyor

ANKARA (Cumhuriyet Büro su) - EMAS Matbaası yöneticisi, gazeteci ve yazar İbrahim Soysal, DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk ve gazeteci Kurtul Altuğ'un da aralarında bulunduğu 11 sanık hakkında Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'na dava açıldı. Davada sanıkların «Anonim şirket şeklinde matbaa kurarak, bu matbaanın sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümü tesis etmeye, İktisadi ve

(Baştarafı 1. Sayfada) temel nizamları devirmeye matuf harekette bulunur şekilde yönetilmesi ve burada bilerek çalışmak» savıyla yargılanmaları talep edildi. Baştürk, Soysal ve Altuğ'un TCK. 141/1. maddesi uyarınca 8 yıldan 15 yıla kadar ağır hapis cezasına çarptırılmaları isteniyor.

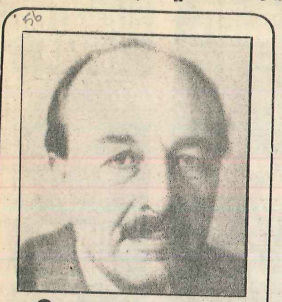
Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı (2) Numaralı Askeri Mahkemesi'nde açılan davada EMAS Matbaası Anonim Şirketi'nde Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdürü olan İbrahim Soysal'ın TCK. 141/1. 173/son ve 353 sayılı yasanın 251/1 maddeleri uyarınca cezalandırılmaları istenildi bulundu. Bu maddeler Soysal'ın 8 yıldan 15 yıla kadar ağır hapis cezasına çarptırılması, tutuklulukta geçen sürelerini mahkûmiyet süresinden düşülmesi ve ceza süresinin üçte biri oranında genel gözetim altında bulundurulmasını içeriyor. Soysal, 26 Aralık 1980 tarihinde gözetime altına alınmış, 19 Şubat 1981 tarihinde de tutuklanmış. Matbaa Müdürü olduğu yapılmış olan sanıklardan Nevzat Göç, Haluk Şahin ve Mustafa Bektaş'ın TCK 141/1 ve 173/son maddeleri uyarınca 8-15 yıl ağır hapis cezasına çarptırılmaları istenildi bulundu. Yönetim Kurulu Başkanı ve DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk ile ayırdığı tarihe kadar Yönetim Kurulu Üyesi ve Genel Müdürü yapılmış olan sanıklardan Kurtul Yılmaz Altuğ ve Yönetim Kurulu Üyeleri İsmail Özböçer, İsmail Hakkı Onal'ın TCK 141/1. ve 173/son maddeleri uyarınca 8-15 yıl ağır hapis cezasına çarptırılmaları talep edildi.

Durumu bilerek matbaada işçi olarak çalışmaları savıyla da Ali Yücel, Mahir Öztürk ve Kasaz Aykut'un TCK. 141/8 ve 173/son maddeleri gereğince beş yıldan 12 yıla kadar ağır hapis cezasına mahkûm edilmeleri istenildi bulundu.

ve Sıkıyönetim Komutanlığı Mahkemesi'nde yargılanan 13 kişi, 9,5 yıl ile 1 yıl arasında değişen hapis cezasına çarptırıldı.

İSTANBUL: Politika Gazetesi Yazışları Müdürü Ali İhsan Özgür'ü taammüden ödmek suçundan İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesinde yargılanan MHP İstanbul Gençlik Kolları Başkanı Kazım Aygündüz ve Veterinerlik Fakültesi Öğrencisi Gürsel Başdemir hakkında dün yapılan duruşmada savcı sanıkların beraatini istedi.

İZMİR: 23 sanıklı Çimentepe olayları davası, Ege Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından

Gazeteci Jerfi Yener kalp krizi sonucu öldü

İZMİR, (İha) - Ekspres gazetesi kurucularından Tifset Basın Yayın Anonim Şirketi yayın danışmanı gazeteci Jerfi Yener, geçirildiği kalp krizi sonucu öldü.

1916 yılında İstanbul'da doğan gazeteci Jerfi Yener Galatasaray Lisesi mezundur. Fransızca bilen Jerfi Yener Anadolu Ajansı Bölge Müdürü, Belçika'da Basın Atasevli, Demokrat İzmir, Yeniasır gazetelerinde yönetmenlik yapmış, Hürriyet gazetesi Ege Bölge Temsilciliği'nde kısa bir süre yürütmüştür.

Son olarak meslektaşlarıyla Ekspres gazetesini kuran Jerfi Yener, yıllarca bu kuruluşta "beyin" görevini yüklenmiş, daha sonra Tifset danışmanlığına getirilmişti.

İran sınırları

gümlerinde yapılacak toplantılarda vize konusunu ele alınacağı bildirildi.

Akşam Gazetesi Yazı İşleri Müdürü tutuklandı

Akşam Gazetesi Yazı İşleri Müdürü Adil Avasroğlu da İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesince tutuklandı.

Avasroğlu, Akşam Gazetesi'nde 3 Mayıs Pazar günü yayımlanan bir fikrının içerisinde TCK'nın 159. maddesine aykırı davranılmaktan suçlu görülmesi ve önceki gün gözaltına alınmıştı.

Akşam Gazetesi Yazı İşleri Müdürü Adil Avasroğlu, 1 nolu mahkemede dün yapılan sorgulaması sonucu tutuklanarak cezaevine konuldu.

Kağıt fiyatlarına yüzde 5-10 oranında zam yapıldı

İZMİR (A.A.) - SEKA Genel Müdürlüğü kağıt fiyatlarına yüzde 5-10 oranında zam yaptı. Zamlı fiyatlar dünden itibaren yürürlüğe girdi.

SEKA Genel Müdürlüğü yetkilileri, gazete kağıtları ile okul kitap ve defter kağıtlarının zam kapsamı dışında tutulduğunu söylediler.

İstanbul Barosu Tercüman Gazetesi aleyhine 17 milyon liralık tazminat davası açtı

İstanbul Barosu tarafından Tercüman Gazetesi aleyhine toplam 17 milyon liralık iki tazminat davası açıldığı bildirildi.

İstanbul Barosu yetkililerinin konuyla ilgili olarak yaptığı açıklamada kısaca şöyle denildi:

"Tercüman Gazetesi ve yazarları aleyhine son saldırılarından dolayı Baro (tüzel kişiliği adına 5 milyon ve yöneticileri adına ise 12 milyon liralık tazminat davaları açılmıştır. Savunma, Baronuz ve yöneticilerine karşı sürdürülen bu haksız saldırıların hesabı yargı mercileri önünde sorulmaya devam edilecektir."

GENÇ SOSYALİST GAZETESİ SAHİBİ 11 YIL AĞIR HAPSE MAHKUM OLDU

Genç Sosyalist adlı gazetenin sahibi ve sorumlu Yazışları Müdürü Mehmet Ali Ayan İstanbul Sıkıyönetim 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nce 11 yıl ağır hapis mahkûm edildi.

Sanık gazetenin 1 Ocak 1977 tarihli sayısında yer alan 4 ayrı yazıda hükümetin manevi şahsiyetini küçük düşürdüğü ve komünist propagandası yaptığı gerekçesiyle cezalandırıldı. Mahkeme ayrıca Mehmet Ali Ayan'ın 3,5 yıl Kayseri'de genel güvenlik gözetimi altında bulundurulmasını kararlaştırdı.

Teori Yayıncı sahibi Saffet Rüştü Tekin Lenin'e ait "Ekim Devrimi Üzerine" adlı Türkçeye çevrilen kitapta yayın yoluyla komünizm propagandası yapmaktan 7,5 yıl ağır hapis mahkûm edildi.

Politika Gazetesi Yazı İşleri Müdürü Aydın Seneser 1,5 yıl hapse mahkum oldu

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı (1) Numaralı Askeri Mahkemesi Sıkıyönetim Komutanlığı'nca yazını durdurulan Politika Gazetesi'nin Yazı İşleri Müdürlerinden Aydın Seneser'i 1,5 yıl ağır hapis, 36 bin 500 lira ağır para cezasına çarptırıldı. Gazetenin yazarlarından Uğur Kökten ise bir yıl hapis cezasına mahkum oldu.

Aydın Seneser Politika Gazetesi'nin 1977 yılında yayınlanan bir sayısında yazarı belli olmayan bir yazıda komünizmin övüldüğü gerekçesiyle 1,5 yıl ağır hapis cezasına mahkum oldu.

Ayrıca aynı yıl yazar Uğur Kökten bir yazısında hükümetin manevi şahsiyetini alenen tahkir ve tezyif ettiği iddiasıyla bir yıl hapis cezasına mahkum oldu.

Dünya Gazetesi Yazı İşleri Müdürü Abdullah Gelgeç 5 bin 500 lira para cezasına çarptırıldı

İSTANBUL 3. Asliye Hukuk Mahkemesi, Dünya Gazetesi Yazı İşleri Müdürü Abdullah Gelgeç ve karikatürist Seydali Gönen'i 5 bin 500'er lira para cezasına çarptırıldı.

Dünya Gazetesi'nin 4 Ocak 1981 tarihli nüshasında yer alan "İşçiler ve Çiçekler" karikatürü ile Seydali Gönen ve Abdullah Gelgeç hakkında 1. Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı'nca dava açılmıştı. Daha sonra görevsizlik kararı alan mahkeme davayı İstanbul 3. Sulh Ceza Mahkemesi'ne göndermiş ve mahkeme Seydali Gönen ve Abdullah Gelgeç'i 3 ay hapis 1000 lira para cezasına çarptırmıştı. Hapis cezaları daha sonra para cezasına çevrilmişti.

Küçükçekmece

Uç yayının yurda sokulması yasaklandı

ANKARA, (Cumhuriyet Büro su) Bakanlar Kurulu yurt dışında basılan üç gazete ve derginin Türkiye'ye sokulmasını yasakladı.

Bakanlar Kurulu'nun, Türkiye Geceği ve Yeni Hedef adlı gazetelerle Umud adlı derginin Türkiye'ye sokulmasını ve dağıtılmasına ilişkin kararı dünkü Resmi Gazetede yayınlandı.

11.9.1981

Yargıtay

(Baştarafı 1. Sayfada) tılmasına veya bir mahkeme hükmüne dayanarak zorunlu olarak verilen kitapların mücerret bulundurulması Sıkıyönetim Komutanlığı'nca 1402 sayılı yasayla değişik 3/C maddesine göre yasaklanmaması hali dışında Anayasa ve yürürlükte kanun hükümlerine göre suç teşkil etmez.

Yargıtay 'yefekilli mercilerce verilen emirlerle rivayet edilen sanık bir kişinin TCK'nın 526/1 maddesi gereğince üç ay süreyle hapis cezasıyla hükümlü hüğüne ilişkin bir karar bu gerekçeyle bozdu. Hükmümlülük kararı yasaklanmaması kitap bulundurma eylemi nedeniyle verilmeydi.

Yargıtay'ın içtihadı Sıkıyönetim Komutanlığı'nca bulundurulması yasaklanan kitap, dergi, gazete ve diğer yayınları bulundurma durumunda TCK 526. maddesinin uygulanmamasına çağını açıklıyor. Bilindiği gibi Sıkıyönetim Yasası'nın 3/C maddesi gazete, dergi, kitap ve diğer yayınların birden fazla bulundurulmamasını yasaklanabildiğini öngörmekte. Ancak bu bulundurulması yasaklanacak kitapların Sıkıyönetim Komutanlığı'na duyurulması gerekıyor. Kitabın adı ve yazarının açıklanacak Komutanlık bildirilerinde duyurulacak kitap veya diğer yayınların bulundurulması TCK'nun 526. maddesine değil Sıkıyönetim Komutanlığı'nın bildirisine aykırılık suçu oluşturabilecektir. Sıkıyönetim Komutanlığı bildirisiyle bulundurulması yasaklanmayan kitap ve diğer yayınların toplanması veya zorunlu karar verilmesi de olsa mücerret bulundurulması suç sayılmayacak. Askeri Yargıtay'ın da Yargıtay kararına koşut içtihatları bulunmakta.

Çağlay 1,5 milyar Şeren ladi. Göz şoför mu sonra ev için de ev semti soy semek iç Hilmi Şemisafirliğin kollay ek eirdik

YA YENİDEN KURULU

Tarihî Bir Vesika

(Başarılı 2 nci sayfa) bir gizlilik içinde tatbiki bulunmuştur.
749 sayılı kanun sadece tahkikatın gizliliğini hükme bağladığı halde gizliliğin Encümenin kararlarına ve tatbikatına da teşmil edilmesi memleketin tatbikine girişilen keyfi ve karanlık baskı idaresinin red ve cerh edilmez bir delilini vermek tedir.

4 - Tahkikat Encümeninin tedbir ve kararları 2247 sayılı Meclis kararında der pis edilen mevzularda maksur ve tahkikat maksadına matuf bulunmak yani Encümenin teşekkülüne takadüm eden hâdise ve vakalar üzerinde toplanmak iktiza ederken, Encümen hale ve istikbale muzaf tedbir ve kararlar itihazına tevessül etmiş ve bu suretle keyfi hareketin en bariz örneklerini vermiştir.

Bu cümleden olmak üzere sebep ve müddet gösterilmeksizin bir çok gazete ve dergi matbaaları ile birlikte kapatılmış, Anayasamızın 70 nci maddesinde, Türklerin tabii hukukundan olduğu tasrih olunan neşir, serbesti sayılı amel gibi prensipler ayaklar altına alınmış; geçmişlerini bu gazete ve matbaalarla sağlayan bir çok Türk alisi mağdur ve perişan edilmiş ve bu zararların temadisi kasıtlı olarak iltizam edilmiştir.

5 - Teşkil maksadı ve teşhis edildiği yetkiler itibarıyla, Türk Anayasasının tayin ettiği hukuk nizamının dışında olduğunu Meclis müzakereleri sırasında açıkladığımız Tahkikat Encümeni, hiç olmazsa Büyük Millet Meclisine objektif bir rapor sunmak üzere faaliyet göstermek mevki ve mecburiyetinin müdrük olmak iktiza ederken tahkikat vesilesiyle celbettirdiği vatandaşlara karşı çeşitli taziyk, tehdit ve telkin usullerini tatbiki girişmiştir.

Bir hakikatı aramak ve tespit etmek değil sadece bir tahakküm zihniyetinin hâdîmi olmak maksadıyla faaliyet gösteren Encümenin sorul ve cevapları aynen ve harfiyet tespit etmek gibi isticvap ve ifade usul ve kaidelerini çiğnemiş bulunmaktadır.

6 - D.P. Genel Başkanının muhalefet partisine mensup ve taraftar milyonlarca vatandaş tahkik ve tahrîk eden ve Cumhuriyet Halk Partisi idarecilerini ve organlarını tek taraflı it-

ham ve isnatlara maruz bırakarak ve radyo ile yayımlanan beyanlarına ve D.P. teşkilâtına gönderdiği tâminlere karşı haklı ve zarurî cevaplarından ibaret olan ve hakikatleri millete ve selâhiyetli mercilere duyurmak maksadıyla verilmiş olan yazılarımız ve tâminlerimiz Encümen tarafından gizli beyannameler gibi tasvif olunmuş ve bu gibi tabiiğ, beyan, dilekçe ve cevaplarımızın yazılması ve okunması, suretlerinin muhafazasının suç teşkil ettiği ilân edilerek bütün C.H.P. teşkilâtının ve hakikatleri öğrenmek isteyen vatandaşların tehdidi cihetine gidilmiştir. Encümenin hukuk dışı bu baskı faaliyetleri devam ederken D. P. Genel Başkanı imzasıyla Cumhuriyet Halk Partisine karşı ağır isnat ve iftiralar taşıyan yeni tâminlerin geniş ölçüde yayılması devam edilmiştir.

Şu noktayı açıkça belirtelim ki; Tahkikat Encümeni âzaları hukukî ve medenî ölçülerini çiğneyen tutum ve davranışları ile akıbetlerini bizzat hazırlamakta, cezal ve hukukî mesuliyetlerini âmine vicdanında bugünden hükme bağlatmaktadır. Ancak; Büyük Millet Meclisi Riyasetine yaptığımız bu müracaat Encümen âzalarının ferdin ve müştereken mesuliyetlerini aksettirmek mülâhazalarına değil, millî camianın topyekün maruz bulunduğu vahim tehlikeye Büyük Meclisin ve umumî erkânın dikkatini çekmek maksadına dayanıyor.

Kendisini Büyük Millet Meclisinin dahi sahip olduğu selâhiyetlerle mücehhez sayan, Büyük Millet Meclisince kabul ve mer'iyete vaz edilmiş kanunlarla da bağlı olmaksızın her isteğini tedbir ve karar namı ile zorla yürütmeye kalkışan Tahkikat Encümeninin hareket ve faaliyetlerinin millî bakamızı açıkça tehdit eden mahiyetinde bir daha durmay ve bu vahim durumun tamir kabul etmez bir dereceye varmak üzere olduğu şu sırada Meclis Riyasetinin dikkatini çekmeyi, Türk milletinin yegâne ve hakiki mümessili olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir cüzü ve uzvu çatıyla, Cumhuriyet Halk Partisi Meclis Grubu kendisine düşen bir vatan borcu saymaktadır.

C.H.P. Meclis Grubu İdare Heyeti adına FETHİ ÇELİKBAŞ

Üç Alman gazeteci sınır dışı ediliyor

ANKARA/FRANKFURT (ANKA) - İşleri Bakanlığı Üç Alman gazetecinin sınır dışı edilmesini kararlaştırdı. Bakanlık, gazetecilerin ellerinde bulunan film ve teyp kasetlerine de elkonulacağını ancak kendileri hakkında bir adli kovuşturma yapılmayacağını bildirdi. Türkiye hakkında çeşitli yazılar yazmış olan Jürgen Roth, gazeteci Edeltraud Rimmel ve fotoğrafçı Gernot Huber'in Türkiye'nin Güneydoğu bölgelerinde izinsiz raporaj yapmış oldukları belirtiliyor.

DOÇENT HACİEMİNOĞLU VE HERGÜN GAZETESİ YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ VEYİS SÖZÜER 1 YIL 8 AY HAPSE MAHKUM OLDU İSTANBUL

Ordunun manevi şahsiyetini tahkir ve tezyif ettiği iddiasıyla İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesinde yargılanan Hergün Gazetesi yazarı, Doçent

Necmettin Hacıeminoğlu ile aynı gazetenin Yazı İşleri Müdürü Veyis Sözüer dün 1 yıl 8 ay hapse mahkum olmuşlardı. Sıkıyönetim Mahkemesi ayrıca Hacıeminoğlu ile Sözüer'in 6 ay süreyle izmit'te emniyet gözetimi altında bulundurulmalarını kararlaştırmıştı.

Hergün Gazetesindeki bir yazısından dolayı iki ay önce tutuklanan Edelbiyat Fakültesi doçentlerinden Hacıeminoğlu ile gazetesinin yazı işleri müdürü Veyis Sözüer için "Devletin silahlı kuvvetlerini tahkir ve tezyif" ve askeri itaatsizliğe teşvik" iddiasıyla dava açılmıştı. 40 gün süreyle tutuklu kalan Hacıeminoğlu ile Sözüer daha sonraki duruşmalarında serbest bırakılmışlardı. İki ay süren yargılanmaları sonucu dün sabah yapılan duruşmalarında İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi haklarında temyiz yolu açık olmak üzere ikişer yıl hapis cezası vermiş ancak hafifletici sebepleri gözönüne alarak cezayı 1 yıl 8 aya indirmişti.

METE TUNÇAY'IN "ESKİ SOL ÜZERİNE YENİ BİLGİLER" ADLI KİTABI TOPLATILDI

İstanbul Haber Servisi - Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim üyelerinden Mete Tunçay tarafından yazılan "Eski Sol Üzerine Yeni Bilgiler" adlı yapıt, Sıkıyönetim Komutanlığı emriyle toplatıldı. Belge Yayinevi tarafından basılan ve 1920 yılına ilişkin belgeleri içeren "Eski Sol Üzerine Yeni Bilgiler" adlı yapıt, 1. Ordu ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nın kararıyla 1402 sayılı sıkıyönetim yasağı uyarınca toplatıldı ve kitabın yayımı dağıtım, birden fazla bulunmaması, taşınması ve Sıkıyönetim bölgesine sokulması yasaklandı.

Freni patlayan

İstanbul Haber Servisi - Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim üyelerinden Mete Tunçay tarafından yazılan "Eski Sol Üzerine Yeni Bilgiler" adlı yapıt, Sıkıyönetim Komutanlığı emriyle toplatıldı. Belge Yayinevi tarafından basılan ve 1920 yılına ilişkin belgeleri içeren "Eski Sol Üzerine Yeni Bilgiler" adlı yapıt, 1. Ordu ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nın kararıyla 1402 sayılı sıkıyönetim yasağı uyarınca toplatıldı ve kitabın yayımı dağıtım, birden fazla bulunmaması, taşınması ve Sıkıyönetim bölgesine sokulması yasaklandı.

HAZİRAN AYI GÜNLÜK GAZETE NET SATIŞLARI ORTALAMASI

67 İL TOPLAMI

7 büyük gazetenin HAZİRAN ayı günlük net satış ortalamasıdır

GÜNAYDIN	568.899
HÜRRIYET	591.112
GÜNEŞ	420.197
TERCÜMAN	321.754
MİLLİYET	235.307
BULVAR	149.625
CUMHURİYET	89.542

3 BÜYÜK ŞEHİR

7 büyük gazetenin HAZİRAN ayı günlük net satış ortalamasıdır

GÜNAYDIN	355.010
HÜRRIYET	265.840
GÜNEŞ	202.219
MİLLİYET	138.655
TERCÜMAN	104.232
BULVAR	52.515
CUMHURİYET	46.009

İSTANBUL

7 büyük gazetenin HAZİRAN ayı günlük net satış ortalamasıdır

GÜNAYDIN	265.354
HÜRRIYET	177.060
GÜNEŞ	126.319
MİLLİYET	90.599
TERCÜMAN	63.759
BULVAR	36.034
CUMHURİYET	25.728

● Günaydın Ekonomik Bülten Temmuz sayısından alınmıştır. 22.7.1982

"ilaç zamları"

Bizden iyi biliyormuş gibi...

Gecenin saat ikisinde kim zırlıdır bu telefonu...
—Almanya arıyor.
—Kimsiniz?
—Burası Alman radyosu, ben Feliks Kübala.
—Buyrun.
—Jürgen Roth'un başına geleni biliyor musunuz?
—Hayır bilmiyorum...
—Öyleyse bilin...

Jürgen Roth, tanınmış bir Alman gazetecisi, kitapları var On İki Mart Türkiye'sini ve işkenceleri de anlatan... Sonra, Almanya'daki MHP örgütü konusunda bir radyo programıyla eleştiren...
Türkiye'ye gelmiş... Adana'da, kaldığı otelde gözaltında tutuluyormuş. Daha iki Alman gazetecisiyle birlikte...
Fotoğraf makinasına, teybine el

koymuş polisler...
—Gerekeç?
—Hükümetten izin almadan raporaj yapıyor diye...
—Böyle bir yasal zorunluk var mı, diye soruyorlar...
—Bizim bildiğimiz kadarı yok, Türkiye'de demokrasi var.
Telefondaki ses, bir garip kahkaha attı...
Bizi bizden iyi biliyormuşçasına...

23.9.78

TERCÜMAN

SAYFA 2

SÖZÜN KISAŞI

RAUF TAMER

BASIN BİZ...

tarafsız, ete sahip kendisinin-üessesele-taham - Bu mües- de olsa- ne paha- n, kendi- stemekte- bir mües- lu Ajansı, eketli ve çalışma- nkid edi- t, CHP şka mak- nek için) fşzlığını ese, büs- le geldi. ar Kuru- aynı şe- l kurulu ak sure- Halbuki, kurulu toplan- re Spor yönetim lmediği istedi, seçilen iklerden i çeşitli uydura- urulunu Kanun - n genel kendi i şekil- kurulu "Özerk" Yurtlar lece ta- namiyle

Nerede o hükümetler deviren basın?..
Korktuğumuz buydu işte...
Nihayet başımıza geldi...

Bir Spor Bakanı için, gazeteler toplu halde ateş püskürtüyor, şimdye kadar görülmemiş bir kampanya sürdürüyor, fakat Ankara'da kıpırdama yok.

Neden?..

Biz, anarşiyi nasıl kanksamışsak, Ankara'dakiler de basını kanksamışlar ar- tık...

Biz, anarşiyi, nasıl manşetten alıp, tek sütun'a indirmişsek, Ankara'dakiler de bizi asansöre koyup dördüncü kat'tan bodruma sallamışlar artık...

Neden dördüncü kat?..

Elbette...

Demokrasi apartmanının dördüncü ka- tında oturuyordu basın...

Ve cumhuriyetin "dördüncü kuvveti" olarak tanıyıyordu...

Geçmiş ola...

İki satırlık haberle valiler değiştirdiği- miz, yarım sahifelik röportajla müsteşarlar kaydığımız, tokat gibi bir manşetle de kabineier sarstığımız günler, çook geride kaldı...

Çünkü "cav cav cav" aynı şeyleri yaza yaza, "bıdı bıdı bıdı" aynı lakırdıları tek- rarlaya tekrarlaya, "hart hart hart" on par- mağımızda on kara oraya buraya süre süre, kendimizden bıktırdık herkesi...

İnanırcılığımızı kaybettik...

Ağırlığımızı yitirdik...

Ve nihayet iflâs ettik...

Bırakınız Spor Bakanını, biz bundan sonra, onbeş gazete bir araya gelsek, müste- rek kampanya açsak, şu köşedeki ruhsatsız inşaatı bile mühürletemeyiz.

Ondan sonra diyorsunuz ki "yaz."

Nesini yazacaksınız?

Kim okur?

Okusa bile kim takar?

★

Türkiye'de, kimsenin kimseye saygısı ve inancı kalmamıştır...

Kimsenin kimseden korkusu da kal- mamıştır...

Bir devlet düşünün ki, topla, tüfekte- yönetim başına geldiği zamanlarda bile şoförlere taksimetre açtırılmamış, tersine, hâlâ 10 dolarla (!) Avrupa'ya çıkan vatanda- şına resmen suç ortaklığı etmiş... Yani, bahk baştan kokmuş, herkes birbiriyle yüzgöz olmuş... Eh, bu dejenerasyondan Türk Ba- sını da hissesine düşeni almış işte...

Oturup saçımızı, başımızı yolmak için vakit geç değil mi?...

★

Ekonomi haberlerimize bakınız: Hep "Dış basından iktibas..."

Kıbrıs, ambargo ve IMF ile ilgili haber- lerimize bakınız: Hep "Dış basından ikti- bas..."

Hatta hükümetin "Sevap - günah" dis- tesine, hükümetin "Başarı-başarısızlık", te- razisine, aldığı "İyi-kötü" puanlara bakınız: Hep "Dış basından iktibas..."

Avrupalı, bizi bizden daha mı iyi tanı- yor...

Hayır, ondan değil.

Ya neden?

Efendim, şimdye kadar yazdıklarımız hep çılk çıktı, hep fiyaskoyla sonuçlandı ya, sesimize kimse kulak vermez diye, böyle bir usül bulduk şimdi: "Avrupalı söylerse ba- ri inandırıcı olur".

Bilmem anlatabildim mi?...

UNİVERSİTEYE HAZIRI AMA

Sayfa 3 / GÜNLÜK HABERLER

Son Havadis

RA

BASIN

KIRILAN KA

Sayın Cumhurbaşkanını iki ferman imza- ladı, iki kalem kırıp geçtiğimiz günler sevgili okuyucular.

İmzaladıkları Türk basınının idam fer- manları, kırıldıkları da binlerce basın emekçisinin ümitleriydi.

Geçen hafta Çankaya'dan ayrılrken huzura girmek için beklenen bir grubu fazla önemsememiştik. Güvercin adı altında leş kargaları gibi dolmuşlardı köşkün koridorlarına.

Onları, emekleri gaspedilen binlerce basın işçisinin ayakları altında ezilmeye mahkum kişiler olarak görüyorduk.

Onlar, iktidara yaranmak için kurul- muş, menfaatleri için asıllarını inkar eden, ağızlarındaki TRT mikrofonlarını bu konuda kullanmaktan çekinmeyen birer beyanat makineleriydi.

Ekmeğini yedikleri, yetişip, serpildikle- ri gazeteleri şimdi naylon basın olarak afişe eden, kötüleyip yerin dibine batıra- rak CHP iktidarının nimetlerinden fayda- lanmaya çalışan çağdaş değil hakiki naylon gazetecilerdi onlar.

Sayın Cumhurbaşkanını'nın bu borazan- ların çıkardığı çatlak seslere kulak ver- meyeceğini tahmin ediyor, Türk basını hakkındaki ölüm fermanlarını imzalamaya- yacağından emin, binlerce basın emekçi- sinin haklarını savunduğumuz düşüncesi içinde huzur dolu olarak ayrılıyorduk Çankaya'dan

Oysa onlar "sömürü, soygun, savur- ganlık, yozlaşma, vurgun" gibi günlük lügatlerindeki sözcüklerle girmişlerdi hu- zura. Basının ölüm fermanlarını çekip i. zalanacak evrakların en üstüne koymuş- lardı. Çıktıklarında da zaferlerini efendi- lerine bildirmek için ağı kulaklarında dökülmüşlerdi yollara.

Şimdi müsaadenizle geçen hafta bu sütunlarda yazdığımız köşkteki final sah- nesini yeni baştan alıyorum.

"Sayın Cumhurbaşkanını bilinmeyen güç- lerin köşke girerek, kapalı kapılar arka- sında alelacele hazırladığı Özerk Basın İlan Kurumu'nu hükümetin sultası altına sokan 195 sayılı kararnameyi çekip öntüne alıyor, imzaladıktan sonra kalemini kırıyordu...."

Sayın Cumhurbaşkanını bir kalem daha kıracaktı. Bu da kağıt fiyatlarına yüzde 40'a varan zam yapan kararname içindi.

Basına baskın hareketına girişen Ecevit hükümetinin yürürlüğe giren bu kararnamesi ile indirimli gazete kağıdının tonu 6500 liradan 9 bin liraya, indirimsiz gazete fiyatı da 13 bin liradan 17 bin liraya çıkarılıyordu.

Hükümet basının ilanlarını sınırlıyor, özel ilanları vergiliyor. Televizyon reklam larını kaldırıyor. Kağıda zam üstüne zam yapıyor. Kisacası, "Yaşamayın.., diyordu. Türk basınına

Ve sayın Korutürk de zaman zaman kullandığı veto'larını bu kez unutup basıyordu imzayı..

Hem de kalemini kırarcasına..

★ ★ ★

Mış...

"İ dis'e in y erişe kısac nin t göre. deme amat prof muh hit''li düştü tek i niteli pit e "İ deki geçe De gazet birer hüviye elbett lere v ristiril tanına geçerle dele v Havad röport maktan tir. E düşürü nüz de niden -Ha nasıl o Siz Yani nızı" l dan d gönder lamış gönder la dile var (n gibi.) fonla nizi al niz ha ması v lanma saatle Yin Hat gıyla g Sızl irtibat mıştır. leriniz irtibat kanah lerimiz den ke birleri taktlı riyorla resler nacağ "İsr

Yeni gün
12.10.90

Sayfa: İki

Tarihî Bir Vesika

Mahut tahkikat komisyonundan sonra hepimizin bildiği gibi bütün politik olaylara hattâ Meclis müzakerelerine yayın yasağı konmuş, muhalefet partisinin çalışmalarının duyulmaması için türlü tedbirler alınmıştı. Bu sıralarda C.H.P. Meclis Grubu toplantılarında aldığı kararları yaymak imkânından mahrum bırakılmıştı. Aşağıda okuyacağınız iste tam bu sıralarda

14 Mayıs 1960 günü C.H. Partisi Meclis Grubu bir tamim kaleme almış bu tamimi Devrim Meclis Başkanı Refik Koraltanla mahut tahkikat komisyonu üyelerine göndermişti. Aynı tamim teksir edilerek çeşitli kollarla etkâri umumiyeğe duyurulmaya da çalışılmıştı. Tarihi bir önem taşıyan ve hiç bir yerde yayınlanmamış bulunan bu vesikayı okuyucularımıza sunuyoruz.

Türkiye Büyük Millet
Meclisi Reisliğine14/5/1960
Özü: Tahkikat Encümeninin hukuk dışı davranışları hakkında:

12.5.1960 Perşembe günü saat 15 de toplanan C.H.P. Meclis Grubu; iç politika meselelerini müzakere etmiş ve aşağıdaki hususların Büyük Millet Meclisi Riyasetine ve umumî efkârı bil-dirilmesine ittifakla karar vermiştir:

D. P. Meclis Grubu Başkan ve Başkanvekili imzalarıyla verilen ve Cumhuriyet Halk Partisi ile basın aleyhinde çok ağır ithamları ve peşin hükümleri ihtiva eden karar, Büyük Millet Meclisinin 2247 sayılı kararı haline getirilerek 15 kişilik bir Tahkikat Encümeni kurulmuştur. Bu Encümenin kuruluş maksatlarına uygun faaliyette bulunmasını kolay laştırmak için düşünülmüş usul ve vasıtalar ise "Türkiye Büyük Millet Meclisi Tahkikat Encümenlerinin varfide ve selâhiyetleri hakkında kanun" namı ile ve 7468 numara altında nesredilen bir kanunla sağlanmış bulunmaktadır.

İktidarda olan bir partinin Meclis Grubu tarafından önceden verilip ilân edilen hükme göre, muhalefet ve basın aleyhinde ter-tiplere girişmek üzere teşkil olunan Tahkikat Encümeninin ve bu Encümene ta-nınan Anayasa dışı yetkile rin demokratik rejimi kö-künden tahrir ve Anayasa-nın vatandaşlara tanıdığı hak ve hürriyetleri iptale matuf olduğunu, bu yoldan kurulmak istenen bir bas-

ın idaresinin memleketi çok karahlık akıbetlere sürüklemek istediğında bulun duğunu takririn ve kanun Meclis müzakereleri sı-rasında C.H.P. Meclis Grubu olarak açıkça ifade etmiş-tik.

Büyük Millet Meclisinin aslâ devredemeyeceği ve hattâ bizzat istimal edeme-yeceği selâhiyetlerle teşhiz olunan Tahkikat Encümeni-nin teşekkülü ânından bugü-ne kadarki faaliyeti Büyük Millet Meclisinde cereyan eden müzakereler sırasında belirttiğimiz muhatapların bihakkın varit olduğunu göstermekle kalmamış, Encümen faaliyetleri 2247 sa-yılı Meclis kararile 7468 sa-yılı kanunda yer alan saha yı ve selâhiyetleri de aşarak Büyük Millet Meclisine karşı beslenmesi zarurî it-mat ve itibarı tahrir edici istikamette bir seyir takip etmekte bulunmuştur.

Hakikat şudur ki; bugün memleketimizin her köşesin-de ilkokul öğrencisinden Üniversiteliye; köy öğretme-ninden rektöre; erden ordu kumandanına; mübaşirden en yüksek derece hâkime; amele ve işçiden fabrika ve müessesese sahibine; devlet dairesi ve müesseselerinin her derecedeki hizmetlilerine; köylüden şehriyeye kadar her yaş ve her meslek teki kadın erkek Türk vatandaşları, baskı idaresi temsilcilerinin ve yürütücü lerinin karar ve icraatını büyük bir dikkat ve infial ile takip etmektedir.

Kendisini Büyük Millet Meclisinin üstünde bir Mec-lis; hükümet dışında bir ic-

ra heyeti; kaza kuvveti di-sında fevkalâde yetkileri ha-iz bir kaza organı; örfi ida-re makamlarına emir verecek bir yüksek kumanda he-yeti gibi farzederek baskı ve tedhiş idaresinin başlıca vasıtası rolünü oynayan 15 kişilik Tahkikat Encümeni-nin kuruluşundan bugüne kadarki icraatı hakkında fi-kir ve kanaat tesisi için sa-dece bir iki noktayı belirt-memiz kifayet edecektir:

1 - Encümen, daha ku-ruluşuna ait Meclis kararı Resmî Gazetede yayınlanma-dan, ilân ettiği ilk kararları arasında bizzat Büyük Mil-let Meclisinin dahi vereme-yeceği bir karar itihaz et-mek suretile Meclisin ahenî müzakerelerine ait zabıta-rın neğine mâni olmuş ve böylece Meclis Dahilî Nizam namesini ve Anayasanın 20 nci maddesi hükümünü ihlâl ve fiilen iptal etmiştir.

2 - İlân ettiği ilk karar-lar arasında vazife bölümü-nün açıklayan Encümen, bu-nu takibeden safhada kimin riyasetinde kaç kişiden teş-ekkül ettiği belli olmayan komiteler halinde faaliyete geçmiş ve bu husus hakkın-da umumî efkârı her han-gi bir açıklama yapmak lü-zum ve zaruretini hisset-memiştir.

3 - 7468 sayılı kanun ile Encümen kararlarına muhalefet ağır hapis tehdidi al-tına konulduğu ve bu bakımdan Encümençe itihaz edilen bütün kararlara u-mumen itilâ kesbedilmesi zarurî bulunduğu halde Encümen, umumî efkârın giz lediği kararlarını yine tam

(Sona) nci sayıdadı

Doğal Değil mi?

Herşey gibi Babiâli de değişiyor. Eskiden Cemal Nadi'nin karikatürlerinde gazeteci çay ve simitle gününü gün eden adamdı; patronu da ona göreymi. Şimdi öyle mi?

Maşallah, Babiâli gelişti. göbeklendi, palazlandı. Patron, 10-15 şirketli holdingin sahibi olunca ne yapar? İthalatla mı uğraşsın? Bankacılıkla mı? Devlet ihalesine girmekten başını kaşımaya vakti yok. Eh, gazeteyi de bütün bu işlerin ekmeğine yağ sürmek için çıkarıyor.

Böylesine para-babasının yanında hemen bir çevre oluşur. Danışmanı, yönetmeni, yazarı, çizeri; şekerli sü-ya üşünen arılar gibi vız-vız dönerler; patronun dar cevresinde bir avuç «marifetli» toplanır. Bunlara gazeteci desen olmaz, yazar desen olmaz, yayın müdürü desen olmaz, muharrir desen yine olmaz. Marifetli takım para-babasının o biçim ilişkilerine göre, gazetenin yayınına gö-zetip kollamak üzere iş tutan «sayısı az, harcığı çok» kişilerden oluşur. Bunların fikir ve kol işçiliğiyle uzaktan yakından ilgileri yoktur; yüksek maaşlarla bağlanmışlar-dır efendilerine...

*

Ama para, herşeyi çözümleniyor ki...

Patron, hizmetkârının altına en pahalısından oto-mobil çekmiş; yılda 300 bin lira kira ödeyerek lüks apart-man katı tutmuş, aylığını 40 binden hesaplamış. Yani fiyatını bicip satın almış adamı; metres tutar gibi tut-muş. Şimdi böylesine fiyat bicilen ve satın alınan kişi gazeteci olabilir mi? Yönetmen, muharrir, muhabir ola-bilir mi?

Olsa-olsa uçak olur.

Ve alır eline kalemi, verip veritirir Humeyni'ye; İran Şahını tutar; fikir özgürlüğüne karşı çıkar; sosyalizme saldırır, sermaye sınıfının ayagını yıkayıp suyunu içer. Aybaşı gelince maşını alır tıkir tıkir.

Ancak bir eksikliği vardır:

Saygınlık.

Bunun içindir ki, bizim marifetli durmadan yakını-r: — Ah ah... Komünizme karşı aslanlar gibi savaşı-yoruz da kimse kadrimizi bilmiyor.

— Özel sektör ileri gelenleri bize değil, solculara yüz veriyor; bu ne gaflettir.

— Ey gafiller, uyuyan aslanları Uyanın, birleşin, solculara karşı cihat bayrağını açın; komünizm kapa-yı dayandı; bakın Endonezya'da zafer nasıl kazanıldı? Bre-zilya nasıl kalkınıyor? Şili'yi örnek alın...

— Ecevit'in sonu Allende gibi olacak...

*

Eh, bu da bir iş. CIA yazarları en başta olmak üzere para-babeları-nın çıkarlarına göre dümen tutup gazete sayfalarında yelken açmaya çalışanlar, komprador kapitalizminin Babiâli'ye armağan ettiği tiplerdir. Suc, bunlarda değil, bunları bankonotla bağırıntıdadır. Şu bozuk düzenin gülleri, Babiâli'nin suratında çiçek bozuğu gibi açacak elbet...

Doğaldır bu.

Peki, doğal olmanın nedir?

Bu tür pis işe sıvandıktan sonra gerçeği unutup ser-maye ağalarından yakınıntar sık-sık ağlarlar:

— Vallahi özel sektör kadrimizi bilmiyor. Holdingle-re bunca hizmet ediyoruz, sola bunca savaşıyoruz, kişi-liğimizi ayaklar altında çiğnetiyoruz; ağalar bize teşekkür edeceklerine bizi tanımiyorlar; solcu yazarlar, gazeteci-ler bizden çok itibar görüyorlar; bu ne biçim iş?

A zavallı, kuşkusuz böyle olacak.

Para-babası fiyatını bicip satın aldığı kişiye neden değer versin? Sen kendini satmışsın bir kez, uçak olmuş-sun; sen onun malısın; niye önem versin, neden saygı göstereceğin sana?..

İbrahim Selçuk

öğelere
de ince
bin yıl
Troya,
onu do-
ak bili-
burada
ni unu-
kacak-
kilisesi-
yaptılar
ş olur?
mimarın
dır? «Ya
kuz ayrı
biymiyo-

... Duy-
rını da,
larmış!

otur-
im.

ek ille
ecmişin
n baş

Çağ-
kazan-
n yanı-

ygula-
rayım:

Orada
gibi

sturya
gör-

kendi
icin

tari-
bi.

erine
nizin

019)

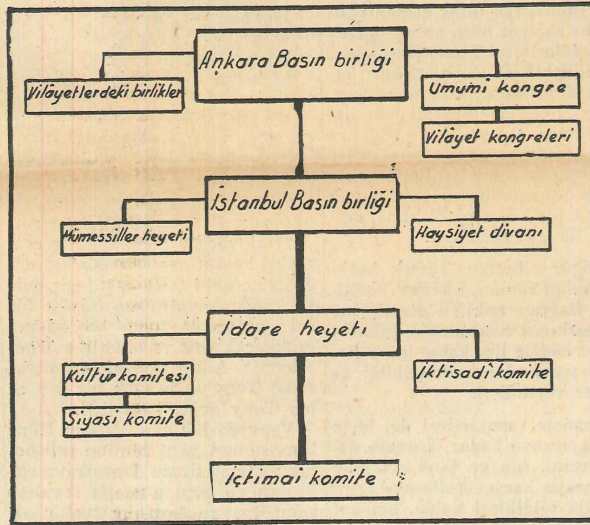
Basın Kongreleri Münasebetiyle

Basın Birliğinin faaliyetini Nasıl Tanzim Etmeliyiz ?

Bu haftanın mühim hadiselerinden biri de Basın birliğinin Ankara'da ve İstanbul'da aktedilen kongreleridir. Bu kongrelerin gayesi matbuat hayatına mensup fikir amelesi ile fikir hayatının maddi, manevi, kıymet ölçülerini ellerinde bulunduran gazete patronları, neşriyat patronları arasındaki münasebatı tanzim, fikir hayatına mensup olanlar arasında bir meslekî tesanüt meydana getirmek olduğu gibi, fikir amelesinin içtimai muavenet, içtimai sigorta gibi ihtiyaçlarına cevap verecek istikameti çizmektir.

Kongrede maatteessüf bulunamadım. Gazete sütunlarına aksettiren malumat arasında, iler sürülen dilekler hakkında mücerret fikirler de çıkarmak mümkün değildir. Fakat hariceten ve uzaktan edindiğim intibaa göre kongre her cemiyet için mutad olan rapor tetkikatı, heyeti idare ibrası, yeni idare heyeti, mümessiller, haysiyet divanı teşkili ve sonunda da bir çok dilekler beyan ederek vazifesini bitirdi. Fakat Basın birliğinin vazifesi bundan sonra başlıyor. Matbuatımızın senelerden beri halledilemeyen davasını bu kongreler ve vereceği kararlar halledecek mi? Bu dava niçin bir türlü halledilemiyor? Satihta yapılan araştırmalara göre, Ankara'daki Basın birliği henüz kat'i nizamnamesini yaparak, teşkilatları tanzim ederek faaliyete başlamamıştır. Ancak Ankara Basın birliği bu faaliyetini tanzim ettikten sonradır ki bu teşkilat işleyebilecektir. Bu haklı bir müteale olabilir. Fakat, bir cemiyet içerisinde içtimai teşkilatların ne şekilde organize edilebileceği hakkında biraz malumatım olmak hasebiyle sebebin yalnız bu olmadığı kanaatindeyim. Ankara Basın birliği ni-

Yazan: **Sabiha SERTEL**

zamnamesini yapsa, bunu bütün subelerine tamim etse, yine fikir amelesinin matbuat birliğinden beklediği faydaları elde edeceğine şüphem var. Çünkü Matbuat birliğinin teşekkülünde esaslı yanlışlar var.

★★

Bu yanlışlardan birincisi, menfaatleri carıysan fikir amelesiyle, gazete sahipleri ve neşriyat patronları arasındaki münasebatın tanzimini yalnız bir heyeti idareye vermek. Modern bir teşkilatta heyeti idare sadece kontrolör vazifesi oynar. Bu kadar karışık davaları, meseleleri olan bir cemiyeti beş kişilik bir idare heyeti idare edemez. Bu adamlar harikulade kabiliyet sahibi ol-

salar, yarınki kongrede yine bir çok itablardan, tenkitlerden kurtulamıyacaklardır. Çünkü henüz daha bu teşkilatı modern bir şekilde tanzim için lazım olan metotlardan mahrumuz.

Basın birliğine mensup fikir amelesinin dertleri ve ihtiyaçları nelerdir? Bunları iktisadi, içtimai, kültürel, siyasi dört cephede mütalaa edebiliriz:

Evvelâ Basın birliği mütecanis bir camia değildir. Bunun içerisinde fikir amelesiyle, bunlara iş verenler, hayatlarını, faaliyetlerini kontrol edenler beraberdir. Kadî hem davacı, hem hâkim olursa, adalet yerine getirilemez. Bunlar arasındaki münasebetleri tayin için alınacak tedbirleri, üç kişilik bir haysiyet

divanı da başaramaz. Fikir amelesinin hastalık, işsizlik, ihtiyarlık gibi içtimai sigortalarını meydana getirmek, meslek mensupları arasında bir tesanüt yaratmak, gazeteciliği ve muharrirliği daha yüksek içtimai bir seviyeye çıkaracak kültür faaliyetlerini tanzim etmek, memleketin ve bütün dünyanın içinde bulunduğu bu buhran devresinde matbuatın siyasi sahada oynayacağı role istikamet vermek, millî birlik içerisinde hükümetin umumî siyasetiyle matbuat arasındaki iş beraberliğini yoluna koymak, bunlardan sonra da Basın birliğini bütün azasının bir evi olduğu gibi, memlekete gelen beynelmilel matbuat mensupları, ajanları için bir kültür merkezi haline getirmek için, elimizdeki vesait, teşkilat metotları, nizamnameler kâfi değildir.

Ankara Basın birliğinin bu seneki kongresinde bu noksanları tamamlıyacağımızı ümit ederiz. Bütün bunlar tamam lansa bile, faaliyetin tanzimi için daha modern metotlara, teşkilat esaslarına ihtiyacımız var. İstanbul kongresi, idare heyetini, haysiyet divanını, Ankara'ya gidecek mümessillerini intihap etti. Fakat bu teşkilatla bu iş yürümez. Yeni heyeti idarenin tatbik edeceği metotları bilmiyorum. Fakat belki akla gelmez diye, Basın birliğine faydalı olmak ümidiyle, küçük bir teşkilat seması çizmek istiyorum. Evvelâ yukarıda saydığım gibi muhtelif ihtiyaçlara cevap vermek için bir idare heyeti kâfi değildir. Her ihtiyacı kendi sahasında tetkik edecek, alınacak tedbirleri formüle edecek, bunların başarılı için mücadele edecek muhtelif komisyonların ayrılması lazımdır. Teşkilatın

(Arkası 4 üncüde)

Basın Kongreleri Münasebetiyle

(Başı 3 üncüde)

grafisini söylece çizilebilir. (Makalenin ortasındaki semaya bakınız.)

Basın birliği vazifelerini salâhiyetler komitelerine taksim ederek, metodik bir teşkilat içerisinde çalışsın, bugünküden çok daha fazla seyler elde etmemiz mümkündür. İktisadi komite fikir amelesiyle patronlar arasındaki münasebetleri tanzim edeceği için, şikâyetlerin, davaların hallinde hâkim bir rol oynayabilir. Haysiyet divanı ancak kavgalarda hakem olmalıdır. İçtimai komite, fikir amelesinin hastalık, işsizlik, ihtiyarlık gibi içtimai sigortaları, iş kanunlarının hükümlerini haricinde kalınmış meseleleri tanzim ederek, icabında meclisten kanunlar istiyerek, sağlam şekilde içtimai muavenet ve içtimai sigortanın meydana getirilmesine hizmet edebilir. Kültür komitesi, sanat-karların, muharrirlerin, kültür münasebetlerini tanzime, ihtiyaçlarına cevap vermeye, sanatçıların inkisafı için lazım olan âmilleri tetkik uğraşsın, bugünkü dağınık kültür faaliyetlerine bir âhenk vermek, bunları da Basın birliğinin teşkilatı içinde faydalandırmak mümkün olur. Gazeteler, muharrirler ve fikir amelesiyle hükümetin umumî siyaseti arasında bir âhenk meydana getirmek için, Matbuat umum müdürüyle iş beraberliği yaparak gazeteler üzerinde 'tenvir edici mahiyette' bir rol oynayabilir.

Bu komitelerin faaliyet programlarını ve esaslarını da süphesiz bu komitelere seçilecek olan salâhiyetkarlar tayin eder. Bunu metodik bir surette teşkilatlandırsak, Basın birliğinden beklediğimiz faydaların hepsini edebileceğimize bir kısmını temin edebiliriz. Yeni idare heyetlerinin bu noktaları da gözönünde tutarak çalışacaklarını ümit ile, muvaffakiyetlerini temenni ederim.

Gazetecisiz basın semineri

Nezih DEMİRKENT

Geride bıraktığımız günler içinde İstanbul Gazeteciler Cemiyeti tarafından tertiplenen "Türk Basını'nın meseleleri" konulu seminer Cemiyet Konferans salonunda yapıldı. Seminerin açılış konuşmasını Cemiyet Başkanı Nezih Demirkent yaptı ve meselelere genel anlamda bir göz attı.

Devlet Bakanı İlhan Öztrak ise konuşmasında, basının meselelerini yakından takip ettiklerini, halledilmesi için çalışmalar yaptıklarını söyledi ve "Türkiye'nin haberleşme ana planı tamamlanmıştır. Bu planın uygulamaya konulması ile basınınız birçok haberleşme imkânını yenmiş olacaktır" dedi.

Seminerde TRT Genel Müdürü Macit Akman ile Basın Yayın Genel Müdürü Necati Özkaner de birer konuşma yaptılar. Birçok gazetecinin takip ettiği seminerde, öteki illerin Cemiyet temsilcilerinin davet edilmediği görüldü. Gazeteciler, basının meselelerinin ele alındığı bir seminerde diğer cemiyet temsilcilerinin bulunmamasını anlayamadıklarını belirttiler.

GAZETELERDE NE VAR, NE YOK: Sıcak günlerin arefesinde gazeteleri saran tiraj kaybetme korkusu birçok gazeteyi hamle yapmaya sevk ediyor. 20 liradan satılan BULVAR GAZETESİ maliyet giderlerinin çok yüksek olmasına rağmen iki gazete vereceğini ilan etti. İlk yayınladığı gün TERCÜMAN'ın ikinci gazetesi diye anılan BULVAR'ın başında Nazlı ILICAK bulunuyor. ILICAK'ın Yalçın ve Akın KAMACIOĞLU kardeşlere teslim ettiği gazete, batılı anlamda bir bulvar gazetesi olma niteliğine halâ kavuşabilmiş değil. Ancak düşünülen bazı hamleler gerçekleştirildiğinde BULVAR gerçek manada bir bulvar gazetesi olabilir.

Yine TERCÜMAN grubuna dahil YANKI dergisinin başına getirilen Altemur KILIÇ, dergiyi derleyip toparlamaya çalışıyor. Bu derginin başyazarlığını bir süreden beri Taşa AKYOL yapıyor. Bu isimlere rağmen dergi sol yayın biçiminden ve muhtevsından kurtarılmadı. YANKI büyük yatırımların meyvesini toplamak maksadı ile televizyon reklamı da veriyor ve

benzer dergilerin önüne çıkmak istiyor.

AKDOĞAN'IN GAZETESİ: Çalıştığı TERCÜMAN gazetesinden ayrıldıktan sonra işadamı olan Lütfi AKDOĞAN, çok az tirajı olan HÜRSES gazetesini satın aldı. Kurmakta olduğu offset tesisler tamamlanınca Akdoğan ve ekibi HÜRSES gazetesini tiraj gazetesi haline sokacak ve sürmekte olan yarışa katılacak.

DAVALAR: Bâb-ı Ali'de hakkında en çok dava açılan gazetecilerin başında şüphesiz TERCÜMAN gazetesinin sorumlu Müdürü Aydoğdu İLTER geliyor. İLTER, geride bıraktığımız günlerde de yargılandı. İLTER hakkında açılan 8 ayrı dava birleştirilerek görülüyor. Suç iddiası Milli Eğitim Bakanlığının manevi şahsiyetini küçük düşürücü yazılar yayınlamak.

TAN ÇIKIYOR: GÜNAYDIN grubu TAN adındaki gazetenin hazırlıklarını tamamladı. Bu gazete bu ay içinde yayına girecek. GÜNAYDIN'cılar TAN'ın GÜNAYDIN'ın ilk çıktığı günkü havasını taşıyacağını belirtiyorlar ve yüksek tiraj bekliyorlar.

Evren gazetecilerle görüştü

Geride bıraktığımız günlerde Cumhurbaşkanı Kenan Evren, İstanbul, Ankara ve İzmir'de yayınlanan gazete ve dergilerin sahip ve başyazarlarını kabul ederek bir görüşme yaptı.

1 saat süren kabul sırasında Evren gazete sahip ve başyazarlarına değişik konulardaki düşüncelerini anlattı ve parti kurma faaliyetleri ile ilgili olarak gazete haberlerini değerlendirdi.

Toplantıya Hürriyet'ten Arda Gedik ve Oktay Ekşi, Günaydın'dan Haldun Simavi ve Necati Zincirli, Tercüman'dan Kemal İlicak ve Hakkı Öcal, Güneş'ten Güneri Cıvaoğlu, Milliyet'ten Tarhan Erdem ve Mehmet Barlas, Cumhuriyet'ten Hasan Cemal ve Yalçın Doğan, Yeni Asır'dan Dinç Bilgin ve Güngör

C. Başkan EVREN

Mengi, Barış'tan Yaşar Aysev, Adalton Turhan Dilligil ile YANKI, NOKTA, ve Son Havadis'ten de birer temsilci katıldılar.

Toplantıya, daha önceki toplantıda yapıldığı gibi Yeni DÜŞÜNCE dergisi sorumluları çağırılmıştı.

OTUZÜÇ

Kendisiyle alay eden biri

Günlük fıkra yazarlığı adeta Türk Basınına mahsus bir hâdisedir. Batı basınında da fıkra yazarları vardır. Hatta bunlardan bazıları haftada 5 veya 6 gün yazarlar. Fakat hiçbir basın da bizdeki kadar günlük fıkra enfasyonu, fıkra yazarı bolluğu yoktur.

Gazetelerimizde yazan günlük fıkracıları üç kısma ayırmak mümkün. Birinciler halkın istediğini, halkın anlayacağı şekilde yazanlardır. Okuyucu bu yazarlarda, kendi fikirlerini, yine kendi mantıkları ve üslupları içinde görür ve memnun olurlar. Böyle yazanlar okuyucularına belki yeni birşey söylemezler, onların düşünce ufuklarını genişletmek gibi bir iddiaları da yoktur, fakat büyük kabul görürler, okunurlar. Bu tarz yazarların sayısı son yıllarda oldukça azaldı. Bundan 20-30 yıl önce bu sınıfa girerler daha fazla idi.

Fıkra yazarlarının ikincileri kendi fikirlerini halka intikal ettirenlerdir. 1950'lerden sonra, basın önem kazanmaya başlayınca ve umumi efkâr yapmada tesiri artınca bu tarz yazarlar da çoğalmaya başladı. Bazıları okuyucuyu belli bir istikamete şartlandırmak için yazdılar. Bazıları halkı aydınlatmak, onu daha doğru ve güzel düşünmeye ikna etmek için çabaladılar. Bazıları, ülkenin ve dünyanın ekonomik, sosyal, politik şartları içinde ve bu şartlara bağlı olarak düşündüler, tartıştılar, okuyucularını da, peşin hükümsüz düşünmeye, meseleleri rahat ve müsamahalı tartışmaya çağırıyorlar.

Üçüncü tip fıkra yazarları ise, kendi kendilerine konuşan, kendi fantezilerini yine kendilerine veya çok dar bir çevreye yazanlardır. Bunların bir kısmı günlük hatırat diyebileceğimiz şekilde havadan-sudan meselelerle, eş-dost çevresiyle ilgili adeta mırıltıya benzeyen yazılar yazarlar. Bir kısmı, kendilerine "büyük zekâ, çok bilgili, adeta dâhi" dertirmek için çaba gösterir, saçma, mantıksız, uydurma bir takım bilgi ve hükümlerle ekzantrik yazılar yazarlar. Böylelerinin basında yer bulabilmesi için muhakkak önemli bir işe ve başarılı bir geçmişe sahip olması lazımdır. Yani eski şöhretleri

KIRKDÖRT

ancak böyle bir fanteziye, kendi kendisiyle gazete köşesinde konuş-

maya izin verebilir. Yoksa hiçbir gazete, isimsiz ve şöhretsiz bir kimseye böyle yazılar için sütun açmaz.

Üçüncü tip fıkra yazarlarının şimdilik en enteresani, en ipe-sapa gelmez fanteziler, iddialar ve hükümlerle yazan, adeta bundan sinsî bir zevk duyan Çetin ALTAN'dır. Zaten kendisi de, "halk için yazmıyorum, beni okuyanlar için yazıyorum" diyor. Böyle bir mazerete sığınan muhakkak kendisiyle bir iç hesaplaşması var demektir. Çetin Altan, son aylardaki yazıları ile düpedüz "geçmişteki Çetin Altan'la, onun çabaları, fikirleri ile" alay etmektedir.

Gazete ve reklâmcılık

Sadece Türkiye'de değil öteki ülkelerde de gazetelerin en büyük gelir kaynağını aldıkları reklâmlar teşkil etmektedir. Bu yüzden gazeteler reklam servislerinin yanı sıra grafik servisleri de kuruyorlar ve bu serviste grafikerlerden başka müşteri temsilcileri de çalıştırıyorlar.

Gazete çıkarıcılar ve gazetelerde çalışanlar gazeteciliğin birkaç yönlü bir meslek; basın iş kolunun da bir sanayi olduğuna inanmışlardır. Bu inanç, gazeteleri dört başı mamur müesseselere haline getiriyor. Birçok gazete, bundan 20 yıl önce aklına getirmedeği alanlarda çalışan servisler kuruyor ve ihtisas sahibi insanları çalıştırıyor...

Reklâm konusu

Gazetelerin reklâm konusuna önem vermeye başlamaları memleketimizde çok yeni; ancak 20 yıldan bu yana reklâm gelirinin önemine inanıyoruz. Ondan önceki zamanda ise gazetelerin reklâmı, reklâmı ve reklâm gelirini bugünkü kadar tanımadıklarını söylesek yanlışlık yapmış olmayız.

Bugün ise hemen bütün gazetelerimizin reklâm servisi bulunuyor. Bu servis, grafik servisi ile ortak çalışma yapıyor ve müşterinin gazeteyle gel-

mesini beklemiyor. Görevliler müşterinin ayağına gidiyor, onlara reklam projeleri, metinleri, eskizleri sunuyor. Reklamın önemini anlatılması gazetelerin daha kolaylıkla reklam almalarını sağlıyor, ancak ne var ki bu önemi anlatan kuruluşların başında sadece reklam şirketleri değil gazetelerin reklam servisi görevlileri de geliyor.

Bir müşteriye ne istediğini keşfetmek, neyi nasıl pazarlayacağını anlamak, reklâma yatırmayı düşündüğü paranın miktarını bilmek oldukça zor ama bunlar aşılığında müşteriye geniş reklam imkânları sağlamak kolay.

Mesela bir reklamın sürekli hangi sayfada, sayfanın neresinde, renkli mi yoksa siyah beyaz mı, fotoğrafı mı yoksa grafikli mi yayınlanması gerektiğine gazetenin grafik servisi cevap veriyor ve çoğu zaman da başarılı oluyor. Bu gelişmeden en fazla çekinenler, öteki gazetelerin reklam servisleri ve sorumluları değil özel reklam şirketleri oluyor. Çünkü bu şirketler gazetelerin reklâmı, reklâmı ve reklâm gelirini bugünkü kadar tanımadıklarını söylesek yanlışlık yapmış olmayız.

Bugün ise hemen bütün gazetelerimizin reklâm servisi bulunuyor. Bu servis, grafik servisi ile ortak çalışma yapıyor ve müşterinin gazeteyle gel-

HEPER— Efendim, yeni basın tasarısını ele alacağız. Sayın Çetin Özek, çeşitli ülkelerde basın kanunlarına gerek duyulmakta mıdır? Türkiye’de ayrı bir basın yasasına ihtiyaç var mıdır? Basın yasasını yeniden düzenleme gereği acaba neden duyuldu?

ÖZEK— Genellikle Kara Avrupası ülkelerinde özel basın kanunları var. Genel ceza kanunlarının dışında özel basın kanunlarının yer almasının sebebi; basın yoluyla düşünce açıklama hakkının kolektif bir hak olması ve bu kolektif hak sebebiyle birçok kişinin bu faaliyet içinde yer almasının basına birtakım özellikler kazandırmasıdır. Bu açıdan bu özellikleri düzenleme ihtiyacı doğuyor. Basın Kanunu’ndaki son değişiklik, temel mantığı ve sebebi açısından sınırlı ki, 12 Eylül’e varıştaki olayların sorumlularından birinin de basın olarak görülmesinin ve adeta —üzülerek söylemek gerekir— basını sadece suç işleyen bir araç olarak görmenin sonucudur. Neden çıkartıyoruz bunu? Çünkü, tasarı cezaları artırıyor, sorumluluğu yaygınlaştırıyor. Basın yoluyla düşünce açıklama hakkını kullanan, yani basın mesleğinde çalışanların, çalışma haklarını sınırlıyor, teminatlarını kaldırıyor ve de bunca yıldır gelişen basın hayatı çerçevesinde icap eden değişiklikleri ise hiç görmüyor... Bu, tasarının temel yönü... Bunu da ben sadece, yani kendi düşüncem olarak söyleyemeyim, tasarının gerekçesinde de var.

Benim anladığım kadarıyla “Basın suçludur, 12 Eylül’e geliste rol oynamıştır. Öyle ise basına bu suçu işleme durumunu önleyelim” endişesiyle yapılıyor bu değişiklik. Yaygın bir deyimle, esasında “korsan basın” düşünülerek bu değişiklikler yapılıyor ama, “Korsan basın için basın kanunu”, “Normal basın için basın kanunu” diye bir ayırım yapılmadığı için doğal olarak bu değişiklikler demokratik düzene inanan, normal basınımız için de uygulanabilecek nitelik taşıyor...

HEPER— Sayın Orhan Erinc, yeni tasarının bugünkü yasaya göre ilerlik ifade eden tarafları var mı? Gelecekteki ihtiyaçlara cevap verebilir mi? Türk basınının çeşitli sorunlarını çözümlenebilir mi?

ERİNÇ— Yürürlükteki Basın Yasası’nı değiştirecek tasarının basın sorunlarına ve bugün mevcut sorunlara çözüm getireceği konusunda değilim.

Adı Basın Kanunu olmasına rağmen, basına, basın dışındaki basılmış eserleri de aynı kefeye koyan bir kanunla karşı karşıyız.

İleriye dönük değişiklik açısından tasarıda görüldüğümüz önemli bir madde mealesef yok.Yalnız tek olumlu yanı, cevap ve tekliz hakkını düzenleyen 19. maddede gazetelerin itiraz sürelerinin 24 saat’ten üç güne çıkarılması ve gazetelerin itiraz sırasında gerekli belgeleri sağla yacak zamanı vermiş olmasıdır.

ERİNÇ: Olay gerçek olduğu, haber değeri bulunduğu veya kamuoyunun yararı gerektirdiği sürece yazılmadır

HEPER— Sayın Nail Gürelli, bu tasarı yasalaşırsa, çeşitli siyasal iktidarların elinde nasıl

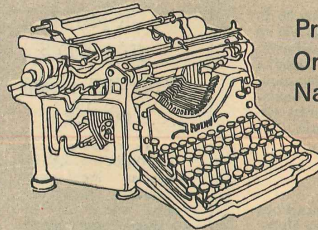
Yeni basın yasa tasarısı ile ilgili açık oturuma katılanlar: (Soldan sağa) Nail Gürelli, Çetin Özek, Doğan Hepar, Orhan Erinc ve Yusuf Başalan...

«BASIN TASARISI DEĞİŞMELİ»

KATILANLAR:

Prof. Dr. Çetin ÖZEK
Orhan ERİNÇ (Gazeteciler Cemiyeti Genel Sekreteri)
Nail GÜRELLİ (Türkiye Gazeteciler Sendikası Genel Başkanı)

YÖNETEN:
DOĞAN HEPER
YAYINA HAZIRLAYAN
Yusuf Başalan

gerçekleri yansıtan bir haberin tekliz edilmesi mümkün hale gelecektir. Bu basının görevlerini yapmasını engellemek mi sonuçta?

ERİNÇ— Yürürlükteki yasa ile tasarı arasındaki fark, sadece madde metninden “menfaatini bozan” cümlesinin çıkarılması olmasından ibarettir. Bu bir ölçüde, ileri bir adım sayılabilir. Çünkü en azından tekliz nedenlerinden biri böylece ortadan kalkmış olmaktadır. Ancak tasarı bu şekilde de yeterli değildir.

Haber doğru bile olsa, tekliz göndermek isteyen kimse, kendisiyle alakalı “şeref ve haysiyetini bozan” ibaresinden yararlanarak en doğru haberleri bile tekliz etme hakkına sahip olmaktadır... Yazı işleri müdürleri bu konuları çok yaşamışlardır. Resimle belgelenmiş bir kavga olayına bile “Yalandır, bu kavga edilmemiştir” diye tekliz geldiği çok olmuştur.

Simdi burada tabii sunu da açığa

Sulh Ceza Mahkemelerinin yetkisine giren basın suçları da Asliye’ye verilmiş. Yani Toplu Basın Mahkemeleri yerine Asliye Ceza Mahkemeleri görevlidir denmiş. Yargılama açısından teminatlar kalkmış oluyor. Malûm bütün suçların işlenmesinden itibaren belirli süreler geçtikten sonra eğer bir hükme varılmazsa dava, zaman aşımı denilen bir süre geçmiş olur. Ve fiil artık takip edilemez. Hal böyle iken, basın hürriyetini korumak bakımından Basın Kanunumuzun 35. maddesi,

“dağıtım önleme” nedeni sayıyor. Gecikmede sakınca olan hallerde savcılara dağıtımın önlenmesi ve toplama kararı alımp, uygulanabilecektir. Peki, mahkeme bunu redderse durum ne olacaktır? Bu suça bağlı olarak makine ve basımevlerinin müesadesine de imkan tanınmaktadır. Bu maddelerin basın özgürlüğü ile bağdaştırılması nasıl mümkün olacaktır?

ÖZEK— Sorunuza, genelde cezalandırılmamış ne olduğunu belirterek cevap vermek istiyorum. Basın kanunu tasarısı, belirli suçların basın yoluyla işlenmesine yönelik bir eserin meydana getirildiğinin ve yayınlanacağına öğrenilmesi durumunda, bu eserin yayımını idan makamlarca durdurulması imkânını getiriyor. Bu durumda, eserde suç bulunduğuna saptandığı takdirde, eser yayınlanmamış olduğu halde, eser sahibi ve “yayıncı”

Bu durumda gazete veya yayınevi büyük malî zarara da uğrayacağından, ceza sorumluluğu doğacağından, birçok ciddi eserin ve yazının yayınlanmasına kalkışmak büyük cesaret işi olacaktır. Bu durumun Türkiye’nin kültürel gelişimine büyük zarar vereceğine inanıyorum.

HEPER— Yeni tasarı “Suça teşebbüs” kavramı getirdi deniyor ve bu konuda tasarı “fuhuşa tahrik” suçunu örnek gösteriyor. Oysa eski yasaya göre suç ancak “neşir” ile oluşurdu. Bu konuda ne diyorsunuz?

ÖZEK—Yayınlanmamış eserde sorumluluk kabul edildiğinde, “suça tahrik” değil, “suça tahrike hazırık” cezalandırılmış olmaktadır. Böyle bir cezalandırma ise, şimdiye kadar görülmuş değildir. Bu durumun, gerekçede sözü edilen “fuhuşa tahrik” ile benzerliği yoktur. “Fuhuşa tahrik”, kişiyi fuhuşa itelemeye yönelik bir fiil, fuhuşa sürüklenmek tehlikesini ifade eder. Ne “düşünce” fuhuştur, ne de yayınlanmamış bir eser “fiil” olarak kabul edilebilir. Esasen, gerekçede kişinin suç işlemek iradesiyle eseri oluşturduğu ve yayına kalkışıldığı ileri sürülmektedir. Kişi bir eseri, yazıyı yaratırken, sadece bir düşünceyi basın yoluyla açıklamak iradesiyle hareket eder. Yayın gerçekleştirildiğinde, bir fiil işlenmiş olur ve failin hangi amaçla hareket ettiği, eserin yasalara aykırı olup olmadığı yargılama sonunda ortaya çıkar. Yayın idarı kararlar durdurulması durumunda, genellikle hukuk bilgisi olmayan kişilerden görüş ve eğilimlerine göre, failin kusurlu iradesinin varlığı farz olunacak, yargılama sonunda ise, ceza verilirse, kişi “fillinden” değil salt “iradesinden” dolayı cezalandırılmış olacaktır. Böyle bir cezalandırma demokratik ceza sorumluluğuna tümden yabancıdır.

Bu eleştirilere, idari makamın kararı, yargıç tarafından incelenecektir, cevabı verilebilir. İdari kararın, yargıç tarafından incelenmesi, yayının önlenmesi usulünün yaratacağı zararları ve sakıncaları ortadan kaldırmaz. Birincisi —kısa sürede yargıç dahi, bir kesim kanyaya varacak denetlemeyi yapma. Bu açıdan sağlıklı hakların sınırlanmasını önleyecek bir güvence değildir. Kaldı ki, bir gazete veya bir yayınevinin kitabı, birkaç kez yayınlanmadan toplandığında, o gazete veya bir yayınevi-ekonomik açıdan bir daha belini doğrultamaz. Ayrıca idare yayını önlediğinde, bir “hak” kullanmış duruma getiriliyor. Bu nedenle eserlerin yayımı engellendiğinde, devletten tazminat talep edilmesi de çok güçtür. Eserle ilgili yargılama aklanmayla bitse bile, zararınız kından, hangi yasal gerekçeyle talep edeceksiniz? Bu konuda özel bir yasa yoktur. Tasarının, yayını idarı kararlar önleme olanağını yaratan hükümleri, bence, basın yoluyla düşünce açıklama özgürlüğünü, tümden yok edebilecek tehlikeleri özüde barındıran, gelecek siyasal iktidarlara istediği gazete, dergi ve yayını çokertme yollarını açan, demokratik ceza sorumluluğunun hiçbir ilkesiyle bağdaşmayan niteliktedir. Hiçbir amaç, özgürlüğü bunca yok eden bir düzenlemeyi haklı gösteremez.

GÜRELLİ: Tasarı bu biçimiyle

Haber değeri bulunduğu veya kamuoyunun yararını gerektirdiği sürece yazılmalıdır

HEPER— Sayın Nail Güreli, bu tasarı yasalaşursa, çeşitli siyasal iktidarların elinde nasıl bir uygulama ile karşılaşılabılır?

GÜRELİ— Basın yasaları yasaklayıcı değil, düşünce özgürlüğünü, basın özgürlüğünü güvence altına alıcı hükümleri içeren doğrultuda düşünülebilir ancak. Ki bu yasadaki basın ve düşünce özgürlüğünün güvence altına alınması değil, tam tersine zedelemesini, siyasal iktidarların baskısı altında tutulmasını sağlayacak hükümler yer alıyor.

Bu tasarrın ilerde siyasal iktidarların elinde ne gibi sonuçlar doğurabileceğini maddelere bakarak şu örnekleri sıralayabilirim: "Gizli bilgi kavramı" diye, boşlukta, sınırları belirsiz bir kavram getiriliyor ki, bu siyasal iktidarların niyetlerine göre basın üzerinde bir baskı aracı olacaktır. Gizli bilginin ne olduğu, nasıl belirleneceği belli değildir. Örneğin, bir rakıya zam yapılacağı haberi verildiği zaman, bunun siyasal iktidarın niyetine göre gizli bilgi sayılması olasıdır... Yine bu tasarı ile doğru haberlerin teklizbine olanak tanyan hükümleri genişletiliyor. Bu da haber verme özgürlüğüne aykırıdır. Basılmamış yazılar suç sayılıp toplanıyor, yayınlanmadan gazetelerin toplanması öngörülüyor... Burakın basın özgürlüğünü, düşünce özgürlüğünü bile ortadan kaldırıyor. Buna gerekçe olarak gösterilen talihsiz benzetme ise tasarrın gerekçesinde, fuhsa tahrir örneğinin öne sürülmesidir...

HEPER— Sayın Özek, tasarıda para ve hapis cezaları artıyor, mesulliyet halleri eski yasa göre değişmiş, dava açma sürelerinde de gazeteciler aleyhine değişiklikler var. Bunların etkileri ne olabilir?

ÖZEK— Şunu peşinen söyleyeyim, bu tasarı kanunlaştığında, tasarı ile güdülen amaca da erişilemez. Şunun için erişilemez: Korsan basın, yine korsanlığın yapar. Basın Kanunu esasında normal basına uygulanabilir. Korsan basın ise yer altında basar. Matbaası müsadere edilirse, matbaasını da gizli kurar, zorladığımız vakit. Kimin o zaman matbaası müsadere edilir? Normal basının matbaası müsadere edilir. Ancak ona uygulanabilir. Bir cezacı olarak, cezaların artırılarak suçların önlenebileceğine de kesinlikle inanmam. Ama Türkiye'de cezaları artırırız ve suçu da önleriz gibi her alanda bir yanlış vardır. Burda da bu gözüküyor. Patolojik durumlara dayanarak kanun yapılmaz. Her zaman olağanüstü hak yoktur. Olağanüstü hallerde dayanak kanun yaptığımız vakit o da olağanüstü kanun olur. Biz madem ki demokrasiye geçeceğiz inancındayız. Öyle ise demokratik düzenin gerektirdiği kanunu yapmamız gerekir...

Tasarıda ne kadar para cezaları varsa hapsi artmış. Bu cezalar içinde o kadar ağır para cezaları öngörülmüş ki, ceza yoluyla basın hürriyetini yok edecek bazı ufak tirajlı, demokratik hayat içinde yer alan gazeteleri çok güc durumunda bırakarak ve de yayınevlerinin - gazete olarak almayalım işi- basın hürriyetinden doğan haklarını kullanmak imkânlarını ortadan kaldıracak para cezaları öngörülmüş...

Bu cezalarla fiil arasında denge yok. Ceza hukukunda ilke, fiilin ağırlığı ile cezanın dengeli olmasıdır. Biz de - cezayı artırırız, suçu önleriz düşüncesi- hep bu dengeyi bozmuştuk. Cezaların bunca artırılması basın hürriyetini yok edebileceği gibi, Türkiye'nin kültür hayatını çok karanlığa götürecektir imkânlar da yaratmış olmaktadır. Basın bu ülkentü altında susarsa, Türkiye'de düşünün ve bilen insan azalacaktır. Kısacası, basının sadece haber verme hakkını değil, halkın haber alma hakkını da sınırladığıdır. Bu da, gelecekte siyasal iktidarların eline önemli koz vermektedir.

HEPER— Sayın Orhan Erinc, bu tasarı metnine göre bir şahsın haysiyet ve şerefine dokunan yayın tek başına tekliz hakkı doğurabilecektir. Genelde bunun aksi savunulamaz ama, öyle haberler vardır ki, gerçekleri yansıtmaktadır, belgelledir ama kişinin haysiyet ve şerefine dokunacak niteliktedir. Tasarıya göre bu durumda

ÖZEK— Sorunuzu, genelde cezalandırılmamış olduğunu belirtirken cevap vermek istiyorum. Basın kanunu tasarı, belirli suçların basın yoluyla işlenmesine yönelik bir eserin meydana getirildiğinin ve yayınlanacağı öğrenilmesi durumunda, bu eserin yayınının idari makamlarla durdurulması imkânını getiriyor. Bu durumda, eserde suç bulunduğu saptandığı takdirde, eser yayınlanmamış olduğu halde, eser sahibi ve 'yayıncı' veya 'yazı işleri müdürleri' cezalandırılabilir. Cezada indirim yapıyor, fakat, eser yayınlanmadığına kimler cezalandırılacakları, yine cezalandırılıyorlar. Bu ne demektir? Bu açıklanmamış düşüncenin, salt düşüncenin cezalandırılması demektir. Gerçekten, böylece, "basın suçu neşirle teşekkül eder" diyen Basın Kanunu'nun 3. maddesine istisna getirilmiş oluyor. Halbuki, 3. maddede hükümün bir mantığı ve demokratik düzen açısından işlevi vardır. Genellikle, bir fiil, hukuken korunan bir değere zarar verdiğinde veya zarar tehlikesi yarattığında cezalandırılır. Basılmamış, yayınlanmamış eserlerin, ne zarar yaratma, ne zarar tehlikesi doğurma ihtimali bulunmadığından, basın suçunun "neşirle" işleneceği kabul edilmiştir. Demokratik düzenlerde kabul edilmiş zorunludur. Neşir edilmemiş bir eser, açıklanmamış düşünceyi ifade eder. Neşir gerçekleşmeden, bir eserin yayınlanması engellenip, kişiler cezalandırıldığına, düşüncenin özü, kimsi cezalandırılmaktadır. Böyle bir sistem demokratik düzenlerde düşünülmez, fiil olmaksızın salt "iradenin cezalandırılması" çağdaş ceza sorumluluğu ilkelereyle bağdaşmaz.

ÖZEK: Basın Kanunu'ndaki son değişiklik, basını sadece suç işleyen bir araç olarak düşünenin sonucudur

İşlenen suçun niteliği ve ağırlığı ne olursa olsun bir hak düşülmüş süresi kabul etmiştir. Bu, süreli yayınlar için üç aydır halen, süresiz yayınlar için kitaplar vs. altı aydır. Şimdi bu süreler uzatılıyor, double oluyor. Üç ay altı ay, altı ay bir yıl oluyor. Neden? Efendim zamanında davayı açıyoruz, yayın çok diye... Devlet kendi kabahatini basına yükliyor. Süresinde takip edemeyorsa, bunun kusuru devlete aittir. Şimdi böylece yargı ve yargılamaya süreleri basının aleyhine genişletilmiş oluyor. Yani birtakım teminatlar ortadan kalkıyor. Tabii bu teminatların en önemli bir tanesi de yargı teminatının kendisi ortadan kalkıyor.

HEPER— Tasarı "Devlete ait gizli bilgilerin açıklanmasından" söz ediyor ve bu ne olduğu pek de anlaşılmayan gizli bilgi açıklama suçunu

CUMHURİYET DÖNEMİNE KADAR BASIN

— Ülkemizde ilk basın yasası "Matbuat Nizamnamesi" adıyla 1864 yılında dört gazetenin Takvim-i Vekayi, Ceride-i Havadis, Tercüman-ı Ahval ve Tasvir-i Efkâr yayınlandığı sırada çıkarıldı. Toplam gazete tirajı 2 bin dolayındaydı. Fuad Paşa tarafından hazırlanan yasa 17 Şubat 1862 tarihinde 3. Napolion tarafından Fransa'da yayınlanan yasayı örnek almıştı.

* İlk maddesinde gazete çıkarma hükümet iznine bağlanıyordu.

* Gazete sahip ve yayın müdürü değiştirilirse yeniden ruhsat alınması gerekiyordu.

* Merkezlerde hükümetin, taşrada mahalli yöneticilerin önderliği yazılar parasız basılırdı.

* "Devlet-i Aliye'ye taarruz ve husumet" havası taşıyan gazeteler "Memalik-i Şahaneye" ithal edilemezdi.

— Çok önemli sorunlar çıkmasına karşın 10 Zilkade 1867'de basına ilgilil yeni bir Âil Karamame yayımlandı. "Matbuat Nizamnamesi dışında hükümetçe eğitici ve önlüycil tedbirler alınmasına karar verilmiştir." denildi. Geçici olarak çıkarıldığı söylenen karamame 1909'a kadar 42 yıl yürürlükte kaldı.

* Mizan, gazetesi ve 'Diyojen' dergisi, karamamenin ardından 15'er gün kapatıldı.

* "İbret" önce bir ay, sonra dört ay yasaklandı.

* "Basiret" ve "Hayal" yasaklandı. v.b...

* Karamamenin yayımlandığı gün "Basiret" gazetesinde bir açıklama yayımlandı: "Matbaa makinelerimiz bozulduğundan birkaç gün yayın yapamayacağız."

* "Sabah" da ilk gün, sansürün yasakladığı yazıların yerini boş bırakarak piyasaya çıktı.

— İrinci Meşrutiyet sonrası Mithad Paşa Meclise yeni bir basın yasası getirdi. 2 Mayıs 1877'de kabul edilen tasarı

mizah gazetelerini yasaklayan ve gazete çıkarmak için garanti parasını ön gören maddeler vardı. Tasarı büyük tartışmalar sonunda kabul edildi. Ancak, Abdülhamid tasarıyı beğenmediği için imzalamadı ve yürürlüğe girmedi. "Azretli Padişahı'nın kaleminde unutuldu.

— Abdülhamid dönemi basında baskı ve sansürün giderek arttığı bir dönemdi. Bazı kelimelerin gazetelerde kullanılması yasaklandı.

— Kitaplar yasak kararının yanı sıra yakılmaktaydı. 12 Mayıs 1902 tarihli tutanakta şöyle denilmektedir: "Bugün de sabahleyin 12'den akşam 12'ye kadar zararlı ve yasak edilmiş kitaplardan 5 çuval yakıtık. Böylece yakılan kitap ve risalenin sayısı 165 çuvala yükseldi."

— 14 Temmuz 1909'da Meclis'in kabul ettiği ve 18 Temmuz'da kesinleşen 22 yıl yürürlükte kaldıktan sonra 1931'de yürürlükten kalkan Matbuat Kanunu ise basına eski dönemlere göre yeni özgürlükler tanıtmaktaydı:

* Gazete çıkarmak bildirime bağlandı, ruhsat zorunluluğu kalktı.

* Ahlak kurallarına aykırı yazı ve resim yayını yasaklandı.

* Yazılardan zarar görene cevap hakkı tanındı.

* Padişaha yazıyla hakaretilen cezası 3 aydan 3 yıla kadar hapis olarak belirlendi.

— 14 Temmuz yasasının yayınlanmasından sonra 200'e yakın gazete yayımlandı. Ancak, bir süre sonra İttihatçılarla çatışma başlayınca birbirlerinden gazetecilerin şüpheli şekilde öldürülme olayları geldi.

* 1910 yılı Nisan'ında Serbesti gazetesi Başyazarı Hasan Fehmi Galata Köprüsü üstünde arkadaşlarıyla yürürken öldürüldü.

(Konu ile ilgili geniş yazı Aktüalite ekinde)

GÜRELİ: Tasarı bu biçimiyle yasalaşursa, özlediğimiz demokratik rejimin büyük bir noksanı olacaktır

HEPER — Tasarı basın özgürlüğü ile düşünce özgürlüğünü sizce nasıl ele alırız?

GÜRELİ — Tasarı genel anlayış ile basını suçlu göstermektedir. Basın özgürlüğünü ve bunun ayrılmaz parçası olan düşünce özgürlüğünü güvence altına alan bir yanı yoktur.

Tasarı bu biçimiyle yasalaşursa, özlediğimiz demokratik rejimin büyük bir noksanı olacaktır. Bu tasarıyla özgürlük, çoğulcu bir basın değil, bir devlet basınının özlediği söylenbilir. Buna ise ne Türk ulusu, ne de Türk basını layıktır. Atatürk'ün Türkiye'nin çağdaş yönünü belirleyen, temel çizgilerini çizen görüşlerini unutmamalıyız. Atatürk, "Basın özgürlüğünden doğan sakıncaları gidermenin tek yolunun yine basın özgürlüğü" olduğunu söylemiştir. Atatürk'ün isek, Atatürk'ün belirlediği ilkelerin tümünü kabul etmemiz, icimize sındırmamız, gereğini yapmamız, çağdaş doğrultuda uygulamamız gerekir. Bütün umutsuzluklara karşın, yasa koyucunun kamuoyunda yansyan eleştirileri dikkate alarak kabul edilebilir bir yasa hazırlaması dileğini belirtmeyi görev biliyoruz.

HEPER — Sayın Orhan Erinc aynı soruyu size yönelmek istiyorum. Tasarıda basın özgürlüğü konusunda umutla bakabileceğimiz hiçbir madde yok mu?

ERINC — Bazı değişiklikler olsa da, genel yapısı açısından basın özgürlüğünü sağlayıcı bir yapıya sahip olduğunu söylemek mümkün değildir. Çünkü, buradaki genel ağırlıkta tasarrın mevcut özgürlüğü bile, Türk basınına çok gördüğü yönünde anlayış yoğunlaşmaktadır. Şimdi bu konuda ben, biraz iyimser ve umutlu olmayı düşünüyorum. Çünkü Bakanlar Kurulu adına tasarıya yöneltile eleştirilerden sonra yapılan açıklamalarda tasarrın değiştirilebileceği belirtilmişti. Bir de bu yöneltile eleştirilere karşı verilen cevaplarda gerekçe olarak, tasarrın aceleyle değiştirilmesi ve bu gazetelerde yer almış buluruyor. Hakikaten tasarrın Bakanlar Kurulu'ndan Danışma Meclisi'ne sunulan metnine baktığımızda: elle yapılan birtakım ilâveler ve çıkıntılar görüyoruz. Bu da metni tape etmeye bile zaman bulunmadığını göstermesi açısından önem taşıyor. Herşeyi rağmen tasarrın bu şekilde yasalaşmayacağını ummak istiyorum.

HEPER — Sayın Özek, tasarı Danışma Meclisi'nde ne şekil alabilir?

ÖZEK — Bu tasarı geri alınıp Basın Kanunu'nun tümünden elden geçirilmez, ufak tefek değişikliklerle bir sonuca varılabileceği kimsinde değildir. Basın Kanunu'nun değişmesi gerekmez miydi? Güntümüzün gelişmiş basını, gelişmiş tekniği karşısında bu kanun, ihtiyaca cevap vermiyordu. Düzlecek şeyler vardı: Sayın Orhan Erinc'in söylediği tekliz hakkı mesele. Tebligat hususunda, basın yolu ile işlenen suçlardan doğan, fillerden doğan tazminatla ilgili hükümler vs. sayılabilir. Bunların hiçbirine değinilmemiş. Bu Basın Kanunu'nun yıllardır en çok eleştirilen hükümü 16. maddesidir. 16. maddede basın yolu ile işlenen suçlardan doğan ceza sorumluluğunu düzenleyen madde. En çok eleştirilen bu idi. Objektif sorumluluk, kusursuz sorumluluk getirdiği için eleştiriliyordu. Şimdi bu tasarı, en çok eleştirilen bu maddeyi daha olumsuz yönde değiştirmiştir. Erinc'in umuduna katılmam ama, böyle bir yöneltile tasarrın ne kadar değişse, çok bir şey, hiç değişse yine bir şey getireceği kimsinde değildir. Yani ihtiyaçlara cevap vereceği kimsinde değildir.

HEPER — Teşekkür ederim.

POLİTİKA VE ÖTESİ

Mehmed Kemal

Balığın Mevsimi

5. 6. 1981

Balığın da mevsimi vardır, gün yaza döndü mü türleri azalmaya, yenmesi seyreklemeye başlar. Ama erbabı, hangi mevsimde neyi yiyeceğini bilir. Çok kişiden duymuşumdur, balık dendi mi, hemen ardından ekleler, raka, roka. Balık, roka, raka da, bendeniz, balıktan pek anlamam. Deniz çocuğu olmadığımın mı nedir, raka dendi mi, yanında et isteriz. Kimyanlar oluyor da, ne yapalım, Tanrı da bizi böyle yaratmış.

Balığın önce kılıklarını ayıklayamam. Sonra üstündeki pulların çıkmasını isterim. O pullar yok mu, benim için biri üstünden almalı.

•Sen de balıktan ne anlarsın?
•Anlamayız diye peşin söyledik ya...
Balık üstüne çok öykü söylenir. Bir tane de benden olsun. İki arkadaş konuşurlarmış. Balığın erkeği dışından nasıl ayrılır? Şöyle olur, böyle olur derken, içinden çıkamamışlar. «Gidip bir balıkçıya danışalım» demişler. Varmışlar balıkçı'nın huzuruna.

•Arkadaş aramızda bahse tutuştuk, balığın erkeği dışından nasıl ayrılır?
Balıkçı yüzlerine bakmış:
•Yumurtasından... demiş.

•Ya, yumurta zamani değilse?
•Kılıklarından.

•Ya pislemişse?
•Ne bileyim ben, gidin bir ahçıya sorun. Ben bu kadar anlarım.

•Ahçıya mı soralım?
•Evet.

•Burada ahçı nerede var?
•Şu karşıdaki yahıda.

Yahıya yaklaşmışlar, selamlaşa yakın kapıdan yemek kokuları gelirmiş, oraya yönelmişler. Ak pak, tırlı tırlı önlüğünü giymiş ahçı efendiye danışmışlar.

•Balığın erkeği dışından nasıl ayrılır?
Ahçı şunu der, bunu der, hepsine bir kulp bulur ve balığın erkeğiyle dışından nasıl ayrılır der. Ama ağrına da gider.

•Durun.. der bahse tutuşanlara. «Gidip bizim paşaya hazretlerine bir sorayım.»

•Yahu, senin bilmediğini paşaya hazretleri nere-

den bilecekler?
Bolulu ahçı külahını eliyle şöyle bir düzeltir.

•Bilmeye o da bilmez ama, bizim paşaya hazret-

lerinin dediği dedikler, kimseler dışına çıkamaz.

Madem paşadan çıktık, bir paşaya hikâyesi dâna.

Abdülhamit'in ünlü paşalarından biri yanına bütün dalkavuklarını alarak, şair Nedim'in dizele-

rinde andığı dört çifte selânet kayıklarından bi-

rine biner ve deniz safasına çıkar. Ama bakar ki, bir yandan poyraz var, bir yandan da kayık çok hızlı gidiyor. Dayanamaz, kayıkçıyı azarlayarak:

•Bana bak hamlacı çok hızlı gidiyorsun», der.

•Bak sandalı oturtacakmış, kıyıya da çok yaklaşmış.

Kayıkçı paşadan çekindiği için açıklamak gereğini duyar.

•Paşam, bu kayık sağlamdır. Dört karış su çeker. Burada ise altı karış su vardır. Siz hiç korkmayınız keyfinize bakınız. Şükür Allah'a iyi gidiyoruz. Evvelallah ben kayıkçıyız olduğunca, siz gönlünüzü ferah tutun...»

Filan, bir alay laf derken... Kayık birden bire, büyük bir gürültü ile otururverir. Paşa, ah ah, moru mor, kayıkçıyı azarlamaya doğrulur.

•Sersem herif, aptal herif, sen ne biçim hamlacısın, ben sana demedim mi? Bak işte oturdu, kaldık» deyince... Dalkavukların hepsi birden paşaya hazretlerini etkilemeye dururlar.

•Güle güle oturun paşam, güle güle oturun!.. Allah oturduğunuz yerden kâilkemik nasip etmesin!.. Size ne güzel de yakıştı paşam, ne güzel de yakıştı!..»

Ne desin paşa, dalkavuk bunlar.

Türk basını mutlu bir günün yıldönümünü yaşıyor

Sansürün kalkışının 73.yıldönümü

●Sultan Abdülhamit'in uyguladığı çok katı sansür, 24 Temmuz 1908'de kaldırılmıştı

BUGÜN Türk basınının sansürden kurtuluşunun 73'üncü yıl dönümü...

Sultan İkinci Abdülhamit devrinde en tipik ve ağır örnekleri yaşanan sansür 24 Temmuz 1908'de kaldırılmıştı. Aslında sansürün kökeni daha Eski'lere dayanmaktaydı.

Osmanlı İmparatorluğu'nda ilk sansür, Sultan Abdülmecit devrinin son yıllarında, 1860'da görülür. 1861'de tahta çıkan Sultan Abdülaziz devrinde de sansür uygulamalarına rastlanmıştır. Ancak, Sultan Abdülhamit'in sansürü yanında, önceki sansür dönemleri zembelle yikanmış gibi "per-ü pāk" kalmaktadır. Sultan Abdülhamit devrinin sansürü, akıl almaz uygulamaları ve baskılarıyla öylesine nam salmıştır ki, "sansür" ile "Abdülhamit" eş anlamlı sözcük durumuna gelmiştir kimi zaman. Elbet, sansür Abdülhamit'in bir icadı değildir. Sansürün varlığı insanlık tarihinde çok eski bir geçmişe sahiptir. Atina ve Roma tarihinde de sansür ile karşılaşılıyor. Ünlü şair Ovidius, sansür yüzünden Roma'dan bir Karadeniz kasabasına sürülmüş değil miydi? Ortaçağ'da Roma Katolik kilisesi sert bir sansürün uygulayıcısı olmadı mı? İnsanlığın yüz karası İngiliz mahkemeleri sansürü bir malzeme olarak kullanıyor mu?

Fransızca kökenden gelen sansür sözcüğü, genel olarak "haberleşmenin, başta gazeteler ve dergiler olmak üzere, basın ve yayın işlerinin hükümetin ya da belli bir süredeki olağanüstü yönetimin denetimi" anlamına gelmektedir. Sansür düşüncesi ve uygulaması zaman zaman bu tanımın da sınırlarını aşarak, insanlar üzerinde, insanların düşüncesi üzerinde ve özgürlüklerine karşı bir baskı ve yıldırma yöntemi haline dahi gelmiştir.

Sansüre karşı dünyada tepkinin oluşmasına ise 1879 Fransız İhtilali'nden sonra rastlıyoruz. İnsan Hakları Evrensel Bildirisi ise sansürü tümüyle reddetmiştir.

Dünyadaki bu gelişmeye karşın kimi ülkelerde sansür konusu zaman zaman tartışmalara yol açmakta, sansürün niteliği ve kapsamı üzerinde değişik görüşler ortaya atılmaktadır. Sansür Türk basınında 73 yıl önce kalkmış mıdır? Buna "Evet" demek çok doğru bir cevap olmayacaktır. Sansür Türkiye'de zaman zaman kendini göstermiş, olağan üstü durumlarda uygulanmıştır...

Biz bunları bir yana bırakarak, bugün kaldırılışının 73. yıldönümü kutlanan "Abdülhamit Sansürü"nü üzerinde biraz duralım.

Türkiye'de sansürün süresi ortalaması olarak kabul edilirse, bunun yansının Abdülhamit devrinde geçtiği görülür. İkinci Abdülhamit döneminde sansürün "1. Numaralı" resmî bir kurum durumuna geldiği söylenebilir.

Sultan II. Abdülhamit devrinin adı tarihe geçmiş iki ünlü sansür-cüsü vardı. Bunlardan biri Sansür-cü Hıfzı Bey, öteki de Sansür-cü Kemal Bey idi. Sarayın sansür-cübaşı olan Hıfzı Bey, bu görevini ölümlüne kadar sürdürmüş ve onun yerine Sansür-cü Kemal Bey atanmıştır. Hıfzı Bey, bu zor işi gazetecilere "dostane" ilişkilerini bozmadan sürdürmeyi başaracak kadar hoşsohbet mizaçlı bir kişi olarak tanınır ve sansür işini "tatlılıkla" yürütmeyi beceriyordu.

Fakat Kemal Bey'in sansür-cülüğü çok siddetli idi ve birbirinden ilginç, zaman zaman komik örneklerle doluydu. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşından sonra Romanya'dan göç ederek İstanbul'a yerleşen Kemal Bey, Filip Efendi'nin çıkaracağı "Tarık" gazetesine basın hayatına girmiş, daha sonra "Saadet" Gazetesinde çalışmış ve devrin en büyük gazetesi sayılan Ahmet Mithat Efendi'nin ünlü "Tercüman-ı Hakikat"ine de girmeyi başarmıştı.

"Ebul-Mukbil Kemal" imzasıyla yazılan yazılar bu sansür-cü başının meslek yaşamı oldukça ibret

doludur. Tercüman-ı Hakikat'ten Baba Tahir'in "Malumat" dergisine geçen Ebu-Mukbil Kemal, burada patronunun da özendirilmesiyle saraya çatmaya çalışmış, bir takım jurnaller düzenlemiştir. Ancak bunlardan umduğunu bulamamış. "Hürriyet havarisi" kivesine bürünerek yurt dışına kaçma yolunu denemiştir.

Romanya'ya dönerek "Sada-yı Millet" adlı küçük bir gazete çıkaran Kemal Bey burada hürriyet kahramanını satarken bir yandan da Saray ile el altında pazarlığa girişmiştir. Yurt dışında aleyhinde yapılan yayınlardan hiç hoşlanmayan Sultan Abdülhamit, Kemal Bey'in karakterinin kendi "amaline" hizmete pek uygun olduğunu sezmede gecikmemiştir. Bunun üzerine İstanbul'a gelen Kemal Bey, önce hafiyelik ve bahafiyelik gibi görevler almış, sonra da bu görevlerde gösterdiği "üstün başarı" nedeniyle 1905 yılında Hıfzı Bey'in yerine Saray'ın sansür-cülüğüne atanmıştır.

Sansür-cü Kemal Bey, 1905 yılından sansürün kaldırıldığı 1908 yılına kadar geçen üç yıl içinde gazetecilere yapmadığını bırakmamış, bir halk devletiymiş kanı vermemiştir. Kemal Bey'in sansür uygulamalarından birini burada aktaralım.

Sultan II. Abdülhamit'in İstanbul'a Hamidiye suyunu getirmesi büyük sevince karşılanmıştı. Devrin gazeteleri de padişahın bu hizmetini övgüyle yaza yazı biletiymişlerdi. Serviti Fünun dergisi de Hamidiye Suyu nedeniyle padişahı öven uzun bir yazı yazmış, bu yazının içinde de resamlardan birine bir resim yaptırmıştı. Resimde, suları gülül gülül akan bir çeşmenin başında ellerini göğe kaldırmış dua eden aksakallı bir adam görülmüştü.

Yazıyı bir kulp bulamayan sansür-cü Kemal Bey, bu resme kancaı takmış ve yayınlanmasını yasaklamıştı. "Bu işi aklı ermeyen derginin sahibi Ahmet İhsan Bey ile Sansür-cü Kemal Bey'in konuşması ilginçtir:

"Beyefendi bu resimde ne gibi bir sakınca var ki, yayınlanmasını yasakladınız?"

"Daha ne olsun! Çeşme başında ellerini havaya kaldırmış bu ihtiyarın hali yetmez mi?"

"Ne var o ihtiyarın halinde?"

"Peki, söyleyin bakalım, bu ihtiyar ellerini havaya kaldırmış, böyle ne yapıyor?"

"Bu suyu şehre getiren ve mahallesine böyle bir çeşme yaptıran padişahına dua ediyor. Bu resim böyle bir fikri sembolize etmek için yapılmıştır."

"Bu dediginiz, ancak sizin düşünceniz olabilir. Bu ihtiyar adının ellerini havaya kaldırmak, içinden Padişahımız efendimize hazretlerine beddua etmediği ne malum? Fazlasıyla böyle olmasa bile, o resmî gören bir çok kimsenin aklına, adanın dua ettiği değil, beddua ettiği düşüncesi gelebilir. Bu bakımdan ben bu resmi kesinlikle yayınlamam!"

İşte Türk basını böyle olayları yaşamıştı. Sansür kaldırıldıktan sonra özellikle mizah dergileri sansür-cü Kemal Bey'in ipliğini pazara çıkarmaktan geri kalmadılar. Gerçi yine de kendisine açıkça çatıyorlardı ama, O'nun nicevederlerken "Kara Kemal", "Önt Kemal", "Hınoğlu Hın Kemal", "Kalkıyruk Kemal" gibi adlar kullanarak yaşadıkları baskı döneminin acısını çıkarıyorlardı.

24 Temmuz 1908'de II. Meşrutiyet hareketiyle sona eren bu sansür dönemi, 1911'de İttihat ve Terakî Partisi tarafından yeniden hortlatılmıştı, ama bu da çok sürmedi. Ve en sonunda Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti, 7 Ekim 1923'te Bakanlar Kurulu kararıyla Türkiye'de sansüre kesinlikle son vermişti.

Yalnız sansür kalkmakla kalmadı, büyük önder Atatürk, basın özgürlüğünün kesin anlamını şu sözleriyle perçinledi:

"Basın özgürlüğünden doğan sakıncaları gidermenin yolu basın özgürlüğüdür."

POLİTİKA
VE ÖTESİ
-
MEHMET
KEMAL

Yazmak
Güçleştiri

Meşrutiyet'te çıkan gazetelerden biri, orduda festin kaldırılacağını, yerine kabalak giyeceğini yazıyor. Haber, manşet dediğimiz büyük harflerle gazetenin tepesinde gösteriliyor.

Bunu okuyan çıceği burnunda Harbiye Nazırı Enver Paşa, hemen soluğu gazetede alıyor. Gazetenin yönetiminde bir iskemle kuruluyor ve haberi yazan gazeteciye karşısına alarak soru yağmuruna tutuyor:

«Bu haberi nîcin yazdınız?...»

«Doğru bir haber değil mi?...»

«Doğru...»

«Bir doğruyu halka bildirmek için yazdık.»

«Her doğruyu yazar mısınız?...»

«Elbette...»

«Askerin kabalak giyeceği doğrudur. Ancak biz yaavaş yavaş ve halkı alıştırmak için bu kararımızı uygulamak istiyorduk. Siz erken davranmakla hem halkı ürküttünüz, hem de işimize engel oldunuz.»

Meşrutiyet'te, sanıyorum, Enver Paşa'nın doğruyu yazdığı için öfkelenip kapattığı ilk gazete budur.

Başından geçen bir olayı anlatmak isterim. Bir gün, bir yerde Kore'ye asker göndereceğimizi işittim. Önemli bir haberi, aradım, taradım, ilgililerin bazılarını dan sordum, asker gönderecektik ve doğruydum. Çalıştığım gazeteye:

«Kore'ye biz de asker gönderiyoruz.» diye yazdım. Sonradan öğrendim ki, yer yerinden oynamış, Başbakan Adnan Menderes küplere binmiş, benim ne solculuğumu, ne casusluğumu bırakmış. Bakanlar kuru lu üyesi olan bir dostum haberi aldı:

«Bir, iki gün kaybonsun, gözden irak dursun.»

Birkaç gün saklandık.

Kore'ye asker göndereceğimiz de lıyce duyulmuş, haber dört bir yana yayılmıştı, yabancı gazeteler de yazmıştı. Beni askeri mahkemeye verdiler. Sorular hep aynıdır:

«Niye yazdın?...»

«Doğru diye yazdım.»

«Her doğru haberi yazar mısın?...»

«Yazarım.»

Sorguyu yapan yargıcın niyetinin iyi olmadığı gözlerinden belliydi. Bereket versin, o günlerde basın suçlarının askeri mahkemelerde görülemeyeceğine dair bir yasa çıktı da, kurtuldum. Yoksa halim perişandı.

1961'den sonra, hani özgürlüklerin bolladığı dönemde bir fıkra yazmıştım, orda diyordum ki: «Siyasal iktidar, bundan önceki yıllarda rakiplerini yasal yollarla cezalandıramadığı zaman, yedek subay okulundan çavuş çıkarır. Böylece, askeri makamları da kendisi siyasal istemleri için araç olarak kullanır.»

Bir süre sonra Genelkurmay siyasi mahkemesinden çağırıldılar:

«Bu makaleyi niye yazdın...»

«Efendim, geçmiş iktidarlar bu sakat yolu denediler, bunu belirtmek için yazdım.»

«Var mı örnekleri?...»

«Dolu, ben bu konuda bir de roman yazdım.»

Sorgumu yığıt bir yüzbaşı yapmıştı. Sorgu bittikten sonra sordu:

«Kahveyi nasıl içersiniz?...»

«Anlamadım efendim?...»

«Sorgu bitti, kahveyi nasıl içersiniz diye soruyorum. Ezilip büzülmeden her soruyu yanıtladınız. Bir kahveyi hakkettiniz, birlikte içelim.»

Göğsüm kabardı, çok sevinmiştim.

Mesleğimiz yazarlık, kırk yılı aşkın bir süreden beri yazırım. Elbette ki bizim de tökezlemelerimiz olmuştur. İşimiz, halka bildiklerimizi, duyduklarımızı, gördüklerimizi ve düşündüklerimizi aktarmaktır. Sorgu, nasıl bizi karşılına dikip sorguya çekenlerin görevi ise, yazmak da bizim görevimizdir. Ömrümüz sona erince ye değin acı, tatlı bu yolda devam edeceğiz. Bu yolculukta baskılar, sikilar, korkutmaccalar, gözdağı vermeler olacaktır. Sonunda kimin haklı, kimin haksız olduğu üstüne kararı kamuoyu verecektir. Görkemil masalarda, büyük yetkilerle donatılmış çok sorgucu görüşmüştür. Onlardan çoğu unutulup gitmiştir, çoğunu da ben unuttum.

İkinci Dünya Savaşı yılları olsun, tek parti baskısı olsun, sonraki yıllar olsun, sorgular yıldırmadı. İc lerinde bir dönem vardı ki gerçekten gözümüzü çok korkutmuştu. Demokrat Parti'nin Tahkikat Komisyonu kurduğu yıllar. Tahkikat Komisyonunun, kime neyi yapacağını bilmediğimiz dengersiz uygulamaları. Bu yıllarda çok acı ceptik. İşin acı yanı, bu Tahkikat Komisyonunda meslektaşlarımızdan bazıları da vardı.

Birgün Orhan Birgit'le Sıhhiye'den Kızılay'a doğru gidiyorduk. Orduvini gettik gecmedik, büyük bir kabalakla karşılaştık. Orhan Birgit bir yana savuştu, ben bir yana savuştu. Meğer o gün, o ünlü 555/K gös terileri varmış. Orhan Birgit'in haberi var mıydı bilmiyorum, benim haberim yoktu.

Ertesi gün Tahkikat Komisyonundan çağırıldılar. Sorgucular arasında meslektaşımız ve bir de polis eskisi mebus vardı:

«Ne arıyordun Kızılay'da?...»

«Büroya gidiyordum.»

«Orhan Birgit'le mi?...»

«Hayır, yolda rastladım.»

«Orhan Birgit, elini kaldırdı ve gençleri meydana

«Doğru...»

«Bir doğruyu halka bildirmek için yazdık.»

«Her doğruyu yazar mısınız?...»

«Elbette...»

«Askerin kabalak giyeceği doğrudur. Ancak biz yaavaş yavaş ve halkı alıştırmak için bu kararımızı uygulamak istiyorduk. Siz erken davranmakla hem halkı ürküttünüz, hem de işimize engel oldunuz.»

Meşrutiyet'te, sanıyorum, Enver Paşa'nın doğruyu yazdığı için öfkelenip kapattığı ilk gazete budur. Başından geçen bir olayı anlatmak isterim. Bir gün, bir yerde Kore'ye asker göndereceğimizi işittim. Önemli bir haberi, aradım, taradım, ilgililerin bazılarını dan sordum, asker gönderecektik ve doğruydum. Çalıştığım gazeteye:

«Kore'ye biz de asker gönderiyoruz.» diye yazdım. Sonradan öğrendim ki, yer yerinden oynamış, Başbakan Adnan Menderes küplere binmiş, benim ne solculuğumu, ne casusluğumu bırakmış. Bakanlar kuru lu üyesi olan bir dostum haberi aldı:

«Bir, iki gün kaybonsun, gözden irak dursun.»

Birkaç gün saklandık.

Kore'ye asker göndereceğimiz de lıyce duyulmuş, haber dört bir yana yayılmıştı, yabancı gazeteler de yazmıştı. Beni askeri mahkemeye verdiler. Sorular hep aynıdır:

«Niye yazdın?...»

«Doğru diye yazdım.»

«Her doğru haberi yazar mısın?...»

«Yazarım.»

Sorguyu yapan yargıcın niyetinin iyi olmadığı gözlerinden belliydi. Bereket versin, o günlerde basın suçlarının askeri mahkemelerde görülemeyeceğine dair bir yasa çıktı da, kurtuldum. Yoksa halim perişandı.

1961'den sonra, hani özgürlüklerin bolladığı dönemde bir fıkra yazmıştım, orda diyordum ki: «Siyasal iktidar, bundan önceki yıllarda rakiplerini yasal yollarla cezalandıramadığı zaman, yedek subay okulundan çavuş çıkarır. Böylece, askeri makamları da kendisi siyasal istemleri için araç olarak kullanır.»

Bir süre sonra Genelkurmay siyasi mahkemesinden çağırıldılar:

«Bu makaleyi niye yazdın...»

«Efendim, geçmiş iktidarlar bu sakat yolu denediler, bunu belirtmek için yazdım.»

«Var mı örnekleri?...»

«Dolu, ben bu konuda bir de roman yazdım.»

Sorgumu yığıt bir yüzbaşı yapmıştı. Sorgu bittikten sonra sordu:

«Kahveyi nasıl içersiniz?...»

«Anlamadım efendim?...»

«Sorgu bitti, kahveyi nasıl içersiniz diye soruyorum. Ezilip büzülmeden her soruyu yanıtladınız. Bir kahveyi hakkettiniz, birlikte içelim.»

Göğsüm kabardı, çok sevinmiştim.

Mesleğimiz yazarlık, kırk yılı aşkın bir süreden beri yazırım. Elbette ki bizim de tökezlemelerimiz olmuştur. İşimiz, halka bildiklerimizi, duyduklarımızı, gördüklerimizi ve düşündüklerimizi aktarmaktır. Sorgu, nasıl bizi karşılına dikip sorguya çekenlerin görevi ise, yazmak da bizim görevimizdir. Ömrümüz sona erince ye değin acı, tatlı bu yolda devam edeceğiz. Bu yolculukta baskılar, sikilar, korkutmaccalar, gözdağı vermeler olacaktır. Sonunda kimin haklı, kimin haksız olduğu üstüne kararı kamuoyu verecektir. Görkemil masalarda, büyük yetkilerle donatılmış çok sorgucu görüşmüştür. Onlardan çoğu unutulup gitmiştir, çoğunu da ben unuttum.

İkinci Dünya Savaşı yılları olsun, tek parti baskısı olsun, sonraki yıllar olsun, sorgular yıldırmadı. İc lerinde bir dönem vardı ki gerçekten gözümüzü çok korkutmuştu. Demokrat Parti'nin Tahkikat Komisyonu kurduğu yıllar. Tahkikat Komisyonunun, kime neyi yapacağını bilmediğimiz dengersiz uygulamaları. Bu yıllarda çok acı ceptik. İşin acı yanı, bu Tahkikat Komisyonunda meslektaşlarımızdan bazıları da vardı.

Birgün Orhan Birgit'le Sıhhiye'den Kızılay'a doğru gidiyorduk. Orduvini gettik gecmedik, büyük bir kabalakla karşılaştık. Orhan Birgit bir yana savuştu, ben bir yana savuştu. Meğer o gün, o ünlü 555/K gös terileri varmış. Orhan Birgit'in haberi var mıydı bilmiyorum, benim haberim yoktu.

Ertesi gün Tahkikat Komisyonundan çağırıldılar. Sorgucular arasında meslektaşımız ve bir de polis eskisi mebus vardı:

«Ne arıyordun Kızılay'da?...»

«Büroya gidiyordum.»

«Orhan Birgit'le mi?...»

«Hayır, yolda rastladım.»

«Orhan Birgit, elini kaldırdı ve gençleri meydana topladı değil mi...»

«Orhan Birgit, elini kaldırdığını görmeydim. Gençler ise birdenbire Orduvini önünde karşıma çıktılar.»

«Hadi, hadi bildiklerini ve gördüklerini saklama son ra çok kötü ederiz.»

Daha buna benzer, bir olay, ipe sapa gelmez sorular sorular. Sonra aklıma kadar alkoydular. Akşamüstü de bir çok gençlerle birlikte beni de bir kampanya bindirip Mamak'taki hapsihaneye gönderdiler. Orada geceyarısına kadar kaldık. Gece yarısı bir teğmen geldi, «Hadi toplanın...» dedi.

«Nereye gideceğiz?...»

«Hadi toplanın diyorum size.»

Sanırım Muammer Aksoy, birkaç profesör daha vardı. Hepimiz toplandık. Gene bir araca bindirildiler. Cebeol'den Kızılay'a doğru evine yaklaşılan herkesi birer birer koyverdiler. Tahkikat Komisyonunun gündüz toparladıklarını genç teğmen gece varı evlerine salıyordu.

Çok acı günler gördük, biliyorum ki bu acı günlerde, yazmak çok zor. Çok zor ama, ne yapalım bizim de işimiz bu...

25.8.79

Bayram gazetesi

ÖNEMLİ BİR YANLIŞLIK

TEKİN ERER

Bu yıl Türkiye'de matbaacılığın 250. yılı kutlandı. İbrahim Müteferrika tarafından kurulan matbaanın 1729'da bastığı ilk eser "Kitab-ı Lügat-i Vankulu"dan bu yana 250 yıl geçmişti. Kutlamayı yapanlar bu tarihi esas alıyorlardı.

Fakat Türkiye'de matbaacılığın kuruluşu ile öne sürülen 1729 yılının ilgisi yoktur! Bu, çok önemli bir yanlışlıktır.

Matbaayı Dünya'da ilk kuran Uygur Türkleridir. Bundan 1200 yıl önce, yani 800 senelerinde Uygur Türklerinin tahta hurufatla bastırdıkları kitaplar, 1902 yılından itibaren arkeologlar tarafından Doğu Türkistan'da kumlar altından çıkarılmaya başlanmıştır. 1955 yılında New-York'ta yayımlanan "The Invention Of Printing" adlı eserde bu konuda geniş bilgi verilmekte ve matbaanın 1040 yıllarında Uygurlardan Çin'e ve daha sonra Kore'ye geçtiği anlatılmaktadır.

Matbaa Uzak-Doğu'dan Hollanda'ya geçmiş, fakat gelişme göstermemiştir. 1450 yıllarında Gutenberg, Hollanda matbaacılığından ilham alarak madeni hurufatla baskıya başlamış ve bu yenilik matbaacılıkta devrim olmuştur.

Türkiye'ye matbaayı sandığı gibi İbrahim Müteferrika sokmamıştır. Gutenberg'ten 50 yıl kadar sonra 1493'te Gerson adında bir Musevi İstanbul'da ilk matbaayı tesis etmiştir.

Prof. Dr. Osman Ersoy'un "Türkiye'ye Matbaanın Girişi" adlı eserinde Musevilerin 1513 ve 1520 yılları arasında İstanbul'da ayrı ayrı

yedi matbaa kurduklarını kaydeder. Musevi vatandaşlar Halep'te 1519'da, Edirne'de 1554'te, Ermeni vatandaşlar 1567'de İstanbul'da Rumlar 1627'de yine İstanbul'da ilk matbaayı kurmuşlardır.

Bu matbaaların hepsi padişahın izniyle kurulmuştur. Gerçek şu ki, Türkiye'de ilk matbaa 1729'da değil, bu tarihten 216 yıl önce 1513'te tesis edilmiştir. Matbaa, Amerika Birleşik Devletlerine 1638'de gittiğine göre, Türkiye'nin bu konuda ne kadar erken devreye girdiği anlaşılır.

Bu matbaalarda Türk işçileri çalıştığı halde Türkçe eser basılmıyordu. Sebebini yine tarihçiler açıklıyor. Çünkü daha 16. asırda yalnız İstanbul'da 90.000 hattatın mevcut olduğu ve bunların el yazmasıyla kitap hazırladıkları kaydedilmektedir. Matbaalarda Türkçe eser basarak bütün bu çalışanların ekmeği ile oynamayı hiçbir Osmanlı padişahı göze alamamıştır. Buna ancak 1729'da cesaret edilmiştir.

Tarihlere geçmiş maruf bir söz vardır: "Kur'an Arapça vahyedilmiş, fakat Türkler tarafından yazılmış ve okunmuştur." Gerçekten Türk el yazması dini eserler, seyahatnameler, şiir kitapları çok meşhurdur. Bunlardan asrımıza kalmış olanlar kütüphanelerimizde birer hazine değeri taşımaktadırlar.

Yurdumuzda Türkçe eserlerin matbaalarda daha önce basılmayışlarının tek sebebi ekonomiktir. Başka hiçbir sebebi yoktur. Tıpkı "Terziler işsiz kalmasın" endişesiyle dikey makinesinin icadından ancak bir iki asır sonra Avrupa'da işletmeye sokulması gibi..

Niçin artmıyorlar

Sayı 88

Geçen hafta Türkiye'de satılan belli başlı gazetelerin satış adetlerini yazmıştık. Gazetelerin kendi verdikleri ve Basın-İlan Kurumu tarafından doğrulanarak rakamlardan anlaşıldığına göre, bütün Türkiye ortalamasında günlük olarak,

HÜRRİYET:	700.000
GÜNEŞ:	350.000
GÜNAYDIN:	300.000
BULVAR:	250.000
MİLLİYET:	225.000
TERCÜMAN:	200.000
YENİ ASIR:	100.000
CUMHURİYET:	70.000

adet civarında satıyorlardı. GÜNEŞ ve BULVAR'ın satışlarının lokomotif lotaryaydı. Son günlerin modası olarak renkli televizyon ve video merakı vatandaşı bazı gazeteleri kupon niyetine almaya itiyordu. Bu arada MİLLİYET ve TERCÜMAN da, video ve renkli televizyon taksitli satışları ve lotarya ile bir miktar okuyucu tutuyorlardı. Bu fırsatlar kaldırıldığında ve gazeteler sadece "gazete olarak" ortaya çıktığında HÜRRİYET ve CUMHURİYET'in dışındakilerin hayli zor durumlarda kalacağı belliydi.

Niçin tirajlar düşüyor veya gazetelerin satışı artan nüfus nisbetinde artmıyordu? Türk Basını üzerinde düşünenlere göre bunun iki önemli sebebi vardı. Birincisi, "basın kendini olağüstü bir dönemde" sayıyor ve bir gazete için en önemli olan heyecan unsurunu hep erteliyordu. Bu "olağüstü dönem" kanaati hem yanılttı, hem de gazetecilik sadece siyasi haberler, yorumlar ve polemikler olmadığına göre bu durgunluk aslında tembellikten başka şey değildi. İkincisi ise, gazeteciliğin ana unsuru olan habercilik Türk Basınında unutulmaya başlamıştı. Dünyanın haber bakımından en zengin ülkelerinden biri olan Türkiye'de gazetelerimizin yabancı ajanslardan ve yayın organlarından başka ülkelerin haberlerini aktararak, olay ve insanlarını anlatarak okuyucu tutmaya çalışmaları kendi kendini inkardı.

Uzmanlara göre, Türk insanı standart bir tipi temsil etmiyordu. Türkiye düşünce, davranış, iklim, arazi, sosyal hayat ve kültür bakımından çok çeşitlilik arzeden bir ül-

gerçekleştirecek. TERCÜMAN Gazetesinin haber müdürü ve yardımcısı, eski TRT'çiler, Tayyar Şafak ve Mehmet BİCAN Son Havadis'e geçtiler. GÜNEŞ Gazetesinin başarılı sayfa

keydi. İyi ve dikkatli bir basın için böyle bir ülke şanslı. Fakat ne yazık ki Türk gazeteciliği, Babıaliden dışarı çıkmıyor, ropörtaj, gezi ve haber kaynaklarına bizzat gitmek gibi gazeteciliğin önemli unsurlarını ihmal ediyordu.

Bazı gazeteler ise kendi okuyucu potansiyellerini adeta itiyorlardı. İstemiyor, onlarla hemhal olmayı kabullenmiyorlardı. Türkiye'de bu tip gazetelere en belirli örnek TERCÜMAN'dı. Bu gazete, okuyucusu bakımından en belirli, kesif ve geniş bir kitleye hitap ediyor görünüyor veya öyle zannediliyor, fakat satış ortalaması hiçbir zaman 200 binleri geçmiyordu. Çünkü gazete o geniş kitlenin uzattığı eli hiçbir zaman yeterince sıkılamıyordu. Halbuki bu geniş kitle milyonları buluyordu ve öteki gazeteler bu kitleye hitap etmek gibi bir dikkatin içinde de değillerdi. TERCÜMAN şansını kullanmamış veya kullanmak istememişti.

SON HAVADİS gazetesi büyük bir hamleye hazırlanıyor. Eğer son siyasi hadiselerden etkilenmemişse bu hamleyi OKUMUŞ HOLDİNG

sekreteri Argun BERKER'e de Son Havadis'ten teklif var. Gazetenin Spor sahifesini yönetmek için MİLLİYET'ten İslam ÇUPİ'ye teklif yapılacağı söylentilerini ÇUPİ reddediyor.

Haftalık siyasi dergilerden NOKTA ile YANKI arasında gizli bir savaş var. NOKTA kağıt, tertip ve konuların seçimi bakımından Amerikanın ünlü haber dergisi NEWSWEEK'i taklit ediyor. Olayları SOL açıdan yorumluyor. YANKI ise NEWSWEEK'in yazılarını, anlaşma gereği, aynen yayınlıyor. Bu arada bir siyaset ansiklopedisi eki veriyor. Hafta içinde MİLLİYET gazetesi bu

ilavedeki yazıların daha önce kendisi tarafından yayınlanan bir yazı dizisinden alındığını, fakat kaynak gösterilmediğini yazdı ve YANKI'yı suçladı. YANKI'nın tertibi karışık ve kalabalık. Konularda tekrar var. Genel zihniyeti hakkında bir fikir edinilmiyor veya YANKI, hem sol, hem sağ yayın yapmak istiyor. İki dergi arasındaki itibar kavgasının nasıl biteceği bilinmiyor ama, bilinen bir şey var; İki derginin de yaşama şansı şüpheli.

En büyük: Hürriyet

TAN gazetesini 10 liraya, ŞENOLA gazetesini de 10 liraya piyasaya çıkaran GÜNAYDIN gazetesi, zaman zaman Türkiye'deki gazetelerin günlük fiili satışlarını okuyucularına duyuruyor. Bundan birkaç ay önce "EN ÇOK SATAN GAZETE" olarak kendisini ilan eden GÜNAYDIN'ın geride bıraktığımız günlerde açıkladığı tiraj cetveline göre HÜRRIYET bütün öteki gazeteleri geride bıraktı. HÜRRIYET 67 ilde 676 binden fazla gazete satıyordu. İkinciliği GÜNEŞ sürdürüyor, bir zamanlar birinci gazete olan GÜNAYDIN üçüncü durumda bulunuyordu.

TERCÜMAN hiç beklenmedik şekilde tiraj kaybederek dördüncü lüğe oturmuştu ve günlük fiili satışı 226 bin idi. MİLLİYET ise TERCÜMAN'ı takip ediyor ve 221 bin satıyordu. Böylece TERCÜMAN ile MİLLİYET arasında 5 bin kadar gazete oynuyordu ve MİLLİYET önündeki gazeteyi her an geçebilir görüyordu.

TERCÜMAN tarafından yayınlanan BULVAR gazetesi ise cetvelde sonuncu ofset gazete idi ve günlük fiili satışı 209 bindi. Ofset olmayan, fakat yakında ofset olarak yayınlanacağı bilinen CUMHURİYET Türkiye'nin 67 ilinde ancak 68 bin satıyor ve tiraj sıkıntısı içindeydi.

Istanbul'da

Istanbul'daki sıralama ise pek farklı sayılmazdı. Yine HÜRRIYET başta idi, ancak alt sıralarda bir değişiklik görülüyordu. TERCÜMAN grubunun ana gazetesi TERCÜMAN, BULVAR'ın altında bir okuyucuya sahipti. BULVAR İstanbul'da 62 bin satarken TERCÜMAN'ın fiili İstanbul satışı 51 bindi. HÜRRIYET ise 229 bin adet satarak birinciliğini sürdürüyordu.

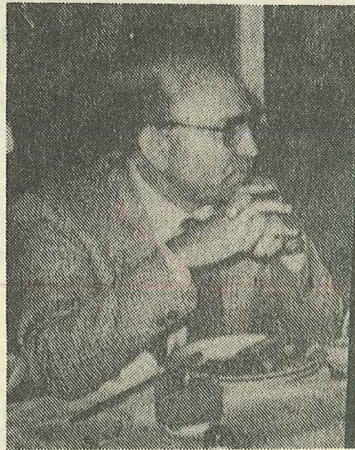
Üç büyük şehirde satılan gazetelerin fiili tiraj durumlarındaki sıralamada BULVAR yine TERCÜMAN'ın önündeydi. BULVAR 90 bin gazete satarken TERCÜMAN üç büyük ilde 83 bin okuyucuya sahip bulunuyordu. CUMHURİYET ise her üç sıralamada da sonunculuğa oturmuştu.

Yeni çıkan TAN ve ŞENOLA'nın henüz günlük fiili satış ortalama-

ları tesbit edilememişti. Bu tesbit ancak yayından 40 gün sonra sağlıklı olarak ortaya çıkabilirdi. Bu arada SON HAVADİS gibi bir İstanbul gazetesinin ise listede olmadığı görülüyordu. SON HAVADİS'in kaç tane sattığı bilinmiyordu ama tahminler yapılabiliyordu. Tahminlere göre SON HAVADİS'in Türkiye çapındaki fiili satışı 1.500 civarında idi ve bunun büyük kısmını da ister istemez devlet daireleri alıyordu.

Son Havadis Olayı

Şimdiki patronu Mustafa ÖZKAN tarafından satın alındığında SON HAVADİS, bugünkü münfesihi bir partinin yarı resmi organı durumunda idi. Gazetenin sahibi M. Kemal PEKÜN yıllarca hizmet verdiği partiden hiçbir yardım göremiyordu, bu yüzden de hamle yapamıyor ve gazeteyi yüksek tiraja götüremiyordu. Ancak Mustafa ÖZKAN gazeteyi alınca lotarya ve otomobil pazarlama şirketi yoluyla gazeteyi 100 bin tirajın üzerine çıkardı. Gazete öteki birçok gazete gibi hediye dağıtma yoluna girmiş, kurulan otomobil pazarlama şirketi ile büyük paralar toplamaya başlamıştı.

Mustafa ÖZKAN

ÖZKAN, büyük paralar harcayarak televizyon reklamlarında da boy gösterince okuyucu da almıştı, fakat bu okuyucu sun'i bir okuyucu idi. Nitekim bunun doğru olduğu, hediye kampanyasının sona ermesi ile anlaşıldı. Çünkü gazetede dış dokunur yazılar ve haberler yoktu, öteki tiraj gazetelerinin kötü bir benzeri olmak, ciddi ve tutarlı hamleler yapmaya

yeğlenmişti.

SON HAVADİS bu yüzden hızlı bir biçimde okuyucu kaybetti. Gazetenin güzel bir binası, iş görecektir bir tesisi vardı ama okuyucusu yoktu. Oldukça paralı olan patron da artık gazeteye yatırım yapmıyordu, bunun yerine gazete işletmeciliğinin daha kârlı olduğunu görmüştü. O bakımdan Ankara'daki tesislerinde GÜNAYDIN gazetesini basarak büyük para kazanıyordu. Keza GÜNEŞ çıkarken CIVAĞLU, ÖZKAN'a başvurmuş ve GÜNEŞ'in bir miktarı ile ilavesini (GÜNEŞ 2) SON HAVADİS tesislerinde bastırmaya başlamıştı. O yüzden Mustafa ÖZKAN büyük paralar kazanıyor ve gazeteyi ölü tutmayı akıllılık sayıyordu.

Ancak ne var ki GÜNAYDIN ANKARA baskısını kaldırınca, ardından da GÜNEŞ baskı işinin tamamını kendi tesislerine kaydırınca Mustafa ÖZKAN şaşırıp kaldı. O tarihten sonra da kendisine ortak aramaya başladı. Önce ÇUKUROVA Grubu ile konuşan ÖZKAN onlarla anlaşamadı ve Cumhurbaşkanı Evren'in Uzak Doğu gezisi sırasında konuyu Kemal İLİCAK'a açtı. İki gazete sahibi SON HAVADİS'te ortak olmayı kararlaştırdılar ama yurda döndüklerinde ayrıntılarda anlaşamadılar. Mustafa ÖZKAN bir defa daha ortak aramak zorunda kalınca konu araçlar vasıtası ile OKUMUŞ Grubu sahibi M. Ali OKUMUŞ'a intikal ettirildi. Genç işadamı Mehmet Ali OKUMUŞ Mustafa ÖZKAN'la konuşmayı düşündü, buluştular ve SON HAVADİS'in ortaklığında birleştiler. OKUMUŞ Grubu ÖZKAN'a yarıyarıya ortaklık için 2 milyar lira ödeyecek, imtiyaz ÖZKAN'da kalacak, ancak müessese OKUMUŞ tarafından sık sık kontrol edilecekti.

Bugünlerde Mustafa ÖZKAN yeni bir kadro arıyor ve yeni hamleler düşünüyor. Ancak ÖZKAN'ın bir türlü işbaşına getirecek bir adam ve ekibini bulduğu söylenemez. Değişik isimlerin hiçbiri ÖZKAN ile birlikte olmayı kabul etmedi. Bakalım ilerideki günlerde SON HAVADİS, sırtındaki kuvvetli sermayeye rağmen düzlüğe çıkabilecek ve satan bir gazete olabilecek mi?

ri ihtiyaç maddelerinin fiyatlarını donduracak ve fiyat artışlarına müsaade etmeyecek. Tekelciliğin yasak ve cezalandırılacak bir suç sayıldığı tasarı ayrıca ticareti düzenleme fonu gibi üreticinin lehine bir fon imkânı da getiriyor.

40 MİLYON DOLAR: Maliye Bakanı Kafaoglu OECD Avrupa Konseyi İskan fonundan 40 milyon dolar kredi imkânı sağlandığını açıkladı.

BANKERZEDELER: 200 bin liraya kadar alacaklı olan bankerzedelerin paralarını alabilecekleri açıklandı. Verilen bilgiye göre 200 bin liraya kadar olan tasarrufunu almak üzere ilgili komisyona 95 bin yurttaşın başvurduğu bildiriliyor. Öteki alacakların tasfiye işlemlerinin ise sürdüğü haber veriliyor.

SAKAT İŞÇİLER: Sosyal Güvenlik Bakanı Sadık ŞİDE işyerlerinin belirli nisbetler dahilinde sakat

Maliye Bakanı Kafaoglu

işçi çalıştırmak mecburiyetinde olduklarını, sakat işçi çalıştırmayan işyerlerini çok sıkı kontrol edeceklerini, aksine davranan işyerlerine gerekli uygulamaların yapılacağını açıkladı.

Şide, Türkiye'de sakat yurttaş sayısının 4.5 milyona ulaştığını bildirdi, bunların büyük bir kısmını

işsiz olduğunu söyleyerek "Bu yurttaşlarımıza iş bulmak sadece devletin görevi değildir. İşyerleri de bu gayretin içinde olmalıdırlar" dedi. Şide'ye göre birçok iş kolunda sakat işçi çalıştırmanın herhangi bir sakıncası olmadığı gibi iş veriminin düşmesi de sözkonusu değil.

İŞÇİ DÖVİZİ: Türkiye'nin öteden beri bel bağladığı döviz kaynaklarından biri olan işçi dövizlerinde yılbaşına göre büyük bir gerileme olduğu açıklandı. Verilen bilgilere göre Ocak-Şubat ayları ile mukayese edildiğinde Mart-Nisan aylarında Türkiye'ye 53 milyon dolar daha az işçi döviz girdi. Maliye Bakanlığı ilgilileri, bu aylarda bir duraklamanın normal olduğunu, tatil aylarında döviz girdisinin birdenbire yükselmesinin beklendiğini belirttiler. →

Müstehcen yayınlara "Dur" deyiniz!

"Müstehcen" kelimesi için Ferit Devellioğlu lügati "Açık saçık, edepsizce olan" diyor.

İşte bu açık saçık ve edepsizce olan dergi, kitap, gazete cinsinden birçok yayın piyasayı tutmuş, bazı gazete satıcılarının vitrinlerinde sergilenmektedir. Açık saçık ve türlü çeşitli yüzlerce çıplak kadın pozları kitap ve dergilerin kapaklarını, bazı gazetelerin bütün sayfalarını eğertanma duygularınızı yitirmemiş, iseniz, karınızla, oğlunuz veya kızınızla bu sergilerin önünden geçmek sizin için cehennem azabıdır.

Yıllardır sürüp giden bu olay, bu memleketin ve bu memleket insanlarının hangi dertlerinin, hangi meselelerinin çaresidir bilinmez. Bunlara kitap deseniz günâh! Dergi deseniz günâh! Gazete deseniz günâh!..Sanat deseniz o da günâh! O halde bunların hikmet-i vücuduna sebep nedir. Basın hürriyeti mi? Yayın hürriyeti mi? Vicdan hürriyeti mi? Bunların hiç birine "evet" denilebileceğini sanmıyoruz.

Bir zamandan beri, ilmi seks yayınları moda olmuştur. Haydi diyelim bu ilmi yaftası ile çıkan kitaplarda belki derde derman bazı faydalı bilgiler verilmektedir. Fakat bu çirkin çıplak resimli yayınlar da

mı ilmidir? Hayır hayır hayır... Bunlar, gençlerimizin ergenlik duygularını sömüren yayınlardır. Bunların basıldıkları kâğıdı, bunlara sarfedilen işçiliği, mürekkebi, zamanı, yıpranmayı hesap ederseniz, gençliğimizin sömürülen ergenlik duygularıyla birlikte ne korkunç rakamlar ve ne büyük ekonomik zarar meydana çıkacaktır. Bilgi, sanat, emek, göz nuru, alın teri eseri olarak meydana getirilen kitaplarını basmak için "kâğıt" denilen nesnenin yanına varamayan nice aydınlarımız, yazarlarımız bu seks yayınları furçası karşısında âlim olduklarına, sanatkâr olduklarına, okur yazar olduklarına bin pişmandırlar.

Zararlı ideolojilerin tuzağı olan müstehcen yayınların kökünü kurtacak bir tedbir yok mudur? Bin türlü belâyı sokaklardan defeden hükümet bu edepsizce neşriyatın önüne ne zaman dikilip "Dur" diyecektir?

Genç neslin ergenlik duygularının sömürüsü büyük bir gelir kaynağı teşkil ediyor olacak ki, bir de bakıyorsunuz, ciddi olması gereken ve siyasi yayın niteliği taşıyan bir takım dergi ve gazetelerde de aynı istismar, aynı sömürü olayı

karşınıza çıkıyor.

Acaba aklımıza gelen doğru mudur? Ciddi yayınları okutabilmenin şartlarından biri, bir kaç sayfa seks yapmak mıdır? Yoksa siyasetle seksin ilmi bir takım münasebetleri var da biz mi bilmiyoruz?

Ne tarafından bakarsak bakalım, "gençlere sek bilgileri vermenin faydalı olacağı" iddiasıyla memlekete giren slogan, en iğrenç pozisyonları ile soysuzlaşmış ve bazı yayınların reklâm aracı, bazı yayınevlerinin sömürü tezgâhı haline gelmiştir. Müstehcen resimleri ve yazıları yasaklayan tedbirler alındığı takdirde öyle sanıyoruz ki, bazı dergiler ve gazeteler yayınlarına devam edemeyecek ve sırf bu iş için dönen çarklar duracak ve halk rahata kavuşacaktır.

İlgili mercilerden rica ediyoruz; Çocuk yaştaki gençlerimizi, ağızları sulanarak müstehcen yayınlara bakan kimseler olmaktan kurtarınız! Yüreklere heyecanla dolarak, öğrenme ve yetişme arzusu ile gerçek ilim ve sanat vitrinlerine koşmalarını temin ediniz. Büyüdükleri zaman birer seks manyağı değil beden ve ruh sağlıkları düzenli, pırıl pırıl memleket evlâdı olsunlar!

Haysiyetli ve haysiyetsiz basın

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 26.2668

Çok partili hayatın tutarlı ve ya tutarsız tarzda işleminde basın'ın rolü büyüktür. Asil istisnaları dışında bir kısım basınımız, 12 Eylül öncesinde siyasi ortamı devamlı surette karıştırmış, bazı anarşi hâdiselerini "Masum talebe hareketleri", "İşçilerin haklarını arama gayretleri" olarak değerlendirmiştir.

Fransız yazar Pierre Lazareff, "Fransa'yı Çökerten Dördüncü Kuvvet" adıyla, tâ 1945'te dilimize çevrilen eserinde diyor ki: Senelerden beri Fransızlara yalan söylendi. Hâlâ da aldatılıyorlar. Onlar yanlış haber ve yanlış yorum mengenesine sıkıştırıldılar."

Türk Milletini de, bir kısım menfi maksatlı basın, yirminci asrın başından beri, yalan haber, yanlış tefsir kıskacında ezmiştir. Son yarım asır içerisinde ise, gençlerimizin mühim bölümünün kafalarının komünizme göre şartlandırılmasına, fikri istiklallerinin kaybettirilmesine şahit olduk.

Solda oluşları ile övünen ve Moskova'da yayınlanan gazetelerin âdeta "ikizkardeşleri" durumunda olan "aşırı sol" gazetelerin, dergilerin hezeyanlarını dikkatten uzak tutmayı huy edinenler, politikaya heves etmesinler. Aksi takdirde isnad ve iftiralarla siyasi ölümler mezarlığını boyalamaları mukadderdir.

Okuyucularımızın müsamahalarına sığınarak aşağıya P. Lazareff'ten birkaç cümle daha alalım: 1918'e kadar Fransızlar Cumhuriyete inanıyorlardı. 1918'den sonra onları Cumhuriyetten öğrendirmek, uzaklaştırmak ve yerine ilk dokunuşta dağılıverecek demokrasi hayâleti koymak oyununa girişildi. Dışardan düşmanların idare ettikleri oyun ince ve şeytânî idi. Fakat bu oyuna içerde paraları üzerine titreyenler, iktidar mevki'ine susayanlar, bütün hasetçiler, kıskançlar ve alçaklar kapıldılar."

"Bu suikastçıların kullandıkları başlıca silâh basın oldu. Demokratik bir rejimde basın yalan söylerse rejim de ölüme mahkum olur. Zira hâ-

kimiyete sahip olan millet eğer doğru haber alamazsa hâkimiyetini serbestçe kullanamaz."

Evet, II. Cihan Savaşı öncesinde ve Savaşın devamı sırasında Fransa bu durumdadır. Pierre Lazareff'in kitabı ibret levhaları ile doludur. Gençlerimize, adı geçen kitabı dikkatle okumalarını tavsiye etmek isteriz.

Basın âleminde bulunanlardan şahsiyetleri ve haysiyetleri tahrip edenlerin sayıları arttıkça, ülkeler "İğneli beşik" hâline gelir. Böylelerinin tutumları ile ancak ve münhasıran "Siyasi ölümler" mezarlığına varılabilir. Önü mezarlığa açık bir köşk veya saray, nekadar muhteşem olursa olsun o köşkte oturanlar huzursuzluğa mahkumdurlar.

Siyasi muarızlarının, basın dünyasının sergerdeleri, ipsizleri tarafından tahrip olunduklarını gören siyaset alanının yetkilileri sevinmemeli ve bir gün kendilerine karşı da aynı oyunların oynanabileceğini bilmelidirler.

Sonu idam sehplarına varsın yahut varmasın, muhalifleri yıpratıcı bir politika, geçici bir dönem için ölüm sessizliği yaratabilir, fakat umulmadık zamanlardaki büyük silkinişleri önleyemez.

Hakkı müdafaa edemeyince bâtıl'a mucip sebep arayanların, tenhada mazluma aydınlıkta zâlime hak verenlerin muhitinde fikir iffetine sahip insan, değil barınmak nefes bile alamaz.

Tanzimattan bu yana gelip-geçmiş bazı siyasi şahısların hayat hikâyelerini tetkik edersek, tablonun hazin olduğunu görürüz. Zaman olmuş büyük bir sevgi kuşağı içerisinde kalmışlar, gün gelmiş kimse semtlerine yaklaşmamıştır.

Geçmiş zamanlara âit bu tablolar kimseyi memnun etmemeli, her aklı başında memleket evlâdını derin-derin düşündürmelidir.

Üç gün önce öptükleri ellere üçgün sonra tükürebilen sözde okumuşların ve yazarların üremelerine

sebeplere, biraz da Pierre Lazareff'in bahsettiği hüviyetteki basındır.

Ele aldığı meseleler dolayısıyla küçülmeyen, ezilmeyen, ayak oyunlarına tenezzül etmeyen, seçimlerde kazanmayı da kaybetmeyi de normal addedebilen devlet adamları yetiştirebilmek, çok partili hayatı akıl ve ahlâk temeline oturtabilmenin yanında, bütünüyle faziletli bir basını da var kılabilmeye bağlıdır.

"Gelen ağam-giden paşam" kafasıyla hareket edenlerin çoğaldığı sosyal muhitlerde, inanıyoruz ki istikrar temini güç olur.

Bazı dalgalanmalara rağmen, Türk siyasi hayatında istikrar temin etmek zor olmayacaktır. Çünkü milletimiz "Gelen ağam-giden paşam" deyen bir millet değildir.

Sağlam bir milli kültürümüzün, geleneklerimizin, şaşmaz değer ölçülerimizin ve akliselimimizin var olduğunu kimse inkâr edemez.

Ancak, bir kısım basınımızın, bir gün önce "Baş misafir" muamelesi yaptıklarına birgün sonra hakaret ettiğini görürsek fazla meyas olmayalım. "Su aka aka yolunu bulacak", yakın bir gelecekte diğer bazı temel konularla birlikte, basın dâvası da "Dört başı mâmur" tarzda ele alınacaktır.

Yakın ve uzak gelecekte dikkat olunması gereken bir başka husus ta, iktisadi perişanlığı hem tahrik eden hem takbih eden çıtırların faaliyetleridir. Sosyal sınıflar arasında husumet yaratmayı hayat düsturu saymış fesatçılar, basın âleminde mutlaka tasfiye edilmelidirler.

Evet evet, toplumumuz "Laf ebeleri"ne değil, yepyeni bir ruh mayasına muhtaçtır. Bu aziz vatana kimlerden fayda kimlerden ihanet geleceğini tespit zor değil. Kimler mânevi değerlere ve Türk Milliyetçiliği fikrine saldırıyorlarsa onları milletin reyleri ile tasfiye edebilir, basın ahlâk yasasını günün şartlarına göre yeniden tanzim ederek o yasaya işlerlik kazandırabilirsek her şey tabîî kanaletine akıtılmış olacaktır.

leri kimi kez bu ozanların yaşamlarına mal olur. Nesimi şeriatı aykırı şiirleri yüzünden Halep'te derisi yüzölçümü öldürülmüştür. Şaha karşı çıkan şiir söylese bağışlayacağını bildiren Hızır Paşa'nın isteğini yerine getirmediği için Alevi Pir Sultan ölümüne gönderilmiştir.

KİM GÜÇLÜ İSE

Medreseden yetişen ozanlar, Anadolu'da Türk şiirinin güçlü bir kanadını oluştururken birer devletliye kapılanmak aşırı bir girişkenlik içinde görünürler. Germeyan Beyi Süleyman Şah'ın koruduğu Ahmedî'yi I. Beyazıt döneminde Osmanlı sarayına yânaşmış görürüz. İskendername'sini ona sunar. Ankara Savaşı'ndan sonra Timur'un hizmetine girer. Sonra Beyazıt'ın oğlu Emir Süleyman'ın yanında yer alır. Onun yenilgisi üzerine Çelebi Mehmet'e sığınır. Şeyhi de Germeyan sarayından Emir Süleyman'ın sarayına gelir. Çelebi Mehmet döneminde şair olarak göremediği ilgiyi göz hekimisi olarak görür. Çelebi Mehmet'e sunmak için hazırladığı Harname'sini, başlığını değiştirerek II. Murat'a sunar. Fatih döneminden itibaren ozanların yıldızı iyice parlamış görünür. Şiir, devlet katında kapılar açmakta, yazana olanaklar sağlamaktadır. Müderris, kadı, kazasker, vezir, padişah danışmanı Ahmet Paşa gözden düşüp idam edilecekken "Kerem" redifli kasidesini padişaha sunarak ölümden kurtulur. Edirneli bir kadının kulluğu Necati, Fatih'e sunduğu şiirleriyle dikkati çekip divan kâtipliğine atanır. II. Beyazıt'a sunduğu kasideler ona birtakım mevkiler kazandırır. Kanuni'ye şehzadelikinde divan kâtiibi olan Sehi Bey, eski efendisi padişah olunca kasideler sunup yardım dilenir. Tezkeresini tamamlayınca da padişaha sunarken nişancılık ya da defterdarlık türünden bir göreve ulaşmaya çalışır. Ancak istediğini elde edemez. Bu tür istekleri kimi zaman karşılıksız bırakan saray kimi zaman ozanların övgülerini barmeye de bağlayıp ödüllendirmektedir. Zati'nin II. Beyazıt'a sunduğu kasideler beğenilmiş ve ozan her yıl üç kaside yazma emri almıştır. Zati'nin gazellerini beğenen padişah ona Bursa'da mütevellilik verir. Ancak İstanbul'da şiirleri için topladığı caizeler daha çok olduğu için ozan bu göreve gitmez. Şah İsmail'e Beng ü Bade mesnevisini sunan ve Osmanlı

padişahını bu yapıtıyla küçük düşürmüş olan, Safevi valisi İbrahim Han'ın himayesini gören Fuzuli, Bağdat'ı alan Kanuni'ye, sadrazama, Osmanlı vezirlerine de kasideler yazar. Ancak kendisine evkaftan bağlanan aylık dolayısıyla uğradığı haksızlığa karşı ünlü Şikâyetname'siyle etkili bir yanıt vermekten de çekinmez. Asker ocağından yetişen ve sözü nü esirgemenen şiir yazar Taşlıcalı Yahya Bey, Kanuni'nin şehzadesi Mustafa Çelebi'nin öldürülmesi üzerine yazdığı mersiye ile sadrazamı, hattâ padişahı eleştirisine hedef yapar. Ancak koşullar onu sadrazamın hisminin kurtulmak için nedametini bildirmeye ve sadrazam için bir kaside yazmaya zorlayacaktır. Devletin esirgeyiciliğinden yararlanmak, kendine yol açmak için kaside, zorunlu bir araç gibidir. Baki, Kanuni'ye sokulma amacıyla Sadrazam Rüstem Paşa'yı kazanmak istemiş, bunun yolunun Filibeli Şeyh Mehmet Efendi'nin gözüne girmek olduğunu kestirmiş ve bu yolu izlemiştir. Ancak ozanlardan hoşlanmayan sadrazamdan, beklediği çıkarı sağlayamamıştır. Ama Kanuni'ye kendini kabul ettirmeyi, sonradan, Rüstem Paşa'sız da başarmış ve gözde bir saray ozanı olmuştur. Saray, kasideler sunarak adım adım yaklaşan, yüklü bağışlar kazanan Nef'i'ye uğurlu gelmeyecek, övgüsü gibi yergisinin de aşırı nitelikte olması yaşamına son verecektir. Sarayın himayesini gören, sarayın nimetlerinden yararlananlar içinde sözünü esirgememiş, doğruları söylemekten çekinmemiş olanlar da haylicedir. Bunlardan biri olan Şeyhülislam Yahya divanda sadrazamın verdiği bir idam hükmünün nedenini öğrenmek ister. Ters bir yanıt alınca da divandan ayrılır ve istifa eder. Bunun nedenini öğrenmek isteyen I. Ahmet'e "Padişah, kazaskerleri dava dinlemek, mazlumları korumak ve hakkı yerine getirmek için tayin eder. Bugün haksız yere bir adam öldürüldü. Benim için hüküm vermeye imkân kalmadığından çekildim." der.

Osmanlı çağı uzun bir dönemdir. Sağlam bir örgütlenmenin belirlediği kurallar içinde belirli tutumlar, davranışlar görülür. Ancak farklı kişilikler de belirir, kalıplaşan yargıları değiştirir. Örneğin Naima kıyasıya eleştirici bir tutumu, devlete bağlılığın bir gereği sayar. Kâtip Çelebi devlet hizmetinden ayrılır, kendisine kalan küçük miraslarla sınırlı bir geçim düzeyi sağlar ve yapıt-

larını hazırlar. Nedim parlak, gösterişli, coşkulu ve eğlenceli bir yaşam tutturur sarayın esirgemesinde. Şeyh Galip kapandığı Mevlevihane'de dünya nimetlerine ve zevklerine uzak durur.

YENİ İNSAN - YENİ SORUNLAR

Şinasi'nin Reşit Paşa'ya yazdığı kasideler eski edebiyatta görülen örneklerden apayrıdır. Küçük bir kâtip olduğu Tophane caize istemez, Fransızcasını iletirmek ve öğrenim görmek üzere Paris'e gönderilme dileğinde bulunur. Kasidelerinde Reşit Paşa'yı uygarlık ve akıl noktalarını vurgulayarak över. Yazar artık bir dünya görüşünün hizmetindedir. Saraydan yardım kabul etmeyecektir. Tasviriefkâr'ı çıkarmaya başlayan Şinasi, gazetesinin ilk sayısını saraya sunan Fuat Paşa aracılığıyla 500 altın gönderen Abdülaziz'in bağışını geri çevirir. Namık Kemal, Şinasi'den köklü etkiler almıştır. Meşrutiyetin gerçekleşmesi için çalışmaktadır. Savaşını Londra'da Ziya Paşa'yla birlikte "Hürriyet"i yayınlamak yurt dışından yürüttüğü olur. Gazete yazılarıyla, yeni düşüncelerin kaynağı yapıtlarıyla sürdürdüğü olur. Saray, Mithat Paşa'ya yaptığı gibi, karıştırlarını göstermelik bir yargılamayla mahkûm etmektedir. Ancak Namık Kemal'in kuşağı, onun savaşım arkadaşı Ziya Paşa da dahil olmak üzere, aylıklı, kadrolu birtakım cezalarla etkisizleştirilmeye çalışılmıştır. Namık Kemal, II. Abdülhamit tarafından aylıklı olarak Midilli'de oturmaya mahkûm edilir. İki yıl sonra adanın mutasarrıflığına getirilir. Rodos'ta, Sakız'da aynı koşullarla görev mahkûm edilir. Ziya Paşa'nın Suriye, Adana valilikleri aynı niteliktedir.

HÜRRIYET, ADALET, MÜSAVAT

Yeni insan yeni örgütlenmeyle II. Meşrutiyeti gerçekleştirir. Ancak dünya koşulları imparatorluğa yıkıma sürüklemektedir. II. Abdülhamit döneminde baskıya sert eleştiriler yönelen Tevfik Fikret kötü ve ülküsüz politikacıları, kişisel çıkarları için çalışanları karşısına almıştır artık. Trablusgarp Savaşı yüzünden geçici olarak Meclis'in kapatılması, Dünya Savaşı'na katılma kararı etkili yergilerine konu olur. Bu dönemin siyasal ve toplumsal ideolojisini oluşturmaya girişmiş Ziya Gökalp, İttihat ve Terakki genel

merkezinin yardımı ile kendi dergisini (Yeni Mecmua) yayın yapmasına sokar. İlkelerini savunmaya girişir. Savaş edebiyatını ve ulusal edebiyat kampanyasını kendisiyle birlikte destekleyen Ömer Seyfettin'e hükümet desteğinin uygulama biçimlerinden birini önerir: Partinin dünya görüşüne bağlı bir yayınevi kurarsa sermayeyi parti sağlayacaktır!..

Aydınlar, politikacılar, yazarlar arasında savaşımını bu tür destekler beklemeden de sürdürenler gitgide çoğalacaktır. Ahmet Mithat Efendi, Ahmet Rasim, Hüseyin Rahmi gibi yazarlar toplumun geniş kesimlerine seslenen ancak politik içerikten uzak ürünler verirler. Desteği yönetimlerden değil okurlarından alırlar.

HAKSIZLIKLA SAVAŞMANIN YOLU, YORDAMI

II. Abdülhamit döneminin basıkı yönetimine Eşref, Neyzen Tevfik gibi ozanlar sert yergiler yöneltmişlerdir. Bunlar ozanlarının başlarına işler açmıştır. Gizli gizli okunarak bir işlevi de yerine getirmişlerdir. Ancak II. Meşrutiyetten sonraki dönem yerginin, taşlamanın boyutlarını aşan bir ortam oluşturmuştur. İstibdad'ın gizli örgütü ve yeni dönemin iktidar partisi İttihat Terakki, onun karşısı Hürriyet ve İtilaf yeni kahramanlar yaratmıştır. Yeni ilkeler, yeni yöntemlerle savunulmaktadır. Bu dönemin insanları arasında politikacı yazarlar da göze çarpar. Bazen seçimlerini yanlış yapan yazarlar (Rıza Tevfik, Refik Halit), bir devlet yıkılıp yeni bir devlet kurulurken kendilerini 150'likler listesiyle ortamın dışına savrulmuş bulurlar.

Bazıları (Hüseyin Cahit) inançlarını her dönemde, her olanaktan yararlanarak savunmayı başarırlar. Bir çıkar sağlamak için egemen politikaya bağlanmaları yeterli olacağı halde sürgünleri hapisleri, yoksunluğa itilmeyi göze alırlar.

KURTULUŞ SAVAŞININ SAHİPLERİ

Bir grup yazarın işgal İstanbul'unun koşulları içinde Kurtuluş Savaşı hareketine sahip çıkabilmeleri kolay bir iş sayılmamalıdır. Onlar İstanbul basınında Anadolu hareketinin temsilcisi olmuşlar, savaş kalem yoluyla sürdürmüşler, koşullar hazırlandıkça da Anadolu'ya geçmişlerdir. Halide Edip, Yahya Kemal, Mehmet Akif, Ruşen Eşref vd. bu yazarlar arasındadır. Zafer kazanıldığı günlerde İzmir'e çağırıldığı gazeteciler arasında Falih Rıfki'ya Atatürk'ün "Asıl savaş bundan sonra başlıyor. Siz benim mebuslarım olacaksınız" demiş olması anlamlıdır. Onun mebusları olanlar Cumhuriyet dönemindeki devrim hareketinin düşünce ve sanat cephesini örmüşlerdir. İçlerinde rejime, devrim anlayışına ters düşenler hareketten uzaklaşmışlardır. Rejim, geniş bir cephenin insanlarını kucaklamıştır. Devletin kaynakları düşünce ve sanat adamlarına olanaklar sağlamıştır. Bu dönemde Hüseyin Rahmi, Ahmet Rasim, Abdülhak Hamid vd. türlü yollardan esirgenmişlerdir.

TEK PARTİ

Atatürk'ün ölümünden sonraki dönem, geçmişin kimi anlaşmaz-

lıklarının üzerine hoşgörü ve bağışlama örtüsü çekmiştir. 150'likler yurda dönmüş, başlangıçta devrimin karşısında yer alanlar devrime sahip çıkabilme şansını kazanmışlardır. Bunlardan parlamentoya girenler, partinin yönlendirdiği savaşıma katılanlar olmuştur. Düşünceyi, edebiyatı koruyup olanaklar açan bir kuruluş Tercüme Bürosu olmuştur. Dönemin ünlüleri ve en gençleri için bu örgüt bir geçim kaynağı olmuştur. Partinin koyduğu edebiyat ödülleri de etkin olmuştur. Ancak çok partili yönetime geçilmesinden sonra iktidar değişikliğine kadar geçen sürede yazar şiddetli baskılarla karşılaşmıştır. Bu durum 1950'den sonra gittikçe artarak sürmüştür.

ÇOK PARTİLİ DÖNEM

Çok partili dönemde bütün partilerin yönetime geçen bütün hükümetlerin programları yazarı koruyucu hükümler getirmiştir. Ancak uygulamada yazar her türlü destekten, yardımdan yoksun kalmıştır.

Bugün yazar ne devletten ödül almakta, ne bol gelirli görevlere getirilmekte, ne yapıtları ekonomik koruyuculuk önlemlerinden yararlanmaktadır.

Yazar kendisine bağışlanacak olanakların ödenmesi beklenen karşılıkları bulunacağını bilmektedir. Gerçeği, yalnız gerçeği dile getirmektir onun işi. Desteğini ancak okurlarından almayı düşünmektedir. Bugünün ve yarının okuru, devletlilerin yönelteceği her olanaktan daha değerlidir yazar için!

Hüseyin Cahit Yalçın

Yakup Kadri Karaosmanoğlu

Falih Rıfki Atay

Yazarımızın bugünkü durumu ve okur olmanın önemi

Adalet Ağaoğlu

Takımlar, tekkeler, kooperatifler...

Bunların dergileri, pazarları, açık arttırmaları, açık oturumları, ödülleri, imza günleri, sempozyumları, indirimli satışları...

Başka ödüller, başka imza günleri, başka kitap fuarları...

İlanlar, reklamlar, söyleşiler...

Ve 'yazarımız'ın özel çabaları, çırpınışları: En küçük kitap borçları bulunmadığı halde, gazetelerin köşe yazarlarına, dergilerin eleştirmenlerine çok uzaktan pek yakın merhabalar, derin saygılarla imzalayıp gönderdikleri kitaplar... Kendi kendilerinin haber ajanslığı: Gazetelere, dergilere koşuşturdukları pusulaları...

İşte kitap!. İşte kitap!. İşte kitap!.

Haydiii, haraç mezat!.. Aılan yok mu?

Yok.

Ya ne var?

Fotoromanlar, çok renkli, çok resimli gazeteler, dergiler, gün sonları, hafta sonları, ay sonları var.

Toplatılan kitaplar, ihbarlar ve muhbirlere var.

Üyelerinin en somut haklarını bile korumaya henüz eli değmemiş, kendi üç yüz-beş yüz kişilik dünyasında bile gerçek bir birlik-telik oluşturamamış hayli naif, aşırı masum yazar birliklerinin, olmayan faaliyetinden alakonulmaları var. Kurucularını, yöneticilerini "çok büyük işler çevirme" savıyla sorguya çekmek, kimileri hakkında dava açmak var.

Kısacası: Hak var, hukuk yok. Hukuk var, hak yok. Yazar var, kitap yok. Kitap var, yazar yok.

Satış var, okur yok. Okur var, satış yok.

Başka?

Bakın işte, iş edinsek, doğru dürüst bir sayım döküm yapsak,

şöyle bir şey de çıkabilir ortaya:

Bugün nerdeyse, gerçek okurdan çok, gerçekdışı yazar da var. Hani, her böyle yazar, biraz da okur olsa, sorun kendiliğinden çözülecek gibi (bir açıdan). Şu ülkede artık neredeyse bin kişi şiir yazıyor, ama bir şairin bin kitabı güç satılıyor. Bu bin şair birbirlerini okusalar, kendi aralarında olsun geçinip giderler. Ama olmuyor. Herhalde onların da herbiri yalnız kendisinin okunmasında yarar görüyor. Şimdi konuyu ta buralara dek uzatmayalım. Çünkü 'yazarımız'ın bugünkü durumuna daha yeterince gözetmedik. Daha, söylene söylene, söylenmesi artık söylenmemesine denk o kötü koşullardan hiç söz açmadık. Bunları şimdi hemen sıralamazsam, 'yazarımız', koşulların topunun birden ortaya koyduğu 'durumunu', bu durum içindeki 'sorunlarını' görmezden geldiğimi sanabilir. Okurumuz da... Bunların, doğrudan yazarın ve yazarlığın sorunları olmadığına, çok daha

genel anlamda başka bir yerin sorununu olduğuna inansam bile, hiçbir şeyi gözardı etmemeye çalıştığım anlaşılabilir diye, onları da sıralayayım ki, asıl değinmek istediğime değinme hakkım doğsun:

● Okur sayısı düşük. Yazarı geçindirmiyor. Yazar, yazdığıyla geçinemediği için, yan işler tutmak zorunda kalıyor. Daha doğrusu yazarlık bir yan iş oluyor. Böylece yazar, yaratıcılık 'özgürlüğünde' daha ta baştan kısıtlanmaya uğruyor.

● Yazar, her yazdığını her istediği zaman kolayca yayımlatmıyor. Yayımlatabilirse ve salt yayımlattığı ile geçinmek isterse, o zaman da durmadan yazması ve yayımlatması gerekiyor. Aynı neden: Türkiye'de 'alıcı' sınırlı. Tek ya da iki kitap kimseyi geçindirmiyor. Durmadan üretmek zorunda kalan yazar da, yaratıcılığında yine 'özgür' kalamıyor. Kendini yineliyor.

● Yazar, tek kitapçığını bile kolay yayımlatamıyor, çünkü yayınevleri hep 'çok satan' kitap istiyor.

● Yayınevleri 'çok satan' kitap istiyor, çünkü, gitgide artan kâğıt fiyatları, dizgi-baskı giderleri karşısında, 'satmayan' kitapla sermayeyi kediye yüklemek, böylece, kitabıyla geçinemeyen yazarın yanına, yayımıyla geçinemeyen yayıncı olarak eklenmek istemiyor.

● Bu nedenle yayınevleri, artan kâğıt fiyatları, dizgi - baskı giderleri bir yana, dağıtımçıya, kitap satıcısına ayrılan ve her zaman da yazarınkinin, hatta kendisininkinin bile üstünde olan 'satış payları' karşısında, kârdan ziyan etmemek, durumu koruyabilmek ya da hiç değilse batmamak için, kitap kapak fiyatlarını yükseltiyor.

● Kitap fiyatları artınca, 'sürüm' büsbütün düşüyor. Çünkü, paranın değerinin sürekli ve hızla düşmesi karşısında, okurun kitap alım gücü de (bir avuç okurdu zaten ve bir tutamcık alım gücü vardı), hızlı bir düşüş gösteriyor. (Bu düşüşe, şu kitabı, bu kitabı evinde bulundurmaktan kaygıya kapılmasını da eklemeli mutlak.)

● Böyle bir düşüş, bugün Türkiye'nin düşünsel yaşamında daha hızlı bir çöküş tehlikesi yaratıyor. (Yazarın yaratıcısı ve düşünsel çöküşü konusunda da...)

● Elini cebine atıp, dilediği kitabı büsbütün satın alamaz duruma düşmüş, çağdaş değerlerin, yaratıcı yazarın peşindeki bir kısım okur da, bu erişemezliğin sancısıyla karşısında bula bula aynı şamar oğlanını buluyor: Yazarı nerede yakalamışsa orada, kitapların pahalılığından ötürü hesap soruyor.

● Yazar ise, bari bu okur kendisini büsbütün terketmesin diye, ona sevimli görünmeye çalışarak, ezile büzüle: "Özür dilerim, ama kitap fiyatlarını düzenleyen ben değilim efendim" diyor. (Nedense, "Ey okur, kitap senin için gerçekten vazgeçilemez bir gereksinim mi bakalım?" diyemiyor.)

● Can, fazlaca burnunun ucuna gelirse, şu kadarlık bir çığlık atabiliyor: "Çekilin başımdan! Rakıya para var, bluzaya para var, gecede yüzbinler kazanan güzelsüslü gövdelerden aşağı gül yaprakları dökmeye, konkene, pokere para var, bize gelince, iki yüz, üç yüz liralık bir kitaba para yok, öyle mi?" Kuşkusuz bu çığlıkçı da (rakı konusu dışında) uygun yere ulaşamıyor. Böylece, yazar yanıtını da kendisi veriyor bu sorunun: Parası olmayanlar okur, okur olmayanlar ise paralı.

Ne yapmalı? "Ne yapsam?" demektir bu belki de. Asıl yapması gerekeni bir yana koyup, yapmaması gerekenler peşinde fazlaca koşup durduğuna göre...

İşte, bugün, genelde 'yazarımızın durumu' bu. Tamam mı? Oldu mu?

İyi ama, bütün bunlar yazarın sorunları mı? Onun yazarlık sorunu mu? Bütün bu, her zaman sayıp döktüklerimizin yazarlık sorunlarıyla ne ilgisi var?

Hem, kim bu 'yazarımız'?

Gorki, "Küçük Burjuvalar" adlı oyununda, oyun kişilerinden genç Piotr'a şunu söyler:

"Bir İngiliz İngiltere, bir Fransız Fransa, dediği zaman, onun i-

cin bunun bir anlamı var. Ama ben, kendi ülkemin adını söylediğim zaman, bu bana boş bir cınlama gibi geliyor."

Piotr bunu, değerleri altüst olmuş, içeriklerinden boşaltılmış sözcüklerin bol bulamaç kullandığı bir ortamda, öyle bir dönemde söylüyor.

Doğrusu, 'yazarımız' denince, nicedir ben de böyle oluyorum. Kimden, neden söz edildiğini artık bilemiyorum. 'Yazarımız' sözcüğü, genel görünümüyle bugün benim için yazarlıkla ilgili herhangi bir anlama gelmiyor. Gözümün önünde, bildiğim, yazarlık değerleriyle yüklü, aydınlık bir yüz, belli bir 'durum' canlanmıyor. İnsanlık, aşk, tutku, kültür, evet kültür, kültür emperyalizmi, evet, kültür emperyalizmi, özgürlük, eşitlik, kardeşlik vb. gibi, düşünmeden, derine inmeden olur olmaz kullandığımız her kavram gibi bir sözcükten ibaret benim için artık bu 'yazarımız' sözcüğü.

Gerçekten, kimdir bu 'yazarımız'?

Herhangi bir yerde, herhangi bir kitabını yayımlatmış olan mı?

O kitabı okurun gözüne sokabilmek, ne olursa olsun 'satabilmek' için, yazarlık sorunlarıyla uğraşmaktan çok, satış sorununu halletmeye kafa yoran, zaman harcayan mı?

Yazar dayanışması (ve birlikteliği) adı altında tecimsel bir kuruluş kuran, içinde yaşadığı ortam gereği, bütün dolambaçlı yollardan geçmek dahil, böyle bir tecimsel kuruluşun bütün gereklerini yerine getiren mi?

Bütün 'yazarlığı' sağ yumruğunda toplayan mı?

Demokrasi savunuculuğuna kendinden gayri kimseyi değer görmeyip, eyleminde demokrasi düşmanlığının daniskasını ortaya koyan mı?

Aydın sorumluluğunu tepetaklak edip, aydın sorumluluğu üstüne seminerler, sempozyumlar düzenleyen mi?

Salt kendisinin varolabilmesi uğruna, başka yazarlara, sistemden önce ve sistemden gayretli

8. gün
Mürriyet

(40)

EKİM
1981

25 ülkede okunan **Hürriyet** Avrupa'nın en büyük 10 gazetesi arasında

Avrupa'da, özellikle Almanya'da Hürriyet çevresinde bir "Türk lobi"si doğdu. Şimdi bu lobinin sınırları kıtaların ötesine de yayılacak.

Yabancı ülkelerde yayınlanan gazetelerin arasında Hürriyet özellikle Avrupa'da ünlü "Herald Tribune"dan da önde.

Hürriyet en çok Almanya'da satılıyor ve okunuyor. Ama Paris'ten tutun da Suudi Arabistan'a kadar birçok ülkede dağıtım ve aboneler vasıtasıyla okuyucu buluyor.

Uluslararası düzeyde **Hürriyet** GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE en çok okunan gazete

ÇAĞIMIZ bir bakıma iletişimin, yani haberleşmenin ve kendini tanıtanın büyük etkinlik kazandığı çağ. Uygar dünyada yerini almak isteyen her kuruluş, her ülke çeşitli olanakları kullanarak sesini dünyaya duyurmak ve kendini tanıtmak gereğini hissediyor. Ve bu gereği uyarak her fırsattan yararlanıyor, çeşitli ülkelerin değişik kesimlerine ulaşma çabasını gösteriyor.

Artık kendi kabuğu içinde yaşayıp sonra da "Dünya niçin bizi tanımıyor ya da yanlış tanıyor" diye hayıflanmanın hiçbir geçerliği kalmadı.

Koroğlu'nun "Delikli demir çıktı, mertlik bozuldu" SAYFA: 4

dediği silah, artık günümüzde tek güç simgesi değil. Uluslararası alanda bir amaç ulaşmada, kendi çıkarını kollamada, sesini duyurmada ve haklarını geliştirmede günümüzün "Lobi" denen olgusu, Koroğlu'nun "delikli demir"inden daha etkin, hatta Reagan'ın "Nötron"una bile karşı çıkacak güçte.

Günümüzün bu gerçekleri dikkate alındığında, Büyük Önder Atatürk'ün gösterdiği yolda çağdaş uygarlık düzeyine ulaşma çabasını sürdüren Türkiye için bugün her zamankinden daha önemli olan sorun "dışa açılma" sıdır, kendi sesini duyurmasıdır, kendini gerçek yüzüyle ve gücüyle tanımasıdır. Batı

dünyasının kullandığı bu olanakları Türkiye de kullandığı zaman, o dünyanın içinde layık olduğu yeri alması daha kolaylaşacaktır.

HER ALANDA HERKESE GÖREV

Dışa açılmada, sesimizi duyurmada yalnız devlete ve kamu kurumlarına değil, her kuruluşa ve her kişiye kendi alanında görevler düştüğü açıktır.

İşte Hürriyet, bir basın kuruluşu olarak bu alanda üzerine düşen işlevi öncülükle yerine getirmektedir. Hürriyet, Federal Almanya'da baskıya başladığı tarih olan 1. Ekim 1971'in onuncu

yıldönümünde, Amerika, Kanada ve Avustralya'da da günü gününe gazete dağıtımını ve okunma olanaklarını yaratmış bulunuyor.

Hürriyet, on yıl önce Almanya'daki girişimiyle adımlarını attığı "Dünya Basını" piyasasında hızla gelişerek bugün nice yabancı gazetesinin erişemediği bir yere ulaştı ve Avrupa'nın en çok satılan ve okunan en büyük on gazetesi arasına girdi. Dünyanın dev basın kuruluşlarının birbirleriyle yarıştığı bu alanda Hürriyet'in elde ettiği yer, ülkemizin sesinin dış dünyaya duyurulmasında da kendi çapında önemli yararlar sağladı. Özellikle Almanya'da çalışan Türk işçi-

7 GÜN 7 OLAY

8 GÜN

Hürriyet

İle birlikte parasız dağıtılır

4 EKİM 1981 SAYI:83

Matbaa: Babıali Cad. 15-17
Cağaloğlu - İSTANBUL

Tel: 26 20 20 (10 hat)

Basıldığı yer:

Hürriyet Ofset Matbaacılık
ve Gazetecilik A.Ş.

Hürriyet Gazetecilik ve
Matbaacılık A.Ş. adına sahibi

Erol SİMAVI

Genel Müdür:

Nezih DEMİRKENT

Yazı İşleri Müdürleri:

Seçkin TÜRESAY
Abdullah AKSAK, Akın KAMA-
CIOĞLU, Erol TÜREGÜN.

Hazırlayanlar: Fikret ERCAN,
Leyla İSMİR

Yayın Kurulu: Oktay EKŞİ, Hüseyin GÜNEŞ, Nail GÜRELİ, Doğan KOLOĞLU, Hasan PULUR, Seyfettin TURHAN, Hasan YILMAER

Ankara: Cüneyt ARCAÜREK
(Hürriyet Bürosu)

Servis Şefleri: Aykut GÜVEN, Ergun KÖKNAR, Mehmet TÜRKER

Yurt Haberleri: HÜRRIYET HABER AJANSI

Dış Bürolar: Garbis KEŞİŞOĞLU, Gökşin SİPAHIOĞLU, Doğan ULUÇ, Nuyan YİĞİT, Şerif SAYIN

Kapak: Ahmet S. KOÇTÜRK

Kapak Konusu: HÜRRIYET

Reklam Müdürü:

Tuncer BİCIOĞLU

Tel: 26 31 81 - 26 20 57

İÇTE

1 ERMENİ TERÖRÜ: Ermeni terör örgütü ASALA'nın silahlı dört militanı Paris'teki Türk Başkonsolosluğu'nu basarak koruma polisi Cemal Özen'i şehit etti. Maiyet Konsolosu Kaya İnal'ı yaraladı. Konsolosluktakileri rehin tutan 4 terörist 15 saat sonra teslim oldu ve tutuklandı.

2 İRAK'TA TIR OLAYI: Irak topraklarında Türkiye'nin Habur sınır kapısına 41 kilometre uzaklıkta Türk TIR'ları silahlı kişilerin saldırısına uğradı, 9 TIR ateşe verildi.

3 TÜRKMEN'İN AMERİKA TEMASLARI: Dışişleri Bakanı İtler Türkmen New York'ta Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmada Kıbrıs sorununa ve uluslararası terör konusuna değindi. Türkmen Yunanistan Dışişleri Bakanı Mitsotakis, B.M.Genel Sekreteri Waldheim, ABD Dışişleri Bakanı Haig ve Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanı Gromiko ile ikili görüşmeler yaptı.

4 BAŞBAKAN GÜNEYDOĞU'DA: Başbakan Bülend Ulusu bazı güneydoğu illerine üç gün süren bir gezi yaptı.

5 AVRUPALI PARLAMENTERLER GELDİ: Türkiye'deki son siyasal gelişmelerin tartışılacağı Avrupa Parlamentosu'nda görüşlerini açıklayacak olan F.Almanya, İngiltere, Hollanda ve İtalya Parlamentosu'ndan 8 kişilik bir heyet Ankara'ya geldi.

6 YENİ ZAMLAR: Buzdolabı, çamaşır makinesi ve TV fiyatlarına bin lira ile 12 bin lira arasında zam yapıldı. Buna göre en ucuz buzdolabı 43 bin, çamaşır makinesi 45.750 ve TV 35.360 lira oldu.

7 TUNUS İLE TİCARET ANLAŞMASI İMZALANDI: Ankara'yı ziyaret eden Tunus Ulusal Ekonomi Bakanı Abdülaziz Lasram ile Ticaret Bakanı Kemal Cantürk arasında İktisadi İşbirliği Anlaşması, Ek Ticaret Protokolü imzalandı.

DIŞTA

1 BATILI LİDERLER ORTADOĞU'DA: Batı Avrupa'nın iki lideri Fransa Devlet Başkanı Mitterrand ile İngiltere Başbakanı Bayan Thatcher, Ortadoğu'da barışın sağlanması amacıyla Körfez ülkelerinde ve Suudi Arabistan'da ayrı ayrı yaptıkları temaslarda, Filistin sorununun çözümü konusunda görüş birliği sağlayamadılar.

Ulusu Güneydoğu'da

2 POLONYA'DA ÖZYÖNETİM TARTIŞMASI: Polonya'da sıkı güvenlik önlemleri altında yapılan Dayanışma Sendikası'nın ikinci genel kurulunda, işçilerin yönetime katılması konusunda hükümetin önerdiği tasarı, sert eleştirilerle karşılandı.

3 İNGİLİZ İŞÇİ PARTİSİNDE İLİMLİLER KAZANDI: İngiliz İşçi Partisi'nin kurulayında, partinin sağ kanadının desteğini alan ilımlı eski lider Denis Healey yeniden başkanlığa seçildi. Partide bir bölünmenin şimdilik önlendiği belirtiliyor.

4 BERLİNDE KANLI GÖSTERİLER: Batı Almanya'nın Berlin kentinde ev işgalleri yüzünden çıkan olaylar kanlı çatışmaya dönüştü, anarşistler binaları ateşe verdi.

5 UÇAK KORSANLARI İADE EDİLDİ: Üç Yugoslav hava korsanı iç hat seferi yapan bir Yugoslav yolcu uçağını 101 yolcusuyla birlikte Kıbrıs'ın Larnaka Havaalanı'na kaçırdı. Kıbrıs Rum yönetimi hava korsanlarını Yugoslavya'ya iade etti.

6 12 SUBAYIN İDAMI ÜZERİNE OLAYLAR ÇIKTI: Bangladeş'te silahlı ayaklanmadan sanık 12 subayın idam edilmesi üzerine başkent Dakka'da olaylar çıktı.

7 BİR GÜNDE 154 İDAM: İran yeni devlet başkanı seçiminin öncesinde idam kampanyası şiddetle devam etti ve bir günde 154 kişi idam olundu.

Editöre mektuplar

EĞİTİMDE BİR YARA

"8. Gün'de Millî Eğitimin kolunlarına değinmekle önemli bir sorunumuza parmak bastınız. Öğrencisiyle, öğretmeniyle, yöneticisiyle eğitim topluluğu, geniş bir camiaı banndırıyor.

Bu topluluğun çilekeşlerinden öğretmenlerimize göz atalım. Eğitim enstitülerinden öğretmen

diye mezun edilip, ellerine çıkış belgesi verilenlerin bir kısmı görev yerlerine tayin ediliyor, bir kısmı hâlâ bekletiliyor. Bunlar öğretmenlik görevini yapacak kapasitede değiller mi, yoksa öğretmen fazlalığı mı var? Edindiğimiz bilgilere göre bazı yerlerde öğretmen eksikliği var. Eğer yeterli bilgiye sahip değillerse, neden açılacak kurslarda eğitilmiyorlar? 2 senedir boşa bekleyen, ellerinde çıkış belgesi olan öğretmen adaylarının çoğu iş bulamıyor, bir kısmı da terzilik, bakkallık, pazarcılık yapmaya çalışıyor."

SEDAT BÜYÜK
FİKİRTEPE

"GÜNEŞ SÖNÜYOR MU?"

"Güneş sönüyor mu? Ay dünyamıza mı çarpacak? Her yıl bilim kaç milim yükselen denizler dünyamızı mı kaplayacak?" gibi birtakım düşüncelerin halkı gereksiz ve çok erken bir paniğe düşürmekten başka hiç bir faydası yoktur... Sık sık gazetelerde, dergilerde buna benzer 10 kuşak sonrasına bile saçma gelecek "Bilim Kurgu-Haber" türünden yazılara rastlarız. Benim bildiğim Güneş hep aynı Güneş'tir ve ben yaşadıkça da hep aynı kalacağından hiç şüphem yoktur."

Ahmet ARIKAN -İST

SAĞLIK KONULARI

"Nezleyi Böyle Yenin başlıklı yazınızı ilgi ve beğeni ile okudum. Yerli yerinde bir sağlık konusu idi. Nezleyi ve önlem alınmazsa getirdiği hastalıkları, önleyici tedbirleri sıralamanız övgüye değerdi doğrusu. Derginizde sağlık sayfası diye bir yer ayırmamız biz okuyucuları çok memnun edecektir."

SİLVA ARTIK-İSTANBUL

Editöre Mektuplar 8. GÜN
Yazışları Hürriyet Gazetesi
Cağaloğlu - İSTANBUL

Yazarımız Oktay Akbal'ın 3 ay hapsi kesinleşti

19.2.1983
Cumhuriyet

İstanbul Haber Servisi — Yazarımız Oktay Akbal'a İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı (1) Numaralı Askeri Mahkemesi tarafından verilen 3 aylık hapis cezası kesinleşti. Oktay Akbal ve Yazı İşleri Müdürümüz **O-kay Gönensin** hakkında aynı mahkemece verilen bir

beraat kararı da Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından temyiz edildi.

6 ekim 1982 tarihli gazetemizde yayınlanan «Yurttaş Olarak Görevimiz» başlıklı yazı nedeniyle MGK'nın 70 sayılı bildirisine muhalefet iddiasıyla yargılanan Akbal ve Gönensin 3'er ay hapis cezasına çarptırılmış, Gönensin'in cezası 9 bin lira paraya çevrilmişti. Birinci Ordu ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanı Orgeneral Haydar Saltık imzasıyla 14 şubatta (1) Numaralı Askeri Mahkeme Başkanlığına gönderilen yazıda mahkemece verilen kararın temyiz edilmediği bildirildi ve cezalar kesinleşmiş oldu.

1402 Sayılı Sıkıyönetim Yasası uyarınca 6 ay haptisten az olan cezalar, sanıklar ya da askeri savcılıkça temyiz edilemiyor. temyiz isteme hakkı sadece sıkıyönetim komutanına ait oluyor.

Yine Oktay Akbal ve Okay Gönensin hakkında daha önce verilmiş bir beraat kararı İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığınca temyiz edildi.

6 Eylül 1982 tarihli gazetemizde Oktay Akbal imzasıyla yayınlanan «Yarın Diye Bir Gerçek» başlıklı yazı nedeniyle Akbal ve Gönensin hakkında TCK'nın 311, 159 ve 312. maddelerine muhalefet iddiasıyla açılan dava 10 Kasım 1982'de beraatla sonuçlanmıştı.

OKTAY AKBAL — Beraat ettiği bir dava temyiz edildi.

SAGDUYU

atilla özdür

inşallah, ardı arkası kesilmez...

FFENDİM, yazımıza başlamadan evvel semtimizin küçümencik mescidinde imamlıkla meşgul Ramazan Efendi'ye şükranlarımızı arz ederiz. Bacı Zekiye için girip çıktığı bir kaç kapıdan elleri dolu dolu döndüler. Vesile oluşu itibarıyla kendisinden ve ellerini dolduran cemaatından Allah gani gani razı olsun...

Gelelim konumuza;

TV'de yayınlanan bir program dolayısıyla ilgili dünyada yer verinden övünür. Öztürk Serengil isimli bir vatandaş "kelajlı ve nikelajlı" bir program hazırlamış. Söylentilere bakılırsa, bu programda Türk güreşi, Türk güreşçisi ve Türk dili ile soyunup dökülme konusundaki hızlı yarışın taraflarından birisi olan artist bir bayanın şahsında Türk sinema sanatçıları küçük düşürülmüş ve seviricilerle alay edilmiş...

TRT Genel Müdürü Macit Akman diyesiymiş ki "**Curcunayı gördükten sonra deliye döndüm...**"

Bir kaç günden beri basında ver alan haberlere ve yorumlara bakılırsa, TRT Genel Müdürü denetim vazifesini ihmal bile etmişmiş. Gerci bu ihmal hususu, TRT Genel Müdürünün basında çıkan beyanlarıyla da teyid edilmektedir. Genel Müdür, bütün programları son merci olarak seyrederken, her nasılsa bunu seyredememiş. Önemli bir toplantıya mı katılmışmış yoksa arkadaşları mı atlamışlar her neyse, olan olmus...

Kabul edelim ki, Curcuna seyranında TRT Genel Müdürünün ihmali var. Acaba bu ihmal, Macit Akman'ın cüz'i iradesinin mi, yoksa, onun da üzerinde bir başka külli iradenin mi eseridir....?

Öyle veya böyle. İster arkadaşları atlamış olsunlar, ister Genel Müdür bir önemli toplantı sebebiyle Curcunayı yayından önce tetkik edememiş olsun, bunlar bir sıra

tesadüflerin eseri değildir. Sanırız ki Genel Müdür Macit Akman'ın içerisine düştüğü bu temaz, daha büyük müeyyidelerin bir ön haberciliğini üzerinde taşıyan Mutlak İrade'nin küçücük bir oç alma işlemdir...

TV'de sergilenen namussuz sakallı hacı bakkal ile vatansız öğretmen arasındaki ideolojik diyaloglara temas etmek istiyoruz...

Gazetler "**Curcuna**" yı kepazelik olarak tanımlıyorlar. Salih Boran'ın şahsında Türk güreşi küçük düşürülmüş. Namussuz sakallı hacı bakkalın şahsında da tüm sakallılar ile hacılar, hülâsaten sakalın ve hacılığın şahsında ise, Yüce İslâm dini ve Müslümanlık tahkir ve tezyif edilip alaya alınmıyor mu...? "**Paydos**" temsilinin hedefi ve maksadı ile verdiği mesaj dine dayalı kıymet hükümlerini kepazeleştirmek değil midir...?

TRT Genel Müdürünün Curcuna'yı seyretdikten sonra deliye dönmemesini çok fuzuli ve yersiz bir telâş addederiz. O TRT Genel Müdürü değil midir ki, Dallas ve benzeri seriler için "**kötülükleri teşhir ederek kötülükleri önüyoruz. Dallas iyidir güzeldir ve faydalıdır**" vullu mantık yürüten kişi...

Niye TRT Genel Müdürü aynı mantık yolundan yürümüyor da, Curcuna'yı seyretdikten sonra deliye dönüveriyormus...?

TRT Genel Müdürü ayağa kalkıp Curcuna'ya karşı tepki gösterenlerin karşısına geçmeli ve "**gençlik argonun kötülüklerini görüp ders alsın da argoya yanaşmasın diye curcunayı hazırlattık. Curcuna iyidir, güzeldir ve faydalıdır**" diyerek, deli olacağı yerde curcunayı hararetle savunmalıydı...

Bir güreşçi, yılan sporcusu bir vatandaşımız üç tekerlekli bir bisiklete bindirilip hokkabaz misali

sahnede tur attırıldı diye, Türkiye soyunma şampiyonluklarından bir kadın sahnede ikinci plânda bırakıldı diye yer verinden oynatılırken; dünyanın en mülevves alçaklıklarını geçirtti ve homurtular arasına sıkıştırılmış "**Allahaşükürrrr**" yollu nidalarla gizlemeğe uğraşan sakallı hacı bakkalın şahsında Allah ve O'nun yüce İslâm'ının küçük düşürülmesi karşısında bizim Diyanet İşleri Başkanı susuyor ve muhtemelen de Curcuna'yı beğenmiyen hassas vatandaşlarımızın arasında yer alıyordu.

Söz konusu Curcuna olayı, Diyanet İşleri Başkanı'nın "**Paydos**" karşısındaki suskunluğunun tabii neticesi olarak zuhur etmiş külli irade tecellisidir ve bir ikazdır...

İnşallah ardı arkası kesilmez...

ASLI ANMANIÇI

Oktay Akbal

Akbal ile Gönensin üçer ay hapse mahkûm oldu

CUMHURİYET Gazetesi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Okay Gönensin ile yazarı Oktay Akbal dün Sıkıyönetim 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde üçer ay hapis cezasına mahkûm edildi. Gönensin'in cezası yasa gereğince dokuz bin lira para cezasına çevrildi.

Dava konusu, Oktay Akbal'ın Cumhuriyet gazetesinin 6 Ekim 1982 tarihinde yayınlanan "Yurttaş Olarak Görevimiz" başlıklı yazısı idi. Askeri savcılık, "Bu yazı ile Milli Güvenlik Konseyi'nin 70 sayılı bildirisine aykırı hareket edildiği" iddiasıyla ve 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası uyarınca dava açmıştı.

1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'na göre altı aydan az olan cezalar temyiz edilemeyeceği için askerî savcılık temyiz hakkını kullanamayacak. Ancak sıkıyönetim komutanı cezaya itiraz ederse Akbal ve Gönensin için temyiz hakkı doğmuş olacak.

(76)

27.1.1983

MILLİYET

leriyle oluşturulan birlik, Avrupa'daki Türk lobisinin kurulmasında ve Türklerin sesinin duyurulup haklarının korunmasında ciddi görevler yerine getirdi.

YURT DIŞINDAKİ HÜRRIYET

Hürriyet'in Türkiye'deki önderliğini ve etkinliğini herkes biliyor.

Ya peki, yurt dışındaki Hürriyet nedir?

Hürriyet yurt dışına nasıl açılmış, neler yapmış, nereye ulaşmıştır? Avrupa'nın dev kuruluşları arasında ilk on sıraya girmeyi başaran Hürriyet, nasıl bir Hürriyet'tir.

Bugün Türk basını için çağdaş düzeyde bir övünç kaynağı olan "beş kıtada günü gününe okunan gazete" olma başarısına ulaşan Hürriyet'in yurt dışındaki yapısı nasıldır, nerelere kadar uzanmıştır.

Bütün bunlar, Hürriyet bir yana, herhangi bir Türk kuruluşunun uluslararası alanda eriştiği başarıdan dolayı herkesin göğsünü kabartacak hususlardır ve bu nedenle bilinmesi, anlatılması gerekir.

Hürriyet bundan 10 yıl önce, 1 Ekim 1971'de Federal Almanya'da baskı yapılarak, önce Almanya'da sonra Hollanda, Fransa ve İngiltere olmak üzere çeşitli Avrupa ülkelerinde günü gününe dağıtılan ve okunan gazete olmuştur. Yurt dışındaki işçilerimizin geniş ilgisini çeken Hürriyet'in çevresinde kısa zamanda bir "Türk lobisi" oluştu ve zaman zaman vatandaşlarımızın sesinin duyurulmasında, haklarının savunulmasında etkili görevler yerine getirdi.

Böylece gelişen ve yurt dışındaki Türklerle bütünleşen Hürriyet'in "Avrupa baskısı" hızla tiraj olarak Türklerin gücünün bir kanıtı oldu. Bugün hemen her Avrupa ülkesinde Hürriyet toplam 90 bini aşkın tirajı ile etkin bir basın kuruluşu olarak tanınıyor. Hürriyet'in yurt dışı baskısı abone ve dağıtım yolu ile şu ülkelerde okunuyor:

Federal Almanya, Avusturya, Danimarka, Norveç, İsveç, İngiltere, İsviçre Fransa, Hollanda, Belçika, İrlanda, İtalya, Yunanistan, İspanya, İsrail, Finlandiya, Irak, Libya, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Katar, Nijerya, Yugoslavya, Kuveyt ve Japonya.

Türklerin Hürriyet'inin de yer aldığı Avrupa'nın en büyük ilk on gazetesi arasında

Avrupa'daki büyük gazetelerin tiraj durumları

Bild-Almanya: 5 milyon 150 bin
Sun-Londra: 3 milyon 950 bin
Daily Mirror-Londra: 3 milyon 650 bin
Daily Express-Londra: 2 milyon 350 bin
Daily Mail-Londra: 2 milyon
Daily Telegraph-Londra: 1 milyon 450 bin
Daily Star-Manchester ve Londra: 1 milyon 200 bin
Hürriyet: 785 bin (Avrupa baskılarıyla birlikte)
Ouest France / Rennes: 665 bin
De Telegraaf-Amsterdam: 600 bin (akşamları çıkan De Courant Nieuws Van Den Dag ile birlikte 740 bin)
Corriere Della Sera-Milano: 575 bin
Expressen-Stockholm: 544 bin
Aftenposten/Oslo: 500 bin

İngilizlerin ünlü gazeteleri Sunday Times, Sun, Daily Mail, Daily Mirror, Daily Express, Daily Telegraph, Almanların Bild, İtalyanların Corriere della Sera, Hollandalıların De Telegraaf, Avusturyalıların Kurien gazeteleri bulunuyor.

Yurt dışında en çok satılan Türk gazetesi olan Hürriyet, kendi ülkesinden başka yerde satılan gazeteler sıralamasında, özellikle Alman-

ya'da ünlü Herald Tribune gazetesinden de daha yüksek bir satışa sahip bulunmaktadır.

BÜYÜK KURULUŞLARLA İŞBİRLİĞİ

Türklerin yurt dışındaki sesi olan Hürriyet, yüksek tirajının yanı sıra yayıncılık ve habercilik alanında da büyük kuruluşlarla işbirliğini gerçekleştirme düzeyine erişti.

YURT DIŞINDA: Ve Hürriyet binbir çeşit yabancı gazete ve dergi arasında baş köşede. Hürriyet başka bir ülkede yayınlanan gazeteler arasında da birinci sırada. Hatta Paris'te yayınlanan ünlü Herald Tribune'dan da daha fazla okunuyor.

Bugün kısaca "G + J" olarak anılan Federal Almanya'nın ünlü basın grubu "Gruener und Jahr"ın yayıncılarından olan Stern, Eltern, Brigitte gibi dergilerin Türkiye temsilciliğini Hürriyet yapıyor.

Deutscher Presse Vertlieb (D.P.V.) grubunun dağıtımını üstlendiği Schöner Wochen, Neue Mode, Essen und Trinken ve Geo gibi yayınlar ile Heinrich Bauer Verlag Herburn grubunun ünlü dergileri Quick, Bunte ve Burla'nın Türkiye dağıtımını da Hürriyet gerçekleştiriyor.

Bunlardan başka İngilizlerin dünyaca ünlü gazetesi Financial Times ve Amerika'nın New York Times'ı da Hürriyet'in işbirliği yaptığı gazetelerdendir.

Günümüzün ileri basın tekniğini kullanan Hürriyet, bu alanda Ortadoğu ve Arap ülkelerine öncülük ediyor. Örneğin Suudi Arabistan'da yayınlanan As Sark al Awsat ve Arab News gazeteleriyle hem haber yönünden hem teknik işbirliği yapılmaktadır. Bir merkezden başka merkeze PTT hattıyla sayfa nakli sistemi olan "Faksimile"yi Türkiye'de ilk uygulayan Hürriyet'in teknik elemanları şimdi Libya'da aynı sistemi Libya devleti adına sürdürüyorlar.

GENİŞ BİR HABER AĞI

Teknik gücünün yanısıra, beş kıtada geniş bir haber ağına sahip bulunan Hürriyet'in zengin haber kadrosu, kıtalararasında geç-gündüz farkını da dikkate alırsak, "günün 48 saatinde" gerek Türkiye'deki Hürriyet için gerek dünyadaki Hürriyet için durmaksızın çalışmaktadır.

Hürriyet'in İngiltere'nin başkenti Londra, Fransa'nın başkenti Paris'te ve Federal Almanya'nın Frankfurt ve Berlin kentlerinde büroları bulunmaktadır.

Garbis Keşişoğlu, Kemal Şener, Yalçın Bingöl, Murat Çulcu, İbrahim Gül, Yılmaz Övünç, Barbaros Seranoğlu, Recai Turgay, Korkut Pulur, Şener Apaydın, Nezih Akkurtay, Veddi Hakküder'den oluşan Frankfurt'taki Almanya merkez bürosu yayın ve okur hizmetlerinin yanısıra, Hürriyet'in Avrupa baskısının yönetim işini de yürütmektedir.

Berlin Bürosunda ise Kamil Yaman ve Olcay Başoğmez çalışıyor.

LÜTFEN SAYFAYI ÇEVİRİNİZ

Hürriyet'in Londra Bürosunda Nuyan Yiğit, Faruk Zabor, Mihrişah Tomasoğlu, Mücahit Öztürk ve Ali Üngenalp'ten oluşan tecrübeli bir başka ekip görev yapıyor.

Paris Bürosunda ise Gökşin Sipahioğlu ve yardımcısı Erol Özkoray var. Gökşin Sipahioğlu kendisini dünya basınına kabul ettirmiş ve adı hemen her ülkede bilinen bir Türk gazetecisi...

ŞİMDİ DE AMERİKA'DA, KANADA'DA VE AVUSTRALYA'DA

Avrupa'daki Türklerin ortak sesi ve kulağı olan Hürriyet'in çevresinde ortak Türk görüşü, şimdi Amerika kıtasında yine Hürriyet'in öncülüğü ile gerçekleştirilecek.

Dünya olaylarının güncellik kazandırdığı ve gerekliliğini bir kat daha artırdığı kitlelerin ve ulusların seslerini duyurma çabası böylece Amerika'da, Kanada'da ve Avustralya'da da güçlü bir temsilciye kavuşacak. Amerika'da sayıları küçümsenmeyecek bir düzeyde olan Türkler de artık daha etkin, unsurları tamam bir lobi oluşturabilecekler. Türkler arasındaki iletişimde önemli bir aşama sağlayacak Hürriyet aracılığı ile Amerika'daki soydaşlarımız demokratik etkinliklerini daha güçlü olarak kullanabilecekler.

Hürriyet'in Amerika Bürosu, New York'un ünlü 5. Caddesinin 42. Sokak ile keşildiği köşede bulunan 500 numaralı binanın 1021. dairesinde hizmete giriyor. Frankfurt'ta basılarak gönderilecek olan Hürriyet'in Amerika içinde özel anlaşma ile abonelere dağıtımı bu büronun elemanları tarafından gerçekleştirilecek.

Amerika merkez bürosu, okur ve ilan ilişkilerinin yanısıra, Amerika ve Kanada muhabirlerinin haberlerini de Hürriyet'in İstanbul'daki merkezine ulaştıracak. (516) 759-2635 numaralı telefonu kullanan Hürriyet Bürosu aynı zamanda Amerika'daki Türk lobisinin gelişmesine katkıda bulunmak ve Türk görüşlerini yetkililere duyurmak gibi görevleri de yerine getirecek.

Bize, bizden başkasının yararının olmadığını hemen her olayda ortaya çıktığı bir dönemde, kendi sesimizi kendimizin duyurması yolunda Hürriyet'in dış dünyada kaydettiği bu aşamaların ülke yararı açısından ayrı bir anlam taşıdığı da kabul edilmektedir. ●

SAYFA: 6

Hürriyet 'ten size

Nezhir
DEMIRKENT

Yeni gazetecilik...

RADYO, televizyon, video savaşının sürüp gittiği kitle iletişimi alanında yazılı basın dediğimiz gazeteler de hemen her gün kendilerini yenilemeye çalışıyorlar. Gaye okura en iyi düzeyde yaklaşmak olduğundan, gazeteler hiç edebilmek için olağanüstü gayret sarfediyorlar. İnsanların ne düşüneceklerini belirlemede arzu edilen sonucu sağlayamaları da, okurların ne üzerinde düşüneceklerini belirlemede çok kere başarılı oluyorlar.

Büyük ve karmaşık bir dünyada hemen her gün büyük bir süratle değişen olayları bir bir tespit edip gündeme getirmek, sanıldığı kadar kolay değildir. Ancak basının bir sorumluluğu da bu olayları bulup çıkarmaktır. Gelişen toplum benzer sorunları uzun süre tartışmaktan bıktığı için gazeteler okurlarına yeni yeni ufuklar göstermek zorundadırlar. Özellikle radyo ve televizyonun öncelik aldığı olaylarda basının genellikle geride kalması gazetecileri yeni bir gazetecilik anlayışına itmekte, bir yandan değişik konuları gündeme getirmeyi, öte yandan da bilinen olaylara başka gözle bakmayı meslek kuralı haline sokmaktadır.

Günümüzün basını iki olayla boğuşmaktadır. Biri teknolojiye ayak uydurmak ise diğeri okurla mevcut ilişkiyi daha da kuvvetlendirecek yaklaşımı sağlayabilmektir. Nitekim bunun sonucu olarak gazeteler her teknolojik gelişmeye çok pahalı da olsa erişmekte ayrıca yazı türünde yenilikler aramaktadır. Bugün basın alanında habercilik alanında yeni bir yazı türü gittikçe taraftar bulmaya başlamıştır. Yeni gazetecilik adıyla tanımlanan bu türe röportaj gazeteciliği veya edebi gazetecilik diyenler çıkmaktadır. Aslında bu, kuru haberdan uzaklaşma, habere düşünce ve renk katmaktır. Radyo ve televizyon çok kere haberi yalın olarak ve kısa sürede aktardığı için muhbir ve muhabirler yazı dillerini değiştirmek zorunda kalmaktadırlar. Yeni gazetecilik anlayışında gazeteci, olayı mümkün olduğu kadar objektif kalmak koşuluyla, kendi düşüncelerini de katarak yansıtmaya yolunu seçmektedir. Haberler daha bilimsel verilmekte, alternatif görüşler yansıtılmakta, haberin okura renkli bir şekilde tanıtılmasına çalışılmaktadır. Yıllardan beri kullanılan haber "flaş"ı terkedilmekte, aksine gazeteci edindiği izlenimi yazısının hemen başında açıklamaktadır.

Örnek vermek gerekirse gazeteci bir cinayet haberini kimin kimi öldürdüğünü vermeden önce cinayet hakkındaki düşüncesini dile getirmektedir. Bu sanıldığı kadar kolay bir iş değildir. Ancak radyo ve televizyondan haberi duyan okurla diya-

loğu sürdürebilmek için ayrıntıya inmek ve yeni boyutları bulup yansıtmak gereği doğmuştur. Böylece insan unsuruna daha fazla önem verilmektedir. Gazeteler yönünden haberin duyuru şansı giderek azalmakta olduğundan gazeteciler ya sonuçtan söz etmekte veya okurun ilgisini çekecek olayla ilgili bir ayrıntı bulmaya çalışmaktadırlar. Bu arada gazetelerin önemli bir girişimi de radyo ve televizyonun önüne geçmek, onlardan önce bazı haberleri açıklamak olmaktadır. Bunlar genellikle mahalli gücü fazla olan haberlerdir...

Geçtiğimiz günlerde bu gibi birkaç olayı sizlere iletmeye gayret ettik. "Rutin" denilen güncel haberlerden sınırlarak bir pazartesi sabahı Habur sınır kapısındaki kargaşayı dile getirdik. Birkaç gün sonra olayı farkedilen televizyon aynı konuya eğildi ve çok kısa bir süre sonra da Habur'da bizim kamuoyuna iletmek istediğimiz olaylar patlak verdi. Bu yeni gazetecilik anlayışının değişik tür bir sergilenmesiydi. Bir başka olayı ise Paris'te konsolosluk baskını sırasında uygulamaya çalıştık. Radyo, televizyon ve hatta diğer yayın organları olayı anlatırken biz babasız kalan iki yetim çocuğu okurların dikkatine sunduk.

Özetlemek gerekirse gazeteler olaylara eskiden olduğu gibi bekçi sadakatıyla sahip çıkmaktan uzaklaşmaktadırlar. Bunu yaparken de tek bir hedefleri vardır. Okurla varolan diyalogu güçlendirerek sürdürmek. Okur eskisinden daha fazla bilgi edinmek istemektedir. Okur olayların bir görüşle değerlendirilmesini beklemektedir, ve nihayet okur etkin olabilir için bilinçlendirilmek ihtiyacı içindedir. Kabul etmek gerekir ki bugün toplumun bir bölümü dünyada olup bitenleri sadece gazetelerden öğrenir, bilimsel yayınları izleme olanağı yoktur. Kitap satışlarının, insan sayısına göre çok sınırlı kalması bu düşüncüyü doğrulayan bir bulgudur. Yine insan olayların değerlendirilmesini, hatta gizli yanlarının açıklığa kavuşmasını da istemektedir. Gazeteler yanlış bir görüşe varsalar da olay sonrası yayınlanan bir yorum ile ilgi toplamaktadırlar. Ayrıca, okur, davranışlarını çok kere kendi dışından güçlenecek bir kaynaktan aramaktadır. Bugün gelişmiş ülkelerde gazeteler kamuyu yönlendiren yayınlar haline gelmişlerse bunda onun davranışlarını bilinçlendirmenin önemli payı vardır...

Tekrar edelim dünyada yeni bir gazetecilik anlayışı doğmaya başlamıştır. Teknoloji ile savaşan gazeteler topluma ayak uydurabilmek için önemli kararlar almaktadırlar.

daragaçları hazırlamaya yeltenen mi yoksa? Yoksa, böyle bir cellâtlığa özenenler yanında yer almaya ivedilikle koşan mı? Kendisiyle ve yazdığıyla tek satır hesaplaşmaksızın, kendini edebiyatın ve halkın kurtarıcılığına atayan mı? Yüksek sesle yalanı lanetleyip, alçak sesle yalandan başka bir şey söylemeyen mi?

İki kitabının satışı uğruna, herkesi "kadın özgürlüğü ve evlilik sorunu"na seferber eden mi?

Özgürlükten, kendi kapısının önünü bekletmeyi anlayan mı?

Eleştiriyi saygısızlığı, dostlukla laubaliliği, her şeyi seçmemekle bir şeye sövmeyi birbirine karıştıran mı?

Yaratı sorunlarının yerine, gözü dönmüş mülk düşkünlüğünü geçiren mi?

'Yazarımız'ın, bunlar ve benzeri pek çok çarpıcı çizgiyle resmini çizdiği bugünkü durum böyle bir durum olsa bile, hiç kuşkusuz yazar bu değil. Asıl yazarımız bu değil. Benim yazarım da bu değil.

Bütün sorunu, yarattığı yapıyla kendisi arasında olan, ilk ve asal sorununun yazarlık sorunu olduğunu bilen, yazarlık sorunu gibi, yazar sorumluluğunu da aydın kimliğinin kopmaz, devredilmez, vazgeçilmez, ertelenmez bir parçası kılabilmiş bulunan yazardır benim yazarım. Bu yazar, sayısı genel bir manzara çizmeye yetmese de, ülkemde vardır. Ve açık söyleyeyim, böyle bir yazarın da ülkesi; sınırları dağlar, dereler, denizlerle çekilmiş bir coğrafyası yoktur. Yazarlık sorunlarının sınırları olmadığı, yaratının sınırları olmadığı için.

Başta sıraladığım 'yazarımız' sorunlarının, çözümlenebilmesi, genel görünümün değiştirilebilmesi içinse, ille yazar olmak gerekmiyor. Uyanık ve aydın vatandaş olmak yetiyor. Uyanık ve aydın vatandaş olunmadan, kendisini yapıp çatmaya emek vermeden önce başkalarını yapıp çatmaya gözdikerek 'yazar olunca', içi kendi değer yükünden boşaltılmış 'yazarımız' çıkıyorsa ortaya.

Bugünler yazar dendi mi, edebiyat dendi mi, söze hemen Marquez'le başlanıyor ya, ben de kuralı bozmayayım. Sözün başın-

da anamadıysam da, yeri geldi, ortasında anayım.

Marquez, Nobel'i aldıktan sonra, kendisiyle yapılan konuşmalardan birinde de: "Yazarların kitaplarını yayıncıya götürmeleri gerektiğine inanmıyorum" demiş.

İlkin irkildim. Bir yanlış anlama yoksa, bu sözdeki içtenlik ve gerçeklik payını hayli kuşku götürür buldum. Öyle ya, Marquez'in kitapları ardarda ve pek çok dilde yayımlanıp durduğuna, Nobel kapısına dek dayanıp orada da taçlandırıldığına göre? Ama, ilk ve anlık tepkim geçer geçmez anladım ki, Marquez şunu söylemek istiyor: Yazarın sorunu, yaratının sorunlarıdır. Yazarken yayımlanmayı düşünmez o. Yayımlanmak için yazmaz. Ne de kitabının nerede, nasıl basılacağı, kimler tarafından nasıl okunacağı üstüne bir kaygısı vardır. Onun ilk ve son kaygısı, yazdığı kitaptır. Bundan ötesi onu ilgilendirmez. Bundan ötesi asla onun sorunu değildir. Okurun sorunudur.

Özetle, okur yazarını kendisi arar bulur. Onu yaşatmak da, öldürmek de, yüceltmek de, silmek de onun elinde. Okur sorunu çözülmeyen yazar sorunları (o kötü koşullar) ortadan kalkmaz. Okurun durumu iyileşmeden, yazarın durumu iyileşemez.

Besbelli ki, yazarına sahip çıkacak, bilinçli bir okur özleniyor burada. Yine de, özlenen bu okur, şurada burada kendi yazarının yaşadığından, onun varlığından nasıl haberli olacak? Yazar, en azından ilk kitabını da yayınevine götürmeyecekse, demek istiyorum.

Apaçık ki, götürecektir. Apaçık ki Marquez de götürmüş. Herhalde, yazdığı ilk kitabı, herhangi başka bir el çekmecesinden yürütüp yayıncının önüne bırakmadı. Ya da belki ortada ikinci bir Marquez, ikinci bir Borges, ikinci bir Salah Bırsel ya da Yaşar Kemal mutlaka vardır. Birinciler yazar, yaratır. Bu ikinciler de, birinciler adına kitapları yayıncıya götürür, onlara kontratlar imzalar, telif haklarını kararlaştırır, söyleşiler yapar, soruşturmaları yanıtlar, hayatını anlatır, yazdıklarını açıklar, tartışır, savaşır ve birincilerin yaratma sorunlarıyla başbaşa kalmasını sağlar. Bütün bunları yapan o ikinciler, gerçekte kimlerdir dersiniz? İlk ya da ikinci kitabını ilk

basım için (ilk ve son ödünü olarak) yayınevine götürmüş yazarın bilinçli, kendi yazarına sahip çıkan okuru. Ekmek gibi, su gibi, onsuz olamadığı okuru. Peki, bu okuru, öteki kötü koşulların yarattığı sorunları ortadan kaldırmadan nasıl sağlarız? Belki sağlayamayız, ama yazarlık sorunlarına yan çizen, aklını piyasa sorunlarına takan 'yazarımız'dan isek, kötü koşullar ortadan kalksa da bizi yayınevine götürecektir, bizim için savaşacak, tartışacak, bizim için kontratlar imzalayacak öndeki okur, işte o ikinci Marquez'leri hiçbir zaman bulamayız.

Gerçekte, savunduğumuz düşüncenin ve yazarlık, yazın anlayışının asıl savunucusu, belki sorunlarıyla uğraşıp didiştığımız kitaplarımız bile değil. O kitapların okuru.

Sürekli metin denemeleri yapan genç bir arkadaşım bana: "Ben iyi bir okur olmak için yazıyorum" dedi.

Ne diyeyim? Görülüyor işte, 'yazarımız' arasında yer almak için değil, ama iyi bir okur olabilmek için yazmak isteyenler, yazarlar var. Salt, yüzlerce yıldır yazılmışlara, yapılmışlara hakkını, değerini doğru dürüst verebilmek için.

Okur olmanın önemini kavramadan, yazar olmanın önemini de, durumunu da, sorununu ve sorumluluğunu da nasıl kavrayabiliriz ki?

'Yazarımız'dan olabilmek için harcanan onca çaba ve zaman, yazarlık sorunlarıyla uğraşmak için harcansa, bugünün genel görünümü büyük oranda değişir, sanmıyorum. Belki, 'yazarımız'lar/ın hepsi yine birer yazar olamaz ama, edebiyat yaşamımızdaki duruma ağırlığını koyan önemli birer okur olabilir.

Ben kendi adıma, yazdığım kitapla kendi aramdaki sorunları kendime asal sorun edindikçe, iyi bir yazar olamasam da, inanır, düne oranla çok daha iyi bir okur olabildiğimi görüyorum. Dün, gizlerini çözemediğim pek çok kitabı, bugün daha iyi çözüyorum. Dünyadaki pek çok önemli yazarın olduğu gibi, kendi ülkemin önemli yazarlarının da kitaplarını yayınevlerine götürenin, onlar adına telif hakları anlaşmaları yapmanın ben olduğuma bile inanıyorum.

Nesnel bir değerlendirmeye:

Ülkemiz yayıncılığının ana nitelikleri

Ferit Edgü

Yurdumuz yayıncılık açısından bir cennettir. Yalnız okur-yazar sayımızın yüksekliği değil, bu okur-yazarların önemli bir yüzdesinin, önemli sayıda kitap okuması dolayısıyla cennet sözcüğünü yerinde kullandığımızı sanıyoruz. Batı'daki ölçüler, haftada bir, yılda elli-iki kitap okuyan bir insanı iyi bir okur olarak nitelerken, Türkiye'de bu sayı (yılda 52 kitap) ancak orta sınıf bir okuyucu profilini oluşturmaktadır. Bizdeki istatistiklere göre iyi bir okuyucu, haftada en az iki kitap okuyan kişidir. Kuşkusuz, bu övünç verici durumun temelinde yurdumuzda öteden beri kitaba karşı duyulan sevgi yatar. Bilinen bir gerçektir ki çocuk kitap sevgisini, okuma aşkını, bizde daha okula başlamadan edinir. Henüz okumasını bilmeyen çocuklara, akşamları anneleri, babaları, ablaları, ağabeyleri öyküler okurlar. Her evde kitap bulunur ve kitapsız bir ev iskemlesiz masaya benzetilir. Halk arasında bir insanı aşağılamak için kullanılan deyimlerden biri "kitapsızlıktır". Kitap, ne tür olursa olsun, halkın gözünde kutsaldır. Ayak altında dolaştırılmaz, yere konulmaz, yırtılıp atılmaz ve yakılmaz. Eskiler, her kitabın içinde bir Tanrı kelamının bulunduğu inancıyla kitapları evlerinin nep baş köşelerine koymuşlardır. Bu geleneksel kitap sevgisidir ki yayıncılığımızın gelişmesine, ve bugün varmış ol-

duğu yüksek noktaya erişmesine yardımcı olmuştur.

Açıkça söylemek gerekir ki, Türkiye'de yayıncılık, hem kolay, hem kârlı bir uğraştır. Kolay bir uğraştır, çünkü her kitabın alıcısı hazır. En azından Fransa'daki kadar yazarımız vardır ama onlardan farklı olarak, bizdeki yazarların en azından 1000'i belki de daha fazlası kalemleriyle geçinir. (Fransa'da bu sayı 300'ü bulmaz. Tabii burda söz konusu olan yalnızca kitap yazarlarıdır.) İbrahim Müteferrika'nın atmış olduğu temel belki biraz geç ve güç olmuştur ama, çok sağlam olduğu kuşku götürmez. Özellikle XX. yüzyılın başlarından bu yana Türk yayıncılığı büyük bir hızla gelişmiştir. 1900'lerin başında yalnız dört yayınevi varken, bugün, bu sayı 144'tür. Yayıncılık, başka ülkelerle karşılaştırıldığında, gerçekten kolay bir iştir. Bunun nedenlerinden ikincisi, her dönemde (partili ve partisiz her dönemde) devletten gördüğü ilgi, yardım ve koruyuculuktur. Bu konuda bir örnek vermek gerekirse, kâğıt fiyatlarındaki normal artışlar, hiçbir zaman ciddi (başka bir deyişle, düşün, felsefe, edebiyat yapıtları yayımlayan) yayınevlerine yansıtılmaz. Bu da, kitap fiyatlarının, yiyecek, içecek ve eşyalar da olduğu gibi sürekli bir değişkenlik (artış) göstermesini önler. Çünkü kitap, ülkemizde bir aydın lüksü değildir.

Yayıncılığın kârlılığına gelince... Birçok ülkede olduğu gibi satmayan kitap yoktur ülkemizde. Az satan ve çok satan kitaplar vardır. Ama en az satan kitap bile, yayıncıyı zarara sokmaz. Bunu da, Türk okurunun ilgi alanının genişliğiyle açıklayabiliriz. Yalnız çocuk kitapları, serüven romanları, resimli öyküler, polisiye ve casusluk kitapları değil, dünya edebiyatının başyapıtları, yerli ve çeviri felsefe, tarih, toplumbilim, hukuk, psikiyatri, psikoloji, sanat tarihi, estetik, fen bilimleri, doğal bilimler (özellikle biyoloji ve hekimlik) kitapları yayımlanmakta ve alıcı bulmaktadır.

Tüm yurt sathına dağılımı sağladığı örgütleri, en ücre köşelere değin kitabın ulaşmasını sağlarlar. Ayrıca, gerek günlük basın organları, gerek radyo ve televizyondaki kültür programlarında kitaba ayrılan yer ve zaman, her önemli yayımın geniş kitlelerce duyulmasına yardımcı olur. Bu konuda eleştirmenlerin yetkisini ve etkisini de yadsımamak gerekir. En azından on eleştirmen vardır ki, her hafta yayımlanan yüzlerce kitap arasından üzerinde durulması gerekenleri büyük bir özenle seçip, okuyucuyu aydınlatırlar. Bu eleştirmenlerin övgüsünü kazanmış kitapları çok geçmeden "en çok satan kitaplar" listesinde görürüz. Bu da eleştirmenlerimizin okur üzerindeki say-

gınlıklarını ve etkilerini göstermeye yeter bir kanıttır sanırım.

Ülkemiz yayıncılığı, bu uyumlu ortam içinde, okura layık bir etkinliği sürdürür. Piyasa romanları ile bazı sapıkların cinsel dürtülerini gıdıklayıcı kitaplar yayımlayan bir-iki yayınevini saymazsak, yayımcılarımızın tümü, okura çağdaş kültürün, bu kültürü besleyen ana kaynakların baş yapıtlarını sunma yarışını içindedir. Sol/sağ, Doğu/Batı ayrımı gözetmeksizin, ulusal ve evrensel kültürün önde gelen örnekleri, titiz çalışmalarla çevrilmekte, eski kültür yapıtlarımız bugünkü dile aktarılarak gençlerimizin geçmişle olan bağlarının taze tutulmasına çalışılmaktadır.

Yayınevlerinin en büyük desteklerinden biri de kitaplıklardır. Her okulumuzda (ilkokuldan yüksekokullara) bir kitaplık bulunduğu gibi, kentlerimizde, kasabalarımızda da halk kitaplıkları vardır. Kitaplığın olmadığı yerlere, haftada bir (kış aylarında on beş günde bir) gezici kitaplıklar gönderilir. Bu kitaplıklara üye olmak, eve kitap almak, arşiv, mikrofilm vb. gibi hizmetler dolayısıyla yurttaşlar hiçbir ücret ödemezler. Bir kez olsun, ulusal bir ödül almış bir yazarın yayımlanmış ve yayımlanacak tüm kitapları bu kitaplıklar için satın alınır. Bu da, ödül alan bir yazarın, her kitabının daha çıktığı anda, yaklaşık 2500 adedinin satılması demektir.

Yazar için olduğu kadar yayınevleri için de, gelir açısından en önemli etkenlerden biri ödüllerdir. Yurdumuzda yaklaşık kırk kadar ödül vardır. Bankaların, vakıfların koymuş olduğu ödüller kadar, ünlü ya da ünsüz, aramızdan göçen hemen her yazar, şair ve eleştirmen için bir ödül konulur. (Adına iki ödül konulmuş sanatçılar varsa da, bunların sayısı azdır.) Bu ödüllerin çok büyük önemi vardır. Basın, radyo, TV bu ödüllere geniş yer ve zaman ayırır. Bunun sonucunda da, ödül alan yapıtlar, hemen "en çok satan kitaplar" listesinin başına geçer. Ve yazar hemen "köşeyi döner", yayınevi zaten çoktan dönmüştür köşeyi.

Bu arada, yazarla /yayınevleri arasındaki ilişkilerden de söz etmek gerekir kanısındayım. Yazarlar, genellikle bir yayınevine bir anlaşmayla bağlıdır. Batı ülkelerinde olduğu gibi, bir yazarın, hemen hemen tüm kitapları aynı

yayınevi tarafından yayımlanır. Kitapları çok satan bir yazar, bir yandan kendisi kazanırken, öte yandan, kendi sırtından yayınevinin de para kazandığını bilir, ama bundan pek fazla gocunmaz. Çünkü bilir ki, Doğu'da, Batı'da da bu böyledir ve yayınevinin genç yazarları, güç yazarları yayımlayabilmesi ancak böyle mümkün olabilir. Bu nedenle, kendi yayınevinin yayımladığı her genç ve güç yazarın kitabında kendisinin de bir katkısı olduğunu bilir. Aynı uğraştan olan kişiler arasındaki sessiz ama onurlu bir dayanışmadır bu. Aynı bilinçle davranan yayınevi yöneticileri de, kazandıkları ölçüde, genç ve güç yazarlara yayınları arasında yer verirler. Böylece yayınevi kendine bir prestij sağlar ki, bu da onu, buzdolabı, peynir, araba üreticisi ticarî kuruluşlardan ayırır. Çünkü bilir ki bu sonuncularda, tek amaç kârdır, oysa yayıncılıkta tek amaç kâr değildir.

Bir ülkenin kültürünün oluşmasına katkıda bulunmaktadır o.

Yayımlayacağı yazarı, kitabı seçerken bu bilinçle davranır.

Hamiş I./Bir haksızlık etmemek için, yayıncılığımızın gelişmesine (özellikle sürekli yayınlar alanında) karınca kaderince ama kuşkusuz büyük bir anlayışla, katkıda bulunan PTT idaresini de anmak gerekir. Son on yılda, bir kez olsun "basılı malzemenin" posta giderlerine bir kuruluş zam yapmaması bu katkının güzel bir örneğini oluşturuyor.

Hamiş II./Geçen yılın sonlarında Ankara'da toplanan "I. Milli Kültür Şûrası"na "Yayının Önemi ve Kültür Değerleri Üzerine Etkisi" konusunda bir bildiri sunan Sümerbank temsilcisi Hayrettin Karerken, "1967'de ülkemizde 5.688 kitap basılırken 1980'de 4.316 kitap basıldığını" belirtmişse de (Bk. Milliyet Sanat, 1 Kasım 1982) bu gerçeğin yukarıda saydığımız niteliklere gölge düşürceğini, hele hele bunları yalanlayacağını hiç sanmıyorum. Lüzum görülürse, bu konu üzerinde ayrıca durabiliriz. ■

Benzetmek gibi olmasın

Bir ülkeden (Fransa) birkaç örnek:

● 1844'de, Eugene Sue, "Juif Errant" adlı romanının karşılığında 100.000 altın frangı cebe indirmişti. (Bugünkü karşılığı 4 milyon FF, ya da 100 milyon TL.) Balzac ise, "İnsanlık Güldürüsü"nü tümü için bunun onda birini almıştı. Flaubert'in ise, "Madame Bovary" yayımlandığında (1857) eline yalnızca 500 franklık geçmişti. Balzac, Flaubert ve Sue, bugüne değin yaşamış olsalardı, ilk ikisi mülti-milyoner, Eugene Sue ise, romanlarını kimse okumadığı için meteliğe kurşun atıyor olacaktı.

● Fransa'da, bugün, yılda yaklaşık on bin kişi kitap yayımlamaktadır. Bunların arasında yıllık geliri bizim paramızla bir milyon lirayı aşanlar "profesyonel" yazar sayılmaktadır. Bunların sayısı ise iki bin kadardır. (Züğürt tesellisi: Talihin güldürdüğü yazarı, Tarih güldürmez.)

● Camus'nün "Veba"sının satışı, örneğin bir "Rüzgâr Gibi Geçti"yi geçmiştir: 4 milyon. Bir kitabı dört kişinin okuduğunu varsayarsak 16 milyon Fransız "Veba"yı okumuş demektir. Bu

da, 15 yaşın üzerindeki Fransız halkının hemen hemen yarısı eder.

● Sartre'nin ölümünü izleyen bir yıl içinde, sanatı, yaşamı ve düşünceleri üzerinde dört büyük inceleme yayımlanmıştır. Sartre'nin kendi kitaplarının satışı ise, "Bulantı" 2 milyon, "Duvar" ve "Sözcükler" 1 milyon 750 bin adettir.

● Yayımladığı özenli sanat kitaplarıyla ünlü Mazenod Yayınevi'nin kimi kitaplarının satışı 100 bini aşmaktadır. Bu kitapların fiyatları ise 15-25.000 TL. arasındadır. İki yıl önce yayımladığı "İslam Sanatı" konulu kitabın tirajı 50.000.

Hamiş: Bu garip ülkede, solcu yazarlarla sağcı yazarların, faşistlerle komünistlerin kitapları aynı yayınevinde yayımlanabilmektedir. Hatta birbirlerine saldıran, birbirlerini aşağılayan yazarların kitabı, aynı yayınevinin amblemini taşıyabilmektedir. Örneğin. Alman yanlısı faşist Drieu la Rochelle ile Aragon ve Eluard'ı, Marx ile İncil ya da Kuran'ı aynı yayınevi, aynı dizide, yanyana, diz dize yayımlayabilmekte ve bundan ne yayınevi, ne yazarlar, ne de çevirmenler hicap duymaktadır ki şaşmamak elden gelmez. ■

Soruşturma

"1983 Türkiye'sinde yazarın durumu" konulu soruşturmamıza aldığımız yanıtları aşağıda sunuyoruz. Çeşitli nedenlerle Cevdet Kudret, Aziz Nesin ve Erol Toy'un yazılarındaki bazı bölümleri yayımlayamadık, kendilerinden özür dileriz.

Salâh Birsel

Lafı dolandırmadan söyleyeyim. Meşrutiyet yıllarında, Saffet Nezihi, Cyrano de Bergerac yazarı Edmond Rostand'ın oyununa yayıncıların 5 bin lira yazarlık ücreti ödeyeceklerini duyduğu gün küçük dilini yutmuştur. Çünkü hazret "Zavallı Necdet" romanından ötürü forma başına 40 kuruş almıştır. Bütün romandan eline geçen de 8 İngiliz lirasıdır. Üstelik romanın gazetede tefrika edilmesi hakkı da yayıncıya bırakılmıştır. Yayıncıların Türk yazarını sömürsü uzun yıllar sürgit olmuştur. Sanırım Aziz Nesin, Yaşar Kemal gibi çok satan yazarların ortaya çıkması yayıncıların yazar önünde diz çökmesine yol açabilmiştir. Nedir, bunların başarılı durumları da kendi yapıtlarına bağlı kalmış, başka yazarların sömürülmesini önleyememiştir. Şimdiler bir yayıncı akını var. Herkes önüne gelen kitabı basmak için birbiriyle yarış ediyor. Bu yüzden yazarlara yüzde 10, yüzde 15 yazarlık hakkı ödeniyor. Ama bu sağlıklı bir gelişme midir, değil midir?.. Bu-

nun üzerinde durmak gerekir. Bence bütün sorun yazarların toplum içinde saygınlık kazanmasına ve kitapların gelgeççi bir ilgiyle değil, sessiz ve derinden okunmasına bağlıdır.

Muzaffer Buyrukçu

Nükleer bir savaş olasılığının ülküntüsünü ensesinde duya duya. Geçim sıkıntılarıyla boğuşa boğuşa.

Yapıtlarının yayımlanıp yayımlanmayacağı sorununun yumruğunu yiye yiye,

Kafasındaki savcılarla, yargıçlarla, polislerle, sansür kurullarıyla kovalamaca oynaya oynaya, yazmaya devam edecektir. Onun işi budur çünkü. Duyduklarını, sezdiklerini, gördüklerini, düşündüklerini, saptadıklarını, gözlemlediklerini, yani yaşadıklarını, yaşananları yazmaktır. Yansıtmaktır, yorumlamaktır, eleştirmektir. Güzellikleri, sevinçleri çoğaltmak, bu çoğaltıcı kaynakların kurumamasını sağlamaktır. Aydınlıkları daha bir aydınlatmak, karanlıkların özünde, gizliliklerinde de aydınlık aramaktır.

Kendisinin ve başkalarının bitmez tükenmez acılarını, o acıları doğuran nedenleri, acıları yaşatan ortamı, koşullarını, iç ve dış yaşamlardaki karmaşanın sıkıp

suyunu çıkardığı insanın trajikomik öyküsünü, ilişkilerin sonsuzluğundan hareket ederek yazmaktır. Çelişkileri, terslikleri, üretilen kötülükleri, belâları hiç duraksamadan sergilemektir.

Ayrıca sanatının bünyesine sızmayı başaranlarla sızma fırsatlarını kollayan yerli ve yabancı sorunlarla, hastalıklarla, kişisel sürtüşmelerle, çatışmalarla uğraşacaktır. Haksızlık yapacaktır, kendisine yapılan haksızlıktan etkilenecektir. Övecektir, övülecektir. Adı edilmediği, övülmediği durumlarda çevresine küsecek, kin besleyecektir, yadsıyacak ya da uzaklaşacaktır.

Kümeleşecektir. Öbür kümelerdeki yazarları adam yerine koymayacak, bir yeteneğin sivrilip ilgi çekmesini istemeyecektir.

Ödüller kazanıp alkışlanacaktır. Kazanmayınca ödüllüleri suçlayacaktır.

Şimdiye kadar yarattıklarının daha önemlisini, daha büyüğünü, daha ölümsüzünü yaratmaya çalışacaktır.

Ama asıl önemlisi, nicedir insanın sağlığına zararlı nesnelere sınıfına sokulan, böyle nitelendirildiğinden ötürü de yargılanmaya, sanık sandalyesine oturtulmaya aday olan yapıtlarını, bu ilkel, bu insana aykırı anlayışın boyunduruğundan kurtarmaya çabala-

yacaktır. Suçlayıcılara, suçlayıcıların tutumlarını onaylayanlara kitaptan korkulmaması gerektiğini anlatacaktır bıkmadan usanmadan. Kitabın aslında ekmek gibi, su gibi, hava gibi, güneş gibi onsuz edilemeyen bir nimet olduğunu, düşmanlıkla değil dostlukla ilgisi bulunduğunu açıklayacaktır. Uygar toplumların çok, hem de çok, geri toplumların ise az kitaplı toplumlar diye tanımlandığı gerçeğini savunacaktır. Bir de, yasaklamalar, toplatmalar yüzünden kitaptan, okumaktan korkan, uzaklaşan okurlarla iletişim kurma olanaklarını kurcalayacak, eksiltilen sevgi, saygı ve güven bağlarını, yeni ve olumsuz bir girişim sonucu kopana kadar yaşatmak için çırpınacaktır.

Geçmişte olduğu gibi doğruların, erdemlerin, özgürlüklerin maskelenerek ya da ereğinden saptırılarak yoz bir kimlikle insan yaşamının bütün birimlerine, bütün eylemlerine yerleştirildiğini anladığı mı, hemen sorumluluğunun bilinciyle ortaya atılacak... sağlamlı çürüten, güzeli çirkinleştirenlerle savaşmış ve sahip olduğu değerlerin yok edilmesini önleyecektir.

Bütün umutların umutsuzluklara yedirildiği, korkunun, suskunluğun, ölümün her an her yerde görüldüğü, hissedildiği, sezildiği, korkunç bir biçimde yaşandığı; ormanlarda hayvan değil sokaklarda insan avlandığı, Türkiye'nin kocaman bir mezarlığa dönüştürüldüğü 12 Eylül öncesi o rezil, o tarihin en karanlık dönemine benzeyen bir dönemin (O dönemde kişilerin üretme, yaratma, düşünme yetenekleri dondurulmuştu. İnsan insanlıktan çıkartılıp zavallı bir yaratık yapılmıştı. Korkunun tutsağıydı, yığınların pençelerine teslim edilmişti. Hakların en kutsalı yaşama hakkı elinden alınmıştı.) hortlamaması, tekrar filizlenmemesi için vargücünü harcayacaktır.

Herhalde bunları yapacaktır 1983'te.. Yani ebedi işlevini eksiksiz sürdürecektir.

Cevdet Kudret

"1983 Türkiye'sinde yazarın durumu" mu dediniz?.. Bu ortamda durum saptaması mı yapmak istiyorsunuz?

Bunca şeyi göze alıp da hâlâ yazı yazmak isteyenler çıkacağını hiç sanmıyorum. Uzak değil, çok yakın bir gelecekte Türkiye ozan-

sız, öykücüsüz, romancısız kalırsa hiç şaşmayalım. Zaten yazsalar da kim basacak? Bassalar da kim alacak? Kâğıt fiyatlarının ikide bir yükselmesi yüzünden, gazete bile günün birinde alınmaz hale gelecek. 150-200 sayfalık kitaba 450-500 lira fiyat konunca nasıl satılacak? Ben kendi hesabıma, kitap alamıyorum artık, sıradan bir okuyucu (memur, işçi, vb.), harçlığandan artırdığını kitaba vermek isteyen öğrenci nasıl alsın?

Birtakım mimarlar, mühendisler, bizim Bodrum'da yazları meyhaneye, lokanta, butik işletiyor. Ozanlarımız, yazarlarımız birer el arabası edinip köşebaşlarında neden lahmacun, hamburger, pideli kebab satmasın? Kitap yerine kebab. Kafiyesi de tutuktan sonra neden olmasın? Günün birinde, bakıyorsunuz, küçük bir dükkânın üstünde aruz vezniyle yazılmış bir tabela:

**Meşhur kebabçı Anday usta
Mef'âlû mefâilûn fe'lûn.**

İşte, 1983 Türkiye'sinde yazarın durumu... Şiirsiz, öykücüsüz, romansız, denemesiz, eleştirisiz bir Türkiye...

Aziz Nesin

1983 yılında Türkiye'de yazarın durumu, öyle mi? 1982'de nasıldı ki? Ya 1970'de, 1960'da, 1945'de? Yazarlığımın ellinci, profesyonel yazarlığımın kırkdördüncü, gazeteciliğim de otuzdokuzuncu yılındayım. Bunca yılın kalem emekçisiyim, Türkiye'de yazarın durumu hep BB (Brigitte Bardot değil elbet.) olmuştur, olmaktadır. Ama bugünkü kadar BB olduğunu hiç görmedim.

Eski Vatan Gazetesi'nin yönetim ve basımevinin üst katındaki oda kapılarının üstünde "Yazı İşleri", "Sekreterlik" "Yazar" yazılı küçük levhalar vardı. Rahmetli Adnan Veli bigün "Yazar" yazılı tabelanın başına "zor" sözcüğünü eklemişti: Zor yazar!.. Yazar olarak ben beni bildim bileli Türkiye'de yazar, yazar ama, zor yazar... Elbet "zor yazar" olmayan yazarlarımız da var, var ama öyleleri yazsa ne yazar, yazmasa ne yazar!

Zor mor, üniversitedekilere, hani şu bizim bilimcilere ve bilginlere göre, yine de iyidir yazarlarımız. Yirminci yüzyılın ortasında uygar Fransa'nın asker havacıları ve paraşütçuları Cezayirli yurtseverlere kankusturur,

işkence ederlerken, Paris'te bir hukuk profesörü -yazık ki şimdi adını anımsayamıyorum- kürsüye çıkmış ve öğrencilerine "Bağımsızlıklarını isteyen Cezayirlilere işkence eden böyle bir yönetim altında profesörlük çüppesini giymekten utanıyorum.." diyerek çüppesini (binisini) çıkarıp atmış ve bir daha ders vermeyerek tekbaşına bir bilimci olarak tarih önünde Fransa'nın onurunu kurtarmıştır. Kimi ülkelerde öyle dönemler olur ki, bir profesör, bir yazar, bir sanatçı bütün bir ulusun onurunu tarih önünde tekbaşına yüceltebilir.

(...)

Gelelim yazarın durumuna: Yangın yerlerinde, deprem yerlerinde, ören yıkıntılarında, hani yıkılmış duvarlar olur. Bir bakarsınız, birbirinin üzerine yığılmış taşların arasından, çocukluğumuzda "Annesine babasına pay veren" dediğimiz o olağanüstü çiçek çıkıvermiş. O ne güzel renklerdir, güzel ve değişik... O ne güzel biçimdir öyle! Bu çiçek bir mucizedir. Çünkü, sıkışık taş yığınları arasından, yani bir çiçeğe hiç uygun olmayan bir ortamda kendiliğinden yetişir. Ne kimse ekmiş, ne kimse dikmiştir... Ne besleneceği yeterli toprak, ne gübre vardır, ne de zavallıyı bir sulayan... Kupkuru ve sıkışık taşların arasından o olağanüstü boynunu güneşe doğru uzatıvermiştir. Bu yoksunluklar yetmezmiş gibi, zavallıyı çoluk çocuk koparır, taşla ezerler, tekerlekler çignir. Ama o inatla güzel çiçeğini verir. Kimileyin kökünden söküp atarlar bıyana... Dört bir yana tohumlarını saçar, bir de bakarsınız, taşlar arasından çıkıp güzelliğini sunmuş insanlara...

Türkiye'de yazarın durumu, işte bu mucize çiçek "Annesine babasına pay veren" in durumu gibidir. Aslında biz yazarsak, kimsenin bizi gereksindiğinden, istendiğimizden değil, biz arsızlığımızdan, yüzüzlüğümüzden yazarız. Toplumun üst basamaklarındakilerden hiçkimse istemezken, çorak ve kurak yerlerde, susuz ve bakımsız ve besinsiz ve horlanarak ve aşağılanarak, halkımızın güzelim renklerini, biçimlerini, kokularını çiçek çiçek insanlara, bütün dünya insanlarına sunuyoruz. (İnanınız lütfen, yazımın burasında dayanamayıp, Türk edebiyatı ve yazarları adına ağladım.) Taşlar arasından çıkan "Anasına babasına pay veren" çiçeğinden bizim bir ayırdımız

var, bizler anasına babasına değil, başkalarının ağzının payını veriyoruz. Ezilmemiz, çiğnenmemiz bundan...

Öyle ülkelerde öyle yazarların jübilelerinde bulundum, anma törenlerine katıldım ki, o yazarlar adına anıtlar dikilmiş, müzeler kurulmuş, alanlar açılmış, yontuları yapılmıştı. Oysa bizde onlar düzeyinde, hem de üçüncü beşinci dereceden on-onbeş yazar değerleri hiç bilinmeden aramızda yaşayıp durmaktadır.

Umutsuz muyum? Hayır... Böyle gelmiş, böyle gider mi? Hayır, böyle gitmez, böyle gidemez! Halkıma, Türk insanına, yurduma, geleceğe sonsuz güvenim var. İsterseniz siz benim bu güvenime avuntu deyiniz. Olsun, benim güvenim var yine de... Şuna içtenlikle inanıyorum: Üç yıl mı desem, otuz yıl mı, elli ya da yüz yıl mı desem, ama gün gelecek ve işte o gün, kuraklarda, çoraklarda kendiliğinden yetişen, inadına yaşayan bu mucize yaratıkların kimler oldukları, onlara eziyet eden, onları horlayıp aşağılamaya, küçültmeye çalışan insanların çocuklarına, torunlarına ve torunlarının torunlarına okul sınavlarında sorulacak ve bilemezlerse sınıfta bırakılacaklardır. Ve gelecekteki o öğrencilerin bugün yaşamakta olan dedeleri, torunlarının kendi adlarını, kim olduklarını bileceklerine güveniyorlar mı? Güvenebilmeleri için, kendileri dedelerinin dedesinin adını söylesinler. Oysa hepsi de Pir Sultan'ı biliyor, bilmek zorunda. Ne şaşılası değil mi?

Erdal Öz

Faulkner, yazar için üç şeyin gerekli ve yeterli olduğunu söylüyor: Yetenek, disiplin ve çalışma. Buna Türkiye'de dördüncü bir şeyi daha eklemek gerek: Yazarı yaşatabilecek bir gelir. Kitaplarının geliri kesilen bir yazarın, ek bir geliri yoksa, yetenek, disiplin ve çalışmayla nasıl yetinebileceği, merak konusudur. Geçmiş yıllarda, bir ek geliri olmadan, yazdıklarıyla yaşayabilen ve yazabilen üç beş yazar adı sayabilirdik. Ama özellikle 1983 Türkiye'sinde, Yaşar Kemal dışında, yazdıklarıyla yaşayabilme ve yazabilme durumunu sürdürecektir yazar düşünemiyorum.

Nüfusumuz hızla artıyor. Okur sayısının da arttığı bir gerçek. Ama kitap fiyatlarındaki kaçınıl-

maz ve olağanüstü artışlar yanında, kitap okurunun cebindeki paranın hızla azalan satınalma gücü, ister istemez yazarın durumunu etkileyecektir. Kitap satışlarındaki hızlı düşüş 1982'de açıkça görülmüştü. 1983'ün geçen yıldan daha iyi olacağını kim söyleyebilir?

1982 de gösterdi ki, yayınevleri, ayakta kalabilme savaşına girdiler; ister istemez de çok satılı kitapların basımına yöneldiler. Bundan en çok zarar görenler de genç yazarlar oldu. Hele ilk kitaplarını yayınlamak durumunda olan genç yazarların, kendilerine bir yayıncı bulabilme yolları iyice kapandı. Bu da edebiyatımızda aranan taze kanın bulunmasını geciktirecektir.

Değişen koşullar içinde bir takım yazarlar, açıkça söylemek gerekirse, yazdıkları üzerinde bir tür "otosansür" çalışmasına girdiler, girmek zorunda kaldılar. Bu da yeni ürünlerin günışığına çıkmasını bir ölçüde engelledi.

Hele üniversitelere konulan dört yıllık zorunlu edebiyat derslerinde okutulacak yazarların, bir genelgeyle kamuoyuna açıklanan listesi, bu listede yer alan Sait Faik ve Tarık Buğra'nın dışındaki bütün tanınmış yazarlarımız için bir tür yasaklama durumu yarattı.

1983 yılında Türk yazarının durumu için nasıl iyimser olabilirim?

Erol Toy

Bence yazarlığın iki sorunu vardır. Aynı zamanda sorumu olan bir yazgı diyebiliriz buna: Yazmak ve okutmak!..

Siz isterseniz birine iç sorun ve sorum, diğerine dış sorun ve sorum deyin. Sonuçta aynı noktada buluşuruz.

Bunlara kısaca, kaba hatlarıyla şöyle bir göz atmaya var mısınız?

İç sorun; yazmak yani, neyi gerektirir dersiniz?

Önce bir konu bulacaksınız. Diyelim hayatınız romandır!.. Diyelim çevrenizde hiç duyulmadık, hiç görülmedik benzersiz bir dram yaşanmıştır! Ve siz bunu bir başkasının algılamadığı biçimde özümseyip, anlatabilecek gücü kendinizde buluyorsunuz! Sarılın kâğıda kaleme... Döktürün döktürebildiğinizce!.. Dıştan baktınız mı bu kadar kolay.

Acaba gerçekten öyle mi? Yağma yok. Çinliler, "Güneşin altında söylenmedik söz yoktur" der-

ler. Öyleyse, ele geçirdiğinizi sandığımız konuyu, ak kâğıdın üstüne buluşturmadan önce başımızı kumdan çıkarın, şöyle bir bakınacaksınız güneşin altına. O konuda yalnız ülkenizde değil, eliniz erebildiğince dünyada söylenmiş bütün lafları gözden geçirmeye koşulacaksınız. Üstelik bununla da yetinmeyerek, onları özümseyecek, onlardan bir başka yaklaşımla, bir değişik deyiş bulacaksınız. Yani hem açık seçik bir dünya görüşünüz olacak, hem o görüşü alışılmışın dışında kendinize özgü bir değişik deyiş biçimimiz. Yoksa hırsızlıkla suçlanmaktan cahilliğinize sığınıp aklansanız bile, taklitçilikten yakayı ele verirsiniz.

O zaman bu iç sorunu çözmek için yıllar gerekir mi buyurdunuz? Ha şunu bileydiniz. Sorun bu kadar ağır, sorum bu kadar açıktır. Canınız çıkacak, suyunuz süzülecek ve özünüz emilecektir. Yoksa ustasının ettiği lafları yineleyen bir papağan olmanız işten değil. Bilmeyenleri bir zaman kandırırsınız. Alışılmışın kalıpları içinde bir zaman gününüzü gün eder, bunalımlarla, kişisel tatminlerle keyif sürer gidersiniz. Ama, gidersiniz. Bilinmeyenin bilineceği, duyulmayanın duyulacağı zaman geldi mi, balonunuz patlar. Yazıcı için asıl dram da o zaman başlar... Bana ne, ben benden geçtikten sonra çatlasa da patlasa da vız gelir mi, dediniz? Yanıldınız işte. Neden mi? Adam, bunca emeğin karşılığında dünya nimetlerinin bir dolusunu kazanabileceken, tutup da hemen hemen kişisel hiçbir kazanç vermeyecek bir işi yapar mı?

İşte burada, ikinci sorun ve soruma geliyoruz. Okutmaya yani!

Bu da bir belâ... Kimse sizin verdiğiniz emeği düşünmez de, kendi gönlüne göre şeyler yazıp yazmadığını bakar. Devletlû, yasalara uygun olup olmadığını... İzzetlû, herkese talkın vermeyi hüner sananlar yani, geçerli ahlâk ölçülerine sahip çıkıp çıkmadığını... Şöhretlû, eleştirmen, tanıtman, öven ya da yeren takımı ise; kendi kliğine, bilgisine (o ne kadar), görgüsüne, anlayışına, bili ve bilincine çakışıp çakışmadığını... araştırır, inceler ve yargularlar. Hepsinin ortak tutumu, meşrebine göre cezalandırma ya da ödüllendirme. Hepsini hoşnut edebilirsen, devletlû sırtını sığazlar, elindeki iletişim araçlarıyla yaygınlaşmanı sağlar. Radyoya, televizyona, okul kitaplarına örnek gösterilirsin... İzzetlû,

(Devamı 63. sayfada)

SORGUDAN SONRA — Başyazarımız Nadir Nadi ile Yazı İşleri Müdürümüz Okay Gönensin 31 Ocak 1983'te İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığında ifade verdiler.

Dava 7 martta başlıyor

Cumhuriyet 19.2.1983

Başyazarımız Nadir Nadi için 5 yıl hapis isteniyor

«Tuhaf Bir Tasarı» başlıklı yazı için açılan davada Yazı İşleri Müdürümüz Gönensin de 6 yıl hapis istemiyle yargılanacak.

İstanbul Haber Servisi — Başyazarımız Nadir Nadi ile Yazı İşleri Müdürümüz Okay Gönensin'in yargılanmalarına 7 martta İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinde başlanacak. «Yayın yoluyla suç işlemeye teşvik ettikleri» iddiasıyla Nadir Nadi'nin 5, Okay Gönensin'in de 6 yıla kadar hapisle cezalandırılmaları isteniyor.

Başyazarımız Nadir Nadi ile Yazı İşleri Müdürümüz Okay Gönensin hakkında, Nadir Nadi imzasıyla 23 ocak 1983 tarihli gazetemiz-

de yayınlanan «Tuhaf Bir Tasarı» başlıklı başyazı nedeniyle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığınca soruşturma açılmıştı. Nadir Nadi ve Okay Gönensin İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcısı Hanefi Öncül tarafından, 31 ocak 1983 pazartesi günü sorguya çekildiler.

Daha sonra Nadi ve Gönensin hakkında TCY'nin 311/2. maddesi uyarınca «yayın yoluyla suç işlemeye teşvik» suçlamasıyla dava açıldı. İddianame, Başyazarımız ve Yazı İşleri

Müdürümüze tebliğ edildi. Yargılamaya 7 mart 1983 günü İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı (1) Numaralı Askeri Mahkemesinde başlanacak.

İddianameye göre Nadir Nadi ile Okay Gönensin hakkında 6 yıla kadar varan hapis cezaları isteniyor. Ancak Nadir Nadi hakkında, 65 yaşını geçmesi nedeniyle TCK'nın 56. maddesinin uygulanacağı belirtiliyor. Söz konusu madde, verilen cezanın 1/6 oranında azaltılacağı kuralını getiriyor.

Nadir Nadi imzasıyla 23 ocak 1983 pazar günü yayımlanan «Tuhaf Bir Tasarı» başlıklı başyazı gazetemizde ilk kez 13 ağustos 1961 tarihinde yayımlanmıştı.

SEKA kâğıtlara yeniden acımasızca yüzde otuz zam yaptı

1972'de 2. Cephe Hükümetinin yaptığı zamma ek üç ay önce yapılan zamma yeniden % 30 zam yapıldı. Para devalüasyonu nedeniyle kâğıt zammı yüzde yüzü buldu. Okul defterleri ve kültür yayınları fiyatı beş misli arttı.

Kültüre, eğitime zamlar büyük darbedir. Kâğıda - kartona ambalaja bağlı mamullerin yeniden fiyatı yükselecektir. Sözde okul kitabı kâğıdı ile kitap ve dergilere verilen kilosu 14.750 TL.'ye yükseldi. Aynı 3. hamur kâğıdı hükümet gazetelere şirin görünmek için 650 kuruştan verilmeğe devam edecekler. Öğretmen ve çocuk velileri defter ve yardımcı çocuk kitaplarını alamıyacağından Anayasaya göre eşitlik ve yararlanma kalkacaktır. Yalnız zengin çocuklar okuyacak, kültür kitapları yerine seks ve zararlı kitaplar çoğalacaktır.

Sade doğu değil, tüm Anadolu halkının çocukları artık yazılı kitap okuyamayacaktır.

Her zamdan sonra halktan koparılan zammı SEKA işçileri de koparıp kendine alıyor ve milyonlarca insan dünyada en pahalı kâğıdı kullanıyor. Gösteriş için bir taraftan ucuz kâğıt ihraç edilen SEKA sık, sık zamlarla stok yapanları zengin etmektedir. İnsafsızca zammı teklif edenler ve onaylayanlar binlerce kişinin beddua ve lânetlemesine hedef olduğunu düşünmüyorlar mı? Beş on bin işçinin sendika baskısı ile kâğıt maliyetini arttıranlar, milyonlarca işçinin çocuğunu kültürsüzlüğe itiyorlar. Vicdan ve utanmazlık kalmamış oluyor. Bu hal cehalete gidiştir. Eğitim ve kültürün gelişmesine, yayımına engel olanlara Millî Eğitim ve Kültür Bakanları dur demelidir. Ayrıca kâğıt fiyatlarını Başbakan ve Reiscumhur indirtmelidir.

Ekmek ve benzin gibi kâğıt fiyatı dondurulmazsa açılan okullardan okumayan binlerce yarım adam çıkmakta devam edecektir. Okuma ihtiyacını solcu - sağcı zararlı yayınlar dıştan alacakları para ile bastırıp beyinleri yıkıyarak gençlerin birbirine kan davası gibi yıllarca kurşun sıkması kâğıt pahalılığı nedeniyle eğitici, öğretici yayınların ve hatta çocuğun dimağını çalıştıran masallar bile basılamıyacaktır.

Bizden bir kerre daha yazması.

BAKIŞ

YENİ KÂĞIT FİYATLARI (DEĞİŞMEYEN TEK FİYAT: GAZETELER İÇİN 3. HAMUR)

C İ N S İ	Eski fiyatı Tonu	Yeni fiyatı Tonu
1. Hamur Ofset	35.000 TL.	43.500 TL.
1. Hamur 60 gram	28.500 TL.	36.000 TL.
1. Hamur bobin 60 gram	26.500 TL.	34.000 TL.
1. Hamur bobin 75 gram	25.500 TL.	33.000 TL.
1. Hamur ebat	27.500 TL.	35.000 TL.
1. Hamur hafif kuşe	45.000 TL.	52.500 TL.
Beyaz pelür	31.000 TL.	38.000 TL.
Renkli pelür	32.500 TL.	40.500 TL.
Formika kâğıt	20.000 TL.	26.500 TL.
Beyaz Sülfite bobin	23.000 TL.	29.500 TL.
Kraft Linerz 160 gram	17.500 TL.	19.000 TL.
Beyaz Bristol karton	25.000 TL.	35.500 TL.
Dosyalık karton	18.000 TL.	21.000 TL.
Kroma karton 300 gram	19.500 TL.	22.500 TL.
Küsös karton	20.000 TL.	24.500 TL.
2. Hamur beyaz	16.000 TL.	18.500 TL.
Renkli ikinci hamur	17.000 TL.	19.500 TL.
Sarı okul defter kâğıdı	16.000 TL.	18.500 TL.
Odun karton	18.000 TL.	21.000 TL.
Çaycuma Kraft torba 70 - 90 gram	20.000 TL.	21.500 TL.
Çaycuma Kraft ambalaj kâğıdı	20.000 TL.	21.500 TL.
3. Hamur kâğıt	14.750 TL.	14.750 TL.
3. Hamur (gazetelere)	11.000 TL.	6.500 TL.

Sovyet atom santralının da kendi sınırlarına yakın bir yerde örneğin Hopa ya da Rize'de yapılması herhalde çok uygun olsa gerek..

Bugün 22 milyar kilovatsaat enerji üretilen Türkiye'nin enerji gereksinmesini ancak dört tane atom santrali ile gidermenin mümkün olabileceği söyleniyor. Ey gidi Türkiye ey. Nereden nereye geldi. 20 yıl evvel 5 milyar kilovatsaatten bahsedildiğinde,

— Ne lüzum var, diyenler vardı. Bugün ne santralleri enerji ihtiyacına, ne yolları ulaşımı-

na, ne limanları doldurma ve boşaltmaya, ne rafinerileri petrol ihtiyacına cevap verebiliyor.

Geleceğin büyük Türkiye için millet olarak sorumluluklarımızı bilmemiz gerekiyor. Elbette özgürlükçü bir rejim içinde insan gibi yaşayacağız.. Dilediğimizi satın alacağız. Ama gerektiği zaman. Üretimimizin yarısını ihraç etmek zorunluğunda olduğumuzu unutmayalım. Başka türlü kalkınmamız olanaksızdır. Hiç bir zaman israfa yol açmadan ancak yeterince yiyerek, içerek, giyinerek, sarfederek belki bir hedefe doğru ulaşabiliriz.

(Günaydın)

SANAYİ VE TİCARET ŞİRKETLERİ İLE BANKALAR İÇ İÇE GİRDİ

Bankaların, çeşitli şirketlerin sermayesindeki payları 9 milyar liraya yaklaştı

Bankaların fabrikalara kredi vererek faizcilikle veya hisse alarak sorumsuzca şirketlere yardımı ATATÜRK devletçiliğine aykırıdır. ATATÜRK bankaların doğrudan doğruya fabrikalar açarak ilk ham maddeleri yapmalarıyla devletçilik olur diyordu.

Etibank, Sümerbank, İş Bankası işletmeleri örnek alınmalıdır.

Örneğin, Yapı Kredi ve Emlâk Bankasının çimento, kireç, kereste, tuğla, fayans fabrikaları kurarak adına lâyük şekilde çalışması beklenir.

Ziraat Bankası'nın traktör ve sunî gübre için fosfat madenlerini işletip ve sunî gübre fabrikası kurarak bu yönde de iş sahası açmalı. Tefeci bankalar beş yılda ithal olunan bir hammadde fabrikası kurmazsa kalkınma olmaz, tefecilik sürer gider ve yabancı bankalara borç artar.

Bankalar, gün geçtikçe hızlanan bir eğilimle, sanayi ve ticaret şirketlerine ortak oluyorlar. Bankalar Birliği tarafından yayınlanan rakamlara göre, 1977 yılı sonunda ticari bankaların çeşitli şirketlerin sermayelerindeki payları 8 milyar 736 milyon liraya ulaştı.

Ticaret ve sanayi şirketlerine ortaklıkları bakımından yapılan sıralamada, İş Bankası ve Akbank, gerek toplam miktar gerekse 1977 yılındaki artış bakımından ilk iki sırayı alıyorlar. İş Bankası'nın 1976 yılı sonunda 1 milyar 804 milyon lira olan iştirakleri, 1977 yılı sonunda 469 milyon liralık artışla 2 milyar 273 milyon liraya çıktı. Akbank'ın ise 1976 yılı sonunda 817 milyon 397 bin lira olan iştirakleri 1977 yılı sonunda, 413 milyon liralık bir artışla 1 milyar 230 milyon liraya yükseldi.

Yapı ve Kredi, Vakıflar ve Garanti Bankaları ise, şirketlere ortaklıkları bakımından ilk beş banka arasında yer alıyorlar. Bu bankaların 1977 yılında toplam banka iştirakleri içindeki payları ise yüzde 57 oldu. Ancak, 1977 yılı içinde, daha önce iştirakleri az olan bankaların iştiraklerinde de hızlanma görüldü.

Konuyla ilgili uzmanlar, genel olarak sermaye birikiminde yavaş bir artış olurken bankaların yüksek kârları dolayısıyla hızlı sermaye birikimi sağladıklarını, bu nedenle toplam yatırımlar içindeki paylarının da arttığını belirtiyorlar. Öte yandan, çeşitli sermaye grupları belli bankaların yönetimlerinde ağırlık sağlayarak, bunlarda biriken sermayeyi yatırıma dönüştürüyorlar.

PORTRELER:

TAHIR YÜCETÜRK

ve Babiâli'den kimler geçti

Şimdiki yayınevleri (eser olarak) çok para kazanan, ne bulurlarsa basarlar. Dini kitaplar, sol-sağ kitaplar ve seks kitapları bir arada basılır, yan yana satılır.

Eskiden sadece Vakit ve sonra Vatan, Dünya, Cumhuriyet Gazeteleri tefrika ettikleri romanları kitap yapar satardı.

Günaydın, Hürriyet, Milliyet ise her çeşit kitabı satıyor. Ucuz kâğıtla ve ekseriya işçilerin boş zamanlarını değerlendirip ucuza mal edince ve bedava da reklâm imkânı ile gazeteler kitapçı oldu. Asıl kitapçı sadece satışı yapma zorunda kaldı.

Gazeteler alfabeden defterlere, duvar takvimlerine, ajandalara bile el atınca; Babiâli'de editörlük can çekişmektedir. Gazetelere 6.5 liraya verilen kâğıt yayıncıya 20 liraya verilirse; (Televizyon karşısında sinemacılar seks filmlerine sarıldığı gibi) kitapçılar da seks ve zararlı yayımlarla gazete kitapçılığına rekâbet edebiliyor. Ciddî ve çocuk yayımları çok az ve pahalı olup az satıldığı için kitapçılar bu yayımları azalttılar.

Eskiden kitapçılar bölüm, bölümdü, bazılarını yazalım: İslâm Kütüphanesi dini eseri, Hilmi Kütüphanesi (Kütüphanesi Askeri) adıyla millî ve harp eserleri yayınlardı. Akif beyin Çiftçi Kütüphanesi adıyla tarım kitaplarını, romanlarsa İnkılâp, Remzi ve Semih Lütfü Kü-

tüphanelerince halk edebiyatı, halk şairleri ve saatli duvar takvimlerini Maarif kitabevinde yayınlanırdı. Meşhur yazarlar paylaşılmış gibi bunların elindeydi.

Kanaat Kitabevi de sözlük, harita ve atlaslarla uğraşırdı. Muallim Ahmet Halit ise ilk zamanlarda öğretmen ve çocuk okul kitapları yayınlardı, bir de çocuk dünyası çıkarırdı. Sonradan yayınlarını diğer yayınlara döndürmüştü. Ahmet Halit Kitabevinin bıraktığı çocuk ve öğretmen kitaplarını Bakış yürütmeye çalışıyor. Tahir Yücetürk de yalnız yararlı çocuk kitapları yayınlıyor. Bu nedenle Bakış gibi zararlı hiç bir yayın yapmıyan Tahir Yücetürk'ü tanıtmak istiyoruz.

Ressamların, yazarların, müzikçilerin biyografileri yazılır da onların eserlerini ölmezliğe kavuşturan eski adıyla Naşir, yeni adı Editörlerin hayatı yazılmaz. Editörü kimse tanımaz kitapçı sadece kitap satar. Editör ise zarara katlanarak kitabı yayınlıyarak kültüre hizmet eder. Gazete paket olur atılır, kitapsa elden ele yıllarca yaşar. Günümüzde yararlı yayımları eskisi gibi Millî Eğitim Bakanlığı alıp dağıtarak desteklemediğinden iyi çocuk yayımları kâğıt, klişe ve film pahalılığına dayanamayacaktır ve zararlı çocuk yayımları ise bugünkü vurucu, kırıcı, öldürücü gençliği, yeni nesilleri de bozacaktır.

Tahir Yücetürk'ün Biyografisi

50 yıl Türk kültürüne yorulmadan hizmet eden Tahir Yücetürk'ün kitap evi işletmeciliğinin de memleketin tanınmış şahsiyetlerinden biridir. Elli yıllık hizmetinde Türk kitap ve gazete yazarları ile hemen, hemen her gün karşılaşan Tahir Yücetürk bugün

«Çocuk Kitabevi Sahibi» olarak da isim yapmıştır. Bu yazısında 50 yıllık hatıratını dile getiriyor. Okuyucularımıza Tahir Yücetürk'ün kendi yazdığı hatıratı ile başbaşa bırakıyoruz.

B A K I Ş

İstanbul'da Lâleli'de doğdum. Aksaray yangının-da evimiz yandığından Cerrahpaşa'ya taşındık. Harp yıllarında Bebek'te oturduk. Burada rahat edemediğimizden yine Cerrahpaşa'ya dedemizin yanına döndük. Babam Mâhir Yücetürk bey (Hilâli Ahmer)'de görevli olup gümrük muayene memuru idi. Çanak-kale savaşlarına Başcerrah olarak iştirak etmişti.

Beni İstanbul Sultanisi'ne yatılı olarak verdiler. Çok küçüktüm. Okul Yüksekaldırım'da idi.

Zannedersem Sen Benuva Fransız Okulu olacak...

Bütün dersler Almanca idi, sadece Türkçe hocamız Sırrı beydi. Diğer öğretmenler seçilerek Almanya'dan gönderilmişti.

Kantini, hayatı boyunca işleten Arif Ağa'yı bütün talebeler ve herkes çok severdi.

Bizden önceki son sınıf ağabeylerimiz harbe gönüllü gitmişlerdi. Okul boşalmış, hastane yapılmıştı ve sarı renge boyanmıştı. Giden arkadaşlarımızın çoğu geri dönmeyince bu defa kapı ve pencereler siyaha boyandı. Bugün İstanbul Lisesi'nin ve İstanbulspor Kulübünün sembolü olan (Sarı-Siyah) renkler o acı günlerin hâtırasıdır.

İstanbul, İngiliz, Fransız ve İtalyan kuvvetlerince işgal edilince, Fransızlar bizi okuldan çıkardılar. Bu sebeple Şehzâdebaşı'ndaki Münir Paşa konağına taşındık. Karşısındaki kırmızı konak ilk kısımdı. Daha sonraları üç kısımdan ibaret olan Mâliye nezâreti binasına nakledildik. Herkes tarafından sevilirdim.

Hocalarım bana (Baba Tahir) adını vermişlerdi.

1927'de beden hocamız Kadıköylü Kâmil bey futbol takımı kurmuştu; Üniversite bahçesinde oynuyorduk. İstanbulspor'un birinci takımını biz teşkil ediyorduk.

Sınıf arkadaşlarımdan takımda oynayanlar Ankaralı Tefik, Rahmi, Enver, Hikmet, Nihat, Ali Sohtorik, Küçük Selâhattin ve Büyük Selâhattin idi.

1927'de Yüksek Ticaret'e girmek istedim. Dedem Milli Eğitim'de görevli idi.

İstanbululların çok sevdiği Coğrafyacı Saffet bey Maarif Müdürü idi. Dedem beni şimdiki Adli Tıp binasında bulunan Maarif Müdürlüğüne götürdü, salona girdik, toplantı vardı. Saffet bey toplantıdan sonra kaydımı yaptırdı. Orada da muhit yaptım. Çok değerli hocalar vardı: Hüsnü Yaman, Mehmet Ali Kâğıtçı (İlk kâğıt Fab. Md.), İş Bankası Md. Nejat Kend, meşhur riyâziyeci Kirkor Kömürçüyan, Serkis Nihat. Yüksek Ticarete kaydolduğum vakit, beni orada gören müfettişlerden Ahmet Halit bey, dedeme: «Ben yakında kitapçı dükkânı açacağım, sakın çocuğu başka yere vermeyiniz. Ben onu yanıma alacağım» demiş. O zaman Ticaret Dersleri Lisesi öğleye kadardı. Dersten çıkınca her talebe iş yerlerinde, kendi işlerinde, bankalarda stajyer olarak çalışırlardı. Ahmet Halit bey beni isteyince dedemin ısrarı üzerine kabul ettim. Böylelikle kitapçılığa ilk adım attım.

Dükkânımız Tan Matbaası karşısında postahaneye dönmeden ikinci dükkândı.

Daha eski harfli Türkçe kitaplar satıyorduk. İlk olarak eski harflerle Arı Maya, Keloğlan, Mektep Hifzıssıhası, daha bir kaç öğretmen kitabı basmıştık. Reşat Nuri Güntekin, dükkânın açılışında eski yazıyla bastığımız (Bir Köy Hocası) piyesini hediye etti. 1928'de yeni Türk harfleri kabul edilince alfabeler, gramerler ve öğretmenlere yardımcı kitaplar basarak onlara yardımcı oluyorduk. Muhasebe dersinde hocam Nejad Kent, sırama beş defter müsveddesi bırakarak, bunları bastıracağını dedi. Hocamın bu siparişini yerine getirdim. Hocam beni tebrik etti ama,

artık okulda adım (Defterci Tahir) oldu. Artık beni herkes, Kitapçı Tahir, Defterci Tahir diye çağırıyordu. Boş zamanlarımda hem kitapçıda çalışıyor, hem defter satıyor, kendimi rahatça idare ediyordum. Artık bütün varlığımla kitapçılığa sarılmıştım.

Kitabevi genç yazarların toplanma yeri idi. Yedi Meş'aleciler bizde buluşuyorlardı.

Yaşar Nabi, Cevdet Kudret, Vasfi Mahir, Ziya Osman, Sabri Esad Siyavuşgil, ayrıca Nizamettin Nazif, Abdullah Ziya Kozanoğlu da gelirlerdi. Edirneli öğretmen Murad ve İhsan beylerin oyunlu alfabelerini çok bastık; çok satıldı.

Trakyalı öğretmenlerin durağı olmuştü dükkânımız. Muharrirler, gazeteciler bize uğramadan geçmezlerdi. Edebi sohbetlerle dükkânımız neşelenirdi.

O zaman İstanbul muallim mektebi, şimdiki İst. Kız Lisesi idi.

Her sene, Türkiye'nin her tarafından seminere gelen öğretmenler de dükkânımıza uğrarlardı. Öğretmen Okulu Md. Mahmut beydi. Her öğretmene elden geldiği nisbette yardımcı olurduk. Siparişler çoğalır, gece yarısına kadar postalarımızı güç yetiştirirdik. İlk romanımız Mahmut Rauf'un «Halâs» adlı eseri idi. Onu Etem İzzet Benice'nin «Aşk Güneşi» takip etti.

Aka Gündüz'ün, Burhan Cahid'in, Reşat Nuri'nin, Halide Edib'in ve Adnan Adıvar'ın, Ahmet Refik'in, Fuat Köprülü'nün, Sadi Irmak'ın, Müzaffer Esat Güçhan'ın, Kâzım İsmail Gürkan'ın, Reşat Şemsettin Sırer'in, Ömer Rıza Doğrul'un, Faruk Nafiz'in, ayrıca (İbni Sina'yı hazırlayanlardan) Âkil Muhtar, Celâl Muhtar, Neşet Ömer ve Süheyl Ünver'in Şüküfe Nihal, Halide Nusret, Enver Behnan Şapolyo, Hasan Âli Yücel'in eserlerini basmıştık. Türkiye'nin bütün tanınmış yazarları bizde toplanırlardı. Hattat Hamid, Neyzen Tefik, resamlardan Ramiz, Firuz, Münif Fehim, Cemal Nadir, Cemal Görkey ve İstanbul Valilerinden Muhittin Üstündağ, Lütfi Kırdar, Fahrettin Kerim Gökay, Ankara Caddesini yaya çıkarlar, ekseriya dükkânımıza uğrar, yeni neşriyat hakkında bilgi alırlardı. Yazar Korgl. Fahri Belen, sık sık uğrardı. Ferhat Paşa, 1941 İst. Merkez Kumandanı, diğer arkadaşları Refet Paşa, Kore kumandanları da gelirler, sohbet ederlerdi. Maarif Tarihini, İstanbul Haritalı Rehberini yazan Osman Ergin, Zühtü Çubukçuoğlu, Rakım Ziyaoğlu ve Hayrettin Lokmanoğlu, vefakâr ağabeyimiz Faruk Gürtunca da sık sık gelirlerdi. O günlerde (Bu Aslana Dokunmayın) adlı şiir kitabı ile M. F. Gürtunca şöhrete ulaşmıştı. Reşat Ekrem Koçu'nun bize çok emeği geçmişti. Bir çok tarihi eserlerini bastık.

Kitabemimizin müdâvimlerinden Neyzen Tefik gınaşırı uğrar, ney çalarak bizleri âdeta büyüledi. Ahmet Halit beyle Filozof Rıza Tefik bir mesele hakkında bilgi almak istiyorlardı. Neyzen Tefik içeri girdi, çayını içti. Dinlendi. Ayağa kalktı ve A. Halit beyle Rıza Tefik beye hitâben:

— «Nedir bu kadar dalmışsınız, hangi meseleyi halledemediniz?» dedi. Dükkânın ortasındaki demir direğe dayandı ve mevzuu öğrenince:

— «Bu bahse ait bilgi Bayazıt Kütüphanesi'nin şu gözünün şu numarasında kayıtlı kitabın şu sayfasında vardır, dedi ve ezberinden okudu. Rıza Tevfik, kalkıp Neyzen Tevfik'in elini sıktı. A. Hamdi Tanpınar'la Abdülbâki Gölpinarlı da dükkânımızın müdâvimlerindendi. Nice tanınmış yazar ve şairler dükkânımızdan geldi, geçti. Şimdi o geçmiş günler gözümün önüne geldikçe, Nâsır Hüsrev'in şu kıt'asını hatırlarım :

«Göz yaşlarımla makbere girdim çağladım,
Elden giden dostları andım birer, birer..
«Bilmem ki neredeler?» sordumdu onları,
Derhal o makber dedi: «Bilmem ki neredeler?..»

İnşallah hepsinin uzun hâtıralarını ileride kitap halinde çıkarmak mutluluğuna erişirim. Abdülhamid'in Mâbeyin Başkâtibi Tahsin Paşa da bir gün dükkânımıza geldi ve (Abdülhamid'in Hâtıralarına Dair) kitabını bastık. Abdülhamid'in kızı Ayşe Osman Sultan da dükkâna gelir, yeni neşriyatla alâkadar olurdu. Şehir Tiyatrosu artistlerinden Büyük Behzat, Küçük Behzat, İsmail Galip ve diğerleri de bizi ziyaret ederlerdi. Komik Nâşit de uğrar, piyesleri tetkik ederdi.

Bütün müşterilerim en yakın dostlarımdı. Öğrencilerin de ağabeyisi idim.

İkinci Cihan Harbinde Rodoslu iki kardeş hususi okulda paralı yatılı okurlardı. Harp dolayısıyla para gelmeyince açıkta kaldılar. Onları bir liseye yazdırdım. Konya Lokantasının mahdumlarına ricada bulundum, onlar da yemeklerini verdiler. Bir gün

çocuk yaşta Celâl Güner geldi, kitapları sevgiyle inceledi. Bu mesleği sevdiği anlaşılıyordu. Bugün Kadıköy'de büyük bir kitabevi sahibidir.

Muhâttin Nalbantoğlu da dükkânımızdaki büyüklerin konuşmalarını dinler, zevk alır, bana adlarını sorardı. O da bugün bir kitabevi sahibidir. Kendisi bir kitap kurdu olup, iyi okur, etüd eder ve kitaplar yazar.

Ben artık çocuk kitapları yayınlamaya karar verdim. Vasfi Mahir Kocatürk, Reşat Ekrem Koçu ve Enver Behnan Şapolyo bana birer kitap yazarak getirdiler. (Bir Yaramazın Başına gelenler, Yusuf'un Borcu ve Gülbahar Sultan) adlı çocuk kitaplarını bastırdım. A. Halit beyin önüne koydum, kitapları görünce, çok güzel, dedi. Seni tebrik ederim. Dükkândaki ödevim bitmişti. Fakat Halit bey, buradan ayrılmadan neşriyatımı devam ettirirsin, dedi. Eşi Naime Halit hanım da kültürlü bir hanımdı, o da «İstedğin kitapları bildir, sana yazayım» dedi. Ben de (Babamın Masalları, Annemin Masalları, Dede-min Masalları) mevzulu kitaplar istedim. Yazdı ve bastım. Hem dükkânı idare ediyor, hem de kendi neşriyatıyla alâkadar oluyordum. Birinci sınıflara alfabeden sonra faydalı Yüce Türk serisine dahil: Karagözün Oğlu ve Tay Tay'ı yazıp bastım. Hazırda olanlar Atatürk, Nasreddin Hoca, Anneciğim, Serdar ile Ayça.

Yazarlarımızdan Hilmi Yücebaş uğrar. Gelenlerle sohbet eder, yazarlar hakkında etüd eder. Bugüne kadar bir çok yazarların hayatlarını kitap halinde yayınlamıştır.

Kısacası, böylesine geçip gidiyor hayatımız. Yarınki kuşaklar, yararlı hizmetlerimizi hatırlarsa, ne mutlu.

Kamu ve özel kuruluşların Sosyal Sigortalar'a 5 milyar lira borcu var

Sosyal Sigortalar Kurumu'nun çeşitli kamu kuruluşlarından ve özel sektörlerden 5 milyar 39 milyon lira prim alacağı var.

Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre, çeşitli kamu kuruluşlarının kuruma yaklaşık 1 milyar 902 milyon lira, özel sektörün ise 3 milyar 136 milyon lira prim borcu var.

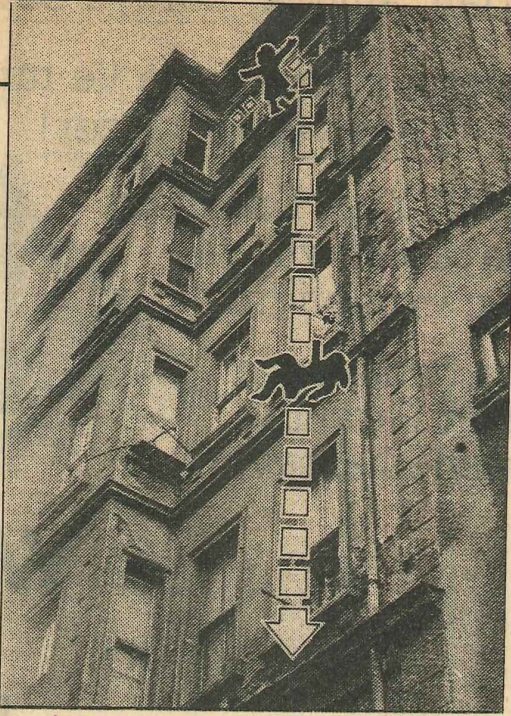
Öte yandan, Sosyal Sigortalar Kurumu'nun alacağı olan prim borçlarının 1 milyar

442 milyon 921 bin lirası 10 işçiden az işçi çalıştıran yerlerin 15 milyon 873 bin 936 lirası sendikaların, 23 milyon 606 bin lirası da çeşitli spor kulüplerin borcudur.

ADRESİ BELLİ OLMAYAN İŞYERLERİ

Alınan bilgilere göre, Sosyal Sigortalar Kurumu'na borcu olan ve adreslerini kaybettiren çeşitli kuruluşların da yaklaşık 9 milyar 957 milyon lira prim borçları olduğu öğrenildi.

★ (Ayrıntılı bilgi SPOR sayfamızda)

Istanbul Tarlabası'nda olayın geçtiği bina.

Anahtarını kaybeden kadın, odasına pencereden girmek isterken düşüp öldü

(Yazısı 4. sayfada)

Ölen Mesude Cengiz ...

M

ke

BA
ki mille
geçirdi
dün sal
ra'nın
yılında
kuk Fa
sonra b
tı. Daha
lan Cih
milletve
Eğitim,
kanlığı
Evli
lan Cih
si bugü
ğa verile

İki

A
Tunca
tin El
başları
Tu
kayırn

Tarlabası'ndaki evlerinin misafir odasının camını silen Mesude Cengiz ayağı kayınca 5. kattan aşağı düştü ve can verdi.

Cam silerken 5. kattan düşüp öldü

● İstanbul Tarlabası'ndaki olayda Mesude Cengiz adlı genç kız ayağı kayınca dengesini kaybetti...

TARLABAŞI'nda misafir odasının camlarını silerken ayağı kayan Mesude Cengiz adlı genç kız tutunacak bir yer bulamayınca beşinci kattan aşağı düşerek can verdi. Parke taşı yola düşüp, parçalanarak can veren Mesude Cengiz'in ölüm haberini annesi Hatem Cengiz aşağıdan koşup gelenlerden öğrendi.

Beyoğlu Kemeraltı Camii'ndeki kur'an kursuna devam eden Mesude Cengiz dün sabah, Tarlabası, Lüle Sokak'ta oturduğu Mehmetbey apartmanındaki dairede misafir odasının camlarını silmek istedi. Elinde bir bezle cam önündeki pervazlara basarak dışarı çıkan Mesude dengesini kaybedip, beşinci kattan aşağı düştü, parke taşı yolda parçalanarak can verdi.

Kızının düşüp öldüğünü aşağıdan gelenlerden duyan anne Hatem Cengiz sinir krizleri geçirdi. Kendisini yerden yere atan, "Yavrum ben seni bugün için mi büyüttüm?" diye ağlayan anneyi yakınları tüm çabalara rağmen teselli edemediler.

Düştüğü kuvvete ölün

HÜRRIYET GAZETECİLİK VE
MUTBAACILIK A.Ş. ADINA SAHİBİ:
EROL SİMAVİ

Genel Müdür: Nezih DEMİRKENT
Yazı İşleri Müdürü: Seckin TÜRESAY
Sorumlu Müdür: Abdullah H. AKSAK
Reklam Müdürü: Tuncer BİCİOĞLU

16 Haziran
1981
Salı

S
A
T
oy
ra
ler
ne

dar
"G
laze
tyo

dür
gen
kon
dür
tan
veri
var.
ara
ber
nu
vuru

tanı
cak
Özt
tür
mü

nat
Atil
Der
Özl
Hid
Tur
ban
Bağ
Şak
Öğ

Hay
Ba

Baş
der
gür
dü.
yur
yap
ges

Nus
Seli
nan
cek

Basın... Ordu-Millet

NAZLI ILICAK

Basın, bir sanayi kuruluşudur. Kimi fabrika, şeker üretir, kimisi kumaş, kimisi gazoz üretir. Bizler de "fikir üretiriz..."

Devlet, elinden geldiğince diğer fabrikalara yardım eder; "Aman üretim düşmesin!"... diye çabalar durur. Bizim üretimimiz ise göze bakar.

Bir günlük ömrü vardır gazetelerin. Bunca emek, bunca göz nuru sadece 24 saat yaşar. "Her sabah dünya yeniden kurulur, her sabah taze bir başlangıçtır."

Bu meslekte, tanımadığınız kimsele- in düşmanlığını çekersiniz. Adam, üşen- nez mektup yazar, telefon eder; ölüm lis- elerinde adınız çıkar. Hattâ, bazen neslekdaşlarınızdan bile darbe yersiniz. İtmez tükenmez bir mücadele, bir ömür örpüsü, bir sînir harbi... Her gün sahneye

çıkan bir sanatkârın dalga dalga kabaran heyecanı ile kaleme sarılırsınız. Kalemî kâh bir kılıç gibi kulllanmanıza müsaade ederler, kâh bir kamış gibi bükerekler.

Düşmanınız kadar dostunuz da vardır. Yüzünü görmediğiniz, ismini bilmediğiniz dostlar. Sizi ummadığınız anda, bir sevgi hâlesiyle sariverirler. İçiniz ısınır, yükünüz hafifler.

Kimi dost, çok şakacıdır (!) doğrusu: "Daha seni öldürmediler mi; deliğe tıkma- dılar mı?"

Tebessüm dudaklarınızda donar kalır. Bir de ukâlalar, çok bilmişler dolaşır etrafınızda: "Şu makalenin filânca tarafı böyle olmamalıydı. Son günlerde formun- da değilsin.. Adama fazla bindirmişsin vs.."

"Müşteri her zaman haklıdır" prensi- (Devamı Sa: 14 Şü: 1 de)

30

Tercüman

18 HAZİRAN 1981 PERŞEMBE

Basın... Ordu-Millet

(Baştarafı 1. Sahifede)

binden hareketle, sabırla dinleyeceksiniz bu tenkidleri.

Zaman zaman yorgun bir savaşçı gibi hissedersiniz kendinizi. Sanki dünyanın yükü omuzlarınızdadır.

Nedir bu boşuna düşmanlıklar, üzeri- nize dalga dalga gelen bu nefret. Aynı düşüncedeki insanlar kolkola giremez mi? Fikirler ötesinde kalpler birleşemez mi?

.....

Basın zor bir dönemden geçiyor. 12 Ey- lül'den önce ipin ucunu doğrusu biraz kaçırmıştık; padişah tahtında oturucasına ferman dağıtıyor, kelle uçuruyor, adam lekeliyorduk. Haysiyetlere tecavüz, haka- ret, kanunları çiğnemeye davet, bizim işimiz gibiydi. Kutuplaşmalar, bozuşma- lar, gerilen ipler... İşte nihayet ip kopu- verdi, hepimiz sırt üstü yere devrildik. Birimiz ipin bir ucunda, diğeri öbür ucun- daydı... ama şimdi hepimiz yerdeyiz. Politikacılar da öyle. Bu, bize ders olsun ki, müşterek noktalarda uzlaşmaya çalışı- lım, ipler gerginleştikçe gevşetelim. Hâlâ durumunu kavramayıp da, uzandığı yer-

den bize sataşanlar var... Yarabbi, bu ne büyük idraksizlik!

.....

Bazı arkadaşlar gözaltında. Bir kaç satır kaleminden kaçmış, bir fıkra anlatmış hoş gitmemiş. Bu kimseler devlet düşma- nı mı, millet düşmanı mı, rejim ve demok- rasi düşmanı mı? Sadece, zamana karşı yarışırken, yeni nizama henüz alışmamış biçare... Çileli bir mesleğe yeni çileler eklemek neye ve kime yarar?

Kalemleri, kamış gibi bükmeylem, yarın dalga dalga büyüyecek kırgınlıklar yaratmayalım... Demokrasiyi kurarken, demokrasinin en önemli unsuru hoşgörüyü elden bırakmayalım.

"Yaşadığımız Günler" kitabında Kâ- zım Taşkent diyor ki:

"Askerlik ve politika başka başka mesleklerdir. Askerlikte kesin bir kanaate vardıktan sonra emir verir ve yaptırırsınız. Politikada, kesin kanaate vardıktan sonra, başkalarını da inandıracak ve uygulamaya geçeceksiniz."

Evete, inandırıcı olmak politikada esastır. Ancak o takdirde, kitlelerden kopmayız, ordu-millet elele hârikalar yaratırız.

**Gazetemiz sahibi
Kemal Ilıcak'ın
Cumhuriyet Gazetesi
aleyhine açtığı
hakaret davasına
dün devam edildi**

● Sanık Uğur Mumcu, Ilıcak hakkındaki isnatlarını isbat edemeyeceğini belirtti ve sadece bu konudaki bir ifadeyi mahkemeye verdi.

İSTANBUL

Gazetemiz Sahibi Kemal Ilıcak tarafından Cumhuriyet Gazetesi
(Devamı Sa: 14 Sü: 7 de)

"Türkiye'nin çeşitli Atlantik ler yer alıyor.

GAZETEMİZ SAHİBİ

(Baştarafı 1. Sahifede)

aleyhine açılan hakaret davasına İstanbul Toplu Başın Mahkemesinde devam edildi.

Kemal Ilıcak'ın yayın yolu ile vaki hakaret sebebiyle açtığı davanın geçen celsesinde gazetemiz avukatları Prof. Sahir Erman, Ali Çekiç ve Vehip Tümer tarafından tanınan "İspat hakkı" sebebiyle dünkü celsede sanık Uğur Mumcu delillerini mahkemeye ibraz etti.

Sanık yazdığı yazıda Kemal Ilıcak hakkında vaki isnatlarını ispat edemeyeceğini, sadece yazıda adı geçen şahsın ifadesinin mevcut olduğunu ispat edebileceğini ve bu konudaki yazılı beyanları mahkemeye verdi.

Gazetemiz avukatları ise sanığın bu iddia ve tutumu ile ilgili olarak mahkemeye verdikleri dilekçede şunları belirttiler "Türk Ceza Kanununun ispat hakkına ilişkin 481. maddesindeki hakikatı maddenin ispatı bir fiilin şayi ve mütevatir olduğunu değil gerçek olduğunu ispat edebilme hakkıdır. Müvekkilimize sanık yayın yolu ile isnad ettiği fiil madde mahsusuna göre sanık yazısında adı geçen şu veya bunun ifadesini değil Kemal Ilıcak'a isnad ettiği fiilin doğru olduğunu ispatla mükelleftir.

Sanık yayın yolu ile vaki saldırısına konu teşkil eden hakaret ve isnadlarını hiçbir araştırma zahmetine katlanmadan yayın konusu yapmış ve bu ciheti kendisi de ikrar etmiştir. Ve bu ispat külfetinin hakim ve savcılara düşeceğini söylemektedir. Kendisi sa-

CIHAT

dece bir ifadenin nakli ile yazısını değerlendirdiğini iddia etmektedir. Bu TCK 160. maddesi hükmüne göre aykırıdır. Çünkü hakaretimiz bir yazıyı ve beyanı nakletmenin suç olduğunu sanığın bilmesi lazımdır."

Gazetemiz avukatları sanık ve vekillerinin dünkü celsede mahkemeye verdikleri dilekçelerini tetkik etmek için mehil talep ettiler. Dosyanın mahkemeye incelenmesi için duruşma ileri bir tarihe bırakıldı.

Üçer aylık dönemlerle
Haziran 1981'den itibaren
TESLİM EDİLMEKTE OLAN

**PESİNATSIZ
12 SENE VADELİ
DAİRELER**

**KONUT DAĞITIM
PROGRAMINA
KATILIN!..**

**İstanbul'un
en seçkin
bölgelerinde**

**SARTLARINIZA
UYAN DAİRENİZİ
TAPU ve
ANAHTARIYLA
BİRLİKTE ALIN**

**ÇAĞDAŞ YAYINLARI
NADİR NADI
Ben Atatürk
Değilim**

Üçüncü basısı da tükü-
üzere olan yap-
EDERİ: 200 LİR.
İsteme Adresi: Çağdaş Yay-
ocağı Caddesi 39/41 Cağaloğlu

23 OCAK 1983

Tuhaf Bir Tasarı

Bir süredir gazete-
de yazılarım çıkmı-
yor. Bunun ruhsal ve
bedensel çeşitli ne-
denleri var. Bir başka
neden daha var ki,
onu da bir sözcü-
ğünü değiştirmeksizin
aşağıya koyduğum es-
ki bir yazımı gören
okurlarım kendilikle-
rinden anlayacaklar
ve belki de «bu adam
dünyaya boşuna gel-
mişti» diyeceklerdir.

Evet, hazin bir yazı-
yı. Ne yaparsınız ki,
hazinliği ölçüsünde
gerçek!

N'N

Atatürk, hayatta mad-
di, manevi nesi varsa
hepsini millete adanmış
bir adamdı. Baş mimar-
lığını yaptığı Cumhuri-
yeti Türk gençliğine
emanet ederken o her
şeyden önce milletin ya-
rınına karşı yüreğinde
taşıdığı sarsılmaz gü-
veni açığa vuruyor ve
devrim Türkiye'sini ya-
satacak en sağlam, en
dinamik gücü, sırası
geldiği zaman görev ba-
şına koymak üzere, te-
tikte bulunmaya çağırı-
yordu. Gerçekten, çağ-
daş uygarlık düzeyine
ulaşmak amacıyla kuru-
lan, bundan ötürü her
an kendi kendisi ile ya-
rış halinde bulunması
gereken bir rejim genç-
likten başka hangi güce
emanet edilebilirdi?

Maddi varlığını da
millete adayan Atatürk,
milli kültürümüzün ge-
lişip yükselmesi uğruna
çalışan başlıca iki ek-
surumu gözönünde tut-
muş, servetinin gellirini
Dil ve Tarih Kurumla-
rına ayırmış, işleyiş ve
yürütme işini de ölü-
münden bir kaç hafta
önce yazdığı vasiyeti ile
normal hukuk düzenine
bırakmıştı.

Atatürk'ü o davranışa
götüren nedenler uzun
boyu bir incelemeyi ge-
rektirmeyecek kadar
açık ve seçiktir. Cumbu-
riyeti yıkmayı hedef
tutan gerici akımlar bir
gün yurdumuzda belirir-
se normal hukuk kural-

Tuhaf Bir Tasarı

(Başyazıdan devam)

Atatürk'ün vasiyeti ile
oyynamaya cesaret eden
kimseler çıkmıştır.

Sayırsız memleket me-
seleleri karşısında, ni-
hayet iki ay sonra ye-
rini demokratik seçim
yolundan geleceklere bı-
rakması beklenen bir
idarenin saflarında, san-
ki başka hiç bir derdi-
miz yokmuş gibi, ivedi-
likle bir Bilimler Aka-
demisi kurmaya kalkı-
şanların bulunmasını
hadî şimdilik bir yana
atalım. Diyelim ki aka-
demi davası Türkiye'nin
en önemli iki üç dava-
sından biridir. Dil ve
Tarih Kurumlarının yıl-
lardanberi dîmdik ayak-
ta durmasına karşın
böyle bir akademiye ay-
rıca hem bir dil, hem
de bir tarih kolu eklen-
melidir. Peki, Atatürk'
ün kurduğu ve bağımsız
olarak yaşamaları için
hukuki ve mali bütün
tedbirleri aldığı iki ku-
rumu özel kanun çıkar-
arak ve kanuna hü-
kümler koyarak orta-
dan kaldırmak neye?
Yeni kurulacak enstitü-
ler eski kurumlara ko-
şut bir şekilde, onlarla
işbirliği, ya da rekabet
halinde çalışamazlar
mı? Aynı amaç uğruna
çifter çifter kurumlar
gereksiz ve masraflı
olur deniyorsa, eskile-
riyle yetinip, yenilerin-
den vazgeçmek akla ge-
lebilecek en doğru yol
değil midir? Atatürk gi-
bi tarihimize güneşler
dolusu ışık salan bir
adamın kurumları böy-
lesine hukuk dışı özel bir
kanunla bir varmış bir
yokmuş haline getiril-
mek istenirse, yarın sı-
radan vatandaşlar kur-
mak isteyecekleri vakif-
ların uzun ömürlü ola-
bileceğine nasıl inana-
caklardır?

Hazırladığını öğren-
diğimiz tasarı kimlerin
kafasında doğdu, bilmi-
yoruz. Onlara Atatürk
düşmanı demeye dilimiz
varmıyor. Herhalde dü-
şüncenin hiç bir tartışa
gelmeyecek kadar hafif
olduğuna şüphe yok.

Bu hafif tasarıların
Temsilciler Meclisinde

Yazının altındaki tarih uygundur olarak
yapıltı makine imidiler kor muştur.

rış halinde bulunması gereken bir rejim gençlikten başka hangi güce emanet edilebilirdi?

Maddi varlığını da millete adayan Atatürk, milli kültürümüzün gelişip yükselmesi uğruna çalışan başlıca iki «kurumu» gözönünde tutmuş, servetinin gelirini Dil ve Tarih Kurumlarına ayırmış, işleyiş ve yürütme işini de ölümdünden bir kaç hafta önce yazdığı vasiyeti ile normal hukuk düzenine bırakmıştı.

Atatürk'ü o davranışa götüren nedenler uzun boylu bir incelemeyi gerektirmeyecek kadar açık ve seçiktir. Cumhuriyeti yıkmayı hedef tutan gerici akımlar bir gün yurdumuzda belirirse normal hukuk kuralları sarsılabilir, bu takdirde son yapılacak iş silaha sarılmak, kan dökerek rejimi kurtarmaktır. Aydın gençlik bunun için daima uyanık bulunmalıdır. Bir kez rejim tehlikeye girdi mi, Batılı ilkelere göre yürürlüğe konan temel hakları korumanın daha sağlam bir yolu olmasa gerektir. Fakat rejim yaşadığı ve ileriye doğru geliştiği sürece kültür kuruluşlarının sürekliliğini de elbette normal hukuk kuralları sağlayacaktır.

Son günlerde gazetelerde okuduğumuz Atatürk kurumlarıyla ilgili bir haberi bu itibarla pek yadırgadığımızı derhal söylemeliyiz. Milli Eğitim Bakanlığı'nca hazırlanan bir kanun tasarısı ile bir Bilimler Akademisi kuruluyormuş. Akademinin çatısı altında beş enstitü bulunacak, bunlardan biri dil, biri de tarih konularını işleyecekmiş. Bu itibarla Atatürk'ün kurduğu, yaşmaları için de servetinin gelirini ayırdığı Dil ve Tarih Kurumlarına artık lüzum kalmıyormuş. Her iki kurum ortadan kaldırılarak tüm mal, mülk ve gelirleri yeni kurulacak enstitülere devredilecekmiş.

Haberî okuduğumuz zaman biz ilkin gözlerimize inanmadık, tuhaf bir gazeteci şakası, ya da acemi bir muhabir yanlışlığı sandık. Ne yazık ki, aradan günler geçtiği halde Ankara'dan yalanlama değil, tersine doğrulama yazıları alıyoruz. Nasıl olmuş, Atatürk devrimlerini korumak uğruna devrim yapan geçici yönetimin Milli Eğitim Bakanlığı'nda

(Arkası Say. 9. Sü. 1 de)

NADİR NADİ

riyle yetinip, yenilerinden vazgeçmek akla gelebilecek en doğru yol değil midir? Atatürk gibi tarihimize güneşler dolusu ışık salan bir adamın kurumları böylesine hukuk dışı özel bir kanunla bir varmış bir yokmuş haline getirilmek istenirse, yarın sıradan vatandaşlar kurmak isteyecekleri vakıfların uzun ömürlü olabileceğine nasıl inancaklardır?

Hazırladığımız öğrendiğimiz tasarımı kimlerin kafasında doğdu, bilmiyoruz. Onlara Atatürk düşmanı demeye dilimiz varmıyor. Herhalde düşüncenin hiç bir tartıya gelmeyecek kadar hafif olduğuna şüphe yok.

Bu hafif tasarımı Temsilciler Meclisi'nde görüşülmeden geri alınmasını bekliyoruz. (Cumhuriyet, 13 Ağustos 1961)

NADİR NADİ

Yazar

Külebi, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu yasa tasarısını eleştirdi

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türk Dil Kurumu Genel Yazmanı Cahit Külebi, halen Danışma Meclisi Milli Eğitim Komisyonu'nda bulunan «Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu» kurulması ile ilgili yasa önerisinin, Anayasa'nın 134'üncü maddesine ve Atatürk'ün vasiyetine ters düşeceğini söyledi. İleride geri dönülse bile bugün yitirilen olanak ve varlıkların yerine getirilemeyeceğinden dolayı bu yük acı duyduğunu sözlerine ekledi.

(Arkası Sa. 9. Sü. 2 de)

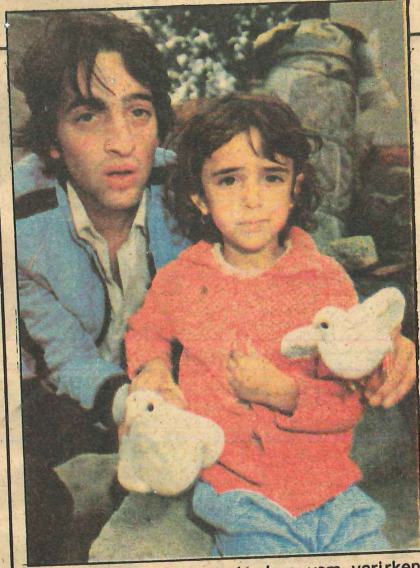
Üç idam kararından biri Akşehir'de infaz edildi

Haber Merkezi — «Paralara tamaen ayrı tarihlerde iki kişiyi öldürmek» suçundan Isparta Ağır Ceza Mahkemesi tarafından ölüm cezasına çarptırılan Ahmet Mehmet Ulugbay, Akşehir Kapalı Ceza ve Tutukevinde dün sabaha karşı saat 05.00'de idam edildi.

Öz annesi Fatma Özkara ile yeğeni Şengül Özkara'yı öldürmek, kardeşi Afiye Özkara ile küçük yeğeni Fatma

(Arkası Sa. 9. Sü. 4 de)

Bu yazının arkasında
1 İhsan Selçuk'un dedesi hakkında
mahalesi ile İhsan Doğan'ın za
hürriyet var.

10 yaşındaki Melahat, kuşlara yem verirken yemleri aşağıdaki balkona düşürünce babasının ölümlüne sebep oldu. Alt kattaki öfkeli komşu ekmek bacağı kaparak çıkıp kavgaya tutuştu.

Kuş yüzünden cinayet işlendi

Ahmet YÜKSEL
İstanbul'un Bayrampaşa semtinde güvercinlere yem verme yüzünden çıkan tartışma cinayete sonuçlandı. Verilen bilgiye göre, olay şöyle oldu:

Murat mahallesi Pınar Sokak'ta oturan Mehmet Alko (29)'nun 10 yaşındaki kızı Melahat balkonda besledikleri

(Devamı 4.Sayfada)

Ölen Mehmet Alko

Güvercin yüzünden komşusunu öldürdü

●10 yaşındaki kızı güvercinlere buğday atıyor diye komşusu tarafından dövülen baba, çocuğunu kurtarmak isterken canından oldu.

BAYRAMPAŞA'da dün sabah güvercinlere buğday atan kızını "taş atıyor" diye döven komşusuna engel olmak isteyen Mehmet Alkan adlı şoför, canından oldu. İlkokul öğrencisi 10 yaşındaki Melahat Alkan'ı döverken, "Ayrı değil mi" diye araya (Devamı Sa.19.Sü. 4'de)

Kızını, komşusunun elinden kurtarmak isterken bıçak darbelerine hedef olan Mehmet Alkan olay yerinde can verdi.

Komşusunun bıçak darbeleri altında can veren baba Mehmet Alkan'ın evine kara bulutlar çöktü. Komşusu amcadan dayak yerken, feryatlarına koşan babası gözlerinin üstünde bıçaklanmıştı. Minik Melahat Alkan hüçürüklerle boğulurken, annesi de sinir krizleri geçiyordu. (Foto: HİCR KINAY)

Bayrampaşa Sendikası'nın iddiası:

Güvercin

diye, Filis-
dabil ol-
um tann-
umakta-
im Arap
gereğini
statüsü-
le de-
dir. Yu-
nediçe
ın bu-

iri

ayfada)
e'yi zi-
konu-
Filis-
lunu-
yle il-
uvey/
reteri
ıkla-
yük
de
Ku-
mek

ür-
la,
nti
a-
a-
a-
i-

(Baştarafı 1. Sayfada)
giren şoförü bıçakla öldüren katil Remzi Kasan olaydan sonra kaçtı. Polis verdiği bilgiye göre Bayrampaşa Murat Mahallesi Pınar Sokak 9 numaralı evde oturan Mehmet Alkan önceki gün saat 15.30'da merdivene çıkarak su bularında toplanan pislikleri temizlemeye başladı. Bu sırada ilkokul öğrencisi olan kızı da annesi Binaz Alkan'dan aldığı buğdayları sokağa çıkarak güvercinlere atmaya başladı. Güvercinler toplanıp buğdayları yerken diğer çocuklar da kovaladılar kuşların toplu halde kaçışmalarına gülüp oynamaya başladılar. Çocuklar güvercinlerle oynarken yıllardır komşuları olan Remzi Kasan iddiaya göre sokağa çıkıp 10 yaşındaki Melahat Alkan'ı "Günah değil mi kuşlara niye taş atıyorsun" diyerek tokatlamaya başladı. Komşusunun kızını dövdüğünü görünce damdan aşağıya inen Mehmet Alkan ise, "Ayrıdır, bacak kadar çocuğa vurulur mu? Bu kadar yıldır komşuluğumuz var utanmıyor musun?" diye araya girince bıçağı kapalı Remzi Kasan saptılamaya başladı. Mehmet Alkan bıçak yaralarının etkisiyle olay yerinde ölümler katil Remzi Kasan kaçtı.

Olaya el koyan polis soruşturmanın sürdürüldüğünü ve kaçan katil Remzi Kasan'ın arandığını açıkladı.

YÜRÜRKEN İÇİLEN SİGARA DAHA ÇOK ZARARLIDIR.

len d
adayı
bası K
Bared
Eyaleti
Bağhe
Komit
rahimi
rince l
yosu t

Öte
ce mey
ni ile B
lanan
aleyht
gütüm
tün P
deri M
kez a

M
ne ve
çevre
idam
baha
nü"
süre/
taraf
dedi
İran
leşt
bir

tu
yo
"İ
de
sü

2
Kuş, yem
verme yüzünden
olan bir cinayeti
4 geyte min kasha
kasha yazmaları

1981 - 82 öğretim yılı için, Ankara Gazetesi, Bahadır Necdeti.
sonra kaçtı.
baba Mehmet Alkan'ı bıçaklayarak öldürdü. Katil olaydan
yedişizler eklenen Remzi Kasan, kuşlarına taş atan çocuğun ba-

hiştığı gazinoda pro-

Kuş yüzünden

(Baştarafı 1.Sayfada)

güvercinleri için serptiği buğdayların bir kısmını komşularının balkonuna düşürdü. Bu arada balkonda yemek yiyen Remzi Kasan (39) tabağının içinde ve balkonunda yemleri görünce öfkeyle yerinden kalktı ve yukarıdaki komşusuna bağırmaya başladı.

Mehmet Alko da buna yu karışın karşılık verince iki komşu apartmanın içinde birbirine girdi. Küfürle başlayan, yumrukla devam eden tartışma Remzi Kasan'ın eline ekmek bacağı geçirmesi ile cinayete sonuçlandı. Komşusu Mehmet Alko'yu bıçaklayıp öldüren Remzi Kasan cinayetten sonra kayıplara karıştı.

ŞEHİT GAZETECİ HASAN TAHSİN'İN

Resimde 15 Mayıs 1919 günü İzmir'i işgale başlayan Yunan birliklerine ilk kurşunu sıktıktan sonra şehit düşen Gazeteci Hasan Tahsin görülüyor.

ŞEHİT GAZETECİ HASAN TAHSİN'İN

BİR YAZISI

İzmir'in Yunanlılar tarafından işgal edileceği günler yaklaşmaktadır:

Hasan Tahsin, Başyazarı bulunduğu Hukuku Beşer'in 19 Şubat 1919 günlü sayısında şunları yazmaktadır:

güçlüle sokamadığı; tek nelerinde zulmü, sonsuz düşmanlığı en eski kinleri temsil eden mavi - beyaz bayraklarını dağalanan

rumuzla, hararetili vicdanlarımızla, sökülmeden dişlerimizle bile bu ülkeyi savunacağız... Yoksa bu şirin diyarları, kendi hayatımız, kahramanlık ve tarihten gelen ululuğumuz adına, atalara bile bir armağan olarak, yakacağız, yıkacağız, kıracağız. Bu ülkelerin sema ufuklarını,

çak, eritecek hararetimiz, hem de pek mebzul. Yalnız, bunu da unutmamızın ki, Çanakkale kahramanlarının mavi - beyaz kucağında haç taşıyan Yunanlılığın canavar hakimiyeti altında yaşatacak tek hemşiresi, tek validesi, ufak bir Türk benliği yoktur. Ancak, evet ancak hâlin al göçerleri altında hakaniyle, payitahtıyla, İzmirliyle yaşayacak bir Türklük vardır ve İli Avrupa, Neron gibi bir şair olmak istiyorsa, bizler, kendi ellerimiz, kendi varlığımızla, binalarımızı, topraklarımızı çayır çayır

Silahımız olmasa bile direnen ruhumuzla coşkun kanlarımızla hararetili vicdanlarımızla, sökülmeden dişlerimiz ile.

ZMİR Gazeteciler Cemiyeti 15 Mayıs 1919 günü İzmir'i işgale başlayan Yunan birliklerine ilk kurşunu sıktıktan sonra şehit düşen gazeteci Hasan Tahsin'in büyük bir anıtını dikmek için teşebbüse geçmiş, bu maksatla kampanya açmıştır.

Kampanyaya ilk olarak İzmirdeki bütün Basın mensupları katılmış, aralarında topladıkları 22.780, lirayı Cemiyete teslim etmişlerdir.

Ayrıca teşebbüsü çok isabetli bulan Başbakan Ferit Melen, Hükümetce de gereken yardımın yapılacağını ifade etmiştir.

Süphandağlı'nın açıklaması

Anıtla ilgili olarak İzmir Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Sabri Süphandağlı şu açıklamayı yapmıştır:

«15 Mayıs 1919 günü, İzmir Metropoliti Hrisostomos tarafından şimdiki Pasaport İskelesinde saat tam 8.55'te sevinç

Anıtı için
İzmir Gazeteciler Cemiyeti
kampanya açtı

İzmir Gazeteciler Cemiyeti Hasan Tahsin'in anıtını yaptırmakla 15 Mayıs 1919 günü ün suyunu tunçlaştırmak ve ebedileştirmek istemektedir.

gözyaşları arasında bayrağı takdis edilen Yunan ordusu, son Türk vurdunu da ortadan kaldırmak maksadıyla İzmir'i işgale başlamıştı.

Nihayet iki saat sonra, yani Konaktaki saat kulesi 11'i vurduğu zaman bu bayrak yere düşecek, onu azametle taşıyan düşman teğmeni ise hakettiği akıbeti bulacaktır.

Çünkü hür bir Türkiye yaratmak idealı uğruna kalemimizin yetmediğini anlayan Hukuk-u Beşer Gazetesi Başyazarı Hasan Tahsin hemen silihna sarılarak ilk kurşunu sıkkacak ve arkasından da şehit düşerek, Milli Kurtuluş tarihimize emsalsiz bir tablo armağan etmiş olacaktır. Bu tablonun kurtuluşun 53 yıl sonra vatanın bütünlük ve egemenliğine kasdetmiş anarşistlerin mevcut olduğu bu günlerde daha büyük bir anlam kazandığı elbette ki dikkatlerden kaçmayacaktır.

İlk kurşunu atan

düşen görevin büyüklüğüne inanmış, gerektiğinde hayatını da işte böylece ortaya koymaktan çekinmemiştir.

Yunanlılar kendi kahramanlarına ant dikerler

Yunanlılar, İzmir Metropoliti Hrisostomos'u millî kahramanları sayıp Pire limanında muazzam bir anıtını dikerlerken, millî kurtuluşumuzun ilk kurşununu sıkan, gerçek kahraman gazeteci Hasan Tahsin'in bir mermer üzerinde sadece ismi ibaret olarak kalması,

hepimiz adına çok üzülür bir değer yargısına yol açmaktadır.

O sebeplerdir ki Cemiyemiz kahraman ve gazeteci Hasan Tahsin'in ilk kurşunu sıkkar pozda ve iki insan cesametinde bir anıtını dikmeye karar vermiş, gerekli hazırlıklara girişmiştir.

Cemiyetimiz bu hareketiyle aynı zamanda bu memleketin kurtuluş tarihinden bayrağına, insan hak ve hürriyetlerine sahip oluşu destanlarından ibret almayanlara, 15 Mayıs 1919 günündü suyunu tunçlaştırmak ve ebedileştirmek istemektedir.

Bu maksatla başvurduğumuz Sayın Başbakan Ferit Melen, Hükümet olarak teşebbüsümüzü güçle destekleyip gereken yardımın estirgenmeyeceğini ifade etmişlerdir.

İzmir Valisi Sayın Şentürk'e konuya ayrı bir hassasiyetle eğilmiş bulunmaktadı.

Anıt için gereken paranın temini maksadıyla başta Belediye Meclisi olmak üzere birçok müesseselerimize başvurmuş bulunuyoruz. Gerek bu müesseselerin gerekse mücahat edeceğimiz teşekkül ve şahısların yapacakları yardımları kamuoyunun ilgisine ayrıca sunacağız.»

Liz
ko
Ma
kis

Budapeşte Richard Burt casını son de sahnesinde 1 fazla illemler kavgaya bağlar.

«Mavi Si arasında Vir masına rağmen

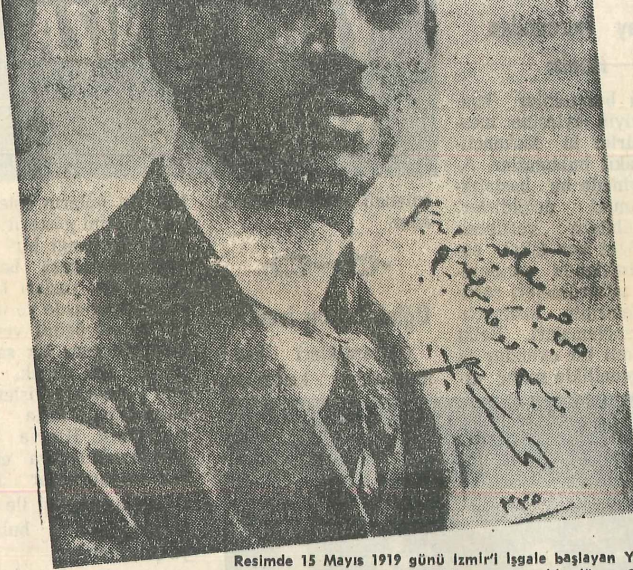
Bu tutun casına olan 1 ondan uzak zünden geçeli

hâsinde tutun zaman zaman

Filmin dış sal mek, eski bir bir kaçamak t

aniden Macar s ca Liz küpler Ne var ki Ma sahnesini prov

cevirildiği stüdy görünce ortalı varak Richard Londra'ya gide müthiş bir k kavgayı filmin teknisyenlerin

Resimde 15 Mayıs 1919 günü İzmir'i işgale başlayan Yunan birliklerine ilk kurşunu sıktıktan sonra şehit düşen Gazeteci Hasan Tahsin görülüyor.

sin'in büyük bir antını dikmek için teşebbüse geçmiş, bu maksatla kampanyaya açmıştır.

Kampanyaya ilk olarak İzmirdeki bütün Basın mensupları katılmış, aralarında topladıkları 22.780, lirayı Cemiyete teslim etmişlerdir.

Ayrıca teğebbüstü çok isabetli bulan Başbakan Ferit Melen, Hükümetce de gereken yardımın yapılacağını ifade etmiştir.

Süphandağlı'nın açıklaması

Anıtla ilgili olarak İzmir Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Sabri Süphandağlı şu açıklamayı yapmıştır:

«15 Mayıs 1919 günü, İzmir Metropolidi Hrisostomos tarafından simdi ki Pasaport İskelesinde saat tam 8.55'te sevinç

İzmir Gazeteciler Cemiyeti Hasan Tahsin'in anıtını yaptırmakla 15 Mayıs 1919 günü ün suyunu tunclaştırarak ve ebedileştirmek istemektedir.

gözyaşları arasında bayrağı takdis edilen Yunan ordusu, son Türk yurdunu da ortadan kaldırmak maksadıyla İzmir'i işgale başlamıştı.

Nihayet iki saat sonra, yani Konaktaki saat kulesi 11'i vurduğu zaman bu bayrak yere düşecek, onu azamette taşıyan düşman teğmenli ise hakettiği akibeti bulacaktı.

Çünkü hür bir Türklüğe yaratmak ideali uğruna kaleminin yetmediğini anlayan Hukuk-u Beşer Gazetesi Başyazarı Hasan Tahsin hemen silhına sarılarak ilk kurşunu sıkacak ve arkasından da şehid düşerek, Milli Kurtuluş tarihimize emsaliz bir tablo armağan etmiş olacaktı. Bu tablonun kurtuluşun 53 yıl sonra vatanın bütünlük ve egemenliğine kasdetmiş anarşistlerin mevcut olduğu bu günlerde daha büyük bir anlam kazandığı elbette ki dikkatlerden kaçmayacaktır.

İlk kurşunu atan

İzmir'i işgal kağan düşmana ilk kurşunu sıkan parmakların bir gazeteciye ait olmasını tesadüfe bağlamak da mümkün değildir.

Memlekette hürriyet mücadelesinin, insan hayatına yararış daha parlak ve güvenli yarınların tartışmasının başladığı yıllardan itibaren Türk gazetecisi iç ve dış düşmanlara karşı kendisine

Yunanlılar kendi kahramanlarına anıt dikerler

Yunanlılar, İzmir Metropolidi Hrisostomos'u milli kahramanları sayıp Pire limanında muazzam bir anıtını dikerlerken, milli kurtuluşumuzun ilk kurşununu sıkan, gerçek kahraman gazeteci Hasan Tahsin'in bir mermer üzerinde sadece isimden ibaret olarak kalması,

Bir Kurtuluş yıldönümü töreni.

ŞEHİT GAZETECİ HASAN TAHSİN'İN

BİR YAZISI

İzmir'in Yunanlılar tarafından işgal edileceği günler yaklaşmaktadır:

Hasan Tahsin, Başyazarı bulunduğu Hukuk-u Beşer'in 19 Şubat 1919 günlü sayısında şunları yazmaktadır:

«1912'den beri üzerinden masum kahramanın izi kaybolmayam süngüleriyle ve gürellüklerinde yetimlerin yavrusuz kalması anarın sakat ibtiyarların isturap yankıları dalgalanan toplarıyla geleceklermiş.. Korkmuyoruz, gelsinler. Hattâ masum Türke kasti olan bütün dünya gelsin. Süngüleriyle zaten kanayan kalbimizi deşsinler. Toplarıyla evlerimizi, kuvvetlerimizi yıkınsınlar. Alt üst etsinler, parçalasınlar. O Yunan gelsin, yabancı eli değmemiş limanlarımıza askeri

güciyle sokamadığı tek nelerinde zulmü, sonsuz düşmanlığı en eski kinleri temsil eden mavi - beyaz bayraklarını dalgalan-

Silahımız olmasa bile direnen ruhumuzla coşkun kenarlarımızla hararetili vicdanlarımızla, sökülmeyen dişlerimiz ile.

dırnsınlar. Gelsinler, silahlarımızı toplasınlar. Evlâtlarına silah dağıtsınlar. Fakat asla unutmazınlar ki, Türk ölmedi yaşıyor... Ve burayı Yunana vermeyecektir. Vermek isteyecek kuvvetlerle paylaşacak kolumuz var. Hattâ silahımız olmasa bile. Direnen ruhumuzla, coşkun kanla-

rimızla, hararetili vicdanlarımızla, sökülmeyen dişlerimiz ile. Yoksa bu şirin diyarları, kendi hayatımız, kahramanlık ve tarihten gelen ululuğumuz adına, atalara bile bir armağan olarak, yakacağız, yıkacağız, kıracağız. Bu ülkelerin sema ufuklarına,

Silahımız olmasa bile direnen ruhumuzla coşkun kenarlarımızla hararetili vicdanlarımızla, sökülmeyen dişlerimiz ile.

kendi masum kenarımıza renk vereceğiz, boyayacağız. O zaman Yunan gelsin, 19. asrın türedi çeri koddarı, Avrupanın telkin ettiği binaymedeniyeti kur sun...

Hayır, hayır meyus olmayalım... Biz ölmedik, yaşıyoruz... Bu memlekete göz diken kuvvetleri yıka-

cak, ertecek hararetimiz, hem de pek mezul. Yalnız, bunu da unutmazınlar ki, Çanakkale kahramanlarının mavi - beyaz kucağında haç taşıyan Yunanlılığın canavar hakimiyeti altında yaşatacak tek hemsiresi, tek validesi, ufak bir Türk benliği yoktur. Ancak, e-vel ancak hilâlin al göğeleri altında hakaniyla. pa-yıtahtıyla, İzmirliyle yaşayacak bir Türklük vardır ve illâ Avrupa, Neron gibi bir sair olmak istiyorsa, bizler, kendi ellerimiz, kendi varlığımızla, binalarımız, topraklarımızı sayır sayır yapar, kızıl alevlerle halelendirir ve beşeriyetin paslanan vicdanına Roma'nın yanısından feci bir sahneliştir ve hayal yaratmakta seçilmeyiz. Çünkü tarihimiz var. Çünkü bizi tel'in edecek ecdadın ruhu, ahfadın feryadı var. Çünkü herşeyden üstün namusumuz var...»

Terlemekten şikâyet etmeyin

Terlemek hele yaz günlerinde terlemek hepimizin büyük sıkıntılarında bir tanesi fakat, terliyorum diye üzüleceğimize bundan mem-

PAPAZ BITMİŞ

Hristiyan dinini yaymak için Afrika ya gönderilen misyoner ormanın ortasında bir kabileye rastlar. Derhal onlara konferanslar verip

Lizko Makis

Budapest Richard Burt casını son de sahnesinde 1 fazla ilislem kavgaya bağlat

«Mavi Si arasında Vir masına rağmen Bu tutun casına olan l ondan uzak zünden gece hapsinde tuttu zaman zaman Filmün dış sal mek, eski bir bir kaçamak y aniden Macar sıca 12 külere Ne var ki Ma sahnesini prov çevirdiği stüdyo görünce ortaliğ varak Richard' Londra'ya gider müthiş bir ka kavgayı filmün teknisyenlerin den vazgeçti mek zaretinde devan

Bu tutun casına olan l ondan uzak zünden gece hapsinde tuttu zaman zaman Filmün dış sal mek, eski bir bir kaçamak y aniden Macar sıca 12 külere Ne var ki Ma sahnesini prov çevirdiği stüdyo görünce ortaliğ varak Richard' Londra'ya gider müthiş bir ka kavgayı filmün teknisyenlerin den vazgeçti mek zaretinde devan

Bir Kurtuluş yıldönümü töreni.

BİR KİL

Mısırdaki min taşlarında genişlikte ve mak mümkündür Bu uzunlu

Enis beyin "yasaklar,, defteri

■ YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ ENİS TAHSİN TİL, GAZETEYE, YAYINLANMASI YASAKLANAN HABERLERLE İLGİLİ OLARAK GÖNDERİLEN KARARLARI OTUZ YIL BOYUNCA BİR DEFTERE YAZIP SAKLAMIŞTI.

■ DP İKTİDARI DÖNEMİNDE İSTANBUL'DA PARLAMENTOLAR KONFERANSI TOPLANMIŞTI. 100 BİN LİRA HARCANAN KONFERANSI CİHAT BABAN DÜZENLEMİŞTİ. YAZDIĞIM BİR YAZI İLE YAPILAN MASRAFI ELEŞTİRDİM.

-10-

Gazetede Necmettin Sadak'la çok az ilişkimiz oldu. Ben gazeteye girdiğim zaman o Dışişleri Bakanı'ydı. Gazetede bizim kuşaktan hiç kimseyi tanımadı. Dışişleri Bakanı'mız Avrupa'ya gidip gelirken kendisini Galata Yolcu Salonu'nda, ya da Yeşilköy Hava Alanı'nda sıkıştırıp demeciler alıyorduk. Her defasında ben ona, — Efendim, Akşam'a emirleriniz var mı? Gazeteye iletmek istediğiniz haberleriniz yok mu? diye sorduğum zaman o,

— Yaa, siz demek Akşam'dansınız, Arkadaşlara selâm söyleyin gözlemlerinden öperim, diye kestirip atıyordu.

Sadak gazetede olduğu günlerde de hep dalgın ve düşünceli olur, kimseye konuşmak istemezdi. Genelikle odasına kapandı, gazetelerini okur, sonra yazı işlerine gelerek yarım sa at, en çok bir saat kaldıktan sonra giderdi. Ken disini görmeye gelenler Dr. Adnan Adıvar ve Refik Halit Karay gibi dostlarıydı. Refik Halit o dönemde birinci sayfaya re — Ha adıyla küçük fıkralar yazıyordu.

● Akşam gazetesi patronu Necmettin Sadak'ın kardeşi violonselist Muhittin Sadak her zaman çok sevdiğim, saydığım bir kişiydi.

Sadak'ın yazı işlerindeki konuşmalarını hepimiz küçük kesilir dinlerdik. Bir gün ilginç birşeyler anlatıyordu. Ayrıntılarını unuttum ama, şöyle birşey de diydi:

— Sovyetler bize şunu önerdiler, ama, biz yanasmadık.

Yani, Sadak o zaman New York Times'in muhabiri olan Aslan Humbarcı'yı Sovyetlerin adamı sayıyordu. Oysa Aslan Humbarcı bir süre sonra Türki ye'den ayrılarak Fransa'ya yerleşti ve Fransız basınında komünistlerin iç yüzünü açıklayan yazılar yazdı.

● 100 bin liralk konferans

Necmettin Sadak'la ilişkilerimiz hep yapay bir düzeyde sürüp giderken bugün birinde havayı bulandıran bir olay oldu. 1951 Eylülünün ilk günlerinde İstanbul'da bir Par lamentolar Konferansı toplanmıştı. Toplantı 100 bin liraya çıkmış ve kötü düzenlenmişti. Ben de Akşam'da «Parlamentolar Konferansı tam 100 bin liraya mal oluyor» başlıklı bir yazı yazmışım. Yazıda şöyle diyordum: «Dünyanın hiçbir yerinde bizim düzeyimizde olan bir devletin böyle bir toplantı için 100 bin lira harcadığı görülmemiştir. Hele bu masrafı yapanlar 14 Mayıs 1950'den önce CHP'yi gereksiz yere milletin paralarını harcamakla

KAZIM TAŞKENT'LE — Yapı ve Kredi Bankası'nın kurucusu Kazım Taşkent Akşam yazarlarıyla. Soldan sağa: Ben, Sadettin Gökçepinar, Cemalettin Bildik, Şevket Rado, Kazım Taşkent, Remzi Tozanoğlu, Enis Tahsin Til, Cemal Refik ve Şahap Balcıoğlu.

sitli yollarla Devlete ve Belediye'ye ödediği bu 100 bin liradan, bu fakir millet başka biçimlerle yararlanamaz mıydı? Gelin bir hesap edelim:

— 50 yataklı bir verem hastanesi,

— Büyük bir halk dispanseri,

— İstanbul kıyılarınm ağaçlandırılması,

— Aydınlar ve işçiler için bir dinlenme evi.»

Ertesi gün DP organı gazetelerinde galiba Zaferde şöyle bir imzasız yazı çıktı:

● «Özür dileriz»

O zaman bu Konferansı düzenleyen kişi İsmir milletvekili Cihat Baban'dı. Necmettin Sadak'ın da Cihat Baban'la dostluk ilişkileri vardı. Ertesi gün gazetenin birinci sayfasında Necmettin Sadak'ın yazdığı «Özür dileriz» başlıklı şu açıklama çıktı:

«Gazetemizin evvelki günkü sayısında «Parlamentolar Konferansı» başlıklı bir yazı çıkmıştır. Gazetemizin görüşüne aykırı olan ve teviz etmediğimiz bu yazıdan dolayı çok müteessiriz. Özür dileriz.»

Hemen Yazı İşleri Müdürü Enis Tahsin Til'i görüp gazeteden ayrılacağı bildir dim. Enis yazı çok üzüldü.

— O yazıyı siz yazdınız ama, gazeteye ben koy-

● Yasaklar defteri

Enis Tahsin Til gazeteye gönderilen bildirimleri, Emniyet Müdürlüğü'nden, Savcılıktan, Basın Yayın Müdürlüğü'nden Vilâyet'ten, Si kiyönetim'den, İçişleri Bakanlığı'ndan yazıyla ve ya telefonla duyurulan bütün yasak kararlarını otuz yıl boyunca bir deftere yazıp saklamıştı. 1954'te gazete defter ayrıldığı zaman bu defteri de götürdü. Bu yazılar Enis beyin günlük amları gibi bir şeydi. Yıllar sonra basın tarihiyle ilgili bir çalışma yapmaya koyuldum. Enis beyin yasaklar defteri benim için bulunmaz bir kaynaktı. Enis bey önemli bir hastalık geçirmiş evden dışarı çıkıyordu. Kendisini Nişantaşı'nda, Evtam caddesinde

Eski AKŞAM'ın Son Yılları Hıfzı TOPUZ

Mehmet usta 30-35 yıldır gazetede çalışıyorlardı. Bu insanlar lonca gelenekleri için de yanlarına çanak alır, yetiştirir ve yarınların kadrolarını eğitirlerdi.

Gazetenin perde arkası kişilerinden biri de Mösyo Durazzo idi. Jules Durazzo tam bir «levanten»-di. Doğma bü-yüme İstanbullu olduğu halde Türkçeyi pek konuşmazdı. Kâzım ve Enis beyler başta olmak üzere hepimiz Mösyo Durazzo ile Fransızca konuşurduk. Hilâlî bey ise Rumca konuşurdu.

Kâzım beyle Necmettin bey bir zamanlar Akşam'ın Fransızca baskısını yapmaya kalkmışlar ve «L'Akham»-ın başına Mösyo Durazzo'yu getirmişler. L'Akham tutmamış ve bir süre sonra kapatılmış. Ama, Kâzım bey Mösyo Durazzo'yu atamamış ve arşiv memuru yapmış.

Mösyo Durazzo her sabah 8 buçukta gazeteye lacivert veya siyah yollu elbisesi, ye leği, kolalı gömleği kravatı, pardesüsü, şapkası ve cilâli ayakkabılarıyla gelir, masasının tonunu aldıktan sonra gözüklerini takar ve çalışmaya başlardı. Çevre resimleri ve kişileri zarflara ve raflara koyup kaldırma ktı. Yalnız ne var ki Mösyo Durazzo'nun dokümantasyon tekniğini gazetede hiçbirimiz bilmezdik. Zaten M. Durazzo, kendi mesleği elinden gitmesin diye, bunu kimseye göstermeye yanaşmazdı. M. Durazzo eğer has ta olup da gazeteye gelmez se ortaklık birbirine girerdi. Örneğin Hamdullah Suphi Tanrıöver'in bir resmi gerekiy or, değil mi? T harfine bakarız, yok. H harfine bakarsak, bir resmi vardı. Geldi

tavan arasına kaldırılır ve hiç atılmazdı. Greta Garbo' lar, Brigitte Helm'ler, Lilian Harvey'ler Adolphe Menjou' lar hep bizim tavan arasında dururdu. İç sayfalarda bir boşluk olunca hemen tavan arasından bir klişe getirilir ve ona bir resim altı uydurulurdu.

Resim arşivi genellikle Amerikan Haberler Bürosundan, İngiliz, Hindistan, Pakistan ve İsrail Haber Büro larından gelen fotoğraflarla doluydu. Örneğin arşivde Ahmet Haşim'in tek resmi bulunmaz ama, Pakistanlı şair İkbâl'in yarım düzine resmi bulunurdu. Çünkü Pa

● Arif Derebeyoğlu ilginç bir çeviri konusu bulamadığı günlerde «Saç dökülmesine çare bulundu» haberini uydururdu.

kistan Basın Ataşesi Arşad Üz Zaman İkbâl'in her doğum ve her ölüm günü gazetesini dışarı boy boy resim teleri dışarı boy boy resim teleri getirirdi. Az çekmedik Arşad'dan ve İkbâl'den! Üçüncü Dünya ülkelerinden tek resim yoktu arşivde.

Zaten alışlagelmış kaynakların dışından yazı çevirip gazeteye koymak da çok yadırganırdı. O yıllarda biz da İngilizce çevirileri Arif Derebeyoğlu adı bir arkada şımız yapıyorduk. Arif ilginç bir konu bulamadığı günler de «Duyulmadık Olaylar» sü tununa yazı uydururdu. Örneğin, «Saç dökülmesine çare bulundu» veya «Kanser mikrobi bulundu» gibi. Arif bir gün de Mao Tse Tung'la ilgili bir yazı çevirmişti. Bu yazı gazetede çıktıktan birkaç gün sonra Cemalettin Bildik'in belirli ziyaretçilerinde bir gazeteye geldi

Durumu Arifo anlattık. Yazının aslını bulup getirdi. Yazı meğer Times'de çıkmış! Bildik'in bu çeşit ziyaretçileri hiç eksik olmazdı.

Cemalettin genç denecek bir yaşta galiba ellisine gelmeden öldü. 1934'te soyadı yasası çıktığı zaman Cemalettin Nüfus memurluğuna gidip soyadını yazdırmak istemiş. Ama, seçtiği adlarını hepsi önceden alınmıştı. Bunun üzerine Cemalettin Nüfus memuruna «Ben yarın yeni bir soyadı bulur gelirim» demiş. Memur da «Aman, kâğıtlarınız kaybolur, burada bırakmayın» demiş. Cemalettin de «Ben yabancı değilim, bildik sayılırım diye cevap vermiş. Bunun üzerine memur, «Neden öyleyse Bildik adını almıyorsunuz?» demiş ve Cemalettin'in adı Bildik olmuş.

Cemalettin çok çabuk yazı yazardı. Çok güründü. Herkesle çabuk dost olur ve çok adam tanırdu. Düzenli bir çalışması vardı. Çekmecesinde boy boy renkli kalemler, kalemtraşlar, silgiler, cetveller, makaslar ve zamlar hiç eksik olmazdı. Gazeteye gelmez gelmez çekmecelerini açar ve bunları bir bir masasının üzerine yerleştirirdi. Birdenbire bir kalp krizinden giderirdi.

Akşam'ın yıllanmış muhabirlerinden biri de Sahak Mihrtaryan'dı. Sahak hep irtip dışarı boy boy resim teleri getirirdi. Az çekmedik Arşad'dan ve İkbâl'den! Üçüncü Dünya ülkelerinden tek resim yoktu arşivde.

Zaten alışlagelmış kaynakların dışından yazı çevirip gazeteye koymak da çok yadırganırdı. O yıllarda biz da İngilizce çevirileri Arif Derebeyoğlu adı bir arkada şımız yapıyorduk. Arif ilginç bir konu bulamadığı günler de «Duyulmadık Olaylar» sü tununa yazı uydururdu. Örneğin, «Saç dökülmesine çare bulundu» veya «Kanser mikrobi bulundu» gibi. Arif bir gün de Mao Tse Tung'la ilgili bir yazı çevirmişti. Bu yazı gazetede çıktıktan birkaç gün sonra Cemalettin Bildik'in belirli ziyaretçilerinde bir gazeteye geldi

Gazetede Necmettin Sadak'la çok az ilişkimiz oldu. Ben gazeteye girdiğim zaman o Dışişleri Bakanı'ydı. Gazetede bizim kuşaktan hiç kimseyi tanımadı. Dışişleri Bakanımız Avrupa'ya gidip gelirken kendisini Galata Yolcu Salonu'nda, ya da Yeşilköy Hava Alanı'nda sıkıştırıp demeçler alıyorduk. Her defasında ben ona, — Efendim, Akşam'ın emirleriniz var mı? Gazeteye ilemek istediğiniz haberleri siz yok mu? diye sorduğum zaman o,

— Yaa, siz demek Akşam'dansınız, Arkadaşlara selâm söyleyin gözlerinizden operim, diye kestirip atıyordu.

Sadak gazetede olduğu günlerde de hep dalgın ve düşünceli olur, kimseye konuşmak istemezdi. Genellikle odasına kapanır, gazetelerini okur, sonra yazı işlerine gelerek yarım saat, en çok bir saat kaldıktan sonra giderdi. Ken dinini görmeye gelenler Dr. Adnan Adıvar ve Refik Halit Karay gibi dostlarıydı. Refik Halit o dönemde birinci sayfaya Re — Ha adıyla küçük fıkralar yazıyordu.

● Akşam gazetesi patronu Necmettin Sadak'ın kardeşi violonselist Muhittin Sadak her zaman çok sevdiğim, saydığım bir kişiydi.

Sadak'ın yazı işlerindeki konuşmalarını hepimiz kulak kesilir dinlerdik. Bir gün ilginç birşeyler anlatıyordu. Ayırtılmaları unuttum ama, şöyle birşey de diydi:

— Sovyetler bize sunu önerdiler, ama, biz yanaşmadık.

— Aman beyefendi, dedim, bu söylediğiniz çok çok ilginç, şimdiye kadar hiç açıklanmadı, hiç yazılmadı. Sovyetler size bu öneriyi nasıl, ne zaman yaptılar?

Sadak, — Onların bir adamı vardı, dedi. Aslan Humbaracı. Onun aracılığıyla,

Yani, Sadak o zaman New York Times'in muhabiri olan Aslan Humbaracı'yı Sovyetlerin adamı sayıyordu. Oysa Aslan Humbaracı bir süre sonra Türkiye'den ayrılarak Fransa'ya yerleşti ve Fransız basınında komünistlerin iç yüzünü açıklayan yazılar yazdı.

● 100 bin liralkonferans

Necmettin Sadak'la ilişkilerimiz hep yapay bir düzeyde sürüp giderken bugün birinde havayı bulandıran bir olay oldu. 1951 Eylülünün ilk günlerinde İstanbul'da bir Parlamentolar Konferansı toplanmıştı. Toplantı 100 bin liraya çıkmış ve kötü düzenlenmişti. Ben de Akşam'da «Parlamentolar Konferansı tam 100 bin liraya mal oluyor» başlıklı bir yazı yazmıştım. Yazıda şöyle diydum: «Dünyanın hiçbir yerinde bizim düzeyimizde olan bir devletin böyle bir toplantı için 100 bin lira harcadığı görülmemiştir. Hele bu masraflı yapanlar 14 Mayıs 1950'den önce CHP'yi gereksiz yere millet'in paralarını harcamakla

KAZIM TAŞKENT'LE — Yayı ve Kredi Bankası'nın kurucusu Kazım Taşkent Akşam yazarlarıyla. Soldan sağa: Ben, Sadettin Gökçeçinar, Cemalettin Bildik, Şevket Rado, Kazım Taşkent, Remzi Tozanoğlu, Enis Tahsin Til, Cemal Refik ve Şahap Balcıoğlu.

şifli yollarla Devlete ve Belediye'ye ödediği bu 100 bin liradan, bu fakir millet başka biçimlerde yararlanamaz mıydı? Gelin bir hesap edelim: — 50 yataklı bir verem hastanesi, — Büyük bir halk dispanseri, — İstanbul kıyılarınca açıldırılması, — Aydınlar ve işçiler için bir dinlenme evi..»

Ertesi gün DP organı gazetelerin birinde, Galiba Zafer'de şöyle bir imzasız yazı çıktı: «Akşam gazetesinin bir röportaj muhabiri Parlamentolar Konferansına sarfedilen 100 bin lirayı öne sürerek güya muhalefet yapıyor. Halk partisi böyle düşünüp tasarruf ettiği millet paralarını cebeye attığı için yer yüzünde Türkiye'yi hâlâ Osmanlı olarak tanıyorlar. Halk Partisi iktidara gelirse yine öyle yapısın. Bizce bu kongreye 100 bin lira ayırmak çok az olmuştur. Keşke her yıl Parlamentolar Konferansı Türkiye'de toplansa ve her yıl biz seve seve bu iş için 100 bin lira ayırabilsek..»

Gerçekten de az sonra Sadak gazeteye gelip beni çağırttı. Akşam'da böyle bir yazı çıktığı için gücümde da kaldığı ama, bu olayı unutmamam gerektiğini söyledi. Sadak'tan son anım işte bu.

● «Özür dileriz»

O zaman bu Konferansı düzenleyen kişi İsmir milletvekili Cihat Baban'dı. Necmettin Sadak'ın da Cihat Baban'la dostluk ilişkileri vardı. Ertesi gün gazetinin birinci sayfasında Necmettin Sadak'ın yazdığı «Özür dileriz» başlıklı şu açıklama çıktı: «Gazetemizin evvelki günkü sayısında «Parlamentolar Konferansı» başlıklı bir yazı çıkmıştır. Gazetemizin görüşüne aykırı olan ve teviz etmediğimiz bu yazıdan dolayı çok müteessiriz. Özür dileriz..»

Hemen Yazı İşleri Müdürü Enis Tahsin Til'i görüp gazeteden ayrılacağı bildiririm. Enis bey çok üzülürdü.

— O yazıyı siz yazdınız ama, gazeteye ben koydum, dedi. Sizin kadar ben de sorumluyum. Sakin olun. Basında böyle seyler her zaman olur. Göreceksiniz, alacaksınız. Necmettin bey bu açıklamayı yazmak zorunda kaldı. Size karşı tutumu değişmiş değildir.

— Evet ama, dedi, o zaman ki siz bay Suphi'yi aradınız!

● İç sayfalarda bir boşluk olunca hemen tavan

Son Yılları Hıfzı TOPUZ

Mehmet usta 30-35 yıldır gazetede çalışıyorlardı. Bu insanlar lonca gelenekleri için de yanlarına çırak alır, yetiştirir ve yanlarının kadrolarını eğitirlerdi.

Gazetinin perde arkası işlerinden biri de Mösyo Durazzo idi. Jules Durazzo tam bir «levanten»-di. Doğma büyüme İstanbullu olduğu halde Türkçeyi pek konuşamadı. Kâzım ve Enis beyler başta olmak üzere hepimiz Mösyo Durazzo ile Fransızca konuşurduk. Hilâli bey ise Rumca konuşurdu.

Kâzım beyle Necmettin bey bir zamanlar Akşam'ın Fransızca baskısını yapmaya kalkmışlar ve «L'Акхам»-ın başına Mösyo Durazzo'yu getirmişler. L'Акхам tutmamış ve bir süre sonra kapatılmış. Ama, Kâzım bey Mösyo Durazzo'yu atamamış ve arşiv memuru yapmış.

Mösyo Durazzo her sabah 8 buçukta gazeteye lacivert veya siyah yollu elbisesi, yeşil, kolalı gömleği kravatı, pardesüsü, şapkası ve cilalı ayakkabılarıyla gelir, masasının tozunu aldıktan sonra gözlüklerini takar ve çalışmalar başlar. Görevi resimleri ve klişeleri zarflara ve raflara koyup kaldırma. Yalnız ne var ki Mösyo Durazzo'nun dokümantasyon tekniğini gazetede hiçbirimiz bilmezdik. Zaten M. Durazzo, kendi mesleğinden gitmesin diye, bunu kimseye göstermeye yanaşmazdı. M. Durazzo eğer hasta olup da gazeteye gelmezse ortalık birbirine girerdi. Örneğin Hamdullah Suphi Tanrıöver'in bir resmi gerekiyordu, değil mi? T harfine bakarız, yok. H harfine bakarız, yok. Çünkü M. Durazzo Hamdullah Suphi'yi S harfine yerleştirmiştir. Bunun gibi Esat Mahmut Karakurt M harfinden çıkar. Ertesi gün bunu kendisine anlatacak olduk mu, M. Durazzo,

— Bak, Hıfzı, dedi. Arif geçen gün bir Çinliyle ilgili bir yazı yazmış, başımıza açılıyor.. Arif bu yazıyı nereden almış? Enis bey bu yazıyı görmemiş mi? Arif'in acaba bir maksadı mı varmış?

Gazetenin klişe arşivi de büsbütün başka bir düzenlemedi. Kullanılmış klişeler

tavan arasına kaldırılır ve hiç atılmazdı. Greta Garbo'lar, Brigitte Helm'ler, Lilian Harvey'ler Adolphe Menjou'lar hep bizim tavan arasındadır. İç sayfalarda bir boşluk olunca hemen tavan arasından bir klişe getirilir ve ona bir resim altı uydurulurdu.

Resim arşivi genellikle Amerikan Haberler Bürosundan, İngiliz, Hindistan, Pakistan ve İsrail Haber Bürolarından gelen fotoğraflarla doluydu. Örneğin arşivde Ahmet Haşım'ın tek resmi bulunmaz ama, Pakistanlı şair İkbâl'in yarım düzine resmi bulunurdu. Çünkü Pa-

● Arif Derebeyoğlu ilginç bir çeviri konusu bulamadığı günlerde «Saç dökülmesine çare bulundu» haberini uydururdu.

kistan Basın Ataşesi Arşad Üz Zaman İkbâl'in her doğum ve her ölüm günü gazeteleri dosalar boy boy resimler getirirdi. Az çekemdi Arşad'dan ve İkbâl'den! Üçüncü Dünya ülkelerinden tek resim yoktu arşivde.

Zaten alışlagelmış yayınların dışında yazı kayıplarına gazeteye koymak da çok yadırganırdı. O yıllarda biz de İngilizce çevirileri Arif Derebeyoğlu adlı bir arkadaşımız yapıyordu. Arif ilginç bir konu bulamadığı günlerde «Duyulmadık Olaylar» sütununa yazı uydururdu. Örneğin, «Saç dökülmesine çare bulundu» veya «Kanserlin mikrobu bulundu» gibi, Arif bir gün de Mao Tse Tung'la ilgili bir yazı çevirmişti. Bu yazı gazetede çıktıktan birkaç gün sonra Cemalettin Bildik'in belirli ziyaretçilerinden biri gazeteye geldi. Bildik o tür ziyaretçilerini Necmettin Sadak'ın boş odasına alır ve gizli konuşmalar orada olurdu. Yine öyle oldu. Ziyaretçi gittikten sonra Cemalettin,

— Bak, Hıfzı, dedi. Arif geçen gün bir Çinliyle ilgili bir yazı yazmış, başımıza açılıyor.. Arif bu yazıyı nereden almış? Enis bey bu yazıyı görmemiş mi? Arif'in acaba bir maksadı mı varmış?

Cemalettin çok çabuk yazı yazardı. Çok girgindi. Herkesle çabuk dost olur ve çok adam tanırdu. Düzenli bir çalışması vardı. Çekmecesinde boy boy renkli kalemler, kalemtraşlar, silgiler, cetveller, makaslar ve zamlık hiç eksik olmazdı. Gazeteye gelir gelmez çekmecelerini açar ve bunları bir bir masasının üzerine yerleştirirdi. Birdenbire bir kalp krizinden gidiverdi.

Akşam'ın yıllanmış muhabirlerinden biri de Sahak Mihırtayan'dı. Sahak bey hepimizin dostuydu. Yaşlı, iri yapı, başında tek tel saç olmayan bir kişiydi. Gazeteciydi ama, eskilerin deyimiyle muhabir değil, muhbir sayılırdı. Yazı yazmasını hiç beceremezdi. Ayda bir Elmadag'ında yani, kendi sokaklarında bir yangın veya bir kaza filan olursa onu bildirirdi. Bir de Ermeni Patrikhanesi'ndeki seçimleri izlerdi. Bunları telefonla bize anlattı; biz de yazardık. Necmettin Sadak gelirken veya giderken Sahak bey mutlaka geçirmeye veya karşılamaya gelirdi. Vall'nin yemektaki basın toplantılarından da hiç eksik olmazdı. Gökyazın konuşmasını biter bitmez parmak kaldırdı ilk söz isteyen o olurdu. Gökyaz da Sahak beyin ne soracağını ezberlediği için, daha o ağzını açmadan «Bliyyorum Sahak, derti, sizin soğak yapıyorum..»

Sahak beyin sarı basın kartı vardı. Gazeteden aldığı para 25 liraydı. Yani, bir öğle yemeği parası. Ama, Sahak bey herhalde bu 25 liralay geçinmiyordu. Şan olsun diye gazetecilik yapıyor du!

YARIN: Sendika olayları...

Kazım Nami'ye bir süre iş verilmez. Sonunda 1944 yılında İstanbul Ticaret Odası basın rapor turlüğüne getirildi.

1950 yılında yaş hadi nedeniyle buradan çıkıyor. Bir ara Saint Benoit ve Ermeni lisesin de öğretmenlik yapar

Daha sonra Denizcilik Bankasına basın ra uörünü olarak girer ve ölümlünden bir yıl önce ye dek burda çalışır. 1967 yılında 93 yaşında hayata gözlerini kapar.

Telif ve tercüme olarak 60 kadar yapıtı var ır. Birçok gazetelere sayısız makaleler yazmış tir İlk karısından üç oğlu ikinci karısından bir kızı bir oğlu olmak üzere beş çocuk batasıydı.

o kısa boyu canlı ve hareketli bakışları can dan davranışları ve sevgisi ile bugünkü gibi sözlerinin önünde

1960 yılında sanıyorum. Sık sık Milli Eğitim Bakanlığı Yayın Müdürlüğü'nün Posta kadresin deki Şahinler Hanı'na sık sık gelir oturur tatlı tatlı sohbet eder yeni Bakanlık yapımları ile ilgili

Pekin Metal A.S.

SAC (Svahl. DKP, Galvaniz Silisli, pas anmaz çelik)

- Elektrod
- İnsaat Demir
- Alüminyum Levha
- Profil ve sanayi Malzemeleri
- Köselent
- Tama Silme

Cesitleri ile 16 subat 1981 tarihinden itibaren savın İstanbulluların da hizmetindedir.

İSTANBUL SUBESİ :

Mağaza : Seferiçe Sanayi Çarşısı Kısık cad. no : 4 A Blok 99 Topcular Demirhane Durağı İstanbul Telefon : 76 34 07

İRTİBAT BÜROSU :

Tersane Caddesi Hedive Sokak 1/5 Eğilli İshani Karaköy İstanbul Tel: 43 65 46

...vaziyet değeri tabii ki isniyorsunuz Pekala. Alman ordusu Bulgaristan sınırına gelij dayanmıştır. ne olacağı bilinmez. belki bize saldırır. Böyle tehlikeli bir zamanda Halk parti si Bakanları ve millet vekillerininin nefris feragati göstermeleri beklenir.

— Arkadaşlar, Ankara'da toplanacak olan bilimsel bir kongredir. Sizden bu bilimsel toplantı için dergel sitiyorlar. Siz ise maaslarına rttı nılmas... risivle oraya gidiyorsunuz

— SON —

ilin Dünya'da Türk ve Tiki... ye düşmanlarının propagandasına göre tesekkül etmiştir.

Şimdi Ermeni Meselisi'ni bir kere daha özetlemeli ve bu

ce tam bir Türk saykınımla rak başlatılmıştır. Arkası da önleremezlike lpek tabii olarak savaş kuralarına zore gelişmiştir.

SPOR... SPOR... SPOR... SPOR... SPOR...

Voleybolde yeni atılım yapılacak!..

ANKARA — Voleybol Federasyonu Başkanı Naci Bayramhoğlu Türkiye'nin gelecek yıllarda çok büyük organizasyonlara sahne olacağını söyledi ve Voleybol Severler Avru pa'nın en güzel kız ve erkek takımlarını seçmeye olanağını bulacakları dedi.

Türkiye Deplasmanlı Voleybol liginin başlaması dolayısıyla Bayramhoğlu «kaliteli voleybolcu potansiyelini yükseltmek için elimizden gelen gayreti göstereceğiz. Tüm voleybolcu yönetici ve kulüplere yeni sezonda başarılar dilerim» diye konuştu.

Voleybol Federasyonu Başkanı Bayramhoğlu deplasmanlı voleybol liginin ilk kez bu sene dört ayrı grupta oynayacağını ve bu gruplarında ilk iki sene

bu dört ayrı grupta oynayacağını ve grupların da ilk iki sırayı alan takımların final grubunda mücadele edeceğini söylemiş ve diğer takımların da-kuz ile 16. sıra arasında yer alacağını son iki takımın ise küme düşeceğini belirtti.

Fatsa Stadi'nin yapımı sürüyor

FATSA — Ordu'nun Fatsa ilçesinde bir süre önce yapımına başlanan Fatsa stadıyla ilgili çalışmalarına hızla sürdürülüyor. Beden Terbiyesi Ordu Bölge Müdürü Kemal İşleon'dan alınan bil (Devamı 5. sayfa)

Müşterek bahislerde hileli davranışlarda bulunan ceza görecek

ANKARA — Müşterek bahis oyunlarını etkilemek amacıyla hileli davranışlarda bulunan at sahibi antrenör binici ve hizmetliler sekiiz hafta süreyle hipodrom doktora daha uzun süreli ceza almalarıyla ilgili yerlere giremeyecekler.

«At yarışları yüzünde değişiklik yapı-

masına ilişkin tüzük» resmi gazetesinin bugünkü sayısında yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Tüzük uyarınca muayyen ikramiyeli ya da açık koşullarda at başına alınacak kaydiye o koşunun ikramiye toplamından çok olamayacak.

Bu arada kazanan o luşunun kaza tutanağı gir haftaya kadar süresine nakatlıkların hipodrom doktora daha uzun süreli ceza almalarıyla ilgili yerlere giremeyecekler.

Tüzükte hipodromlara yarışlarla ilgili yerlere girmekten yasaklama ile para cezası da hükme bağlandı.

Buna göre komisyon kurulunca alınan kararlarla uymayanlar yetmiş hafta süreyle hipodromlara ve yarışlarla ilgili yerlere girmekten

yasaklanacaklar ayrı ra cezasına karşı tutulacaklar. ca iki bin 500 lira pa caktır.

Bandırma Belediyesi Spor alanlarının genişletilmesi için çalışmalarına hız verdi

BANDIRMA (BALIKESİR) — Belediye Başkanı Reşat Bilginol, Bandırma Şehir Stadından amatör kulüplerin yararlanma imkânlarının gücünü nedeniyle, şehir çevresindeki uygun alanlara antrenman sahalarının yapılacağını söyledi.

Bilginol, öncelikle Atatürk Parkı yanına amatör kulüpler için futbol antrenman sahası yapılacağını belirtti. Atatürk Parkı içinde daha önce edileyecek basketbol ve voleybol sahaları yaptırıldı.

Öte yandan Bandırmaspor Amatör, Genç ve Yıldızlar futbol takımı başantrenörlüğüne Muhittin Kapçak getirildi, Muhittin Kapçak getirildi, Muhtittin Kapçak Beşiktaş'ın eski futbolcularından olup, milli forma da giydi.

Bandırmaspor Amatör, Genç ve Yıldızlar futbol takım çalıştırıcısı Necati Çıracan da görevinin devam edeceği belirtildi.

12 Eylül 80'den sonra Türkiye'de 11 antrenör semineri tertip edildi

ANKARA — Beden terbiyesi Genel Müdürü Albay İcel Seçkiner 12 Eylül 1980'den itibaren kaç kadar Türkiye'de antrenör eğitim seminerinin düzenlediğini a

çıkladı. Seçkiner Türkiye milli olimpiyat komitesi ile beden terbiyesi Genel Müdürü'nün iş birliği sonucu düzenlenen seminerlerin gider

lerini tamamının Türk Spor vakfınca karşılandığını söyledi.

Seminerlere 350 doja yında Türk antrenörünün katılımıyla açılacak (Devamı 5. sayfa)

yordu. Psikolojisi öğrenmek için biyoloji anato- mi bilgisinin bulunması gerektiğini kendisine sö- lediler. Ordunun müşir doktoru Emin bey kendi- sine bilopol ve anatomi dersleri vermeğe başla- dı. Bundan sonra psikoloji anlamaya başladı. 1906 yılında 10 arkadaşı birleşerek Osmanlı Hür- riyet ve İhtihat Cemiyetini kurdu.

Bu arada Ahmet Hikmet tarafından çıkarıl- maktaki olan (Zaman) gazetesinin başyazarlığını da yapmağa başladı.

Cemiyet Selnik'te Rumeli adı altında yazar- lığı Kazım Nami'ye verildi. Emrullah Efendi Maa- rif nazırı iken 1910 haziran ayında onu vilayet- ten çağırdılar. Oramın vali vekili defterdar Fazıl- beydir. Emrullah Efendinin vilaheytlere bir gele- gesi varmış Selanik vilayeti için de bir ilim eği-

ğretmenliğine tayini çıktı. Yapa kız öğretmen- liğine okuldaki dersleri ile birlikte bu edebiyat öğretmeneokulunun müdürlüğünü yopar. 1975 de İs- tanbula dönecek yüksek öğretmen okulu Fransız

son namı Duru'yu bir milli eğitimci idi. İlk e- şinden üç oğlu ikinci eşinmen de bir kız birde- oğlu olmak üzere has çocuğu olan Kazım Nami Duru'yu ülkücü öğretmen takdirle anar ruhunun şair olmasını diler. — SON —

Aklı başında Fransız basını'nın dahi karşı çıktığı bu Frenk Türkiye'de ve bizimle ilgili o- Ermeniligi cinnetinde son söz dev-

manevi mirasını gasp ile ona sa- hip çıkma ve milletin başında bu- parayla boza şişirin hiziplerin sal- tanatına inşallah son veriliyor.

SPOR... SPOR... SPOR... SPOR... SPOR...

HANDEKAR SAHİFE

Fotografisini görmeden onu tanımak is- tirmişiniz? Pek kolaydır. Sokaktan geçen- lerde şu şartları arayınız:

- 1 — Yürüyor mu; yoksa hoplayıp zıp- lıyor mu? Belli olmasın.
- 2 — Elbisesinin kolları ancak şahadet ve- ba parmaklarının tırnakları görünecek de- recede uzun olsun.
- 3 — Koltuklarının altında ceplerinde bir- kucak kitap taşısın ve bu kitapların nisfi- mutlakla «Mendes'in» «Lbis'in» temasını ol- sun.
- 4 — 0 dakikada hiç bir yerde hayriyeye- maari'fe daire «komisyon» inikad etmemiş- olsun.
- 5 — Yine 0 dakika içinde hiç bir yerde «me- rasım» filan itra edilecek o lmasın.
- 6 — Gözünde gözlüğü olsun.
- 7 — İşte bu artların hepsini cami bir za- ta tesadüf ederseniz hiç tereddüt etmeyin- niz Kazım Nami'dir.

O inkılabımızın akabinde bir temaşa ka- leme aldı! «iyi mi oldu, fena mı oldu?» di- ye soramazsınız. Çünkü ismi «iyi oldu!» «Fena oldu!» değildir. «Nasıl oldu!» odur.

Dün kendisine rast geldim;

Kazım deşim senin boyun p osun büyük- ların hatta sözlerin vehatta makalelerin bi- le kısa iken niçin elbisenin kolları uzun?» Durdu, gözlüklerinin üzerinden baktı. Ve sonra dedi ki: «Terzi uzun kesmiş. Giydik- ten sonra çıkarmağa üsendim fakat böyle- uzun kollarla benziyorum» yanında Rasim- vardı; «Haşa dedi: Bizce Turan mukaddes- tir.» O aralık gözlerime yerde bir gazete- parçası ilişti! okudub: «Demirtaş imzası ile- nesredilen eserler tamamıyla bizi Karaku- rum'a» devam edemedim, çünkü alt tarafı- çalırlandı. **KAZIM NAMI**

Almanya'da Köln Bayern Münih'i 4-0 yenerek perişan etti

LONDRA — Bu yıl bir- rince kümeye çıktıktan sonra harikalar yaratmaya- başlıyan Gal takımı Swan- sea City, dün Stoke City' y 2-1 yenerek liglerin o- nuncu haftası sonunda li- derliğe yükselmiştir. Swan- sea, galip takımın 3 puan- aldığı ligde 22 puanla baş- tadır. Ve kendisini 21 pu- anla Tottenham ve 20 pu- anla Ipswich Tow izle- mekte.

Batı Almanya'da ise, haf- tanın maçında FC Köln Bayern Münih'i Steiner, Woodcock, Kröth ve Etra- ck'in gollerıyla 4-0 yenerek liderliğe çıktı. Köln'ün Muenngersdorf stadında 59.000 seyirci önünde oynan- anan maçta, geçen yılın şampiyonu Bayern ev sahi- bir varlık göstermedi.

Ligin diğer maçlarında Brunswick Fortuna Düs- seldrofu 4-2 Nuremberg Levedkusen'i 3-2 Stuttgert Duisburg'u 2-1, Frankfurt Arminia Bielefeld'i 2-1 ve

Borussia Dortmund Dams- tad'i 4-0 yendiler, Karls- ruher ile Bochum 2-2, Ka- iserslautern ile Bremen 1-1 ve Hamburg ile de Moc- hengladbach 1-1 berabere kaldılar.

Borg Tenisten bıkılmış!

NAPOLİ — Ünlü tenisi- si Bjorn, tenis oynamaktan bıktığı- nı, kendisini oldukça yorgun hissettiğini ve dört ay kadar din- leneneğini söylemiş, ancak tenis terket- mesinin söz konusu olmadığı belirtilmiştir. «Bedenen ve ru- hen büyük bir yor- gunluk içindeyim» diyen İsveçli raket, Nisan ayına kadar dinleneceğini ve du- rumu söze bir karar vereceğini söyledi. (Devamı 5. sayfa)

Galatasaray'ı 1-0 yenerek çok büyük moral kazandılar FENERBAHÇE LİDER OLDU

Ezeli iki rakip olan Fenerbahçe ve Galata- saray geçtiğimiz Pazar günü oynadıkları lig- maçında oldukça husul- göründüler. Çok sert bir havada geçen maçı Fenerbahçe Osman'ın güzel bir golü ile 1-0 kazandı.

Fenerbahçe maçı ka- zanamakla kalmadı ku- raçan aldığı iki puan kendisini ligin liderlik- koltuğuna oturttu. Fe- nerbahçe'nin lig'te su- an 9 puanı bulunmakta. Galatasaray'ın ise 7 pu- anı var.

sınca öldürür gibi re- parak, Fenerbahçe'yi üstüne çekip gole git- me planları tutmazken-

Osman Arif Selçuk ve Müjdat gii hızlı çabuk ve teknik futbolcu- ları az Fenerbahçe daha- çok fırsat tyakaladı, landı.

Fenerbahçe'nin yolu 76. dakikada Paşa Hüseyinin kornemini Galatasaray savunması kesemehince kale önün- de bitiveren Osman a- yağının içiyle dokundu: Goll! İşte Fenerbahçe- için altıncı haftasında- bu golle liderliğe yük- selmişti.

Bu iki olaydan önce- neler mi oldu? Galatasa- ray'ın oyun savunma-

Gereği dakikada Os- man'ın şutu üstten di- şarı çıkmış 23. dakika- da Alpasla Erdogan'ın da 38' metreden şutları kaleci Eser güçlüğü- çelmiş. 52 dakikada yi- ne Osman'ın kafa şutu- mıştı ama sonunda Fe- nerbahçe 10 kişiyle de- olsa aracına ulaşmıştı.

KAFKAS: RİZESPOR GELDİĞİ YERE DÖNMENİN MÜCADELESİ İÇİNDE

RİZE — Kendi saha- sında Petrolofis'i farklı bir şekilde mağlub eden Rizespor'un Teknik Di- rektörü Turgut Kafkas, «Rizespor olarak geldi- ğimiz yere dönmenin mücadelesini veriyoruz. Bu mücadele en son lig- maçına kadar devam e- decektir» dedi.

Petrolofis karşısında iyi bir oyun ortaya koy- duklarını ve asker fut- bolcularının takıma gir-

meleri ile daha da güç- lendiklerini belirten Turgut Kafkas, «bizim için her maç finaldir. Bütün maçlarımızı ka- zanmak için mücadele ediyoruz. Futbolcuları- ma güveniyor ve gele- ceğ yıl birinci lige dö- neneğimize inanıyoruz» şeklinde konuştu.

SEBAT GENÇLİKİN KIRIKKALESPOR'LA YAPTIĞI MAC

525 BİLETLİ SEYİRCİ İZLEDİ Trabzon'un 2. Türkiye Ligi «D» grubundaki temsilcisi Sebat Genç- lik'in dışı Kırıkkale- spor'la yaptığı ve 3-0 kazandı karşılaşma- nın 35' numaralı olmak ü- zere 525 biletli seyirci- nin izlediği bildirildi.

Beden Terbiyesi Tra- zbon Bölge Müdürlüğü yetkilileri maçın toplam-

brüt hasılatının 56 bin lira olduğunu kaydede- rek Sebat Gençlik'in maç giderleri çıktıktan sonra bölgeye borçlu kaldığını söylediler.

te yandı Sebat Gençlik kulübü yönetti- cileri de taraftarların Sebat Gençlik'e «üvey- evlat» muamelesi yap- ve kırmızı - beyazlı e- kibi desteklemelerini istediler.

EDEBİ ŞAHSIYETLERİMİZ

HÜSEYİN CAHİT YALÇIN

- 2 -

Yetişme tarzının tabii bir neticesi olarak her meselede bir Batılı gibi düşünüyor meseleler hakkında gibi bir anlayışın gözüyle bakıyordu. Görmüş oldukları eğitim onların milli kültür kaynakları ile teması ağızlarına en geldi. Yazarın kendi kaleminden gerçeği öğrenelim

«Bütün kültürümü Batıya özellikle Fransa'ya borçluyum. Üzerimde Moğu eserlerinin hiç bir etkisi olmadı. Arapça ve A. cemce tahsilimiz zaten pek çok noksandı. O lisanlar da yazılmış bir şeyi okuyamazdık. Eski ve yeni Türkçe eserlere de veda etmiştim. Çocukluğumdan anlamadan okuduğum Diyanet Edebiyatı'nda da uzaklaşmıştım. Şiir için çimde ufak bir istidat bile hissetmiyordum. Binaleyh diyebilirim ki gençliğimden beri okumuşsam Fransızca'dır ne okumuşsam Fransızca'ya ne öğrenmişsem o benbat genelmiştir.»

Hüseyin Cahit samimi, hiçbir açıklamaya yer bırakmayacak şekilde yetişme tarzını ve sanat anlayışını oluşturan kaynağı açıkça ortaya koymaktadır. Sanatının bu itirafının gençliğimizin yetişirilmesinde ibret verici derslerle dolu olduğunu inanıcı içindeyiz

li başlı ilkelerine kabul etmiş bulunmakla beraber eserlerinde gerek dil ve gerekse muhteva bakımından ayrı bir yol izlemiştir.

Daima dilde sadelik ve muhtevada gerçekçilik endişesinden hareket etmiştir. Onun Hayatı Muhayyel görücü Köy Düşümü adlı hikayeleri ile Hayal içinde romanında ve Hayatı Hakikiye adlı şiirleri Kayıkcı Ezik Palamut Falcı gibi tasvir yazılarında yukarıdaki özellikleri büyük bir açıklığıyla görmek mümkündür

Şüphesiz sanatçıdaki bu gerçekçilik tutkusuna bağlı olarak oluşmuş bir sanat anlayışı değildir.

Onun böyle bir yıl tutmasında sınıf arkadaşı Ahmet Şuayip'in realistler ve naturalistler üzerindeki araştırmalarının ve yazılarının büyük etkisi vardır. Mizacıdaki çözümlenmiş eğilim kadar arka kadının sürekli uyarılarına da yazarı büyük bir kabiliyetiyle gerçekleri incelemeye özellikler taşıyan ve gözlemleri götürüyordu. Hiçkayeye yakın ne dayanarak yazdığı fıkralarına bile Hayatı Hakikiye Sahitleri adını vermiş olması bu açıdan ilgi çekicidir.

Daha ilk denemelerinde halka yaşanan hayata ve gerçeklere doğru yönelmiş bir müddet

Hazırlayan
Ferit Raşit TUNCOR

Düşünü gibi halk hayatını yansıtan hikayelerinin yanında Servet-i Fünun'unun çok özencileri Alaf ranga hayat yaşayıcıları ve yerli azınlıkları anlatan hikayeler kaleme almıştır.

Burada ifade etmek gerek ki, Hüseyin Cahit başarılı bir gözlemci ve gerçekçi olarak hikaye dahilinde gelecek nesiller için bir yol açıcı rolü oynaya bilecek durumda iken bir takım sebepler yüzünden bu yoldaki çalışmalarını sürdürmemiş ve yapması gerekeni bir türlü yapmamış ve asıl kabiliyetli olduğu sahada sanatını geliştirememiştir.

Hele II. Meşrutiyet'ten son politikaya dalması ve gazeteciliğe başlaması beslenen ümitleri tamamen yitirmiş büyük bir kabiliyeti körelmiştir

Yazarın çok kısa bir devreye sıkışmış bulunarak yazdığı fıkralarına bile Hayatı Hakikiye Sahitleri adını vermiş olması bu açıdan ilgi çekicidir.

çinde adını taşıyan romanının büyük yeri vardır.

Eserde bir lise öğrencisinin Tepebaşı bahçesinde uzaktan gördüğü bir Rum kızına karşı duyduğu sarf ve temiz sevginin tek yönlü hikayesi anlatılmaktadır. Romanda bir takım tasarılar vehim ve hülyalar içinde yavaş yavaş ruh dünyasında görülen değişimler sergilenmektedir.

Yazar psikolojik unsurlara önemli yer vermiştir. Romanın dışında kalan eserleri arasında Görücü hikayesi evde kalmış bir genç kızın duygularını anlatması bakımından anlamlıdır. Köy Düşümü'nün konusu ise akacık'ta yapılan bir köy düşümünü anlatılmaktadır.

Sanatçı Servet-i Fünun devrinde yazdığı hikayelerinin Hayatı Muhayyel isimli kitapta toplanmıştır. Bu kitapta yer alan

Hayatı Muhayyel hikayesi Servet-i Fünun'unun Yeni Zelandiya'da yazılanı hayal etikleri yepyeni bir hayatın tasavvuru

Dili :

Tanzimatçıların aksine dilimizi Arapça ve Farsça kelimelerle açık bırakan bu mu da duygu ve düşüncelerini anlatılabilmek için zorunlu gören Servet-i Fünun'unun arasında yer almasına rağmen Hüseyin Cahit'in konusunda onlardan yarı bir yol takip ederek sade dili tercih etmiştir. Yapmacık ve ağır anlatıma hemen hemen hiç iltifat etmemiştir.

Ancak belirtmek gerek ki yazarın böyle bir yol izlemesi şurlu bir hareket olmaktan uzaktır. Onu sa deliğe iten asıl sebep için de bulunduğu şartlar ve yetişme tarzıdır. Başta Arapça ve Arapça'yı bilmeyi sanatçıyı sade Türkçe ile yazmağa yönlendirir. Ayrıca Fransız edebiyatı geleneğinin ilham ettiği fikirler de bu yolda yürümesinde etkili olmuştur.

Yazar kendi ifadelerinin anlaşılmasına göre sade dili tercih edişini cabiliğine bağlamaktadır.

ANKARA (Özel) - Kartal'daki TIKKO adlı örgütün hücre evlerinde bir makineli tüfek, 18 tabanca ve 8 el bombası ele geçti. Neler yazdılar? bombalandı. Tesisleri

KAÇAK KATİL

Tercüman yazarı Ergün Göre, hapseden bayram iznine çıkarak bir daha dönmeyen bir katil hakkındaki yazısının bir bölümünde şöyle diyor:

«Yumurtalık hakiminin katili «Yılmaz Güney» namı diğer «Çirkin Kral», beyler ve pasalar gibi ağırlandığı hapseden, izni olduğu bir gün bir daha dönmek suretiyle firar etmiş bulunmak tadır. Firar edip de kapağı, Türkiye'de propagandasını yaptığı komünizmi kabul etmiş memleketlerden birisine atmış değil, kapitalist Avrupa'da soluğu almıştır. Zaten bizim azı komünistlerimizin hepsi «patron hayatı yaşayan patron düşmanı», «sefalet edebiyatı yapıp ülkesi hayatı yaşayan» hasta tiplerdir. Osmanlı Çıban Devletinin yıkılmasında sebep olan içtimai kokuşmanın en güzel örnekleri onlardır. Evet şimdi bu feisefi içtimai bahisleri bırakalım da günümüze gelelim ve soralım: Oldu mu ya? Acaba nerede, bir hakimi öldüren, bütün hayatını kanunsuzluk özentisi içinde geçiren, kanunsuzluğa itilmek istenen bir memleketin psikolojisinden istifade ederek kaba ve vahşi duygularla dolu hususi hayatını sanatına aksettirmekten çekinmeyen ve bunu bir orijinalite diye yutturan bir adam, cinayetinin cezasını çekerken beyler gibi izne çıkarılır, izne çıkınca yine eski gangster özentisi hayatına döndüğü, tabanca çekip ateş ettiği, polisleri kafa tuttuğu polis raporlarına geçer de yine izne çıkarılma göz yumulur?»

Şimdi, bu caninin şehit ettiği hak-

min ruhu ne kadar muszzer, çocukları ise ne kadar müteessirdir. Manzarayı şahitimiz ne kadar güzel anlatmış:

«Canı geziyor dirdiri, canı vermede masum..»

Bu memleketi masumların kahrolduğu bir yurt olmaktan kurtarmak hususun da ne kadar çok geç kalmışız. Ne kadar canı yetişmiş bu memlekette. Ve canileri yurt dışı ne kadar seviriyor. Gayet tatil onlar Türk'ü ancak böylelerine temsil ettirmek isterler. Fransa'da sotunuz, herkes vatandaşlıktan tardedilmiş olan Rus Komünist Partisi mensubu Nazım Hikmet'i tanır. Melike Demirağ, Gültekin Gazioğlu, Behice Boran, Yılmaz Güney... Bunlar temsil etmeli ki Türk'ü, Avrupa rahat etsin. Çünkü bunlar, Türk devletinin ve milletinin düşmanlarıdır. Ve bunlar orada Türk devleti ve milletinin aleyhinde konuşacaklardır. Hükümetin başını ağrıatacaklardır. Masum işçilerimize «vize» koyan Avrupa, bu kanlı katillere altın valdızlı davetiye bile çıkarır. Ve burada, memleketinin polisine hemenca tabanca çeker, bu sahte kabadayı, soyunu sopunu unutmus kaba kâğıt, orada kuzu kuzu oturur. Hatta icabında o ilkenin polisine «erketelik» bile yapar. Yahut kendi gibi, sadık duygularla dolu otuz - kırk kaçakla oradaki Türkler üzerinde baskı kurmaya, onlara kabadayılık yapmaya, etmek parası için gurbete düşmüşlerin ekmeğine kan dörmeye kalkar.

gi açıkça ortaya koymak tadır. Sanatçının bu itiraf larının gençlerimizin yetiştirilmesi konusunda ibret verici derslerle dolu olduğunu inancı içindeyiz

Gerçekliği:

Hüseyin ahit bağı bu lunduğu topluluğun bel

Daha ilk denemelerinde halka yaşanan hayata ve gerçeklere doğru yönel mstone dğmen bir müddet sonra bağı bulunduğu Ser veti Fünun topluluğu mo dasına uyumsuz örcü Köy

Pekin Metal A.S.

İnsaat Demiri

Alüminyum Levha

Profil ve sanayi Malzemeleri

Köşebent

Tama Silme

Cesitleri ile 16 şubat 1981 tarihinden itibaren sayın İstanbulluların da hizmetindedir.

İSTANBUL ŞİBESİ:

SAC (Sivahi, DKP, Galvaniz Silisli, pas lanmaz çelik)

Elektrod

Mağaza: Seferağa Sanayi Çarşısı Kışla cad. no: 4 A Blok 99 Topcular Demirkaşı Durağı İstanbul Telefon: 76 34 05 İRTİBAT BÜROSU:

Persane Caddesi Hediye Sokak 1/5 Eğilli (Şişli) Karaköy İstanbul Tel: 43 65 46

ILAN

TEKEL İSTANBUL SİGARA FABRİKASI MÜDÜRLÜĞÜNDEN

1. Fabrikamızda biriken % 25 azalır çoğalır 10.000 adet plastik bidon pazarlık sureti ile satılacaktır.
2. Plastik bidonların muhammen bedeli 2.000.000.— lirası olup % 3 geçici teminatı 60.000.— liradır.
3. Pazarlık 12 Kasım 1981 günü saat 11.00 de Cevizli de ki Fabrikamız Satınalma Komisyonu huzurunda yapılacaktır.
4. İsteklilerin yukarıda belirtilen gün pazarlık saatinden bir saat evvel geçici teminatlarını Fabrikamız vezne sine yatırmaları şart olup bu işe ait nümunebin hergün çalışma saatlerinde Fabrikamızda görülebileceği duyurulur.

(Duyuru 22175) - 1043

SPOR... SPOR... SPOR... SPOR... SPOR

SPOR-TOTO'DA 13 BİLEN 1 KİŞİ 9 MİLYON 940 LIRA KAZANDI

ANKARA — Spor—Toto'da 10. hafta kesin değerlendirme sonuçları belli oldu ve 13 maç doğru olarak tahmin eden İstanbul'dan Rafet Özen (23) adındaki bir kişi 9 milyon 940 bin 954 lira kazandı.

Spor—Toto Teşkilat Müdürlüğü'nden yapılan açıklamaya göre, 13 artı bir bileğin çıkmadığı 10. haftadan bu haftaya 2 milyon 980 bin 318 lira devretti.

Spor—Toto'da 10. hafta ikramiye dağılımı şöyledir: 13 artı 1 bilen yok
13 bile 1 kişi 9 milyon 940 bin 954 lira
12 bile 12 kişi 828 bin 412 lira
11 bile 240 kişi 41 bin 419 lira.

Kayakta 2. güç geliştirme kampı Erzurum Palandöken'de başladı!

ANKARA — Kayak federasyonu tarafından düzenlenen ikinci güç geliştirme kampı Erzurum palandöken tesislerinde açıldı.

Kayak Federasyonu'nun düzenlediği açıklamaya göre müdürlüğünü Arif Akın kondisyonerliğini de Ayhan Ataman'ın yapacağı ikinci güç geliştirme kampı 20 gün süre-

cek.

Alp disiplini ve kuzey disiplini kayakçılarına kazandırdığı kampa Ankara Erzurum Kars Ağrı bin göl, Bolu Bursa Erzin can Gümüşhane Hakkari İstanbul Kayseri Muş Si vas ve ozgat bölgelerinde büyükler gençler ve yıldızlar kategorilerinde 125 erkek vebayan kaçakçı çağrıldı.

Merkez Ceza Kurulu 1 Basketbolcu, iki futbolcu ve bir yöneticiyi cezalandırdı!

ANKARA — Beden terbiyesi Genel Müdürlüğü Merkez Ceza kurulu bir basketbolcu iki futbolcu ve bir yöneticiye çeşitli cezalar verdi.

Ceza kurulu Ankara'da oynanan Ziraat Fakültesi 1. Bankası Yenişehir basketbol maçında yarışma hakemine hakaret eden ve bu nedenle oyundan ihraç edilen Ziraat Fakültesi Basketbolcusu Bahadır Kıratlı'nı iki yarışma dan men ile cezalandırdı.

Merkez Ceza Kurulu bu arada Şekerspor Amasya spor ikinci Türkiye Ligi maçında rakibine hakaret

eden Şekerspor'lu İsmet Kaynar'ın da iki maç cezalandırılmasını kararlaştırdı.

Ziraat Fakültesi basketbolcusu Bahadır Kıratlı ve Şekerspor'lu İsmet Kaynar verilen cezaları tedbirlik bulundukları sürede tamamladılar.

Öte yandan ceza kurulu

Erzincanspor Petrolofis ikinci lig maçında yarışma hakemine hakaret eden ve tekrürre esas saba bıkası bulunan Erzincanspor futbolcusu Cengiz Ulu dağ'a dört maç oynama cezası verdi. Ayrıca bu maçın bitiminde yarışma hakemine yumruk vurmak suretiyle müessir fi-

ilde bulunan Erzincanspor kulübü yöneticisi Recep Ulu dağ da bir yıl hak yoksunluğu ile cezalandırıldı.

Merkez ceza kurulu Kırklarelispor futbolcuları güngör günay ile Aziz Uslu haklarının idari tedbirlerin de kaldırılmasını kararlaştırdı.

Karşıyaka - Muhafızgücü Maçı 29 Kasım'a ertelendi

ANKARA — İzmir'de 7 Kasım Cumartesi günü oynanması gereken Karşıyaka — Muhafızgücü Türkiye Voleybol Ligi müsabakası, Atatürk Spor Salonu'nda aynı tarihlerde İzmir'de yapılan İkinci Türkiye İktisat Kongresine ayrılmaması nedeniyle 29 Kasım Pazar günü oynanacak.

Öte yandan, Voleybol Federasyonunda yapılan değişiklikle, 14 Kasım Cumartesi günü saat 13.30'da İstanbul'da yapılacak Otomarsan—Sosyal Sigortalar maçı saat 12.00'ye, aynı tarihte İstanbul'da oynanması gereken İETT — Maltepe karşılaşması ise 15 Kasım Pazar günü saat 16.30'a alındı.

Seçkiner Yasamboyu sporla ilgili basına bilgi verdi

ANKARA — Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Yücel Seçkiner ve ODTÜ öğretim üyesi Dr. Nezzettin Erkan, «Yurdumuzda kitlelerin sporu tanımalarını, sevmelerini amaçlayan ve birkaç yıldır uygulaması yapılan «yaşam boyu spor» ile ilgili olarak bir basın toplantısı yaptılar.

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Konferans Salonunda saat 10.00'da başlayan basın toplantısında, konu ile ilgili ayrıntılı bilgi verildi, ayrıca uygulamanın yeni dönem programı açıklandı.

EDEBİ ŞAHİİYETLERİMİZ

HÜSEYİN CAHİT YALÇIN

Hayatı :
1875 yılında Balıkesir'de dünyaya geldi. Aslen İstanbullu bir aileye mensuptur. İlk tahsilin baba sırnın memurlukla dolması yerlerde yüksek tahsilini ise İstanbul'da tamamladı. 1896 yılında Mülkiye Mektebini bitirdi.
Kısa bir süre Maarif Nezaretî Mektubu nakleminde çalıştıktan sonra öğretmenliğe geçti. Vefa ve Mercan idadilerinde öğretmenlik ve müdürlük yaptı.

Önce Mektep mecmuasında yazdı. Bir müddet sonra Servet-i Fünun dergisi yazı ailesine katıldı. 1901 yılında Servet-i Fünun'da çıkan bir yazı üzerine dergi kapatılıp topluluk dağılıncaya kadar bir kalemi bıraktı. 1908'de Meşrutiyet ilan edilince ölmez yeniden basına döndü. Tevki Fikret ve Hüseyin Kazım'la birlikte Tanin gazetesini kurdu.

Parti ve siyaset hayatına atıldı. İstanbul'dan milletvekili seçildi. Meclis Mebusanı Reisliği Diyarbakır'ı Türkiye'ni siyasi hayattında etkili ve hareketli bir rol oynadı.

Mütareke yıllarında ittifakçı olduğu için İngilizler tarafından birçok Türk aydınlarıyla birlikte Malta'ya sürüldü.

Burada üç yıl kaldı ve birçok eser tercüme etti.

Yurda döndükten sonra Tanin gazetesini yeniden çıkarmaya başladı. Cumhuriyetin kuruluşunu izleyen

yaşlarla ilgilenmedi. «Öğünün Kütüphanesi» adıyla altıncı seri olarak Fransızca'dan seri olarak Fransızca'dan İtalyanca'dan ilmi edebi tarihi kitaplar çevirip bastırıldı.

Aynı yıllarda yine ilmi edebî nitelikte olan «Fikir Hareketleri» adlı dergi çıkardı. 1939'dan sonra tekrar siyasi hayata döndü. Tanin gazetesini yayımlamaya yeniden başladı. Milletvekili seçilerek meclise girdi. Daha sonra Ulus gazetesi başyazarı oldu. Ayrıca Basın Birliği Başkanlığı görevini yürüttü.

Yoğun çalışmalar içinde iken 1957 yılında hayatı gözlerini yumdu ve Feriköy Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Sanatı :

Hüseyin Cahit Yalçın Servet-i Fünun edebiyatının roman hikaye ve tekerle gibi bir çok sahaların da eser ermiş güçlü bir kalemidir. Edebiyatı uğraşmaya ilk olarak şiirle başlamış fakat daha sonraları bu sahaya kendisine göre olmadığını onları yarak nesri seçmiş ve bu türün hemen hemen bütün dallarında eser vermiştir.

Gençlik yıllarında kaleme aldığı eserlerinde büyük ölçüde Ahmet Mithat Efendi'nin tesiri görülür. Bu usta yazarın eserlerini tamamlama yakın bir kısmını okumuş benliğine sindirmiş hatta onları örnek tutarak roman ve hikaye

Hazırlayan
Ferit Rağıp TUNCOR

yük katkısı olduğu inkar kabul etmez bir gerçektir.

Daha küçük yaşlardan itibaren güçlü bir edebî yazar olmak için çok yönlü çalışmalara başlaması o andaki azmi ve kararlığı belirtmesi bakımından anlamlıdır.

Henüz İdîcaî ve Mülkiye mektebinde seçmiş bir öğrenci iken kendi gayretleri ile Fransızcasını ileriletir. Böylece büyük Fransız romanlarını ana dillerinde okuyarak bilgisini ve kültürünü artırır. Fransız edebiyatı ile bu yakın ve içli teması yazının geniş ölçüde bu edebiyatın tesiri altında kalmasını sağlar.

Nitekim buandan sonraki bütün eserlerinde Fransızca edebiyatını nitesirleri açık bir ağırlık kazanır.

Daha önce eser vermiş bir yazar olmasına rağmen Hüseyin Cahit aslında şöhretine Servet-i Fünun edebiyatı içinde ulaşır. Ö

zellikle kaleme aldığı tenkitler göz doldurur bu dönemde.

Öyle ki ağır hücumlar karşısında Servet-i Fünun en güzel savunmasını o yapar. Bir taraftan Muallim Naci ekibinden geri kalan muhaliflerine cesur cevaplar verirken diğer taraftan Servet-i Fünun'unu «Dekasanlık»la suçlayan eski ustası Ahmet Mithat Efendi ile şiddetli münakaşalar girer.

Hüseyin Cahit Mülkiyeyi bitirdikten sonra basını ve edebiyat hayatına atıldı. Daha okul sıralarında iken sınıf arkadaşı Ahmet Şuayip ile birlikte edebiyat ve sanatla ilgili çeşitli planlar hazırlamışlar hayaller kurmuşlardı.

İki arkadaşın birlikte çıkardıkları Mektep mecmuası bir bakıma bu hayalleri pratik amaçla yöneltti. Fakat o yıllarda yalnız yazarlıkta geçirmek mümkün olmadığı

dan Maarif Vekaleti'nde (Millî Eğitim Bakanlığı) görev aldı. Biryandan da edebî çalışmalarına devam etti.

Servet-i Fünun dergisi ile okul sıralarından itibaren temas halindeydi. Bu dergiye «Fenni Eğlenmeler» başlığı altında Fransızca'dan tercüme edilmiş fıkralar göndererek topluluğun ileri gelenlerine imzasını taahhüt ettirmişti. Okulu bitirdikten sonra yazdığı Röneka isimli küçük bir hikayesi ile topluluğuna katılmış oldu. Arka arkaya yazdığı Köy Düğünü Görücü gibi birerinden güzel ve mahalli renkler taşıyan küçük hikayelerinden sonra topluluğa girişinin ikinci yılında Hayal içinde isimli romanı dergide tefrika edilmeğe başladı.

Gerek hikayeleri ve gerekse romanı ide Hüseyin Cahit kısa zamanda Servet-i Fünun topluluğuna en verimli ve usta nesir yazarlarında bir olduğu nu ispatladı. Bunların dışı daimle tenkidde güzel satırlara da bir çok makaleler ve sohbet yazıları kaleme aldı.

(Devamı Var)

ANKARA Özel Mec
Kartal'daki TIKKO adlı örgütün hücrelerinde bir makineli tüfek, 18 tabanca ve 8 el bombası ele geçti

Neler yazdılar

Kerkük Petrol Tesisleri bombalandı

ANKARA 5 Kasım (Pazartesi) - Ankara'da bir göl baline giderek getirilen balinaların bir kısmı, Ankara'da bulunan bir tesislerde bombalandı. Balinaların bombalanması, Ankara'da bulunan bir tesislerde bombalandı. Balinaların bombalanması, Ankara'da bulunan bir tesislerde bombalandı.

İLK VE SON ÇAREMİZ:
MİLLİYETÇİLİK

Millî hedeflere ulaşmak birlik ve bütünlüğümüzü çikştirmek için bizi birbirimize genetleyen ortak düşün ve duygumuz milliyetçilik duygusu milliyetçilik düşüncesidir. Vatana hizmet ülkeyi yükseltmek çabaları hep dimleyetçili duygusu gereğidir. Tercüman yazarı Ergun Göze de «ilk ve son çaremiz: Milliyetçilik» başlıklı yazısında bu konuya temas ederek aynen şöyle diyor:

«Millîtimiz dünyamızı çalkatırken da işaret feneri Türk milliyetçiliğidir. Fırtınalarla dolu dünya denizinde selamet sahiline götürecektir motorü de. Çünkü Türk milliyetçiliğinin temelinde Türk milletini sevmek duygusu ve onu yüceltmek kaygısı yatar.

Türk milliyetçiliği bu toprakların mahsulü bu havanın bu suyu bereketinin meyvasıdır. Yabancı ideolojilerle kök bağlantısı değil alakası ve ilişkisi bile yoktur. Bu sebeplerle bütün yabancı izmler, Marksizm komünizm ve kuyruğu titremiş olan diğerleri Türk milliyetçiliğinden hazzetmezler.

Amma en dar günde imdadına o yetişir. İktisadi krizin en zor günlerinde hatta politikacılarımız Tür işlemlerine karşı hükümete döviz göndermeyin temellerine ve bugün hala yurt dışındaki anarşist serserilerin aynı propagandaları yapmalarına

rağmın Türk işçisi yurda rekor seviyede döviz göndermiş millî ruha bağlılığında yurtseverliğindedir. Millî ruhun yabancı ideolojilere dayana galebe çabmasındandır.

Türk milliyetçiliğinin en son şahımanı Kuvayı Milliyeye destanıdır. Zaten etrafımız yabancıların milliyetçiliği. Bu arada şunu belirtmekte fayda vardır ki bir unanlı da sosyalist olabilir amma, o herşeyden önce Yumandır.

Evet Türk milliyetçiliği ilk ve son çaremizdir. En büyük hayat kaynağımız marş motorumuz enerji kaynağımızdır. Amma bu arada Türk milliyetçiliğini başarılı kılaacak olan husus bir ekseriyet ve bütünlük ifadesi eden Türk milliyetçilerinin kendilerini bir azınlık gibî kontrol altında tutmaları ve azınlık psikolojilerin azınlıkta imiş gibi görünen mensupları yani ajanlarını arkasında dünyamızı büyük ibadet şekle kelme ve beynelmülk üğleri vardır.

Çeplerinde gifte gifte pasaportları ve rubleler dolarlar bulundur. Yurt dışına kaçıkları zaman da karşıya yolları vardır.

Türk milliyetçilerinin böyle imkânları vada yoktur. arzuları da. Onların imtihanı daima hazır olmalıdır. İlk imtihanı mesleklerinde verimlidirler. En iyi işçi milliyetçisi

(Devamı 5. sayfada)

başlı bir ügü için imzaları
tara'ından birçoh Türk ay
dınıyla birlikte Malta'ya
sürüldü.

Burada üç yıl kaldı ve
birçok eser tercüme etti.
Yurda döndükten sonra
Tanin gazetesini yeniden
çıkarmaya başladı. Cumhu
riyetin kuruluşunu izleyen
yıllarda peni rejime ve i
dareye karşı aşır hücumla
rı ile dikkat çekti.

Siyasi sebeplerden dola
yı istiklal Mahkemesi'nde
yargılanarak siyasi ha
battan men edildi. Hatta
bu yüzden bir müddet Ço
rum'da oturma k zorunda
kaldı. İstanbul'a döndük
ten sonra uzun zaman sı

Gençlik yıllarında kale
me aldığı eserlerinde bü
yük ölçüde Ahmet Mithat
Efendi'nin tesiri görülür
Bu usta yazarın eserleri
nin tamamına yakın bir
kısmı okumuş benliğine
sindirmiş hatta onları ör
nek tutarak roman ve hi
kaye çalışmalarına giriş
miştir.

Na'ide adını taşıyan ilk
romanı bu yılın ürünü
dür. Edebiyata Ahmet
Mithat Efendi'nin yolun
da başlayan sanatçının bü
tün eserlerinde çocuklu
ğunda bol bol okuduğu
halk hikayelerinin de bü

men Hüseyin Cahit Aşık
şöhretine erSvet'i Fünun
edebiyatı içinde ulaşır'. Ö

yonelikti. Fakat o yıla
da yalnız yazılılıkta geçin
mek mümkün olmadığı

ri kaleme aldı
(Devamı Var)

aynı propagandaları yapmalarına

(Devamı 5. sayfada)

SPOR... SPOR... SPOR... SPOR... SPOR

Gökdel: Ankaragücü emîn adımlarla hedefe gidiyor!.

ANKARA — Başkan'ın Türkiye Ligindeki tem silcisi Ankaragücü'nün sa hasında Adanaspor'u ye nerek puan sıralamasında ikinciliğe yükselmesi ta raftarlar arasında mem nulukla karşılandı.

Bu arada görüşlerini a çıklayan Sarı Laciverli takımın teknik direktörü Yılmaz Göksel 'ligde is tedimiz şnoktaya emîn e dımlarla ilerliyoruz' dedi. Yılmaz Göksel 'takımın

nın Adanaspor karşısın da özellikle ikinci yarıda başarılı bir futbol sergile diğine' değindi ve şunla söyledi.

«Bugüne kadar yapt ım çabıklamalarda Kolekt if oyunun bir takımı ba şarıya götüreceği hususu nu vurgulamıştım. Biz bu anlayışı dünkü maçın ilk yarısında gereğince uygu layamadık. Buun sonuçun da malesef gol yolumuz bulamadık. Fakat devre

arasında futbolcularıma a şarıya atarak 10 puanla Fenerbahçe'nin ardından ikinciliğe yükseldik. Elbet bizim de kendimize göre bir planımız var. Varacağımız noktaya emi adımlarla yaklaşmak istiyoruz.»

Şampiyonluk için konuş mak istemiyorum. Şu anda

10 puanla Fenerbahçe'nin ardından ikinciliğe yükseldik. Elbet bizim de kendimize göre bir planımız var. Varacağımız noktaya emi adımlarla yaklaşmak istiyoruz.»

Trabzonspor-Kocaelispor maçını 8 bin 584 biletli seyirci izledi

TRABZON — Trabzonspor Kocaelispor maçını toplam 8 bin 584 biletli seyircini izlediği bildirildi.

Beden Terbiyesi Trabzon Bölge Müdürlüğünden alınan bilgiye göre Trabzonspor - Kocaelispor maçında gişelerden bin 121'i kapalı 7 bin 463'ü açık olmak üzere toplam 584 bilet satıldı ve brüt bir buçuk milyon lira hasılat elde edildi.

Yeykililer Trabzonspora giderler çıktıktan sonra bir milyon liraya yakın bir paranın kalacağını söylediler.

KONYASPOR'LU FUTBOLCULARA 15'ER BİN LIRA PRİM VERİLECEK

KONYA — Konyaspor'un deplasmanda grubun lideri Mersin İdmanyurdu ile golsüz zberabere kala rak bir puan alması taraftarlar arasında sevinçle karşılandı.

Bu arada yeşil beyazlı kulübün yönetim kurulu deplasmanda alınan bir pu

an için futbolculara 15'er bin lira süper prim dağıtılmasını kararlaştırdı. Teknik Direktör Orhan Yüksel Takımın giderek rayına oturduğunu bundan böyle içerde oynayacakları maçlarda puan vermeyeceklerini deplasmanlardan da puan getireceklerini söyledi.

Konya'daki Voleybol turnuvasını 3. Ana Jet Üssü kazandı

KONYA — Konya'da düzenlenen müesseseler arası 100. yıl voleybol turnuvasında şampiyonluğu üçüncü ana jet üssü takım kazandı.

Üçüncü ana jet üssü Voleybol takımı final karşılaşmasında Belediye E.F. O. takımını 3-0 yenmeyi başardı. Turnuvaya 15 müessee takımı katıldı.

KAYIKÇI

Hisardan Kanlıcaya geçiyordum. Yaşlı bir kayıkçı eski ve ağır sandalını ağına karşı sürüklemek için bütün kuvvetile küreklerle aşıyor bir sel gibi akan küçük dalgalarla boğuşuyordu.

Bu boğuşml onu yormuştu. Akşam soğuk ve rutubetli olmakla beraber esvabını çıkardı, düşmeleri çözükle bir gömlekle kaldı. Şimdi bütün bu harap vücutta bir yorgunluk vardı.

Nefesi sıklaşmış yüzü kızarmıştı. Buruşuk ve meşin bir çehreden akan terler göğsünü kirgıl kıllarından süzülerek bedeninde kuruyordu. Ve bu zavallı insan beni istediğim yere götürmek için ufak bir ermek parası mukabilinde uğraşıyordu.

Lakırdı söylerken dudaklarının arasından görülen bevaz tamam sağlam dişlerin işaret ederek :

— Baba dedim dişlerin pek sağlam.

O vakit ihtiyarın çehresi bir anaför gibi karıştı. Kendisini bunca senelerdenberi muhtaç ve bitkin şu küreklerle mahkum eden hayatın insafsız kara yüzüne tükürür gibi :

— Neyleyim. dedi yiyecek bir şey bulamandıktan sonra.

HÜSEYİN CAHİT YALÇIN

Bursaspor'da Besiktas için "Süper prim,, var

BURSA — Pazar günü İstanbul'da Besiktas ile zorlu bir lig maçı oynayan Bursaspor hakemleri Vakıtköy'deki tesislerde başladı. Genel kaptan İrfan Rubacı Besiktas maçından en az bir puan beklediklerini söyledi ve «Sayet galibiyet elde ederse kbu sürpriz sayılmasın üç yıldır Besiktas'a İstanbul'da yenilmiyoruz. Karşılaşmada da tipik deplasman futbolumuzu oynayacağız.»

şeklinde konuştu.

Öte yandan Cengizli transfer etmek için Bursaspor'lular yöneticiler ile görüşen Sitespor'lular Cengizli almaktan vazgeçince bu futbolcu vatani görev için önümüzdeki günlerde askere gidecek. Bu arada Bursaspor'un orta saha oyuncusu Muzaffer de askere gitti.

Bursaspor Genel Kaptanı İrfan Rubacı Lig başında yapılan yeni prim sisteminde göre Besiktas'a

latasaray Fenerbahçe ve Trabzonspor deplasman maçlarında alınacak galibiyetler için her maça toplam 700 bin lira prim verileceğini hatırlattı ve «Besiktas maçında alınacak galibiyet halinde futbolculara süper prim verilecektir. Şu anda Besiktas maçından alınacak galibiyetin normal primi toplam 700 bin liradır. Ancak galibiyetler halinde de bu rakam artabilir.» şeklinde konuştu.

EDEBİ SAHSİYETLERİMİZ

İbrahim Şinasi

Şinasi'nin yazdığı tarih düşüren şiir be için düşünerek ebced hesabıyla şiirler yazmış lardı. Şinasi de köprüye tarih düşüren ebced he genişmiş ve bu şiir bir taşla kazınarak Karaköy köprüsünün üstüne herkesin mücağı şeklinde yer leştirilmişti. Ona Fransızca dersleri veren teknik eleman Resat bey bu kabiliyetli gnci takdir ediyordu. Birgün onu Topyane maresali Fethi pa şaya tanıttı.

Fethi paşada batıyı memleketeye yetirmek ye nişker yapmak isteyen bir Kuruluşun başında idi. Şinasi'nin çabalarını izliyor, onu takdir ediyordu. Birgün Fethi paşa Şinasi'yi Mustafa Resit Paşa'ya tanıttı. Padişah Abdülmecid bu sırada bir gün Tophane'yi teftişe gelmişti.

Şinasi'nin Tanzimat için ne faydalı bir şah siyet olduğunu sezen Fethi Paşa ile Mustafa Resit Paşa Tophane'de çalışan Şinasi'yi padişaha nakdim ettiler.

Şinasi'nin en büyük arzusu yeni bilginin kaynağı olan Avrupa'ya yollanmaktı. Fethi Pa şa ile Sadrazam Mustafa Resit Paşa bu sırada Şinasi'yi padişaha medh ederek onun Avrupa'ya yolanmasına izin istediler.

Padişah bu işe peki eddi. Şinasi Avrupa'ya gitmek için lazım gelen yazılı müraعاتı yaptı. Avrupa'ya gitmesi hususundaki padişah iradesi çıktı. Tanzimat devri için açan yenilik taraftarları Büyük Resit paşa hainimini ve batı yenilgileri-

ni memleketeye getirecek, olan bu uyanık genci himayesine almıştı.

Şinasi Paris'te evvela Fransızcasını daha faz laı lerletti. Sonra da hangi sahada tahsil yapar sa memleket için faydalı olabileceğini sordu. Pa dışarı mah ilimlere fazla önem veriyordu. Ona sa hada yetişmesini belirtti. Şimdi Şinasi Paris te durmadan maliye ve hukuk tahsil ediyordu. Fakat edebiyata ve gazeteciliğe de çok meraklı idi. Yazılar yazıyor ve yazıları dergi ve gazetelerde yay mlanıyordu. Bu yüzden Paris'te tanınmış e- debiyatçılarla dost oldu.

Onların meclislerine devam a başladı. Gaete ve dergilerin yayımlandığı idarahane ve matbaa rı dolaşüyor, yeni baskı teknolojiyi görüyor gazete- nin nasıl hazırlandığını inceliyor asıl tertip edildiğine dikkat ediyor ve nasıl basılarak satı şa sürüldüğünü görüp notlar alıyordu. O mem lekete dönüştü muhakkak bir gazete çıkaracaktı.

Bu yüzden yeni baskı teknolojiye vukuf peyda ediyor ve bu yeni baskı teknolojiyi memleketeye getirmek istiyordu. Fransa'da romantik şairler den (Alphonse de Lamartine 190-17869) ile ve filozof Ernest Renan (1823-1892) ile tanıştı. Da ha bir ço kseçkin edebiyatçılar ve filozoflarla dost oldu. 4 yıla yakın bir zaman Fransa'da kal dı. Nihayet 1853 yılında İstanbul'a döndü.

O yıl sevgili annesini kaybetti. Annesinin ö- lüm tarihine ebced hesabı ile tarih düşürdü.

«Alem-i kaldı fida validem Esma Hanım»

Hazırlayan: Ferit Rağıp TUNCOR

Türk edebiyatına tiyatro kavramını sokan Şair Şinasi (1826 — 1871)

PARİS DÖNÜŞÜ İSTANBUL'DA

Şinasi Paris'te tahsil yaparken Tophane kale mindeki vazifesine son verilmiş memuriyet- ten iznil olarak ayrılmıştır. Bu yüzden İstanbul'a dönünce tekrar eski vazifesine devam a başladı. Tophane maşşallığı kalemine halife tayin edildi. Pariste iken Fransız dilini iyice öğrenmiş ti.

Şinasi'nin Paris'li arkadaşlarından bulunat Tiran'lı Said Sermedi bey'in Ali Paşa hakkında tertip eylediği bir suikast meydana çıktı. Said Sermedi hey yakalanarak hapse atıldı. Fakat Si id Sermedi beye Şinasi'nin arkadaşlığı meseles dillerde dolaşmakta ve zihinleri bulandırmaktı idi. Günden güne Şinasi üzerindeki şüphelerku velenmekte idi.Şinasi artık İstanbul'da huzur i çinde değildi. İşlerinin tam yola girdiği ve Al paşanın teveccühünü kazandığı bir sırada bu ç

ANKARA Özel Mer... bir göl haline giderek gel - ge
Kartal'daki TIKKO adlı örgütün hücre al De...
evlerinde bir makineli tüfek, udikası
18 tabanca ve 8 el bombası ele geçti za top...
Neler yazdılar? bombalandı.
Tesisleri
Kerkük Petrol

Bu milleti seviniz

Türk milletinin milletler için- de kendine özgü değişik bir ye- ri vardır. Bir başkadır bizim mil letimiz. İnsanların kahramanlık ları ciltler dolusu anlatılsa tüken mez. Ergun Göze Tercüman Ga zetesindeki köşesinden «Gu mil leti Seviniz» diye sesleniyor. Gö ze'nin 9 Eylül tarihli konuşula ilgili yazısı şöyle:

Bu masum bu mahzun milleti seviniz. Çünkü bu masum, bu mahsun millet her türlü sevgiye layıktır. Ve bu milleti sevmektir, Türk milliyetçiliği.

Bu millet kadar hüdaı nabıtı millet yoktur. Bütün tuzakları bü tün engelleri ona hazırlamışlar- dır ve o bütün bunları çok kefe saffetiyle aşmış gelmiştir.

Galipken affetmesini bilen bu millete uğraşmak İngiltere Dev let-i fahimesine bile yaramamış tır.

Bu milleti yabancı ideolojiler e kovuşturmaya çalışsalar da be lâsıların bulacaklardır. Bu mille te namertçe davranmak gayretul- laha dokunur. Çünkü bu millet namertlerebile mertçe davranmış tır. Bu milletin milli heklarına iç ten ve dıştan tasallut etmek de gayretullaha dokunur.

Çünkü bu milletin çocukları nın silsilesini ararsanız ya bir şe hit ya bir gaziye çıkar. Kazas ker torunlarının tavşan kı halie- ne getirilip pıntıkam almaya ça lışılması da şehit torunlarının yabancı kültürün kletleri haline getirilmesi degayretullaha doku nur.

Çünkü hiç bir millet bu mil let bu millet kadar kendisini Al-

lahına kurba netmemiştir, feda etmemiştir. Onun için bu millete uğraşmak ne dışardan uğraşan- lara ne de içerden uğraşanlara hayır getirmiştir. Bu milletten «kurtulmak» için ayaklanmalar soradan bu milleti de aramışlar- dır. Bu milletin kendilerine nasıl insanca davrandığını da acı acı anlamışlardır.

«Gayretullaha» dokunur ne demektir? Bunu anlatması uzun ve zor. Yeri herhalde burası ka dar değil. Amma deneyeyim. Ya ni eli kolu edep haya terbiye ile bağı kişiler karşısında bu his lerden yoksun şıvanların utan- mazlık şiretlik veya zorbalıkta haddi aşmalarıdır ki Allahın a- debaı gayretine dokunur.

Yani edepsizliğin de itirafının da her kötülüğün de bir haddi vardır. Ama öldürme kbir büyük bir korku çürüm amma cina- yetinin başkasına yüklemek bu ci nayetten de öte bir suç. Adam öldüren cezasını çeker hesabını öder denebilir. Amma bu suçu başkasına yükleyen cemiyeti pe rişan emiş demektir. Adaletle alayemiş demektir.

İşte bu gayretullah dokunur. Allah bir yerden bu düzenbağlı- ğı bızır. He mhi çakla gelme yen bir yerden. Bazen de na- mertliğin dozajı kaçırılırsa o da gayretullaha dokunur. Radyoda «Büyük Nunuk'tan dinledim ve hatırladım. 1922 de Mustafa Ke mal'i muhalifleri yeni seçim ka nunanı el altından koydurmak is tedikleri bir madde ile Mustafa Kemal'in seçilmesini ölemeye çalışmışlar.

tekrar gurbete dönen işçilerimiz

EDEBİ ŞAHSİYETLERİMİZ

İbrahim Şinasi

Şinasi Türk edbiyatında tabii sade yazı yazma çığırını açan ve gazetecili keşifini kurban bir yazardır. 1826 yılında İstanbul'da gözleri, ni hayata açmıştır.

Babası topçu yuzbaşarında olan İbrahim Şinasi'nin met Ağa'dır. Boullu Behmet Aşın'da Şummu'da şehit düşmüştür. Babası öldüğü sırada Şinasi 2 yaşında bir çocuktur. Onu annesi İma Hanım büyütür.

Çocuğu okul çağında gelince İma Hanım onun evlerinin civarındaki Tophane'de bulunan Sor-magir mahallesinde doğdu.

Şinasi bu mahale mektebinde bir süre okuduktan sonra yine aynı semtteki (Fevziye Mektebi)ne yazılmış ve oraya devama başlamıştır.

Okumayı öğrendiğinde babasından Şinasi'de bir kitap okuma merakı kendine hastalık halini de açığa vurmuştur. Fevziye mektebinden mezun olunca babasının Tophane'de memur olan bir arkadaşının tavsiyesiyle Şinasi Tophane kaleminde bir hane memur namzedi olarak yerleştirildi.

ŞAİR EVLENMESİ

Yedinci Fırka

Müstak Bey — Ziya Düdu — Habbe Kadın — E-büllakla — Batak Eşe — Atak Köse — Hikmet Efendi. ATAK KÖSE, arkasında küfe ve bir elinde kürek ve bir elinde süpürge ile. — İstemeyiz.

HİKMET EFENDİ, dahi Atak Köse'nin arkasından yetişerek. — Ne demek istemiyorsunuz.

ATAK KÖSE — Ben ne bilevin! Mahalleli istemeyiz diyo, bende öyle diyorun. Elbette onların böyle demelerinde hakkı vardır.

HİKMET EFENDİ — Ay mahallelinin neden hakkı var?

ATAK KÖSE — Hakkı olduğunu pek yavuz bilirün. Ama, baktı, doğrusu, neden hakkı olduğunu bilmen.

HİKMET EFENDİ — Öyle ise bilmediğin şeye neye karışyorsun?

ATAK KÖSE — Vay, neye karışman? Ben de bu mahallenin gelbur üstüne gelenlerinden değil miyim?

HİKMET EFENDİ — Sen kim oluyorsun?

ATAK KÖSE — Daha hâlâ sen benim kim olduğumu bilmiyo musun?

Hazırlayan: Ferit Rağıp TUNCOR

Türk edbiyatına hizmet edenlerin sokan Şair Şinasi (1826 — 1871)

Avrupa'dan getirilen hocalar gençleri batı ilimleri sahasında da yetiştirmeye gayret sarfedi yorlardı. Bununla da yetinilmiyor, Avrupaya ve tıssın diye öğrenciler yollanıyordu. erək sivil sa hada gerek askeri sahada gerek bir çok yenilik ler başgöstermeğe başlamıştı.

Ordu islah ediliyor yeni taltim ve terbiye şekilleri ikame ediyordu. Avrupadan gelen M. Che tarentif Türk gençlerine Batı dilini batı tekniğini öğretiyordu. Bu zat daha ziyade bir tekkok uz manı idi. Müslümanlığı sevmiş sonunda amüslü man olarak kendine Resat adını vermişti.

Şinasi kısa zamanda bu değeri teknik uz manı ile shbep oldu ve omdan Fransızca dersleri ni amaçla, başladı. 1845 yılında 19 yaşında iken İstanbul'da birtakım şairler yeni yapılan köprü sabırla şiirler müsabakasına katıldı ve birinciliği aldı.

(Devamı Var)

ANKARA Özel Mer...
Kartal'daki TIKKO adlı örgütün hücre al De...
evlerinde bir makineli tüfek,
18 tabanca ve 8 el bombası ele geçti
varlıkların...
bancık rakamların...
Bilindiği...
Manve Bakan...
bir gol haline giderek get...
...
Kerkük Petrol
Tesisleri
bombalandı
...
Neler yazdılar?

FAİZ HADLERİ

Bankaların toplantısından sonra faiz konusunda yeni görüşler or...
Tercüman Gazetesi yazarlarından İsmail...
10 Eylül tarihli yazısında şöyle...
divor:

"Son aylarda büyük şehirlerimizizin ana odaları dikkatle tetkik edilir ve büyük gazetelerimizin sayfaları gözden geçirilirse, bankalık mesleğinin hayli yaygınlaştığı ve banker kuruluşları ile bankalar arasında rekabetin hayli yoğunlaştığı görülür. Geçen sene Temmuz ayında faiz hadlerinin serbest bırakılmasından sonra İstanbul politikası tedbirlerinin geçim şartlarını karşınan etki eden hafifletmek üzere pekokok va bulabildiği çözüm, malvarlığı içinde nakle tahvil kabiliyeti olan malların nakde ve tahvil etmek geçen parayı ya bankalarda vadeli mevduata yatırma veya bir banker kuruluşu tevdi ederek aylık yıllık gelire kavuşmak şeklinde olmuştur.

Bu yüzden uygulanmakta olan sıkı para politikası gevşetilmesi faiz hadleri in...
1 — Evvela belirtmek istemiz ki, sahiplerinin eline geçen para hakiki faiz değildir, görünüşte ödenen faizdir. Görünüşte ödenen faizde hakiki faize geçebilmek için faiz ödenen dönem için de gerçekleşen enflasyon hızı ve tesaruf erbabının ödenmekte olduğu stopaj vergisini düşmek gerekir. Hesap böyle yapıldığı takdirde tesaruf erbabının eline çok cüzi bir faiz geçmekte veya hiç geçmemektedir.

Bugün pekokok kimse tarafından ya...
2 — Durum böyle olmasınca rağmen acaba işadamları ve bankalar vürütükteki faiz haddinden nicin sıkıyeteller? Bu sorunun cevabı gayet basittir. Şimdi ne kadar menfi faize para gulleniyorlar menleketi hiline getirdiği ileri sürülmektedir. Üstelik, yüksek faiz hadleri işadamlarının yatırım yapmalarını da önlemekte memlekette işsizlik artmaktadır. İstikrar politikası tedbirleri

Yurt içi tüketimi ve talebi kontrol al...
3 — Türkiye'de işadamları bakımından düşük faiz kredisi vardır. İhracatı yöneltilen üretim kolları ve üretim tesahvileri bu krediden yeterince yararlananlardır.

ATAK KÖSE — Haklı olduğunu pek yavuz bilirsin. Ama, hak, doğrusu, neden haklı olduğunu bilmen.

HİKMET EFENDİ — Öyle ise bilmediğin şeye neye karışyorsun?

TAK KÖSE — Vay, neye karışman? Ben de bu mahallenin gelbur üstüne gelenlerinden değil miyim?

HİKMET EFENDİ — Sen kim oluyorsun?

ATAK KÖSE — Daha hâlâ sen benim kim olduğumu bilmiyo musun?

HİKMET EFENDİ — Hayır.

ATAK KÖSE — Öyleyse, sen de bilmediğini neye soruyorsun? Hay cahil hayl. Şimdi tutup da sana anlatacak mıyım ki, ben deheyy öteki mahallede kiracıym ve bu mahallede süprütücü başıyım diye.

HİKMET EFENDİ — Hay şaşkın, hay!

ATAK KÖSE — Senin de aklın olaydı benim gibi şaşkın olurdun. Maslahattan ne vamiş, Haydi oradan süpütürer bakayın.

EBÜLLAKLAKA, Müstak Beyi göstererek — Vay, sen şunun gibi bir kabahatliye sahabe tediyorsun ha?... Rıza-yı kabahat ayn-ı kabahattır, Sen de onun gibi cezaya müstahaksın.

HİKMET EFENDİ — Aman efendim, ben kendi kabahatimi anladım, ama onun kabahatini Doluyor anlayamadım.

EBÜLLAKLAKA — Daha ne olsun? Kendisine nikâh ettigim kızı istemiyor da onun küçüğünü istiyor. Bu ne demektir?

HİKMET EFENDİ — Efendim, gazaplanmayınız. (Gizlice bir para kesesi göstererek) Küçük kızı seliden isteriz.

BATAK ESE — Efendi, inedir o? Rüsvet mi alıyosunuz?

EBÜLLAKLAKA, Batak Eşe'ye — Ben öyle şey mi kabul ederim? İstemem. (Gizlice Hikmet Efendiye:) Yan cebime ko. (Hikmet Efendi keseyi onun yan cebine koyar.)

ATAK KÖSE — Gizlice yan cebime ko mu diyosunuz?

EBÜLLAKLAKA — Hayır. Yan cebimde durma git, diyorum. Ta ki benden süphelenmişsiniz.

BATAK ESE — Galiba, parayı almışa benziyosunuz EBÜLLAKLAKA — Hâşâ sümme hâşâ! Eğer ben paraya elimi sürdümse ellerim kırısın.

HİKMET EFENDİ — Aman efendim, hakikat her neyse lâyıkıyla meydana çıkarın da ona göre şanıza düşeni işleyin.

EBÜLLAKLAKA — Böyle kibarane, yoluyla meramınızı ifade buyurusunuzdan gönlürdeki hiddet gitti de yerine merhamet geldi. (Mahalleliye:) Yahu, mahalleli! Ben bu işte bir başka türlü hakkaniyet görmeye başladım. İZra, sonradan hatırama bir şey geldi.

MAHALLELİ — Nedir o?

EBÜLLAKLAKA — Kani, nikâhını kaydığım hanım büyük kızdır diye deminden ıkrar etmişim ya...

MAHALLELİ — Öyle ya!

EBÜLLAKLAKA — Fakat büyük kız demekten muradım, yaşta büyük değildir, boyda büyüük mânâsındır. Zira büyük kız, kırk yaşını geçmiş olduğu halde damat beyin dengi olamaz. İşte benim bildiğim bu kadardır. Her bir zamanda ve her bir mekânda böyle, doğrucası, na şahadet ederim.

BATAK ESE — Siz buncaleyin dil il işkâr ettikten geri biz de kâbi (kalb) ile tasdikederiz.

MAHALLELİ — Hay hay!

EBÜLLAKLAKA, Habbe kadına, — Yenge kaunu,

vaktinde güldürüp eğlendirmek istiyorum. ATAK KÖSE, Hikmet Efendiye — Efendim, tövbe olsun, bir daha mahallenin süprütüsünden başka bir işine karışmam adam değilim.

(Sinasi, Şair Evlenmesi, 486)

ÖZYAZICI:

DİNAMO KİEV'İ

YENMEK

SÜRPRİZ OLUR

TRABZON — Trabzonspor'da ayığı kırık olan İskender'in, en az bir ay futbolban uzak kalacağını belirterek, «Diyarbakırspor'un tamamıyla sakat olan Mustafa Şaban ve Cen girden sonra İskender'den de mahrum bir kadro ile hıziyanmaya başladık. Ayrıca Hüsnü'nün ceza durumu da belirlenemedi. Sezonu şanssızlıkla geçirdik. Ama ligde yine istediğimiz sonuçları alıyoruz» dedi.

Ahmet Suat Özyazıcı, İskender'in en az bir ay futbolban uzak kalacağını belirterek, «Diyarbakırspor'un tamamıyla sakat olan Mustafa Şaban ve Cen girden sonra İskender'den de mahrum bir kadro ile hıziyanmaya başladık. Ayrıca Hüsnü'nün ceza durumu da belirlenemedi. Sezonu şanssızlıkla geçirdik. Ama ligde yine istediğimiz sonuçları alıyoruz» dedi.

DİNAMO KİEV'İ ELEMENK SÜRPRİZ OLUR

Bu arada 16 Eylül Çarşamba günü Sampiyon Kulüpler Kupasında Sovyet Rusya Sampiyonu Dinamo Kiev ile karşılaşacak olan Trabzonspor'un tur atlamasının büyük bir sürpriz olacağını kaydeden Özyazıcı, yine de bütün güçleriyle tur atlamaya çalışacaklarını söyledi.

AMATÖR KULÜPLER BASKET TURNUVASI YARIN BAŞLIYOR

ANKARA — Amatör spor kulüpleri federasyonunca düzenlenen basketbol turnuvası, yarın Cuma günü saat 15.00'de Selim Sırtı Tarcan spor salonunda ÖDTÜ Şekerspor maçı ile başlayacak.

Kulüp temsilcilerinin çektiği fişktür sonunda ÖDTÜ Şekerspor Yenişehir Bankası Koleji ile karşılaşacak. Yarın saat 15.00 ÖDTÜ Şekerspor 16.30 DSİ Mülkiye 18.00 Yenişehir İ. B. Koleji 17.30 Muhafızgücü Ziraat

ve DSİ takımları ise vesil grubu düstüler.

Üç gün sürecek basketbol turnuvasının programı şöyledir:

Cumartesi günü saat 15.00'de yeşil grubun maçları saat 18.30'da beyaz grubun maçları, saat 18.00'de yeşil grubun galipleri ve saat 19.30'da da beyaz grubun galipleri karşılaşacak.

Pazar günü ise saat 15.00'den itibaren grup dörtlüleri, üçüncüleri, ilincileri ve saat 19.30'da grup birincileri şampiyonluk için karşı karşıya gelecekler.

YÜZMEDE DOĞU ALMANYA İLE SOVYET RUSYA ÇEKİŞİYOR!..

SPLIT — Yugoslavya — Avrupa yüzme, atlama ve su topu şampiyonasını üçüncü gününde Sovyetler Birliği ile Doğu Almanya arasındaki çekişme iyiden iyile hızlandı. Bu arada İsveç, iki dev arasındaki rekabeti fırsat bilerek 100 metre serbestte, pek az kimsenin beklediği birinciği elde etti.

1980 Moskova'da ancak bronz madalya alabilen İsveçli Per Johansson 100 metre serbest finalinde 98.0 Moskova'nın altın madalyalı yüzücüsü Doğu Alman Jorge Nothey geride bırakmıştır. Gerek seçmelerde ve gerekse finalde İsveç rekoru yapan Johansson 50.55 saniye ile birinci gelmiştir. Avrupa rekoru ise

50.14 saniye ile rahat bir birincilik aldı. Erkekler 200 metre kurbağlamada Sovyet Robert Zhulpa 2 dakika 15.11 saniye ile bayanlar 400 metre ferdi kurbağlamada Doğu Alman Petro Scheider 4 dakika 39.30 saniye ile ve 4x200 metre bayrak yarışında da Sovyet ekibi 7 dakika 24.41 saniye ile birinci oldular.

Altay ve Göztepe'li futbolculara 15'er bin lira prim ödendi.

İZMİR — Eskişehirspor'u replasmanda 2-0 yenerek lige iyi başlayan Altay'lı futbolcular, 15'er bin lira galibiyet primi ödendi. Altay başkanı Ridvan Burtecin, bu galibiyetin ayrı bir anlam ve önem taşıdığını, bu nedenle yönetim kurulu toplantısında ek prim verilmesinin kararlandırabileceğini söyledi. Futbolculara verilecek primlerin taraftarlar tarafından da desteklenmesi

halinde Altay'ın daha da güçleneceğini kaydeden başkan Burtecin, kulübün maddi gücü sınırlıdır. Ama istlenen desteği umursazdır. Sivah - beyaz renklerle gönül verenler maddi yardım bulunmalıdır» dedi.

ERKEN SEVINMEMEK GEREK

Altay başkanı Ridvan Burtecin, galibiyetin güzel şey olduğunu ancak geçici

galibiyetlerin ileride mutluluk yerine hüsrana dönüşebileceğini belirtti şöyle de vâm etti: «Erken sevinmemek gerek. Eğer bir galibiyetin sarhosluğuna kapılırsak, bundan sonraki maçlarımızı iyi sonuç alamayız, biz bu yıl genç bir kadroyuz. Dikkatli olmak zorunvâz. Bundan böyle her maçımızı sanki ilk maçımız gibi oynayacak, hep galibiyet arayacağız.»

Basketçilerimiz unluherin tavsiyelerini dinledi

Avrupa Karması forması altında milli takımı miza karşı mücadele eden ve hizer, kendilerini hayran bırakan ences hareketler yapan dev

basketbolcuların genç lerimize öğütler vermedikleri, esas kararan adamlar olduklarını hatırlatmaları istedik. Hep si bu istediğimizi seve

seve yine getirirlerken basketbolda gençlere bil rektilerini vurguladılar ve gençlere her zaman yardımı hazır olduklarını ifade ettiler

GÜNEŞ

İşte "gazete"!

Güneri Cıvaoglu Genel Yayın Yönetmeni

"GÜNEŞ"i basınımızın tecrübeli ve başarılı ismi Güneri Cıvaoglu yönetecek. Cıvaoglu gazeteciliğin muhabirlikten başlayarak her basamağında, içte ve dışta görev almış ustasıdır. Uzun yıllar genel yayın müdürlüğü yapmış, yönetimindeki gazeteler tiraj olayları yaratmıştır. Cıvaoglu, ayrıca "GÜNEŞ" in başyazılarını da yazacak. Cıvaoglu yönetimindeki "GÜNEŞ" i çok güçlü bir gazeteci kadrosu yayına hazırlıyor. Türk basınının kendi alanlarında en seçkin isimlerinden oluşan bu dev kadro şöyle:

"GÜNEŞ" in Yazı İşleri Müdürlüğü görevini bir başka tecrübeli ve başarılı gazeteci, Teoman Orberk üstlenecek. Orberk' in yılların birikimi ile oluşmuş özenli gazeteciliği, "GÜNEŞ" in sayfalarında yansıyacak. Orberk' in yanısıra yaratıcı kişilik ve tecrübeli yaklaşımlarıyla Melih Aşık ve Hasan Yılmaer Yazışleri' nde yer alacaklar.

Cüneyt Arcayürek. "Başkan Johnson' un Mektubundan" "11' ler Olayı" na kadar Ankara politikasının en önemli gelişmelerini herkesden önce alıp okuyucuya ulaştırabilmiş en büyük haber ustası. Bir delikanlı kadar genç, hareketli yapısı, 35 yıllık tecrübe ile bu ünlü gazeteci, Başkent' in kalp atışlarından "GÜNEŞ" okurlarını haberi kılacak.

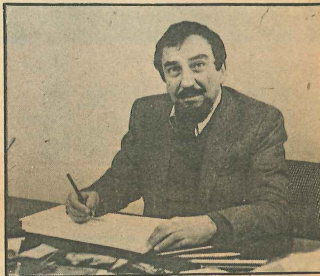
Basınımızın usta fırçası, çizgileriyle dünyalar yaratan, esprisıyla güldürürken düşündürten Bedri Koraman, en güzel türlerini "GÜNEŞ" in sayfalarında sergileyecek.

Cüneyt Arcayürek

Teoman Orberk

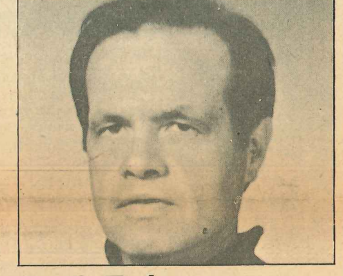
Bedri Koraman

İsmail Cem

yorumun yazarı, TRT eski Genel Müdür'ü İsmail Cem, araştırma dizilerini ve yazılarını "GÜNEŞ" de yayınlayacak. Cem, "Geleceğin Türkiye" başlığını taşıyan ilk yazı dizisinde, dünyanın ve Türkiye' nin gerçekleri ışığında "Nasıl bir ülke, nasıl bir toplum, nasıl bir insan, nasıl bir ekonomi" sorularının cevaplarını araştırarak.

Fıkra yazarlığını yıllarca başarıyla sürdürmüş, yazdığı tiyatro eserleriyle kendini uluslararası düzeyde kabul ettirmiş, yapıtları dünya sahneleri ve televizyonlarında sahnelenmiş, günlük fıkralara da yıllarca imzasını atan usta yazar Refik Erduran "GÜNEŞ" te sizlerle birlikte olacak. Akıp giden haberlerin kalıcı anlamını, toplumda yarattığı etkilerini. Er-

Refik Erduran

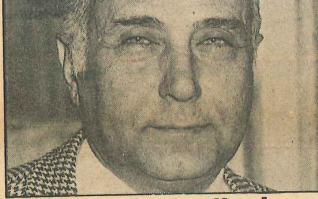
GÜNEŞ, FARKLI VE YENİ BİR GAZETECİLİK ANLAYIŞIYLA DOĞUYOR

"GÜNEŞ" gazetesi, en tecrübeli ve yetkili bir kadroyla, "Gazete-yi yapan, gazetecilerdir" ilkesiyle, yayın hayatına başlıyor. Amaç, çağdaş, uygar, objektif, etkin bir gazetecilik anlayışıyla dünyayı ve Türkiye' yi yansıtabilmek.

"GÜNEŞ", Türkiye' nin hemen bütün kurumlarıyla yeniden oluştuğu, herşeyin yeniden düşünülüp biçimlendiği bir zaman kesitinde doğuyor. "GÜNEŞ", bu biçimleniş en doğru biçimde yansıtmak, halkın beklentilerine ses olmak, basının görevi çerçevesinde, eleştirilerini ve katkılarını sunmak amacıyla. Kısaca, ekonomiden siyasete, eğitimden spora kadar uzanan bir yeniden yapılanmayı yaşadığımız şu günlerde "GÜNEŞ", halkın sorunları ve beklentileri doğrultusunda, akılcı, barışçı, hoşgörülü ve çağdaş yeni bir ses getirmek iddiasında...

na kadar Ankara politikasının en önemli gelişmelerini herkesden önce alıp okuyucuya ulaştırabilmiş en büyük haber ustası. Bir delikanlı kadar genç, hareketli yapısı, 35 yıllık tecrübe ile bu ünlü gazeteci, Başkent'in kalp atışlarından "GÜNEŞ" okurlarını haberi kılacak.

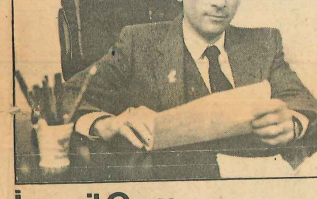
Basımımızın usta fırcası, çizgileriyle dünyalar yaratan, esprisiyle güldürürken düşündürten Bedri Koraman, en güzel ürünlerini "GÜNEŞ" in sayfalarında sergileyecek.

Cüneyt Arcayürek

Bedri Koraman

İsmail Cem

Türkiye'nin toplumsal yapısı ve siyasal gelişmeleri üzerine çok sayıda kitabın ve

"Fıkra yazılığını yıllarca başarıyla sürdürmüş, yazdığı tiyatro eserleriyle kendini uluslararası düzeyde kabul ettirmiş, yapıtları dünya sahneleri ve televizyonlarında sahnelenmiş, günlük fıkralara da yıllarca imzasını atan usta yazar Refik Erduran "GÜNEŞ"te sizlerle birlikte olacak. Akıp giden haberlerin kalıcı anlamını, toplumda yarattığı titreşimleri, Erduran, keskin gözlemleriyle, günlük fıkralarında Güneş okurlarına sunacak.

Refik Erduran

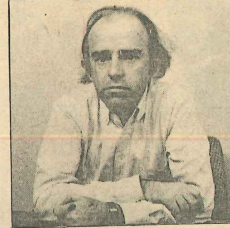
HABER MERKEZİ

Burhan Ayeri

GÜNEŞ'in Haber Merkezi, gazetemin can damarı bir bakıma: Bizim mesleğimizin temel kuralı, "haber" in herseyden önce geldiği, "GÜNEŞ" Haber Merkezi'ni, yıllarca haberin içinde yoğrulmuş, haber bölümlerinin sorumluluğunu taşımış, haberin heyecanı ile tecrübenin özenini birleştirebilmiş bir gazeteci, Burhan Ayeri yönetecek.

DIŞ HABERLER

Tanju Akerson

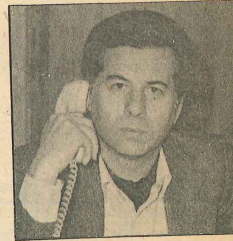
Dünyadan "GÜNEŞ" e haber akışının sorumluluğu ve çeşitli ülkelerdeki "GÜNEŞ" bürolarının ve muhabirlerinin yönetimi, Tanju Akerson tarafından üstlenilecek. Akerson, dünya olaylarını, Türkiye'ye yansımaları açısından da değerlendirerek "GÜNEŞ" okurlarına sunacak. Dünyadan haber akışı "GÜNEŞ" e Brüksel'den Hadi Uluengin, Paris'ten Bülent Çakım, Washington'dan Lucian Warren, New York'dan Anne Bruno, San Francisco'dan Mehmet Biber, Londra'dan Övül Tezişler, Frankfurt'tan Bahadır Yanıkömeroğlu, Köln'den Suat Türker, Münih'ten Baha Tunç, Roma'dan Reha Erus, Viyana'dan Hannalore Eckhardt, Amsterdam'dan Turgut Sunalp, Strasbourg'dan Emre Aygen tarafından sağlanacaktır.

ANKARA BÜROSU

"Ankara Bürosu", gazetelerden sorumlu, en ağır bir görevi taşıyor. Bütün toplumu ilgilendiren, sonuçları herkese ve her yere yansıyan kararlar, başkentte alınır. Ankara büroları "yanlış yapabilmek" lüksüne sahip olmayan çalışma birimleridir. "GÜNEŞ" Ankara Bürosu, bu sorumluluğun bilincindeki gazetecilerden oluşuyor. Cüneyt Arcayürek'in, gazetecilikle idareciliği üst düzeyde birleştirebilmiş Nevzat Ünlü'nün, gazetecilikle bilim adamlığını bağdaştırmış Önder Şenyapılı'nın yönetimindeki Ankara "GÜNEŞ" bürosu, Başkent'i sizlere getirecek.

İZMİR BÜROSU

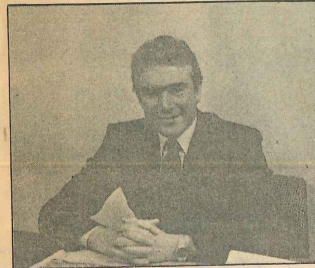

Güner Sungurtekin

GÜNEŞ İzmir Bürosu yıllarca büyük gazetelerin İzmir ve Ege Bölgesi Temsilciliğini yapmış Güner Sungurtekin'in yönetiminde çalışacak. Ege'nin kalbi İzmir'de tüm bölgenin olaylarını izleyecek olan GÜNEŞ İzmir ekibinde Aykut Poturoğlu, Mustafa Balkay, Özkan Korkuter, Hüsnü Mençe, Gazanfer Karpat, Sedat Kaya, Berrin Tuncel gibi basın ustası isimler var...

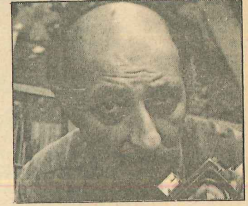
ADANA BÜROSU

Adana büromuz, tecrübeli gazeteci Tamer Ünal'ın şefliğinde 8 kişilik bir gazeteci kadrosuyla size Çukurova haberlerini ileticek. Türkiye'nin tarım ve sanayi merkezlerinden Adana'dan kaynaklanan haberleri, Güneş Adana bürosu tüm ayrıntıları, renkleri ve gerçek boyutlarıyla sizlere aktaracak...

Uğur Dündar

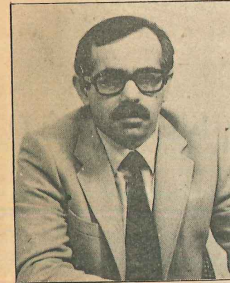
Üzerinde en fazla konuşulan gazetecilik olaylarını televizyonda yaratmış olan, her çalışmasında "İlginç olanı" bulabilmiş, "haklı olanı" savunabilmiş Uğur Dündar, gazeteciliğini şimdi bir başka yayın alanında, yazılı basında sürdürecektir. Hazırladığı röportajlardan ilkinin çalışmalarını Amerika'da gerçekleştiren Uğur Dündar, Amerika röportajlarıyla bu dev ülkenin dev toplumuyla hiç bilinmeyen boyutlarıyla yanıtacak. Dündar'ın bu röportajı olay teşkil edecek.

Ara Güler

Türk fotoğraf sanatının ve foto-röportajının büyük ustası Ara Güler, "GÜNEŞ" in kadrosu içinde çalışmalarını sürdürecektir.

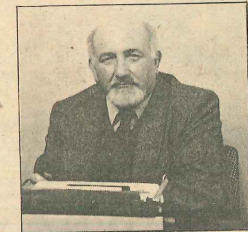
EKONOMİ BÖLÜMÜ

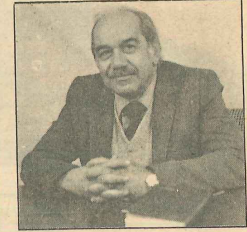
Necati Doğru

"Ekonomi", yaşadığımız günlerin en çok kullanılan sözcüğü. Ama ekonomi, soyut ve bilimsel bir kavram değil; günlük yaşamımızla, pazardan aldığımız, kiraya ödediğimizle, hepimiz için alabildiğine somut bir olay. "GÜNEŞ", "Ekonomi ve Toplum" sayfalarında, ekonomik ve toplumsal yaşamın en karmaşık görünen sorunlarını, en yetkili ve doğru biçimde, fakat hepimizin açık olarak göreceği, yararlanacağı bir şekilde yansıtacak. Üst düzeydeki ekonomik kararlardan güncel alışverişe kadar her alana ışık tutacak. "GÜNEŞ" in ekonomi/toplum sayfalarında, bu alandaki başarısını geçmişte Günaydın Gazetesi Ekonomi Bölümü yönetmeni olarak sergileyen tecrübeli bir gazeteci, Necati Doğru, ekibiyle hazırlayacak.

DANIŞMANLAR

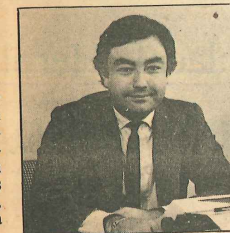
Altamur Kılıç

Hasan Yılmaer

"Danışman", ondan yararlanmasını bilenler için, en değerli bir kaynaktır. "GÜNEŞ", bu anlayıştan hareketle, güçlü bir danışman kadrosu kurdu: Yılların gazetecisi, elçi olarak Türkiye'nin temsilcisi Altamur Kılıç; gene yılların gazete ve haber ajansı yöneticisi Hasan Yılmaer, "GÜNEŞ" de kendi alanlarının danışmanı olarak görev üstleniyorlar.

Faik Akın

GÜNEŞ AYDINLATIYOR

"GÜNEŞ AYDINLATIYOR, haberin ardındaki gerçekler..." çağdaş araştırma türüne gazetemin Türkiye'de bulunduğu bir örnek olacak. Önemli haberlerin "nedenini ve nasılını", "geçmişini ve geleceğini" ile en özlu ve yalın anlam biçiminde, bu inceleme köşesi sizlere sunacak. "GÜNEŞ AYDINLATIYOR". Habercilikte yepyeni bir boyuttur. "GÜNEŞ AYDINLATIYOR" u gazetemin öteki bölümleriyle işbirliği içinde olacak bir özel ekip hazırlayacak. Araştırmaya dayanan gazetecilik anlayışının temsilcisi Faik Akın'ın yönettiği bu birime, araştırmacı-yazar Ergun Hiçyılmaz ve Nejat Aşkın katkıda bulunacaklar.

Ergun Hiçyılmaz

SPOR BÖLÜMÜ

Necmi Tanyolaç

NECMİ TANYOLAÇ'ın yöneteceği "GÜNEŞ" Spor Servisi'nin, yurdun ve dünyanın her yerinde, her olayında, her olayın perde arkasında gözü-kulağı olacak. Evet, dünyanın her yanında, sporun her dalında; usta habercileri, sevdiğiniz imzaları, bir okutub bin düşündürten çizimleri, en iyiyi ve en çoğu gören objektifleri, tütiz sayfa düzenleyicileri, uzman yazarları ile "GÜNEŞ", sizlere sporun sıcaklığını, heyecanını, dinamizmini, dostluk anlayışını, eğiticiğini en dürüst ve en aydınlık biçimde sunacak.

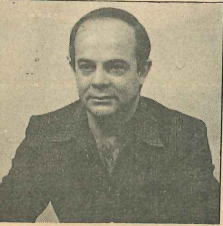
Spor bölümünün sorumlu müdürü NECMİ TANYOLAÇ, spor yazarlığının bugünkü kişiliğini ve saygınlığını kazanmasında öncülük eden grubun en önemli imzalarından biri... Bugüne dek şampiyon spor sayfaları yetiştirip, yöneten Tanyolaç, şimdi de "GÜNEŞ"de, tükenmeyen dinamizmi, çalışkanlığı ve heyecanıyla sizlerle birlikte... Spor Market'i ile, yorumlarıyla, röportajlarıyla... Usta kalem, Tanyolaç'ın ürünlerini dün sevdiğiniz gibi, bugün de, yarın da severek izleyeceksiniz.

GÜVEN TANER, "GÜNEŞ" in dev spor kadrosunun yönetiminde Tanyolaç'ın yardımcılığını yapacak.. Olayların en iyi biçimde izlenip değerlendirileceği mutfak çalışmasında emek harcayacak genç kalem Taner'in araştırmalarını, röportajlarını, haberlerini sık sık okuyacak, beğeneceksiniz.

Karikatürçülerimizden biri MESUT YAVUZ... Genç yaşta ve kısa zamanda sevdiğiniz Yavuz'u, "GÜNEŞ"deki karikatürleri, portreleri, çizgi ile anlatımlarıyla yine beğenerek izleyeceksiniz. onunla düşüneceksiniz, güleceksiniz, bir çizgisinde bin anlam bulacaksınız.

Bunlarla bitiyor mu? "GÜNEŞ" in sporu, saymakla tükenmeyecek bir kadro ile sizlerle birlikte olacak. Birbirine inanan, güvenen, dinamik, yılmak bilmeyen bir kadro:

Orhan Aldınc, Güngör Sayarı, Naci Arkan, Ali Sami Alkış, Aytekin Ceylan, Şansal Büyüka, Teoman Güray, Tayfun Gündoğar, Turgut Koloğullu, Aybars Hünel, Cem Buba, Bekir Boran, Veysel Serçe, Nejat Kasapoğlu, Mahmut Küçük, Yaşar Saygı, Değer Eraybar, Necdet Şen, Sabri Dino, Tamer Güney, Şükrü Ersoy, Ertuğrul Dilek, Mehmet Baturalp, Erdal Poyrazoğlu, Mahmut Atalay, Cemal Saltık, Şükrü Yurderi...

Turgay Şeren

Futbol milli takımımızın Ay-yıldızlı formasını 50'nin üstünde giyme onuruna ulaştıktan sonra, Bab-ı Âli yoksuna tirmanan TURGAY ŞEREN, kuşkusuz, sporculuktan basına taşınan kalemlerin en ustalarından. Şeren yansız yorumları, sporcuya öğütleri, röportajları, unutulmayan anıları, beğenilen, sevilen yazılarıyla yine sizlerin yanbaşınızda..

KANSERİ NASIL YENDİM?

Sabine de la Brosse dünyaca ünlü "Paris Match" dergisinin tanınmış bir yazarı. Genç ve güzel bir kadın. Biraz kilo atmak için Paris'te bir jimnastik salonuna gitmek ister. Ama bunun için salon ilgilileri yasalar gereği kendisinden bir sağlık raporu isterler. Sabine de la Brosse, kendinden emin, aile doktorunun yolu-

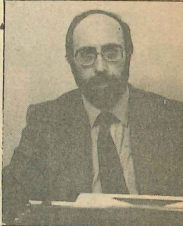
Sabine de la Brosse

nu tutar. Güler, anlatır, şakalaşır. Göğsündeki bir minik şişlikten söz eder güzel gazeteci. Doktor "Bir bakayım" der. Der ve olay patlak verir. Sabine, göğüs kanserinin pençesine düşmüştür. Çığına döner genç kadın, inanamaz hastalığına. Ama tek bir özelliği vardır: Yıkılmayan iradesi.

Göğsünü almak isteyen doktorlara karşı çıkar, kobalt tedavisine girer. Uzun, yorucu, ölesiyer bir kanser savaşıdır bu.

Ve bu savaştan, göğsünü kaybetmeden galip çıkar Sabine de la Brosse. Ünlü gazetecinin "Kanserini Nasıl Yendim?" adlı dünyanın dört bir yanında beğeni kazanan, yankılar yapan eseri 3 yıl süren dramını, ölüme karşı savaşını günü gününe anlatan notlardan oluşuyor. Filme alınan ve bu haftalarda Fransız sinemalarında kapalı gişe oynayan "Kanserini Nasıl Yendim?" yazı dizisini de la Brosse'nun akıcı üslubuyla GÜNEŞ'te soluk-suz izleyeceksiniz.

SAĞLIKLI YAŞAM

Dr. Selçuk Erez

GÜNEŞ her gün siz okurlarına bir köşe daha sunuyor: "Sağlıklı Yaşam". Dünyanın dörtbir yanında olduğu gibi, son yıllarda ülkemizde de artık önemli anlaşılan "Sağlık" konusunda tüm uluslararası gelişmeleri, sorularımıza cevapları, sözün kısası hem koruyucu hem de tedavi bakım konularında tüm bilgileri sizlere aktaracağız.

"Sağlıklı Yaşam" köşesini Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Öğretim Üyelerinden Prof. Dr. Selçuk Erez hazırlayacak. Erez sadece tıp adamı değil çok yönlü bir aydın, usta bir üslup adamı. Erez, ilk sayısından başlayarak sizlere birbirinden ilginç yazılarla "GÜNEŞ"te olacak, sağlığınızı korumak, dengeli beslenmek, çağdaş yaşam için "GÜNEŞ" in "Sağlıklı Yaşam" köşesi..

KARAOĞLAN Suat Yalaz

Türk çizgisinin en büyük ustalarından birisi tartışmasız Suat Yalaz'dır. Suat Yalaz deyince akla ilk gelen elbette ünlü "KARAOĞLAN"... Tarihimizin engin zenginliklerinden günümüze gelen "Karaoğlan" yepyeni serüvenleri ile gönüllerinizi fethetmek üzere "GÜNEŞ" in sayfalarına geliyor. Hergün, renkli olarak yayınlanacak olan Karaoğlan'ın mücadelelerini, aşklarını, zaferlerini büyük beğeni ve heyecanla izleyeceksiniz.

MAGAZİN BÖLÜMÜ

Yener Süsoy

Yener Süsoy'un yönetiminde çalışan "GÜNEŞ" in Magazin Servisi sizlere her gün sıcak, sevecen, taze, yansız haber ve röportajları ileticek. Bu ekibin çalışmalarını ilginç sayfa düzenlemeleriyle Tümer Argun'ın yönetimindeki Grafik Servisi elemanları sergileyecekler. Sizlere bu sayfamızda Magazin Servisi'nin çalışmalarından örnekler sunuyoruz:

Halit Refiğ

HANDAN FOTOROMANI

"GÜNEŞ" fotoroman dünyasına da büyük bir yenilik getiriyor. Gazeteniz "GÜNEŞ"te her gün iki fotoroman bulacaksınız. Bunlardan biri tam gazete boyu... ve baştanbaşa renkli... Ünlü yazarımız Halide Edip Adıvar'ın "Handan" adlı eserini TV'de unutulmaz bir dizi olarak izlediğiniz Aşk-Memnu'nun ünlü yönetmen-sinema ustası Halid Refiğ, meslek yaşamının ilk fotoromanı olan "HANDAN" için bakınız neler diyor:

"Bir duygu ve düşünce kitabı olan Handan'ı özünden bir şey değiştirmeden ve kaybetmeden, şeklide hikaye ve resme dayanan, daha açık seçik bir olay kurgusu olan fotoroman ortaya çıkmasına çalıştım. Basımımızın geriye dönülmüş resim ve renk aşamasından sonra, sanırım şimdi düşünce yeni bir itibar kazandırmanın sırası gelmiştir. Bunun sonucu, basımımızın geleneksel bir parçası olan tefrika romanlarda, resimli, renkli ama aynı zamanda düşünceli ve kültür boyutu olan örneklerine de yolcaşmasıdır. (Handan) benim, eski bir gazeteci olarak bu yolda ilk denemem."

"HANDAN"da yer alan oyuncular şöyle. Necla Nazır, Can Gürzap, Yıldırım Gencer, Arzu Atalay, Diler Saraç, Metin Belgin, Ali Yamanaslan.

Çekimleri ise Arda Uskan yaptı. Prodüksiyonu, TRT TV Dairesi eski Başkanı Tarcan Gönenç gerçekleştirdi.

ÇİZGİ ROMANLAR

"GÜNEŞ" in ilgi ve beğeni ile izlenecek sayfalarından biri de "Çizgi Romanlar" olacak. Bildiğimiz, ekranda izlediğimiz ünlü tiplerin yanında yeniler de yer alacak. "Starwars" (Yıldızlar Savaşı), "Detektif Corrikan", "Boncuk", "Temel Reis", "Latigo", "Maskeli Süvari", "Yoga", "Uzay Böceği", "25. Yüzyıl", "Sevimli Canavar" ve "Miki Fare" bunlar arasında.

Ünlü çevirmen Nüveyre Gültekin'in güzel Türkçesiyle bu sevimli çizgi romanlarının kimisini gülerken, kimisini heyecanla izleyeceksiniz.

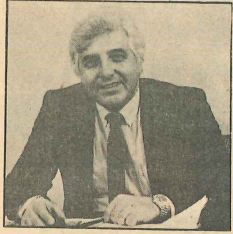
STAR WARS YILDIZLAR SAVAŞI

LATIGO

Turgay Seren

Togay Bayatlı

Spor bölümünün yayın danışmanı TOGAY BAYATLI.. Gazetecilik politikamızdan spor anlayışımıza, çalışma düzenimizden sizlere en iyi biçimde ulaşmamıza kadar en büyük desteğimiz O olacak. Dünya Spor Yazarları Birliği yönetim kurulu üyesi olan Bayatlı, yurt içi yazılarının yanı sıra, yurt dışındaki geniş çevresi ile sizlere en taze, en doğru yabancı haber, yorum ve röportajların ulaşmasını da sağlayacak.

sız yorumları, sporcuya öğütleri, röportajları, unutulmayan anıları, beğenilen, sevilen yazılarıyla yine sizlerin yanbaşımızda..

GERÇEK HAYAT HİKAYELERİ

Faruk Geç

YILDIZINIZ-BURCUNUZ

Yıldızlar ve Burç'lar... GÜNEŞ'in Magazin sayfaları içinde geniş yer alan konulardan birisi daha.. Gülten Süveren'in kalemile renklenecek bu bölümde günlük falınız, şans oyunlarındaki durumunuz, yıldızınız, o gün doğan ünlüler, burcunuzun özellikleri... Ve hepsinden ilginç 'Yükselen Burcunuz' yer alacak. İkinci burcunuz olan 'Yükselen' burcunuzu artık kendiniz, "GÜNEŞ" in vereceği formüllerle kolaylıkla bulabileceksiniz.

Bunun yanında bir de "Aşk Falımız" yer alacak. Okuyucularımızdan gelecek mektupları uzmanımız Gülten Süveren cevaplayacak. Bu sayfamız masa başında değil, bilimsel yöntemlerle hazırlanacak. En önemli özelliği de bu aslında.

Bir ünlü çizgi daha. "Gerçek Hayat Hikayeleri" deyince akla gelen tek usta Faruk Geç elbette... "GÜNEŞ" ailesinin yıldızlarından biri olan Faruk Geç, büyük-küçük, genç-yaşlı herkesin ilgi ile izleyeceği bir resimli romanını sunuyor siz "GÜNEŞ" okurlarına."

Faruk Geç'in bu duygusal çizgi romanını her gün merakla okuyacaksınız, ertesi günü sabırsızlıkla bekleyeceksiniz.

İLGİNÇ BULMACALAR

Gazeteniz "GÜNEŞ" her gün ve hafta sonlarında değişik bulmacalar hazırlıyor sizlere... Emre Mutluay her gün ve her hafta sonu "GÜNEŞ" okurlarını fazla yormadan, bilgi dağarcıklarına minik de olsa birşeyler ekleyerek bulmacalarını sunacak.

KADININ DÜNYASI

İşte, kadın okuyucularımız için hazırladığımız değişik sayfalardan birisi Nezihe Araz'ın acııcı üslubuyla Fezza Algan'ın katkılarıyla bu sayfada, hanım okurlarımız, kendileri, aileleri ve evleri için gerekli tüm bilgileri bulacaklar.

"Kadının Dünyası" sayfasında yer alacak köşelerden bazılarını isterseñiz sıralayalım sizlere:

"Akıl Kutusu", "Çağdaş Kadına Öğütler", "Butik", "Posta Kutusu", "Rüya Ansiklopedisi", "Venüs'ten Öğütler", "Ana Okulu", "Ev Dekorasyon".

"GÜNEŞ" in hanım okuyucularımız için hazırladıkları elbette bu kadarla bitmiyor. Moda dünyasından en son resimli haberler, testler, yazılıma kuralları bunlardan bazıları... Ötekiler ise sürpriz olarak kalsın isterseniz...

LATİTO

STAN LYNDÉ

KAPICIKIZ

ALEX KOTZKY

TEMEL REİS

BUD SAGENDORF

MİKİ FARE

WALT DISNEY

BONCUK

WALT DISNEY

TAŞKAFI

R. GAROFALO-M. LUCCHESI

TELEVİZYON-RADYO-VIDEO

"GÜNEŞ" te sözlü kitle iletişim araçlarına verilen yer de çok önemli. Evlerde, kahvehanelerde zaman zaman eğlendirici, eğitici, zaman zaman da süs eşyası gibi duran televizyonla ilgili her çeşit yazı, haber, eleştiri yer alacak "TV-RADYO'DA NE VAR-NE YOK" sayfalarında. Günlük radyo, TV programlarının açıklamalarının yanı sıra, onlarla ilgili entaze haber-magazinleri de bu köşemizde bulacaksınız. Radyo en az TV kadar önemli olacak.

Geçenlerde resmi ağızlardan yapılan açıklamalar, Türkiye'deki video ve renkli TV sayısının önemini ortaya koydu. "Video" ülkemizde de giderek çoğalıyor, her geçen gün bu alanda hizmet veren firmalar açılıyor. "GÜNEŞ" bu konunun da titizlikle izleyicisi olacak, meraklılarını güncel yeniliklerden anında haberdar edecek. Hangi markalar ne gibi yenilikler yapmış, video teyp nasıl satın alınır, nasıl seyredilir gibi konular da yer alacak "VIDEO KULÜP" köşemizde.

KÜLTÜR VE İNSAN

"GÜNEŞ" in Magazin Bölümü içinde yer alacak olan "KÜLTÜR VE İNSAN" bölümünde Türkiye'deki tüm sanat olaylarını, gelişmelerini, boyutlarını, geniş haber, inceleme ve ilginç röportajları ile bulacaksınız.

Gürol Sözen'in yönetiminde hazırlanacak bu sayfa içinde yetkin imzalar güncel sanat olaylarını sizler için izleyecekler, gözlemlerini sunacaklar.

Edebiyat, Plastik Sanatlar, Klasik Batı Müziği, Klasik Türk ve Halk Müziği, Tiyatro, Bale, Opera, Mimarlık ve Doğa Korumacılığı, Anadolu uyarlıkları ve geleneksel sanatlar peşin bir yargıya bağlanmaksızın, yalnız bir dille aktarılacak sizlere.

Bunun yanı sıra dünyadan genel kültür ve sanat konularında ilginç haber ve yorumlara yer verilecek.

Amaç, kültürden kopmadan, peşin yargıya girmeden "KÜLTÜR VE İNSAN" ı birarada düşünmek, düşündürmek...

GÜNEŞ'TEN HABERLER

Güneş Gazetesi, Güçlü Gazetecilik, Yayıncılık ve Matbaacılık A. Ş. VEB Tesislerinde basılmıştır.

GÜNEŞ

İşte "gazete"!

Dünyada olay yaratan sistem şimdi Türkiye'de!

Güneş gazetesinden bütün kadınlara hergün armağan var:

Yemek kartları

Yenilik
Ansiklopedide
yepyeni bir
çözüm

Hergün, her GÜNEŞ gazetesıyla birlikte,
rengârenk yemek kartları alacaksınız.

Su geçirmez özel malzemeye basılmış
bu kartları mutfağınızda rahatça
kullanabileceksiniz.

Kartları biriktirdiğinizde,
özel ve şık kutusu içinde,

SORGU

Haftalık, tarafsız, siyasi gazete

Basın
Müşterek
Sesidir.

K. ATATÜRK

FİYATI 30 TL.

YIL : I

SAYI : 17

26 EYLÜL

1983

Cumhurbaşkanımıza çektiğimiz telgrafımızın tam metni

Haydar Koyuncu, Demokrasi yoruldu ve eskidiyse Konya'dan Milletvekili olabilir.

Haydar Koyuncu'nun yeni meclisimizde bizi temsil etmesi gibi bir utançtan lütfen bizleri kurtarın

Demokratik rejimin ahlâk, fazilet, hukuk, açıklık ve riyasız bir yönetim şekli olduğu benimsendiği ve demokrasilerde her kademedeki insanın vazifesini bu temel esaslar dairesinde yapmak mecburiyetini kolektif vicdanlarında hissettikleri ve insanlara olan günlük hayatlarının vicdan muhasebe defterlerini tuttukları andan itibaren ahlâka, fazilete hukkâ, ve açıklığa saygı ve

riayet râğbet görür. Aksi takdirde demokratik rejim, tehlike ve tecavüzlere maruz kalır, bilvesile devlet hayatımızda buhranlar hüküm sürer ve dolayısıyla bütün bir milletin sadet ve bekası tehdit edilir safhaya gelinmiş olur. Bu da demokrasinin yıkılışı demektir.

Gazetemizin Sahibi ve Genel Yayın Müdürü Rıza Poçan, geçen sayımızda çıkan yazılardan sonra

Konya halkının gösterdiği büyük ilgi ve heyecan dolayısıyla gazetemize inatkal eden dilek, temenni ve iyi niyet doğrultusunda Cumhurbaşkanımız Sayın Kenan Evren'e metni aşağıda yazılı telgrafı göndermiştir.

Kurban Bayramının ikinci günü saat 16.00'da Ankara'ya keşide edilen telgrafın metni aynen şöyledir.

«Eğer demokrasi yoruldu ve eskidiyse Haydar Koyuncu Konya'dan Milletvekili olabilir.

Bizler, demokrasinin Türk tarihinde ilk kez ve sayenizde güçlendiğine ve milletimizin kutsal ve özverinize dayanan sağlam unutulmaz hizmetlerinizle mutlu ve ebedi olacağına inanıyoruz.

Haydar Koyuncu'nun yeni meclisimizde bizi temsil etmesi gibi bir utançtan lütfen bizleri kurtarınız.

Eğer yeni demokrasi Haydar Koyuncu'larla ku-

rulacaksa bu demokrasi olmayacağından mal ve can güvenliğimizin teminatı ve ülkemizi huzur ve mutluluğa kavuşturan Milli Güvenlik Konseyimizin yönetiminde daha uzun yıllar yaşamayı tercih et-

tiğimizi saygılarımızla ARZEDERİZ.

İ M Z A
KONYA'DA MÜNTEŞİR
SORGU GAZETESİ SAHİBİ
VE GENEL YAYIN
MÜDÜRÜ
RIZA POÇAN

BAŞYAZI Rıza Poçan

BU YAZIMI GÜLMEK VE AĞLAMAK İSTEYENLER OKUSUN.

Haydari Tarikatının Prensipleri!?

1—) Politika, para kazanma aracıdır. En rahat para kazanmanın yolu, politik iktidara sahip olmaktan geçer.

2—) Mahallî seçimler Haydari Tarikatı için büyük önem taşır. Özellikle Konya Belediyesi, Konya Ticaret Odası, Ticaret Borsası ele geçirilmeli ve bir daha kesinlikle başkasına bırakılmamalıdır. Konya Belediyesinde başkan değişebilir. Bu takdirde kadrolar muhafaza edilmeli, icraat Başkanın dışında Belediyeye yerleştirilen kadrolar aracılığıyla yürütülmelidir.

Kızılây, Çocuk Esirgeme kurumu, kamu yararına dernekler Şöforler derneği, Baro ve mali güce sahip diğer dernekler ele geçirilmelidir.

3—) Şehrin gelişmekte olan bölgelerine el atılmalı, böyle yerler Belediyenin içindeki elemanlar aracılığıyla ivedilikle kapatılmalı ve menfaat sağlanmalıdır.

4—) Tarikat mensupları dışındakiler, bizden değildir. Zaman zaman ticari işgalciliğimize, (Devamı Sayfa 6. da)

ORKİDE....

ORKİDE BİR ÇİÇEKTİR
NE HÜNERLİYMİŞ MEĞER
ALIMLI, ÇALIMLIDIR
NİCE BAŞLARI EĞER
SAKSIDA AÇILMASI
ON-ONBEŞ MİLYON DEĞER
BU BÖYLE BİR DESTANDIR
BABA BULUR, OĞLAN YER....

TABUT ÇİVİSİ

SORGU'nun Son Sayısı Üzerine Notlar

Geçen hafta yayınlanan SORGU kısa zamanda tükendi. Binlerce Vatandaş SORGU'yu birbirlerinden ödünç alarak okumak zorunda kaldılar. Aldığımız haberlere göre kimi okuyucumuz da SORGU'yu fotokopisini çektilerince inceleme olanağı bulabildi. SORGU'nun her bir sayısının elden ele dolacağını haber aldık. Hat ta öylesine ki Okurlar arasında SORGU'nun tek bir nüshasının bin liraya kadar alınıp satıldığını öğrenmiş bulunuyoruz. Özellikle şehir merkezinden başkaca başta Beyşehir, Karaman, Seydişehir, Ilgın olmak üzere pek çok vatandaşa Konyaya gelerek bayilerden SORGU'yu sağlamak için büyük çaba gösterdiler. Özellikle Beyşehir'e ulaşan 5 adet SORGU'nun ilçe halkının büyük bir çoğunluğu tarafından okunduğunu, şimdide (Devamı Sayfa 6. da)

GÖREV ANLAYIŞI

Gazeteniz ve gazetemiz sorğu bu sayı ile 17 nci nüshasını siz sayın okurlarına takdim etmenin gururunu yaşamaktadır.

Bu şehirde doğmuş ve büyümüş bir kişi olarak, zaman zaman çıkardığım gazetemle ve yazdığım yazılarla efkârı umuma köşe ve bu cakta kalmış meseleleri okurlarına aktarmış olmamın cesaretini hiçbir menfaat gözetmeden yaptığımı inanıyorum. Zaman, zaman bu çalışmalarım toplumun çok büyük bir kesiminde takdirle karşılanırken; Siyaseti istismar ederek büyük menfaatler ve servetler elde edenler tarafından da takdir edilmemi beklemek! hayal olur sanırım.

Servetim yok, siyasetçi de olmak istemiyorum, Gayri meşru yollarla servet'te istemiyorum. İstedikim tek şey, siyaseti istismar ederek, bu memleketi sömüren ve servet üstüne servet yapanlar (Devamı Sayfa 6. da)

UYKUDAN ÖNCE

«BU YAZIMI - İNSANLAR HAKKINDA RİYASIZ VE KATIKSIZ DÜŞÜNEBİLEN, İSLAMDAN VE İNSANLIKTAN NASİBİNİ ALMIŞ VE İNSANLAR HAKKINDA GÜNLÜK HAYATLARININ VİCDAN MUHASEBE DEFTERİNİ TUTABİLECEK GÜÇ, İNANÇ VE KARAKTERDE KİMSELER OKUSUN»
RIZA POÇAN

Cok sayın «SORGU» okurları :

«Zaruret kapıdan görününce fazilet hacadan hatta buhariden kaçmak zorundadır. Bu nedenle hiç kimseye «HÖSSÜKLEYİCİ» iş yaptırılmaz hiç kimse!...

Gerçek hüviyetiyle «YAL» yiyen köpeklere benzemeden kamu görevi yapan bir gazeteci, halkın gına getirdiği kimselerle, bunlara karşı olan his, duygu ve heyecanını bilip anladığı halde dile getiremediği olayları ifşa eden hakiki birer amme hukukçularıdır dersek bu tabir yadırganmaz herhalde.

Haklı olarak toplumun çoğunlukla sevmediği iğrenç yaratıkları ALLAH'ta mutlaka lanetlemiştir. YÜCE ALLAH'IMIZDAN sonra toplumun da lanet ve tepkisine maruz kalmış ve şeytandan beş yüz sene önce dünyaya gelmiş mahluklara karşı koymamak ALLAH'A itaatsizlik olduğu kadar topluma da saygısızlık olur. Çünkü zalimlere karşı koymak ALLAH'a yapılan itaatlerin en başında gelir.

Çoğu insanlar, kör bir testere gibi kalplerini mantıklarına sürte sürte paramparça ederler dünyalık elde etmek ve bir HANEDANLIK tassis etmek için...

İşte biz tüyü bitmedik yetimlerin hak ve hukukuna tecavüz eden veya tecavüze yeltenen, menfaatperestliğinin esiri haline gelmiş siyaset canavarlarına karşı kale gibi durarak milletin sırtından tesis edeceklere «HOLDİNGÇİ - ŞİRKETÇİ PRENSLİKLERİNE DAYALI TESISLERİNİ DÖZER GİBİ YIKMAYA KARARLIYIZ» dolayısıyla sorumsuzluk, vurdumduymazlık ve nemelazımcılık havasını teneffüs etmeyeceğiz etmek zorunda değiliz. Kendi menfaatlerini devletimizin Ali menfaatlerinin üstünde tutan mideci milliyetçilere ihtarama geçmek yerine yasaların en sert tokatının atılmasında yardımcı olmak şahadetimizdir.

Buna göre, adliye koridorlarında mahkum edilmeyiçte, kamu vicdanında hiç bir af kapsamına girmeksizin prangaya vurulmuş dışarda elini kolunu sallaya sallaya gezen adi suçlu sayısını az değildir. Suçlu benzem ADALET önünde yargılanmamı arz ve talebediyorum. Ve Akdeniz Fatihî ünvanını kazanan Yunan Armatör Onassis'in kısa bir pasajını sunarak konuya girmek istiyorum.

«Ynanlı Armatörün dünya ticaret imparatorluğuna el atmasının ilk adımı keşfettiği sahte bir uçucu boya skandalıyla başlar ve bankaları atlattırma üstün yetenekte bir ekonomisttir. Onassis'i, bankalara olan borcunu hiç bir zaman normal mesaiyle ödemeyen daima tatilden bir gün öncesinin akşam bitimine on beş dakika kala imzalı çek sunarmış. Bir gün bankaların kapanmasına 10-15 dakika kala borcuna mukabil imzaladığı senedi veriyor ve bu senedin mesai tam bitmek üzere olduğundan işi Pazartesiyeye bırakıyorlar ve kasadan Onassis imzalı çeki bir baksalar çek veya senet dümdüz bembeyaz bir dosya kağıdına dönüşmüş ve üzerinde hiç bir emmaresi yok, yetkilileri bir telâş almış ama faydası yok. Onassis'in imzaladığı çek veya senedin kendi keşfettiği, kıvrımadığı yerlere karşı bu usüle başvurduğu ve boyanın uçucu oldu-

ğu tesbit ediliyor, bu arada herkes yansın tutuşsun önemli değil köşeleri kısıvrak bir şekilde daire çizerek dönmenin yolunu tutmuştur bile... Bu hikayeden anlaşılacağı üzere boya ve cila faciası niteliğindeki sahte boya kutuları içinden çıkma düzenbazlara, kapalı kapılar ardında dolap döndürenlere hülasası ticari ahlakı sıfırlıklara ve bunlara bile bile basamak olan kalın derililere karşı mücadele atmosferimizdeki yerimizi alacağız elbette...

— Hırsın, inadin verdiği, küçük duyguları tanımayan dipsiz, neticesiz, boş ve büyük bir gururla çıkmışlardı ince uzun bir yola SİS KAPLAMADAN ÖNCE.

— Karanlık ruhlarına adapte edilmiş buluşuk teknesiyle açılmışlardı FIRTINA ÇIKMADAN ÖNCE.

— Altırlındakilere, pedala basar gibi çiğneyip hedefe biran önce ulaşmak sevdasıyla, üstlerine üç yüz altmış derece kıvrılarak eğilenler bisiklet yarışlarına hazırlanmışlardı RAMPADAN ÖNCE.

— Politikayı top zannetmişlerdi oynamaya kalktılar sahası olmayan çorak toprağa, tohumu nu elemenden etiklerini çimenleri YEŞERMEDEN — Onun bunun sırtından ahkam keserek elde ettikleri haksız kazançları, kağıttan kayık yapıp göle atmaya hazırlanmışlardı yüzdürmek için RÜZGAR ÇIKMADAN ÖNCE.

— Her dönemde ve iktidarda, derilerini, karakterlerini ve inançlarını bile değiştirerek bugüne dek gelebilen vagonlara göre değişen yollar, ufku daha da genişletmenin ham hayalleri peşindeydiler VETO TRENİ RAYDAN ÇIKMADAN ÖNCE.

— Adam harcama sevinci içinde, harcanacaklarının farkında bile olmaksızın millet yarasanı pansuman yaparken, felaketedelerden habersiz kızıl çadırları içinde cüzdan hesaplamaları kırka gidiyordu, yer sarsıntısından habersiz SİYASET BANKALARI KURULMADAN ÖNCE.

— Besmeleden, şehadetten ve tevhidden de önemlisi, şehirde daima birinci adam olmak onların emeli. Çünkü bunların bildikleri bir tek rakam varsa o da birdir fakat bu bir YÜCE ALLAH'ımızın «BİR» liği değildir. İnanırları iki rakamı ise bu bir rakamının sağına kesirli, küsürlü sonsuz sayıdaki sıfırları ikişer ile koyabilmeyi hayal bankerlerindeki varislerinin İZALE-İ ŞUYA GİRMEYEN ÖNCE.

— Sadist ruhlarının yapısı gereği, kendilerinden olmayanları dışlarını söke söke dış sını unuttular, unuttuklarını arkasından dışı söküleceklerin listesini hazırlamaya yeltenmişlerdi VETO KERPETENİNİN azı dışlarını SÖKMEYEN ÖNCE.

— Lastik değiştirmeyi kolay zannettiler, cantalarıyla lastiklerinin arasına halkın LEVYE DEMİRLERİ GİRMEYEN ÖNCE.

— Kimse ses çıkarmayınca bu zamana kadar kimsiniz dediler herkese, millet sabırla beklediği bugün tarihi günün ışığ altında güler güler koklatıldılar, hiçe saydıkları TEK'lerin çoğalmasıyla oluşan TUM'lerin kimlik kartlarını GÖSTERMEYEN ÖNCE.

— İmparator biziz demişlerdi, hanedanlıkta VETO İSTASYONLARINA yıkıldı, bindikleri trenin vagonları DEVRİLMEDEN ÖNCE.

— Çamaşır değiştirmeye lüzum bile görmediler sulusepen yağmur sicim gibi YAĞMADAN ÖNCE.

— Kaf dağından attıklarını uludağda zah-

(Devamı Sayfa 7. de)

Mehmet Önder ve Konya İsyanı

Biz gerçekten Tarihçi - Yazar olarak tanıtılan Mehmet Önder'in (Delibaşı İsyanı) adlı bir kitap yazmış olduğunu bilmiyorduk.. İl Halk kitaplığına gittik. Böyle bir kitabın kaydını bulduk. Fakat ki tap yerinde yoktu. Meçhul eller bir pişmanlık duygusunun ya da tarifsiz bir korkunun etkisiyle olacaktı ki, bu kitabı ortadan kaldırmışlardı. Şimdi bu kitap hakkında burada neler yazsak köklü bir araştırmaya dayanmaya- yaktı. Ancak elimizde iyi bir kaynak vardı. Geçtiğimiz aylarda Yeni Konya gazetesinde Adil Gücüyener Milli Mücadele Kahramanlarından Konya Valisi Haydar Beyin «Konyalıları astıran» bir adam olduğuna öne sürüyor ve bu iddiasına da kaynak olarak Mehmet Önder'i gösteriyordu. Adil Gücüyener demek istiyorduk, Mehmet Önder'in «Delibaşı isyanı» adlı kitabında isyancıları astıran, Vali Haydar suçlu gösterilmiştir. Dolayısıyla bu Eski Valimizin anısına şild verilmesi doğru değildir.

Bekledik acaba Mehmet Önder bu ağır suçlamaya bir açıklık getirecek mi? Madem ki her Konyaya gelişlerinde sık sık A. Gücüyener'le buluşan Önder'in bu konuda arkadaşıyla bu konuyu konuşmuş olması gerekiyordu. Her nedense Mehmet Önder, susmayı tercih etti. Kendi eserinin Değerli bir Valimizi suçlamak için kullanılmış olmasından demek ki hiç bir üzüntü duymamıştı!

Sen, hem milli mücadelenin nimetlerinden istifade edeceksin, hem de milli mücadeleyi suçlayacaksın. Biz böylesi bir davranışa hiç bir anlam veremiyoruz. Bir Cumhuriyet Valisi «KONYALILARI ASTIRMAK» savıyla nasıl suçlanır? Atatürk'e, Milli Mücadele ye, Cumhuriyete karşı çıkmış, silahlı eşikeye Vali Haydar kanunî tedip haklarını kullanmayacak ta ne yapacak?

Adil Gücüyener'de Mehmet Önderin kitabını şahit tutarak bu yazısında «Konyalıları astıran» Valiye nasıl şild verilir derken Milli mücadeleye karşı çıkmış olmuyor mu?

Adil Gücüyener ve Mehmet Önder bu düşünceyi basılı olarak ortaya koymakla,

1 — İnkılaplara, Cumhuriyet rejimine dil uzatmış oluyorlar!

(Devamı Sayfa 7. de)

ÖZKAYMAK

Politikacı mı?

Oldu

MDP nin idare heyeti listesini Vecihi Akın, Özkaymağın otelinde hazırladı. Başta Haydar Koyuncu ve Yılmaz Yılmaz olmak üzere eski demokratiklerin yorgun savaşçıları Vecihi Akın'ın himmet ve gayreti ile ellerine geçirdikleri bu fırsatı iyi değerlendirdiler. Hem de nasıl? İdare he-

yeti katıksız onlardan olacaktı. Milletvekili listesinin başında ilk sıra aHydar Koyuncu'ya verilecekti. 20 yıldan fazla Konyanın kültür ve sanatına candan yürekte hizmet etmiş ve şöhreti Konyayı, Türkiye'yi aşmış bir Fevzi Halıcı'nın Konya listesine alınmaması sağlanacaktı. Çünkü Bay Özkaymak, Fevzi Halıcı'ya cihat açmıştı. Baroyu, Şoförler derneğini ticaret odasını ve daha Konya'da ne kadar kuruluş varsa eline geçirip imparatorluk kurmak isteyen Özkaymak, Turizm derneğine çengel atmak istediğinde başarı sağlamamış ve bundan ötürü Sayın Fevzi Halıcı'ya diş bilemekteydi. Nitekim eski demokratiklerle beraber satın alıp susturdıkları «Anadolu'da Bugün» gazetesinde kiralık yazarlar, bir süreden beri sayın Fevzi Halıcı'ya çatmaya başlamışlardı bile. Derneğin aile şirketine dönüş-
günü, çalışmaların bayram seyran ve şenliklerle sınırlı kaldığı, yolundaki suçlamaların hiç birisi doğru değildi, ama gel gör ki, eski demokratikler, «hiç olmazsa iz bırakır» felsefesine sirt vermektedirler. Konyamızın me darı iftihar ve şöhreti yurt dışına taşınmış bulunan böylece bir Derneğin Eski Paytonculardan ve derisi halâ at

kokan Özkaymak'ın itirazlarıyla ortadan kaldırılamıyacağı da ortadaydı. Neymiş Aile şirketi olan? Derneğin ikinci başkanlığı Rahim Özkaymak'ın şahsi dostu ve viski arkadaşı Rıdvan Bülbül'ün elindeydi. Yıllarca Kültür Müsteşarlığı yapmış ve Türkiye'yi 5 yıl Almanyada temsil etmiş, sayısız kitaplar derlemiş olan Tarihçi Mehmet Önder, Turizm derneğinin 20 yıllık yönetim kurulu üyesi idi. Mehmet Önder'de sık sık Rahim Özkaymak'ı ziyaret edenlerden birisiydi. Konyanın yakından tanıyıp sevdiği eski Belediye Başkanı Yardımcısı Mustafa Koşan, Konyanın en eski ailelerinden birisine mensup Mali Müşavir Orhan Eğinli yine yönetim kurulunun çalışkan azalarıydı. Diğer yönetim kurulu üyeliklerini ise Derviş Sinangil ve semazen başı Konyalı Mustafa Holat işgal etmekteydi. Özkaymak'a göre aile şirketi işte bu değerli Konyalı hemşehrilerimizden kuruluydu. Gözü kör olupta elinde çomakla yoj alan cahil bir adam bile bu kadar hak-sız ve yersiz bir iftirada bulunamazdı. Ama bulunmuşlardı işte. İlk okul mezunu bile olup olmadığı şüpheli olan Özkaymak kültürden hiç nasibi olmamalı ki, Sayın Fevzi Halıcı'nın dernek çatısı altında Konya sanat, kültür, folklorunu ve Mevlana'yı anlatan 45 ten fazla kitap yayınladığını bilemezdi. Dünya hafızlar yarışmasını Fevzi Halıcı'nın Konyada düzenlendiğinden haberi bile yoktu Özkaymak'm...

Bal tutan Parmağını Yalar

Zafer alanındaki Darülfuuz camisi Karamanoğulları döneminin en baş yapıtını simgelenekte. Dünya mimaristinde taşıdığı karakter açısından büyük önemi var. Hemen karşısındaki Selçuklu dönemine ait Abdülmüminin camisi ise, Türklerin Konya'ya yerleşmesinden sonra inşaat ettikleri önemli eserlerden birisi... Çok şükür Türk kültürünü sanatını temsil eden bu dünya çapındaki iki yapı, yüz yıllarca zamani arkada bir olarak günümüze kadar varlıklarını korudu.

Ama günümüzde kolları kanatları kırılarak çevreleri batı taklidi beton duvarlarla çevrilmekte. Okurlarımıza geçen sayımızda bu iki esere kanunlar çiğnenerek nasıl ve ne şekilde tecavüzde bulunduğunu açık bir şekilde anlatmıştık. Siyasi nüfuzu olanlar, Belediye çevresinde yakınlık sağlayanlar ve de tarihi sevmeyenler korkusuzca eylemlerini sürdürüyorlar, bu gün, Bizim açıklamalarımız ne acıdır ki, hiç bir sonuç sağlamıyor.

Bir basın mensubu olarak yine de görevimizi yerine getirmenin huzuru içindeyiz. Herkez üzerine düşen görevi yapmış olsa, bir mahalle temizlenir darbu meselenin doğruluğuna candan inanmaktayız.

Abide Han inşaatını Yılmaz Yılmaz yürütüyor. Darülfuuz camisine tecavüzün söz konusu olduğu tarihten bu yana bir ilim adamı olarak tarihe dönük bir sevgi duygusuyla, Konya aşkıyla titreyip kendine gelmesi beklenen bir iş adamımız. Üstelik bugün seçime katılma hakkını elde eden büyük bir partinin de İl başkanlığı na sahip oldu.

Artık bu imkanı da elde ettikten sonra bizim Ünlü Darülfuuz Camimiz ne olur, bir türlü olumlu fikirler yürütmüyoruz. Halk arasında söylendiği gibi yoksa bal tutan parmağını mı yalar? Abide Han inşaatı daha damı yükselir, kısılar bunu zamanla görüp anlayacağız.

Siyasi bir mevkie gelmek herseyden önce özveri gerektirir. Eskiden de olsa işlenmiş hatalardan Soyutlar insan kendisini... Bakalım Sayın Yılmaz Yılmaz nasıl bir davranış gösterecek Hepimiz yakında bunu göreceğiz. Dileriz ki alacağı karar memleketin ve Konya tarihinin çıkarlarına uygun olsun. Eğer yine yürütmekte olduğu yolu bırakmayıp, ilerleme gösterirse, Tarihi camiye karşı vaki tecavüzü sürdürürse elbette bundan büyük üzüntü duyacağız. Bu takdirde Sayın Yılmaz Yılmaz belkide ticari işlerini daha da rahat yürütmek için kimbilir ilerde Belediye başkanlığına bile talip olabilir. Çünkü bu in elde ettiği siyasi mevki, Ona bu imkanı da sağlunuyor.

Sayın Yılmaz Yılmaz'ın ortaklarına gelince

bunlar Müstak Canbilen ve Mehmet Acartürk'tür. Mehmet Acartürk ise Kardeşi Musa Acartürk le de çeşitli ticari ilişkiler içinde bulunmuştur. Eski bir partinin tüm mensupları bir iplik yumağı gibi bir elde politika, bir elde de ticari girişimler olmak üzere «Ticaret - Politika» sentezini akıl almaz bir ustalıkla sağlamışlar, dünya ekonomisine benzeri görülmemiş yeni bir ekonomik sistemin yaratıcıları olmuşlardır. Politik nüfuzun, ticari atılımlara destek yapılması yeni bir buluştur. Genelikle az gelişmiş topluluklarda hissedilen bu tutumun doktrinini yazarlar ise topraklarımızın üstünde yaşamaktadırlar. Bundan ne kadar iftihar etmek ve sevinsek azdır.

Elbetteki yukarıda isimlerini sıraladığımız büyük iş adamlarımızın Konyanın tarihi eserlerine karşı tutum ve davranışlarını çok iyi bilmekte işek te, aralarındaki ticari bağlantıları tüm teferrüatıyla bilmemiz mümkün değildir. Bunları vergi dairelerine verdikleri beyannamelerden ilgililer öğrenebilir.

Biz yine bir iplik yumağında ipin başlangıcı ile bitimi arasındaki rabıtaı bir dedektif gibi inceleyerek bu takdirde Ceyyar'ın Dallas'ına kadar seri bir televizyon filmi yapmak zorunda kalırız.

Ama bilinen odur ki, Sayın Yılmaz Yılmaz'ın iş ortaklarından Mehmet Acartürk, rivayet edilir ki, kardeşi Musa Acartürk ile çeşitli ticari ilişkiler içinde bulunmuştur. Bunlardan Musa Acartürk ise aşağıda isimleri yazılı meslek guruplarına kooperatif kurdurup paraları topladıktan sonra rahatlıkla Almanyaya kaçmıştır. Bu Musa Acartürk ayrıca Egebank - İstanbul bankası ve İşbankasındaki teminat mektuplarını da paraya çevirtip cebine doldurmayı da ihmal etmemiştir. Almaya'ya kaçarken Aynı Musa Acartürk babasından kendisine miras kalan 400 dönüm araziye kardeşlerinin üstlerine tapulamayı da unutmamıştır. Bakınız siz için için deki inceliğe. Hem teminat mektuplarını paraya çevir doldur cebine tıyü bitmedik yetimin 150 milyon hakkını... Bunu yapmadan önce de 400 dönüm arazini kardeşlerine tapula ki Kooperatif giren memur işçi ve müstahdem yatırdığı paralardan tek bir kuruş geri alamasın...

Biz bu sisteme ekonomide bir ad koyamıyoruz. Bunun adını Türk Ceza Kanununda bulmak mümkün olabilir.

İşte sayın okurlarımız, Mehmet Acartürk'ün kardeşi Musa Acartürk'ün Almaya'ya kaçarken mağdur ettiği vatandaşlarımıza ait kooperasyonun

Devamı Sayfa 5'de

Unutulmaya yüz tutmuş Ata sporu Atlı Cirit oyunlarını, Aşıklık geleneğini eski geleneksel Konya Mutfağını, Fevzi Halıcı'nın yeniden dirilttiğini, gün yüzüne çıkardığını, elbetteki tahsili ilk okul olan bir vatandaşımız bilmeyebilir. Turizm derneğinin tarihte ilk kez Mevlana'nın oğlu Sultan Veled'e ait İBTİDANAME adlı eserini Türkçeleştirip yayınladığından ne haberi olabilir, Özkaymak'ın? Elbette ki okuyup yazmadan irak kalmış birileri mevcudu tükenen bu İBTİDANAME'nin bugün taresinin 15 bin lira fiyatı satıldığından da gurur duymazlar. Mevlevi Ayınları adlı kitap sayesinde 13 cü yüz yıldan günümüze kadar bestelenmiş tüm ayınların kaybolmaktan ve unutulmaktan kurtarıldığını nasıl bilecek eski payton sürücülerini?.. Onlar ancak arpanın fiyatını iyi bilirler. Başka şeyi değil. Konyada dernekçe yapılan Sempozyumlar ve konferanslar için yurt dışından ve içinden gelen bilim adamlarının bir Bölümü zorunlu olarak Özkaymağın otelinde yatar, onlardan para kazanır da, gel gör ki, bu bilim, adamlarının Konyaya niçin geldiklerini ve neyi incelediklerini bilemez! Bu bilim adamlarının sundukları bildirimleri hemen o ay içinde kitap halinde Dernekçe yayınladığından da malumati olamaz. Ondan sonra tutar, kiralık kalemlere emir verir ve senlikli, panayırılı, aile şirketli yazılar döktürtür. Kültürden uzak, tahsili olmayan ve anlamayan insanların düşüklere çıkar bu kadar derindir işte...

İşte Özkaymağın otelinde MDP'yi kurma harıklarının yürüten Vecihi Akın bu adamların kısıkaçı içinde kalmıştı. Haydari tarikatının kurucusu Haydar Koyuncu'da Eski belediye Başkanı Yılmaz Kulluk'tan aldığı emirlere uyararak «ya biz, YA o» teranelerini döktürmekteydi.. Ticaret ve Politika sentezi; kültürü, sanatı, Konya'nın tarihini ve geleneklerini dışlıyordu.

Sonuç karanlığın, ışığı boğmasına benzedi. Ve de istedikleri sonucu elde ettiler. Artık Konyada imparatorluk kurma heveslisi Özkaymak için tüm yollar açılmıştı. Dallas filmi'nin ilk epizodunda ağalar neş'e içinde viski bardaklarını şerefe kaldırdılar. Ama filim serisi henüz bitmemişti. Önümüzdeki serileri bekliyeyim. Bakalım gelecek haftalarda Özkaymağın yazdığı senaryo nasıl bir gerileme gösterecek.

Boşuna dememişler, son gülen iyi güler diye..

R. P.

Yeşil Saha Vurguncuları Politika Sahnesinde

Yılmaz Kulluk Beyefendi cümlemizce bilir ki, Belediye başkanlığı yaptığı sıralarda kendisini bu mevkie getirenlere daima şükran borcu duydum. Çünkü Belediye meclisinde üye olan Kulluk o tarihlerde ikinci bir Konya yaratan NALÇACI'nın bir trafik kazası sonunda ölmesi üzerine seçimlere kadar Belediye başkan vekilliği görevini yürüttü. Daima ikinci insan hüviyetiyle etliye sütlüye karışmayan bu hemşerimiz, üstüne yıldırımları çeken Haydari gurubunun öne sürdüğü bir isim oldu. Ve seçimlerde Belediye başkanlığı görevini deruhte etmesi içinde o günlerde zaten elinde bulundurduğu Belediyenin tüm imkanları onun için seferber edildi.

İşte gazyağcı Hilmi efendinin İstanbul caddesinde boy atan oğlunun fazlaca bir tahsil ve kültür çabası ve çalışması içinde bulunmadığını da bilmekteyiz. Ancak Yüce Tanrı, bir insana «yürü kulum» dedi mi, o kişinin uygun adımlarla başarıdan başarıya koşması işten bile değildir. Nalçacı'dan farklı olarak, Yılmaz Kulluk'un etrafında Haydari gurubu'nun perçinden sağlam akıl hocaları bulunuyordu. Günün şartlarına göre nerede hakkı huzurlu, ödenekli, ikramiyeli ulufe imkanları varsa Haydari gurubunun pençesi altındaydı. Yılda dört defa toplanan umumi meclis başkanı ve azalarına Vali maaşları ödenmediği o dönemlerde pandaralık, küsbencilik yemcilik kooperatifleri, bankaları şunları ve bunları tüyü bitirmedik yetimlerin hakları, şapka çıkarılmadan, selam durmadan «hop», «hop» «şaralop» sesleri ve çağrışılarıyla ceplere imiyor, cüzdanlar da baraj yüksekliğine ulaşan bu paraların bir bölümü de Ankarada Orkide Konyada Nil pavyonun karanlık localarına doğru akıyordu.

Eski Demokratiklerin Akıl Hocası Haydar, aslında talimatlarını Ankarada zehir hafiyecilik yapan, göbek büyüten «bende herkezin gizli dosyası var.» teranesiyle zart zurt çevresine göz dağı veren Faruk Sükan'dan almaktaydı.

Politikayı Hocaları Sükan ve Haydar gibi kurtlardan tedris eden KULLUK efendi, Ticaretle -Politikanın etle turnak gibi bir arada yürütülmesi gerektiğini, bunu yaparken kendisini iktidara getirenlere gevik atma zorunda kalacağını iyi biliyordu. Nebi Ustanın lokantasında zaman zaman kendi başına yiyip içen, kolay kolay kimseye çay ısmarlamıyan ve cepleri cırcırlı bir insanın bu eğitimden geçmesi elbetteki çok zordu. Ama onun kurnaz Ustaları bu engeli kolay aşılar. Keşke Nalçacı Caddesi, Sanayi bölgesinin her karış toprağı dile gelse de bu eğitimin ne sonuçlar doğurduğunu bize anlatsalar. Kimlere, nerelere; niçin ve nasıl verildi? Gece konu bölgelelerine elektrik ve su bağlanması işinde kimlerden ve niçin nasıl şartlı yeminler alındı? Bunları Konya halkı unutamıyor. Bugün Nasreddin Hoca fıkraları anlatılıp bittikten sonra, Tayyip Ağanın nükteleride dinledikten sonra her kahve köşesinde bir araya gelen dört vatandaş Yılmaz Kulluk'un hikayelerini dilinden düşürmez.

Bir insan dükkandan, petrol tulumbasından ve Belediye reisiği maaşlarından elde ettiğiyle Hem de üstelik cebi de cırcırlı iken Allaha şükür demezse, O insanın gözünü ancak toprak doyurur. Yılmaz Kulluk, işte bu özellikleriyle çakar çarklarını döndürmede Kurt Ustalarını da hayretler içinde bırakan bir başarı grafiği çizmekteydi. Geç sen Belediye Başkanı ol, sonrada O mübarek makamı kendi menfaatlarına kullan.

Hem de hiç kimseye «yağma yok» dedirtmeden Şöyle Ustaca, Sessizce O günleri kahve köşelerinde dile getiren vatandaşlarımızı dinlerseniz şöyle bir konuşmaya tanık olursunuz: «Adam, armutu hamutuyla yutuyordu. Konya gazetelerinin bininde At nalı büyüklüğünde resimleri basılırdı, her Allahın günü. Koca gülmesini unutmuş bir kelle... Masaya oturmuş, yanında şerefli Türk Bayrağı. Ve bir tarafta tahrib etmekten hiç çekinmeyeceği Selçuklu eserlerine inat koskoca bir Selçuklu Arması... İnsanlara tepeden bakan, atlatamadığı iş sahiplerini kovalaması için Mehmet Mert'e havale eden, şehir işlerinden çok ne rede ne var? Kime ve nasıl dağıtmalı hesapları içinde suratı yüzü tursuya dönmüş, görenin korktuğu, ürkütücü bir insan. Ama öyle bir insan ki kardaşım, Politika kurtlarına göstereceği dostluğu ustaca ayarlar. Devlet ricaline ve Güvenliği iç tutuk gereği kollayıcılara yaptığı reveranslar ise gırla gider. Bu dengeleyiş şimdiye dek hiç bir başkanda görülmedi. Kim göze alır ki? Çevre sinde onu kollayan her beladan kurtaran Kurtlar olmadıkça, kim bütün bu olumsuzlukları göze alabilir?»

MERAMDAKI KÖŞKÜN ACI HİKAYESİ

Meramda yeşil saha olarak belirlenen yerde Yılmaz Kulluk'un bir hamlede yurttuğu yağlı kuyruklardan biridir. Şahıslara ait olan bu yer meramın merkezindedir. Mülk sahibi öldüğü zaman, kalan mirasçılar, aralarında bu yeri satmak için izale-i şuyu yaparlar. Ancak mesken sahası olmayan ve Belediye şehir imar planında YEŞİL ALAN olarak gösterilen bu mahalle elbetteki bu vasfı yüzünden alıcı çıkmayacaktır. Ancak Ticaret ve politikayı bir arada yürütenler için hiç bir sorun olamaz. Üstelik o tarihte Yılmaz Kulluk Belediye Başkanındır. Elinde tüm imkanlara sahiptir. Çevresi zırlı duvar gibi onu koruyan öven ve göklere çıkarın insanlara doludur. Konyada gazeteciliği kendi çıkarlarına kullanan bir yayın organında her sayısında Yılmaz Kulluk'a destanlar düzmektedir. Artık Kulluk efendi. Gaz yağcı Hilmi'nin oğlu için ortada hiç bir engel kalmamıştır. Mülk sahipleriyle hiç değilse rıza pazarı bir alış veriş yapmaya helâl mal almaya da niyetli olmadıktan izale-i şuyu memurluğunun ilan ettiği satış gününü beklemeyi ve bu yeni yok pahasına kapatmayı planlar. Satış zamanı gönderdiği avukatı bu yeşil sahayı başkaca arıtranda olmadıktan bedavaya yakın bir fiyatla Müvekkili Gazyağcının oğlu Yılmaz Kulluk adına satın alır. Artık Yeşil alan, Konya Belediye Başkanı Yılmaz Kulluk'a ait olmuştur. Adalet mülkün temeli olduğuna göre kimsenin bir şey demeye de hakkı yoktur.

UTANÇ KÖŞKÜ VE UTANÇ DUVARI...

Ancak buraya kadar kendi vicdanıyla başbaşa kalarak yapacağı nefis muhasebesi sonucu adım atmaması gerektiğinden kimsenin karışmaya hakkı olmadığı bilinen bu olay yani yeşil alanı satın alma olayı birdenbire seyir değiştirir ve Yılmaz Kulluk'un suç işlemesine neden olan bir boyuta ulaşır. Çünkü Ticaret ve politikayı bir arada yürütmede Usta olan bizim Gazyağcının oğlu, Belediye Başkanlığı sıfatını rahatça kullanarak tutar satın aldığı bu yeşil alanı MESKEN ALANINA DÖNÜŞTÜRÜR. Mesken alanı yapmak demek, bu yere inşaat yapabilme hakkını elde etmek demektir. Yılmaz Kulluk böylece Devamı Sayfa 5'de

POLİTİKA KAZANI

AKTÖR

Bugüne kadar hep perde arkasından, kendi teşkilat mensuplarına ne yapmaları gerektiğini dikta ettiren «MOŞE DAYAN» perde arkasından Politika sahnesine birdenbire çıkıverince, yakın çalışma arkadaşlarına : Politika da falan filanı anladık ama, ya MOŞE DAYAN diye sorduklarında :

— Bu güne kadar hep o bizleri kullandı, birazda bizler o'nu kullanalım hem hünelerinin görelim diye Politika sahnesine çıkardık.

Desene, bizim MOŞE DAYAN bundan böyle Politika sahnesinde aktörlüğe başlayacak...

SON GALA

Bir zamanlar yollarına hali gibi serilip, Faruk abi, Faruk abi diyenler, iyi günlerinde çıkarları için beraber olanlar, asgari müsterekte birleşemeyince : Sayın Faruk Sükanın Politik hayatı zaten bitmişti.. Bizlerde o'nu son kez misafir sanatkar olarak sahnede şöyle bir gösterip, geri çektik ve böylece tüm politik yaşamında noktalamış olduk diye böbürlenmelerinden anlaşılacağına göre sayın Faruk Sükan'ın Politikada son galası oldu..

KEL VE KÖR

Amerikanın bir kentinde Politika Fuarını gezen bir Politikacı girdiği bir pavyonda oturduğu koltuğu üzerinde bulunan bir düğmeye basınca, ilerde bulunan sahneye fırlayıvermiş, başından şapkası düşerek keli gözükmüş. Fuarın yöneticileri bu olayı reklam aracı olarak kullanıp fuara ilgi çekmek için bir anket sorusu açmışlar : (Acaba gözlüğü düşseydi neyi gözükdü) diye?

Bizde bulunduğumuz kentde uzun yıllarını çirkın politik çalışmalarla kazanan adamın biri için anket sorusu açıyoruz. Birdenbire politika Sahnesine fırlayıverince keli gözüken bu adamın gözlüğü düşseydi neyi gözükdü?

MDP'nin Feza Piyadeleri

«Çağımız dünyasının genç kızlarının birçoğunun yüzleri kızarmadığı bir dereceye kadar belki makyaj sayılabilir, ama sarmasını unutmuş olmaları affedilemeyecek şey doğrusu.»

Her dönemde ve devirde daima kendi emniyetlerini herkesten ve herşeyin üstünde tutanlar hiç bir zaman caddenin öbür tarafına geçemeyenleri kuralını çürütmeye azmetmişler ve dağdan arabalarını aşırma prensiplerinin uygulayıcısı olmuşlardır.

Örnek mi istersiniz Örneğin : MDP'nin Konya İl listesindeki iki üç kişinin veto istasyonundaki trenden indirilecekler veyahutta indirilmeye lüzum görülmeden pencereden atılacaklar. Bu kimseler bu sefer yine istiflerini bozmayacaklar ama raylar arasında gezinti yapan karınca mîsali küçük küçük seyahat edeceklerdir.

Bunlardan biri Faruk Sûkan Konseyden VETO yemezse halkın vetosuna çarpacak elbet. Kür süler de yine ağlayacak bu kez dökülecek göz yaşları taktisience uyguladıkları politika oluklarındar değil mahçubiyetin birinci adam olamamanın hüznü dolu tenek borularından akıp gidecek.

Rıdvan Bülbül'e gelince, bu Konya'ya ve Konya'ya zerrei miktarda hizmeti dokunmamış, sosyete protokollerden asla ayrılmamış BEYAZ SARAY BASIN SÖZCÜSÜ odasıyla kendini bir varlık gösterme çabası içinde ise de bunların yani bu gösterişlerin boş olduğunu halkımız cevaplandırıcaktır. Çünkü halkı sırtı dönük olan ayrıca gazetecilik mesleğinin daima kaynağını kendisi yiyip arda kalan yoğurt buluşuk

larını oda gönlü olursa diğer gazetecilere gönüllendirme payı olarak dağıtma heveslisi bir kimse. Özellikle Bülbül Üstadın halkına hizmet sunacağına inanmıyor. Bunun millet vekili olmak istemesi, BAŞKENTTEKİ TAPU TAKİP İŞLERİNİ yaparak daha sonra da mecliste süzülüp kadastrota taşı gibi oturacağı benziyor.

Diğer yandan damat Selçuk Aytan, bir başka deyimle Başkent'in petrol tröstü. Dava arkadaşını, beraber yola çıktığı arkadaşlarına kazık atmada diplomatik bir misyon şefi, yani tabiri caizse perde önünde evliya pencere arkasında eşkiya tipli içten pazarlıklı arştan atıp kürsten tutan, kaf dağından atıp uludağdan yapışan teleferik politikacı, Neden mi? Aynı partinin kurucu üyesi Peyzi Hahçı'ya kıyabında pazarlık yaparak ontada bırakma hadisesi sanırsız yeterli bir delil olsa gerektir.

Bu söz konusu kimseler her dönemde menfaatleri doğrultusunda kurbağada olsalar köprüyü geçene kadar yılanı çaybaşında mendil sallamadan aşk ilan ederler. BUNLAR YA ÇÖL DONJUANLARI YA DOĞA AŞKININ KALDIRIM SEKTİRMECİLERİ diyeceğiz.

Bunlar her dönemde kılık ve kıyafet değiştirerek politika salonlarının yeni giysilerini teşhir etmede üstün yetenekli siyaset mankenliğini mi icra etmek istiyorlar anlamıyoruz. Fakat bir tek şeyi çok iyi anlayacağız. İki veto istasyonundan birine mutlaka uğrayacaklardır. Halk bilinçlenmiştir kimseyi yutmaz, yutmayacak.

«R. P.»

Yeşil Saha

(Devamı Sayfa 4 de)

aynı devanın hem hakimi, hem savcısı hem de suçlusu durumuna düşer...

Belediyecilik tarihinde Türki yemizde böyle bir olay yaşanmamıştır.

Yeşil alanı yok pahasına satın alacaksınız. Sonra da Belediye başkanı sıfatını kullanarak bu yer mesken sahası içine sokacaksınız.

Yılmaz Kulluk bununla da yetinmez. Artık mesken sahası içine giren bu yer birdenbire büyük bir kıymet kazanır. O halde ne yapmalı? İki parsel bölmeli ve bunlardan birisini rayiç bedelle satın, bundan elde edilen gelirle de kalan ikinci parseli büyük bir köşk oturmali.

Eski Belediye Başkanı, Başkan olduğu günler de bunu da gerçekleştiren. Kendisine arsa bedava kaldığı gibi, inşaat Bedelide açılıktan gelip avcuna girmiştir. Ancak Yılmaz Kulluk'un gözü hala doymuş değildir. Bugün isimleri bizde mahfuz olan görgü tanıklarının ifadelerine göre inşaatın kumunu, taşını belediye vasıtalarına çekmiştir. Hiç çekinmeden Belediye inşaat ekiplerini korkusuzca kendi şahsi inşaatında çalıştıtır.

Alın bakın, suç üstüne suç...

DERE HALKININ BİR RİCASI

İnşaatın yapıldığı yere Yılmaz Kulluk bir duvar çektiyecektir. Ancak bu duvar iki yolun 90 derecelik bir açı oluşturduğu bir yer de yapılacağından dere halkı trafik kazalarının önlenmesi için Yılmaz Kulluk'a başvurup köşe yerini iki metre geriye çekmesini isterler. Gel gör ki, Büyük Başkan, halkın bu ricasını reddeder ve onlara belediye başkanlık binasının kapısını gösterir.

KONYA HALKININ GÖZÜ KÖR DEĞİLDİR...

Halkımız bu ve buna benzer olayları titizlikle izlemiştir ve izlemektedir. Haydari Tarikatının yaptıkları bir bir ve her yer de anlatıp durmaktadır. Bizde bunları her sayımızda sırasıyla ve belgeleriyle açıklamay devam edeceğiz.

Ta... ki, her yazıyı suç ihbarı sayması gereken Savcılarımızın dosyalarını tanzim edecekleri güne kadar.

Yoksa şu partiden veya bu partiden aday olmak suçları ortadan kaldırırsaydı 27 Mayısları, 12 Martları ve 2 Eylülüleri memleketimiz hiç yaşamazdı.

Herkez bu ülkede yaptıklarının hesabını verecektir. Er ya da geç. Ama mutlaka yaptıklarının hesabını verecektir. Cümlenin malumu da...

GEÇTİ BORUN PAZARI

Başta kavak yelleri estiği günler hani?
Umutduğumuz neşeler şerifler ünler hani?
Beklenen alaylı, şanlı düğünler hani?
Servî gibi ümitler döndü birer iğdeye,
Geçti Borun pazarı sür eşeğini Niğdeye!.

Sende cevher var imiş, onu herkes ne bilsin?
Kimler böyle zügürdün huzurunda eğilsin,
Şöyle bir dairede müdür bile değilsin,
Ne çıkar öğrenmişsen mesafesi piy diye,
Geçti Borun pazarı sür eşeğini Niğdeye!

Bilmem ki, ne olmağıt senin gayen, maksadın?
Fare gibi kitaplar arasında yaşadın,
Ne dansettin eğlendin, ne de sevdiğin kız, kadın
Kim derdi hey serseri gençliğine kıy diye,
Geçti Borun pazarı sür eşeğini Niğdeye!

Gönül ne çalgı ister ne eğlence, ne de dans,
Ne güzel kadınların önlerinde reverans,
Kapandıkca kapandı bunca yıldır kahpe şans,
İhtiyarlık bölgesi perde çekti dideye,
Geçti Borun pazarı sür eşeğini Niğdeye!

Fırsatı iyi kolla sakın olma dangalak,
Genç iken vur partiyi, durma ye, keyfine bak,
Sonra iç şampanyalar, viskiler, bardak bardak
Dokunuyor üç kadeh şimdi bizim mideye,
Geçti Borun pazarı sür eşeğini Niğdeye!

Hasanın böreğine vaktinde yetişmeli,
Hiç durmadan gövdeye atıştırıp, şişmeli,
Yanıp da kavrulmadan mükemmel pişmeli,
Sonra seni almazlar hiç bir yere çiy diye
Geçti Borun pazarı sür eşeğini Niğdeye!

Namdar Rahmi KARATAY
1896 Konyada doğdu, 1953 İst. Öldü

Bal tutan Parmağını Yalar

(Baştarafı Sayfa 3 de)

tifler listesi ve dolandırılan para miktarları şudur :

1—) Ayda yapı kooperatifi « Konya merkez bankası Mensupları » dolandırılan para miktarı 30 milyon

2—) GÜVENLİK Yapı Kooperatifi : « Polis memurları ve adliyeciler » dolandırılan para miktarı : 40 milyon.

3—) Pınar yapı kooperatifi «iştirakçileri : Konya esnafı ve halkı» dolandırılan para miktarı : 20 milyon Türk lirası.

4—) Sondajcılar yapı kooperatifi «Devlet Su İşleri - Toprak su Toprak İskan daireleri memur ve işçileri dolandırılan para miktarı 30 milyon Türk lirası.

5—) Tütüncüler Yapı Kooperatifi «Almanya'da çalışan Türk işçileri ve Konya halkı» dolandırılan para miktarı 40 milyon Türk Lirası.

6—) Çağdaş Yapı Kooperatifi «Konya vergi daireleri mensupları» Dolandırılan para miktarı 20 milyon Türk Lirası.

7—) Maliyeciler Yapı Kooperatifi «Konya defterdarlığı mensupları ve gelirler kontrollörleri» Dolandırılan para miktarı 20 milyon Türk Lirası.

Konumuz Tarihin korunmasından bakınız nerelere geldi.

Böylesi ortaklıklar ve ilişkiler içinde insanın tarihi düşünmeye hiç zamanı olur mu?

Onun için biz bu davranışın adını - Ceza kanunlarının dışında kalan bir deyimle adlandırarak zorunda kalsak. «Bal tutan parmağını yalar» diye adlandırıyoruz. Acaba sizler, bizim bu yargımıza katılır mısınız?

Haydari Tarikatının Prensipleri!?

(Baştarafı Sayfa 1 de)

yeşil sahalara el atmamıza karşı koyanlarla insafsızca mücadele edilmelidir. Onları karalamak, lekelemek ve korkutmak, yıldırma ana prensibimizdir.

5—) Siyasi partiler bizim çıkarlarımıza «okey» dedikçe vardır. Bizim girişimlerimize karşı çıkacak her partiye karşı amansız bir savaş açılmalı, bu partilerin kadroları dağıtılmalı, etkisiz hale getirilmelidir.

6—) Menfaatlerimizi rahatça yürütebilmek için her devirde ayak üstünde durmak görevimizdir. Günün şartlarına göre yeni teşekkül edecek politik gelişmelere süratle ayak uydurmalı, yeni hareketlerin liderleriyle en kısa zamanda direkt teması sağlanmalı ve liderlerine biz olmadan KONYA'nın mevcut olamayacağı fikri işlenmelidir.

7—) Liderimiz Zehir Hafiyeye bizleri her beladan, her musibetten koruyacak güce sahiptir. Journacılık, gizli dosyalar, karalamalar için başkaca bir desteğe gerek olamaz. Onun defteri kebirinde günah sayfası yoktur. Onun adına melekler sadece sevabını yazarlar. Dolayısıyla bu şerbetli şefin kutsal şefaati hepimiz için geçerlidir. Konyada atılacak her ticari adımda Liderimizin kısmetini, payını, hissesini ayırmak zorundayız. Bu kurala uymayan bizden değildir.

8—) Zehir Hafiyeye olarak ün salan ve doktor olarak herkesin nefesini iyi dinleyen Liderimiz aFruk Sükan, Konya'da hiç sevilmeyen sede bu, kadromuzun iman ve inancını zayıflatmamalıdır. Lider belir ki, kim iktidara gelirse gelsin O'na ihtiyaç duyacaklar ve kendisini arayacak ve yalvara yalvara kendisine vazife tevdi edeceklerdir. VeleVKi Liderimiz DamaT Selçuk AY-TAN'a ben 12 Eylülde inanmıyorum demiş olsa bile.

9—) Vurgunculuk bir insana dayak atma demek değildir. Vurgun, insana değil, paraya yöneliktir. Para da söz konusu olduğunda, tarih, kültür şehir ve memleket sevgisi arkada kalır. Zaten her ne şekilde olursa olsun paraya vurmayan, paraya sahip olmayanın, yeşil saha kapatmayan memleket sevgisinden söz etmeye hakkı olamaz. Bizim tarikatımızda her kişi parası miktarınca konuşur. Her ne kadar Konya halkı yeşil sahada Ötel yaptırmamızdan sonra, cami yerini de Belediyedeki forsumuzla ortadan kaldırmamız üzerine bizlere MAFYA adını takmışlarsa da bu kelime bizim adetlerimize uygun düşmez. Bize MAFYA diyenlere karşı çıkmayanlar, bizden değildir. Tarikatımıza göre bize Konyanın Babaları demek daha uygun düşer ki, biz baba olmayı kabul etmekle birlikte başkalarına da ANA gözüyle bakmayız.

10—) Masonlarda olduğu gibi, kendi üyelerimiz arasında da kese birliği vardır. Ancak dışarda bol çıkar ve menfaat sağlama imkanı elimizdeyken bu güne kadar hiç birimizin kesesine

bir diğerimizin elinin uzandığı görülmemiştir. Üyeler birbirlerine zarar vermek yerine çeşitli yapı kooperatifleri kurarak fakir ve fukaranın rızıkına el atıp sonradan Almanya'ya kaçmakta serbesttirler. Cami duvarına işemek günahıdır ancak, para kazanmak için tarihi eserlere tecavüz le camileri beton duvarlar arasında esir bırakmak, kanunları çiğnemek pahasına da olsa se vaptır.

Yine fakir fukaranın elinden düşük fiatla istimlak edilen Otopar toprağı içinde ve dışında Petrol istasyonu kurmak ve her yıl yüz milyonlarca lira kazanmak bizlere nasip olmuştur ki, bundan her üyemiz büyük bir gurur duymaktadır.

11—) Belediyenin ekmeK dükkanlarının kaşifi biziz Kum, çimento, demir ve işçilik Belediyeden. Ama kâr, kazanç bizim. Bizim tarikatımız efsunludur. Bu dükkanları yol başlarına kaldırım üstlerine, alanlara oturtuk. Toprakta Belediyenin, ama bu yerlerin patronları biziz. Bu dükkanlar hiç bir ihaleden geçmeden elimizde kaldı. Sadece ekmeK satılacakken, şimdi mahalle bakkallarını bir tarafa itip, içinde çiğ tavuktan tutunda, kibrite, deterjana posta puluna kadar her şeyi satmaktayız. Adına KONESTAŞ dediğimiz şu teşebbüsümüz o kadar karlıdır ki yalnız bizleri değil, kapımıza bağlı köpeklerimizi de doyurmaktadır. Üstelik bu yıl kenarda duran 17 milyonluk hisse senedini de hiç kimse duymadan aramızda GİZLİCE BÖLÜŞÜVERDİK. Hiç bir ilan yapmadan kanunları çiğneye, çiğneye, üstüne basa, basa, Kuruluş hisse senetlerini böylece ceplerimize indirirken Belediye Başkanımızın haberi olduysa bileklerimiz keseriz. Durup dururken Ona niçin diğ uzatalım. O, zaten duysada duymamazlıktan gelir. Çünkü gücümüzü, kuvvetimizi öyle bir bilir ki, demeyin gitsin.

12—) Ey Konyalı Garip kişi sen kimsin? Biz kimiz? Hiç bu soruyu kendine sordun mu? Yoksa Konyalı olmaktan bütün bunları okuduktan sonra utanç mı duyuyorsun?

Boşuna düşünüp yorulma, kendini üzme. Çünkü bize, ters baktığın anda, bilki senin de defterini düzeriz. En iyisi bizden yana olmak Zaten bize ne yapabilirsin ki? Şimdiye kadar kim ne yapabildi? Biz her devirde güçlüyüz ve kuvvetliyiz. İstersek ekmeK fabrikası kurarız istersek mebus fabrikası. Her şey bizim denetimimiz altındadır. İnce eleyip sık dokuma. Gazabımız siddetlidir. Sana da kızarsak Ankara'ya heyetler gönderir, başına sıcak sular dökeriz, yada mektup yazma ekiplerimizle Ankara nezdinde seni ik paralık ederiz. Zehir Hafiyeye sana öyle bir dosya tutar ki, ölüncüye dek paçanı kurtaramazsın. Her kısaca Journacılığın, para kapmanın Prof. İyimiz. Gel sen de bizim dergahımıza diz çök. Kısmetine dayak çıkarsa biz ne yapalım?

Dayak cennetten çıkmadır deyip, yaptıklarınıza katlanırsın.

Sen bugüne kadar nelere katlanmadın ki...

GÖREV
ANLAYIŞI

(Baştarafı Sayfa 1 de)

panları halka şikâyet etmektedir. Bu bir görev anlayışıdır. Şimdiye kadar sömürmeleri yetişmiş gibi, şimdi yine sahneye çıkan Haydari tarikat mensuplarının siyaset, yolundaki etkin olma çalışmalarına karşı çıkmaktır.

Siyasi çıkarılara Konya'da parti kurduranlar utansın. İstihbaratlara göre, tarikat mensupları, büyük Top Faruk Sükan'ın istifası ile bir birlerine düşmüşler. Düşükler tabii menfaatler çarpışıyor. Allahın parmağı varda, gözlerini mi çıkaracak?

Bizler, bu şehirde doğmuş, alınun teri ile Allah rızası için bu toplumun ve memleketimizin menfaatleri doğrultusunda hizmet etmiş toplumda bir yeri olan pırl pırl maziye sahip kişilerin Konya'mızdan çıkacak ve öz Konyalı olan millet vekilleri istiyorduk. Dertlerimizi ve toplumun mutlu luğu için, kapısını çalabileceğimiz Millet vekilleri istiyorduk. Cesa retili, basiretli Atatürk ilkelerinden ayrılmayan, Allahın'dan korkan kul'dan utanan, siyaseti istismar ederek bir avuç çıkar çevrelerine menfaat temin etmek istemiyen millet vekilleri istiyorduk.

Şehrimiz'de yukarıda saydığı mız özellikleri bulamadığımız; mazileri simsiyah olan insanları yine siyaset sahnesinde görünce, görev anlayışı içinde bu yazıları yazmak mecburiyetinde kaldığımız bir sefer daha belirtmek isterim.

Bir kalemim, bir hurkam, nasibim varsa bir lokma ekmeğim var. Param yok ki karım olsun, gece ler melekler girer rüyama sağ olsun. (R. P.)

Tabut Çivisi

(Baştarafı Sayfa 1 de)

Bu beş gazetenin kasabaları dolaştığını bize müjdediler. Bu ilginin yansınra, şer kuvvetler özellikle vurgunculuklarını açıkladığımız kişilerde gazeteminin daha az okunması ve kirli çamaşırlarının halkımız tarafından bilinmesini engellemek için bayilerden gazetemi parayla toplatarak imha etmişlerdir. İşte bu nedenlerle bu sayımızda, geçen nüshamızda yer verdiğimiz bazı yazıları yeniden yayınlamak zorunda kaldık.

Bu sayımız gördüğümüz ilgi nedeniyle on misli fazla basıldı.

Okurlarımızın gösterdikleri yalınlığa candan teşekkür ederiz. SORGU, daima Konya halkının yanında olacaktır.

TİCARET ODASI SEÇİMLERİ YAKLAŞIRKEN

PAYTONCU ÖZKAYMAK

Gazetecilik yolunda....

Okuyup yazmasının çok kut ol duğu herkezin bildiği Paytoncu Özkaymak, politikada başarılı bir adım atıktan sonra, şimdi de çev resine göz dağı vermek ve kendi ni güçlü göstermek için bir kalem kiralandı... Bu kalemin sahibi İhsan Kayseri'dir..

Bir zamanlar TERCÜMAN ga zetesinin Konya temsilciliği ile Ak Ajans'ı yöneten bu adamın niçin ve neden bu temsilcilikten dışlan dığını yani görevine niçin son ve rildiğini burada yazarsak belki ka nunen suç olur. İhsan Kayseri'yi yakından tanıyanlar'a sorarsanız Nasredin Hoca'nın hikayesinde olduğu gibi bilenler bilmeyenlere anlatırlar.

Gel gör ki, durumu bu olan İhsan Kayseri'yi, yine durumu bu olan Paytoncu Özkaymak görevlendirmekten ve İhsan Kayseri'yi yazım işlerinde kullanmaktan ge ri kalmaz... Çünkü tencere yuvar lanmış, kapağını bulmuştur.

Artık Özkaymak, Kayseri'nin gözleriyle dünyayı görmeye onun kulaklarıyla da duymaya başlar. Zaman zaman İhsan Kayseri Özkaymak'ı ateşler, zaman zaman da Özkaymak, İhsan Kayseri'yi.

Ticaret Odasının basın ateşe si olarak görevlendirilir, İhsan Kayseri'yi. Kanunlarda böylesi bir kadro mevcut olmamasına rağmen.. O tarihler de İhsan Kayseri Tercüman içinde çalışmakta ora dan da maaş ve ücret almaktadır. Resmî bir Kamu kurumu olan Ti caret odasında da hukuki statüsü bu olan bir kişinin çalışması mümkün değilken.. Ama kesenin den tek bir kuruş vermek isteme yen Özkaymak, kanunları çiğner ve Ticaret odasından İhsan Kayseri'ye uzun bir süre maaş çıkar tır.

Şimdi ise İhsan Kayseri, ya rattığı mahut olaylardan sonra tercüman gazetesi temsilciliğinden çıkarılır. Halen Özkaymak başta olmak üzere Demokratik partili lerin kurdukları DEPA şirketinin satın aldığı Anadoluda bugün ga zetesinin başına getirilir.

Anadolu'da Bugün gazetesi daha önce yaptığı yayınlarla Baş ta Yılmaz Kulluk, Mehmet Mert ve Rahim Özkaymak'ın siyasi ve memuriyet nüfuzlarından istifade ile çevirdikleri işleri yayınlamıştı. Bu gazetenin mali bunalıma düş mesini üzerine Demokratik parti liler DEPA yı kurarak bu gazeteyi hemen satın almışlar ve çevrede beliren antipatiyi dağıtmak, hal-

kı sindirmek ve susturmak için Manevi değerlere, Konyamızın ye tiştirdiği namuslu kişilere saldırı yazıları yayınlamaya başlamışlar dı.

Bir süre önce de MDP nin ku ruluş hazırlıkları sırasında bu ga zete ustaca kullanılmış, tek yön lü yazılar yayımlanarak sanki Kon ya basının toplu görüşü buymuş gibi olumsuz intibalar yaratıla rak Ankaradaki MDP genel mer kezi etki altında tutulmuştu. An cak yalancının mumunun yatsı ya kadar yandığı gibi bu yayınl arın arkasında menfaat şebekesi

reisleri Paytoncu Özkaymakla, Tercüman'dan dışlanan çift maaş lı İhsan Kayseri'nin buldukları anlatılmış bu defa da ellerindeki silahları geri tepmiştir.

Şimdi ise aynı gazetede yakın da yapılacak Ticaret odası seçim leri için yeni bir cins saldırı baş latılmıştır. Baroyu, Ticaret Odası nı, Kamu yararlı dernekleri, Ti caret Borsasını ellerine geçirmek isteyen bu şebeke mensupları Konyamızın yetiştirdiği ve çok ya kında Ticaret odası seçimlerini kazanacak Değerli Tüccarlarımıza dil uzatmaktadır. Acaba niye?

Bunun sebeplerini izah etmeye ne gerek var. Çünkü Özkaymak İm paratorluğu böyle istiyor.. Ama yağma yok. Bir defa, iki defa u çar çekirge ama sonra yakayı e le verir. Konya esnafı ve tüccarı Yağma yok. Bir defa, iki defa u çar çekirge ama sonra yakayı e le verir. Konya esnafı ve tüccarı Yüzünü bile görmediği Ticaret Odası Başkanı Rahim Özkaymak'tan çoktan bıktı.

Çekirgelerde de soluk kalma dı, öylesine yıprandıları, son barutlarını kullanıyorlar. Ondan sonrası şenlik ve düğün bayram. Şair boşuna söylememiş «Göre lim Mevlâ ne eyler, N'eylerse güzeş eyler»... R. P.

Özkaymak'ın otelinde MDP Konya il teşkilatını kuran Yılmaz Kulluk'un Aile ve Vefa Dostu :

VECİHİ AKIN'A SESLENİS....

Bir elleri yağda, bir elleri balda, yeşil saha vurguncuları olan Eski DEMOKRATİKLERİN SEN, iç yüzlerini bilir misin? Bilmez misin?

Sana Marmara otelinde bu adamların ger çek hüviyet ve karakterlerini anlatmak isteyen bir arkadaşına «ÜSTÜME VARMA! YOKSA SE Nİ JURNAL EDERİM» demişsin.. Ve de bu söz lede yetinmemiş, üstelik ağır bir dilde kullanmış sın. Bu kadar candan ve ciğerden, üstlerine toz kondurmadığın bu demokratiklerden Yılmaz KULLUK'un Meramdaki yeşil alan üzerinde in şaata kaçak başladığını, mesken hakkını daha sonra elde ettiğini bilir misin? Bilmez misin?

Yılmaz Kulluk'un bu usulsüz inşaatının bi timinde Huzurevin'ne akan MUKBİL suyunu keşfirerek belediye Başkanı forsuyla Meram daki UTANÇ KÖŞKÜNE akıttığını, bu tatlı su yu banyo ve tuvalet ihtiyacı için kullandığını bilir misin? Bilmez misin?

Bu davranışını tenkit eden arkadaşlarına da «Ben belediye Başkanım. Tatlı su benim köşküme akmalıdır. Bu benim hakkımdır. Huzur evi benden sonra gelir. Bırakın onlar acı suyu kullansınlar» dediğini bilir misin? Bilmez misin?

Yılmaz Kulluk'un Marmariste yaptırdığı Kral Köşkünün inşaatı sırasında da Konya be lediyesi işçileri ile, belediye araçlarını kulland ığı öne sürülüyor. Konya nere? Marmaris ne-re? Bu davranışın kanunlarımızda suç sayıldı ğını biliyor misin? Bilmez misin?

Konya Otogar yanındaki Benzin istasyonunun Yılmaz Kulluk tarafından Konya belediyesin den seneliği BEŞ BİN LİRADAN (Aylığı değil, Dikkat buyurun seneliği 5 bin liradan) kiraland ığı, 1973 yılında yapılan kira mukavelesinde (10 yıldan fazla kira anlaşması mümkün olma dığı halde) KIRA BİTİM TARİHİNİN 1990 yılı olarak tesbit edildiğini, böylece 17 yıllık bir an laşma yapıldığını ve bu 17 yıl boyunca kira bedelinin yılda 5 bin lira olarak sabit ve de ğiş mez olarak tutulduğunu bilir misin? Bilmez mi sin?

(Önemli Not : Amele pazarındaki Belediyeye ait petrol istasyonu hem de her yıl yeni kirası de ğiştirilmek ve artırılmak koşuluyla YILLIK ALTI MİLYON TÜRK LİRASINDAN kiraya ve rilmiştir. Kiralayan : Enver BAKAN)

1.12.1973 tarihinden başlayan bu kira mu kavelesi ile Yılmaz Kulluk'un geçmiş 10 yıl içinde Petrol kazancından başka tam 60 mil yon lira tutarındaki yetim hakkını kira bedeli olarak cebine indirdiğini bilir misin? Bilmez mi sin? 1990 yılına kadar da geçecek süre boyun ca elde edeceği 42 milyon liralık kira bedelin den kazançta işin çabası ve fazlası olarak orta da durmakta...

Konya'da yeşil alanları tesbit etmek veya yeşil alanları mesken alanlarına dönüştürmek belediyenin doğal hakkıdır. Buna kimsenin bir diyeceği olamaz... Ancak, yeşil alanı ucuza ka patan, sonra da burada inşaat başlanan, inşaat ruhsatı ile mesken yapma hakkın inşaat başlandıktan sonra elde eden kişinin o, beldenin Belediye Başkanı olduğunu görürsen, diğer yeşil sahaları da hep aynı şirketin yani YILMAZ YIL MAZ (MDP Konya il başkanı), Mehmet Acar türk, Müştak Canbilen, Rahim Özkaymak, Yıl maz Kulluk veya bunların yakınları ve akra balarının kapatıklarını, HER YEŞİL ALAN OLAYININ ALTINDAN BU ŞİRKETLE, BU ŞAHISLARIN MÜNFERİDEN YA DA MÜŞTE REKEN ORTAYA ÇIKTIKLARINI Görürsen, i- şin içinde bir üç kağıtlılık ve vurgunculuk o layının dönmekte olduğunu anlar mısın? Anla-

UYKUDAN ÖNCE

(Baştarafı S. 2 de)

metsiz teleferikle yapışmak istediler lapa lapa KAR YAĞMADAN ÖNCE.

— Tek söz sahibi olabilmemnin hasat mevsiminde zannettiler, iktidar tınasını savurmaya kalktılar LODOSTAN ÖNCE.

— Bol bol attılar, yapamayınca dar dar işemek zorunda kaldılar POYRAZ ESMEDEN ÖNCE.

— Yarıklarına, çatlaklarına, kavlamalarına karşın tedbir için makyaj malzemesi kremi sürmeye kalktılar KIZGIN GÜNEŞ DOĞMADAN ÖNCE.

— Karşlarına hiç kimse çıkmayacak zannettiler kafaları dank etmemiştii şiddet derecesinde KUZUDİŞİ YAĞMADAN ÖNCE.

— Tavşanı at arabası ile yakalamağa azmettiler AVA ÇIKMADAN ÖNCE.

— İnciri başlarına düşmemesi kaydıyla muskalı biçimde sevmeye alışmışlardı, incir ağaçları üstlerine YIKILMADAN ÖNCE.

— Gül koklanır fakat hırpalanmaz dediler, sulanan saksıdaki su ile toprak, EMİŞMEDEN ÖNCE.

— Nokta kadar menfaat için virgül kadar eğildiler, kuralı unutmış olsalar gerek SORU İŞARETİ ÇIKMADAN ÖNCE.

— Yaptıklarından, kızarmadılar, sararmadılar, sıkılmadılar, utanmadılar, gayri meşru her şeyi meşru kabuğ ettiler KÜRTAJ YASASI YÜRÜRLÜĞE GİRMEYEN ÖNCE.

— Bal toplama hastalığından bir türlü kurtulamadılar ARI KOVANLARINI ÇİĞNEMEDEN ÖNCE.

— Haybatça yaktıkları sobayı sömine zannettiler, zanlı söminenin eteğinde bir korsan romana sığmak istediler kadife vücutlu filörtlerinden BUSELERİNİ ALAMADAN ÖNCE.

— Hararetlerinden yandılar tutuştular içlerindeki ateşi geçmemiş küllü haya! mangallarına KOYAMADAN ÖNCE.

— Önerilerine atılan her türlü menfaat kemiklerini dibine kadar bulaşığına dahi bırakmak niyetinde olmaksızın sıyırmacasına şapur-şapur yaladılar yallandılar madrabazlık ve dalkavukluk proteinlerini ALAMADAN ÖNCE.

— Modern haralarındaki batmalarına konan samanları ARPALI umuduyla, gemli yularlarını kopartırmasına giriştiler yemeğe, arpasız samanın incisini de bulamadılar razı olmak zorunda kaldılar İRİ KESMİĞE döver - biçer arpa tarla-
GİRMEYEN ÖNCE

— Kendilerini ve kendilerine yakın olanları hayatın birer ÖZNESİ zannettiler umursamadılar, umursamadıkları NESNELERİN isyan edip ağızlarına şöyle bir gem vurup yularıyla layık oldukları GAHA'LARINI KAPATILMADAN ÖNCE.

— Kaoslu, tiriolu arzularına ulaşmayınca sükut-u hayale uğradılar, otellerdeki-motellerdeki viskiyi alemlerin rüyasından UYANMADAN ÖNCE

— Bütün bu olup bitenlerden sonra, bu sarsız kaldırım şövalyelerine adamakılı bir görev düşüyor kişilere, mevsimlere, aylıklara ve haftaklara göre müstüman değilse, dünyanın bütün güçlü ama dürüst hafızları toplayıp geçmiş günahlarına affettirmek için Türkiye'nin en büyük camilerinde ALLAH rızası için hatim indirmek, mevlüd-ü şerif okutmak gerekiyor UYKUDAN ÖNCE.

— Ve bir de bunun uykudan sonrası var işte orası çok önemli ebedi uykuya dahil olan madde aleminden manevi aleme itihak yani ahiret yolculuğu, Ey ahiretin cambaz yolcuları, belediye yeşil sahalardaki gösterdikleri parselleme uygulığından olacak, bol miktarda kefin biçirip, sinek dalamaması için de bir de cibidirik dikkirtip, yeşil sahalı tarafından güzel ve geniş bir mezar hazırlattırmaları gerekiyor adının da holding-şirket mezarı konulması gerekiyor ÖLMEYEN ÖNCE.

— Mezarlarının geniş olması gerekir, bu şarttır, geniş olmazsa olmaz, sığamazlar kağıtan yapıma kaplan vücutlarıyla bu kardan adamlar, zira can çıkmadan huy çıkmaz derler ya, bu huylu canları cemaat mezarından döndüğünde geri yerlerine gelirse lazım oluverir, TIR filoları için özel otopark yeri, otele yapmak için yeşil saha, benzin istasyonu kurdurmak, villa dikmek için gereklidir MELEKLER SORGUYA ÇEK MİYEN ÖNCE.

— Burada politika biter, zaten politika yok ya, o zaman toprağın altında mezar emlak bürosu, komisyoncu yazaneler, diribanklarına miras için ölübank, AHİRETTURİZM ACANTALIĞINI kuruverirler, çünkü bunlar kendilerine göre birinci sınıf özel kullar, mezarları da özelliğinden olacaktır. Ama arkasından ikinci bir şirket kurma eylemine girişeceklerdir, o da SIRAT SEYAHAT TURİZM. Bunlar çok önemli konular SIRAT KÖPRÜSÜNE VARMADAN ÖNCE.

— Küspeçilik, gübreçilik, yemcilik, ahiret ekonomisine katkı bakımından orada da önemli dallar bunlar, geliştirilmesi gereklidir, ucuzlu tarafından halifelerin tavassutuyla ucuzlu kredi çekmeye yarar, amel defterlerinin düzgün tutulması için şeker şirketi kurmak ta var bunun içinde A. Ş. 'leri oluşturmak, fırıldak sanatını icra etmek ne güzel iki dünyalarında da aritmetik bir KAFİYE bel ki torpilleyebilirler melekleri kandıramadan ÖNCE.

— Hiç düşünmezler ki, bunlar ALLAH'ın hu zurunda ve ilahî adalet önünde hesap vereceklerini, çünkü alışmış bunlar kendileri milletin hakkını yiyip köle gibi yaşamaya, damatları çocukları da eşraf aileye mensup zannederler artistik pozlarını takınmadan ÖNCE.

— VIDEO KASETLERE GEÇECEK KILIKTA DOKÜMANTASYONLU TARAFINDAN BİR VETO FİLM ÇEKİMİ DÜŞÜYOR, YETENKLERİ ÖLÜÇÜSÜNDE HİSSELERİNE DÜŞECEK ROLCÜLERE.

Mehmet Önder

(Baştarafı Sayfa 2 de)

2 — İsyancıları arkalamakla kaununun suç saydığı bir fiili övme suçunu işlemiş oluyorlar!

3 — Halkı, kanunları çiğneyerek kin ve adavete teşvik etmiş oluyorlar!

Buraya kadar olan kısım Adaletin bileceği bir iştir. Bizim Yazarluk yetkilerimizi aşar.

Ancak şunu belirtelimki, gerek Adil Gücüyener'in ve gerekse Mehmet Önder'in aldandıkları önemli bir husus vardır :

Konyamız için bir yüz kararı olan ve utanç duyduğumuz Konya isyanında kaldı ki Rahmetli Vali Haydar Bey, hiç bir kimseyi astırmamıştır. Cumhuriyet döneminde değil yalnız Vali Haydar Bey, hiç bir Valimiz adam astırmamıştır.

Her suçlu bağımsız Türk mahkemelerinin önünden geçerek hakkettiği sona ulaşmıştır. Konyamızda da Değerli Komutan Refet Pele Başkanlığında Kurulan İstiklâl mahkemeleri, yargılamaları bitirmiştir.

Halböyleyken Şerefli bir Valimiz hele rahmeti rahmana kavuştuktan çok sonra ağır bir dil le suçlamak ve Konya isyanını yapanları arkalamak ne Milliyetçilikle ne bilim haysiyetiyle bağdaşmaz.

Konumuzu burada noktaldıktan sonra yeni bir sayfa açalım : Mehmet Önder MDP den aday oldu.

MDP Genel Başkanlığı ise, Adaylar için şu prensibin geçerliliğini öngörmüştü A - Adaylar Anayasaya Hayır oyu kullanmış olamayacak.

B - 12 Eylül felsefesine bağlı, ATATÜRKÇÜ ve Millî Değerlere inanan kimseler aday olabilecek ti.

Mehmet Önder'in Anayasaya ne oy kullandığını biz bilemeyiz. Ancak Adil Gücüyener'in Delibaşı isyanı adlı esere atfen yaptığı açıklamalar doğru ise, Mehmet Önder'in Atatürk'ün ilk Anayasasına HAYIR dediği bir ger çek. ATATÜRKÇÜ olup olmadığına gelince, Atatürk'ü gerçekten sevenler Millî Mücadelenin değerli Valilerini suçlarlar mı hiç...?

BU GAZETE
BASIN AHLAK
YASASINA UYAR.
SAHİBİ
RIZA POÇAN
YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
MUHSİN AKIL
DİZGİ TERTİP BASKI
ÜLKÜ BASİMEVİ - KONYA
Mevlâna Caddesi No. 13
TİCARİ İLANLAR PAZARLIĞA
TABİDİR.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.2668

Göbeğini kendi kesen yazar

Konur Ertop

Anayasamızda, "Sanatın ve sanatçının korunması" başlığının altındaki 64. maddede şunlar yazılıdır: "Devlet, sanat faaliyetlerini ve sanatçıyı korur. Sanat eserlerinin ve sanatçının korunması, değerlendirilmesi, desteklenmesi ve sanat sevgisinin yayılması için gereken tedbirleri alır."

Yazarı koruyup kollayan, haklarını savunan, ona olanak yollarını açan bu tür maddeler daha önceki anayasalarımızda da vardı. Ancak, Çetin Yetkin'in de incelemesinde gösterildiği gibi, "siyasal iktidar, sanata karşı" (Bilgi Yayınevi, 1970) olmuştur her zaman; hükümetler, yazarlara karşı baskılara girişmişlerdir sürekli. Yazar, devletin ve hükümetin koruyuculuğundan uzak kalmış, kendi göbeğini kendi kesmiştir.

Edebiyatımızın 1250 yıllık serüveni boyunca yazarlarımızın yönetim organıyla ilişkileri hep bu doğrultuda olmuştur. Bunu kanıtlayacak bir gözlem için Tahir Alangu'nun "100 Ünlü Türk Eseri" adlı yapıtında (Milliyet Yayınları, 2. c., 1424 s., 1974) sergilenen gereçleri ele alacağız. Alangu'nun kitabında 100 metin incelenip değerlendirilirken yazarların yaşamları üzerinde ayrıntılı bilgiler de verilmiştir. Böylece karşılaştırma, yorumlama ve genellemeler için elverişli kesitler getirilmiştir.

YÖNETİM AŞAMALARINDA

Yazarlık mesleğinin ortaya çıkması sorunlarla dolu bir gelişimin

ürünüdür. Üretime kalemle katılacak kişilerin yetişmesi kolay olmamıştır. Bu yüzden ilk yazarların yönetim organında görev aldığını ya da bu organın çok yakınında bulunduğunu görüyoruz. Düzyazımızın ilk usta işi ürünü olan Kül Tigin ve Bilge Tigin yazıtlarını kaleme alan Yollug Tigin, kaganın yeğenidir. Divanü Lügat-it-Türk'ün sahibi Kâşgarlı Mahmut, Karahanlılar sarayında görev almış köklü bir ailedendir. Kutadgu Bilig'in yazarı Yusuf Has Hacip tanınmış bir ailenin üyesidir. Yapıtı kendisine Karahanlı sarayında "has haciplik" mevkiini kazandırmıştır. Ali Şir Nevai, Horasan Sultanı Hâseyin Baykara'nın divan beyi, nedimi olarak otuz yıl kadar görev yapmıştır. Babür ise Timur'un torunlarından ve Hindistan'da kendi devletini kurmuştur. Yapıt verecek niteliklerini kazanma, yeterli bilim ve sanat eğitimi görme ayrıcalığı çok uzun süre seçkinlerin elinde kalmıştır. Bu yüzden ünlü yazarların bir bölümünü doğrudan doğruya bu seçkinler oluşturmaktadır.

HALK KAYNAĞINDA

Soyluların, devlet sahiplerinin kendi geniş olanaklarıyla geliştirdikleri sanatları yanında halkın öz sanatı da ustalarını yetiştiregelmiştir. Dede Korkut kitabı, Doğu Anadolu'da eski destan kültürünün anlarına bağlı bir bey için kaleme alınmıştır. Halk ozanlarını toplayan bey, paşa konakları yüzlerce yıl var olmuştur. Karacaoğlan'ın uzun yolculukları köyler,

obalar yanında buralardan da geçmiştir. Halk ozanları arasında Celâli çetelerinden birinin başkanı olan ve haksızlıkla savaştan Köröğlu gibi örnekler de görülür. Erzurumlu Emrah Kastamonu'da Alişan Beyin konağında korunmuştur. Gezgin aşiret ozanı Dadoğlu, Kozanoğlu Ali Bey ve daha başka Afşar beylerince korunmuştur. Bayburtlu Zihni kasabalarda memurluklarda bulunan aydın bir halk ozanıdır. Haksızlıklara karşı çıkması, taşlamalarda bulunması azil, istifa, yer değiştirmelere yol açmıştır. Seyrani İstanbul'da yüksek mevki sahibi kimseleri yediği, yobazları, kötülöklere bulaştıran devlet memurlarını taşıdığı için cezalandırılmak üzere arandığı sırada kaçıp izini kaybettirmek zorunda kalır.

TARIKATLAR ÇEVRESİ

Dinsel inanç, din kurumu, tasavvuf bir dinsel edebiyat da oluşturmuştur. İnanç ve heyecan devletlilerin vereceği ödüller yerine Tanrı'nın yoluna bağlanmış Aşık Paşa, Ulucami imamı Süleyman Çelebi gibi inanç adamları yetiştirmiştir. Ama inanç, çöşkunluk, sanat niteliğine asıl tasavvuf ozanlarında kavuşur. Dünyaya malına yan çizen bu derviş ozanlar birer tekkeye bağlanmış, birer şeyhe hizmet etmiş, bazen onun yerine oturmuşlardır. Tapduk Emre'nin halifesi Yunus Emre, şeyhinin ölümüyle onun postuna geçmiştir. Alanya sancağı beyinin oğlu Kaygusuz Abdal, Mısır'da Bektaşî tekkesine şeyh olmuştur... Düşünceleri ve eylem-

Eski AKŞAM'ın Son Yılları

Hıfzı TOPUZ

Aksam'ın satılışı, Kâzım beyin son yılları

● Gazete bir armatöre satıldı, büyük bir hamle hazırlığı başladı

-15-

Kâzım bey artık yorulmuştu. 1918'den 957'ye kadar kırk yıl Aksam'ın her işiyle uğraştıktan sonra sinirleri lağa olmuştu. Sağlık durumu pek parlak değildi. Hiç yoktan kızıyor, sinirleniyor, yüzü ve burnu kıpkırmızı oluyordu. Bir yanda da konserve fabrikasının işleri vardı. Ayrıca duygusal bir ilişkiye kendini kaptırmıştı. Gazeteyi kalkındırmak için yeni atırlara girişecek gücü kalmamıştı. Hamle yapan gazeteleri de kuskandırdı.

1955 Eylülünde ben Yazı İşleri Müdürlüğüne getirdim. Hergün yeni bir takım tasarımlarla Kâzım beyin karşısına geliyordum. Ama, paraya dayanan bir iş olduğunu patron hemen sinirleniyor.

— Benim artık verecek param yok, diye bağırmağa başlıyordu. Bak, sen gazeteye bir ortak bul, paralarını o versin diyor.

Bu sözlü önceleri ben hiç ciddiye almıyordum. Ama, sonra baktım ki Kâzım beyin niyeti ciddi. Gerçekten bir ortakla anlaşıp gazeteye yeni bir yön vermek istiyordu. Aklima Galatasaray'dan bir arkadaşım geldi. Okuldan sonra pek ilişkimiz olmamıştı. Birgün bir yerde karşılaştık.

— Aksam'ın başına geçmene sevindim. Heride kendi başına bir gazete çıkartmayı düşünürsen ben de katırım, demişti.

Kâzım beyin bu sözleri üzerine aklıma o geldi. Patrona,

— Bakın beyefendi, dedim. Bir armatör arkadaşım var. Böyle bir işe girmeyi düşünüyor. Ne dersiniz?..

Kâzım Bey,
— Hemen kendisiyle görüş. Gerçekten böyle bir işe girişmek istiyorsa, gazeteye ortak olacak kadar da parası varsa gelsin konuşalım, dedi.

● Armatör patron

Gidip armatör arkadaşımı gördüm. Gazetenin durumunu anlattım. O da kendi yönünden araştırmalar yaptı. Sonunda Kâzım beyle biraraya gelip durumu tartıştılar. Gazeteye verecek yön konusunda pek anlaşamıyorlardı. Kâzım bey gazetenin yönetimini bırakmaya hiç yanaşmıyordu. Elinde kalacak hisselerin oranı ne olursa olsun Kâzım bey gazetedeki söz sahibi olmak istiyordu. Lise arkadaşım buna karşı koydu, ve gazetenin tümünü birden almaya kalktı. Nemezzin Sadak'ın çocukları da buna razı oldular. Kâzım bey hiç olmayacak bir fiyat öne sürdü. Biz «bu iş vatar» diyorduk. Gazetedeki bütün arkadaşlar durumunu ne olacağını merakla bekliyorlardı. Çünkü armatör arkadaşım «Ben gazetecilikten hiç anlamam, gazeteyi yine sen yöneteceksin. Kendi ekibini kurarak gazeteye yeni bir yön vereceksin. Ben gazeteye bile uğramıyacağım. Benim başka işlerim var. Ama, öteden beri bir gazetem olsun isterdim. O zevki tadacağım. Biliyorum, arkadaşlar gazetede çok düşük aylıklar alıyorlar. Sen bana yeni bir bordro hazırla. Herkesin aylığını normal ölçülere çıkartalım.» diyordu.

Herkes artık Aksam'da «Godot»yu bekliyordu. Sonunda Kâzım beyle armatör arkadaşım, üç aşığı beş yukarı anlaşmalar ve gazete satıldı. Herkes bayram ediyordu. Aksam yepyeni bir gazete olacaktı.

— İsrar etme, bunlar olmaz, dedi. Fikret Adil'e Hikmet Çağlayan benden cevap bekli-

39. YIL — Aksam Gazetesi'nin 39. yıldönümünü kutluyoruz. 20. Eylül 1956.

● Yeni kadro

Yeni bir kadro hazırladık. Vâ-Nû ve Çetin Altan uzun bir ayrılık döneminden sonra Aksam'a döndüler. Müşerref Hekimoğlu Yeni Sabah'ta çalışıyordu; bı rakıp bize geldi. Ferruh Doğan Vatan'da çalışıyordu, onu da aramıza aldık. İzzet Sedes ve Turhan Aytül Milliyet'i bırakıp bize geçtiler. Yeni bir Ankara bürosu kuruldu. Büyük bir hamle hazırlamaya başladık.

Gazetenin yeni sahibi önerdiğim adayların bazılarını kabul etmeden önce bir düşünme süresi istiyor ve

● Aksam büyük bir hamle hazırlanmaya başladı. Vâ-Nû ve Çetin Altan yeniden döndüler. Kadromuzu Müşerref Hekimoğlu, Ferruh Doğan, İzzet Sedes ve Turhan Aytül'le güçlendirdik.

yakınlarına danışıyordu. Bunların arasında Celal Yarımcı da vardı. Bu düşünme süresi sonunda iki kişi geri çevirdi: Fikret Adil'e Hikmet Çağlayan. Çok şırdım. Gazetenin yeni sahibi.

— Bunlar olmaz. Emniyet te sicilleri varmış, dedi.

— Olamaz, dedim. Her ikisi için de böyle birsey söylenemez. Fikret Adil'in her zaman Emniyet çevreleriyle yakın ilişkilerinin olduğu öne sürülmüştür. Hikmet Çağlayan da yıllarca Adliye-polis muhabirliği yapmış, herkesin güvenini kazanmış bir arkadaşımızdır.

Gazetenin yeni sahibi. — İsrar etme, bunlar olmaz, dedi.

Fikret Adil'e Hikmet Çağlayan benden cevap bekli-

yorlardı. Durumu önce Fikret Adil'e anlattım. Hiç üzerinde durmadı. Alaylı alaylı güllüp geçti. Hikmet Çağlayan ise çok bozuldu.

— Benim böyle bir sicilim olamaz. Beni Aksam'a almak istemediğiniz için böyle diyorsunuz! Ben bunu araştıracam, dedi.

Birkaç gün sonra da gelip...

— Yalanmış, dedi. Benim sicilim filân yokmuş. Çok sağlam yerlerden öğrendim...

Ve Hikmet bana küstü. Yıllarca hiç karşılaşmadık. Sonra bu işte benim hiçbir sorumluluğum olmadığını anlamış olacak ki, 1974'te ben Ankara'dayken TRT'ye geldi. Ölüştük, barıştık.

Gazetenin yeni sahibi artık bütün gününü gazetede geçiriyor ve bütün herşeyle ilgileniyordu. Haberlerin yazılışı, başlıkların içeriği, puntoların seçilişi, fotoğrafların boyutları, fıkralarda kullanılan üslup, yazıların sayfalara yerleştirilmesi, mi zanpaj tekniği ve haberlerin değerlendirilmesi hergün uzun uzun tartışılıyor ve gazetenin yeni sahibi bu konularda gittikçe uzman oluyordu. Cemal Refik aylığına zam yapılmadığı için küstü ve ayrıldı. Sevket Rado'nun fıkrası yıllardan beri gazetenin ikinci sayfasında sağ köşede çıkıyordu. Gazetenin yeni sahibi bunun için sayfalara geçirilmesine karar verdi. Sevket Rado da bu yüzden gazeteden ayrıldı. Yazı İşleri Müdürlüğünün bütün yetkileri alınmış gibiydi. 958 yılının ortalarına

da Aksam'dan ayrıldım. Akşam kısa zamanda bambaşka bir gazete oldu. Çok büyük boyutlara ulaştı. Büyük hamleler yaptı. Ama, «eski Aksam» yoktu artık.

● Kâzım beyin düştüğü bunalım

Aksam. Kâzım Şinasi'nin herşeyiydi. Bütün yaşam gücünü ve heyecanını Aksam'dan alıyordu. Kızıyor, bağırıyor, küstüyordu ama, gazete çalışan kişi üzerinde sonsuz bir otoritesi vardı. Bütün nazı bizlere geçiyor du. Aksam'da o gerçek bir patrondu. Hem de açık düşünceli, liberal görüşlü. Atatürkçü, laik, zevkli, duygulu bir patrondu. Kâzım bey batılı bir kafası olan doğulu bir aşiret reisi gibi biydi. Gazete satılınca ehlinden onuncağı alınmış gibi oldu. Az sonra da ruhsal bir bunalıma girdi. Konserve fabrikasındaki hissesini de sattı. Çok büyük paralara kavuştu. O sıralarda bütün paralarını eline alıp «Ben şimdi bunları ne yapacağım?» dediği anlatırdı. Sağlık durumu gittikçe kötüleşti. Hiç kimseyle konuşmuyordu, kimseyi görmem istemiyordu. Biraz iyileştiği günlerin birinde Taksim'deki apartmanına gittim. Kızı Selma Teksel «Baham seni görmek istiyor» dedi. Odasına girdim. Kâzım bey ağlamaya başla di. Hiçbir şey konuşmadık. Yanında fazla duramadım. Kâzım beyi bu son görüşüm oldu.

Bir süre sonra da, ben Fransız'dayken, Kâzım beyin öldüğünü haber aldım. Eski Aksam ve onun kuruluşu, gazetenin kırk yıllık patronu artık tarih olmuştu. Öyle bir içim burkuldu ki...

BİTTİ

ankara.. ankara.. ankara.. ankara.. anka..

Müşerref HEKİMOĞLU

Örtür Kurumları Sunar
1 EKİM'den itibaren
ÖZEL FİATLAR

MARÇALIS
MARÇALIS
OTEL
tam pansiyon 17.000 TL

... işleri vardı. Ayrıca duygusal bir ilişkiye kendini kaptırmıştı. Gazeteyi kalktırmak için yeni atımlara girişecek gücü kalmamıştı. Hamle yapan gazeteleri de kışkırtıyordu.

1955 yılında benli Yazı İşleri Müdürlüğüne getirildi. Hergün yeni bir takım tasarımlarla Kâzım beyin karısına geliyordu. Ama, para dayanan bir iş oldu mu patron hemen sinirleniyor.

— Benim artık verecek param yok, diye bağırıyor. Bak, sen gazeteyle bir ortak bul, paraları o versin diyor.

Bu sözlü önceleri ben hiç eiddiye almıyordum. Ama, sonra baktım ki Kâzım beyin niyeti ciddi. Gerçekten bir ortakla anlaşılmalı gazeteyle yeni bir yön vermek istiyordu. Aklıma Galatasaray'dan bir arkadaşım geldi. Okuldan sonra pek ilişkimiz olmamıştı. Birgün bir yerde karşılaşmıştık.

— Akşam'ın başına geçmene sevindim. Heride kendi başına bir gazete çıkartmayı düşünürsen ben de katılırım, demişti.

Kâzım beyin bu sözleri üzerine aklıma o geldi. Patrona,

— Bakın beyefendi, dedim. Bir armatör arkadaşım var. Böyle bir işe girmeyi düşünüyor. Ne dersiniz?..

di yönünden araştırma yaptı. Sonunda Kâzım beyle biraraya gelip durumu tartıştılar. Gazeteye verilecek yön konusunda pek anlaşamıyorlardı. Kâzım bey gazetesinin yönetimini bırakmaya hiç yanaşmıyordu. Elinde kalacak hissele ilgili olarak Kâzım bey gazetede söz sahibi olmak istiyordu. Lise arkadaşım buna karşı koydu ve gazetesinin tümünü birden almaya kalktı. Necmettin Sadak'ın çocukları da buna razı oldular. Kâzım bey hiç olmayacak bir fiyat öne sürdü. Biz «bu iş vatar» diyorduk. Gazetede ki bütün arkadaşlar durumun ne olacağını merakla bekliyorlardı. Çünkü armatör arkadaşım «Ben gazetecilikten hiç anlamam, gazeteyle yine sen yöneteceksin. Kendi ekibini kurarak gazeteyle yeni bir yön vereceksin. Ben gazeteyle bile uğramıyacağım. Benim başka işlerim var. Ama, öteden beri bir gazetem olsun isterdim. O zevki tadacağım. Biliyorum, arkadaşlar gazetede çok düşük aylıklar alıyorlar. Sen bana yeni bir bordro hazırla. Her kesin aylığını normal ölçülere çıkartalım.» diyordu.

Herkes artık Akşam'da «Godot»yu bekliyordu. Sonunda Kâzım beyle armatör arkadaşım, üç aşağı beş yukarı anlaşılabilir ve gazete satıldı. Herkes bay-

nu da aramıza aldık. İzzet Sedes ve Turhan Aytül Milihet'i bırakıp bize geçtiler. Yeni bir Ankara bürosu kuruldu. Büyük bir hamle hazırlamaya başladık.

Gazetesinin yeni sahibi önerdiğimiz adayların bazılarını kabul etmeden önce bir düşünme süresi istiyor ve

● Akşam büyük bir hamleyle hazırlanmaya başladı. Va-Nu ve Çetin Altan yeniden döndüler. Kadromuz Müşerref Hekimoğlu, Feri Doğan, İzzet Sedes ve Turhan Aytül'le güçlendirdik.

vakinlarına danışıyor. Bunların arasında Celâl Yarımcı da vardı. Bu düşünme süresi sonunda iki kişi geri çevrildi: Fikret Adil'le Hikmet Çağlayan. Çok şaşırdım. Gazetesinin yeni sahibi.

— Bunlar olmaz. Emniyet te sicilleri varmış, dedi.

— Olamaz, dedim. Her ikisi için de böyle birsey söylenemez. Fikret Adil'in her zaman Emniyet çevreleriyle yakın ilişkilerinin olduğu öne sürülmüştür. Hikmet Çağlayan da yıllarca Adliye-polis muhabirliği yapmış, herkesin güvenimini kazanmış bir arkadaşımızdır.

Gazetesinin yeni sahibi. — İsrar etme, bunlar olmaz, dedi.

Fikret Adil'le Hikmet Çağlayan benden cevap bekli-

— Yalınmış, dedi. Benim sicilim filân yokmuş. Çok sağlam yerlerden öğrendim...

Ve Hikmet bana küstü. Yıllarca hiç karşılaşmadık. Sonra bu işte benim hiçbir sorumluluğum olmadığını anlamış olacak ki. 1974'te ben Ankara'dayken TRT'ye geldi. Öpüştük, barıştık.

Gazetesinin yeni sahibi artık bütün gününü gazetede geçiriyor ve bütün herşeyle ilgileniyordu. Haberlerin yazılışı, başlıkların içeriği, puntoların seçilişi, fotoğrafların boyutları, fıkralarda kullanılan üslub, yazıların sayfalara yerleştirilmesi, mi zanpaj tekniği ve haberlerin değerlendirilmesi hergün uzun uzun tartışılıyor ve gazetesinin yeni sahibi bu konularda gittikçe uzman oluyordu. Cemal Refik ahlığına zam yapılmadığı için küstü ve ayrıldı. Şevket Rado'nun fıkrası yıllardan beri gazetesinin ikinci sayfasında sağ köşede çıkıyordu. Gazetesinin yeni sahibi bunun üç sayfaya geçirilmesine karar verdi. Şevket Rado da bu yüzden gazetesinden ayrıldı. Yazı İşleri Müdürlüğünün bütün yetkileri alınmış gibiydi. 958 yılının ortalarında

... ve neyeceğini Akşam'dan alıyordu. Kızıyor, bağırıyor, küstüyordu ama, gazete tede çalışan kırk kişi üzerinde sonsuz bir otoritesi vardı. Bütün nazı bilizlere geçiyordu. Akşam'da o gerçek bir patrondu. Hem de acık düşünceli, liberal görüşlü. Atatürkçü, laik, zevkili, duygulu bir patrondu. Kâzım bey batılı bir kafası olan doğulu bir aşiret reisi gibiydi. Gazete satılınca e-linden oyuncuğu alınmış gibi oldu. Az sonra da ruhsal bir bunalıma girdi. Konserve fabrikasındaki hissesini de sattı. Çok büyük paralara kavuştu. O sıralarda bütün paraları eline alıp «Ben şimdi bunları ne yapacağım?» dediği anlatılırdı. Sağlık durumu gittikçe kötüleşti. Hiç kimseye konuşmuyordu, kimseyi görmek istemiyordu. Biraz iyileştiği günlerin birinde Taksim'deki apartmanına gittim. Kızı Selma Teksel «Babam seni görmek istiyor» dedi. Odasına girdim. Kâzım bey ağlamaya başladı. Hiçbir şey konuşmadık. Yanında fazla duramadım. Kâzım beyi bu son görüşüm oldu.

Bir süre sonra da, ben Fransa'dayken, Kâzım beyin öldüğünü haber aldım. Eski Akşam ve onun kurucusu, gazetesinin kırk yıllık patronu artık tarih olmuştu. Öyle bir içim burkuldu ki...

BİTTİ

ankara.. ankara.. ankara.. ankara.. anka..

Müşerref HEKİMOĞLU

Hıfzı Topuz'u okumak çok duygulandırdı beni. Bizim yokuşun eski, onurlu kişilerini selamladım. Anılarım tazelandı, gerçekler bir kez daha biçimlendi kafamda. Akşam'ın sabah gazetesine döndüğüm günlere döndüm. Yokuşta ilginç bir trafik başladı, kimi yazarlar, muhabirler Akşam'a gidiyordu. Yeni Sabah'ta çalışıyordum o zaman. Bir öğle saatında Hıfzı ile karşılaştık. Cemal Nadir Sokağı'nın başında.

— Beni neden çağırıyorsun, diye takıldım.

Gözleri parladı. — Senin koşulların çok iyi, geleceğini düşünmedim, gelir miydin bilmem, dedi.

Koşullar önemli değil, benim için, yeni bir girişime katılmak istedim birden. Ayaküstü verdim kararımı.

Ertesi sabah Malik Yolaç ile konuştuk. Malik Bey helvacilikle uğraşiyor o zaman, nefis helvalar üretiyor, yurt dışına satıyordu. Ayrıca armatörlük yapıyordu. Bizim yokuşun yeni patronuna aptalca sordum.

— Bu gazeteyle işlerinizle araç edecek misiniz?

— Hayır, dedi. Siz yazılarınızda tam özgür olacaksınız.

O dönemde bizim yokuşta helvacılar, armatörler yoktu henüz, gazetecilikle uğraşan patronlar vardı. Şimdi onlar nasıl aza kaldı.

Akşam'dan çıktım, doğru Yeni Sabah'a, Sefa Kılıçoğlu'nun karısına.

— Ben gazeteden ayrılıyorum, dedim.

— Sen akıllı kızsın, böyle bir serüvene girmeyişin, akşam üç bin satıyor bugün, Yeni Sabah yüzbin, dedi.

Bizim Yokuşu Çıkarken...

Rahmetli Şükrü Baban da vardı odada.

— Ben bu serüvene giriyorum. Üç bini otuz bin yapmak için çorbaya tuz katacağım.

Şükrü Baban güldü. — Bu kararlı, dedi.

Geldik Akşam'a. Döndük sabaha. Köşe yazıları, sosyete yazıları, Anadolu röportajları, sıtmaya tutulmuş gibi, karasevdalı gibi daldik gazeteciliğe. Hâlâ da çıkamadık. Şimdi düşünürüm, yeni bir gazeteyle umutla gittim ben. Belli bir çizgiyle geliştirecek diye, uyumlu bir çalışma özlemiyle. O gazeteyle bir katkıda bulunmak çabasıyla. Bunlar hep Hıfzı'dan kaynaklandı doğrusu. Akşam'daki uğraşlarını sevgiyle, saygıyla izledim. Yeni bir girişime geçince birlikte çalışmak istedim. Ama Akşam sabah gazetesi olduktan sonra Hıfzı Topuz çok kalmadı, bir röportaj gezisinden dönüştü oldu-bittilerle karşılaşınca çekti gitti. Strassburg'da bir doktora yaptı, Türkiye'nin ilk doktor gazetecisi oldu, sonra İstanbul'a değil, Paris'e UNESCO'ya geldi. Hâlâ da orada çalışıyor. Ama yakında emekli olup yeniden gelecek yokuşumuza.

O öğle saatinde sokağın başında rastlaşmasaydık yaşam çizgim nasıl gelişecekti kimbilir. Sefa Bey'in serüven dediği eylem başka boyutlara vardı sonra. Akşam'ın Ankara baskısını ilk kez biz gerçekleştirdik, matrisler geçtikince kara kara düşündürdü Kuvvet, manşetleri teleksle alırdı. Bir

gün geldi Akşam'dan ayrıldık. Öncü'yü çıkardık yeni bir yüzle. Mesleğimin en güzel serüvenini o zaman yaşadım. Ara sıra Hıfzı Paris'ten gelir, bu serüveni büyük coşkuyla izlerdi. Masalsı bulurdu bu tür gazeteciliği.

Şimdi Milattan önce yaşamış gibi uzak o günler! Gazetecilik dev bir sanayi dalı. Giderek holdingleşiyor, devler arasında müthiş savaşlar yaşanıyor. O savaşta çüce kalmak olasılığı da var elbet. Ama bu tür bir çücelik çok onurlu bence. Parasal gücün olmasa da yüreğin var, sevgin var, milyonların soluğunu yansıtırıyorsun. Devler arasında bir çüce ama devlerden daha güçlüsün bu yolculukta. Soluğunu kesmek isteyenler olsa da başaramazlar.

Otuz iki yılda çok gördük örneklerini. Daha da göreceğiz, ama kimi çevreler hiç görmemiş gibi bir davranış içindedir hâlâ.

Hıfzı Topuz'dan ve Akşam'dan nerelere geldik bakın. Bir gün başka anılar da yazılacak, bizim yokuşun inşileri çıkışları daha çok aydınlanacak o zaman. Bir gerçek de daha çok anlaşılacak. Gazetecilik dev bir sanayi de olsa, sesini, soluğunu makineler değil çalışanlar duyuruyor. Onların çabasıyla, ahnteriyile, yürekli savaşlarıyla repkleniyor sayfaları. Ülkemizin kültür yaşamına bir katkıda bulunmaları, belli bir çizgiyi korumaları, düşünce ortamını geliştirmeleri hep çalışanların kişiliğiyle gerçekleşiyor. Böyle kişilere kızanlar, öfke duyanlar, tepki gösterenler de olur elbet. Hatta bu tepkiyi önlemlere dönüştürerler de. Ama tüm önlemlere karşın kişiliğini korur bu tür kişiler. Yokuşumuzun tarihine de onlar onur verirler...

Örtür Kurumları Sunar

1 EKİM'den itibaren **ÖZEL FİATLAR**

MARÇALIS MARÇI OTEL
tam pansiyon **17.000 TL**

Alanya ALAADDİN OTEL
tam pansiyon **13.000 TL**

Bodrum T.M.T. OTEL
yazın pansiyon **14.000 TL**

Marmaris Sultan Saray TRP Motel **14.000 TL**

Kuşadası Ömer Tatil Köyü
tam pansiyon **15.000 TL**

9 gece/10 gün A GRUBU
her cuma kasin hareket 1001

Özel Otobüs+ İkametler
Servis ve Vergiler dahildir

BARBAROS BULVARI 35/5
BEŞİKTAŞ Tel: 61 10 74
61 22 81 - 61 82 26 du 26108
İnibet Abentur 37 61 07

Küçükçekmece'de Sahibinden SATILIK Telefonlu DAİRE
Tel. : 79 45 15

SATILIK Akсарay'da bodrum kat
Tel: 64 57 04

● Ehliyetimi kaybettim. Hükümlüsüzüm.

EROL ÇETİNER

Demokrat Parti'nin, kendini destekleyen basına armağanı

Gazetecilere sendika kurma hakkı tanındı

-11-

1950'lerin başlarında yalnız Akşam'da değil, öteki gazetelerde de gazetecinin hiçbir güvencesi yoktu. Patronlar dile-dikleri kişi adam alırlar, işe-dikleri anda da gazetecinin işi ne son verirdi. Tazminat ö-demek gazete sahibinin keyfi-ne kalmış bir şeydi.

Kâzım bey interto'nun düğ-mesine basıp ta «Hilâlî gel bu-roya!» dediği zaman Hilâlî bey her seferinde «Ne oldu? Beni kovacak mı acaba?» diye heyecanla alt kata inerdi. Kovsa kovardı da. Bir gazetyeye otuz yıl emek verdikten sonra Hilâlî bey işsiz kalmaktan korkar-dı. Haklıydı da. Ama yalnız Hilâlî bey mi işsiz kalmaktan korkardı? Hayır, herkes korkardı. Gazeteciler işçi sayılma-dıkları için işçi haklarından da yararlanamıyorlardı. Duru-munuz çok sallantıdaydı.

Demokrat Parti 1950'de iktidara gelince kendisini 'bunca yıl desteklemiş olan basına kar-şı kendini biraz borçlu saydı. Muhabirler ve fikra yazarları her fırsatta DP liderlerine ga-zetecilerin durumlarını anlat-maya çalışıyorlardı. DP'liler de böyle bir hava içinde gazete-ciler için özel bir kanun çıkart-mayı kabul ettiler. «Basın mes-leğinde çalışanlarla çalıştırılan arasındaki münasebetlerin tanzimi hakkında 3553 sayılı kanun» işte bu koşullar altında çıkartıldı. DP'liler bu ka-nunla gazetecilere çok geniş haklar tanıdıkları kanısındaydı-er. Gerçekten de bu kanun ga-zetecilere bir takım haklar sağ-lıyor ama, basının gereksin-melerine karşılık veremiyordu. Ne var ki, bu kanunun 22'inci maddesi gazetecilere sendika kurma hakkını tanıyordu. Bu

kanun çıkar çıkmaz biz hemen bir sendika kurmak için giri-şimlere geçtik. Hükümetin ken-di istediği kişilere kendi iste-diği gibi bir sendika kurdurma-sından çekiniyorduk.

Ben, Fransa'ya bir bursla gitmiş olan bir arkadaşımın o-radaki durumu öğrenmeye ça-ıştım. O arkadaşım bana çe-şitli belgeler yolladı. Cemil Ca-hit Cemil'den Gazeteciler Cemiyet-iinde bu işin her nedense ele-başlıyordu. O, Burhan Arpad, İhsan Ada ve ben topla-nıp türlü çalışmalarına başla-dık. Tasarı hazırlandı. Kurucu-lar kurulmuş oluşturmaya için her gazetedeki işçiler temsilci istedik. O zaman adayı bulmak kolay değildi. Bazı arkadaşlar birşeylerden korkuyordu. Hür-riyet'in yazı işleri müdürü Ah-met İhsan beye gidip sendika-mıza üye olmasını istedin. İhsan bey,

«Canım, şu sendika sözcü-ğünü de nereden buldunuz, dedi. Bu, solculuk kokuyor. Şu na «Gazeteciler teavün sandığı» gibi birşey deseniz olmaz mı?» İhsan bey öyle dedi ama, bir süre sonra sendikaya üye oldu. Hemen kurucular kurulunu o-luşturmaya başladık. Akşam'da ki arkadaşları Raşpı beyle beni seçtiler. Öteki gazetelerde çalı-şanlar da şu arkadaşları gön-derdiler: Cumhuriyet'ten gazete-riin Yazı İşleri Müdürü Cevat Fehmi Başkut'la yarımcısı Na-zım Ulusa; Vatan'dan Yazı İş-leri Müdürü Melih Yener'le Be-ve Güreşin; Dünya'dan Yazı İşleri Müdürü Ali İhsan Gö-güş; Yeni Sabah'tan Selahattin Sar'la İsmet Güleç; Milliyet'ten Yazı İşleri Müdürü Faruk Demirtaş'la Bedirhan Çnar; Hürriyet'ten Ahmet İhsan; Anadolü Ajansından Cevad Rıza İstek; Son Posta'dan Yazı İş-

leri Müdürü Sami Teziş'le mu-sahhî İhsan Taşlı; Vakit'ten Sema Aydoğdu; Türk Ha-vadis Ajansından Hayri Engin; Akın gazetesinden Ali Karakurt; Hizmet gazetesinden İz-zet Aykol; Türkiye yayınevini-den de Sezai Soellü.

Sendika kuruyor

O zaman Vatan'da çalışan İhsan Ada ile Burhan Arpad ar-kadaşlarımızın kurula gireme-meleri çok üzücü oldu. Oysa tüzüğü hep birlikte hazırlamış-tık. Bu konuları en iyi bilen-ler de onlardı. Sendikamız ku-ruluşu hükümet ve işveren çevrelerinde hiçbir olumsuz tepki yaratmadı. Herkes artık bunun demokratik koşulların sonucu olduğunu çok iyi anlı-yordu galiba. Gazeteciler Cemiyeti bize üç odu verdi. He-men oraya yerleştik. O zaman lar Cemiyet şimdiki İran Elçil-iğinin karşısında ve biraz aşe-ğidaydı. Bir sekreter tuttuk. İlk sekreterimiz hepimizden çok bu işe kendini veren dürüst ve çok çalışkan bir arkadaşımız-dı: Nuran Balkar. Sendika he-men Babal'de büyük bir güç kazandı. Hemen hemen bütün gazeteciler Sendikaya üye ol-dular Cemiyete aramızda tam bir iş bölümü vardı; aynı alan-larda birbirimizin hiç karşısın-a çıkmıyorduk. Bu dostluk il-işkisi hiç bozulmadı her gün geldi.

Bizim arkamızdan Ankaralı-her ve İzmirli her de kendi sendikalarını kurdular. Sendikacıl-ık artık her yerde kendini ka-bul ettiriyordu.

Türkiye Gazeteciler Kongresi

Bizim Sendika 1955 nisanın-da bir Türkiye Gazeteciler Konferansı düzenledi. Bu Kon-feransa bütün gazetecilik örgüt-lerini ve işveren sendikalarını çağırarak. Ankaralı toplantı-ya Cemal Sağlam, Mekki Sait Esen, Mehmed Kemal, Gazan-fer Kum, Turhan Diligil ve Oktay Eksi'den oluşan bir de-legasyonla katıldılar. İzmirli-le-rin başında Orhan Rahmi Gök-çe ve Cavid Yamaç vardı. Bursa'yı İsmail Gerçeksoz

Kanun tartışırken gazeteci-ler büyük umutlara kapmış-lardı. İşverenlerle ilişkilerimiz daha iyi bir düzene geçme-yi umuyorduk. Oysa hiç de öyle olmadı. Gazeteciler Cemiyetinin hazırladığı tasarı Bül-yük Millet Meclisinde patron-ların çabası ile tanınmaz bir hale getirildi. Çakan kanun bi-zim için büyük bir hayal kırık-lığı oldu. Eskiden gazeteci ile gazete sahipleri arasındaki iliş-kiyi geleneklere göre düzenle-yordük. Örneğin yasadı hiçbir zorunluluk olmadıysa halde say-ram günleri gazete çıkıyordu. Gazetyeye yillarca emek vermiş bir yazar gazeteden ayrılmak patron kendisine yolda bir ma-saş ölüsüne ikramı veriyordu. Gazeteye çalışanların de aydık genellekle kesilmiyordu. Basın Mesleği Kanunu yürürlüğe gi-rince patronlar kendilerini yalnız bu yasayla bağli saydılar. Gelenekler uygulanmaz oldu. İkramıye yükü kalktı. Ashere çalışanların aydık kesildi. Basın Mesleği Kanununda sayı-sız hususlar vardı. Bunların derhal kaldırılması gerekirdi. Bunun için de biz sunuları istiy-örüz: Gazeteci örgütü tati gün-lerinde çalıştırılmak olursa kendisine ayrı bir tazminat ödenmelidir; iş mukavelesi bo-zulduğunda zaman gazeteci ki-dem tazminatı hakkını virmemeli-dir; mukavelesiz gazeteci ça-lıştırılmaması önlemek gerek-ir; gazetecilere yolda bir maas-tarında ikramıye verilmelidir; yazı ücretlerinden vergi alın-mamalıdır.

Ücretlerin düşüklüğü gazete-cileri iki iş birde yapmaya zorlamaktadır. Bu yüzden de gazeteciler ne kitap okuyacak za-man bulabilir, ne de yeni bil-gileri edinebilir; körlenir çider. Gazeteci zaman azlığı yüzünden çevresi ile de ilişkilerini yiti-rir; halktan kopar. Bazı gazete-ciler de meslek dışı gelirler sağ-lamaya yönelir. Bütün bu

Gazetecilerin tapusu

Ben bu konuşmam bitirdik-ten sonra kürsüden inerken Kâzım Şinasi Dersan'la karşı-laştım.

«Bir de gazetecilerin tapu-sunu isteyin de olsun lütfen, dedi. Bir o kaldı istemediğ-i-niz.»

Oysa biz o zamanlar ne ka-dar güçlü istekler öne sür-müştük. Bu önerilerimizi o yıl-larda kimse tartışmaya yanaş-madı. Ama sonra ne oldu? 27 Mayıs Devriminden sonra 10 Ocak 1961'de Basın Mesleği Ka-nunu 212 sayılı yasayla de-ğis-tirildi. Yasaya eklenen yeni hü-kümler bizim 1955'deki öneri-lerimizi birçok kimselere çok arattı!

Çeza yasalarıyla ilgili rapo-rada da Türk Ceza Yasasının çe-şitli maddelerinde basın özgür-lüğünü koruyarak hükümetin üzerinde durarak «delâs ve he-vecane yapıldırın haberlerin» yayınlanmasını yasaklayan mad-delerde bakanlara karşı istenen suçlarda şikâyetin aranmasını eleştiriyor, gizli duruşma-lara karşı çıkıyorlardı.

Bunların yanı sıra gazete-ci-lere grev hakkının tanınması, isbat hakkının kabulünü ve basın suçları için, bir af vasa-sının çıkarılmasını istiyorlardı. İşbet hakkı o yıllarda çok tar-tışılan bir konuydu. Hürriyet Partisinin kurulmasında da bu konudaki savaslarımız bir rolü olmuştu. İşbet hakkı su anla-ma geliyor; Bir bakanın adı bir volsuzluk olayına karışacak olsa gazeteler bunu yazıyor-lardı. Gazeteciye bu volsuzluğu kenilama hakkı tanınmıyör ve gazeteci derhal suç durumu-na düşüyordu. Hükümetin bu konuya karşı büyük allerjisi vardı.

«Canım şu sendika sözcüğünü de nereden buldunuz Bu solculuk kokuyor. Şuna «Gazeteciler Teavün Sandığı» gibi birşey deseniz olmaz mı?»

Raporda 5680 sayılı Basın Ka-nununun da üzerinde duruyor-duk. Ortada 1950 temmuzunda kabul edilmiş bir Basın Kanu-nu vardı ama, bu kanun Ana-yasaya aykırı olarak basın öz-gürlüğü ortadan kaldıracak nitelikteydi. Basın suçlarıyla ilgili raporu sunarken şöyle demistik:

«Çağımızda Basın halk oyunun sözcüsü sayılır. Her özgürlük gibi bunun da üzeri-ne fitrenir. Yayın ve düşüncü özgürlüklerinin kısıtlanması es-ki dönemlerin kötü anıları ara-sındadır. İnsan Hakları Bildi-risi de «Her kişinin düşünce ve ifade özgürlüğü vardır» di-erek bu özgürlüğü haklıdırım sı-rı. Düşüncelerin yazılıp tartı-sıldığı her yerde aynık. İsten-lik ve aydınlık egemen olur.»

Benden sonra Ankara temsil-cisi Oktay Eksi kürsüye gele-rek Ankara Sendikasının rapo-runu okudu. Onu İzmir temsil-cisi Orhan Rahmi Gökece izle-di. Onun ardında Cemal Refik, Furhan Arpad ve Ferruh Do-ğan, konferansa birer bildiri sundular.

O gün toplantı çok geniş bir hoşgörü havası içinde geçti. Akşam da Gökay, Takdim gaz-i-nesinde gazetecilere büyük bir konuşma verdi. Yine kimler yoktu bu vemekte? Hüseyin Cahit Yalçın, Erçiment Ekrem Talı, Ahmet Emin Yalman, Refik Halit Karay, Etem İzzet Beni-ce, Hakkı Tarık Us, Asım Us, Halil Lütfi Dördüncü, Enis Tahsin Tül, Mekki Sait Esen, Cemal Sağlam, Orhan Rahmi, Cavid Yamaç... Vali vemekte herkesi güldüren esprili konu-sular vardı. Böylece toplantı-nın ilk gününü ve onu isteyen yemeği çok heyecanlı ve olmu-lu bir havada geçirmiş olduk. Ama ne yazık ki bu havayı er-tesi gün sürdürmedik.

YARIN: HAVA BU ANTYOR...

ANKARA NOTLARI Mustafa EKMEKÇİ

Aferin İnce Yanı...

1924 Anayasasında seçmen yaşı onsekizdi. Yalnız er-kek seçmenler oy kullanabiliyorlardı. Kadınlara henüz oy hakkı tanınmamıştı. Bu, 1934 yılına dek sürdü. 1924 Anayasası'nın seçmen yaşı ile ilgili, onuncu maddesinin 5 Ocak 1934'te, şöyle değiştirildiğini görüyoruz:

«Yirmi iki yaşını bitiren kadın, erkek her Türk me-bus seçmek hakkını haizdir.»

Kadınlara seçme hakkı tanınırken, seçmen yaşının on sekizden yirmi ikkiye çıkarılışının nedeni ne ola-bildi? Yasa koyucular;

«Dünyanın birçok ülkesinde yokken, biz kadımla-ra seçme, seçilme hakkı tanıyoruz. Böyle bir devrimi yaparken, seçmen yaşını on sekizde tutmamız, sakınca-lar doğurabilir. Kadın-erkek seçmenlerin yaşlarını ayrı tutmamız da doğru olmaz. En iyisi, ikisini de yirmi ikkiye çıkaralım! diye mi düşünmüştülerdi?»

O yıllarda, «Millet Mektepleri» de —beş altı yıl öm-ce— açılış olmasına karşın, kadınlarda okur-yazarlık oranı, elbette düşüktü. Eğitim düzeyi yeterli değildi. Di-yeceğim, kadınlara bir hak tanınırken, erkek seçmenlere tamnan hak güvencesi gitmiş gibi geliyor...

1961 Anayasası, bu konuda herhangi bir hüküm ge-tirmedi. Tasarı komisyondayken, on sekiz yaşını bitiren kadın-erkek tüm yurttaşlara seçme hakkı tanınmak istendi. Ancak bu, genel kurulda yasalarla bırakıldı. Seç-im yasasında da, «21 yaşını bitiren her Türk seçmen-dir» denildi. Silah altındaki erlerle, onbaşılar, kuta ça-vuşları, askerî öğrenciler oy kullanamayacaklardı.

1982 Anayasa taslağında, seçmen yaşı yirmi bir ola-rak saptandı. Genel olarak, on sekiz yaşındaki gençlerin, okullarda öğrenci oldukları, henüz seçme olgunluğuna gelmedikleri ileri sürüldü...

22-24 Eylül günlerinde, Hacettepe Üniversitesi salon larında düzenlenen «İkinci Ulusal Psikoloji Kongresi»-nde, bir bildiri sunan Dr. Temel Pamir, bu savı ele alan ve gürlüten bir konuşma yaptı, şöyle dedi:

«... 1980 genel nüfus sayımı geçici sonuçlarına göre, 18-21 yaş grubunun yüzde altısı örgün eğitim siste-mindeydi. Bu oran 1978 yıl için yüzde 10,1; 1979 yılı için yüzde 10,3 olarak görülmektedir (kaynak: TC, Ba-sbakanlık DPT, 1981 programı, sayfa 351) söz konusu oran en birleşme projeksiyonla yüzde on üç olarak he-

Hükümetin kendi istediği kişilere kendi istediği gibi bir sendika kurdurmasından çekiniyorduk

ve Kâmil Yaman temsil ediyör. İzmir, Samsun, Aydın, Mara-ş, Karaköse, Kars ve Sarika mıştan da arkadaşlar katılı-yordu Konferansa.

Parlak bir açılış töreni dü-zenledik. Toplantı eski Eminönü Halkevi binasında yapılı-yordu. Kimler katılmadı Konfe-ransın açılışına? Hüseyin Ca-hit Yalçın, Etem İzzet Benice, Hakkı Tarık Us, İstanbul Uni-versitesi genel sekreteri Ha-san Refik Ertuğ, Prof. Abdül-lah Kemal Yörük, Bölge Çalı-s-ma Müdürü Bedi Süngütaş, Tekstil Federasyonu Başkanı Bahir Ersoy, İstanbul İçi Sen-dikalari Birliği Başkanı Seyfi Demirsoy, Basın Yayın Bölge Müdürü Hamdi Varoğlu, İstan-bul Hukuk Fakültesi temsil-cisi Ferid Hakkı Saymen, CHP li Başkan Muhlis Sırmalı, A-sım Us ve Kâzım Şinasi Der-san...

Açış konuşmasını Vahi ve Belediye Başkanı Fahrettin Ke-rim Gökay yaptı. Onun arka-sından da en yaşlı üye olarak Hüseyin Cahit Yalçın söz aldı ve şöyle dedi:

«Bana hayatımın en bü-yük armağanım vermiş olu-

GAZETECİLER KONFERANSI — Eminönü Halkevi eski binasında açılışı yapılan Türkiye Gazeteciler Konferansı 1955 nisanında toplanmıştı. Üstteki fotoğrafta ben konuşma yapıyorum. Yanındaki Cevat Fehmi Başkut, Burhan Arpad, Kemal Sait Esen, Mehmed Kemal, Gazanfer Kum, Turhan Diligil ve Oktay Eksi'den oluşan bir delegasyonla katıldılar. İzmirli-le-rin başında Orhan Rahmi Gök-çe ve Cavid Yamaç vardı. Bursa'yı İsmail Gerçeksoz

İçinde çalınanlar çalınanlar arasında münasebetlerin tanımı hakkında 5933 sayılı kanun iste bu koşullar altında çıkarıldı, DP'iler bu kanunla gazetecilere çok geniş haklar tanıdıkları kanısındaydı. Gerçekten de bu kanun gazetecilere bir takım haklar sağlıyor ama, basının gereksinimlerine karşılık veremiyor. Ne var ki, bu kanunun 22'nci maddesi gazetecilere sendika kurma hakkını tanıyordu. Bu

dediler: Yürüyen gazetelerin Yazı İşleri Müdürü Cevat Fehmi Başku'tla yardımcısı Nazım Ulusa'y; Vatan'dan Yazı İşleri Müdürü Melih Yener'le Ecvec Güresin; Dünya'dan Yazı İşleri Müdürü Ali İhsan Göğüş; Yeni Sabah'tan Selahattin Şar'la İsmet Güleç; Milliyet'ten Yazı İşleri Müdürü Faruk Demirtaş'la Bedirhan Çınar; Hürriyet'ten Ahmet İhsan; Anadolu Ajansından Cevad Rıza İstek; Son Posta'dan Yazı İş-

derhal çıkarılması gerek. Bunun için de biz sunları istiyoruz: Gazeteci evre tatil günlerinde çalıştırılacak olursa kendisine ayrı bir tazminat ödenmelidir; iş mukavelesi bozulduğu zaman gazeteci idam tazminatı hakkını vefitmemelidir; mukavelesiz gazeteci çalıştırılmama ödenmek gerek; gazetecilere yılda bir maaş tutarında ikramiyeler verilmelidir; yazı bereferinden verici alınmalıdır.

Üçerlemin düşüklüğü gazetecileri iki işi birden yapmaya zorlamaktadır. Bu yüzden de gazeteci ne kitap okuyacak zaman bulabilir, ne de yeni bilgiler edinebilir; köleleri eder. Gazeteci zaman azlığı yüzünden çevresi ile de ilişkilerini yitirir; halktan kopar. Bazı gazeteciler de meslek dışı gelirler sağlamaya yönelirler. Bütün bu

O gün toplantı çok geniş bir hoşgörü havası içinde geçti. Aksam da Gökay, Taksim gazinosunda gazetecilere büyük bir yemek verdi. Yine kimler yoktu bu yemekte? Hüseyin Cahit Yalçın, Ercüment Ekrem Talif, Ahmet Emin Yalman, Refik Halit Karay, Etem İzzet Benice, Hakkı Tark Us, Asım Us, Hâli Lütfi Dördüncü, Enis Tâhîrî Tîl, Mekki Sait Esen, Cemal Sağlam, Orhan Rahmi Cavit Yamaç... Vali yemekte herkesi güldüren esrilli konuşmalar yaptı. Böylece toplantının ilk gününü ve onu izleyen yemeği çok heyecanlı ve olumlu bir havada geçirmiş olduk. Ama ne yazık ki bu havayı ertesi gün sürdürmedik.

YARIN: HAVA BU, ANYOR...

ANKARA NOTLARI Mustafa EKMEKÇİ

Aferin İnce Yanı...

1924 Anayasasında seçmen yaşı onsekizdi. Yalnız erkek seçmenler o kullanabiliyorlardı. Kadınlara henüz o hakkı tanınmamıştı. Bu, 1934 yılına dek sürdü. 1924 Anayasası'nın seçmen yaşı ile ilgili onuncu maddesinin 5 Ocak 1924'te, şöyle değiştirildiğini görüyoruz:

«Yirmi iki yaşını bitiren kadın, erkek her Türk mebus seçmek hakkını haizdir.»

Kadınlara seçme hakkı tanınırken, seçmen yaşının on sekizden yirmi ikkiye çıkarılışının nedeni ne olabilir? Yasa koyucular:

«Dünyanın birçok ülkesinde yokken, biz kadınlara seçme, seçilme hakkı tanıyoruz. Böyle bir devrimi yaparken, seçmen yaşını on sekizde tutmamız, sakıncalar doğurabilir. Kadın-erkek seçmenlerin yaşlarını ayrı tutmamız da doğru olmaz. En iyisi, ikisini de yirmi ikkiye çıkaralım diye mi düşünmüşlerdir?»

O yıllarda, «Millet Mektepleri» de —beş altı yıl önce— açılmış olmasa karşın, kadınlarda okur-yazarlık oram, elbette düşüktü. Eğitim düzeyi yeterli değildi. Diyeceğim, kadınlara bir hak tanınırken, erkek seçmenlere tam hak güllütiye gitmiş gibi geliyor...

1961 Anayasası, bu konuda herhangi bir hüküm getirmedir. Tasarı komisyondayken, on sekiz yaşını bitiren kadın-erkek tüm yurttaşlara seçme hakkı tanımak istendi. Ancak bu, genel kurula yasalara bırakıldı. Seçim yasasında da, «21 yaşını bitiren her Türk seçmen-dir» denildi. Silah altındaki erlerle, onbaşlılar, kuta çavuşları, askerî öğrenciler o kullanamayacaklardı.

1982 Anayasa taslağında, seçmen yaşı yirmi bir olarak saptandı. Genel olarak, on sekiz yaşındaki gençlerin, okullarda öğrenci oldukları, henüz seçme olgunluğuna gelmedikleri ileri sürüldü...

22-24 Eylül günlerinde, Hacettepe Üniversitesi salonlarında düzenlenen «İkinci Ulusal Psikoloji Kongresinde, bir bildiri sunan Dr. Temel Pamir, bu savı ele alan ve gürtiren bir konuşma yaptı, şöyle dedi:

«... 1980 genel nüfus sayımı geçici sonuçlarına göre, 18-21 yaş grubunun yüzde altısı örgün eğitim sisteminde. Bu oran 1978 yılı için yüzde 10,1; 1979 yılı için yüzde 10,3 olarak görülmektedir (Kaynak: TC. Bakanlık DPT, 1981 programı, sayfa 351) söz konusu oran, en iyimser projeksiyonla yüzde on üç olarak beşenerek olursa, Danışma Meclisi'nde 76'ncı maddenin görüşmelerinde öne sürülen «örgün eğitim yaş dilimini politika dışında tutma» savının geçerli olmayacağı, bu yaklaşımın yüzde yemış yediylü yadsıdığı söylenebilir...»

Dr. Temel Pamir, konuşması sırasında, Dünya ülkelerinden örnekler de verdi. Bu ülkelerde «rüşt yaş», «tam ceza ehliyeti yaş» ile «seçme yaş»'ı karşılaştırdı.

Söyle dedi:

«Rüşt yaşı 6 ülke anayasasında belirtilmiş, diğer 24 Anayasa ise rüşt yaşının belirlenmesi yurttaşlar hukukuna bırakılmıştır. 9 ülkenin anayasasında seçme hakkı yaşı belirlenmiş, buna karşın 19 ülkede o kullanma yaşı seçim yasalarınca hükme bağlanmıştır. Bu alanda 14 ülkede uygulanan rüşt yaşı, tam ceza ehliyet yaşı ve o kullanma yaşı tablodaki izlenebilir:

Ülkeler	Rüşt Yaşı	Tam Ceza Ehliyeti	Seçme Hakkı
ABD	18-21	18-17	18
B. Almanya	21	21	18
Belçika	21	18	21
Brezilya	21	21	18
Norveç	20	16	20
Yugoslavya	18	18	18
Fransa	21	18	21
İspanya	21	16	21
Mısır	21	21	21
Japonya	20	20	20
Finlandiya	20	20	20
Venezüella	21	21	18
Cezayir	21	18	18
Ortalama:	20,35	18,78	19,38
Standart Sapma:	1,08	1,85	1,39
Türkiye	18	18	21

Gençlerimiz hortluyoruz da, çocuklarımızı hortlamıyor muyuz? Çocuk Mahkemeleri'nin kurulması, 1961 Anayasasının 135'inci maddesinde vardı. Ne oldu? Yirmi yıl, Anayasa hükümü rafta kaldı. Bu yıl kurulmasına başlanabilir...

Gençlere o hakkı tanımak, onları yasal yollardan eğitmektir. Sağlam olan gençliğe hakkını vermektir. Gençlere o hakkı, toplumsal barış için de gerekli... Aziz Nesin'in belleğimde kalmış bir öyküsü şöyleydi: Bir edam, «inceldiği yerden kopar» sözünü uyarak aracının ince yerleri kopmasını diye, oraları sarar, sarmalar. Gelgelelim, ince yerinden değil, beklemeli kalın yerlerinden kopar. O zaman, eğilir sardıği yerleri: — Aferin ince yanı diye sever...

Hükümetin kendi istediği kişilere kendi istediği gibi bir sendika kurdurmasından çekiniyordu

ve Kâmil Yaman temsil ediyor du. İzzet, Samsun, Aydın, Maraş, Karaköse, Kars ve Sarıkamış'tan da arkadaşlar katılıyordu Konferansa.

Parlak bir açılış töreni düzenledik. Toplantı eski Eminönü Halkevi binasında yapıyordu. Kimler katılmadı? Konferansın açılışına? Hüseyin Cahit Yalçın, Etem İzzet Benice, Hakkı Tark Us, İstanbul Üniversitesi genel sekreteri Hasan Refik Ertuğ, Prof. Abdullah Kemal Yörük, Bölge Çalışma Müdürü Bedii Süngütay, Tekstil Federasyonu Başkanı Bahir Ersoy, İstanbul İşçi Sendikaları Birliği Başkanı Seyfi Demirsoy, Basın Yayın Bölge Müdürü Hamdi Varoğlu, İstanbul Hukuk Fakültesi temsilcisi Ferid Hakkı Saymen, CHP İl Başkanı Muhlis Sırmalı, Asım Uş ve Kazım Şinasi Dersan...

Açış konuşmasını Vadi ve Belediye Başkanı Fahrettin Kerim Gökay yaptı. Onun arkasından da en yaşlı üye olarak Hüseyin Cahit Yalçın söz aldı ve şöyle dedi:

«— Bana hayatımın en büyük armağanını vermiş oluyorsunuz. Karşımda hem patronluk, hem işçilik etmiş, emekli yazıcı bir arkadaşınız var. Mesleğimiz çok zordur, hatta bankördür. Gazetecilik hayatının bir çeşit fedakârlık olduğunu söyleyemeyen hiç abartmadığını inanm. İstanbul sokakları gazetecilerin bir kurşuna yere serildiğini görmüştür. Bu İstanbul sokakları gazetecilerin hapse tıkıldığını ve sürgünlere gönderildiğini görmüştür. Bunlar birer kâbus olarak karşımızda duruyor...»

Özellikler

Hüseyin Cahit Yalçın'dan sonra sırayla bizler konuştuk. Sendika Başkanı, spor yazarlığından gelme Sadun Gâlip'ti. Başkanımız genellikle biraz çekingen davranıyor ve erken planda kalmak istiyordu. Ben genel sekreterdim. Yönetim kurulunun öteki üyeleri de Mirat Kayahanlı, İhsan Ada, Şahap Balcıoğlu, Halit Kıvanç, Faruk Demirtaş, İzzet Aykol ve Ferdi Öner'di. Konferans hemen başında başkanlık kurulu seçimleri yapıldı. Cevat Fehmi Başku başkanlığa, Cemal Sağlam ve Cavit Yamaç ikinci başkanlığa, Kasım Yargıcı ile Vedat Etensel de katipliğe getirildiler. Konferansa biz üç rapor sunduk. Birinci rapor Basın mesleği kanunun boşlukları ve gazetecilerin çalışma koşulları üzerineydi. İkinci raporda, basınla ilgili ceza yasalarını eleştiriyorduk. Üçüncü raporda da gazeteci sendikaları arasında Türkiye çapında bir federasyon kurulmasını öneriyorduk. Raporları İhsan Ada ile birlikte hazırlamıştık. Şahap Balcıoğlu da bize çok yardımcı olmuştu.

Biz raporlarda özet olarak şöyle diydük: «İki yıl önce Basın Mesleği

GAZETECİLER KONFERANSI — Eminönü Halkevi eski binasında açılış yapılan Türkiye Gazeteciler Konferansı 1955 nisanında toplanmıştı. Üstteki fotoğrafta ben konuşma yapıyorum. Yanımdakiler Cevat Fehmi Başku ve Kazım Yargıcı. Altındaki fotoğrafta Kongreye katılanlardan (ön sırada, soldan sağa) Hüseyin Cahit Yalçın, Hakkı Tark Us, Muhlis Sırmalı, Asım Uş, Kazım Şinasi Dersan, (Etem Benice'nin kızı) Bayan Gümrükçüoğlu, Etem İzzet Benice (arka sıralar da da Abdullah Kemal Yörük, Ferit Hakkı, Saymen ve Naşit Hakkı Ulug görülüyor.

50 YIL ÖNCE Cumhuriyet 1932-1982

4 EKİM 1932

Türkiye'mizde niçin evvela ziraat

Çünkü iklim bizde toprak mahsullerinin hakikaten en güzelini harikulade bir surette yetiştirir de onun için. Etem melekentin her şeyden evvel kendi ikliminin kabiliyeti istikametinde inkişaf etmesinden daha tabii bir şey olmasa gerekir.

Ziraat deyip de geçivermeyelim ve ziraati dünyanın en kolay, sanki iptidai bir işi sanmakta devam etmeyelim. Herhangi sanatın istediği bilgi ve çalışma usullerinin ilmi ve fenni olarak belki daha fazlası, hiç olmazsa o kadari bugün ziraat için de elzemdir. Türkiye gibi iklimi bilhassa zirai sahada gelişmeye fevkalade müsait olan bir yerde ziraat işinin ince ve az çok karışık teşkilatlı sanayi lehine olarak ihmal edilmiş cidden yanış ve günah olur.

Bizde niçin buğday buhranı oldu ve halâ az çok var? Çünkü bizde buğday köylüye pahalıya mal oluyor ve netice olarak satış fiyatı, ya maliyet fiyatını kurtarmıyor, yahut köylüye az çok kar temin etmiyor. Artık bugün hakikati söylemeye sarı gelmişse açık ve yüksek söyliyelim ki bizdeki müşkilat dünya fiyatından ziyade kendi istihsalimizin tarzına aittir.

Biz buğday ziraatı üzerinde vasatı ola-

rak bire 5-6 alırız. Avrupa ve Amerika'da ise bu oran bire 15'den başlayarak 25'e kadar çıkar. Demek ki başkaları aynı sahada bizden ortalama 3-4 misli fazla mahsul alırlar ve unutmayalım ki cins olarak daha iyi olmasa bile herhalde temizlikçe daha iyi olarlar.

Bütün senelik çalışması sonunda bizde mesela ancak 100 kilo buğday alan herperin aynı yerden aynı çalışma ile 300-400 kilo alacağını düşündürsek neticenin müstahsil için de, müstehlik için de ne kadar iyi olacağını daha iyi anarız. Bu neticeyi elde etmek için yapılacak iş çoktur ve büyüktür. Yalnız asla inkanşız değildir.

Buğday için böyle de, diğer işler için başka türlü mü? Arpa, üzümümüz, belki dünyamız en güzel elması olan Amasya elması ve görünenin yabani ormanlar halinde olduğunu söyledikleri fındığımız için de durum aynıdır.

Türkiye'miz fenni surette çalışmasını bilse yetiştirebileceği kadar sebze ile dünyamızın bu yoldaki ihtiyaçlarını vevleki kısmen tatmin ve telafi etmekte olan bir memleket olurdu.

İşte bizim için tabiatın ve iklimin gösterdiği en başlı çalışma yolu bu sâhadır, ki yukarıdaki satırlarla bu sâhadaki işlerin binde birine bile temas etmemesizdir. Bizde dahili devlet istikametinde vevleci edeceğimiz ikhtisat istikametinde bilhassa bu olmalıdır.

YUNUS NADİ

VALİ GÖKAYLA BİRLİKTE — Gazeteciler Sendikası Gazetecilik Armağanı ödül töreni. (Soldan sağa) Sahap Balçoğlu, ben, İlhan Demirel, Halit Kıvanç, Fahrettin Kerim Gökay, Semih Balçoğlu, Neyyize, İbrahim Örs, Ferruh Doğan, İhsan Ark. (Ondekiler) Mehmet Berber ve Necati Zincirli. İstanbul 1955.

"Hükümeti kızdırdınız, sendikanızı kapatacaklar,, Kongreden sonra Menderes'e "özür dileriz,, telgrafı çektik"

-12-

Ayrıntılarını pek anımsamıyorum ama, kongrenin ertesi günü havayı bulandıran bazı şeyler oldu. Ankara'da o yıllarda hükümetle yakın ilişkileri olan bazı meslektaşlarımız telefonla sık sık Ankara'ya bazı şeyler duyurmaya çalıştılar. Bunları kulak kulağa konuşmalar izledi. Gerilimli ve huzursuz bir hava kapladı ortayı. Bizim raporların tartışılmasına geçildiği zaman bu huzursuzluk daha da belirgin oldu. Mekki Sait Esen bir ara söz isteyerek,

— Usul bakımından bir şey söylemek istiyorum, dedi Raporlar çok iyidir Fakat bunların uygulanması için öteki tarafın önerilerini bilmek gerekir. İşveren temsilcisi olarak Nasit Hakki konuşun. Bu raporlardaki görüşlere katılıyor

Bundan sonra işin ayrıntılarına girdi. Raporlar tartışıldı. Söz alanlar arasında Yaşar Kemal, Semsî Küseyri, Kemal Sülker, Mehmed Kemal, Sadun Tanju, Oktay Eksi, Necmi Onur, Turhan Dilligil gibi arkadaşlarımız da vardı.

Konferansın son günü biz, İstanbul Gazeteciler Sendikası olarak toplantıya bir bildiri sunduk. Bildiri okundu. Bunun ardından ilk sözleri Sendika Başkanı Sadun Galip Savcı olarak söyledi dedi:

● Okumadan imza etmişim!

— Okunan bildirinin başına verilmesine karşıyım. Çünkü hükümetin iyiniyeti ne ve bütün sorunlar üzerine eğilmeye çalıştığına inanıyorum. Bildirideki imzayı da geri alıyorum. Okumadan imza etmişim!..

Ortalık birdenbire karış

— Bu bildiriye bir yanlışlık var, dedi. Bu yanlış yorumlara yol açabilir. Sendika yönetim kurulu olarak bildiriye geri alıyoruz!

İhsan Ada,
— Bu bildiri, raporların özeti, diye karşılık verdi. Niçin sinirleniyorsunuz? Almışız kararları yayınlamaktan niçin çekiniyorsunuz?..

Halit Kıvanç da yönetim kurulu üyesiydi. O da,
— O halde, dedi, bu bildiri İhsan Ada'nın fikri olarak kabul edelim!

İhsan Ada ve ben,
— Biz bu bildiriye şerefle kabul ediyoruz. Bildiri bizimdir, dedik.

Salon boşalmaya başladı. Havanın gerginliğini görenler çıkıp gidiyorlardı. Yeni bir komitenin kurulmasına ve yeni bir bildirinin yazılmasına karar verildi. Komiteye Mehmed Kemal, İsmail Gerçeksoy,

mesli gerektirdi; yok. İsbat hakkının tamınmasını istedik; niçin bunu bildiriye almıyoruz?.. Eski bildiri Türkiye Ulusuna bir selâm vardı burada; o da yok, dedi. Tartışmalar uzadıkça uzadı. Bir terör havası estirilirdi. Salonda artık 25 kişi kalmıştı. Başkan bizim ilk tasarımızı oya koymaya kalktı. İlk bildiri tasarısını imzalamış olan Murat Kayahanlı.

— İlk bildiri suç sayılabilecek ifadeler vardır. Bu bildiri oya konamaz, diye haykırıyordu. Ama, başkan bildiriye oya koydu ve biz 12'ye karşı 13'le kaybettik. İkinci tasarımı oya kondu ve 8'e karşı 14 oyla kabul edildi.

Konferans böylece sona ermiş oluyordu ama, Ankara'ya jurnal edilmişlik. Yersiz bir gerilim yaratılmıştı.

● Çılgın toplantı

Eski AKŞAM'ın Son Yılları Hıfzı TOPUZ

■ Vali Fahrettin Kerim Gökay, Gazeteciler Kongresi'nden sonra yayımlanan bildirinin Başbakan Adnan Menderes'i kızdırdığını söylüyordu.

■ Menderes: Tam partilerarası münasebetleri düzelttik, huzur içinde çalışmaya başlayacağım, bu gazetecilere de ne oldu?

Aksi halde çok kötü olur.. Sendika kapatılır. Başınıza türlü iş açılır. Ben sizi kurtaramam..

Sadun Galip, Murat Kayahanlı ve Ferdi Öner,
— Elbette efendim, siz çok haklısınız. Bize yardım edin, telgrafı birlikte hazırlayalım, dediler.

● Özür dileriz telgrafı

Gökay masasının başına geçti. Adı geçen arkadaşlarımızın yardımıyla Yönetim Kurulu adına şu telgrafı kaleme aldı:

«Sayın Adnan Menderes Basvekil - Ankara

«Sendikamız tarafından sırf gazetecilerin mesleki ve sosyal mevzularını incelemek üzere düzenlenen konferansın müzakeresi ve kararları üzerinde söylenen sözlerin sizi üzdüğünü görmekle müzdaribiz. Sunu gayet açık olarak arz edelim ki size dün çektiğimiz telgraftaki «bu konferansa bazı çevreler tarafından siyasi bir mahiyet atfedilmek istenmesi» sözü hiçbir vakit yüksek şahsiyetinize ve hükümete raci değildir. Tamamen aksidir. Sendikamızın böyle bir konferansı toplanmasındaki tek gayesi basında bilfiil çalışan unsurların sosyal ihtiyaçlarının icabı olan mevzularda hükümetten bugüne kadar göregeldiğimiz yüksek müzaheret arttırmaktır.

Hicbir siyasi zümreye veya düşünüşe tevcih etmeden sırf mesleki olan bu konferansın başında reisimiz bu noktayı açıklaması ve konferansın sonunda tartışılan bildiri geri alınmıştır. Ancak konuşulan konuların bir özeti'nin yayımlanmasıyla yetinilmiştir.

Sendikada idareci görevini alan bizler hükümet tarafından gösterilen müzaheret daima her vesile ile teşekkürle yad etmişken aleyhine bir hava yaratmayı düşünmeyeceğimizi takdir buyurursunuz. Bazı hususların size yanlış aktarılması olmasından dolayı müteessiriz. Üzerimizdeki yönetim kurulu görevini sırf hükümetle yaptığımız işbirliğini sürdürmek gayesiyle muhafaza ediyoruz. Bunda muvaffak olamazsak ve sizin çok değerli güveninizden mahrum kalırsak gayelerimize erişemeyiz. Bu izahatın sayın başvekilimizi tatmin edeceğine emin olarak derin saygılarımızla kullunisi rica ederiz..»

Fahrettin Kerim Gökay konuşmasını şöyle sürdürdü:
— Ben konferans, kongre, münasebet. Zaten bunu da nereden çıkaracağız?.. Daha önce niye hükümetle konuşmadınız?.. Ben bilseydim sizi vaz geçirtirdim. Kanunuzu mu değiştirmek istiyorsunuz?.. Ge-

1982 - 1983 Yunus NADİ Armağanı Yarışması

KONU:

Cumhuriyet basını ve demokrasisi

CUMHURİYET 1983'te 59'uncu yılını bitirip 60 yaşına basacaktır. Okurlarımızın pek iyi bildiği gibi Cumhuriyet'in kuruluş tarihçesi bağımsız Cumhuriyetimiz ve Atatürk devrimleriyle eşzamanlı ve eşanlamalıdır.

Gazetemizin kurucusu Yunus Nadi, ulusal bağımsızlık savaşının gerilimli günlerinde çıkarıldığı Yenigün gazetesini İngiliz işgali altındaki İstanbul'dan Ankara'ya kaçırması, Mustafa Kemal Paşa'nın yanında zafere kadar yayını sürdürmüştü. Kurtuluşun sonra İstanbul'a dönen Yunus Nadi, Cumhuriyet devrimiyle birlikte gazetemiz de kurtulmuştur. Cumhuriyet'e adını veren

VALİ GÖKAY'LA BİRLİKTE — Gazeteciler Sendikası Gazetecilik Armağanı ödül töreni. (Soldan sağa) Sahap Balcıoğlu, ben, İhsan Demirel, Halit Kıvınc, Fahrettin Kerim Gökay, Semih Balcıoğlu, Neyyize, İbrahim Örs, Ferruh Doğan, İhsan Ark. (Ondekiler) Mehmet Biber ve Necati Zincirli. İstanbul 1955.

Son Yılları Hıfzı TOPUZ

- Vali Fahrettin Kerim Gökay, Gazeteciler Kongresi'nden sonra yayınlanan bildirisinin Başbakan Adnan Menderes'i kızdırdığını söylüyordu.
- Menderes: Tam partilerarası münasebetleri düzelttik, huzur içinde çalışmaya başlayacağım, bu gazetecilere de ne oldu?

"Hükümeti kızdırdınız, sendikanızı kapatacaklar,, Kongreden sonra Menderes'e "özür dileriz,, telgrafı çektik

-12-

Ayrıntılarını pek anımsamıyorum ama, kongrenin ertesi günü havayı bulandıran bazı şeyler oldu. Ankara'da o yıllarda hükümetle yakın ilişkileri olan bazı meslektaşlarımız telefonla sık sık Ankara'ya bazı şeyler duyurmaya çalıştılar. Bunları kulak kulağa konuşmalar izledi. Gerilimli ve huzursuz bir hava kapladı ortabği. Bizim raporların tartışılmasına geçildiği zaman bu huzursuzluk daha da belirgin oldu. Mekki Sait Esen bir ara söz isteyerek,

— Usul bakımından bir şey söylemek istiyorum, dedi Raporlar çok iyidir Fakat bunların uygulanması için öteki tarafın önerilerini bilmek gerekir. İşveren temsilcisi olarak Naşit Hakkı konusunu. Bu raporlardaki görüşlere katılıyorum, söyledim.

Mekki Sait adeta işverenlerle bizi kapıştırmak istiyordu! Sonuç hiç de böyle olmadı. Naşit Hakkı Ulug.

— Konferansı izliyorum, dedi. İşçi-İşveren ilişkileri hakkındaki raporu çok güzel buldum. Başarılar dilerim.

Bundan sonra işin ayrıntılarına girildi. Raporlar tartışıldı. Söz alanlar arasında Yaşar Kemal, Şemsi Kuseyri, Kemal Süker, Mehmed Kemal, Sadun Tanju, Oktay Ekşi, Necmi Onur, Turhan Dilligil gibi arkadaşlarımız da vardı.

Konferansın son günü biz, İstanbul Gazeteciler Sendikası olarak toplantıya bir bildiri sunduk. Bildiri okundu. Bunun ardından ilk sözlü Sendika Başkanı Sadun Galip Saveri aralar söyle dedi:

● Okumadan imza etmişim!

— Okunan bildirinin başına verilmesine karşırım. Çünkü hükümetin iyiniyeti ne ve bütün sorunlar üzerine eğilmeye çalıştığına inanıyorum. Bildirideki imzama da geri ahıyorum. Okumadan imza etmişim!..

Ortalık birdenbire karıştı. Sadun Galip'in ardından Ferdi Öner kürsüye geldi.

— Ben de okumadan imza ettim, dedi. Sadun bey gibi ben de imzama geri alıyorum!..

Onun ardından İktisat Başkan Murat Kayahanlı söz istedi.

— Bu bildiride bir yanlışlık var, dedi. Bu yanlış yorumlara yol açabilir. Sendika yönetim kurulu olarak bildiriyi geri alıyoruz!

İhsan Ada.

— Bu bildiri, raporların özeti, diye karşılık verdi. Niçin stürleniyorsunuz? Almışız kararları yayınlamaktan niçin çekiniyorsunuz?..

Halit Kıvınc da yönetim kurulu üyesiydi. O da,

— O halde, dedi, bu bildiriyi İhsan Ada'nın fikri olarak kabul edelim!

İhsan Ada ve ben,

— Biz bu bildiriye şerefle kabul ediyoruz. Bildiri bizdir, dedik.

Salon boşalmaya başladı. Havanın gerginliğini görenler çıkıp gidiyorlardı. Yeni bir komitenin kurulmasına ve yeni bir bildirinin yazılmasına karar verildi. Komiteye Mehmed Kemal, İsmail Gerçeksoy, Cavit Yamaç, Murat Kayahanlı ve İhsan Ada seçildi. Yarım saat sonra toplantı yeni bir tasarı getirildi. İlk sözlü alan İhsan Ada tasarıya karşı olduğunu belirtti.

— Bu bildiride basın tehdit eden çeşitli sorunlardan birer cümle olarak söz edil-

mesi gerekirdi; yok. İsbat hakkının tamınmasını istedik; niçin bunu bildiriye almıyoruz?.. Eski bildiride Türk Utusuna bir selâm vardı burada; o da yok, dedi.

Tartışmalar uzadıkça uzadı. Bir terör havası estirilirdi. Salonda artık 25 kişi kalmıştı. Başkan bizim ilk tasarıya oya koymaya kalktı. İlk bildiri tasarımsı imzalamış olan Murat Kayahanlı,

— İlk bildiride suç sayılabilecek ifadeler vardır. Bu bildiri oya konamaz, diye haykırıyordu. Ama, başkan bildiriye oya koydu ve biz 12'ye karşı 13'le kaybettik. İkinci tasarı oya kondu ve 8'e karşı 14 oyla kabul edildi.

Konferans böylece sona ermiş oluyordu ama, Ankara'ya jurnal edilmişdik. Yersiz bir gerilim yaratılmıştı.

● Gökay'ın aracılığı

Ertesi gün Fahrettin Kerim Gökay'ın bütün yönetim Kurulu üyelerini aileleri ile birlikte, Kalkıp gittik. Gökay sinirli bir havada bizi karşıladı,

— Ne yaptığımızı biliyorsunuz, dedi. Hükümeti fena halde kızdırdınız. Sendikanızı kapatacaklar. Adnan beyle telefonla konuştum. Bana «Bu konferansın anlamı nedir diye sordu.

Neden memleketin dört bir yanından gazeteciler davet edilip nümayiş yapılmak isteniyor?.. Tam partilerarası münasebetleri düzelttik, huzur içinde çalışmaya başlayacağız, bu gazetecilere de ne oldu?.. Bunların yayınladıkları bildiri siyasidir. İsbat hakkının tamınmasını istemek, grev hakkı istemek siyasî isteklerdir. Cemiyetler kanunu sendikaların siyasetle uğraşmalarını yasak eder. Bu bakımdan Sendikamızın durumunu ele almak gerekir!..»

Fahrettin Kerim Gökay konuşmasını şöyle sürdürdü:

— Ben konferans, kongre, môngre istemem. Zaten bunu da nereden çıkarttınız?.. Daha önce niye hükümetle danışmadınız?.. Ben bileseydim sizi vaz geçirirdim. Kanunuzu mu değiştirmek istiyorsunuz?.. Gelin, söyleyin, Ankara'ya bildiririm!..

— Beyefendi, dedik, siz de Konferansa katıldınız. Gördünüz, bizim hiçbir kötü niyetimiz yok.

Gökay,

— Ben öyle şey bilmem, dedi. Hükümeti kızdırmışsınız. Bunu tamir etmeniz gerekir. Hemen yeni bir bildiri yayınlayıp hükümete gönderin!.. Hemen Başbakan'a bir yıldırım telgrafı çekerek özür dileyebilirsiniz!

telgrafı

Gökay masasının başına geçti. Adı geçen arkadaşlarımızın yardımıyla Yönetim Kurulu adına şu telgrafı kaleme aldı:

«Sayın Adnan Menderes Başvekil - Ankara

«Sendikamız tarafından sırf gazetecilerin mesleki ve sosyal mevzularını incelemek üzere düzenlenen konferansın müzakeresi ve kararları üzerinde söylenen sözlerin sizi üzdüğünü görmekte muzdaribiz. Sunu gayet açık olarak arz edelim ki size dün çektiğimiz telgraftaki «bu konferansa bazı çevreler tarafından siyasi bir mahiyet atfedilmek istenmesi» sözü hiçbir vakit yüksek şahsiyetinize ve hükümete raci değildir. Tamamen aksidir. Sendikamızın böyle bir konferansı toplanmasındaki tek gayesi basında bilfiil çalışan unsurların sosyal ihtiyaçlarının icabı olan mevzularda hükümetten bugüne kadar göregeldiğimiz yüksek müzaheretini arttırmaktır.

Hiçbir siyasî zümreye veya düşünüşe tevcih etmeden sırf mesleki olan bu konferansın başında reisimiz bu noktayı açıklamış ve konferansın sonunda tartışılan bildiri geri alınmıştır. Ancak konuşulan konuların bir özünün yayınlanmamasıyla yetinilmiştir.

Sendikada idareci görevini alan bizler hükümet tarafından gösterilen müzaheretini daima her vesile ile teşekkülle vad etmişken alevhte bir hava yaratmayı düşünmeyeceğimizi takdir buyurursunuz. Bazı hususların size yanlış aksettirilmesi olmasından dolayı müteessiriz. Üzerimizdeki yönetimin kurulu görevini sırf hükümete yaptığımız işbirliğini sürdürmek gayesiyle muhafaza ediyoruz. Bunda muvaffak olamazsak ve sizin çok değerli güveninizden mahrum kalırsak gayelerimize erişemeyiz. Bu izahımızın sayın başvekilimize tatmin edeceğine emin olarak derin saygılarımızın kabulünü rica ederiz.»

Telgraf Adnan Menderes'e gönderildi ve olay böylece kapanmış oldu. Ertesi gün yapılan ilk yönetim kurulu toplantısında ben Genel Sekreterlikten ayrıldım. İhsan Ada da muhafazı üyelikten çekildi. Bu olaydan iki yıl sonra hükümet Sendikayı başka bir nedenle kapattı ve Sendika tam dokuz ay kapalı kaldı.

YARIN: Aksam

kendini yenileyemedi..

Armağanı Yarışması

KONU:

Cumhuriyet basını ve demokrasi

CUMHURİYET 1983'te 59'uncu yılını bitirip 60 yaşına basacaktır. Okurlarımızın pek iyi bildiği gibi Cumhuriyet'in kuruluş tarihesi bağımsız Cumhuriyet'imiz ve Atatürk devrimleriyle eşzamanlı ve eşanlamlıdır.

Gazetemizin kurucusu Yunus Nadi, ulusal bağımsızlık savaşının gerillim günlerinde çıkardığı Yenigün gazetesini İngiliz işgali altındaki İstanbul'dan Ankara'ya kaçırmış, Mustafa Kemal Paşa'nın yanında zafere kadar yayını sürdürmüştü. Kurtuluşun sonra İstanbul'a dönen Yunus Nadi, Cumhuriyet devrimiyile birlikte gazetemi de kurmuştur. Cumhuriyet'e adını veren Gazi Mustafa Kemal Paşa'dır.

Gazetemizin kurulduğu yıllarda Babıâli'de Cumhuriyet devrimini savunan yok gibiydi. İstanbul başında, Atatürk'e ve Ankara'ya karşı muhalefetin birlikleri güçlüydü. Devrimler birbiri ardısıra gerçekleştirilince Cumhuriyet'in görevi de zorlaşıyordu. Ankara yönetiminin, toplumu Ortaçağ baskılarından ve medrese ideolojisinden kurtarmaya yönelik demokratik içeriğini başında savunmak kolay bir görev değildi. Daha sonra denemesi yapılan çok partil girişimde ise Serbest Fırka'nın çevresinde Atatürk devrimlerine karşı güçler büyük bir yığınak yaparak başında etkilerini duyurmuşlardı. Atatürk devrimlerinin altı ilke biçiminde önce parti, sonra da Anayasa'ya girmesi 1930'ları kapsar.

-13-

1950'lerde Akşam, Kâzım Şinasi Dersan'ın yönetiminde, büyük kampanyalara girişmeden sahiplerine ölçülü gelir sağlayan, geleneksel okuyucuları olan bir aile gazetesiydi. Benim çocukluğumda ve öğrencilik yıllarımda, yedisinden yetmişine herkes gazetede kendine göre okuyabilecek birşeyler bulabiliyordu. O yıllarda gençleri heyecanlandıran ne bir gülmece dergisi vardı, ne de televizyon. Bir eve ya Akşam alınır, ya da Cumhuriyet. Bu, Galatasaraylılık, Fenerbahçelilik gibi birşeydi. Ama iki gazete arasında eğilim bakımından büyük ayrılıklar da yoktu. Her iki gazete de Atatürkçü, cumhuriyetçi, laik ve devrimciydi.

Akşam'da yaşlılar ve orta yaşlılar Necmettin Sadak'ın başyazılarını, Vâ-Nû'nun fıkralarını, Mustafa Ragıp Esatlı'nın İttihat - Terakki anılarını, Sermet Muhtar Alus'un, Semih Mümtaz S'nin Halûk Şehsuvaroğlu'nun tarih yazılarını okur. Cemal Nadir'in karikatürlerini ve Amcabey'i izler, kadınlar moda haberlerini, yemek tariflerini ve tefrikaları kesip saklarlar, bilmecele ri çözmeye uğraşırlar. Hikmet Feridun'un röportajları da bütün okuyucuların büyük bir ilgiyle izlediği ya zılardı. Akşam'ın okuyucu kitlesi aydınlar, memur ve öğretmenlerden, emeklilerden ve iş çevrelerinden oluşuyordu. Akşam'ın işçi ve esnaf çevrelerinde pek o-

kuyucusu yoktu. Akşam bir İstanbul gazetesiydi. Ankara ve İzmir satışları çok düşüktü. Akşam taşrada çok güçlükle bulunuyordu. Kırsal kesimde ise hiç okuyucusu yoktu. Hele tutucu çevrelerde hiç geçerliliği olmayan bir gazeteydi.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki yıllarda Akşam'ın okuyucusu artık yaşlanmış, gazete de yerinde saymaya başlamıştı. Türkiye'nin ekonomik ve toplumsal yapısı köklü bir değişimin içindeydi. Üretim düzeninin değişmesinin yanı sıra kırsal bölgelerden kentlere doğru büyük göçler oluyor, kent çevrelerinde gecekondu mahalleleri kuruluyordu. Taşrada da yeni tür kent toplulukları oluşuyor, yeni üretim ve tüketim ürünlerinin kullanılması her yerde yaygınlaşıyordu. Yabancı ülkelere gidip gelenlerin sayısı çoğaldıkça ve dışarıya yeni pencereler açıldıkça herkes Türkiye'nin düzenini yeni açılardan değerlendirmeye başladı. Yeni görüşler, yeni gözlemler ve yeni sorunlar or-

taya çıkıyordu. Akşam ise bu gelişmelere ayak uyduramıyor, toplumun gerisinde kalıyor ve kendini yenileyemiyordu.

Kaldı ki Akşam en ufak bir yeniliğe yönelecek olsa geleneksel okuyucu kitlesi hemen feryadı basıyordu: «Bu çeşit yazılar Akşam'a yakışmaz; Akşam ciddi ve ağırbaşlı bir gazetedir! Bırakın başkaları yapсын, ama siz yapmayın! Siz onlara uymayın! Akşam aile gazetesi dir. Bu çeşit yazı ve resimler Akşam'ın havasına uymaz!» Böylece Akşam geleneksel okuyucu kitlesinin kölesi oluyordu.

Türkiye 1946-50 yıllarında büyük bir siyasal gelişmeyi yaşıyordu. Yeni partiler kuruluyor, DP her yerde çığ gibi büyüyor, halkın desteğini yitiren CHP de gündene güne çöküyordu. Gazeteler siyasal bir savaşın içindeydiler. Muhafif gazete ler büyük tirajlara ulaşıyordu. Cumhuriyet, Vatan ve Tan kırklar binin üstünde basılıyorlar, Akşam ise on binin üstüne çıkamıyordu. İstanbul'da çıkan Gece Postası, Son Telgraf, Hergün, Ekspres gibi akşam gazetelerinin başkısı da 15-20 bin yakın larındaydı. Akşam her alan da yavaş yavaş bocalayıp duruyordu.

DP'yi iktidara getiren 1950 seçimlerinden önce Kâzım bey «Biz elbette partizanlığa kaçmadan Halk Partisini tutacağız» diyordu. Oysa gazetede kendisinden ve Sadak'tan başka CHP'yi tutan tek kişi kalmamıştı. Seçim kampanyalarında CHP liderlerinin sözlerini birinci sayfadan gösteriyorlardı ama, hiçbir zaman bunları manşet yapmıyordu. DP liderlerinin demecelerine de yer vermek zorundaydık. Parti liderleri yurt gezilerine çık-

İNÖNÜ İLE — Seçim kampanyalarında CHP Liderinin sözlerini birinci sayfadan gösteriyor duk ama, hiçbir zaman manşet yapmıyorduk. İsmet İnönü'den bir demec abırken...

zeteler büyük bir bunalım geçiriyorlardı. Basın artık büyük sermaye işi oluyordu. Ya büyük gazeteler küçük gazeteleri satın alıp bir süre sonra kapatıyorlar, ya da küçük gazeteler kendiliklerinden yok olup gidiyorlardı. Günlük gazete sayısı her ülkede on yıl içinde aşığı yukarı yüzde 50 oranında düşmüştü. Teknoloji alanındaki gelişmeler büyük yatırımları gerektiriyordu. Büyük gazeteler teleksle haber ve telefote ile resim alıyorlardı, Dizgi ve basımda yeni araçların kullanılmasına başlanmıştı. Bir yandan da ofset tekniği geliyordu.

Büyük gazeteler önemli olayları izlemek için heryere üç dört kişilik ekipler gönderiyorlar ve bunları büyük

reli'nin anılarıyla büyük tiraj sağlanıyordu. Gençğin günü gününe izlediği yeni krallar yeni gol kralları vardı. Gazeteler bunların ya samlarını yansıtmak zorundaydılar. Akşam o zamanlara kadar bu işleri tek yazarla yürütmeye çalmıştı. Şimdi artık bu yeni koşullara ayak uydurmak gerekiyordu.

● Seks furyası

Bunların ardından seks furyası çıktı. Gazeteler önceleri ünlü sanatçıların çıplak resimlerini yayımlayarak bu işe başladılar. Bacak, göğüs, filan derken basında gerçek striptease salgını baş gösterdi. Tabii bu, Akşam'ın geleneklerine hiç uymayan bir gazetecilik anlayışıydı.

lik ekip gönderiyordu. Ali Ersan'ın fotoğrafları o dönemde Babıâli'de olay olmuştu. Bunları Hikmet Feridun'un röportajları izledi. Ardından Kore savaşı çıktı; Hürriyet ekip gönderdi Kore'ye. Kâzım beye göre bu düpedüz çılgınlıktı. Sedat bey yi ne bütün paralarını batıra-

● Çetin Altan'ın bir yazısı patronu çok kızdırdı. Patron «derhal işine son verilsin» istiyordu. Çetin, «ben Başbakan olacağım!» diyerek gazeteden ayrıldı.

● Magazın gazetesi

Kâzım beye göre basar-

Eski
AKŞAM'ın
Son Yılları
Hıfzı TOPUZ

magazın gazetesi olacaktı. İstiklal savaşı yıllarının gazetesi Akşam, magazin gazetesi olacaktı! Kâzım bey bu iş için adam aradı ve buldu: Adnan Tahir magazin sekreteri olarak olağanüstü yetkilerle gazeteye geldi. Enis bey hiç ona karışmayacak ve Adnan Tahir dilerse birinci sayfaya magazin yazısı koyacaktı.

Bunun yanı sıra bir de spor sekreterliği yaratıldı. Bunun başına Necmettin Sadak'ın damadı eski kaleci Necdet Erdem getirildi. O da kendi ekibini kurdu. Şevket Soley ve Doğan Koloğlu maç eleştirileri yazmaya başladılar. Bunlar hep Enis beyin dışındaki gelişmelerdi.

Enis bey bunca yıl emek verdiği kırk yıllık Akşam'ın magazin gazetesi olmasını hiç onaylamıyor ve üzüntüden kahroluyordu. Günün birinde «Hayr, ben bu koşullar altında çalışmam. Emekliliğimi istiyorum» dedi. Kâzım bey buna hiç karşı koymadı. Gazete da sevindi galiba. Gazeteye yeni bir hava verilecekti Enis bey ayrılırken kendi yerine beni önerdi. Ama sorumlu yazı işleri müdürü Cemalettin Bildik'in önerisiyle Nurettin

durduğunu ve bu komiteye Akşam'dan Şevket Rado ile Dünya'dan Bedii Fahi'ni kattığını yazmıştı. Kâzım bey bu haberdan hiç hoşlanmadı. Bana «Derhal Çetin Altan'ın işine son vereceksin» dedi. Ben de.

— Bana düşmez. Gazetenin patronu sizsiniz. Yazı işleri müdürü de Nurettin Oryan, dedim.

— Peki öyleyse, Çetin Altan'ın İstanbul'a çağır, ben kendisiyle konuşacağım dedim.

Çetin ertesi gün İstanbul'a geldi. Biz, Çetin, Kâzım beyle karşı karşıya gelince bu işi nasıl olsa, halleder diye düşünüyorduk. Çetin,

— Hayrola, dedi, patron ne istiyor benden?

— Nurettin Oryan,

— Önemli birşey olduğun sanmıyorum, dedi. Bu, iyi bir fırsat olur. Aylığına zam istiyordun ya, doğrudan doğruya kendisine söylersin!

Çetin, Kâzım beyin odasına girdi, bir türlü çıkmak bilmedi. Biz sabırsızlıkla bekliyorduk kendisini. Belki bir saat sonra Çetin soğuk bir havada geldi.

— Ne oldu, dedik. Ne konuştunuz bu kadar uzun?

Çetin,

— Gazeteden ayrıldım, di-

ye cevap verdi.

Söyle bir konuşma olmuş aralarında. Kâzım bey «Niçin gazetenin politikasına ters düşecek şeyler yazıyorsunuz? Niçin gazetede çalışan arkadaşlarımızı güç du rumba brakıyorsunuz? Mak sadınız nedir? Ne yapmalı niyetediniz? Ne olmak istiyorsunuz?» diye sormuş. Çetin de Kâzım beyle konuşulacak tartışılacak hiçbir şey

ANKARA NOTLARI Mustafa EKMEKÇİ

Hakları Yenener...

Kırk sekiz yıl önceki meclis tutanaklarını karıştırıyorum. 1924 Anayasası'nda, seçmen yaşı on sekiz, ancak yalnız erkek seçmenler oy kullanabiliyor; 1934'de, kadınlara da seçme ve seçilme hakkı tanınıyor. Bu konuda Anayasa değişikliği yapılıyor. Seçmen yaşı da, kadın erkek eşittir diyerek, 22'ye çıkarılıyor. Neden?

«Aferin İnce Yani...» başlıklı son «Ankara Notları»nda, ileri sürdüğüm gerekçeyle, ne o zamanki Anayasa Komisyonu raporunda, ne de meclis tutanaklarında görmedim. Kadınlara da seçme ve seçilme hakkı tanyan yasa önerisini...»

başyazılarını, va-Nü'nün fıkralarını, Mustafa Rağıp Esatlı'nın İttihat - Terakki anılarını, Sermet Muhtar Alus'un, Semih Mümtaz S'nin Haluk Şehsuvaroğlu'nun tarih yazılarını okur, Cemal Nadir'in karikatürlerini ve Amcabey'i izler, kadımlar moda haberlerini, yemek tariflerini ve tefrikaları kesip saklarlar, bilmecele ri çözmeye uğraşırlardı. Hikmet Feridun'un röportaj ları da bütün okuyucuların büyük bir ilgiyle izledikleri zılandı. Akşam'ın okuyucu kitlesi aydınlardan, memur ve öğretmenlerden, emekli-lerden ve iş çevrelerinden oluşuyordu. Akşam'ın işçi ve esnaf çevrelerinde pek o-

gazete de derinde saymaya başlanıyordu. Türkiye'nin ekono- mik ve toplumsal yapısı köklü bir değişimin içindeydi. Üretim düzeninin değiş- mesinin yanı sıra kırsal böl- gelerden kentlere doğru bü- yük göçler oluyor, kent çev- relerinde geçekundu mahal- leleri kuruluyordu. Tasrada da yeni tür kent toplulukla- rı oluşuyor, yeni üretim ve tüketim ürünlerinin kullanı- lması her yerde yaygınlaşı- yordu. Yabancı ülkelere gid- dip gelenlerin sayısı çoğal- dıkça ve dışarıya yeni pen- cereler açıldıkça herkes Tür- kiye'nin düzenini yeni açı- lardan değerlendirmeye baş- ladı. Yeni görüşler, yeni göz- lemler ve yeni sorunlar or-

İNÖNÜ İLE — Seçim kampanyalarında CHP Liderinin sözlerini birinci sayfadan gösteriyor- duk ama, hiçbir zaman manşet yapmıyorduk İsmet İnönü'den bir demec alınırken...

zeterler büyük bir bunalım geçiriyorlardı. Basın artık büyük sermaye işi oluyor- du. Ya büyük gazeteler kü- çük gazeteleri satın alıp bir- süre sonra kapatıyorlar, ya da küçük gazeteler kendilik- lerinden yok olup gidiyor- lardı. Günlük gazete sayısı her ülkede on yıl içinde aşı- ğı yulkarı yüzde 50 oranında düşmüştü. Teknoloji alanın- daki gelişmeler büyük yatırı- mları gerektiriyordu. Bü- yük gazeteler telexle haber ve telefoto ile resim alıyor- lardı, Dizgi ve bastırma yeni araçların kullanılmasına başlanmıştı. Bir yandan da ofset tekniği geliyordu.

Büyük gazeteler önemli olayları izlemek için heryere üç dört kişilik ekipler gön- deriyorlar ve bunları büyük reklam kampanyaları ile o- kuyucuya duyuruyorlardı.

rel'in anlarıyla büyük tiraj sağlanamıyordu. Gençli- ğin günü gününe izlediği ye- ni kralları yeni gö kralları vardı. Gazeteler bunların ya- samlarını yansıtmak zorun- daydılar. Akşam o zaman- lara kadar bu işleri tek ya- zarla yürütmeye çalışmıştı. Şimdi artık bu yeni kosulla- ra ayak uydurmak gereki- yordu.

lik ekip gönderiyordu. Ali Ersan'ın fotoğrafları o dö- nemde Babıâli'de olay olmuş tu. Bunları Hikmet Feridun' un röportajları izledi. Ardın- dan Kore savaşçı çıktı; Hür- riyet ekip gönderdi Kore'ye. Kâzım beye göre bu düpe- düz çılgınlık. Sedat bey yi- ne bütün paralarını batıra-

— Pekî böyleyse, Çetin Altan'ı İstanbul'a çağır, ben kendisiyle konuşacağım de- di.

Çetin ertesi gün İstan- bul'a geldi. Biz, Çetin, Kâ- zım beyle karşı karşıya ge- lince bu işi nasıl olsa halle- der diye düşünüyorduk. Çe- tin,

— Hayrola, dedi, patron ne istiyor benden?

— Nurettin Oryan,

— Önemli birşey olduğu nu sanmıyorum, dedi. Bu, iyi bir fırsat olur. Aylığına zam istiyordun ya, doğru- dan doğruya kendisine söy- lersin!

Çetin, Kâzım beyin odası- na girdi, bir türlü çıkmak bilmedi. Biz sabırsızlıkla bekliyorduk kendisini. Belki bir saat sonra Çetin soğuk bir havada geldi.

— Ne oldu, dedik. Ne ko- nuştunuz bu kadar uzun?

Çetin,

— Gazeteden ayrıldım, di- ye cevap verdi.

Şöyle bir konuşma olmuş aralarımızda. Kâzım bey «Ni- çin gazetenin politikasına ters düşecek şeyler yazıyor- sunuz? Niçin gazetede çalış- şan arkadaşlarımızı güc du- rumda bırakıyorsunuz? Mak- sadınız nedir? Ne yapmak niyet ediniz? Ne olmak iş- tiyoresiniz?» diye sormuş. Çe- tin de Kâzım beyle konuşu- lacak tartışılacak hiçbir şey kalmadığını anlattığı için «Ben Başbakan olacağım!» demiş. Bunun üzerine Kâ- zım bey de «Peki böylese he- men yerinize bir başkanı bulalım.» demiş. «İnşallah! Başbakan olursunuz.»

Galiba Kâzım bey biraz korkmuş. Çetin'i çıldırda san- mış!

YARIN: Bir dönemin kapanışı...

ANKARA NOTLARI Mustafa EKMEKÇİ

Hakları Yenener...

Kırk sekiz yıl önceki meclis tutanaklarını karıştırı- yorum. 1924 Anayasası'nda, seçmen yaşı on sekiz, ancak yalnız erkek seçmenler oy kullanabiliyor; 1934'de, ka- dınlara da seçme ve seçilme hakkı tanınıyor. Bu konuda Anayasa değişikliği yapılıyor. Seçmen yaşı da, kadın er- kek eşitliği diyerek, 22'ye çıkarılıyor. Neden?

«Aferin Ince Yarı...» başlıklı son «Ankara Notları»nda, ileri sürüldüğü gerekçeyi, ne o zamanki Anayasa Komisyonu raporunda, ne de meclis tutanaklarında gö- remedim. Kadınlara da seçme ve seçilme hakkı tanıyan yasa önerisini o zamanki Başbakan İsmet Paşa ile 258 arkadaş imzalamışlar. «Teskilatı Esaslıya Encümeni» şimdiki adıyla Anayasa Komisyonu, öneriyi olumlu bul- mus. Komisyonun Başkanı Yunus Nadi, Meclis Başkanı Kazım Özalp.

5.12.1934 günlü ikinci oturum. İsmet Paşa, yasa öne- risini açıklamak için söz alır, özete şöyle der:

Başbakan İsmet İnönü — (Malatya)

«Kadınların sayılabilmek ve sayılabilmek hak- kına sahip olmaları için yüce katınıza teklif sunuyo- ruz. Kadınlarımızın Türk tarihindeki hakları, erkek- lerle beraber dalma, memleketin ve milletin mukadderatı üzerinde söz ve tesir sahibi olmalarıdır. Türk kadını, tarihte ne vakit haklı ve itibarlı yerini bulmuşsa, bunun mukadderatı üzerinde kendisini, tesirini gösterebilmiş- se, erkeklerle beraber karışık ve güc yurt işlerinde el ele çalışabilmişse, işte o zaman büyük Türk ulusu kud- retli ile medeniyetli ile bütün dünyayı kaplamıştır. («Ok- kay» sesleri, alkışlar.)

Arkadaşlar, Türk kadınına hakları olduğu yerden ayrı- lıp, bir süs gibi, memleket işine karışmaz bir vâsik gi- bi bir köseye konması Türk an'anesi değildir.

...İntilapçılar! Yüce heyetiniz bunu yurdum ve ulu- sunu menfaati ve iyiliği namına anlayışlarımızı yeni bir belgesi olarak gösterip övünebilirsiniz. Ancak arkadaşlar, yeni teklifimizle Türk kadınına bu hakları bir lütfün ola- rak veriyoruz kanaatinde asla değiliz ve kimse bu ka- nastate asla olamaz. Bizim kanaatimiz, bizim an'anesimiz Türk kadını için böyle vazifeler girmek, esasen hakları olduğu ve yanlış olarak, zulüm olarak, çoktan beri ge- ri bırakıldığı merkezindedir.»

Refik Koralıtan (Konya) —

«...Türk kadını acun tanır. Erkekten hiç bir sa- vaştı geri kalmamış, onunla omuz omuza yürümüş, o- nunla tarlada beraber çalışmıştır...»

Baylar, şimdi onayınıza verilen bu kanunla Türk kadını değeri olan yerini alıyor...»

Baylar, sevinelim, övünelim, çünkü; Türkçü: Çünkü Atatürk'ümüz vardır. (Siddetli alkışlar) ulus varolsun, Atatürk sağolsun (alkışlar)

Sadri Maksudi (Arsal) (Şebinkarahisar) —

«Bavlar, kadınlara siyasi hak verimisi meselesi

● Gazetelerde önceleri ünlü sanatçıların yarı çıplak resimleri yayımlanarak seks furyası başlatıldı. Ardından bacak, göğüs, filan derken bastırma gerçek bir striptease salgını başgösterdi.

ler bunları özel ekiplerle iz- liyorlar, biz bunları sabah gazetelerinden yürütmekle yetiniyorduk.

Gazetede muhalefetin ele aldığı sorunları eleştirecek, yorumlayacak bir kadro da yoktu. Üstelik Kâzım bey «Aman, biz bu işlere bulaş- mayalım» diye Akşam'ı o- layların dışında tutmaya ça- lıyordu. Yani Akşam ne koker ne bulaşır bir hava- daydı. Biz bir devekuşu po- litikası izliyorduk. Bu kör- lük bize çok okuyucu kay-bettirdi.

● Teknolojik gelişmeler

O yıllarda yalnız bizde de ğil, bütün dünyada ufak ga- Duvarlar gazetelerdeki yeni hamlelerin afişleriyle dona- nıyor, radyolarda uzun uzun reklam konuşmaları dinle- niyordu. Bütün bunlar bü- yük sermaye işiydi.

Bunların yanı sıra basına artık lotaryacılık girmişti. Gazeteler kuponla ev, arsa, araba, buz dolabı dağıtıyo- rlardı. Bütün dünyada kupon için gazete alan bir okuyu- cu kitlesi yaratıldı.

Gazetelerin içeriği de de- ğiştii. Bütün gazeteler son sayfalarını spora ayırmaya başladılar. Gazetelerde o- nar, onbeşer kişilik spor kad- roları kuruldu. Eski ünlü futbolcular spor yazarı oldu lar. Artık güreş tefrikalarını la, Koca Yusuf'un, Kurtde-

● Seks furyası

Bunların ardından seks furyası çıktı. Gazeteler ön- celeri ünlü sanatçıların yarı çıplak resimlerini yayımlaya- rak bu işe başladılar. Bacak, göğüs, filan derken bastırma gerçek striptease salgını baş- gösterdi. Tabii bu, Akşam'ın geleneklerine hiç uymayan bir gazetecilik anlayıştı.

Bunları çizgi romanlar, «comics»ler, fotoromanlar iz- ledi. Yeni kusaklar televiz- yon çağından önce gazeteler de futbol, seksi, Amerikan türü karikatür dizilerini arı- yorlardı. Akşam bu alanda da hiç ağırbaşlılığı boz- mayan bir gazete olarak kal- mak istiyordu.

Yabancı ülkelerde de bu dönemde ufak tirajlı düşün- ce gazeteleriyle magazin ga- zeteleri bir bunalıma girdi- ler. Öte yandan televizyon da gazetelere büyük darbe- ler indiriyordu. Magazine kaçan gazeteler zamanla yok oldular. Buna karşılık Le Monde gazetesi gibi ağır başlı düşünce ve yorum or- ganları daha büyük bir güç kazandılar.

● «Hürriyet»

Bizde ise bu dönemde en önemli olay 1948 mayısında Hürriyet gazetesinin basın ailesine katılması oldu. Hür- riyet hamle üzerine hamle yapıyordu, Londra olimpiyatı larına biz tek kişi gönderme- zken Hürriyet dört kişi-

● Çetin Altan'ın bir yazısı patronu çok kızdırdı. Patron «derhal işine son verilsin» istiyordu. Çetin, «ben Başbakan olacağım!» diyerek gazeteden ayrıldı.

● Magazin gazetesi

Kâzım beye göre başarı- nın sırrı magazine kaçmak ve spora geniş yer vermek- ti. Ama biz 1920'lerden kal- ma derme çatma makineler le magazine nasıl ağırlık ve rebilirdik? Kenan beyin yap- tığı kişiler bizde çamur gi- bi çıkıyordu. Kabahat elbet- te kişilerde değil, çağın yı- tirmiş makinelerdeydi. Bu- na ne Halit usta çare bula- bilirdi, ne de Onnik usta. Ama ne olursa olsun biz

● Çetin Altan ve Kâzım Şinasi

O sıralarda Çetin Altan bize Ankara haberleri veri- yor, hem de gazeteye fikra- ları yazıyordu. Bir gün Çetin' in bir yazısı Kâzım beyi çok kızdırdı. Çetin, Ankara Radyosu'nun yeni bir düze- ne girmesi için Menderes'in bir danışma komitesi kur-

50 YIL ÖNCE Cumhuriyet 1932-1982

6 EKİM 1932

● Dil Kurultayı dün işlerini bitirerek dağıldı

Birinci Dil Kurultayı'nın dün dokuzuncu çalışma günü idi, büyük dil inkilabında, derhal ve en geniş surette işe başlamak isteğiyle, Kurultay, dün müzakerelerinin son kısımlarını tamamladı, Türk Dil Tetkik Cemiyeti nin umumi merkez heyetini de işbaşı- na getirerek dağıldı.

ona kendi seçinçlerini, memnuniyet- lerini de katıyorum.

Aziz ve muhterem Kurultaycılar, birinci büyük Türk dili kurultayını ka- pıyoruz.»

● İstanbul'un kurtuluş günü

10 yıl evvel bugün İstanbul, asır- lardan beri üstüne kem gözlerini di- ken yabancı devletlerin istilasından kurtuldu ve kendi ordusunu başına- bastı.

Dostluk olsun diye bedava verilen yazılar

-14-

1953 Eylülünde Akşam'da bir «Sanat - Edebiyat» sayfası yayımlamaya başladık. Bunu Melih Cevdet Anday hazırlıyordu. Kâzım Bey'e böyle bir yeniliği kabul ettirmek pek kolay olmadı. Kâzım Bey'in ölçüleri klasik iş adamı ölçüleriydi: Bu yaprak bize ayda kaç lira ya patlar ve bize kaç yeni okuyucu sağlar? Bu soruya yanıt vermek gücü elbette. O yıllarda sanat - edebiyat dergilerinin baskısı birkaç binin pek üstüne yükselmeyordu. Haftada bir çıkacak bir edebiyat sayfası gazetesinin tirajını hiç etkileyebilir miydi? Hayır, etkilemezdi, ama bu gazete için olsa olsa bir içerik ve nitelik sorunu olabilirdi. Bir bütünün içinde gazeteye değerli bir şey katmış olacaktık. Patronun buna aklı yattı. Ama, ne var ki her bir sanat - edebiyat sayfası için ödeyeceğimizin yazı paralarının toplamı 20-25 lirayı geçmeyecekti. Yani, yazı başına ortalama 5 lira verecektik. Bu da herhangi bir lokantada iki duble rakı parası demektir. Biz sanatçı ve yazar dostlarımızı «Yazı başına beş lira vereceğiz» demeye sükülyorduk. Arkadaşlarımızın bazıları sırf dostluk olsun diye bedava yazı veriyorlardı. Gerçekten ihtiyacı olanlara da biz çok çok yedi buçuk lira verebiliyorduk.

Buna karşın bizim Sanat - Edebiyat sayfasının kadrosu birdenbire genişleyiverdi. Melih Cevdet'in bütün dostları kadroya katıldılar. Akşam, Babiâli'de yazarlar ve sanatçılar için bir uğrak yeri oldu. Kimler yok tu bize yazı veren? Halikarnas Balıkcısı, Orhan Kemal, Oktay Rifat, Cengiz Tuncer, Muzaffer Buyrukçu, Mehmet Seyda, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Metin Elöğlu, Sabahattin Kudret, Afif Yesari, Vedat Günyol, Sabahattin Eyüboğlu, Necati Cumalı, Memet Fuat, E-dip Cansever, Aslan Kaynardag. Onların yanı sıra Bedri Rahmi ve Agop Arad da zaman zaman desenler veriyorlardı. Ferruh Doğan'ın «Aşırıleşen Kâh» dizisi de bu sayfada başladı.

Yazı sıkıntısı çekmek ne demek, gelen yazıları gazeteye sığdırmakta güçlük çekiyorduk. Hatta hikâyelerin bazen birkaç ay bekletildiği oluyordu. Balıkcı genellikle 20-25 sayfa uzunluğunda hikâyeler gönderiyordu. Bunları haftada bir, parça parça da yayınlama-

● Sanat - Edebiyat sayfasını Melih Cevdet Anday yönetiyordu. Onun tüm dostları da sayfaya yazı veriyorlardı. Akşam, Babiâli'de yazarlar ve sanatçılar için uğrak yeri oldu.

● Melih Cevdet'le ortaklaşa roman yazdık. Murat Tek diye bir ad uydurduk. Romanın adı da «Bir Gönülde İki Sevdâ» idi.

mazdık. «Hayır» demeye yüzümüzü tutmuyorduk. Çok sıkılıyorduk. Buyrukçu'nun hikâyeleri de bir sayfa sığdıracak boyda değildi. Kısalarını seçmek kolay oluyordu. Sayfaların dar olanaklarına göre en ölçülü hikâyeleri Cengiz Tuncer ve Mehmet Seyda yazıyordu. Sayfanın grafik düzeninden ve desenlerinden, sütun başlıklarının hazırlanmasından da Çetin Özkırım sorumluydu. O da Sanat - Edebiyat sayfasının bu heyecanlı havasına kendini kaptırılmış gidiyordu.

Melih Cevdet kısa zaman da gazetede çok sevilen bir kişi oldu. Sayfaya girecek yazıları da birkaç gün önceden titizlikle hazırlayarak mürettiphaneyi çok sevindiriyordu. Faik usta günde on kez yukarıya çıkıp müsvedde isteme derdinden kurtulmuştu. Melih Cevdet bir süre sonra Yazı İşlerinde de sekreterlik görevi aldı. Sayfaları birlikte hazırlamaya başladık. Akşam saat beşe,

● Karikatürcüler kuşağını bana Ferruh Doğan tanıttı. Kimler? Ali Ulvi, Turhan Selçuk, Oğuz Aral, Bedri Koraman, Yalçın Çetin, Mustafa

altıya doğru iç sayfaları bağladıktan sonra ya Eminönü'nde Havra denen meyhaneye, Toma'ya veya Kum kapı'da Agop'un meyhanesine, bazen de Küçük Beket'te Nese'ye giderek akşamcılığı oralarda sürdürüyorduk.

● Ortak roman O dönemde Melih Cevdet'le bir de ortaklaşa roman yazdık. Murat Tek diye bir ad uydurduk. Romanın adı da «Bir Gönülde İki Sevdâ» idi. Kâzım Bey bu romanı bizim yazdığımızı hiç bir zaman bilmedi. Patrona ünlü bir romancının teftikası 5 liradan takma adla bize bir roman vereceğini söyledik. Kabul etti. Melih Cevdet'le romanın planını hazırladık. Bölümleri aramızda bölüştük. Yazıları parça parça mürettiphaneye vermeye başla-

dık. Romanın ortalarında ben bir geziye çıktım. Yazıları yetiştiremedim. Sonra İzmir'den postaladım. O bölüm postada kaybolmuş. Yazılar gelmeyince mürettiphanede telaşa düşmüşler. Bunun üzerine Melih Cevdet benim bölümümü de yazıp vermiş. Böylece bizim roman aksamış oldu. Ortak roman yazarlığımızı hiç kimseye söylemedik. Yine o dönemde Melih Cevdet'le birlikte bir de «Atom Çağı» adlı bilimsel bir yazı dizisi hazırlayıp Akşam'da yayınlamıştık.

● Yazar - çizerler

Gazetede çok tatlı bir dost grubu oluşturduk. Kendi aramızda müthiş eğleniyorduk. Hilâlî bey bile bazen bize katılıyordu. Valâ bey bizim takımla beraber olmaya can atıyordu. Ama, genellikle çok yoğun bir çalışmaya içinde olduğundan her zaman bize uyamıyordu.

Orhan Kemal sık sık gazeteye uğruyordu. Orhan o yıllarda çok güç koşullar al-

Eski AKŞAM'ın Son Yılları Hıfzı TOPUZ

ri de Ferruh Doğan'dı. Ferruh'un bir yandan bizim düşümlüde tiyatroya sanatçıları ve karikatüristlerden oluşan bir çevresi vardı; bir yandan da hep bizim aramızdaydı. Ferruh o zamanlar yeni yeni sivrilmekte olan genç karikatürcüler kuşağının en başarılılarından biriydi. O kusağı bana o dönemde teker teker hep Ferruh tanıttı. Kimler? Ali Ulvi, Turhan Selçuk, Oğuz Aral, Bedri Koraman, Yalçın Çetin, Mistik. Çoğuyla yakın dost olduk.

Orhan Tahsin o yıllarda bizde muhabir olarak çalışmaya başladı. Halil Nardar'ın daha profesör olmamıştı. Doktora öğrencisi

bile değildi. Sık sık gazeteye uğrayarak müzik eleştirileri yazıyordu. Avni Anıl'ın daha besteci olarak hiç adı duyulmuş değildi. O da gazeteye alaturka müzik dünyasından ve radyodan haberler ve konser eleştirileri getiriyordu.

O dönemde gazeteye Fransızca çevirmeni olarak Dame de Sion'u o yıl bitirmiş genç bir öğrenciyi almıştık. Yıllar sonra bu çekingen ve utangaç öğrenci iktisat fakültesi profesörlerinden Merih İpek oldu. Merih bir gün yaptığı bir çeviride Paris'teki Belediye Sarayı «Hotel de Ville» «Şehir Oteli» diye çevirdiği için ne kadar

gülmüş ve kendisine yıllar boyu nasıl takılmıştık!

Gazetesinin genç ressamı Çetin Özkırım hepimizin dostu, çok sevdiğimiz bir kişiydi. Gazeteye sinema eleştirileri de yazıyordu. Çetin o yılların anılarını birkaç ay önce «Düş Erim» adlı bir kitapta toplayıp yayınladı. Çok da iyi etti. Zevkle okunan sürükleyici bir kitap ortaya çıkardı.

Selimi Andak da o dönemde Akşam'a Batı müziği eleştirileri getiriyordu. O da yazı başına beş lira alıyordu. O sıralarda Cumhuriyet'ten bir öneri aldı; kadroya geçecek ve doğru dürüst bir çaylık alacaktı. Bana danıştı:

— Ne dersin, dedi. Ben Akşam'ı çok seviyorum. Sizlerden ayrılmak istemiyorum. Ama, bir de geçim sorunu var. Burada hiçbir zaman kadroya geçemiyordum. Cumhuriyet'te geçsem bana kızan mısın?

— Hiç düşünme, kalk git, dedim.

İşte o günden sonra Selimi Cumhuriyet'in uzun yıllar bir parçası oldu.

Sanat - Edebiyat sayfasının Akşam'ın tarihinde unutulmaz bir yeri vardır.

YARIN: Akşam'ın satılışı...

50 YIL ÖNCE

Cumhuriyet 1932-1982

7 EKİM 1932

● Reiscumhur Hz.

Gazi Hazretleri dün otomobile Yeniköy'e kadar bir gezi yapmışlar ve Yeniköy Palas'ta bir müddet istirahatattan sonra motorla Dolmabahçe'ye avdet buyurmuşlardır.

Macar profesörlerinden M. Rajki Serengz, Macaristan'dan şehrimize gelmiş ve dün Dolmabahçe Sarayına giderek Reiscumhur Hazretlerine tazimatlarını arz etmişlerdir.

Profesör, bir müddet şehrimizde kalacak ve Türk tarihine dair incelemeler yapacaktır. Kendileri geçen tarih kongresinde mühim bir nutuk söylemişlerdir. Macaristandan gelirken Türk tarihine ait kıymetli vesikaları da birlikte getiren M. Serengz, bu eserleri Türk Tarihi Tetkik Cemiyetine hediye etmiştir.

● Çok hayırlı bir yardım

Uzunköprü Himayietifal Cemiyeti bu sene mekteplerin kitap ihtiyacını temin etmek için kitapçılık şirketiyle anlaşmıştır. Cemiyet şirketten alacağı komisyonlarla fakir talebinen kitaplarını temin edecektir. Kaza dahilindeki bütün mekteplerde üç yüze yakın korunmaya muhtaç talebe vardır.

● Ayasofya'da yapılacak park

Belediyece Ayasofya ile Sultanahmet arasındaki meydanın park haline getirilmesine karar verilmiştir. Bu iş-

● Tasarruf Günü

Milî İktisat ve Tasarruf Cemiyeti tarafından 29 ekim gününün tasarruf günü olarak kabulüne karar verilmiştir.

O gün cemiyet tarafından çeşitli müsamere, konferanslar tertip edilecektir.

● İspirtolu benzin

Ankara 8 (Telefona) — Ziraat Vekaleti benzine ispiro karıştırılması meselesi için verilen raporların tetkikini bitirmiştir. Bu hususta tecrübeler yapılırsa kararlaştırılmıştır. Tecrübelerde Ziraat Enstitüsündeki makinalar kul lanılacaktır.

günün ilanları

● Sinirlerinizi muhafaza için

Sinirlerinizi muhafaza için tamamıyla mahzursuz olan Bromural Knoll komprimelerini kullanınız. Bromural, bilkimi takviye edilmiş ve büsbütün zararsız bir valerian müstahzandır. 10 ve 20 komprimeyi havi tüplerde bütün eczanelerde reçete ile satılır.

● Dikkat

Sehir içinde yaza dış memleketle-